

KALPLERİN KEŞFİ

İmam gazali

<http://www.ihya.org/kitap/>

İmam Gazalinin { Kalplerin Keşfi } Kitabı, IHYA.ORG farki ile internete Geriye Dönüyor. Tüm kitap TARAYICI ile taratılıp, konu konu net'e yükleniyor. İşte Tüm konular:

(İnternette indirilerek M.E.H. tarafından tarama hataları düzeltilmeye çalışılmıştır. İnşallah istifade edersiniz.)

Kalplerin Keşfi İmam Gazali

İÇİNDEKİLER-----
Önsöz

Allah Korkusu
Yine Allah Korkusu
Sabır ve Hastalık
Riyazet ve Nefsani Şehvet
Nefsi Yenmek ve şeytâna Karşı koymak
Gaflet
Allâh'ı unutmak, fasıklık, Nifak
Tövbe
Sevgi
Aşk
Allâh'a itaat. O'nu Sevmek, Rasûlünü sevmek
İblis ve Azabını Beyân
Emânet
Namazı, Huzur ve Huşu ile Tamamlamak
Emr-i Bi'l-Ma'rûf ve Nehy-i Ani'l-Munker
Şeytânin Düşmanlığı
Emânet ve Tövbe
Merhametli Olmanın Fazileti
Namazda Huşu'un Beyânı
Dedikodu, Koğuculuk
Zekat
Zinâ
Sılâ-ı Rahim ve Ana Baba Hakkı
Ana Babaya İyilik Etmek
Zekât ve Cimrilik
Aşırı İhtiras
ibâdete Devam ve Haramı Terketmek
Ölümü Hatırlamak
Gökler ve Çeşitli Cinsler
Kursi - Arş - Mukarreb Melekler - Rızıklar ve Tevekkül
Dünyâyı Terketmek, Onu Kötülemek
Yine Dünyâyı Zem Hakkında
Kanaatin Fazileti
Fakirlerin Fazileti
Allâh'dan Başkasını Dost Edinmek
Sûr'a Üfurmek, Ürmek, Mezarlardan kalkmak
Mahlûkat Arasında Verilecek Hüküm
Dünyâ Malının Kötülüğünü Beyân
Ameller - Mizan ve Cehennem Azabı
İtaatin Fazileti
Şükür
Kibrin Kötülüğü
Gündüzleri ve Başka Zamanları Düşünmek
Ölmün Şiddetinin Beyânı
Kabrin ve Kabir Korkusunun Açıklanması
İlm'ül - Yakın, Aynel - Yakın ve Arz Günü Suâl
Allah'ı (C.C.) Zikretmenin Fazileti
Namazların Fazileti
Namaz Kılmayanın Cezası
Cehennem Meydânı ve Cehennem Azabı

Cehennem Azabı
Günâhtan Sakınmanın Fazileti
Tövbenin Fazileti
Zulmü Nehyetmek
Yetime Zulüm Etmeyi Yasaklamak
Kibrin Kötülüğünü Belirtmek
Tevâzunun ve Kanaatin Fazileti
Dünyâya Aldanmak
Dünyânın Kötülüğü ve Ondan Sakındırmak
Sadakanın Fazileti
Müslüman Kardeşinin İhtiyâcını karşılamak
Abdestin Fazileti
Namazın Fazileti
Kıyametin Dehşetleri
Cehennem ve Mizân'ın Sıfatları
Kibir ve Kendini Beğenmişliğin Kötülüğü
Yetimlere İyilik Etmek ve Zulümden Kaçınmak
Haram Yemek
Faizin Yasak Oluşu
Kul Hakları
Heveya Uymanın Kötülüğü ve Zühd
Cennetin Vasıfları ve Cennetliklerin dereceleri
Sabır - Rızâ ve Kanâat
Tevekkülün Fazileti
Mescidin Fazileti
Riyazet ve Keramet Ehlinin Fazileti
İman ve Nifak
Gıybet ve Koğuculuğun Kötülüğü
Şeytânın Düşmanlığı
Muhabbet ve Nefs Muhasebesi
Hakkı Bâtılla Karıştıрма
Cemâatle Namaz Kılmanın Fazileti
Gece Namaz Kılmanın Fazileti
Dünyâ Alimlerinin Cezası
İyi Huyun Fazileti
Gülme - Ağlama, Elbise
Kur'ân-ı Kerim'in ve Âlimlerin Fazileti
Namaz ve Zekatın Fazileti
Ana - Babaya iyilik ve Evlâd Hukuku
Komşuluk Hukuku ve Fakirlere iyilik
İçki İçenin Cezası
Peygamberimizin (S.A.S.) Mi'râc'ı
Cum'anın Faziletleri
Kadının, Kocası Üzerindeki Hakları
Erkeğin Karısı Üzerindeki Hakları
Cihâdın Fazileti
Şeytânın Hilesi
Çalgı Dinlemek
Bid'at ve Nefsi Arzûlara Uymanın Haram oluşu
Oyun ve Eğlence Araçlarının Yasak Oluşu
Receb Ayının Faziletleri
Şaban Ayının Faziletleri
Ramazân Ayının Faziletleri
Kadir Gecesi'nin Faziletleri
Bayramın Fazileti
Zilhicce'nin İlk On Gününün Fazileti
Aşurenin Fazileti
Fakirleri Ağırlamanın Fazileti
Cenaze ve Kabir
Cehennem Azâbından Kurtulmak
Mizan ve Sırat

Peygamber Efendimizin (S.A.V.) Vefatları

BİRİNCİ BÖLÜM

ALLAH KORKUSU

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyr ki:

"- Ulu Allah (C.C.). kanatlarının biri doğuya, öbürü batıya uzanan ve ayakları yedinci kat yere inen bir kuş yarattı. Kuşun üzerinde bütün varlıkların sayısı kadar tüy vardır.Ümmetimden kadın - erkek herhangi bir kimse bana selât-ü selâm getirdiği zaman ulu Allah bu kuşa. Arş'ın altında bulunan nurdan bir denize dalmasını emreder. Kuş denize dalıp çıkarak kanatlarını silkeleyince her tüyünden bir damla akar. Ulu Allah akan her damladan, üzerime kıyamete kadar selât-ü selâm getiren kul hesabına istiğfar edecek bir melek yaratır.

"Ehl-i Hikmet'ten biri şöyle der:

- Vücudun selâmeti az yemekte, ruhun selâmeti az günah işlemekte ve dînin selâmeti de varlıkların en hayırlısına (Peygamber'imize) selât-ü selâm getirmektedir.

"Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Ey iman edenler! Allah'dan korkunuz ve O'na itaat ediniz ve herkes yarını için (kıyamet gününe ne amel işlediğine) baksın (yani sadaka verin ve Allah'ın emrine uygun ameller işleyin ki. Kıyamet günü sevabına -

bulaşınız) Allah'dan korkunuz, çünkü O, (iyilik olsun, kötülük olsun) yaptığınız her hareketten haberdardır" (1).Kur'an ı Kerîm Kasr Suresi.18-10 Çünkü Kıyamet günü melekler, gökler, yeryüzü, gece, gündüz - iyilik olsun, kötülük olsun - insanoğlunun işlediği her şeye şahitlik edeceklerdir. Hatta vücudun azaları bile insanoğluna karşı şahit tutulacaktır.Yeryüzü, günah işlemekten sakınarak iyiliğe koşan (zahid) ve mümin kulun lehine şahitlik ederek "bu adam üzerimde namaz kıldı. oruç tuttu, hacca gitti, cihad etti" diyecek, gınahtan sakınarak iyiliğe, koşan mümin kul da bu şahitliğe sevinecektir.Buna karşılık aynı yeryüzü, kâfir ve günahkârların aleyhinde de şahitlik ederek "bu adam üzerimde Allah'a şirk koştı, zina işledi, içki içti, haram yedi" diyecektir. Merhametlilerin en merhamettisi olan ulu Allah (C.C.) kâfir ve günahkârları inceden inceye sorguya çekerse vay hallerine!Mümin, vücudunun bütün azaları ile Allah'dan korkandır.

Nitekim büyük ahlâk ve fıkıh bilgini Ebu Leys es-Semerkandî der ki:

-Allah korkusu taşıyan kul dilini yalandan, dedikodudan, koğuculuktan, iftiradan ve boş konuşmaktan alıkor. bunlar yerine onu zikirle. Kur'an okumakla ve ilmî konuşmalarla meşgûl eder.

İkinci alâmet kalbde belirir: Allah korkusu taşıyan kul başkalarına karşı kalbinde düşmanlık, iftira ve kıskançlık barındırmaz. Çünkü kıskançlık iyilikleri mahveder. Nitekim Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyurur:"- Ateş odunu nasıl yerse (yakarsa) kıskançlık da iyilikleri öyle yer" (yok eder)Bilesin ki. kıskançlık, kalb hastalıklarının başlıcalarından biridir ve bu hastalıklar da ancak ilimle ve iyi ameller işleyerek tedavi edilebilir.

Üçüncü alâmet göz'de belirir: Allah korkusu taşıyan kul. haram /iyeceğe. haram içeceğe, haram giyeceğe... (kısacası) haram olan hiç bir şeye bakmaz. Dünyaya aç ve muhteris gözlerle değil, ibret almak amacı ile bakar. Helâl olmayan şeylerden bakışlarını uzak tutar.Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur: "- Kim gözünü haramla doldurursa Allah da onun gözünü kıyamet günü ateşle doldurur.

"Dördüncü alâmet karın'da belirir: Allah korkusu taşıyan kul, karnına haram lokma sokmaz, çünkü haram lokma yemek ağır günahlardan biridir. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- insanoğlunun karnına haram bir lokma inince, lokma midesinde kaldığı sürece yerde ve göklerdeki melekler tekrar tekrar üzerine lanet Yağdırırlar O lokmayı hazmederken öldüğü takdirde varacağı yer cehennemdir.

"Beşinci alâmet eller'de belirir: Allah korkusu taşıyan kimse, ellerini harama değil. Allah'ın rızasına uygun şeylere doğru uzatır. Nitekim sahabîlerden Kâ'b'ul Ahbar'm (R.A.) şöyle dediği rivayet edilir:c-- Ulu Allah, her bir bölümü yetmiş bin gözlü yetmiş bin bölümü olan yakuttan

yapılma bir köşk yaratmıştır. Kıyamet günü bu köşke ancak önlerine çıkan haram şeylerden Allah korkusu ile uzak duranlar girebileceklerdir.

"Altıncı alâmet ayaklarda belirir: Allah korkusu taşıyan kimse, günah işlemeye değil. Allah'ın emrine uygun ve O'nun rızasını kazandıracak işlere doğru yürür, alimlerle ve iyi amel işleyenlerle buluşmak gayesi ile adım atar.

Yedinci alamet Amelde belirir: Allah korkusu taşıyan kimse ibadetini sırf Allah rızası için yapar, riyadan ve münafıklıktan kaçınır, böylelikle Allah'ın haklarında şöyle buyurduğu kimselerden biri olur:

- Rabb'inin katında Ahlret, günahlardan korkanlar içindir" Kur'an-ı Kerim/Zuhruf Sûresi, 35

Böyleleri için Ulu Allah başka bir ayette şöyle buyurur:

"- Günahlardan sakınanlar, hic şüphesiz, cennetlerde ve pınarlarımla başlarındadırlar" - (3) Kur'an-ı Kerim/Zariyat Sûresi. 15

Başka bir âyette de şöyle buyuruluyor:

(4) "- Günahlardan sakınanlar cennet ve nimetler içindedirler" Kur'an-ı Kerim/Tur Sûresi. 17

Diğer bir âyette de şöyle buyrulur:

"- Günahlardan sakınanlar emin bir makamdadırlar" (5).

Bu âyetlere bakınca Ulu Allah'ın neredeyse "bu kimseler. Kıyamet günü cehennemden kurtulurlar" diye buyurduğu görülür. Müminin korku ile ümit arasında bulunması gerekir. Buna göre bir yandan ümit kesmeksizin Allah'ın rahmetini beklerken diğer yandan ibadet hali içinde çirkin hareketlerden vazgeçerek Allah'a tevbe eder. Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyurur:

Sakın Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin" (5) Kur'an-ı Kerim/oûtıan Sure-i Celilesi, 51

-HİKAYE

- Hz. Davud -Allah'ın selâmı üzerine olsun- kürsü üzerine oturmuş. Zebur okurken gözleri yerde sürünen kırmızı bir kurda ilişir ve içinden

cAcaba Allah'ın bu kurdu yaratmaktan muradı ne ola ki" diye düşünür.

Bunun üzerine Allah'ın izni ile dile gelen kurt O'na şöyle der. "Ey Allah'ın Resulü! Her gün. gündüzleri bin kere - Subhanellahi velhamdülillâhi ve lAllahe illallahu vallâhu ekber (Allah'ı noksanlıkların her türlüşünden tenzih ederim, hamd O'na mahsustur. O'ndan başka ilâh yoktur. Allah en büyüktür)" demeyi. Allah bana ilham etti. Geceleri ise yine bin kere - Ellahumme sallı alâ seyyidina Muhammedinir.nebiyyil ümmiyyi ve alâ alihi ve sahbihi ve sellem (Allah'ım! Okuma-yazmasız Peygamberin olan Muhammed'e. O'nun soyundan gelenlere ve O'nun sahabilerine rahmet ve selâm ihsan eyle) dememi ilham etti. Sen zikrederken neler söylüyorsan bana da bildir de istifade edeyim."Bu sözleri işiten Hz. Davud (A.S.) kırmızı kurdu küçümsediğine pişman olur. Allah'dan korkarak O'na tevbe eder ve dergâhına sığınır.

Hz. İbrahim (A.S.) işlediği bir günahı hatırlayınca baygınlık geçirir ve kalbinin çarpıntısı (neredeyse) bir mil uzaklıktan duyulurdu. Allah'ın emri ile bir gün kendisine Cebrail (A.S.) gelir ve der ki. "Allah sana selam ediyor ve -dostundan korkan bir dost gördün mü- diye soruyor.Hz. İbrahim (A.S.) Cebrail'e şöyle cevap verir; "Ey Cebrail! Kusurum aklıma gelince ve cezasını da düşününce dostluğumu unUluyorum."İşte peygamberlerin, velilerin ve salihlerin tUlumu budur. Ötesini var sen düşün.

- 13 -

İKİNCİ BÖLÜM YİNE ALLAH KORKUSU

Büyük ahlâk ve fıkıh âlimi Ebü'l-Leys es- Semerkandî (rahimehullahu) şöyle der:Allah'ın yedinci kat semada birtakım melekleri var ki. yaratıldıkları andan beri secdededirler. Böğürleri Allah korkusu ile devamlı titrer haldedir. Kıyamet günü başlarını secdeden kaldırarak "Ey noksanlıkların her türlüşünden beri olan Allah'ımız! Sana lââyık olduğun derecede ibadet edebilmiş değiliz" diyeceklerdir.Kur'ân-ı Kerim'in şu- âyeti, onların bu hâllerine işaret eder:

c- Üstlerindeki Rabb'lerinden korkarlar ve emrolunduklarını yaparlar (göz açıp kapayana kadar bile Allah'ın emrini kırmazlar)"

(6).Peygamber'imiz (S.A.S) şöyle buyurur:

c- Kulun vücudu. Allah korkusu ile ürperdiği zaman, yaprakları dökülen ağaç gibi günahlarından sıyrılır."

(8) Kur'an-ı Kerim/NcM1 Sûrosi. 50- 14 -

-Aİ'KÂY £"-Adamın biri bir kadına tUlulur. Günün birinde kadın bir iş için yolculuğa çıkar. Adam da peşine takılır. Kafilenin mola verdiği bir sırada yol arkadaşlarının uykuya dalmalarını fırsat bilerek kadınla başbaşa kalmayı başaran âşık ona sırrını açar.

Kadın adama "bak bakalım herkes uyuyor mu" der. Bu sözü. karşı tarafın arzusuna ram olmak üzere olduğu şeklinde yorumlayarak sevince kapılan âşık derhal yerinden fırlayarak kafilenin etrafında bir tur atar. herkesin mışıl mışıl uyuduğunu görür. Kadının yanına dönerek "evet, herkes uyuyor" der. Sunun üzerine kadın adama "acaba Allah hakkında ne dersin, o da mı uyuyor" diye sorar. Adam "Allah uyumaz. O'nu hic bir zaman ne uyku ve ne de uyuklama hali yakalamaz" diye karşılık verir. O zaman kadın der ki. "insanlar bizi görmüyorsa da şu anda uykuda olmayan ve hiç bir zaman uyumayan Allah bizi görüyor. Buna göre asıl O'ndan korkmalıyız"Kadının bu sözleri üzerine adam Allah'dan korkarak tuttuğu kötü yoldan vazgeçer de kadının yanından ayrılır, evine döner.öldüğü zaman bir tanıdığı onu rüyasında görür. "Allah sana nasıl muamele etti" diye sorar. Adam "Allah'dan korkarak o günahı işlemediğim için O beni affetti" diye cevap verir.

- HİKÂYE

-•Zamanın birinde İsrailoğullarından biri vardı, adam kendini ibadete vermişti. Çoluk çocuk sahibi idi. Günün birinde ailece aç kalırlar. Tamamen çaresiz kaldığı için yiyecek bir şeyler bulup getirsin diye karısını dışarıya gönderir.Kadın bir tüccarın evine varır, çoluk - çocuğuna yedirecek bir şeyler ister. Tüccar, kadına "olur. fakat önce bana kendini teslim et" diye teklif eder. Kadın hiç bir cevap vermeden çıkar, evine döner. Yavrularını "anneciğim! Açlıktan öleceğiz, bize yiyecek bir şey ver" diye feryad eder durumda bulur.Geri çıkarak tekrar tüccarın yanına varır, yavrularının acıklı durumunu anlatır. Tüccar "istediğim olacak mı?" diye sorar. Kadın "evet" der.İkisi başbaşa kalınca kadının mafsalları (eklemleri) öylesine titremeye başlar ki, azaları yerlerinden çıkacak gibi olur. Tüccar "ne oluyor sana" diye sorar. Kadın "Allah'dan korkuyorum" diye cevap verir.Aldığı cevap üzerine kendine gelen adam "sen şu sıkışık durumuna rağmen bu günahtan dolayı Allah'dan korkuyorsun, oysa asıl benim korkmam gerekir" diyerek yapacağı işten vazgeçer. İstediklerini vererek kadını gönderir. Kadın kucağındaki yiyecekler ile yavrularına döner. Çocukların sevinci sonsuzdur.Bu sırada ulu Allah'dan tüccar hakkında Hz. Musa'ya (A.S.) vahiy gelir. Allah "falan oğlu filâna bütün günahlarını affettiğini söyle" diye bildirir.- 15 -

Bunun üzerine Hz. Musa (A.S.) tüccarı bulur, ona "mutlaka Allah ile aranızda sır kalan bir hayır işlemiş olmalısın" der. O zaman tüccar kendisine yoksul kadınla arasında geçenleri anlatır. Hz. Musa (A.S.) "işte bu yüzden Allah, geçmiş bütün günahlarını başışladı, diyerek tüccara müjdeyi verir (7).

Rivayete göre Peygamber'imiz (S.A.S.) demiştir ki: "- Ulu Allah şöyle buyurur: Şu iki korku ile iki gün aynı kulumda biraraya getirmem. Dünyada benden korkanın Ahiretini emin kılarım. Buna karşılık dünyada iken benim korkumu yüreğinde taşımayanları Kıyamet günü korkuya düşürürüm"Ulu Allah (C.C.) buyuruyor:

İnsanlardan değil, benden korkunuz" (8).

(7) Mecmu'ul Lotaiî(8) Kur'an-ı Kerim/Maide Sûresi. 44.(9)
Kur'an-ı Kerim/Al-i İmran Sûresi. 175

Diğer bir Âyette de şöyle buyurur:

Eğer müminseniz, onlardan değil, benden korkunuz" (9)

Hız. Ömer (R.A.) Kur'ândan bir âyet dinlediği zaman yere baygın düşerdi. Bir gün eline bir saman kırıntısı alarak şöyle dedi. "keşke ben de

- 16 -

bir saman kırıntısı olsaydım, adı anılmaya değer bir şey olmasaydım. Keşke anam beni doğurmamış olsaydı."O çok ağlardı, hüngür hüngür yaş dökerdi. Bu yüzden yanaklarından süzülen yaşların bıraktığı iki siyah iz her zaman yüzünde görülürdü.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Sağılan süt memeye dönmedikçe Allah korkusu- ile ağlayan kimse cehenneme girmez.

"Rivayet edilir ki. Kıyamet günü bir kul Allah katına çıkılacak ve günahlarının ağır bastığı görülerek cehenneme atılması emredilecektir. Bu sırada kirpiklerinden bir tel dile gelerek şöyle diyecektir: Ey Rabb'im! Senin Resul'ün Muhammed "kim Allah korkusu ile ağlarsa Allah onun yaş döken gözlerini cehenneme haram kılar" diye bildirdi. Ben senin korkundan ağlamıştım.Bunun üzerine dünyada Allah korkusu ile ağlayan bir kirpik teli sayesinde adam affedilecektir. Cebrail (A.S.) "falan oğlu filân bir tel kirpik sayesinde kurtuldu" diyerek bu durumu ilân edecektir. (10)

(10) Rekaik-ul Ahbar(11) Kur'an-ı Kerim/Casiyo Süresi, 28

Rivayet edilir ki. Kıyamet günü cehennem ortaya çıkınca öylesine kükreyecek ki. bütün ümmetler dehşetinden dizüstü kapaklanacaklardır. Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

< m- ... Ve sen her ümmeti dizüstü çökmüş (ne olacağını endişe ile bekler) görürsün. Hem ümmet amel defterini almaya çağrılır (;i)İnsanlar cehenneme yaklaştırdıklarında onun öfke ve kükreyişini duyacaklar, bu kükreyiş beşyüz yıllık mesafeden duyulacaktır.O zaman peygamberler dahil herkes kendi derdine düşerek "ben ne olacağım, ben ne olacağım" diyecektir. Yalnız peygamberlerin ulusu olan Hız. Muhammed (S.A.S.) müstesna. O "ümmeitim ne olacak, ümmetim ne olacak" diyecektir.O sırada cehennemden dağlar gibi bir ateş kütlesi çıkacaktır. Peygamber'imizin (S.A.S.) ümmeti "ey ateş kütlesi! Namaz kılanlar, doğruluktan ayrılmayanlar, Allah'dan korkanlar ve oruç tutanlar hakkı için" geri döner misin" diye yalvararak ateşi geldiği yere göndermeye çalışacaklar, fakat ateş geri dönmeyecektir.Bu sırada Cebrail'in (A.S.) "ateş kütlesi Muhammed'in ümmeti üzerine yöneldi" diye seslendiği duyulacaktır. Bunun üzerine Cebrail, bir bardak

- 17 -

su getirerek Peygamberimize uzatacak ve "ey Allah'ın Resulü! Bunu al. ateşin üzerine at" diyecektir. Peygamber'imiz (S.A.S.) Cebrail'den aldığı bardağı ateşin üzerine boşaltır boşaltmaz ateş sönecektir.Peygamber'imiz (S.A.S.) "bu su nedir? diye soracak ve Cebrail'den (A.S.) şu cevabı alacaktır: Bu senin ümmetinin. Allah korkusu ile ağlayan günahkârlarının gözyaşısıdır. Şimdi ateşin üzerine serpip onu Allah'ın izni ile- söndüresin diye sana getirme emri aldım"(12). Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle dua ederdi:- Allah'ım! Bana senin korkun ile ağlayan iki göz başışla". Gözyaşı dökmek konusunda şu beyit ne kadar düşündürücüdür:

Ey gözlerim, günahıma ağlar mısınız?

Ömrüm ellerimden uçtu. gitti de farkında olmadım.

Peygamberimizin (S.A.S.) şöyle buyurduğu bildiriliyor:- Hiç bir mümin düşünülemez ki, Allah korkusu ile gözünden sinek başı kadar yaş çıksın ve elmacık kemiğine kadar insin de o kula cehennem ateşi değsin."

- HİKÂYE

-Anlatıldığına göre Muhammed İbni Munzir -rahimehullahiaieyh- ağladığı zaman gözyaşları ile yüzünü, sakalını ovar "duyduğuma göre gözyaşı değen yere cehennem ateşi değmez" derdi.Mümin Allah'ın gazabından korkmalı ve kendini nefsin azgın arzularına uymaktan sakındırmalıdır. Nitekim (Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

Nefsinin azgın arzularına uyan ve dünya hayatını (Ahirete) tercih edenlerin varacağı yer cehennemdir. Rabb'inin makamından ve nefsinin azgın arzulardan alıkoyanların varacağı yer ise cennettir" (13).

Allah'ın gazabından kurtularak sevab ve rahmetine nail olmak isteyenler, dünyanın sıkıntılarına sabırla katlanmalı. Allah'ın buyruklarına uymakta ısrar etmeli ve günahlardan sakınmalıdırlar.

(12) Bidcyet-ü! Hikâye(13) Kur'an-ı Kenm/Noziat Sûresi, 37-41

Rivayete göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Cennetlikler cennete girdikleri zaman melekler onları türlü türlü hayır ve nimetlerle karşılarlar, onlar için sedirler kurularak döşenir. Kendilerine çeşit çeşit yemek ve meyvalar ikram edilir.Bu nimetlere rağmen üzerlerinde bir durgunluk farkedilir, belirli bir bekleyiş havası içinde bulundukları görülür. O zaman ulu Allah "ey Kullarım! Burası durgun ve bekleyiş içinde olunacak bir yer olmadığı halde sizdeki bu durgunluk ve bekleme hali nedir" diye buyurur. Cennetlikler "bize yapılmış bir vaad vardı, şimdi zamanı geldi" diye cevap verirler.Bu cevap üzerine Allah (C.C.) meleklerle "perdeleri yüzlerinden kaldırsın" diye emir buyurur. Melekler "ey Rabb'imiz! Bunlar seni nasıl görebilirler, dünyada günah işlemişlerdi" derler. Meleklerin bu sözlerine karşılık ulu Allah emrini tekrar ederek şöyle buyurur: "Perdeleri kaldırsın, onlar dünyada iken bana kavuşmak arzusu ile zikretmişler, secde etmişler ve gözyaşı dökmüşlerdir,*Perdeler kaldırılır ve bakarlar, ansızın Allah katında secdeye kapanırlar. O zaman Allah onlara "kaldırsın başınızı, zira burası amel yeri değii. başış ve mükâfat yeridir" diye buyurur. Başlarını kaldırıncaya keyfiyet ölçüleri dışında onlara cemalini gösterir.Arkasından sevinçlerini zirveye çıkarmak üzere onlara şöyle seslenir, "ey kullarım, selâm üzerinize olsun! Ben sizden hoşnudum, siz de benden hoşnud oldunuz mu?" Cennetlikler şöyle karşılık verirler, "ey Rabb'imiz, Nasıl hoşnud olmayalım ki. sen bize hic bir gözün görmediği, hiç bir kulağın işitmediği ve hic bir insanın hayalinde canlandırmadığı nimetler verdin" (14) (14) Zehr-ur riyaz(

Bu konuda ulu Allah (C.C.) şöyle buyurur:

- Allah onlardan hoşnud oldu, onlar da Allah'dan hoşnud oldu" (15) Kur'an-ı Kerim/Beyyine Sûresi. 8
- Diğer bir âyette de şöyle buyurur:
  - Rahim olan Rabb'den selâm vardır (onlara)" (16) Kuran-ı

Kerim/Yasin Sûresi. 58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SABIR VE HASTALIK

Allah'ın azabından kurtulmak. O'nun sevab ve rahmetine nail olarak cennetine girmek isteyenler, nefislerini dünyaya ait azgın arzulara kapılmaktan alıkoymalı. hayatın sıkıntısı ve musibetlerine karşı sabırla katlanmalıdırlar. Nitekim ulu Allah (C.C.)

"Allah sabredenleri sever" buyuruyor. (17) Kur'an-ı Kerim/Al i İmran Sûresi. 146

Sabır birkaç türdür: Allah'ın emirlerine uymakta sabretmek (sebat). Allah'ın yasaklarından uzak durmada sabretmek (direnmek), musibete, bilhassa ilk şok anının sarsıntısına karşı sabretmek (katlanmak)Allah'ın buyruklarına uymakta (itaatte) sabır gösterenlere Allah. Kıyamet günü cennette, her biri yerle gök arası kadar olan üçyüz derece verecektir.Allah'ın yasaklarından uzak durmada sabır gösterenlere Allah, Kıyamet günü. her biri yedinci yerle yedinci gök arası kadar olan altıyüz derece verecektir.Allah'dan gelen musibetlere sabırla katlananlara Allah. Kıyamet günü her biri Arş ile yeryüzü arası kadar olan yediyüz derece verecektir.

- 20 -

HİKAYE

-Anlatıldığına göre Zekeriyya (A.S.) bir gün yahudîlerden kaçır, onlar da ardına düşerler. İz sürücüler kendisine yaklaşıncaya kalın dallı bir ağaç görür. "Ey ağaç yarıl da beni içine al" diye yalvarır. Bu sırada açılan ağaç Hz. Zekeriyya'yı gövdesine aldıktan sonra tekrar kapanır.Derken iblis ortaya çıkar, iz sürücülerini iri gövdeli ağacın yanına getirir, bir testere ile ağacı keserek Hz. Zekerriya'nın ölmesini sağlamalarını söyledi. Onlar da Iblis'in

dediği gibi yaparlar. Hz. Zekerriyya (A.S.) Allah'a değil, ağaca sığındığı için bu yanlış tulum, helakine yol açar ve testereyle ikiye bölünür. Nitekim Peygamberimizden (S.A.S.) gelen bir rivayette: Ulu Allah (C.C.V) şöyle buyurur:- Başına bir belâ geldiği zaman bana sığınan kulun, bana o hiç bir istekte bulunmadan, dileğini yerine getirir ve daha yalvarmadan duasını kabul ederim. Buna karşılık başına bir belâ geldiği zaman bana değil de varlıklardan birine sığınan kulun yüzüne bütün gökyüzü kapılarını kitlerim. demıştır. (Hikâyeye devam edelim:) Testerenin dişleri beynine geçince Hz. Zekerriyya (A.S.) feryadı koparır. Bunun üzerine kendisine şöyle seslenilir:- Ey Zekerriyya! Allah sana şöyle buyuruyor: Niye belâya sabretmiyorsun da "ah" diyorsun. Eğer bu sözü ikinci sefer tekrar edersen adını peygamberler defterinden silerim."Bu ağır ihtar üzerine Hz. Zekerriyya ağzından hiç bir feryad ifadesi kaçmasın diye dudaklarını ısırır, iki parçaya biçilinceye kadar sabreder. Akıllı başında olan kimse şikâyetçi olmaksızın başına gelen belâya sabretmeli. dünya ve ahiret azabından kurtulmalıdır. Zira belâların (imtihanların) en çetini ile peygamberler ve veliler karşılaşır. Cüneyd-i Bağdadî (rahimehullahu Aleyh) der ki:

"Belâ. ariflerin kandili, muridlerin uyarıcısı, müminlerin silâhı ve gafillerin helak olma sebebidir. Başına belâ gelip de hoşnutluk ve sabır göstermedikçe hiç kimse imanın tadına varamaz.

"Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Bir gece hastalanıp da Allah'dan gelen acıya gönül hoşnudluğu ile katlanan kimse, anasından doğduğu gün gibi günahlardan arınır. O halde hasta olduğunuz zaman iyileşmeyi temenni etmeyiniz.

"Dahhak der ki. "her kırk gecede bir başına ya bir belâ ya bir keder veya bir musibet gelmeyen kimsenin hesabına, Allah katında hic bir hayır yazılmaz".- 21 -

Muaz İbni Cebel (R.A.) der ki. "Allah bir kulun başına bir hastalık verince sol yanındaki meleğe "çek ondan kalemi", sağ yanındaki meleğe de "bu kulumun hesabına yapageldiği amellerin en iyilerini yaz" diye talimat verir.- Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Bir kul hastalanınca Allah ona iki melek göndererek "bakın bakalım, kulum ne diyor" diye talimat verir. Eğer hasta "Elhamdülillah" derse bu sözü melekler tarafından Allah'a ulaştırılır. -O. zaten bilir ya!- O zaman Allah buyurur ki. "bu kulumun eğer canını alırsam onu kesinlikle cennete yerleştireceğim ve eğer ona şifa veririm etini daha semiz et-tenle. kanını daha daha yarayışlı bir kanla değiştireceğim gibi günahlarını da muhakkak sileceğim."

-HİKÂYE

-İsrailoğulları arasında bir fasık vardı, fasıklıktan bir türlü vazgeçmiyordu, günün birinde beldesinin halkı ondan iyice bıktı, koyulduğu kötü yoldan onu vazgeçirmekten ümitler kesilince ondan kurtulmak için Allah'a yalvardılar. Allah (C.C.) Hz Musa'ya (A.S.) vahyetti ki, "İsrailoğulları arasında fasık bir delikanlı var. onu beldelerinden sür ki. onun kötülüğü yüzünden üzerlerine ateş yağmasın." Hz. Musa da o beldeye vararak delikanlıyı sürdü. Delikanlı beldesinden çıkarak bir köye sığındı. Bunun üzerine Allah'dan o köyden de onu kovma emrini alan Hz. Musa. delikanlıyı yeni yurdundan da çıkardı. İkinci sefer sürgüne çıkan delikanlı bu defa insansız, bitkisiz. vahşî hayvansız ve kuş uçmaz bir mağaraya sığındı. Bu ıssız mağarada yalnız, kendisi ile başbaşa kalan delikanlı çok geçmeden hastalandı, yanında bakacak hiç kimsesi yoktu. Toprağın üzerine yığıldı, başını da yere koydu. Bu acıklı durumda dudaklarından şöyle mırıldandı. "Annem başucumda olsaydı, halime acır ve zilletime ağlardı. Babam yanımda olsa yardımına koşar, başımın çaresine bakardı. Karım burada olsa ayrılığımızın acısına ağlardı... Çocuklarım yanımda olsalar, cenazemin arkasından gözyaşı döker ve "Allah'ımız! Garib. zavallı, günahkâr, beldesinden yabancı bir köye sürülmüş, orada da barındırılmayacak ıssız bir mağaraya koyulmuş ve ıssız mağarada da dünyadan ayrılarak ümitsiz bir

ahiret yolculuğuna çıkmak üzere olan babamızı sen af eyle" diye dua ederlerdi.- 22 -

Allah'ım! Beni ana - babamdan, evlâdımdan, karımdan ayrı düşürdün, fakat rahmetinden mahrum etme. Onların acısı ile kalbimi yaktın, fakat günahıma karşılık beni ateşinde yakma. Delikanlının bu acıklı yalvarmaları üzerine Allah, delikanlıya anası ve karısı kılığında birer huri. çocuklarının kılığına girmiş genç melekler ve babası kılığında da bir melek gönderdi. Gelen huri ve melekler yanbaşına oturarak üzerine ağıladılar. Delikanlı da "İşte ana - babam, karım ve çocuklarım, sonunda bana gelmişler!" diyerek ölçüsüz bir sevince boğuldu, gönlü feraha kavuşarak gınahtan arınmış ve affa uğramış bir halde Allah'ın rahmetine kavuştu. Bunun üzerine Allah (C.C.) Hz. Musa'ya (A.S.) bildirdi ki, "filân yerdeki falan kuytu mağaraya git, orada velilerimden bir velî öldü, yanına var. ona karşı yapılacak görevleri bizzat yürüterek ölüsünü defnet." Allah'ın bu talimatına uyan Hz. Musa (A.S.) kuytu mağaraya varınca Allah'ın emri ile önce kendi beldesinden ve sonra sürgün olarak yaşadığı köyden kovduğu delikanlının ölüsü ile karşı karşıya olduğunu ve cenazesinin çevresini melekler ile hurilerin tuttuğunu görür. O zaman Hz. Musa (A.S.) Allah'a "Allah'ım! Bu ölü. senin emrin uyarınca beldesinden ve sürgün yerinden kovduğum delikanlı değil mi diye sorar. Ulu Allah Hz. Musa'ya cevap verir, "evet ya Musa, fakat sonra ben onu rahmetimin şemsiyesi altına alarak affettim. Çünkü toprak üzerinde uzanmış, yatarken bana yakardı. Memleket, ana - baba, eş ve çocuk hasretine katlandı. Ona son nefesinde gurbetteki acıklı durumunun elemine katılsınlar diye son nefesinde anası ve eşi kılığına birer huri, babast ve çocukları kılığında melekler .gönderdim. Bilirsin ki, bir garip öldüğü zaman yer ve gök ehlinin hepsi onun için yas tutarlar. Ben merhametlilerin en merhametlisi iken ona nasıl acımazdım." Garip bir kimse komoya girdiği zaman Allah meleklerine buyurur ki, "ey meleklerim! Bu adam gariptir, yolcudur, çoluk - çocuğundan, eşinden, ana - babasından ayrı düştü. Ölünce arkasından ağlayacak, yasını tutacak bir kimsesi yoktur." Arkasından Allah, meleklerden birini babası kılığına, bir başkasını çocuğu kılığına, bir diğerini yakın akrabasından birisi kılığına koyar. Bunlar son nefesinde yanına varırlar. Garip hasta gözlerini açar. ana - babasını, eşini görür, yüreği rahatlar, ruhunu huzur ve sevinç içinde teslim eder. Daha sonra cenazesi yola çıkarıldığı zaman, melekler onu uğurlar ve mezarı başında Kıyamet gününe kadar dua ederler.

- 23 -

İşte ulu Allah'ın (C.C.) "Allah'ın kullarına karşı lütuf sahibidir" âyet-i celilesinin tecellilerinden birisi de budur.- İbni Ata (rahimehullahu aleyh) der ki. "Kulun gerçek mümin olup olmadığı belâ ve ferahlıkla karşılaştığı anlarda belli olur. Ferahlık günlerinde şükredip belâ günlerinde sızlanan kimse, (kulluk ve müminlik iddiasında) yalancıdır. Eğer bir kimse bütün insanların ve cinlerin bilgisini nefsinde toplamış olsa da üzerine doğru belâ rüzgârı estiği zaman başına gelenlerden ötürü acıktan açığa şikâyet ederse, ilminin ve amelinin ona hic bir faydası yoktur." Nitekim bir Hadis-i Kudsî'de şöyle buyrulur:- Benim takdirime razı olmayanlar ve benim verdiğime şükretmeyenler benden başka bir rabb arasınlar." Vehb İbni Munebbih (rehimehullahu) in anlattığına göre peygamberlerden biri elli yıl Allah'a ibadet etmiş. Allah da ona "seni affettim" diye bildirmiş. Peygamber de bu bildiriye karşı "Allah'ım, hiç bir günah işlemedim ki. neyimi affediyorsun" demiş. Bunun üzerine Allah boyun damarlarından birine hızla atmasını emretmiş. Peygamber o gece uyuyamamış. Gün ağardığı zaman sabah meleği yanına gelince boyun damarının hızlı atışından ötürü çektiği rahatsızlıktan ona yakınmış. O zaman melek ona şöyle demiş. "Allah'ın sana diyor ki, elli senelik ibadetinin sevabı boyun damarından şikâyet etmenin günahını bile karşılayamaz."

- 24 -

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

RİYAZET VE NEFSANİ ŞEHVET

Ulu Allah (C.C.) Hazreti Musa'ya (A.S.) bildirdi ki. "Ya Musa! Eğer benim sana sözümün, diline, içinden geçenlerle ruhunun bedenine, görme gücünün

gözüne ve işitme gücünün kulağına olan yakınlığından daha yakın olmamı istiyorsan Muhammed'e (A.S.A.) çok selât-ü selâm getir."Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyurur:

Herkes yarın ne gönderdiğine (Kıyamet günü için ne amel işlediğine) baksın" (18) Kur'an-ı Kerim/Kasr Sûresi. 18- 25 -

Ey insan! Bilmelisin ki. kötülüğü ısrarla emreden nefis, sana İblis'den daha düşmandır. Şeytan, ancak nefsin heva ve azgın istekleri yolu ile senin üzerinde baskı kurabilir. Nefsin seni aşırı emellerle ve dayanaksız kuruntularla aldatmasın.Çünkü gamsızlık, gaflet, vurdumduymazlık, rehavet düşkünlüğü, tembellik ve miskinlik nefsin karakteristik özelliklerindendir. Her zaman eğri hedefleri ileri sürer, onun her şeyi kof ve dayanaksızdır.Ondan hoşnut olup dediğine uyarsan mahvolursun, onu bir an kontrol ve hesabından kaçarsan batarsın, ona karşı gelmeyi başaramayıp arzularına boyun eğersen seni cehenneme götürür. Hayra yöneltilemez.

belâların başı. rezilliklerin kaynağı, şeytanın hazinesi, her türlü kötülüğün sığınağıdır. Onu ancak yaratıcısı bilir. Allah (C.C.) şöyle buyurur

Allah'dan korkunuz. Çünkü O, (iyi-kötü) yaptığınızı her şeyden haberdardır" (19) Kur'an-ı Kerim./Haşr Sûresi. 18- 26 -

Kul, Ahiret hazırlığı yolunda kullanıp kullanmadığı noktai nazarından ömrünün geride kalan kısmını değerlendirse. bu düşünme ameliyesi kalb hesabına bir temizlenme fırsatı olur. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Bir saat düşünmek, bir yıllık "nafile ve cahilane olarak yapılan) ibadetten daha hayırlıdır" Ebu'l - Leys'in Tefsirinden böyle beyan edilmiştir.)Akli başında olanın geçmiş günahlarına tevbe etmesi, ahirette kendisini kurtarıp saadete ulaştıracak şeyler üzerine düşüncesi, aşırı emelleri gemlemesi, zaman geçirmeden tevbe etmesi. Allah'ı zikretmesi, yasaklardan kaçınması, nefesine karşı direnme;' ve onun azgın Ofzulgrıno- boyun eğmemesi gerekir. Nefis bir puttur, nefesine boyun eğen puta tapmış olur. Allah'a ihlasla kul olanlar. sırf O'na kulluk etmeyi başaranlar, nefislerini yenen kimselerdir.Rivayet edilir ki. Malik İbni Dinar (rahimehullahu) bir gün Basra çarşısında gezinirken gözü incire takılır, canı çeker. Yanında parası olmadığı için ayağındaki terliği çıkararak bakkala verir, "karşılığında bana incir ver* diye teklif eder. Terliği gözden geçiren bakkal "bu hiç bir şey_etmez" der. Malik de geçer, gider.Bakkala "bu adamı tanımıyor musun" diye sorarlar, bakkal "hayır" der, ona "bu adam Malik İbni Dinar'dır" derler.Bunun üzerine bakkal bir tabağa incir doldurarak kölesinin başı üzerine yerleştirir ve "şu ilerde yürüyen adam bu incir tabağını senin elinden almayı kabul ederse seni azad .edeceğim" der.Köle Malik'in peşinden koşar, yetişince ona "bu incir dolu tabağı

Uzatarak: Buyrun dedi. Malikin almakta tereddüt ettiğini görünce:

Buyrun lütfen kabul edin,benim hürriyetim bunu kabul etmenize bağlı dedi. Malik B.Dinar (R.A.) ona şöyle cevap verdi: Kabul etmem senin azad edilmeni sağlayacak fakat benim azap görmeme sebep olacaktır. Gencin ısrar etmesi üzerine dedi ki: Ben dinimi incir karşılığında satmamaya ve kıyamete kadar incir yememeye yemin ettim.

Yine anlatıldığına göre: Malik B.Dinar (R.A.) döşeğinde yatıyordu.Canı bir bardak ballı süte sıcak pideyi bandırarak yemek istedi. Hizmetçisi gidip istediğini getirdi. Malik Bin Dinar (R.A.) onları eline aldı ve onlara bir süre baktıktan sonra: Ey utanmaz nefis otuz sene sabrettin, şurada azıcık bir ömrün kaldırı dedi, ve elindeki bardağı fırlattı, nefsinin isteğine karşı sabretti ve vefat etti.

İşte peygamberlerin velilerin, sadıkların ve aşıkların halleri böyleydi. Süleyman (A.S.) şöyle der: Nefisini tepelemiş olan kimse , tek başına bir şehri fetheden kişiden daha büyük kahramandır.

Hız.Ali (R.A.) der ki: Ben ve nefsim, çoban ile koyun sürüsüne benzeriz. Çoban sürüyü bir taraftan topladığında diğer taraftan dağılır. Nefisini

öldüren kimse rahmet kefenine sarılır ve keramet toprağına gömülür. Kalbini öldüren kimse lanet kefenine bürünür ve azap toprağına gönülür. Yahya Bin Mu az er-razi (R.A.) der ki: İbadet ve riyazet ile nefsinle cihad et. Riyazet; az uyumak, az konuşmak, canlıları incitmemek ve az yemektir. Çünkü az uyku irade duruluğı sağlar; az konuşmak birçok belaları önler; canlıları incitmemek insanı hedefine ulaştırır ve az uyku nefsin azgın arzularını öldürür. Çok yemek kalbi katılaştırır ve nurunu giderir. Hikmetin nuru açlıkla elde edilir. Oburluk yüce Allah'tan uzaklaştırır. Nitekim peygamberimiz (S.A.V.) şöyle buyurur: Kalplerinizi açlıkla nurlandırınız. Açlık ve susuzluk silahı ile nefsinizle cihad ediniz. Açlıkla cennetin kapısını çalmaya ısrarla devam ediniz. Zira nefsinin terbiye etmek için mücadele edenin mükafatı Allah (C.C.) yolunda cihad edenlerin mükafatına denktir. Allah (C.C.) katında nefsi açlık ve susuzlukla terbiye etmekten daha sevimli bir amel yoktur. Midesini sürekli dolu tutan melekut alemine asla giremez. Oburluğa devam eden ibadetlerden lezzet alamaz.

Hız. Ebubekir (R.A.) şöyle buyurur. "Allah'a ibadet etmenin tadına varayım diye müslüman olduğumdan beri doyasıya yemedim. Allah'a kavuşmak şevki ile kanasıya içmedim. Çünkü, çok yemek, az ibadete sebep olur, insan çok yiyince vücudu ağırlaşır, göz kapaklarına ağırlık çöker, azaları gevşer. Böyle bir kimsenin elinden, kendini ne kadar zorlarsa zorlasın uykudan başka bir şey gelmez, çöplüğe atılmış bir leş gibi olur" Minhacül - abidin de böyle denilmiştir. 'Lokmanı Hakim demişti. "Oğlum! Uykuda ve yemekte ölçüyü kaçırma. Çünkü çok yiyip çok uyuyanlar; Kıyamet gününe, salih amel yönünden eli boş varırlar" Münyetil - Müthi'de böyle denilmiştir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Çok yeyip içerek kalbi öldürmeyin. Çünkü çok sulanmış bitkininkuruması gibi oburluk da kalbi öldürür." Salihlerden biri mideyi, kalbin altında kaynayan ve buharı kalbi saran bir kazana benzetir, buharın çokluğu kalbi lekeler, hatta karartır. Oburluk, anlayış ve bilgi azlığına yol açar mide şişkinliği, zekâ keşkenliğini giderir. Anlatıldığına göre bir gün Yahya İbni Zekerıyya (A.S.) şeytan ile karşılaşır. İblisin kucağında bir tomar yular vardır. Hız. Yahya ona "bunlar nedir" diye sorar. Şeytan "bunlar insanoğullarını avlamama yarayan azgın nefsi arzularıdır" diye cevap verir. Hız. Yahya "aralarında bana ait bir şey var mı" diye sorar. Şeytan "hayır yok, yalnız sen bir gece yemeği fazla kaçırmıştın da seni namazdan alakoyduk" karşılığını verir. Bunun üzerine Hız. Yahya "öyleyse bundan sonra hiç bir zaman doyasıya yememeye kesinlikle karar veriyorum" der. Şeytan da "o halde ben de bundan sonra hiç kimseye nasihat vermemeye kesin karar veriyorum" karşılığını verir. Bu durum ömründe bir gece yemeğinin ölçüsünü kaçıran içindir, buna karşılık ömründe bir gece bile acıkdığını hissetmeyen ve buna rağmen kendini ibadet heveslisi sayan kimsenin haline ne dersiniz?! Yine anlatıldığına göre Yahya Bin Hız. Zekerıyya (A.S.) bir keresinde karnını arpa ekmeği ile fazlaca doyurur, o gece her zamanki zikrini yapamadan uykuya dalar. Allah (C.C.) O'nu vahiy yolu ile şöyle azarlar, "ey Yahya! Benim evimden daha hayırlı bir ev mi buldun, yoksa bana yakın olmaktan sana daha faydalı bir muhit mi buldun? İzzet ve celâlim hakkı için, eğer Firdevs ile cehennem her ikisini yakından görüp mukayese etsen gözyaşı yerine irin ağlar ve dikişli elbise yerine demir giyerdin."

- 28 -

BEŞİNCİ BÖLÜM

NEFSİ YENMEK VE ŞEYTANA KARŞI KOYMAK

Aklı başında olan kimsenin, nefsin azgın arzularını açlıkla sindirmesi gerekir. Çünkü Allah'ın (C.C.) düşmanını (nefsin azgın arzularını) ancak açlık gemleyebilir. Nefsin azgın arzuları, yemek ve içmek şeytanın vasıtalarıdır.

Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur:- Şeytan, insan vücudunda kan damarları yolu ile dolaşır, Binan-aleyh siz onun dolaşım yolunu açtıkla daraltınız. Kıyamet günü, insanların Allah'a en yakın olanı, en uzun müddet aç ve susuz kalanıdır. "İnsanoğlu hesabına en büyük tehlike kaynağı, midenin doyumsuz arzularıdır. Hız. Adem (A.S.)" ile Havva'nın huzur ve istikrar yurdundan (cennetten) çıkarılarak horluk ve yokluk diyarına (dünyaya)

gönderilmelerinin sebebi odur. Bilindiği gibi bir ağaç meyvesinden yemek, kendilerine Allah tarafından yasaklandığı halde azgın arzularına yenilerek sözkonusu ağacın meyvesinden yediler de çıtırçıplak kaliverdiler. Tahkike göre. mide. aşırı arzuların kaynağıdır. Hikmet ehlinde biri der ki, "nefsinin kontrolü altına giren kimse, onun azgın arzularından hoşlanmaya mahkûm olmuş, onun yanımlar zindanında tılluklanmış ve kalbini faydalı şeylerden mahrum etmiş olur. Vücut azaları toprağını azgın arzularla sulayanlar, kalblerinde pişmanlık ağacı dikmiş olurlar." Ulu Allah (C.C.) canlıları üç türlü yaratmıştır: Melekleri akıllı ve fakat azgın isteksiz yaratmıştır. Hayvanları azgın isteklerle donatmış fakat onların yapısına akıl katmamıştır. İnsanoğlunu ise akıl ve arzuları birarada yapısına katarak yaratmıştır. Buna göre aklını azgın arzularının kontrolüne veren kimse hayvanlardan aşağıdır, bunun tersine azgın arzularını aklının kontrolü altında tutan kimse de meleklerden üstündür. - 29 -

- HİKÂYE -

İbrahim Havvas (raimehullahu) anlatıyor: Bir gün Likam dağında idim. Bir nar ağacı gördüm, canım çekti, ondan bir nar kopararak yardım, ekşiymiş. elimden attım ve yoluma devam ettim. Az ileride birini gördüm, yere serilmiş ve üzerine arılar üşüşmüştü. Adama selâm verince "aleykümselam, ya İbrahim" diye cevap verdi. "Beni nereden tanıyorsun" diye sordum. "Allah'ı tanıyanlara hiç bir şey saklı değildir, karşılığını verdi. Ona "anlaşılan Allah ile münasebetin var. şu arılardan seni kurtarmasını O'ndan istesene" diye takıldım. Bana şu cevabı verdi, "ben de senin Allah ile münâsebetin olduğunu sanıyordum. Asıl kendin, nar düşkünlüğünden seni kurtarmasını istesene! Nar düşkünlüğünün acısını insan ahirette çeker, oysa arı sokmasının acısı dünyadadır. Öte yandan arı sokması vücudu incittiği halde azgın arzular, içnelerini kalbe batırırlara Bana ağır. fakat faydalı bir ders veren adamı kendi halinde bırakarak yoluma devam ettim." Nefsin aşırı arzuları padişahları köle yaptığı gibi sabır da köleleri padişahlığa yükseltir. Hz. Yusuf (A.S.) sabrı sayesinde Mısır meliki oldu. Buna karşılık Züleyha. nefsinin azgın arzusu yüzünden. Hz. Yusuf'a (A.S.) karşı duyduğu aşkı gemileyemediği için zavallı, düşkün, yoksul, yaşlı ve gözlerinden mahrum bir duruma düştü. Ebul Hasan Errazi'nin (rahimehullahu) anlattığına göre, ölümünden iki yıl sonra babasını rüyasında görür, üzerinde katrandan bir elbise vardır. Ona sorar, "babacığım, niye seni cehennemliklerin kılığı içinde görüyorum." Babası "yavrum, nefsim beni cehenneme sürükledi! Sakın nefsine aldanma" der. Şairin biri bu konuda şöyle der: Başıma dört belâ sarıldı. Sapıklığım ve iradesizliğim yüzünden düştüm pençelerine: Şeytan, dünya, nefsim ve sonu olmayan arzular. Hepsi de düşmanım, acaba kurtuluş nasıl? İhtiras ve kuruntuların karanlığında Nefsimin beni sonu olmayan arzulara çağırıldığını görüyorum." Hatem'ül Asam (rahimehullahu) der ki. "nefsim ayakbağım. ümim silâhım günahım hayal kırıklığım ve şeytan da düşmanımdır. Nefsimin arzusuna, hiç bir zaman, uymam." - 30 -

Ehli marifetten bir zatın şöyle, -dediği nakledilir: Cihad üç türdür. Birincisi kâfirlerle savaştır ki. bu zahiri cihad'dır. Ulu Allah'ın "Allah yolunda cihad edenler..." âyet-i celilesinde. cihadın bu çeşidine işaret edilmiştir (20).

(20) Kur'an-ı Kerim/Maide Sûresi. 54

İkinci çeşit cihad ilimle ve inandırıcı deliller ile batılın taraftarlarına karşı verilen cihaddır. "En iyi usulle onlara karşı koy" âyet-i kerimesi, bu çeşit cihada işaret eder. (21)

(21) Kuran-ı Kerim/Nahl Sûresi. 125

Üçüncü çeşit cihad. kötülüğü emreden nefse karşı verilen cihaddır. Bunun hakkında Allah şöyle buyurur:

Bizim uğrumuzda cihad edenlere yollarımızı gösteririz" (22).

(22) Kur'an-ı Kerim/Ankebut Sûresi. 69

Peygamberimiz (S.A.S.) de bu konuda şöyle buyurur:- En faziletli cihad. nefse karşı verilen cihaddır."Nitekim sahabîler (Allah onlardan razı olsun) kâfirlere karşı verilen bir savaştan dönünce "küçük cihaddan büyük cihada döndük" derlerdi.Nefse, şeytana ve azgın isteklere karşı verilen cihada "büyük cihad" ismini vermelerinin sebebi şudur: Nefse ve azgın arzulara karşı verilen cihad aralıksızdır, oysa kâfire karşı arasına savaş verilir, öte yandan cephe savaşçısı düşmanını görür, fakat şeytan görünmez, görünür düşmana karşı cihad vermek, görünmez düşmanla cihad etmekten daha kolaydır.Bir de şeytana karşı savaşırken onun. senin nefsinde bir destekçisi vardır, bu destekçi nefsin azgın arzularıdır, oysa ki kâfirlerle yapılan savaşta onların senin nefsinde öyle bir yardımcıları yoktur, bu yüzden şeytana karşı verilen cihad daha çetindir.Yine savaşta kâfir öldürürsen zafer ve ganimet elde edersin, kâfir seni öldürürse şehitlik rütbesi ile cennet kazanırsın. Halbuki şeytani öldüremezsın, ama eğer o seni öldürecek olursa Allah'ın cezasına çarptırılsın.Nitekim derler ki: "Savaşta atını elinden kaçırın kimse düşmanın eline düşer, buna karşılık imanını yitiren kimse Allah'ın gazabına uğrar, böyle bir şeyden Allah'a sığınınız!..."

- 31 -

Diğer yandan, kâfirlerin eline esir düşen kimsenin elleri boynuna bağlanmaz, ayaklarına pranga vurulmaz, aç ve çıplak bırakılmaz. Oysa Allah'ın öfkesine muhatap olan kimsenin yüzü kara olur. elleri boynuna kelepçelenir, ayakları ateşten prangalara vurulur, yediği ateş, giydiği ateş ve içtiği ateş olur.

- 32 -

ALTINCI BÖLÜM

GAFLET

Gaflet pişmanlığa yol açar. Gaflet nimetin elden gitmesine sebep olur. Gaflet faydalılığı engeller. Gaflet kıskançlığı azdırır. Gaflet kınanmaya ve' nedamete sebep olur.

Hikâye edilir ki. salihlerden biri rüyasında hocasını görür ve ona "en çok neden pişmansınız" diye sorar. Hocası da ona "en büyük pişmanlığım gaftetimdendir" diye cevap verir.Yine anlatılır ki. salihlerden biri Zunnun-i Mısri'yi (rahimehullahu) rüyasında görür ve ona "Allah sana ne yaptı" diye sorar.Zunnun-i Mısri de "beni karşısına dikerek seni gidi palavracı, seni gidi yalancı! Beni sevdiğini ileri sürdün, sonra da benden gaflete düştün diye beni azarladı" cevabını verdi.

Şair bu konuda şöyle der:

Kendin gaflettesin, kalbin yanılmada

Ömür geçti, günahlar olduğu gibi

Anlatıldığına göre salihlerden biri babasını rüyasında görür, ona "babacığım! Nasılsın, durumun nasıl" diye sorar. Babası da "yavrum! Dünyada gafil yaşadık ve gafil olarak öldük" diye cevap verir.Zehril Riyazda rivayet edildiğine göre Hz. Yakub (A.S.) ölüm meleği (azrail!) ile dosttu. Bir gün Azrail. Hz. Yakubu ziyarete gider. Hz. Yakub O'na <Ya Azrail, görüşmeye mi geldin, yoksa canımı almaya mı" diye sorar. Azrail "gelişim ziyaret içindir" cevabını verir.Hz. Yakub "senden bir ricam var" der. Azrail "nedir" der. Hz. Yakub "ölümümün yaklaştığını, canımı almaya hazırlandığını bana önceden bildirmeni istiyorum" der. Azrail "hay hay. sana iki veya üç haberci gönderirim" karşılığını verir.Hz. Yakub'un ömrü dolunca bir gün yine ölüm meleği karşısına dikilir. Hz. Yakub yine sorar, "ziyaretçi misin, yoksa canımı almaya mı geldin" Azrail "canını almaya geldim" cevabını verir.

- 33 -

Hz. Yakub "sen bana daha önce iki veya üç haberci göndereceğini söylemedin mi" diye sorar. Azrail şu cevabı verir, "söylediğimi yaparak sana üç haberci gönderdim: Önce siyah iken sonra ağaran sacın, güçlü iken halsizleşen vücudun ve dimdik iken kamburlaşan vücudun, ey Yakub. işte

bunlar benim ademoğullarına gönderdiğim ön habercilerdir."Şair bu durumu şöyle tasvir eder:

Geçti yıllar, günler, günahlar üremekte

Geldi ölüm habercisi. fakat kalb gafil

Dünyadan nasibin aldanmak ve pişmanlık

Dünyada kalman ise imkânsız ve boş kuruntu

Ebu Ali ed-Dekkak (rahimehullahu) anlatıyor: "Hasta olan şalin bir dostumu ziyaret etmeye vardım, büyük bir şeyh idi. etrafını talebeleri çevirmişti, ağlıyordu, iyice yaşlanmıştı. "Ey şeyh! Neye ağlıyorsun, yoksa dünyaya mı" diye sordum. "Asla! Kaçırdığım namazlara ağlıyorum" diye cevap verdi.

"Nasıl olur. sen namazını kaçırmazdın" dedim. Bana şu cevabı verdi. "Şu gününe kadar geldim, ne gafletsiz secdeye vardığım oldu. ne de gafletsiz secdeden başımı kaldırdığım var. İşte şimdi de gaflet içinde ölüyorum."Arkasından derin bir nefes çekerek şu şiiri söyledi:

Mezarımdan doğrulacağım günü ve mahşere varacağımı düşündüm

Dört köşelik çukurumdaki ikamet süremi

Yapayalnız ve tek başıma, nice izzet ve mevkiden sonra

Günahımın ve toprağımın tUluklusu olarak, onunla başbaşa hesaplaşman üzerinde eni boyu düşündüm.

Ve amel defterim verildiği zamanki halimin perişanlığını

Fakat ümidim sendedir. Rabb'im, yaratıcım!

Umarım ki. ey Allah'im sen başışlarsın günahkârı!

Uyun-ut Ahbar adlı eserde Şakik el-Belhî'nin (rahimehullahu) şu sözleri nakledilir: "İnsanlar şu üç sözü söylerler, ama davranışları sözlerine ters düşer. Birincisi "biz Allah'ın kuluyuz" derler, fakat başıboşlar gibi davranırlar, bu durum sözlerine ters düşer. "Allah bizim rızkımıza kefildir" derler. fakat kalbleri yalnız dünya ile dünya varlığı biriktirmekle tatmin olur. Bu davranış da sözlerine ters düşer. "Ölümünden kurtuluşumuz yoktur" derler, fakat hic ölmeyecekmiş gibi hareket ederler, bu durum da hic şüphesiz sözlerine ters düşer.Ey kardeşim, sen kendine bak! Hangi vücutla Allah'ın huzuruna dikileceksin, hangi dille O'na cevap vereceksin, her şeyi inceden inceye sana sorduğunda ne cevap vereceksin.Sorulara cevap ve cevaplara doğruluk hazırla. Allah'dan kork. çünkü "O. iyi-kötü bütün davranışlarınızdan haberdardır."^_riA ____

Şakik-u! Belhî sözlerine devam ederek müminlere. Allah'ın emrinden ayrılmamalarını ve gizli - açık her durumda O'nu tek ilâh olarak bilmelerini öğütledi.Hadisi Şerifde varid olduğuna göre: Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle "buyurmuştur.- Arş'ın direğinde yazar ki, "bana itaat edenin ben de mükâfatını veririm, beni seveni ben de severim, bana yalvaranın isteğini karşılarım, benden af dileyenin günahlarını bağışlarım."Akli başında olan kimsenin Allah'a korku içinde ve ibadetini sırf O'na yönelterek O'nun takdirinden hoşnut olarak O'ndan gelen belâya sabırla katlanarak verdiği nimetlere şükreder ve verdiği ile yetinerek itaat etmesi gerekir.Nitekim ulu Allah buyurur ki. "benim takdir ettiğimden hoşnut olmayanlar. gönderdiğim belâya sabırla katlanmayanlar, nimetlerime şükretmeyenler ve verdiği yeterli bulmayanlar, benden başka Allah arasınlar.

"Biri Hasan el-Basrî'ye (rahimehuüahu) "ibadetten zevk almıyorum" der. Hasan el-Basri de ona "her halde sen Allah'dan korkmayan birinin yüzüne bakmışsın! Kulluk, her şeyden hakkıyla sıyrılarak Allah'a yönelmektir" cevabını verir.Başka birisi de aynı konuyu Ebu Yezid el-Bestami'ye (rehimehul-lahu) açar, "ibadetten zevk almıyorum" der. Ebu Yezid el-Bestamî de ona şöyle cevap verir. "Çünkü sen ibadete tapıyorsun. Allah'a ibadet etmiyorsun! Allah'a ibadet et ki. ibadetten lezzet alasın.

"Anlatıldığına göre adamın biri namaza durur, "fatiha" süresini okurken sıra "iyyake na'budü (sırf sana kulluk ederiz)" ayetine geldiği zaman gerçekten sırf Allah'a kulluk ettiğini içinden geçirir. O sırada gizli bir ses ona "yalan söylüyorsun, sen insanlara kulluk ediyorsun" diye seslenir. Hemen tevbe eder. insanlarla münasebetlerini keser ve yine namaza durur.Yine sıra "iyyeke na'budü" ayetine gelince aynı sesi bir kere daha duyar. "Yalan söylüyorsun, sen servetine tapıyorsun" Bu azar üzerine bütün

varlığını fakirlere dağıtır, yine namaza durur, sıra yine "iyyake na'budü" ayetine geldiği zaman gizli ses bir daha kulağına gelir" "yalan söylüyorsun, sen elbiselerinin kölesisin."Derhal vücudunu örtmek için gerekli olanlarının, dışında kalan bütün elbiselerini fakirlere verir ve namaza durur. Sıra bir daha "iyyake na'budü" ayetine gelince bu sefer gizli ses kulağına şöyle seslenir, "şimdi doğru söylüyorsun, gerçekten şu anda sen sırf Allah'a kulluk ediyorsun.

"Revnakul - Meranîs de der ki: "Adamın biri heybesini kaybetmiş.

- 35 -

kime verdiğini bir türlü hatırlayamıyormuş, bu düşünce içinde namaza durmuş, namazda iken heybeyi kime verdiğini hatırlamış. Selâm verince kölesini çağırmış, "falan oğlu filâna git, heybemizi geri al" demiş.Köle "onda olduğu ne zaman hatırına geldi" diye sormuş, adam "namazda iken" diye cevap vermiş. Bunun üzerine köle ona şöyle demiş, "efendim, demek ki sen Allah'ın rızası peşinde değil, heybenin peşinde imişsin" Adam da sağlam itikadına hürmet ederek köleyi derhal azad etmiş.Bundan dolayı akli başında olan kimsenin dünyadan gönül sıyrarak sırf Allah'a kulluk etmesi, ilerisini düşünerek ahiret saadetini araması gerekir. Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

- Kim ki, Ahiret ürününü (sevabını) dilerse onun ürününü artırırız. Buna karşılık dünya ürününe (elbise, yiyecek, içecek gibi dünya lezzetlerine) talip ise ondan payını veririz, fakat onun ahirette hiç bir payı olmaz {ahiret sevgisi kalbinden çıkarılır}" (22).

(22) Kuran-ı Kerim/Şûra Sûresi. 20

Böyle olduğu içindir ki, Hz. Ebubekir (R.A.) Peygamberimiz uğruna kırk bin dinar açıktan ve kırk bin dinar gizlice harcamış ve sonunda kendisine hiç bir şey bırakmamıştır. Peygamberimizin (S.A.S.) kendisi olsun, yakınları olsun dünyadan, onun azgın istek ve arzularından yüz çevirmişlerdi.Nitekim Hz. Fatma (R. Anha) nm Hz. Ali (kerremellahu vechehu) ile evlendiği zaman çeyizi debfcağlanmış koç derisi bir post ile içine ağaç kabuğu doldurulmuş deri bir yastıktan ibaretti.

- 36 -

YEDİNCİ BÖLÜM

ALLAH'I UNUTMAK, FASIKLIK VE NİFAK

Kadının biri Hasan el-Basrî'ye (rahimehullahu) gelir, "gene bir kızım vardı, öldü, onu rüyamda görmek istiyorum, onu rüyada görmeni sağlayacak bir dua öğretesin diye sana geldim" der.Hasan el-Basri (rehimehullahu) da kadının arzusunu yerine getirir. Kadın kızını rüyasında görür ki, aman Allah'ım! Üzerinde katrandan bir elbise, boynuna bukağu ve ayaklarına prangalar vurulmuş.Durumu Hasan el-Basrî'ye bildirir, veli de bu hale üzülür.Aradan zaman geçer, bu defa kızı rüyasında Hasan el-Basrî görür. Kız cennettedir ve başı taçlıdır. Kız "Veli"ye "beni hatırladın mı? Ben sana gelerek şöyle şöyle ricada bulunan kadının kızıyım" der.Hasan el-Basrî "seni gördüğüm duruma getiren sebep nedir" diye sorar. Kız şu cevabı verir, "Adamın biri bizim mezarlığın yanından geçerken Peygamber'imize (S.A.S.) bir defa selât-ü selâm getirdi, mezarlıkta azâb çeken beşyüz elli ölü vardı. O adamın selât-selâmı sayesinde -bunlardan azabı kaldırdın- diye emir geldi."Şimdi düşünelim. Bir adamın Peygamber'imize (S.A.S.) getirdiği selât-ü selâm hürmetine o kadar fcişi affedilince elli yıllık ömrü boyunca O'na selât-ü selâm getiren kimsenin Kıyamet günü. O'nun şefaatine nail olmaması düşünülebilir mi?Ulu Allah (CC.) "o kimseler gibi (yâni münafıklar gibi) olmaym (günaha dalmayın) ki, onlar Allah'ı unutmuşlardır (yani Allah'ın emrinden ayrılarak tersini yapmışlar, dünyalık azgın arzulardan tad almışlar ve onun aldatıcı görüntülerine gönül vermişlerdir)."Peygamber'imize (S.A.S.) "mümin ve münafık kimdir" diye sormuşlar, Peygamber'imiz şu cevabı vermiştir:- Müminin gözü namazda, oruçta olur. münafığın gözü ise -hayvanlarda olduğu gibi- yemekte, içmekte, ibadet ve namazdan uzak durmakta olur. Mümin, eli vardıkça sadaka verir. Allah'dan günahlarının affedilmesini diler

- 37 -

. Münafık ise ihtiras ve boş kuruntular peşindedir. Müminin Allah'dan başka hiç bir kimsede umudu olmaz, münafık ise Allah'dan başka herkese umut bağlar.Mümin, dini yerine malını feda eder, münafık ise malı uğruna dinini satar. Mümin Allah'dan başka hiç kimseden korkmaz. Münafık ise Allah-dan başka herkesten çekinir. Mümin iyilik işlemekle birlikte ağlar, münafık ise kötülük işlediği halde güler.Mümin yalnızlıktan ve kendi başına kalmaktan hoşlanır. Münafık ise girişkenlikten ve kalabalıktan hoşlanır.Mümin tohum eker, (yapıcı ve üreticidir) kargaşalıktan hoşlanmaz, münafık ise yıkıcıdır, bununla birlikte emeksiz ürün peşindedir. Mümin dininin prensiplerine uygun bir idare uğruna emir verir ve yasaklar koyar, düzelticidir. Münafık ise baş olma ihtirası uğruna emirler verir ve yasaklar koyar, yıkıcıdır. Daha doğrusu kötülüğü emrederken iyiliği ve doğruyu yasaklar."Nitekim ulu Allah(C.C.) şöyle buyuruyor;

- Münafık erkekler de münafık kadınlar da biribirlerinin parçalarıdır (hepsi biribirine benzer) Onlar kötülüğü emrederler, iyilikten vazgeçirmeye çalışırlar. Onlar avuçlarını yumarlar (cimridirler) Onlar Allah'ı unutmışlardır, Allah da onları unuttu. Hiç şüphesiz münafıklar, fasıkların ta kendileridirler.- 38 -

Allah erkek münafıklara da kadın münafıklara da kâfirlere de içinde ebediyyen kalmak üzere cehennem ateşini va'detmiştir. Bu onlara yeter. Ayrıca Allah onları rahmetinden kovdu, onlar için ttücecmş azap vardır" (23).Yine ulu Allah (C.C.) şöyle buyurur:

"- Allah münafıklar ile kâfirlerin hepsini (kâfir ve münafık olarak öldükleri takdirde) cehennemde biraraya getirecektir" (24).Âyet-i celilede münafıkların daha önce zikredilmelerinin sebebi, bunların kâfirlerden daha kötü olmaları yüzündendir. Arkasından da her iki zümrenin birlikte varacağı yerin cehennem olduğunu bildirmiştir.Yine ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

- Hic şüphesiz. Münafıklar cehennemin en alt katındadırlar. Onlar için hic bir kurtarıcı bulamayacaksınız" (25). Münafık kelime manası bakımından "nafik-ul Yerbu" deyiminden türemiştir. Tarla faresinin yuvasında karşılıklı iki delik bulunduğu söylenir, birine "nafıka" diğerine "kasta" denir. Tarla faresi birinin ucundan başını gösterir, öbüründen çıkıp gider.İşte münafığa o yüzden bu ad takılmıştır. Çünkü kendini müslümanmış gibi gösterir, öte yandan İslamdan çıkarak kâfirliğe girer.

(23) Kur'an-ı KerimTevbo Sûresi, 67-63

(24) Kur'an-ı Kerim'Nisa Sûresi. 140

(25) Kur'an-ı Kerim.'N.sa Sûresi, 145

- 39 -

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Münafık, iki koyun sürüsü arasında gah sürünün birine, gâh öbürüne katılan şaşkın bir koyun gibidir. O bu sürülerin hic birinde devamlı barınmaz, çünkü her iki sürüye de yabancısıdır. Münafık da tıpkı böyledir, ne tamamen müslümanlarla kaynaşabilir ve ne de kafirlerle."Ulu Allah (C.C.) cehennemi yedi kapılı olarak yaratmıştır. Nitekim

"cehennemin yedi kapısı vardır" diye buyuruyor (26).-^Bu kapılar, lanetle kaplanmış demirdendir, cehennem duvarlarının dış] yüzü bakırdan ve iç yüzü kurşundandır. Tabanında azap ve tavanındaöfke ve acımazlık vardır. Zemini cum. kurşun, bakır ve demir karışımıdır. Cehennemlikler üstten, alttan, sağdan ve solden ateşle kuşatılmışlardır.Birbiri üzerinde duran katlardan meydana gelmiştir. İşte münafıklar için bu katların en altta olanı ayrılmıştır.Rivayete göre Cebrail'in (A.S.) gelişlerinden birinde Peygamber'imiz (S.A.S.) O'na "ya Cebrail, bana cehennemi ve onun hararet derecesini tasvir et" der. Cebrail de Peygamber'imizin (S.A.S.) isteği üzerine şunları anlatır. "Ulu Allah, cehennem ateşini yarattıktan sonra bin yıl boyunca yaktı, sonunda kıpkırmızı oldu. Arkasından bin yıl daha yaktı, nihayet ağardı. Daha sonra onu koyu bir kara renge bürününceye kadar bin yıl daha yaktı.Seni hak dinle Peygamber olarak gönderen Allah adına yemin ederim ki. cehennemliklerin üzerlerindeki elbiselerden biri yeryüzü halkına gösterilecek olsa. hepsi ölürlerd. Yine eğer cehennem içeceğinin bir tek kovası yervüzü sularının tamamına katılsa, tadanlar derhal ölürdü.Ulu

Allah'ın "sonra onu boyu yetmiş arşın zincire vururuz" ayetinde belirttiği zincirden bir arşın kadarı -kî o arşının uzunluğu doğu ile batı arası kadardır- dünya dağlarına düşse, dağlar erirdi. Eğer aranızdan biri cehenneme girdikten sonra çıkarılarak aranızda gönderilse yeryüzün-dekiler. kokusunun keşkenliğinden bayılarak ölürlerdî."Peygamber'imiz (S.A.S.) Cebrail'in sözünün burasında araya girerek "ya Cebrail, bana cehennemin kapılarını tarif et. şu bildiğimiz kapılar gibi mi Açılır?" diye sordu.Cebrail (A.S.) "hayır". Ya Rasulallah fakat birbiri üzerinde katlar halindedirler. Kapıdan kapıya yetmiş yıllık mesafe vardır. Her kapının ısı derecesi üzerindeki kadar yetmiş kat fazladır.

(20) Kur'an-ı Kerim/Hicr Sûresi. *4

- 40 -

Peygamber'imiz (S.A.S.) Cebrail'e bu kapılara tekabül eden katlara kimlerin gireceğini sordu, Cebrail şöyle cevap verdi, "ismi -haviye- olan en alt katın kapısından münafıklar gireceklerdir. Nitekim ulu Allah

"hiç şüphesiz, münafıklar cehennemin en alt katındadırlar" buyuruyor (27).İsmi -cohim- olan ikinci katın kapısından Allah'a ortak koşanlar gireceklerdir. İsmi -Sakar- olan üçüncü katın kapısından yıldızlara tapan putperestler (sabiiler) gireceklerdir.Adı -Lezza- olan dördüncü katın kapısından şeytan ile birlikte ona uyan ateşperestler girecektir. Adı -hutome- olan beşinci katın kapısından yahudiler gireceklerdir. İsmi -Sair- olan altıncı katın kapısından hiristiyanlar gireceklerdir."

Cebrail, sözünün burasında susunca Peygamberimiz (S.A.S.) "hani yedinci katın kapısından girecek olanları söylemedin" diye sordu. Cebrail bu soruya Ya Muhammed "onu sorma" diye cevap verdi. Peygamber'imiz "söyle" diye ısrar edince Cebrail "yedinci kapıdan da senin ümmetinden tevbesiz ölen büyük günahkarlar gireceklerdir" diye sözünü tamamladı. Rivayete göre:

"Hepiniz teker teker oraya (cehenneme) mutlaka gireceksiniz"mealindeki âyet-i kerime indiği zaman Peygamberimizin ümmeti hesabına duyduğu korku artmış ve hüngür hüngür ağlamıştı (28).

(27) Kur'an-ı Kerim/Nisa Sûresi." 145

(28) Kur'an-ı Kerim/Meryem Sûresi. 71

- 41 -

Allah'ı tanıyan. O'nun şiltesinin ve hışmının şiddetini bilen kimse O'ndan olanca derecesi ile korkar. Anlatılan sıkıntılarla henüz karşılaşmadan, o korkunç ve ürkütücü ev (cehennem) gözü önüne dikilmeden, perde düşüp intikamı pek çetin olan Allah'ın (C.C.) huzuruna çıkarılmadan ve cehenneme sevkedilmeden kendine ve sapıklıklarına gözyaşı döker.Orada nice yaşlı kimse "hey gidi yaşlılığım" diye feryad eder, nice genç "eyvah gençliğime" diye bağırır. Nice kadın da "eyvah rezilliklerime, yazık yırtılan sır perdelerime" diye figan eder. Orada herkesin yüzü ve vücudu kapkaradır, belî bükülecektir.Ne büyüklere saygı gösterilir, ne de küçüklere acınır. kadınlar cırılçıplaktır.Allah'ım, ey başışlayıcıların ulusu! Rahmetin sayesinde bizi ateşten ve ateşe yaklaştıracak her türlü kötülükten koru. bizi iyilerle birlikte cennete koy.Allah'ım! Kusurlarımıza göz yum, başımızdakileri güvenilir kıl. ayak sürçmelerimizden sonra dengeye kavuşmamızı nasib eyle ve huzurunda bizi rezil eyleme, ey merhametlilerin en merhametlisi.Salât ve selâm Peygamber'imize. O'nun yakınları ile sahabeleri üzerine olsun.

- 42 -

SEKİZİNCİ BÖLÜM

TEVBE:

Tevbe her müslûman erkek ve kadına farzdır. Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

- Ey iman edenter! Dönülmez bir tevbe ile Allah'a yöneliniz"

(29).Emir vücup içindir.Yine ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

- Allah'ı unuttukları için Allah'ın kendilerini kendilerine unutturduğu kimseler gibi olmayınız. Onlar fasıkların ta kendileridir" (30).

(29) Kur'an-ı Kerim/Tahrim Sûresi. 8

(30) Kur'an-ı Kerim/'Haşr Sûresi. 19

- 43 -

Ayet-i kerimedeki "Allah'ı unuttular" ifadesi. Allah'a daha önce söz vermiş oldukları halde O'nun kitabına, uymaktan cayanlar demektir. "Allah da onlara kendi kendilerini unutturdu" cümlesi de kötülüklerinden vazgeçip kendileri hesabına iyi davranışlara girişmek üzere kendi kendilerini değerlendirmelerini hatırlarına getirmedir. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Allah'a kavuşmayı dileyen kimseye kavuşmaktan Allah hoşnut olur. Buna karşılık Allah'a kavuşmaktan hoşlanmayan kimseye kavuşmayı Allah da istemez." "Ayetteki "onlar fasıkların ta kendileridir" ifadesi de günah işlemeyi tabii bir yol haline getirenler, verdikleri sözden cayanlar, hidayet, rahmet ve mağfiret yolundan sapanlar demektir. "Fasık" iki türdür: Biri "kâfir fasık". diğeri "facır fasık" "Kafir fasık Allah'a ve O'nun Resul'üne inanmayan, hidayet yolundan çıkarak sapıklık çıkmazına koyulan kimsedir. Nitekim ulu Allah (C.C.) böylesi fasıklar hakkında şöyle buyuruyor:

'O, Rabb'inin emrinden çıkmıştır" (31).

Yani iman ederek Allah'ın emrine uyma yolundan ayrılmıştır. "Facır fasık" gelince içki içen. haram yiyen, zina eden. çeşitli günahlar işleyerek ibadet yolundan sapıp isyan yoluna giren ve .fakat Allah'a ortak koşmamış olan kimselerdir. Aralarında fark da şudur: Ölmeden önce tevbe edip kelime-i şahadet getirmedikçe kafir fasığın affedilmesi umulmaz. Buna karşılık facır fasık. Ölmeden önce sadece tevbe ederek işlediklerinden pişmanlık duyduğu takdirde affa uğraması beklenebilir. Bilinmelidir ki, sebebi nefsin azgın arzuları olan her günahın affedilmesi beklenebilir. Buna karşılık sebebi kibir olan günahın affı beklenemez. Nitekim şeytanın baş kaldırmasına sebep kibri olduğu için affedilmemiştir.

(30) Kur'an-ı Kerim/Kehf Sûresi.50

- 44 -

Buna göre ölmeden önce günahlarından vazgeçip Allah'a tevbe etmen gerekir ki, Allah'ın dileğini kabul- buyurmasını beklemeye haklı olasın. Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyurur:

-Kullarından gelen tevbeleri kabul ederek kötülükleri affeden O'dur.

(32). Demek ki ulu Allah, tevbeyi kabul ederek yapılmış olan kötülükleri başıslıyor. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Günahlarından tevbe eden kimse, hiç günah işlememiş kimse gibidir. "Anlatıldığına göre adamın biri her günah işlediğinde işlediği günahı bir deftere yazardı. Günün birinde yeni bir günah daha işler, yazmak için defterini açar. Fakat günah listesinin kayıtlı olduğu sayfalarda

"o kimseler ki Allah onların kötülüklerini iyiliklerle değiştirir" mealindeki ayet-i kerimeden başka hiç bir satır bulamaz (33)

(31) Kur'an-ı Kerim Şûra Sûresi. 25

(33) Kur'an-ı Kerim/Furkan- Sûresi. 70

Ayetten murat Allah şirkin yerine iman, zinanın yerine affı. günahın yerine ismet ve taatı değiştirir demektir. Yine anlatıldığına göre Hz. Ömer (R.A.) bir gün Medine mahallelerinden birini dolaşırken bir delikanlı ile karşılaşır. Delikanlı, elbisesinin altında içki şişesi taşımaktadır. Hz. Ömer "delikanlı, elbisenin altında ne var" diye sorar. Delikanlı az kalsın "İçki" diye cevap verecekti ki o anda içinden şöyle dua etti. "Allah'ım! Beni Ömer'in karşısında rezil etme, rüsvay etme. ayıbımı gözünden sakla, bundan sonra bir daha içki içmeyeceğim." Arkasından "Ey Emiru'I - Mü'minin, elbisemi altında taşıdığım sirke şişesidir" diye cevap verir. Hz.'Ömer "göreyim" der. Delikanlı elbisesini kaldırır. Hz. Ömer bakar, gerçekten şişe sirke olmuştur! Demek ki içki sirkeye dönüşmüştür. Kul korkusu ile tevbe ettiği için samimiyetinden dolayı Allah'ın içkisini sirkeye değiştirdiğini görüyorsun. Bu böyle olunca kötülüğe batmış bir günahkâr, dönülmez bir tevbe ederek işlediği kötülüklerden vazgeçecek olsa ulu Allah onun günah içkisini ibadet sirkesine dönüştürecektir.

Ebu Hureyre (R.A.) anlatıyor: 'Bir gece yatsı namazını Allah Rasulü ile birlikte kıldıktan sonra yola Çıktım, yürürken önüme bir kadın çıktı, "ey Ebu Hureyre. ben bir günah işledim, acaba tevbem kabu! olur mu" diye sordu."İşlediğin günâh nedir" diye sordum. Kadın "zina yaptım ve zinadan peydahladığım çocuğu da öldürdüm" cevabını verdi. Kadına "mahvoldun ve cana kıydın, yemin ederim ki. senin yapacağın tevbe kabu! edilmez" karşılığını verdim, ben böyle der-demez kadın bayılarak yere düştü.Yoluma devam ettim, yürürken içimden "Allah Rasul'ü henüz aramızda iken ben fetva veriyorum, bu doğru değil" dedim. Bu düşünce ile geriye döndüm. Peygamberimize vardım, karışlaştığım olayı O'na anlattım.Bana dedi ki. "mahvoldun ve kadını da mahvettin. Şu ayetler nerede, senin tulumun nerede! Ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor: hekimhlan

- Onlar ki, Allah'ın yanına başka bir ilâh katıp tapmazlar, kesin bir adalet hükmü olmaksızın Allah'ın haram kıldığı cana kıymazlar, zina etmezler (işte onlar Allah'ın gerçek kullarıdır) Kim bu haramları işlerse cezaya çarptılır.Kıyamet günü o kimsenin azabı kat kat olur ve perişanlık içinde azab ile ebediyyen. başbaşa bırakılır. Yalnız tevbe ederek salih ameller işleyenler müstesna. Allah onların kötülüklerini iyiliklerle değiştirir. Allah çok bağışlayıcı ve çok merhametlidir." (Furkân 63 - 70).

Bunun üzerine Peygamberimizin yanından hemen çıktım, "az önce benden bir konuda fetva isteyen kadının yanına beni götürecek kimse var mı" diye seslendim. Çocuklar "Ebu Hureyre delirmiş" diye başırmaya başladılar.Sonunda kadının yanına vararak Peygamber'imizin verdiği fetvayı ona bildirdim, kadın sevinçten coşarak nara attı ve "bir bahçem var. onu Allah ve O'nun Rasul'ü uğruna sadaka olarak vereceğim" dedi.

-HİKAYE

-Utbet-ül Gulâm şamataalığı ve sarhoşluğu ile meşhur, günah ve kötülükte ileri gitmiş biri idi. Bir gün Hasan el-Basrî'nin (rehimehullahu) toplantısına katıldı. Şeyh şu ayet-i kerimenin tefsirini okuyup açıklıyordu. Ayet-i kerimede ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

- Allaha iman edenlerin, O'nun zikrinden dolayı kalblerinin ürpereceğt zaman gelmedi mi" "Yani kalplerinin korkacağı vakit gelmedi mi."dedi. (Hâdîdi 16).Hasan el-Basrî âyetin tefsirini naklederken gayet etkili bir va'az yaptı, öyle ki, herkesi ağlattı.Bu sırada kalabalığın arasından bir delikanlı ayağa kalktı, "ey müminlerin muttakısı! Allah benim gibi günahkârlık ve ve kötülüğe batmış birinin tevbesini kabul eder mi" diye sordu. Şeyh "tabîî, tevbe edecek olsan Allah senin günahkârlık ve kötülüğe dalmışlığını affeder" diye cevap verdi.Adı utbet-ü! Gulâm olan delikanlının bu cevap üzerine benzi sarardı böğürleri titredi ve öylesine gür bir nara attı ki, arkasından baygın olarak yere düştü. Ayılınca yanına yaklaşan Hasan el-Basrî ona şu beyitleri okudu: - 47 -

Ey Arş'ın Rabb'ine karşı gelen delikanlı

Bilir misin, nedir günahkârların cezası?

Günahkârların alınlarının yakalandığı gün

Asiler için "sair" var ki. onun yalazı gümbürtülü ve öfkelidir.

Eğer bu ateşe dayanabileceksen Allah'a isyan et.

Değilse günah işlemekten kaçın

Kazandığın günahlar yüzünden

Nefsini ipotek etmişsin, onu kurtarmaya çalış.

Bu şiiri duyan delikanlı, bîr kere daha gür bir nara salarak baygın vaziyette yere düştü.Ayılınca Şeyh'e yine sordu, "ey Şeyh! Esirgeyici olan Allah, benim gibi bir alçağın tevbesini kabul eder mi?" Hasan El-Basrî delikanlıya "günahkâr kulun duasını bağışlayıcı olan Allah'dan başka kim kabul edebilir ki" diye cevap verdi.Bu cevap üzerine kalbi biraz daha ferahlayan delikanlı, başını yerden kaldırarak Allah'dan üç şey dua etti.Birinci duası şuydu: "Allah'ım! Eğer tevbem kabul ederek günahlarımı affedersen, bana gerek Kur'an-ı Kerim ve gerekse diğer ilimler ile ilgili

olarak işittiğim her cümleyi kavrayacak derecede kuvvetli bir zekâ hıfzetme gücü ihsan eyle."İkinci duası şuydu: "Allah'ım! Bana öylesine tatlı bir ses başışla ki. benim dilimden Kur'an-ı Kerim duyan en katı kalbi kimselerin bile gönlü yumuşasın."Üçüncü duası da şu oldu: "Allah'ım! Bana helâl lokma nasibeyle. zarurî geçim kaynağımı ummadığım yerlerden temin eyle."Ulu Allah (C.C.) delikanlının her üç duasını da kabul etti. Bunun üzerine zekâ ve hafızası gelişti, o Kur'an-ı Kerim okuyunca dinleyenler derhal günahlarına tevbe ediyorlardı, ayrıca her gün evine bir çömlek dolusu çorba ile iki çörek gelirdi, kimin getirdiğini hiç kimse bilmiyordu.Ölünceye kadar bu durum böylece devam etti. İşte gönülden Allah'a yönelen kimselerin hali budur. Çünkü Allah iyi amel işlemeyen yönelenleri mükâfatsız bırakmaz.Alimlerden birine soruldu ki. "kul. tevbe ettiği zaman tevbesinin kabul edilip edilmediğini bilebilir mi?" Alim bu soruya şu cevabı verdi: - 48 -

"Bu konuda kimse kesin bir hükme varamaz, fakat tevbenin kabul edilip edilmediğine işaret eden bazı alâmetler vardır. Başlıcaları şöyle sıralanabilir:

- 1 - Kulun kendisini gûnahtan uzak hissetmesi gerekir.
- 2 - Kalbinden sevincin silindiğini, her baktığı yerde Allah'ın varlığını hissetmesi gerekir.
- 3 - Günahkârlardan uzak durarak iyilik işleyenlere yakınlık duyması gerekir.
- 4 - Dünya kazancının azını çok. ahiret amelinin çoğunu az görmesi gerekir.
- 5 - Kalbini devamlı olarak Allah'ın farz kıldığı ibadetler ile ilgili görmelidir.
- 6 - Az konuşması, aralıksız bir düşünce hali yaşaması, daha evvel işlediği günahlardan dolayı devamlı olarak üzgün ve pişman görünmesi gerekir.

- 49 -

DOKUZUNCU BÖLÜM

SEVGİ

Anlatıldığına göre adamın biri çöl ortasında yürürken gözünün önüne çirkin bir yüz dikilir. Adam "sen kimsin" der. Çirkin yüz "ben senin çirkin amellerinin" diye cevap verir. Adama "'senden kurtulmanın yolu nedir" diye sorar. Adam "Peygamber'e selâ:-ü se'âm getirmektir."Nitekim Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Bana getirilen selât-ü selâm, sırat köprüsü üzerinde ışıktır, cuma günü seksen kere selât-ü selâm getiren kimsenin geçmiş seksen yıllık günahı affedilir" der.Yine anlatıldığına göre adamın biri Peygamberimize Hz. Muhammed'e selâm getirmezdi, bir gece rüyasında Peygamber'imizi (S.A.S.) görür, fakat Peygamber'imiz yüzünü adama çevirmez. Adam "ey Allah'ın Resul'ü! Yoksa bana kızgın mısın" diye sorar. Peygamber'imiz "hayır" diye cevap verir. Adam "o halde niye yüzüme bakmıyorsun" diye sorar. Peygamber'imiz "çünkü seni tanımıyorum" diye karşılık verir.Adam "beni nasıl tanımazsın, ben senin ümmetinden biriyim, alimlerin anlattığına göre sen ümmetini ananın çocuğunu tanıdığından daha iyi-tanırsın" der. Peygamberimizin cevabı şöyle olur: "Alimler doğru söylemişler, yalnız sen üzerime selât-ü selâm getirerek beni hatırlamadın ki! Benim ümmetimi tanımam, üzerime getirecekleri selât-ü selâm ile ölçülüdür.' Bu arada adam uyanır, ve her gün Peygamber'imize (S.A.S.) yüz kere selât-ü selâm getirmeyi üzerine borç haline getirir ve bunu yapar. Bir müddet sonra Peygamber'imizi yine rüyasında görür. Peygamber'imiz ona "şimdi seni tanıyorum ve sana şefaateceğim" diye müjde verir. Çün-ki adam Rasulüllahı sever olmuştur.- 50 -

Ulu Allah (C.C.) buyurur ki:

HHİ v"- Ey Rasul'üm! De ki, eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyunuz da Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı affetsin. Hiç şüphesiz Allah. başışlayıcı ve esirgeyicidir" (34).Ayat-i kerimenin nüzul sebebi şöyle nakledilir: Peygamber'imiz (S.A.S.) K'ab İbni Eşref ile adamlarını İslâmı kabul etmeye davet ettiği zaman onlar da Peygamberimize "biz Allah'ın oğulları yerindeyiz, o yüzden biz Allah'ı daha çok severiz" diye cevap

verdiler. Adamların bu cevabına karşılık ulu Allah (C.C.) Peygamberin onlara şu mahiyette bir cevap vermesini murat etmiş olmalıdır: Eğer siz Allah'ı seviyorsanız, tebliğ ettiğim dini kabul ederek bana uyunuz. Çünkü ben O'nun bildirisini size ulaştıran ve sizinle ilgili hükümlerini açıklayan bir Allah Resulüyüm. Eğer benim O'nun adına yaptığım davete uyersanız, o sizi sever ve günahlarınızı bağışlar. Hiç şüphesiz O. bağışlayıcı ve esirgeyicidir. Mü'rinlerin Allah'ı sevmesi, O'nun emrine uymakla. ibadetine koşmakla ve hoşnutluğunu aramakla olur. Allah'ın (C.C.) mü'minieri sevmesi, onlara merhametle muamele etmesi, onları mükâfatlandırması, günahlarını bağışlaması, onlara rahmet, gınahtan korunma ve başarı ihsan eylemesi demektir. İmam-ı Gazali (rahimehullahu) "ihya-ul Ulûm ud-Din" adlı eserinde der ki, "dört şeyi yapmaksızın dört şeyi iddia eden kimse yalancıdır:

- 1 - Cenneti sevdiğini söylediği halde ibadet etmeyen kimse yalancıdır.
- 2 - Peygamber'imizi (S.A.S.) sevdiğini ileri sürdüğü halde alimler ile fakirleri sevmeyen yalancıdır.
- 3 - Cehennemden korktuğunu iddia ettiği halde günah işlemekten vazgeçmeyen kimse yalancıdır. Nitekim Rabia-i Advıyye'nin (rahimehullahu) şu iki beyti bu noktayı güzel izah eder.

Allah'a isyen ediyorsun, oysa O'nu sever görünüyorsun Heyetim hakkı için bu durum, mantık prensiplerini. alt-üst eder.

Eğer sevgin doğru olsaydı. O'nun emirlerine uyardın
Çünkü aşık. sevgilisinin sözünden çıkmaz
Sevginin alâmeti, sevgilinin arzusuna, uymak ve onunla ters düşmekten sakınmaktır.

(3-î) Kur'an-ı Kerim/Al-i imran Süresi. 31

51

Anlatıldığına göre bir gün bir gurup Şibli'yi (rahimehullahu) ziyarete gider. Büyük Veli "siz kimsiniz" diye sorar. Gelenler "biz seni sevenleriz" diye cevap verirler. Bu sırada Şibli yüzünü onlara döner, sonra onları taşlamaya başlar, adamlar Veliden kaçarlar. Veli onları "benden niye kaçıyorsunuz, eğer gerçekten beni sevseydiniz, belâmdan kaçınmazdınız" diye azarlar. Arkasından sözlerine şöyle devam eder: Muhabbet ehli. sevgi kadehinden içtiler, beldeler ve yeryüzü onlara dar geldi, Allah'ı hakkı ile bildiler. O'nun ululuk ve kudreti karşısında şaşkın kaldılar. O'nun sevgi kadehinden içtiler. O'nun ünsiyet denizinde boğuldular, yalnız O'na seslenmekten zevk alır oldular. Arkasından şu beyti söyledi:

Ey mevlâm! Sevgini hatırlamak sarhoş etti beni

Sen sarhoş olmayan hiç bir aşık gördün mü?

Söylendiğine göre deve sarhoş olduğu zaman kırk gün yem yemez ve her zaman taşıdığına göre bir kaç katı kadar yük sırtına vurulsa yükleneni taşımazlık etmez. Çünkü kalbinde sevgilisinin hatırası kıpırdayınca artık ne yem yer ve ne de ağır yük taşımaktan kaçınır, sebep sevgilisine karşı duyduğu şevktir. Deve deve iken sevgilisi uğruna nefsinin isteğini gemleyerek ağır yük taşımaya katlandığı halde siz Allah için hiç bir yiyecek veya içecekten vazgeçtiğiniz oldu mu? Allah (C.C.) için üzerinize herhangi ağır bir yük aldınız mı? Bu sayılan iyi amellerden hiç birini yapmamışsanız, sizin Allah katında hiç bir şeye yaramayan boş bir sözden ibarettir.

Hız. Ali (kerremellahu vecchehu) şöyle der:- Cenneti seven kimse iyiliklere koşar. Cehennemden korkan kimse. Nefsini aşırı arzulardan alakor. Ölümün kaçınılmazlığına inanan kimsenin gözünde dünyalık hazlar önemsizleşir. İbrahim el-Havvas'a (rehimehullahu) "muhabbet nedir" diye sorarlar. Şu cevabı verir; "istekleri yoketmek. bütün hacet ve sıfatları yakmak ve kulun kendisini işaretler denizinde boğulmasıdır."

- 52 -

ONUNCU BÖLÜM

AŞK

Sevgi" canlı varlığın, haz veren bir nesneye karşı meyi! duymasıdır. Söz konusu meylin pekişip güçlenmesi haline "aşk" denir. Aşk duygusu, aşkın sevgilisine kul olması ve sahip olduğu her şeyi uğrunda feda etmesine yol açacağı bir dereceye varabilir. Züleyha'nın Hız. Yusuf'a (A.S.) karşı duyduğu aşkın ne dereceye vardığına bir baksana! Kadının bütün servet ve güzelliği

bu uğurda gitmiş. Yetmiş deve yükü mücevher ve gerdanlılığının var olduğu söylenir, hepsini Hz. Yusuf'un (A.S.) aşkı uğruna harcamış. "Bu gün Hz. Yusuf'u gördüm" diyen herkese eline geceni zengin edecek değerinde bir mücevher vere vere elinde hiç bir şey kalmomuş. Aşırı aşkıdan dolayı diğer her şey aklından çıktığı için karşılaştığı her şeyi "Yusuf" diye çağırır olmuş, o kadar ki, başını göğsüne kaldırdığı zaman Hz. Yusuf'un (A.S.) adını yıldızların üzerinde yazılı görürmüş. Rivayete göre Züleyha iman edip Hz. Yusuf (A.S.) onunla evlendikten sonra eski aşığı ve yeni kocasından ayrı yaşamaya yönelerek kendisini ibadete vermiş, varlığını tamamen Allah'a adanmış. Hz. Yusuf (A.S.) kendisini gündüz yatağa çağırırsa "akşama" diye savor, akşam çağırınca da "yarına" diye ertelermiş. Nihayet bir gün Hz. Yusuf'a (A.S.) demiş ki. "ben sana Allah'ı tanımadan önce aşık olmuştum, fakat O'nu tanıyınca kendisine karşı duyduğum muhabbet, diğer her şeyin sevgisini gönlümden giderdi. O'nun sevgisine bedel istemiyorum." Hz. Yusuf Züleyha'nın bu sözlerine şöyle karşılık verdi, "seninle birleşmemi emreden ulu Allah'dır. Senden iki çocuğumuz olacağını ve bunları Peygamber olarak görevlendireceğini bana bildirdi." Bunun üzerine Züleyha. "Allah sana böyle emrettiğine ve beni de- 53 -

böyle bir neticeye vesile olarak seçtiğine göre Allah'ın emri başım üzerine-" demiş. Sundan sonra ancak kendini Hz. Yusuf'a (A.S.) teslim etmiştir. "Leylâ ile Mecnun'un aşk hikâyesini herkes duymuştur" Mecnuna adın nedir diye sorarlar. "Leylâ" diye cevap verir. Bir gün yine Mecnuna "Leylâ ölmedi mi> derler. "Hayır. Leylâ kalbimde yaşıyor ölmedi. Leylâ benim" diye karşılık verir. Yine bir gün Mecnun. Leylâ'nın evi önüne gider ve gözlerini gök yüzüne diker. Ona "ey Mecnun, gök yüzüne değil. Leylâ'nın odasına duvarına bak, belki onu görürsün" derler. O böyle diyenlere "gölgesi Leylâ'nın evine düşen yıldız bana yeter" diye cevap verir. Anlatıldığına göre Hallac-ı Mansur'u (rahimehuüahu) seksen gün hapsedmişler. İmam-ı Şibli (rahmeullahu) bir gün ziyaretine gitmiş ve "ey Mensur. Muhabbet nedir" diye sormuş. Mansur "bu soruyu bana bugün değil, yarın sor" demiş. Ertesi gün olunca Mansur'u zindandan çıkarırlar, ve üzerinde boynunu vurmaya yere yaygı yayarlar, bu sırada İmam-ı Şibli çıka gelerek karşısında dikilir. Bu anda Mansur ona seslenir, "ey Şibli! Sevginin başı yangın, sonu ise ölümdür. Hallac-ı Mansur'un nazarında Allah'dan başka her şeyin batıl olduğuna kesin kanaat gelince ve yalnız Allah'ın hak olduğunu bilince, hak isminin onun kendi adı olduğunu unutmuş ve sen kimsin sorusuna muhatap olunca "ben hakkım" diye cevap vermiştir. Anlatıldığına göre sahici muhabbet, şu üç davranışta belli olur:

- 1 - Aşık, sevdiğinin sözünü diğerlerinin sözlerine tercih eder.
- 2- Aşık, sevgilisi ile oturup kalkmayı başkaları ile birarede olmaya tercih eder.

3 - Yine aşık. sevgilisinin rızasını kazanmayı, başkalarının hoşnutluğunu elde etmeye tercih eder. (El Münteha - Nam Kitapta da böyledir.) Söylendiğine göre "aşk" perdeyi yırtmak ve sırları keşfetmektir. "Vecd" hali ise zikrin lezzetine varıldığı anda ruhun, arzusun taşkınlığına katlanamamasıdır. Öyle ki. bu hali yaşayan kimsenin azalarından biri kesilse hiç bir şey duymaz. Anlatıldığına göre odanın biri Fırat nehrinde yıkanıyormuş. bu arada:

"ey günahkârlar! Bugün seçiliniz" mealindeki âyet-i kerimeyi okuyan bir adamı duymuş (35). Ayetin içine saldığı dehşetin etkisi ile çırpınmaya başlamış ve sonunda boğulmuş ve ölmüş.

(35) Kur'an ı Kerim/Yasin Süresî. S9- 54 -

Muhammed İbni Abdullah el-Bağdadi (rahimehuüahu) diyor ki. "Basra şehrinde iken bir gün yüksek bir çatıya çıkmış bir delikanlı gördüm, yüzünü halka dönmüştü, şöyle diyordu: "Aşık olarak ölen kimse işte böyledir. Uğrunda ölüm olmayan aşkın. hiç bir değeri yoktur.>Bu sözlerin arkasından kendini boşluğa attı. "manzarey: hayretle seyreden halk* tarafından "ölüsü" alıp götürüldü. Cüneydül Bağdadî (rahimehuüahu). "Tasavvuf ihtiyarı terketmektir" demiştir.

Hikâye edildiğine göre Zunnun'u! Mısri (rahimehuüahu) bir gün Mescid-i Haram'a girer. sütunlardan birinin altında cırılçıplak, yerde yatan hasta

bir delikanlı görür, delikanlı yanık bir sesle inlemektedir. Bundan sonrasını Şeyh'in kendisinden dinleyelim:"
Yanına sokuldum, selâm verdim ve "ey delikanlı. sen kimsin" diye sordum.
"Ben aşık bir garibim" diye cevap verdi. Ne demek istediğini anlamıştım,
"ben de senin gibiyim" dedim.Bu sırada ağlamaya başladı, onun ağlaması beni de ağlattı. Bana "sen de mi ağlıyorsun" diye sordu, "ben de senin gibiyim" diye karşılık verdim. Bunun üzerine daha yüksek bir sesle ağlamaya başladı ve gür. yüksek bir nara attı. hemencecik ruhunu teslim etti.Elbisemi üzerine örttüm, kefen bulmak için yanından ayrıldım, kefen satın a'ıp dönünce onu yerinde bulamadım. Şaşkınlık içinde "sübhane'llah" dedim. Bu sırada kulağıma gizli bir ses geldi, şöyle diyordu: "Ey Zün-nun! O öyle bir garibdir ki. onu dünyada şeytan aradı. bulamadı. Malik aradı, bulamadı, cennette Rıdvan aradı, o da bulamadı." "O nerededir?" diye seslendim. Kulağıma şu cevap geldi: "Samimi muhabbeti, çok ibadet etmesi ve hatasından derhal tevbe etmesi sayesinde Muktedir Malik'in (ulu Allah'ın) yanında sadakat koltuğundadır (36).
Şeyhlerden birine "Allah'ı seven nasıl olur, alâmetleri nelerdir" diye sormuşlar, şu cevabı vermiş: "İnsanlarla az münasebet kurar, zamanının çoğunu kendisi ile başbaşa geçirir, devamlı düşünme halindedir, çok az konuşur, bakar fakat görmez. çağrıldığında duymaz, kendisine söyleneni anlamaz, başına gelen belâya üzülmez, acıktığını hissetmez, vücudunun bir yeri çıplak kalsa farkına varmaz, kendisine ağır söz söylense korkmaz.Yalnızlığında Allah'a nazar eder. O'nunla ünsiyet kurar. OTıa yalvarır. Dünya ehliyle dünya işleri için hiç bir tartışmaya düşmez.(38)
Zenr-ur Rıyaz- 55 -

Ebu Tûrab at-Nahbaşî (rahimehullohu) Allah sevgisinin alâmetleri hakkında şu beyitleri söylemiştir:
"Sakin aldanma! Sevenin alâmetleri vardır.
Onun üzerindeki sevgili tarafından armağan edilmiş nişanlar vardır.
Bunlardan biri ondan gelen belâdan haz duymasıdır.
Onun her yaptığına sevinmesidir.
Ondan gelen yokluk. makbul bir hediyedir.
Yoksulluk ise bir ikram, bir geçici ihsandır.
Delillerden biri, onun kararlı görmedir.
Sevgilisine itaat hususunda bütün kışkırtıcı kınamalara rağmenDelillerden biri güler yüzlü görünmesidir.
Kalbinde sevgiliden gelen heyecan kaynaşır
Delillerden biri anlayışlı görünmesidirNazarında sevgi sahibi olan bir soranın sözüne karşı
Delillerden biri de tedirgin görünmesidirSöylediği her sözü tartarak konuşan.
Nakledildiğine göre Hz. İsa (A.S.) bir gün bahçe sulayan bir delikanlı ile karşılaşır. Delikanlı Hz. İsa'ya "Rabb'inden, sevgisinin zerre ağırlığındaki bir kısmını bana bağışlamasını dile" der. Hz. İsa ona "sen zerre kadarına dayanamazsın> diye karşılık verir. Delikanlı "o halde zerre kadarının yarısını versin" der. Bunun üzerine Hz. İsa onun için "ya Rabb'i! bu gence sevginin zerre kadarının yarısını bağışla" diye dua eder ve yoluna devam eder.Epeyce bir müddet sonra Hz. İsa'nın (A.S.) yolu yine oraya düşer, delikanlıyı sorar, "delirdi, doğlara çıktı" derler. Hz. İsa delikanlıyı kendisine göstermesi için Allah'a dua eder. O sırada delikanlıyı dağlar arasında görür/ onu gözlerini gök yüzüne dikmiş ve bir kaya üzerinde dimdik ayakta dururken bulur.Hz. İsa (A.S.) delikanlıya selâm verir, selâmını almaz, "ben İsa'yım" diye kendisini tanıtarak delikanlının ilgisini çekmeye çalışırken ulu Allah'-dan kendisine şu vahiy geür:
Kalbinde benim sevgimin yarım zerresini taşıyan kimse insanoğlunun sözünü hiç duyar mı? İzzet ve celâlim hakkı için sen onu testere ile ikiye biçsen onun acısını bile duymaz.
" Üç şeyden kendini kurtarmaksızın şu üç şeyi iddia eden kimse aldanmıştır:
1 - Dünyayı sevmesine rağmen Allah'ı zikretmekten lezzet aldığını söyleyen kimse.

- 2 - İnsanları pohpohlamayı sevdiği halde amelde ihlâsı sevdiğini iddia eden kimse.
- 3 - Nefsinin burnunu kırmaksızın Allah'ı sevdiğini ileri süren kimse

- 56 -

Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Öyle bir gün gelecek ki, ümmetim beş şeyi unutarak beş şeyi sevecektir:

- 1 - Dünyayı sevecek, ahireti unutacaklardır.
- 2 - Malı sevecekler, fakat ahiret günü hesaplaşmasını unutacaklardır.
- 3 - Mahlukatı sevecekler, yaratıcıyı unutacaklardır.
- 4 - Günahları sevecekler, tebveyi unutacaklardır.
- 5 - Köşkleri sevecekler, mezarları unutacaklardır.

Mansur İbni Ammar (rahimahullahu). bir delikanlıya öğüt verirken ona der ki, "ey delikanlı! Gençliğin seni aldatmasın. Boş kuruntulara dalarak tevbe etmeyi hep ileriye bırakan ve öleceğini düşünmeyen nice gene vardır ki" Yarın. ya da öbür gün tevbe edeceğim" diye cevap verir. Oysa tevbeye sıra getirmeden ölüm meleği ona geliverir ve kabrin boşluğuna yuvarlanır, artık orada ona ne malın, ne kölenin, ne çoluk-çocuğun ve ne de ana-babanın bir faydası vardır.Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

- Ne malın ve nede çoluk-çocuğun fayda vermediği gün. Yalnız Allah'a temiz kalb ile gelen müstesna" (36).

(36) Kur'an-ı Kerim/Şuaro Sûresi, 88-89- 57 -

Allah'ım! Bize ölmeden evvel tevbe etmeyi nasib eyle. gaflette iken bizi ikaz buyur ve elçilerin önderi olan Peygamberimizin şefaatinde faydalanmamızı müyesser eyle.

Müminin özelliği, günah işler-işlemez hemen o gün. hatta o anda tevbe etmesi, işlediği kusura karşı pişmanlık duyması, dünyadan azık edecek kadar bir paya razı olarak onun ile oyalanmaması, kendini ahiret için amel etmeye vermesi ve Allah'a ihlâs içinde ibadet etmesidir.

Anlatıldığına göre münafık ve cimri bir adam varmış, karısına hiç kimseye sadaka vermeyeceğine dair yemin verdirmiş, aksi halde boşayacağını söylemiş.Günün birinde kapıya bir dilenci gelmiş ve "ey hane halkı! Allah hakkı için bana bir şey verir misiniz." diye seslenmiş, kadın da dilenciye üç cörek vermiş, dilenci yolda münafıkla karşılaşmış, adam "bu cöreği sana kim verdi" diye sormuş, dilenci de "işte şu evin hanımı" diye cevap vermiş, dilencinin tarif ettiği ev, kendi eviymiş.Münafık koca öfke ile eve girmiş ve karısına sen "hiç kimseye bir şey vermeyesin diye yemin etmedin mi" diye bağırması. Kadın "Allah için verdim" diye cevap vermiş.Adam kalkmış, tandırı yakmış ve tam kızınca karısına "kalk, kendini Allah için şu tandıra at bakalım" diye emretmiş. Kadın kalkmış ziynetlerini almış Münafık ziynetlerini bırak" diye bağırması, kadın "seven sevgilisi için süslenir, ben sevgilimi ziyaret etmeye gidiyorum" diyerek yeni elbiselerini giymiş olarak kendini kızgın tandıra atmış, adam da kapağını kapatarak oradan uzaklaşmış.Aradan üç günün geçmesi üzerine münafık, tandırın başına gelmiş kapağını kaldırıncı kadının Allah'ın izni ile yanmadan içerde sapasağlam durduğunu görerek şaşkına dönmüş, o sırada gizliden kulağına şöyle bir ses gelmiş, "ateşin sevdiklerimizi yakmadığını bilmiyor muydun?"

Nakledildiğine göre Firavun'un karısı Asiye kocasından gizli olarak iman etmiş, imanını saklıyormuş. Fakat Firavun sonunda durumu öğrenince, ona işkence edilmesini emretmiş, çeşit çeşit işkencelerden geçirildikten sonra Firavun ona "imanından dön" diye teklif etmiş, fakat Asiye dönmemiş.Bunun üzerine Firavun bir tomar kazık getirtmiş, bunlarla Asiye'nin vücudunun çeşitli yerlerine vurmuşlar sonra. Firavun karısına bir daha "dininden dön" diye teklif etmiş. Asiye ona şöyle cevap vermiş, "senin zorbalığının ancak benim nefsime hükmedebilir, kalbim ise Allah'ın, hima-yesindedir. Beni kıymık kıymık doğrasan bile sadece Allah'a karşı duyduğum sevginin artmasına sebep olabilirsin."Derken Hz. Musa (A.S.) Asiye'nin yanına varmış. Asiye onu görünce "ey Musa! Söyle bana. Rabb'im benden hoşnut mu,

yoksa bana kızgın mı?" diye seslenmiş. Hz. Musa ona şu cevabı vermiş, "ey Asiye! Göklerin melekleri senin yolunu gözlüyor, yani hepsi senin özlemini çekiyor, ulu Allah seninle iftihar ediyor, ne istiyorsan bana söyle, mutlaka yerine getirilecektir." Bunun üzerine Asiye şöyle dua etmiş. Asiye'nin bu duası Kur'an-ı kerimde Allah tarafından bize nakledilmektedir. Ulu Allah şöyle buyuruyor:

- 58 -

"- Ey Rabb'im! Bana Cennet'te senin yanında bir ev yap. Beni Firavundan ve onun amelinden kurtar. Beni zalimler güruhundan kurtar" (37). Selman-ı Farisî'den (R.A.) rivayet edildiğine göre Firavun'un karısı Asiye'ye uygulanan işkencelerden birisi de kızgın güneş altında yanmaya bırakılması idi. fakat işkenceciler çekilip gidince, melekler onu kanatlarının gölgesi altına alırlardı, bu sırada cennetteki evini görürdü. Hz. Ebu Hüreyre'den (R.A.) rivayet edildiğine göre Firavun, karısı Asiye için yere dört kazık çakmış, kadını bunların üzerine yatırmış, göğsünün üstüne bir değirmen taşı bindirerek bu durumda onu kızgın güneşe doğru çevirip yanmaya bırakmış. Asiye bu halde iken başını göğe kaldırarak az önce naklettiğimiz ayetteki dua ile Allah'a seslenmiş ve "Ey Rabbim bana cennette senin yanında bir ev yap..." demiş. Hasan-ül Basrî (rahimehullahu) der ki. "Allah O'nu en şerefli bir şekilde kurtararak cennete çıkardı. O orada yer, içer." Bundan anlaşıldığına göre Allah'a (C.C.) sığınmak. O'ndan yardım dilemek, sıkıntı ve belâ anında O'ndan kurtuluş istemek salihlerin bir geleneği ve müminlerin bir göreneğidir.

(37) Kur'an-ı Kerim/Tortrtm Sûresi. 11

- 59 -

ONBİRİNCİ BÖLÜM

ALLAH'A İTAAT, ONU SEVMEK. RESULÜNÜ SEVMEK

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor:- , "eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyunuz ki, Allah da sizi sevsin" (38).

(38) Kur'an-ı Kerim/Al-i İmran Sûresi. 31

Allah'ın rahmeti üzerinde olsun. bil ki. kulun Allah'ı ve O'nun Resul'ünü sevmesi, onlara boyun eğmekle, onların emrine uymakla olur. Allah'ın kullarını sevmesi de onlara mağfiret suretiyle ikramda bulunmasıdır. Denilir ki. kul gerçek kemâlin yalnız Allah'da olduğunu, kendisine veya başkasında gördüğü her kemâlin gerçek kemalin Allah'dan ve Allah sayesinde olduğunu bilince ne Allah'dan başkasını sevebilir ve ne de Allah'a dayanmayan bir sevgiye gönlünde yer verebilir. Bu bilgi de Allah'a ibadet etmek isteğini. O'na yaklaştıracak davranışları arzu etmeyi gerektirir. Böyle olduğu için Allah sevgisi, ibadet isteği ile yorumlanmış ve yine bu sevgi ibadet ederken Peygamberimize (S.A.S.) uyma ona itaate teşvik şartına bağlanmıştır. Hasan el-Basrî'den (rehimehullahu) rivayet edildiğine göre Peygam-ber'imizin (S.A.S.) zamanında bir takım kimseler "ey Muhammed! Biz Rabb'imizi çok severiz" demeleri üzerine yukarıdaki ayeti kerime inmiştir. Bişr el-Hafî (R.A.) diyor ki: "bir gece Peygamber'imizi (S.A.S.) rüyamda gördüm, bana dedi ki. "ey Bişr! Allah senin derecenin arkadaşların arasında neden yüksek kıldı, biliyor musun? "Hayır, ya Rasulellah" diye cevap verdim. Bunun üzerine Peygamber'imiz. salihlere hizmet ettiğin için. mümin kardeşlerine nasihat ettiğin için, dostlarını ve yolumdan ayrılmayanları sevdiğin için ve yolumdan gittiğin için" diye kendi sorusuna cevap verdi. Peygamber'imiz, (S.A.S.) buyuruyor ki:

- Benim sünnetimi ihya eden beni sevmiş olur, beni sevenler de Kıyamet günü cennette benimle birlikte olurlar. "Bize kadar intikal eden bütün meşhur islâmî eserlerde belirtildiğine göre ahlâkın bozulduğu ve halkın çeşit çeşit mezheplere kapıldığı zamanlarda Resullerin efendisi olan Peygamberimizin sünnetine sımsıkı sarılanlara yüz şehidin eciri verilecektir. Meşhur "Şırat-ü! İslâm" adlı kitabda da böyle yazar.

Yine Peygamber'imizi (S.A.S.) şöyle buyurur:- Bana yüz çevirenler müstesna, ümmetimin hepsi cennete girecektir" Sahabîler sordular. "ey Allah'ın Resul'u! Yüz çevirenler, kimlerdir?" Peygamber'imiz sözlerine şöyle devam etti, "kim bana uyarsa cennete girecek, bana

isyan edenler, bana yüz çevirmişler demektir. Sünnetime uygun olarak yapılmayan her iş, isyandır."Ehl-i tasavvuf'tan biri der ki. Allah'ın farz kıldığı ibadetlerden birini bile bile terkeden veya sünnetlerden birine bilerek uymayan bir şeyhi havada uçarken, denizde yürürken, ateş yerken veya daha başka olağanüstü davranışlar gösterirken görerseniz, bütün bunlara rağmen adamın davasında yalancı olduğunu, gösterdiği olağanüstülüklerin "keramet" değil, olsa olsa "istidrac" olduğunu biliniz. Allah böyle kimselerden cümlemizi korusun.Cüneyd ül-Bağdadî (rehimehullahu) der ki. "Allah'a ancak yine Allah'ın sayesinde ulaşılabilir. Allah'a ulaşmanın yolu da Peygamber'imizin (S.A.S.) yoludur."Ahmed ül-Hivarî (rehimehullahu) der ki. "sünnete uymaksızın işlenen her amel batıldır. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur:Şiratül islâmda bildirilmiştir.- Sünnetimi yozlaştıranlar şefaattimden mahrum kalırlar."

Hikâye edildiğine göre, adamın biri bir delinin cahil sayılacak bir işini görür ve durumu Ma'ruf ul-Kerhiye (rahimehuüahu) bildirir. Ma'ruf gülümseyerek der ki. "kardeşim! Allah'ı sevenler içinde küçüğü, büyüğü, akıllısı, delisi vardır. Senin gördüğün bu adam. onların delilerinden biridir."Cüneyd-ül Bağdadi (rehimehullahu) der ki. "bir gün şeyhimiz Sırrî (rehimehullahu) hastalandı, hastalığının ne sebebini anlayabildik ve ne de nasıl tedavi edileceğini bilebildik.Bize mütehassis bir doktor tavsiye ettiler, şeyhin idrarını bir şişeye koyarak ona götürdük, doktor idrara uzun uzadıya baktı. Sonra bize dönerek "zannederim bu idrar aşık birine ait olsa" dedi. Ben bir nara koyuvererek bayılmışım, idrar şişesi de elimden düşmüş.- 61 -

Dönünce Sırrî'ye durumu anlattım, gülümseyerek "Allah canını almasın. nasıl da gördü!" diye cevap verdi. "Şeyhim, demek ki. muhabbet idrardan bile belli olurmuş" dedim, bana "tabii" karşılığını verdi.Fudayl (rehimehuilahu) der ki. "sana. Allah'ı seviyor musun, diye sordukları zaman. sus. cevap verme. Çünkü eğer. hayır, diyecek olsan imandan çıkarsın, buna karşılık, evet. diyecek olsan ve Allah'ı sevenlere yakışmayacak tavsif de bulunsan Allah'ın gazabından kork."Süfyan (rehimehuilahu) der ki. "Allah'ı sevenleri seven kimse, aslında Allah'ı seviyor demektir. Allah'a ikram eden kimselere ikram eden kimse, aslında Allah'a ikram ediyor demektir."Sehl (rahimehuilahu) der ki. "Allah'ı sevmenin alâmeti Kur'an-ı kerimi sevmektir. Allah ve Kur'an sevgisinin alâmeti ise Peygamber (S.A.S.) sevmektir. Peygamber (S.A.S.) sevgisinin alâmeti ise sünneti sevmektir. Sünneti sevmenin alâmeti ise. Ahireti sevmektir. Ahireti sevmenin alâmeti ise dünyadan hoşlanmamaktır. Dünyadan hoşlanmamanın alâmeti de Ahiret azığı olabilecek kadarının dışında onun varlığından uzak durmaktır."Ebul Hasan ül-Zencani (rehimehuilahu) der ki. "İbadet binasının temeli üç direk üzerinde oturur. Göz, kalb ve dil. Gözün ibadeti, ibret almaktır. Kalbin ibadeti, düşünmek ve duymaktır. Dilin ibadeti ise doğru konuşmak ve Allah'ı zikretmekle olur. Nitekim ulu Allah şöyle buyurur:

Ey îman edenler! Allah'ı çok çok zikrediniz. O'nu sabah - akşam noksan sıfatlardan tenzih ediniz." (39).

Anlatıldığına göre bir gün Abdullah ile Ahmed İbni Hab bir yerde birlikte bulunuyorlardı. Bu sırada Ahmed İbni Hab yerden bir ot kopardı. Bunun üzerine Abdullah ona dedi ki. "bu hareket sana beş şeye mal oldu

1 - Bu hareketle kalbini Allah'ı teşbih etmekten alıkoydun.

2- Bu hareketle kendini Allah'ın zikrinden başka bir işle oyalanmaya alıştırdın.

3- Bu hareketinle başkalarının da aynı davranışta bulunmalarına öneyak oldun.

4- O ot parçasını Allah'ı teşbih etmekten alıkoydun.

5 - Bu hareketinle Kıyamet günü Allah'o kendi aleyhinde bir delil meydana getirdin." (Revmak-ül Mucaniste böyle anlatılmıştır.)

(29; Kur'anı Kerim'Ahzab Süresi, İ'İ

Sirrî (R.A.) der ki, "bir gün Gürcanıyı kavrulmuş un yutarken gördüm, "neden başka bir şey yemiyorsun" diye sordum, bana şöyle dedi: Yiyeceği çiğnemek ile yutmak arasında yetmiş teşbihtik bir zaman geçtiğini hesab ettim, o yüzden kırk yıldır hic ekmek çiğnemedim."

Nakledildiğine göre Seni İbni Abdullah onbeş günde bir yemek yerdi. Bütün Ramazan ayı boyunca sadece bir kere yemek yerdi. Bazen yetmiş gün geçer de hiç yemek yemediği olurdu. Yemek yediği zaman zayıflar, aç kalınca kuvvetlendiği görülürdü. Mescid-i Haram'da otuz yıl Ebu Hammad ül-Esved'e komşu oldu da yerken veya içerken hiç görülmedi, her an Allah'ı zikrederdi. Anlatıldığına göre Amr İbni Ubeyd (rahimehullahu) yalnız şu üç şey için evinden dışarı çıkardı:1 - Cemaatle namaz kılmak2 - Hasta ziyaret etmek3 - Cenaze namazı kılmak

O derdi ki. "insanları hırsız ve yankesici olarak görüyorum. Ömür. paha biçilmez bir nadide mücevherdir. Ondan Ahirete kalacak bir hazine doldurmak gerekir. İyi bilmelisiniz ki, Ahirete talip olanların dünya hayatından el-etek çekmeleri gerekir. Ancak o zaman kulun ulaşmak istediği hedef tek olur ve içi ile dışı arasında uyumsuzluk kalmaz. Böyle bir neti muhafaza etmek, ancak kulun içini ve dışını devamlı kontrol altında tutması ile mümkündür. İmam-ı Şiblî (rahimehullahu) der ki, "İlk intisap ettiğim günlerde uykum bastırınca göz kapaklarına tuz sürerdim. Durum daha da ağırlaşınca mili kızdırıp göz kapaklarıma sürme çekerdim." İbrahim İbni Hâkim der ki. "babamın uykusu geldiği zaman denize girer yüzmeye başlardı. o yüzerken denizdeki balıklar etrafına üşüşür, onunla birlikte teşbih ederlerdi." Anlatıldığına göre Vehb İbni Münebbih (rahimehullahu). geceleyin uyuma ihtiyacını üzerinden kaldırması için Allah'a dua etmiş ve duası kabul edilerek kırk yıl hiç uykusu gelmemiştir. Hasan El-Hallac (rahimehu) kendi kendine topuğundan dizine kadar onüç pranga vurur ve bu durum.ee her gün ve gece bin rekât namaz kılar. Cüneyd ül-Bağdadi (rahimehullahu) ilk intisab ettiği günleri o çarşıya gelir, mağazasını eğer. içeri girer ve hemen namaza dururdu. Dört yüz rekât kıldıktan sonra evine dönerdi. Habeşi İbni Davud'un (rahimehullahu) kırk yıl yatsı abdesti ile sabah namazı kıldığı bildirilmiştir. Mü'minin her zaman abdestli bulunması gerekir. Her abdest bozulduğunda abdest tazeleyerek iki rek'at namaz kılmalıdır. Nerede oturursa otursun, kibleye yüzünün dönük bulunmasına dikkat etmesi gerekir. Kendisini daima Peygamber'imizin (S.A.S.) huzurunda oturuyormuş gibi farz ederek ona göre kendisine çeki düzen vermelidir. Ta ki. bu düşünce altında her hareketi vakar ve ağırbaşlı olsun, kabalıklara katlanarak her çirkin harekete karşılık vermesin, kusurlarına karşılık hemen istiğfar etsin, kendini ve amelini beğenip böbürlenmesin. Çünkü kendini beğenmek, şeytanın sıfatlarından. Tersine kendini küçümsesin, buna karşılık salihlere hürmet ve mühimseme nazar" ile baksın. Çünkü salihlere hürmet etmeyi bilmeyenleri Allah (C.C.) onlarla birarada bulunma nimetinden mahrum eder. İbadete hürmet etmeyi bilmeyenlerin de Allah, kalblerin-den ibadet lezzetini çıkarır. Anlatıldığına göre Ebu Ali. Fudcyl İbni İyad'a (rahimehullahu) sordular kî. "ey Şeyh! İnsan ne zaman salih sıfatını kazanır?" O şöyle cevap verdi: "Kulun niyeti, başkalarına nasihat etmek, kalbinde Allah korkusu, dilinde doğru sözlülük bulunur ve bütün davranışları salih amel olduğu zaman o kimse salih sıfatını taşımaya hak kazanır."

Ulu Allah Mi'rac'da Peygamber'imize "ey Ahmed! Eğer insanların günahlardan en kaçanı ve dünyadan en el-etek çekmiş olmak istiyorsan. Ahirete yönel, diye buyurdu. Peygamber'imiz "dünyadan nasıl el-etek çekeyim" diye sordu. Ulu Allah "dünya varlığı olarak sadece yiyecek, içecek ve giyecek kadar yanında bulundur. Yarın için hic bir şey biriktirme, hic durmadan beni zikret" diye buyurdu. Bunun üzerine Peygamber'imiz "Allah'ım! Seni nasıl devamlı zikredeyim" diye sordu. Ulu Allah "insanlardan uzak durmakla; uykunu namaz, yemeğini açlık yap" diye buyurdu. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S. buyuruyor ki:- Dünyadan uzak durmak hem bedeni ve hem de kalbi huzura kavuşturur. Buna karşılık dünya tutkunluğu keder ve üzüntüyü artırır. Dünya sevgisi, her günahın başıdır, ondan uzak durmak da her iyilik ve ibadetin ilk adımıdır." Anlatıldığına göre salihlerden biri bir

cematin yanından geçiyordu. baktı ki. bir doktor, hastalıkları sayıyor ve bahsettiği her hastalığın nasıl tedavi edileceğini tarif ediyordu. Salih kişi doktora seslendi, "ey bedenlerin tedavi edicisi! Kalbleri de tedavi edebilir misin?" Doktor <evet, hastalığını bana anlat" dedi. Salih kimse "bahsettiğim kalbi atışında .ia büzülüşünde de günahlar karartmıştır. Onun tedavisi var mıdır?" dedi.Doktor şu cevabı verdi, "böyle bir kalbin ilâcı, gece-gündüz Allah'a yalvarmak, yakarmak. O'ndan af dilemek, O'na ibadet etmeye koyulmak. O'ndan özür dilemektir. Kalblerin tedavisi böyledir, şifa ise gayblerin bilicisi olan Allah'dandır."

- 64 -

Doktordan bu cevabı alan salih kişi yüksek bir nara atarak ağlayarak yoluna devam etti. Yürürken şöyle dedi. "Sen ne iyi doktorsun, kalbimin tedavisini doğru bildin" Doktor sözlerini şöyle bitirdi, "bu tarifim" tevbe ederek kalbiyle tevbelerin kabul edicisi olan Allah'a yönelenlerin tedavisidir."

Anlatıldığına göre adamın biri bir köle satın alır. Köle efendisine der ki. "efendim, aramızda şu üç şart bulunacak.1 - Vakit geldiğinde farz namazları kılmama engel olmayacaksın2 - Gündüz bana ne iş buyurursan buyur, geceleri bana iş vermeyeceksin.3 - Evinde bana. benden başka hiç kimsenin giremeyeceği bir oda ayıracaksın."Adam köleye "bu şartlarını kabul ediyorum, kalk evleri gez. kendine kendin bir oda seç" der.Evleri dolaşan köle orada yıkık bir ev bulunca "burayı seçtim" der. Adam "oğlum, neden yıkık bir ev seçtin" der. Köle "efendim. Allah ile birlikte olunca yıkıntılarının bakımlı bahçe gibi olduğunu bilmiyor musunuz" der.Köle gündüzleri efendisine hizmet eder. geceleri Allah'ına ibadete ayırırdı.Bu böyle devam edip giderken bir gece efendi evi gezmeye çıkar, kölenin kap:sı önüne varınca odayı apaydınlık içinde ve köleyi de secdeye kapanmış görür, başından aşağı yerle gök arasına asılmış bir kandil göz kamaştırıcı bir ışık saçmaktadır. Köle Allah'ına şu sözlerle yalvarıp seslenmektedir. "Allah'ım! Efendimin hakkını omuzlarıma yükledin. ben de ona gündüzleri hizmet ediyorum. Eğer böyle olmasaydı, gece-gündüzümü sırf sana ibadet ederek geçirirdim. Beni mazur gör, ya Rabb'i."Köle secdeye kapanmış böyle dua ederken efendisi ondan gözlerini ayırmıyor, nihayet tanyeri ağarır, kandil geri alınır ve odanın tavanı geriye kapanır.Adam geri döner, varıp olup bitenleri karısına anlatır. Ertesi gece olunca bu sefer karısının elinden tutarak odanın kapısı önüne ikisi gelirler. Köle yine secdeye kapanmıştır, kandil yine başından aşağı sarkmıştır.Karı-koca kapının önünde dikilip gözyaşları içinde köleye bakarlar. Sonunda yine gün ağarır.Bunun üzerine efendi köleyi çağırarak ona der ki, "sen Allah rızası için azadsın. böylelikle kendini artık tamamen kendisine mazeret beyan ettiğinin (Allah'ın) ibadetine verebilesin."Köle ellerini havaya kaldırarak şu beyti söyler:

Ey sır sahibi! Artık o sır açığa çıktı.- 65 -

Halim başkalarına malûm olduktan sonra artık yaşamak istemiyorum.Sonra Allah'a şöyle yalvarır. "Allah'ım! Senden ölüm istiyorum" Duası biter bitmez derhal yere düşer ve ölür.İşte salihlerin. Allah aşıklarının ve O'nun rızası peşinde koşanların hali!

Zehri Riyaz'da rivayet edildiğine göre Hz. Musa (A.S.) ntn samimi bir arkadaşı vardır, birlikte hoş vakit geçirirlerdi. Bir gün dostu Hz. Musa'ya "Allah'a yalvar. kendini bana iyice tanıtsın:" der. Dostunun ricasına uyarak Allah'a dua eden Hz. Musa'nın duası kabul edilir.Bir müddet sonra Hz. Musa'nın dostu dağlara düşer, vahşî hayvanlara karışır, Musa onu iyice kaybetmiştir. Allah'a şöyle yakarır. "Rabb'ım! O benim yakın dostum, kardeşimdi. Şimdi onu kaybettim."Gizli bir ses ona der ki. "ey Musa! Beni iyice tanıyan kimse artık hiç bir insanoğlu ile düşüp kalkmaz."

Rivayete göre bir gün Hz. Yahya (AS.) ile Hz. İsa (A.S.) çarşıda yürürken karşıdan gelen bir kadın aralarından çarparak geçer. Hz. Yahya "vallahi ben bir şey anlamadım" der. Hz. İsa, Yahya'ya "sübhaneallah! Vücudun yanımda, ama kalbin nerede" der.Hz. Yahya şöyle karşılık verir. "Ey Halamoğlu göz kapayıp açasıya kadar bile kalbim Allah'ımdan başkası ile irtibat kursa Allah'ı tanımadığımı anlarım."

Bildirildiğine göre Allah'ı gerçekten tanımak, dünya ve Ahiretin her ikisinden sıyrılarak sırf Allah'a yönelmek, muhabbet şarabı ile bir kere sarhoş olduktan sonra onun cemalini görünceye kadar ayılmamaktır. O kimse rabbinin nuru içindedir.

- 66 -

ON İKİNCİ BÖLÜM

İBLİS VE AZABINI BEYAN

Ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

Eğer dönerlerse (Allah'ın emrine uymaktan ve Resul'ünün gösterdiği yoldan yüz çevirirlerse) bilsinler ki. Allah kâfirleri sevmez (onların ne tevbelerini kabul eder ve nevde günahlarını bağışlar. (40).

(40) Kur'an-ı Kerim/Al-i imran. 32

Nitekim ulu Allah kendini büyük görüp Allah'ın ululuğunu kabul etmediği için iblisin tevbesini kabul etmemiştir. Buna karşılık Hz. Adem'e tevbe etmeyi ilham etmesi ve tevbesini kabul etmesi, kendi dili ile günahını itiraf etmesi, pişmanlık duyması ve kendini suçlamasından dolayıdır. Üstelik Hz. Adem'in (A.S.) işlediği kusur, gerçek manada günah sayılmaz. Çünkü peygamberler (Allah'ın selâmı üzerlerine olsun) masumdurlar alimler tarafından kabul edilen sahih görüşe göre ne peygamber olmadan önce ve ne de peygamberken günah işlemezler, günaha düşmekten korunmuşlardır. Hz. Adem'in (A.S.) kusuru, sadece görünüşte günahdır Buna rağmen o ve Havva. Allah'a şöyle seslenmişlerdir: Kur'an-ı kerimde ulu Allah bize onların yakarışını şöyle bildirmektedir:

- 67 -

- Ey Rabb'imiz! Biz kendi kendimize zulmettik. Eğer sen bizi bağışlamaz, bize merhamet etmezsen, hiç şüphesiz hüsrana uğrayanlardan olacağız" (41).

Görülüyor ki, Hz. Adem (A.S.) ve Havva yaptıklarına pişman olarak hemen tevbeye yönelmişler ve Allah'ın rahmetinden ümit kesmemişlerdir. Nitekim ulu Allah şöyle buyuruyor:

- Allah'ın rahmetinden sakın ümit kesmeyiniz" (42). İblise gelince, o ne günahını itiraf etmiş, ne yaptığına pişman olmuş, ne kendini suçlamış ve ne de tevbe etmeye yönelmiş, üstelik de Allah'ın rahmetinden ümit kesmiş, kendini beğenmiştir. Her kim ki. tUlumu şeytan gibi olursa tevbesi kabul edilmez. Buna karşılık günah işledikten sonraki tavrı Hz. Adem (A.S.) gibi olanların tevbelerini Allah kabul eder. Çünkü kaynağı nefsi arzuların azgınlığı olan her günahın affedilmesi umulur, ama kendini beğenmişliğe dayanan hiç bir günahın affedilmesi beklenemez. Hz. Adem'in (A.S.) kusuru nefsi arzuların azgınlığına dayanıyorken şeytanın günahı ise kendini beğenmişlikten ileri geliyordu.

(41) Kur'an-ı Kerim Araf Sûresi. 23 (42) Kur'an-ı Kerim. 'Zjrnar

Sûresi. 53

Anlatıldığına göre İblis bir gün Hz. Musa'ya (A.S.) gelir ve ona sorar ki. "Allah'ın kendisine elci olarak seçtiği ve zaman zaman konuştuğu kimse sen misin?" Hz. Musa "evet, fakat sen kimsin ve ne istiyorsun" diye karşılık verir. Şeytan kendini tanıtmadan Hz. Musa'ya (A.S.) şu teklifte bulunur, "Allah'ına bildir ki yarattıklarından biri senden tevbesinin kabul edilmesini diliyor." Bunun üzerine Allah'dan Hz. Musa'ya (A.S.) şu vahiy gelir, "ey Musa, ona de ki, senin hatırın için dileğini kabul ediyorum. Yalnız ona Hz. Adem'in kabrine secde etmesini söyle. Eğer secde ederse tevbesini kabul ederek günahlarını bağışlayacağım."

- 63 -

Hz. Musa (A.S.) durumu şeytana bildirince o küplere biner, eski büyülenme edasını yine takınarak şöyle der. "ey Musa! Ben ona cennette iken secde etmemiştim de şimdi ölüsüne mi secde edeceğim." Rivayete göre cehennemde İbûs'in azabı ağırlaştırılır ve ona "Allah'ın azabını nasıl buluyorsun" diye sorulur, "olabileceğinden daha ağır" diye cevap verir. Bunun üzerine ona denir ki. "Adem, cennet bahçelerindedir. Ona secde et.

özür dile de bağışlanasın." Fakat o bu teklifi kabul etmeye yanaşmaz. bunun üzerine çektiği azab, bütün cehennemliklerin azabının yetmiş bin katı kadar ağırlaştırılır.Haberde bildirildiğine göre ulu Allah, her yüz bin senelik azab devresinden sonra şeytani cehennemden çıkarır ve Hz. Adem'i (A.S.) cennetten çıkararak şeytana ona secde etmesini emreder, fakat şeytan bu emre uymaya yanaşmayınca yeniden ateşe atılır.Kardeşlerim! Şeytan'dan kurtulmak istiyorsanız. Allah'a sarılınız. O'na sığınınız.Kıyamet günü gelince meydana ateşten bir kürsi kurulur, üzerinde İblis çıkar, bütün şeytanlar ve kâfirler çevresinde toplanır, sesi anıran bir eşek sesi gibidir, şöyle konuşur, "ey cehennemlikler! Allah'ın daha evvel va'dettikleri bugün nasıl buldunuz?" Etrafındakiler hep ,bir ağızdan 'hepsi doğruymuş" derler.Şeytan da onlara der ki. "bu gün merhametten umut kestiğim bir gündür." Bunun üzerine Allah meleklerle onu ve yordakçılarını ateşten topuzlarla dövmelerini emreder. Ebediyen çıkarma emri duymaksızın kırk sene burada işkence çekerler. Cehennem azabından Allah'a sığınırız.Anlatıldığına göre Kıyamet günü İblis mahşere getirilir, daha önce kurulan ateşten bir koltuğa oturması emredilir. Boynunda lanet halkası vardır. Allah azab meleklerine onu oturduğu koltuktan sürükleyerek cehenneme atmalarını emreder. Fakat boynundaki halkaya asılan melekler, onu sürüklemeyi başaramazlar.Bunun üzerine Allah Cebrail'e yanına seksen bin melek alarak onu cehenneme çekmelerini emreder, fakat o da başaramaz. Arkasından Allah İsrail ve Azrail'e de yanlarına alacakları seksen biner kişi ile birlikte aynı emri verir, fakat bunlar da onu yerinden kıpırdatamaz. Bunun üzerine Allah buyurur ki. "boynunda o lanet halkası varken yaratmış olduğum bütün meleklerin bin kac katı bile biraraya gelseler, onu cehenneme taşıyamazlar!"Anlatıldığına göre, İbûs'in birinci kat gökte iken ismi "Abid". ikinci kat gökte iken ismi "Zahid"; üçüncü kat gökte iken ismi "Arif", dördüncü kat gökte iken ismi "Veli", beşinci kat gökte iken adı "Takı", altıncı kat gökte iken adı "Haz"n", yedinci kat gökte iken adı "Azazil" idi.

- 69 -

Fakat Levh-ü Mahfuz'daki adı. "İblis" idi. o sonunda başına gelecek olanları bilmiyordu.Ulu Allah kendisine Hz. Adem'e (A.S.) secde etmesini emredince Allah'a dedi ki. "onu benden üstün mü tUluyorsun? Ben ondan daha hayırlıyım. Beni ateşten onu ise çamurdan yarattın" Allah şeytana "ben dilediğimi yaparım" diye cevap verdi.Kendini daha şerefli gördüğü için burun kıvrarak ve tepeden bakarak Hz. Adem'e (A.S.) secde edeceği yerde arkasını çevirdi, diğer bütün melekler bu emre Uyarak kapandıkları secdede uzun bir müddet beklerken o sipsivri olarak ayakta kaldı.Melekler başlarını kaldırıp da onun kendileri ile birlikte secde etmemiş olduğunu görünce şükür maksadı ile ikinci sefer secdeye kapandılar. O ise arkadaşlarına yan yan bakarak, onlara katılmayı asla düşünmeyerek ve Allah'ın emrini kırdı diye hic bir pişmanlık duymayarak yine tek başına ayakta kaldı.Bunun üzerine Allah yakışıklı vücudunu bozdu, onu domuz suretine çevirdi, başını deve başı ve göğsünü büyük deve hörgücü biçimine koydu, yüzü maymun yüzüne döndü, gözleri yüzü boyunca uzanan iki yarık halini aldı. burun itelikten hakamet çanağı gibi açıldı, dudakları öküzünkilere döndü, azı dişleri domuzunkiler gibi ağızından dışarıya fırladı, sakalı yolundu, çenesinde sadece yedi seyrek tüy kaldı.Allah onu önce cennetten, sonra gökten ve daha sonra yeryüzünden kovarak adalara sürdü. Şimdi yeryüzüne ancak gizli gizli ayak basabiliyor. Kâfirlerden biri olduğu için Allah'ın laneti Kıyamet gününe kadar onunla birlikte dir.Oysa ki. daha önce yakışıklı, dört kanadlı, bilgili, çok ibadet işleyen, meleklerin Tavusu ve en büyüğü olan. daha bir çok imrenilir, sıfatlar taşıyan bir kimse idi. Bunların hiç birisinin ona faydası olmadı. Bundan herkesin ibret alması gerekir.Söylendiğine göre İblis tuzağa düşürölünce Cebrail ve Mikâil ağlamaya başladılar. Allah, onlara "niye ağlıyorsunuz" diye sorar. Onlar da "sana varan yolda tuzağa düşmeyeceğimizden emin değiliz" derler. Ulu Allah da onlara "işte öyle olunuz, benim yolumda tuzağa düşmeyeceğinize hiç bir zaman güvenmeyiniz" buyurur.

Anlatıldığına göre İblis .Allah'ın katından kovulunca O'na der ki. "ey \ Rabb'im! Adem yüzünden beni cennetten kovdun. Ben ondan kendi başıma öç alamam, ancak sen beni üzerine salırsan öcümü alabilirim'" Allah ona "seni onun oğulları üzerine salıyorum, çünkü peygamberler senin tuzağından korunmuşlardır" diye karşılık verir.- 70 -

verir. Şeytan "evim neresi" diye sorar. Allah "hamam" diye cevap ^erir. Şeytan "yiyeceğim~ne olacak" der Allah

türlü gıda mo^gşi" diye karşılık Şeytan "ne içeceğim" der. Allah "sarhoşluk veren bütün içecekler senin" karşılığını verir. Şeytan "tuzaklarım neler olacak" der. Allah "kadınlar" cevabını verir.

- 72 -

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EMANET

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Biz emaneti göklere, yeryüzüne ve dağlara arzettik. Onlar onu yüklenmeye yanaşmadılar, ondan ürktü.'er" (43)
- (43) Kur'an-ı Kerim/Ahzab Sûresi. 72- 73 -
- Âyet-i kerimedeki "emanet"in mânası, karşılığında sevap yahut ceza tahakkuk eden ibadet ve farzlardır.Kurtubî'ye göre "emanet" bütün dini görevlerini içine alır. âlimlerin çoğunluğunun görüşü ve sahih fetva bu şekildedir. Fakat ayrıntılarda çeşitli görüşler vardır. İbni Mes'ud'a göre âyet-i kerime, mal güvenliği ile ilgilidir, emanetler ve benzeri gibi. Yine ona isnad edilen başka bir görüşe göre âyette bütün farzlar kasdedilmekle birlikte özellikle mal güvenliği sözkonusudur.Ebu Derda "cünübluktan arınmak emanettir," der. İbni Ömer "insan vücudunda Allah'ın ilk yarattığı organ cinsiyet uzvudur. Sanki Allah kuluna "bu uzuv, senin uhdene tevdi edilmiş bir emanettir, onu mutlaka yerinde kullan. onu koruduğun müddetçe ben de seni korurum" der. Buna göre cinsiyet uzvu bir emanettir, söz gibi emanettir, kulaklar birer emanettir, dil bir emanettir, karın, eller ve ayaklar birer emanettir. Emanettir, yprvfy"7Yrfrnn imanı yoktur.Hasan der ki. "emanet göklere, yere ve dağlara arzedildi. bunların hepsi içindekilerile) beraber titrediler. Çünkü Allah onlara teker teker "eğer emaneti iyi kullanırsan seni mükâfatlandırırım, eğer kötüye kullanırsan cezalandırırım" diye buyurdu.Bunun için her biri "hayır" cevabını verdi.Mucahid (rehimehullahu) der ki. "Allah Hz. Adem'i yarattığı zaman emaneti ona da aynı şartlarla teklif etti. Adem "onu yükleniyorum" dedi.Hiç şüphesiz Allah emaneti göklere, yere ve dağlara mecbur tutarak değil, onları gönüllü bırakarak arzetmiştir. Yoksa eğer onu onlara, mecbur tutarak teklif etmiş olsaydı, onlar da onu üzerlerine almaktan kaçınmazlardı.Kaffal ve onun görüşünde olanlara göre âyetteki "arzetme, teklif etme" ifadesi sembolik (temsilî) dir. Yani gökyüzü, yer ve dağlar, bütün iriliklerine rağmen, eğer emaneti yüklenmeye elverişli olsalardı, karşılığı olan mükâfat ve azabın önemi yüzünden, şeriati omuzlamak bunlara ağır gelirdi. Demektir ki. şeriati yüklenmek, göklerin, yeryüzünün ve dağların kaçınmasını haklı çıkaracak kader dev bir iştir.Bununla birlikte ulu Allah'ın "insan onu yükledi" diye belirttiği üzere, insanoğlu bu yükün altına girmiştir. Yani Hz. Adem tohum âleminde zürriyeti belinden çıkarken ve onlardan Allah'ı tanıyacaklarına dair söz alınırken kendisine arzedilen emanetin sorumluluğunu benimsemiştir.Ulu Allah âyet-i kerimenin devamında "hiç şüphesiz o, (yani insan) çok zalim ve pek cahildir" buyuruyor. Demektir ki, o, bu yükü yüklenirken nefsine ağır şekilde zulmetmiştir, ayrıca yüklendiği sorumluluğun ağırlığı hususunda pek cahildir veya Allah'ın emirlerinin ne olduğunu bilmemektedir.İbni Abbas'dan (R.A.) rivayet edildiğine göre şöyle buyuruyor: Emanet. Hz. Adem'e arzedildi. "bunu içindekilerle birlikte al. eğer itaat edersen

seni affederim. Eğer emrimi kırarsan seni azaba çarptırırım" denildi. ' Hz. Adem "peki. onu içindekilerle birlikte kabul ediyorum" diye cevap verdi. Fakat o günün ikindisi ile akşamı arasındaki kadar bir zaman henüz geçmişti ki. Hz. Adem yasak ağacın meyvasını yedi. Ne var ki. Allah hemen rahmetini arkasından yetiştirdi de kusuruna karşılık tevbe ederek yine doğru yola döndü. "Emanet" kelime olarak "iman" kelimesi ile aynı köktendir. Buna

- 74 -

göre Allah'ın emanetini koruyan kişinin Allah da imanını korur. Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyurur:"- Emanete karşı titizlik göstermeyenlerin imanı, Yoktur,-Sözünde durmayanın dini de yoktur."^Bu konuda bir şair şöyle der:
Korkarak hiyanete razı olanın boynu devrilsin!
O yüzden emaneti korumaya yan çizeninDini ve insanlığı bir yana bırakarak başları alıp gitmiştir.
Yaşadıkça başına gelecek belâlar birbirini takip edecektir.
Diğer bir şair de şöyle der:
Hiyanete boyun eğmeği huy edinen kimse
Pek kısa zamanda sıranın kendisine gelmesine lâyıktır.
Zilletler durmadan elemelerini yağıdırırlar
Zimmetine hiyanet edenler ile sözünü tutmayanlara.
Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:

Mü'min hiyanet ve yalan ile ilgisi olmayan her huyu edinebilir.
"Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Ümmetim, emaneti ganimet ve sadakayı angarya saymadıkça iyi yoldadır
"Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Emaneti güvendiğin kimseye teslim et, sana hainlik edene sen de karşılık verme."Buharî ile Müslim'de Ebu Hureyre'den (R.A.) rivayet edilerek nakledildiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Münafığın alâmeti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler, verdiği sözü tutmaz, uhdesine verilen emanete hiyanet eder."Demektir ki. münafık bir kimseye birisi güvenip bir sır verse hemen hiyanet ederek onu başkalarına açar. uhdesine maddî bir emanet tevdi edüse onu inkâr ederek veya korumayarak veyahut izinsiz kullanarak ona karşı hiyanet eder.Emaneti korumak, mukarreb meleklerin, peygamberlerin sıfatı ve Allah korkusu taşıyan iyilerin huyudur. Ulu Allah (C.C.) şöyle buyurur:

- 75 -

- Hiç şüphesiz Allah size emanetleri layık olanlara vermenizi emreder." (44)

Bütün tefsir âlimleri, bu âyet-i kerimenin şeriatın bir çok temel prensibini kapsadığı görüşündedirler. Âyet-i kerimenin muhatabı idare eden olsun, idare edilen olsun, bütün mükelleflerdir.Buna göre idarecilerin mazlumu destekleyip hakkını ortaya çıkarmaları gerekir, bu bir emanettir. Başta yetimler olmak üzere müstümanların mallarını korumaları gerekir, çünkü o bir emanettir. Âlimlerin halka dinin hükümlerini öğretmeleri gerekir, bu âlimlerin koruyuculuğuna teslim edilmiş bir emanettir.Ana - babanın çocuğuna iyi terbiye vererek göz - kulak olması gerekir, çünkü çocuk ana - babaya teslim edilmiş bir emanettir.Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:-- Hepiniz ayrı ayrı birer çobansınız, herkes sürüsünden sorumludur."Zehr-ur Riyaz adlı kitapta anlatıldığına göre bir kul Kıyamet günü getirilerek ulu Allah'ın huzuruna dikilir. Ulu Allah ona "falanın emanetini geri verdin mi" diye sorar. Kul "hayır, ya Rabb'i!" diye cevap verir.Bunun üzerine Allah bir meleğe emir verir, elinden tutar, onu cehenneme götürür ve cehennemin dibine düşmüş olan o emaneti adama gösterir ve onu ateşe atar. Adam. cehennemin dibine ininceye kadar yetmiş yıl ateşte batmaya devam eder. Dibe inince orada duran emaneti alıp yükselmeye başlar. Cehennemin ağzına çıkınca ayağı kayar, yine batmaya başlar. Sonra yine yükselir, yine batar. Peygamberimizin (S.A.S.) şefaati sayesinde Allah'ın lütfu imdadına yetişerek emanet sahibi ona hakkını helâl edinceye kadar bu iniş -

çıkışlar aynı şekilde devam eder.Ebu Seleme (R.A.) şöyle rivayet ediyor, "bir gün Peygamberimizle (S.A.S.) birlikte oturuyorken bir cenaze getirildi, namazı kılınacaktı. Peygamberimiz "üzerinde borç var mı" diye sordu, "hayır" diye cevap verdiler. Bunun üzerine cenaze namazını kıldırdı.Arkasından bir başka cenaze getirdiler. Peygamber'imiz yine "borcu var mı" diye sordu, "evet, var" diye cevap verdiler. Peygamber "arkada bir şey bıraktı mı" diye sordu, "evet. üç dinar" dediler. Bunun üzerine Peygamber'imiz bu cenazenin de. namazını kıldırdı.Derken üçüncü bir cenaze getirdiler. Peygamber'imiz (S.A.S.) "borcu var mı" diye sordu, "evet," diye cevap verdiler. Peygamber'imiz "arkada bir şey bıraktı mı" diye sordu, "hayır" dediler. Bunun üzerine "arkadaşınızın cenaze namazını siz kılınız" dedi.

(44) Kur'an-ı Kerim/Nisa Sûresi. 58- 76 -

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

NAMAZI HUZUR VE HUŞU İLE TAMAMLAMAK

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki: - Namazlarında huşu içinde olan mü'minler kurtuluşa ermişlerdir" (45).Bilesin ki. dil âlimleri "huşu" kelimesini "korkmak> ve "çekinmek" gibi kalb eylemlerinden" sayar, bazıları da "sükûnet", "öteye - beriye bakmamak" ve "oynamamak" gibi davranış eylemlerinden kabul eder.Fıkıh âlimleri "huşu"un namazın farzlarından mı- olduğu, yoksa faziletlerinden mi sayılması gerektiği hususunda anlaşmazlık halindedirler, her iki görüşü de ileri sürenler vardır. Birinci görüşü savunanlar şu hadis ve âyete dayanıyorlar. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Kulun ancak akli tam yerinde iken kıldığı namaz, namaz yerine geçer."Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki: "- Namazı beni hatırlamak için kıl!" (Tahâ: 14). İlk, görüşü savunanlara göre gaflet hali "zikir"le. yani Allah'ı hatırlama tutma eylemi ile bağdaşmaz, bu yüzden ulu Allah:

"Sakin gafillerden olma" diye buyurur (46).

(45) Kur'an-ı Kerim. tfyttftjnac. SûrEsi. 1(46) Kur'an-ı Kerim.-Arof Sûresi. 2CS.

- 77 -

Beyhakî'nin Muhammed İbni Şirin (R.A.) dan rivayetine göre Muhammed İbni Şirin şöyle demiştir "Haber aldım ki Peygamber'imiz (S.A.S.) namaz kılarken gözlerini havaya kaldırdığı için bu âyet inmiştir." Abdurrezzak'ın (R.A.) aynı konudaki rivayetinde bu âyet inince Peygamber'imizin kendisine namazda huşu içinde olmasını ve gözlerini secde yerinden ayırmamasını emrettiği ilâve edilmektedir.Hakim ve Beyhcki'nin birlikte Ebu Hureyre (R.A.) dan naklettiklerine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) namaz kıldığı vakit gözlerini semaya dikerdi. Bunun üzerine kendisine yukardaki âyet inmiş, o da hemen başını eğmişti" .Hasan'dan (R.A.) rivayet edildiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Beş vakit namaz, birinizin evin önünden akan suyu çok bir nehir gibidir, her gün beş kere bu nehre girip yıkanırsa üzerinde kir namına bir şey kalabilir mi?"Peygamber'imiz (S.A.S.) demek istiyor ki. büyükleri dışında bütün günahattan, geride hic bir şey bırakmamak üzere, beş vakit namaz giderir. Elbette ki bu durum, huşu içinde ve kalb huzuru ile kılınan namaz için söz konusudur, böyle olmeyan namaz da zaten sahibine reddedilir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Dünyanın her şeyi ile ikisini keserek iki rek'at namaz kılan kimsenin geçmiş .bütün günahları affedilir."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Namaz kılmak. hacca gitmek. Beytüllah'ı tavaf etmek ve diğer usulü belirlenen ibadetler, Allah'ı hatırlama tutmayı sağlamak için emredilmiştir. Hatırlanan hakkında -ki asıl amaç ve hedef o'dur- kalbinde saygı ve ürperme olunmayınca böyle bir hatırlamanın (zikrin) ne kıymeti vardır?"/ine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Kötü ve çirkin davranışlardan sahibine alıkoyamayan namaz kulun Allah'dan daha çok uzaklaşmasına sebep olur."Bekir İbni Abdullah der ki. "ey insanoğlu! Allah'ın huzuruna izinsiz girip kendisi ile tercümansız konuşmak istersen bunu yapabilirsin." Kendisine "bu nasıl olabilir" diye sorarlar. Bekr İbni Abdullah şöyle cevap

verir, "iyicene bir abdest alırsın, ve namaz yerine gidersin. İşte o anda Allah'ın huzuruna izinsiz girmiş, tercümansız O'nunla konuşmuş olursun."Hz. Ayşe (R. Anha) diyor ki. "Resulullah ile karşılıklı konuşurduk(O bize bir şey der, biz de O'na karşılığında bir şey söylerdik. Fakat namaz vakti girince Allah'ın azameti ile öylesine meşgul olurdu ki. sanki ne O bizi tanır ve ne de biz O'nu tanır olurduk."- 78 -

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Allah, kulun kalbi ile bedenini birlikte hazırlayarak kılmadığı namazın tarafına bakmaz."Allah'ın dostu Hz. İbrahim (A.S.) namaza durduğu zaman iki mil uzaktan kalbinin atışı duyulurdu.Said ül-Tenuhî (rehimehullohu) namaz kılarken yanağından sakalına süzülen göz yaşları dinmezdi.Peygamber'imiz (S.A.S.) adamın birini namazda sakalı ile oynarken gördü ve "eğer bu adamın kalbi Allah korkusu taşısa azaları da taşırdı" diye buyurdu.Anlatıldığına göre Hz. Ali (kerremeüahu vechehu) namaz vakti girince titremeye başlar, rengi atardı. "Ne oluyor sana. ya emirülmüminin" dediklerinde "göklere yere ve dağlara arz edilince ürkeren yüklenmekten çekindikleri halde benim üzerime aldığım emânetin vakti geldi" diye cevap verirdi.Rivayete göre Ali İbni Hüseyin (rehimehuüahu) abdest alırken rengi sararırdı, yakınları ona "abdest alırken sana niye böyle oluyor" sorarlar. O da şu cevabı verirdi, "kimin karşısına dikilmek istediğimi biliyor musunuz?" Rivayete göre Hatem üI-Asam'a (R.A.) namazı nasıl kılındığı hakkında soru soruldu, o da şöyle cevap verdi: "Namaz vakti girince güzelcene abdest alır. namaz kılacağım yere varırım, azalarım yerine, otursun diye önce bir müddet otururum. Sonra karşımda, köslerimin arasında Kabe. ayaklarımın altında Sırat köprüsü, sağımda cennet, solumda cehennem. arkamda ölüm meleği olan. Azrail varmış gibi farzederek ve kılacağım_ son namazmış gibi kast>ul ederek korku ve ümid arası bir ruh hali içinde usulüne uygun bir tekbir alarak namaza dururum..Düzenli bir şekilde "Fatihe" ve "zammisüre" okurum, tevazu içinde

huşu içinde secdeye kapanırım. Sonra sol ayağımın dışını yere. sağ_ayağımı baş parmak üzere dikerek bağdaş kurar. otururum. bu yaptıklarımı, ihlas halini katarım. Sonunda "kıldığım namaz acaba kabul oldu mu olmadı mı bilemem.

İbni Abbas (R. Anhuma) der kî, "tefekür hali içinde kılınan ne uzun ne kısa (orto) iki rek'atlık namaz, başıboş bir kalb ile kılınan bir gecelik namazdan daha hayırlıdır."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Ahir zamanda ümmetinden öyleleri gelecek ki. camilere varacak, halka kurup oturacaklar. Dillerinden dünya ve dünya sevgisi düşmeyecektir. Öyleleri ile oturup kalkmayın, Allah'ın onlara hic bir haceti yoktur."Hasan El Basri'den (R.A.) rivayet edildiğine göre: "Peygamber'imiz

- 79 -

(S.A.S.) bir gün "size insanlar arasında en çirkin hırsız kimdir, haber vereyim mi" diye buyurdu. Orada bulunanlar "kimdir ya Resulullah" diye sordular. Peygamber'imiz "Namazından çalandır" diye cevap verdi. Oradakiler "namazından çalması nasıl olur" diye sordular. Peygamber'imiz namazın rukûunu ve secdesini eksik - eksik yaparak" cevabını verdi. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Kıyamet günü kul, ilk önce namazdan hesaba çekilecektir. Namazdan yana bir eksiği çıkmadığı takdirde hesaplaşması kolay geçer. Fakat eğer namazdan yana bir eksiği çıkarsa ulu Allah meleklerine "bu kulumun nafil ibadetleri varsa ondan borca kalmış farzları yerine koyun" diye buyurur."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Bir kula verilebilecek en hayırlı hediye iki rek'at namaz kılsın diye kendisine izin vermektir."Namaza duracağı zaman Hz. Ömer'in (R.A.) böğürleri titrer ve dişleri takırdardı. Bu halin sebebi kendisine sorulunca "emaneti yerine getirmenin ve farz borcunu ödemenin vakti geldi, bilmem ki. onu nasıl yerine getireceğim?"Anlatıldığına göre Half İbni Eyyüb (R.A.) bir gün namazda iken bir yerinden arı sokar. Sokulan yer (kanar, fakat half hiç bir şey duymaz.Bu sırada İbni Said çıkagelir. Half'e üzerinden kan

geldiğini bildirir de o da elbisesini yıkar. Ona sorarlar, "nasıl oluyor, arı seni sokuyor, vücudunu kanatıyor da sen hiç bir şey duymuyorsun?" O da şu cevabı verir. "Melik ül-Cebbar olan Allah'ın huzurunda duran, başından Azrail dikilen, solunda cehennem ve ayaklarının altında Sırat köprüsü bulunan kimse böyle bir şeyi nasıl duyabilir?" Amr İbni Zerrin (rehimehullahu) eli kanser olmuş, kendisi ibadet ve takvada hayli yüksek dereceye varmış bir zat idi, doktorlar "elini mutlaka kesmemiz gerekiyor" dediler. O da "öyle ise kesin" dedi. Doktorlar "seni ipler ile bağlamadan kesemeyiz" dediler. Bunun üzerine "beni bağlamanızı istemiyorum, namaza durduğum zaman kesiniz" dedi. Nitekim namaza durunca elini kestiler, o ise hiç bir şey duymadı bile.

- 80

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

EMRİ BİLMA'RUF VE NEHYİ ANİL MÜNKER

Enes Bin Malik'den rivayet edildiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Benim üzerime bir kere selât-ü selâm getirenin nefisinden ulu, Allah beyaz bir bulut yaratır. Allah buluta rahmet denizinden su yüklenmesini emreder, o da yüklenir. Sonra Allah buluta yağmasını emreder, o da yağar. Yere düşen her damladan Aftan altın, dağlara düşen her damladan gümüş yaratır. Kafirin üzerine düşen her damladan da Allah onlara iman nasip eder." Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

Siz insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış, en hayırlı bir ümmetsiniz, iyiliği emreder ve kötülükten alıyorsunuz. Allah'a da inanırsınız" (47).

(47) Kur'an-ı Kerim/Al-i imran Sûresi. 110

Kelbi (rahimehullahu) der ki. bu âyet-i kerime bu ümmetin diğer ümmetlere karşı üstünlük durumunu açıklamaktadır. Bu âyet-i celile gösterir ki. bu islâm ümmeti kayıtsız şartsız bütün ümmetlerin en hayırlısıdır. Bu üstünlük ilk müslüman halkası ile son müslüman halkası arasında, diğer ümmetler karşısında ortaktır ama halkalar arasında ayrı derece farkı vardır. Nitekim sahabilerin ümmetin geri kalanından üstün olduğu hakkında hadisler vardır.

- 81 -

Âyet-i kerimede geçen "insanlar için çıkarılmış" ifadesi insanların iyilik ve yararı için bütün yüz yıllarda meydana getirilmiş, temayüz edip tanınmış demektir. Yine âyet-i kerimede "iyiliği emreder, kötülükten alıkor ve Allah'a inanırsınız" ifadesi, yeni cümledir. Bu -cümle ümmetin üstünlük sebeplerini açıklamaktadır. Bu ifadeler, aynı zamanda bu ümmetin belirtilen sıfatları taşıdığı müddetçe ve gösterilen yolda ilerlediği sürece ancak diğer ümmetlerden üstün olacağını, buna göre iyiliği emrederek kötülükten alakoyma meziyetini yitirdikleri zaman üstünlüklerini de kaybedeceklerini açıklamaktadır. Demek ki bu ümmetin mensupları, iyiliği emrederek kötülükten ala-koydukları ve müslüman olsunlar diye kâfirler ile savaştıkları için Allah onları insanlara yararlılıkta en üstün kılmıştır.- İnsanların en hayırlıları, insanlara yararlı olanlar, buna karşılık insanların en kötülerini onlara zararı dokunanlardır." Âyet-i kerimede "Allah'a inanırsınız" ifadesi. Allah'ın birliğini tasdik edersiniz, bu inançta sebat edersiniz ve Hz. Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğunu kabul edersiniz demektir. Çünkü Hz. Muhammed'in elçiliğini inkâr edenler. Allah'a iman etmiş sayılmaz. Zira böyleleri Peygamberimizin (S.A.S.) Allah katından getirdiği mucize âyetleri kendi uydurması zannederler. Peygamberimizin (S.A.S.) buyuruyor ki:- içimizden biri bir eğrilik gördüğü zaman onu eli ile değiştirsin, eğer gücü yetmiyorsa dili ile değiştirsin, buna da gücü yetmiyorsa kalbi ile değiştirsin ki, bu imanın en zayıf şekilde tezahürüdür." Bazı âlimler bu hadis ile ilgili olarak derler ki. elle değiştirmek idarecilerin, sözle değiştirmek âlimlerin ve kalble değiştirmek de bütün müslümanların görevidir. Fakat bir kısım âlimler de eğriliği değiştirebilmek herkesin eğriliği değiştirmekle yükümlü olduğunu ileri sürerek ilk görüşteki vazife bölümüne karşı çıkarlar. Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- 82 -

- İyilik ve takvada biribirinizi destekleyiniz, kötülük ve azgınlıkta değil" (48).

(48) Kur'an-ı Kerim/Manio Suresi. 2

"İyilikte yardımlaşmak" iyilik işlemeyi teşvik etmek, ona vardırarak yararlı yolları açmak. kötülük ve azgınlık yollarını mümkün olduğu kadar kapatmakla olur. Peygamberimiz (S.A.S.) diğer bir hadiste buyuruyor ki:- Kim bir bid'at sahibini önlerse Allah onun kalbini güven ve iman ile doldurur. Kim bir bid'at sahibine karşı çıkarsa Allah onu en korkulu günde (Kıyamet gününde) emniyete çıkarır. İyiliği emrederek kötülükten alakoyanlar. Allah'ın yeryüzündeki halifeleri, O'nun kitabının sözcüleri ve Resul'ünün temsilcileridir."Hüzeyfe (RA) dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir. yO "- İnsanlara öyle bir gün gelecektir ki onların nazarında bir ateş leşi iyiliği emrederek kötülükten alakoyan bir müminden daha makbul olacaktır."Hz. Musa (A.S.) ulu Allah'a "mümin kardeşi için dua eden. ona iyiliği emrederek kötülükten uzak durmasını söyleyen kimsenin mükâfatı nedir, ya Rabb'i!" diye sordu. Ulu Allah Hz. Musa'ya şöyle cevap verdi. "her kelimesine karşılık ona bir yıllık ibadet yazarım ve onu cehennem azabına çarptırmaktan heya ederim."Kutsi bir hadiste ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:- Ey ademoğlu! Tövbe etmeyi erteleyen, boş kuruntular peşinde koşarak Âhirete amelsiz gelen kimselerden olma. Böyleleri ibadet edenler gibi konuştuğu halde münafıkların yaptığı hareketleri yaparlar. Kendilerine verilen ile gözleri doymaz, yokluğa karşı sabırsızdırlar. salihleri severler, fakat onlardan değildirler, münafıklardan sözce nefret ederler, fakat onlardandırlar.İyiliği emrederler, fakat kendileri yapmazlar, kötülükten başkalarını alakoymaya çalışırlar, fakat kendileri kötülük işlemekten geri durmazlar."Hz. Ali (keremeüahu vechehu) diyor ki. Peygamberimizin (S.A.S.) şöyle dediğini duydum:- Âhir zamanda öyle düşük çeneli kısa akıllı kimseler türeyecektir ki, söyleyecekleri yararlı iyi sözler gırtlaklarını aşmayacak (kalblerine işlemeyecektir) Okun av hayvanını delik-deşik etmesi gibi bu kimseler de dini delik-deşik edeceklerdir."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: - Gök yüzüne çıkarıldığım gece dudakları ateşten makaslar ile ke-

- 83 -

silen bir tekim erkekler gördüm. "Ya Cebrail, bunlar kimdir" diye sordum. Cebrail bana dedi ki. "bunlar ümmetinin başkalarına iyiliği emreden ve fakat kendilerini unutan hatipleridir."Nitekim ulu Allah (C.C.) böyleleri hakkında şöyle buyuruyor:

- İnsanlara iyiliği emredip kendinizi unUluyor musunuz? Oysa ki, kitabı okuyan da sizsiniz. Aklınızı başınıza toplamayacak mısınız?" (49).

(49) Kur'an-ı Kerim. Bakara Süresi, 44

Yani Allah'ın kitabını okuduğunuz halde onun prensiplerine göre uygun hareket etmiyorsunuz. Bu adamlar başkalarına sadaka vermeyi emrettikleri halde kendileri vermezlerdi. Demek ki. müminlerin müminlere iyiliği emredip kötülükten alakoymaya çalışırken kendilerini unutmamaları gerekir.Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

Mümin erkekler ile mümin kadınlar, birbirlerinin velileridir. İyiliği emredip kötülükten alıkoşurlar. namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah'a ve O'nun Resul'üne itaat ederler. İşte bunlar yok mu? Allah onları esirgeyecektir. Hiç şüphesiz, Allah aziz ve hâkimdir" (50)

(50) Kur'an-ı Kerim/Tövbe Süresi. 71

Âyet-i kerimede görüldüğü gibi ulu Allah müminleri iyiliği emrettikleri için övmektedir. Açıktır ki. iyiliği emretme ve kötülükten alakoyma görevinden kaçınanlar, âyet-i kerimede övülen müminlerin dışında kalırlar.öte yandan ulu Allah, bir takım kavimleri

iyiliği emredip kötülükten alakoymaktan kaçındıkları için kınamaktadır.

- 84 -

Ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

- Onlar, yaptıkları kötülükten biribirlerini alakoymozlardı" ne kadar fena bir iş yapıyorlardı!" (51).

Ebû derdadan rivayet edildiğine göre Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyurmuştur:- Ya iyiliği emreder ve kötülükten alakorsunuz veya ulu Allah başınıza öyle zalim bir idareci musallat eder ki, ne büyüğüne hürmet eder ve ne de küçüğünüze acır.içinizdeki iyilerin edeceği dualar kabul olunmaz. Allah'dan yardım dilerler. fakat yardım gelmez. günahları affedilsin diye yalvarırlar, fakat affolunmaz."Hz. Ayşe'den (R. Anha) rivayet edildiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Ulu Allah, halkının onsekiz bin kişisi, peygamberler gibi amel işleyen bir kasabayı toplu cezaya çarptırmıştır" Sahabiler "Nasıl olur, ya Resulallah" diye sordular. Peygamber'imiz buyurdu ki. "bu iyi amel işleyen kimseler Allah için öfkelenmezler, iyiliği emredip kötülükten alakoymaya çalışmazlardı."Ebu Zerr'ül- Grfarî'den (R.A.) rivayet edildiğine göre Hz. Ebu Bekr es-Sıddık (R.A.) Peygamber'imize "müşrikler ile

savaşmanın dışında bir cihad şekli var mıdır, ya Resulallah" diye sordu. Peygamber'imiz ona şöyle cevap verdi, "evet, var ya Ebu Bekr, ulu Allah'ın şehidlerden üstün dereceli öyle mücahidleri var ki, bunlar sağdırlar, herkes gibi yerler. içerler ve halkın arasında gezinirler, ulu Allah onlarla gökteki meleklerle karşı övünür. Ümmü Seleme Allah'ın resul'ü için nasıl süslenirse cennet de onlar için öyle süslenip hazırlanır."Hz. Ebu Bekr "ya Resulallah, kimdir bunlar" diye sordu. Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyurdu, "bunlar iyiliği emredip kötülüğü menedenler, Allah için sevip Allah adına öfkelenenlerdir."Peygamber'imiz sözlerine şöyle devam etti. "nefsimi kudret eli altında tutan Allah'a yemin ederim ki. bu kimselerin cennetteki köşkleri, şehidlerinkilerden daha yüksekte olacaktır. Su köşklerin her birinde kimi yakut ve kimi yeşil zümrütten olmak üzere üçyüz kapı bulunacaktır. Her kapının önünde nur parlayacaktır.Bu kimseler her biri. sırf eşinin gözleri içine bakan iri gözlü üçyüz bin huri ile evlenecektir. Adam bunlardan birine baksa "iyiliği emredip kötülükten alakoymaya çalıştığın falan günü hatırlıyor musun" diyecek, öbürüne dönse "iyiliği emrederek kötülükten alakoyduğun falan yeri hatırladın mı" diye ona iltifat edecektir."Haberde bildirildiğine göre ulu Allah (C.C.) Hz. Musa'ya (A.S.) "ey Musa. sırf benim için işlediğin hic bir amel var mı" diye sorar. Hz. Musa da cevap olarak "Allah'ım! Senin için namaz kıldım, oruç tuttum, sadaka verdim, secde ettim. Sana hamd ettim, kitabını okudum, senin adını andım" der.Ulu Allah buyurur ki. "ya Musa! Namaz senin kılavuzundur. oruç sana kalkandır. verdiğin sadaka üzerine gölge olacaktır, secdedeki teşbih senin için cennette ağaç olacaktır. Kitabımı okuman sana köşk ve huri sağlayacaktır, benim adıma anman da senin ışığın olacaktır. Sırf benim için hangi ameli işledin?"Bunun üzerine Hz. Musa "ya Rabb'i! Sırf senin için olacak bir amel bana bildir ki. onu işleyeyim" der. Ulu Allah Hz. Musa'ya "ey Musa! Benim için hiç bir dost edindin mi. yine benim adıma hiç kimseyi düşman bildin mi?" diye buyurur.Bunun üzerine Hz. Musa anlar ki. Allah katında en sevimli amel. O'nun için sevmek ve O'nun namına düşmanlarından nefret etmektir.Ubeyde İbni Cerrah (R.A.) der ki. "Peygamber'imize bir gün "Allah katında en değerli şehid kimdir?" diye sordum. Bana şöyle cevap verdi. "Allah katında şehidlerin en yüksek derecelisi, zalim bir valinin karşısına dikilerek iyiliği emredip kötülükten alakoymaya çalışırken öldürülen kimsedir.Zalim vali onu öldürtmediği takdirde ne kadar yaşarsa yaşasın artık onun defterine günah yazılmaz."Hasan El-Basrî'den (rehimehuilahu) rivayet edildiğine göre Peygam-ber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Ümmetimin

en yüksek dereceli şehidi, zalim bir devlet başkanının karşısına dikilerek iyiliği emredip kötülükten sakınmasını ona hatırlatan ve bu yüzden öldürülen kimsedir. Böyle bir şehidin cennetteki yeri. Hamza ile Cafer'in arasındır."Ulu Allah (C.C.) Hz. Yuşa İbni Nun'a (A.S.) vahyetti ki. "senin kavminden altmış bin kötü ile birlikte kırk bin iyi kimseyi helak edeceğim. Hz. Yuşa "ya Rabb'i! Kötüler için bir diyeceğim yok. fakat iyilerin helaka uğrama sebebi, acaba nedir ki?" diye sordu.- 86 -

Ulu Allah buyurdu ki. "çünkü onlar kötülere karşı benim adıma öfke duymadılar. aralarında hiç bir şey yokmuş gibi onlar ile birlikte yiyip içtiler."Hz. Enes (R.A.) der ki. "Peygamberimize "tümünü işlemedikçe iyiliği emretmiyeüm mi ve yine her turiusünden nefsimizi uzak tutmayı başaramadıkça başkalarını kötülükten menetmiyeiim mi" diye sorduk. Bize "hayır, iyiliğin tümünü işleмиyorsanız bile onu başkalarına emredin ve her türlü kötülükten uzak durmayı başaramıyorsanız bile yine kötülükten menedin" diye cevap verdi.Selefdan bir zat oğullarına şöyle vasiyyet etti. "içinizden biri iyiüği emredip kötülükten alakoymak isterse nefsinin sabırlı olmaya hazırlasın ve Allah'ın vereceği sevaba güvensin. Çünkü Allah'dan sevap geleceğine güvenen kimse karşılaşacağı sıkıntıların acısını duymaz."

- 87 -

ONALTINCI BÖLÜM

ŞEYTANIN DÜŞMANLIĞI

Her müminin, alimleri ve salihleri sevmesi, onlar ile düşüp kalkmayı huy edinmesi, gereken bilgileri onlara sorup edinmesi, nasihatlerini tutması, çirkin davranışlardan kaçınması ve şeytanı düşman bilmesi gerekir.Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:- Şeytan size düşmandır, siz <te onu düşman tUln" (52).

(52) Kur'an-ı Kerim/ E"'<m> Sûre-i Celii"si. ^53.

Yani Allah'ın emrine uyarak şeytana karşı çıkın, yoksa Allah'ın emirlerine karşı gelerek ona uymayın. Bütün tUmlarınızda, davranışlarınızda ve inançlarınızda samimiyetle ondan sakının.Yaptığınız her işte şuurlu olun. Çünkü onun içinize riya sokması riyakar davranışları gözünüzde süslemesi her zaman mümkündür. Ona karşı koyarken Allah'dan yardım dileyin.Abdulah İbni Mes'ud (R.A.) der ki. "bir gün Peygamberimiz bize bir Çizgi çizdi ve "işte bu. Allah'ın yoludur> dedi. Sonra onun sağından ve solundan birkaç çizgi daha çizdi ve şöyle dedi. "bunların her biri de birer yanyol.dur. her birinin üzerinde bu yan yollara sapmaya çağıran birer şeytan vardır.> Arkasından bize şu âyet-i kerimeyi okudu:

"Hic şüphesiz, bu benim dosdoğru yolumdur, hep birlikte bunu takip ediniz. Yan yollara sapmayınız ki, O'nun dosdoğru yolundan sizi ayırmaları. Allah bunları size, kötülükten sakınasınız diye emretmektedir (53).

(53) Kur'an-ı Kerim/En'am Sûresi. 53

Âyeti okuduktan sonra. Peygamber'imiz (S.A.S.) bize şeytanın yollarının çokluğu hakkında açıkloma yaptı.Peygamberimizden naklen bildirildiğine göre şöyle buyurmuştur. Beni İsrail zamanında bir rahip vardı şeytan bir gene kıza kasederek onu boğar sonra da ailesine kızlarını rahibin tedavi edebileceğine inandırır, ailesi de kızı rahibe götürür.Rahip önce kızı tedavi etmeye yanaşmaz, fakat ailesinin ısrarlarına dayanamayarak kabul eder. Tedavi için kız rahibin yanında bulunduğu sırada şeytan hemen rahibe koşar, onu kızın ırzına geçmeye teşvik eder, rahip bir müddet direnirse de sonunda şeytana yenilir ve hastasının ırzına geçer, gene kız gebe kalır.Bunun üzerine şeytan rahibe yeniden sokularak der ki, "kızın ailesi yakında gelir, durumu öğrenirler ise rezil olursun. En iyisi onu öldür, aile-si sorarlarsa "kızınız öldü" dersin. Rahip şeytanın teklifini kabul eder. gene kızı öldürerek gizlice gömer.Bu sırada şeytan yine boş durmaz. Hemen gene kızın ailesine koşar, "rahip kızınızı önce gebe bıraktı, sonra da öldürüp gizlice gömdü" diye olup biteni anlatıp kalplerine vesvese eder.Bunun üzerine kızın yakınları rahibe koşarlar, "kız nerede" diye sorarlar, rahip şeytanın öğrettiği cevabı verir, "öldü" der. (Durumu gelmeden önce şeytandan öğrenen kız yakınları) rahibi yakalayıp götürürler,

kızlarına karşılık onu öldürmeye karar verirler.Bu sırada şeytan hemen rahibe koşar, "kızı boğulmasına ben sebep oldum, onu sana getirmelerini tavsiye eden de benim. Şimdi de benim dediklerimi yaparsan seni onların ellerinden kurtarırım" der."Can korkusuna düşen rahip", "ne yapmamı istiyorsun" diye sorar. Şeytan, "bana iki kere secde edeceksin" der. Çaresiz rahip şeytanın teklifini kabul ederek ona üstüste iki secde yapar, her şeyi istediği gibi sonuçlandıran şeytan ikinci secdeden başını kaldıran rahibe son sözlerini söyler, "seninle artık hic bir ügim yok" der ve kaybolur.

Ulu Allah (C.C.) bu hissa hakkında şöyle buyuruyor:

- Yahudileri savaşa kıskırtan münafıkların sözleri, tıpkı şeytanın tulumu gibidir. Hani şeytan insana önce "küfret" dermiş de insan küfredince ben senden uzağım. Çünkü ben âlemlerin Rabb'inden korkarım" demişti." (54).

(54) Kur'an-ı Kerim/Haşr Sûresi. 16

Rivayete göre İblis bir gün İmam-ı Şâfi'ye (rehimehullahu) sorar, "ey İmam! Beni dilediği gibi yaratan ve dilediği yolda kullanan sonra da dilerse cennete koyacak ve dilerse cehenneme gönderecek olan Allah hakkında ne düşünüyorsun, tulumunda adil midir, yoksa zalim mi?"Şafiî onun bu sözüne düşünür sonra şöyle cevap verir "behey herif! Eğer seni senin arzuna uyarak yarattı ise sana zulmetmiştir, yok eğer kendi muradına binaen seni varette ise O. yaptığından mes'ul değildir."Şeytan aldığı cevabın karşısında öyle perişan oldu ki. nerede ise yerin dibine geçeyazdı. Fakat çok geçmeden kendisini toparlayarak Şafiiye dedi ki. "ey İmam! Ben bu soru ile yetmiş bin abidin zihnini bulandırarak onları kulluk divanından çıkardım."Bilesin ki. kalb bir kale gibidir, şeytan da oraya girip onu ele geçirmek, onu fethetmek isteyen bir düşman. Kaleyi düşmana karşı savunmak için onun kapılarından giriş yerlerinde ve gediklerinde nöbetçi bulundurmak gerekir. Bu nöbetçilik ve muhafızlık görevini kaleyi iyice tanımayanlar başaramaz.Kalbi şeytanın vesveselerine karşı korumak, gereklidir, bu görev, her mükellefin omuzlarına yüklenmiş bir "farz-ı ayn"dır. Gerekli olan bir neticeye kendisi olmaksızın ulaşılmayan vasıta da gereklidir.Şeytanın sızma yollarını bilmeksizin kalbi ona karşı savunmakta başarıya ulaşamaz. Demek ki. onun sızma yollarını bilmek farz oluyor Şeytanın kaleye benzettiğimiz kalbe girmek için kullanacağı yollar ve sızma yerleri kulun bir takım sıfatlarıdır. Bunlar çoktur. Bazıları şunlardır: 1 - Öfke ve azgın istek.)öfke, akıllı ürkütüp kaçırarak bir canavardır, akıl zayıflayınca şeytanın ordusu hücumu ?eçer. İnsan öfkelenince, çocuğun topla oynadığı gibi şeytan onunla oynar.

Anlatıldığına göre Allah'ın velilerinden biri İblise "ademoğlunun nasıl yendiğini bana söyle" der. Şeytan da "öfke ve azgın arzular: kabardığı zaman onu ele alırım" diye cevap verir.

2 - Kıskançlık ve ihtiras.

İnsan bir şeye karşı ihtiras bağlayınca ihtirası, gözünü kör ve kulağını sağır eder. Böyle olunca da şeytana aradığı fırsat verilmiş olur. Aslında kötü ve çirkin de olsa. arzusuna vardırıran her vasıta, muhterisin gözüne güzel gelir.Rivayete göre Hz. Nuh (A.S.) Allah'ın emrine uyarak her canlı türünden birer çift alarak gemiye bindiği zaman tanımadığı bir ihtiyarın geminin bir köşesine sindiğini görür, ona "gemiye niye girdin" diye,sorar. İhtiyar "adamlarının kalblerine sızmak için girdim, öylece kalbleri benim elimde kalırken senin yanında sadece vücutları kalacak" diye cevap verir.Bu cevap üzerine ihtiyarın kimliğini teşhiste gecikmeyen Hz. Nuh. "defol buradan., ey Allah'ın düşmanı, sen mel'un şeytandan başkası değilsin" diye onu kovmak ister.Bu sırada İblis, Hz. Nuh'a "ben insanları beş şey vasıtası ile helake sürüklerim, şimdi üçünü sana anlatacağım. Fakat geri kalan ikisini söylemem" der.

,O anda ulu Allah Hz. Nuh'a "sana ikisini söylesin, geriye kalan üç tanesi mühim değil" diye vahiy gönderir. Bunun üzerine Hz. Nuh şeytana "ikisini söyle yeter" der. Şeytan Hz. Nuh'a şu karşılığı verir, "o ikisi öyle

vasıtalarlardır ki, beni hic yalancı çıkarmamışlardır, hic bir zaman beni hedefimden geri bırakmamışlardır, insanları bunlar sayesinde mahvederim. Bunlar ihtiras ve kıskançlıktır. Kıskançlık yüzünden ben kendim lanetlenerek kovuldum. İhtirasa gelince, bir ağacın meyvası dışında cennetteki her şey Adem'e mubah kılınmıştı, ihtirasını' alevlendirerek onu yasak ağacın meyvasından yemeye ikna ettim."

3- Oburluktur.İsterse yenen yemek sırf helâl olsun. Çünkü oburluk nefsin aşırı isteklerini güçlendirir, aşırı arzular da şeytanın silahlarıdır.Rivayete göre bir gün İblis Hz. Yahya'ya (A.S.) görünür, elinde çeşitli maddelerden yapılmış bir yular tomarı vardır. Hz. Yahya "bu yularlar nedir" diye sorar. Şeytan "bunlar insanları yakalamaya yarayan çeşit çeşit arzulardır" diye cevap verir.Hz. Yahya şeytana "içlerinde bana ait olanı var mı" diye sorar. Şeytan der ki, "galiba bir keresinde karnını tika-basa doyurmuştun da seni böylelikle namazdan ve zikirden alakoymuştuk" Hz. Yahya "başka bir şey var mı" diye sorar. Şeytan "hayır" der.Bunun üzerine Hz. Yahya "bir daha karnımı tika-basa" doldurmamak, bundan sonra boynumun borcu olsun" der.Şeytan da Hz. Yahya'ya "andolsun ki. bundan sonra bende hiç bir müslümana nasihat etmeyeceğim" diye karşılık verir.

- 4 - Bu huylardan biri de elbise, ev mobilyada süs düşkünlüğüdür.Şeytan insanın kalbinde süse düşkünlük olduğunu görünce, bu yoldan tohum atar ve tohumların yumurtlamasını sağlar. Şeytan böyle şeylere karşı zaafı olan kimseyi durmadan yeni evler yapmaya, yapıların duvar ve tavanlarını türlü türlü geleneklere göre süslemeye ve odalarını genişletmeye çağırır, çeşit çeşit kıyafetler ve binek hayvanları ile bezenmeye davet eder ve insanı ömrü boyunca bu çeşit arzuların esiri halinde tutar.Zaten bu yolda şeytan insanı bir kere kandırdıktan sonra ikinci bir sefer onu ele alması gerekmez, çünkü bu zaafıların biri diğerini çeker, kulun ömrü doluncaya kadar bu yolda yürür, nihayet günün birinde şeytanın yolunda ve doyumsuz arzuların emrinde iken ölüverir.Böyle kimselerin akıbetinin kötü olmasından korkulur. Allah hepimizi korusun!
- 5 - Bu huylardan biri insanlara umut bağlamaktır.Sefvan İbni Selim (R.A.) der ki. "bir gün Abdullah İbni Hanzele'ye İblis görünür ve der ki. "ya İbni Hanzele! Sana bir şey öğretmek istiyorum" İbni Hanzele "ihtiyacım yok" diye karşılık verir.Şeytan ona "bir dinle de bak. eğer yararlı ise kabul eder, değilse reddedersin" Ey İbni Hanzele. Allah'dan başka hiç kimseden kesin ümid bağlayarak bir şey isteme. Kızınca ne hale düştüğünü gör. çünkü öfkelendiğin zaman seni kolayca ele geçiririm."
- 6 - Bu huylardan biri acelecilik ve sebatsızlıktır.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Acelecilik şeytandan ağır davranmak ise Allah'dandır."Çünkü insan aceleye kapılınca, şeytan ona. hiç ummadığı taraftan kötülüğünü benimsetir.Rivayete göre Hz. İsa (A.S.) doğduğu zaman, yandaşları derhal İblise koşup derler ki. "yeryüzünde bütün putların başı eğildi" Şeytan onlara "olan oldu. siz yerinizde kalın" diyerek hemen uçuşa geçer. Yeryüzünün altını üstüne getirir, putların boyun eğmesine sebep olan olayı öğrenemez.Sonunda Hz. İsa'nın (A.S.) doğduğunu tesbit eder, çevresini bütün meleklerin kuşattığını görür. Bunun üzerine hemen yandaşlarının yanına döner ve onlara şöyle der. "dün gece dünyaya bir peygamber geldi, bu çocuk hariç, hiç bir gebelik ve doğum hadisesi olmamıştır ki. ben yanında bulunmayayım. Bu geceden sonra artık putlara tapılmaz, bundan ümidinizi kesin. Bundan sonra ademoğullarına acelecilik ve densizlik yolu ile sokulmaya bakın."

- 7 - Bu huylardan biri para ve mal düşkünlüğüdür.

Yiyecek - içecek ile diğer zarurî ihtiyaçların ötesinde kalan bütün varlık, hayvanat ve akabot şeytanın konağıdır.Sabit ül-Bünananî (R.A.) der ki. "Peygamber'imize (S.A.S.) peygamberlik görevi verildiği zaman İblis şeytanlarına şunu söyledi, "bir şey oldu, ama nedir bilmiyorum, gidin iyice öğrenin."İblis'in adamları her tarafı araştırdılar, fakat ne olduğunu

öğrenemeyerek geri döndüler, "bir şey öğrenemedik" dediler. Bunun üzerine İblis "ben size şimdi haber getiririm" diyerek kayboldu. Bir müddet sonra çıkageldi ve adamlarına "Allah. Hz. Muhammed'i peygamber olarak görevlendirmiştir" dedi. Bundan sonra İblis adamlarını Peygamberimizin sahabilerine (Allah onlardan razı olsun) göndermeye başladı, fakat hepsi her seferinde eli boş ve hayal kırıklığı içinde dönüyorlardı, dönüşte sözleri şunlar oluyordu, "hayatımızda bir gün böyle adamlarla karşılaşmadık, tam yanlarına sokuluyoruz, namaza kalkıyorlar, böylece bütün gayretlerimiz boşa çıkıyor." Bu sözleri dinleyen İblis adamlarına şöyle dedi. "onları bir müddet kendi hallerine bırakın. Allah'ın izni ile yakında bütün dünyayı fethedeceklerdir, o zaman biz de onlardan istediklerimizi sızdırırız."

Rivayete göre Hz. İsa (A.S.) bir gün bir taş parçasını yastık edinerek yere yaslanır, bu sırada yanına gelen şeytan ona "ya İsa! Galiba dünyadan hoşlanıyorsun" der. Bunun üzerine Hz. İsa (A.S.) taşı başının altından kaldırıp atar ve şeytana "dünya ile birlikte bu da senin olsun" der.

8 - Bu huylardan biri de cimrilik ve yoksul düşme korkusudur. İnsanı fakirlere yardım etmekten, sadaka vermekten alakoyan, biriktirme ve varlık yığma hırsını kıskırtarak neticede acı azaba sürükleyen bu huydur. Pintiliğin afetlerinden biri mal biriktirmek için çarşı -pazar dolaşmaktır. Zaten böyle yerler şeytanların cirit attıkları yerlerdir.

9 - Bu huylardan biri taassub. Kendi görüşlerine körü - körüne bağlanmak. karşı taraftakilere kin beslemek onlara küçümseyen bakışlarla bakmaktır. Bu tulum, cemiyetin hem iyilerini ve hem de kötülerini birlikte helake sürükler. Hasan el-Basrî der ki. duyduğumuza göre İblis şöyle demiş "Muhammed'in ümmetini ayartarak bazı günahlara soktum, fakat Allah'dan af dileyip kusurlarını bağışlatarak belimi kırdılar. Fakat ben onlara öyle günahlar işletiyorum ki, onlar için Allah'dan af dilemezler. Bunlar boş arzu ve heveslere kapılarak burunlarının doğrusuna gitmeye dayanır." Şeytan doğru söylüyor. Böyleleri. saplantıları yüzünden günahlara sürüklendiklerini bilmezler ki. tevbe etsinler.- Bunlardan biri Müslümanlara su-i zânda bulunmaktır. Bundan hatta kötülerini itham etmekten bile kaçınmak gerekir. Herkesin kusurunu okuyarak, onun-bunun hakkında kötü düşünceleri ileri süren kimse gördün mü. bilesin ki, onun. içi pistir ve kendi iç pisliği, dışına sızmaktadır. Şu halde insan şeytanın içeri girmesini önlemek için kalbinin bu kapılarını kapatmalı, Bunlara karşılık Allah'ı zikretmesine yardımcı olmalıdır. İbni İshak (rehimehullahu) şöyle der: Kureyş kâfirleri sahabîlerin Mekke'den Medine'ye hicret ettiğini görünce ve Peygamber'imizin (S.A.S.) yeni taraftarlar kazandığını duyunca O'nun gücünden korkmaya başladılar, çünkü O'nun kendileri ile savaşmak üzere ordu topladığını anlamışlardı. Bunun üzerine her zamanki toplantı yerleri olan Kuzey İbni Kılâb'ın evi olan (Dar'u! Nedve'de) durumu görüşmek için biraraya geldiler. Kabilenin bütün kararları bu evde yapılan toplantılarda alındığı için ona bu isim verilmiştir. Kureyş herşeye mutlaka burada karar verirdi. Bu toplantılara kırk yaşını doldurmamış Kureyşli olmayanlar alınmazlar. Kureyşliler dn bu şart aranmazdı. Ebu Cehil'in başkanlığında bir cumartesi günü toplanmışlardı. Bundan dolayıdır ki; cumartesi günü Mekir ve Hiyle günüdür" buyurulmuştur. Necd'li bir ihtiyar kılığında girmiş olan İblis aralarında bulunuyordu İblis'in aralarına girmesi şöyle oldu. İpek bir cübbe veya taylasan giyerek alımlı bir ihtiyar kılığında kapıda belirmişti. Münafıklar bu "ihtiyar kimdir" diye sordular, İblis cevap verdi, "Necdli bir adam, ne için toplandığınızı duydum da söyleyeceklerinizi dinlemeye geldim, bazı noktelarda size fikir verme ve nasihatlerde bulunma ihtimali de vardır." Bunun üzerine ona "içeri gir" dediler, oda girdi ve konuşmalara katıldı. Peygamber'imize (S.A.S.) ne yapılması gerektiği konusunda tartışıyorlardı. yüz kişi idiler, bir rivayete göre ise onbeş kişi idiler. İleri gelenlerinden biri olan Ebul Buhteri -ki kâfir olarak Bedr savaşında öldü- şu görüşü ileri sürdü. "O'nu zincire vurup hapsedin, kapıyı üzerine kitleyin ve bundan sonra O'ndan evvel gelip geçmiş şair ve büyücülerin başına gelen akıbetin O'nun da başına gelmesini bekleyin (yani zindanda ölmesini bekleyin)." Necd'li

ihhtiyar (yani aslında şeytan) bu fikre karşı çıkarak der ki, "bu fikir isabetli değildir. Allah'a yemin ederim ki. eğer siz O'nu zincire vurup hapsedecek olsanız, daha üzerine kapıyı kapatır-kapatmaz başına gelenleri adamları duyacak, hemen baskın düzenleyip O'nu elinizden alacaklar, sonra da karşınızda hindi gibi kabarak mukavemetinizi kıracaklardır, o yüzden bu fikir isabetli değildir, başka bir çare düşünün.İleri gelenlerden bir diğeri olan Ebul Esved Rabia Bin Amrüt Amiri şü görüşü ileri sürer. "O'nu aramızdan çıkarır, beldemizden sürelim nereye isterse gitsin, hiç ilgilenmeyelim.>Necd'li (Allah'ın laneti üzerine olsun) bu görüşe de derhal karşı çıkar ve der ki. "Vallahi bu da çıkar yol değildir. Ne güzel konuştüğünü. ne kadar çekici bir mantığa sahip olduğunu ve ileri sürdüğü yeni görüşler ile herkesin kalbini ne biçim büyülediğini görmüyor musunuz? Eğer O'nu buradan kovacak olursanız, bir arap kabilesine varıp oraya yerleşebilir, onları tatlı dili ile kandırarak size karşı kıskırtabilir. Sonra da toplayacağı bir ordu ile üzerinize yürüyerek elinizden iktidarı alabilir ve size istediğini yapabilir.O'nun hakkında başka bir çare düşünmelisiniz."Bunun üzerine meşhur Ebul Cehl söz alarak der ki. "vallahi, O'nun hakkında benim bir fikrim var. ama sizin sözleriniz buna uzak kalıyor. Bana kalırsa her kabileden gözü pek. atılğan, becerikli birer delikanlı seçeceksiniz, ellerine birer keşken kılıç vereceksiniz, üzerine çullanacaklar. hepsi bir adam vuruyormuş gibi. aynı anda kılıçlarını çekip üzerine indirecekler ve nefes almaya fırsat vermeden canını alacaklar, böylece O'ndan kurtulmuş oluruz.Bütün kabileler suc ortağı olacağı için O'nun kabilesi olan Abdül Menaf kabilesi, diğerklerinin tümüne karşı O'nun kan davasını gütmeye cesaret edemezler, hep birlikte diyetini veririz, olur-biter."Necd'li ihtiyar. (Allah'ın laneti üzerine olsun) Ebul Cehrin sözü bitince der ki. "görüş budur, başka çare göremiyorum.-)Böylece o toplantıda Peygamber'imizi (S.A.S.) öldürmeye karar vererek dağıldılar.Fakat bu sırada Cebrail A.S.) Peygamber'imizs (S.A.S.) gelerek "bu gece her zamanki yatağında yatma- diye talimat verir.

Gece olunca Kureyş kâfirlerinin seçkin silâhşörleri Peygamber'imizin evi önünde pusu kurdular, uyumasını gözetliyorlardı, uyuyunca üzerine çullanacaklardı.Öte yandan Peygamber'imiz (S.A.S.) Hz. Ali'yi (keremellahu vec-hehu) o gece yatağında yatmakla görevlendirdi. Hz. Ali bu hadiseden sonra Peygamber'imizin cuma ve bayramlarda giyindiği yeşil bir paltoy üstüne çekerek yatağa uzandı. Böylelikle Hz. Ali (kerremellahu vecchüh; kendini Allah'a adayarak Peygamber'imizin hayatını kurtaran ilk müslüman oldu. Bu konuda bizzat Hz. Ali'nin söylediği bir şiir şöyledir: Kendini ileri sürerek toprağa ayak basanların en hayırlısını korudum Beytül Atık'a ve Hacerul Esved'i tavaf eden.

O Allah'ın Resul'üdür. O'na tuzak kurmalarından çekinmişti.

Kudret eli her yere uzanan ulu Allah O'nu tuzaktan korudu.

Allah'ın Resul'i. mağarada güven içinde geceyi geçirdi.

Allah'ın örtü ve himayesi altında saklanarak

Ben ise onları ve bana yapabileceklerini bekleyerek geceyi geçirdim.

Kendimi ölüme ve esarete adamıştım.

O gece Peygamber'imiz (S.A.S.) silâhşörlerin önünde evden çıktı.

Allah onların gözünü kararttığı için hic biri O'nu göremedi.

Peygamberimiz "Yasin" suresinin şü kısmını okuyarak onların her birinin başına daha önce avucuna almış olduğu toprağı saçmıştı.

Peygamber'imizin okuduğu âyetler şunlardır. Ulu Allah buyuruyor ki:

- YASİN, Hikmet dolu Kur'an hakkı için, hiç şüphesiz, "Sen peygamberlerden birisin, dosdoğru yol uyarınca. O kitab (Kur'an), gücü her şeye yeten, başışlayıcı tarafından indirilmiştir, ataları ikaz edilmemiş olan bir kavmi ikaz etmek için. Onların çoğu üzerinde söz (hüküm) gerçekleşti, onlar artık iman etmezler.Biz onların boyunlarına, çenelerine kadar dayanan tasmalar taktık, bu yüzden başlarını sağa- sola çeviremezler. Ayrıca biz onların önlerine v arkalarına birer set çektik ve onları örttük, bundan dolayı göremezler" (55).

Böylece Peygamberimiz (S.A.S.) evden ayrılarak dilediği yere yolcu oldu. Bu sırada silâhşörlerin yanına, daha önce aralarında bulunmayan bir yabancı geldi, onlara "burda ne bekliyorsunuz" diye sordu. Silâhşörler "Muhammed'i" diye cevap verdiler. Yabancı onlara dedi ki. "Allah sizi hayal kırıklığına uğrattı. Vallahi O, sizin önünüzden geçip gitti. Giderken de her birinizin başına toprak serpti ve dilediği yolu tuttu. Başınızın üstüne bakasınız a!". Bunun üzerine herkes eli ile başını yokladı, tepelerine toprağın serpildiğini gördüler. Hemen pusudan çıkarak Peygamberimiz (S.A.S.)'ın odasına girdiler, ve Hz. Ali'yi (kerremeîlahu vechehu) Peygamberimizin paltosuna bürünmüş yatakta buldular, "vallahi, bu Muhammed'dir. İşte. paltosuna bürünmüş, uyuyor" dediler. ,Bu düşünce ile sabahladılar, fakat yataktan Hz. Ali (keremellahu vechehu) kalktı. O zaman "bizimle geceleyin konuşan yabancı doğru söylemiş" dediler. Kur'an-ı kerimin şu âyeti bu konuda indi. Ulu Allah şöyle buyuruyor:

Hani bir keresinde o kâfirler, ya öldürmek veya sürmek seni tUluklamak için tuzak kurmuşlardı. Onlar tuzak kurarlar, ama Allah onların tuzağını boşa çıkarır. Hiç şüphesiz Allah tuzaklarını en hayırlı şekilde boşa çıkarandır" (56).

(56) Kur'an-ı Kerim/Enfol Sûresi. 30

Bu konuda bir şair şöyle der:

Canını sıkma! Zorluğun arkası kolaylıktır.

Her şeyin bir vakti ve takdiri vardır,

Tekdir sahibi, bizim halimizi şüphesiz görüyor

Bizim tedbirimizin üstünde Allah'ın tedbiri vardır.

Bu olayın arkasından ulu Allah Peygamber'imizin Mekke'den Medine'ye göç etmesine izin verdi. İbni Abbas (R.A.) " ey Rabb'im! Bana doğ-ru şekilde girip doğru şekilde çıkmak nasib eyle. bana kendi nezdln-den yardıma bir kılavuz ihsan eyle" âyet-i kerimesinin tefsiri sırasında "Cebrail.

Peygamber'imize yanına Hz. Ebu Bekr'i almasını emretti" der. Hakim. Hz. Ali'ye dayanarak rivayet eder ki. Peygamber'imiz (S.A.S.) göçme emrini aldığı zaman Cebrail'e "yanımda kim olacak" diye sorar. Cebrail (A.S.) de "Hz. Ebu Bekr" diye cevap verir, öteyandan Peygam-ber'imiz çıkışını Hz. Ali'ye bildirdi, yanında bulunan emanetleri sahiplerine teslim etmek üzere onu yerine bıraktı. Hz. Ayşe (R. Anha) hicret olayını şöyle anlatır: Bir gün biz Ebu Bekr'in (babamın) evinde otururken kuşluk sıraları, aşağı - yukarı günün en sıcak saatlerinde Peygamber'imizin eve doğru geldiğini gördüm. Hz. Ebu Bekr'in diğer bir kızı olan Hz. Esma (R. Anho) ise Taberanî'nin rivayetine göre olayın bu kısmı hakkında şunları söylemektedir.

"Resulüllah, Mekke'de iken biri sabah, öbürü akşamleyin olmak üzere günde iki defa bize gelirdi. O gün ise (hicret öncesi günü) kuştuk vakti eve gelmekte olduğunu görerek babama dedim ki. "babacığım, şu gelen Resulüllah. başını sarmış, buraya doğru geliyor, oysa ki bu saatte bize gelmek huyu değildi." Hz. Ebu Bekr. Esme'nin sözlerine şöyle cevap verdi, "anam-babom O'nun uğruna feda olsun, yemin ederim ki. bu saatte O'nu buraya gelmeye mutlaka mühim bir olay sevketmiştir." Bundan sonra olanları Hz. Ayşe şöyle anlatmaya devam ediyor, "Resulüllah kapıya geldi, içeri girmek için izin istedi. Hz. Ebu Bekr izin verince içeri girdi. Ebu Bekr oturmakta olduğu sedirden inerek O'na yer verdi. Oturunca Ebu Bekr'e "yanındakileri dışarı çıkar" dedi. Ebu Bekr "bunlar senin ev halkındır yani Ayşe ile Esma'dır dedi. Başka bir riveyette ise "yabancı yok. İki kızım var burada" diye cevap verdi. Bunun üzerine Peygamber'imiz (S.A.S.) söze girerek Ebu- Bekr'e "göç etmeme izin verildi" dedi. Hz. Ebu Bekr "anam-babam uğruna feda olsun, benim de yanında gelmemi istiyor musun? diye sordu. Peygamberimiz "evet" dedi. Bu sırada Ebu Bekr'in ağladığını gördüm, o zamana kadar hiçbir kimsenin sevincinden ağlayacağını sanmazdım. Hz. Ebu Bekr (R.A.) Peygamber'imize (S.A.S.) "anam-babam yoluna feda olsun, şu iki binek hayvanımdan birini kendine al" dedi. Peygam-ber'imiz (S.A.S.) "eğer parası ile satmaya razı olursan alırım" diye cevap verdi.

Bir rivayette: (Dilersen kıymetini verir alırım) buyurdu, binek hayvanını ancak para karşılığında kabul etmesi. Allah yolunda yapacağı

göçün hem mal ve hem de beden ile işlenen bir ibadet haline gelerek eksiksiz bir mahiyet kazanmasını istemesinden ileri geliyordu. Hemen yol hazırlıklarına giriştik, azık torbalarını hazırladık içine bir pişmiş koyun koyduk. Kız kardeşim Esma bel kuşağından bir parça keserek dağarcığın ağzını bağladı, bu yüzden adı ondan sonra "çift kuşaklı" diye kaldı. Böylece yola çıkan 'Rasûlullah (S.A.S.) ile Ebû Bekr (R.A.) "Sevr" mağarasına vardılar, üç gün burada saklandılar. "Sevr" Mekke yakınlarındaki bir dağın adıdır, oraya ilk defa çıkan Sevr İbni Abdü'l-Menat'ın adına izafeten bu ismi almıştır. Diğer bir rivayete göre Rasûlullah ile Ebû Bekr, evin arka kapısından çıkarak yola koyuldular. Yine bir rivayete göre yolda Ebû Ceh! ile karşılaştılar, fakat onları onun gözlerinden Allah sakladı ve o farketmeden geçip gittiler. Hz. Esma (R. Anha) der ki. <Hz. Bekr. beş bin dirhem olan bütün parasını yanına alarak bu yolculuğa çıkmıştır. "Kureyş'üler Peygamber'imizi (S.A.S.) ellerinden kaçırınca. Mekke'nin her tarafını aradılar, altını üstüne getirdiler. Her tarafa iz sürücüler çıkardılar. Mağaranın yolunu tutan iz'ciler. onların izlerini tesbit ettiler ve mağaranın ağzına kadar izlerini sürdüler. Peygamber'imizi ellerinden kaçırmak, Kureyşlilere ağır geldi, bu işe canları çok sıkıldı, bu yüzden O'nu yakalayana yüz deve adadılar. Kadı İyad'dan (R.A.) rivayet edildiğine göre Sebir Dağı Peygamberimize "Yâ Rasûlullah! Benden kaç, çünkü üzerimde iken öldürülmenden ve o yüzden Allah'ın lanetine uğramaktan korkuyorum" diye seslendi. Buna karşılık Hıra Dağı da "Bana gel. yâ Rasûlellah!" diye O'na seslendi. Rivayete göre Peygamber'imiz ile Ebu Bekr (R.A.) mağaraya girince Allah'ın emri ile mağaranın ağzında hemencecik bir "ummu goylen" cğacı bitiverdi ve bu ağacın varlığı mağaranın yolunu kâfirlerin gözlerinden sakladı, öte yandan ulu Allah, örümceğe mağaranın ağzını ağla örmesini emretti, bir çift yabanî güvercin de yine kapıda yuva kurdular. Bunların hepsi müşrikleri mağaraya girmekten alakoydu. Yine rivayete göre, bugün Harem-i Şerif'de görülen güvercinler o çiftin soyundan gelir. Peygamber'imize sağlamış oldukları himayenin karşılığında nesillerinin artması ve Harem'de avlanma tehlikesinden uzak olarak güven içinde yaşamakla mükâfatlandırıldılar. Kureyş kabilesinin her öbeğinden seçilen delikanlılar, elleri sopalı, baltalı ve kılıçlı olarak mağaranın kapısına dayandılar. Aralarından biri ayrılarak mağaranın ağzına sokuldu, orda yuva yapmış bir çift güvercini görünce arkadaşlarının yanına döndü. Ona "Ne var. ne yok" dediler. o da "Kapıda iki yabani güvercin görünce içerde hiç kimsenin bulunmadığını anladım" diye karşılık verdi. Peygamberimiz (S.A.S.) bu konuşmayı içerden duydu ve Allah'ın düşmanlarını savdığını anladı. Buna rağmen delikanllardan biri "içeri girin" dedi. Fakat onlardan biri olan Ümeyye İbni Half ona şu cevabı verdi, "içeri girip ne yapacaksınız. Kapı Muhammed'in doğumundan bile daha eski bir örümcek ağı ile örülmüş, eğer O içeri girmiş olsaydı yumurtaların kırılmış ve ağın parçalanmış olması gerekirdi." Bu durum Kureyşlileri askerî harekâta girişmekten kesinlikle ala-koydu. Görüyor musun. Ağaç, arananı nasıl saklayarak kovalayanı şaşırttı, öte yandan örümcek geldi, mağara kapısını perdeledi, boşluğun yüzünü ağı ile örerek iz'cilerin gözünü bağladı da aramaktan caydılar. Böylelikle örümcek Peygamber'imizi (S.A.S.) koruma şerefi kazandı. İbni Nakîb'in bu husustaki şiiri ne kadar güzeldir: "İpek böceği koza örür. her çeşit elbiseye yakışır Fakat örümcek ondan daha üstündür. Peygamber'in başına ördüğü ağ sayesinde..." Buhari ile Müslim'in Hz. Enes'den rivayet ettiğine göre şöyle demiştir: Ebû Bekr (R.A.) bana şöyle dedi, "Mağarada iken Peygamberimize "eğer iz'cilerden biri ayaklarının ucuna baksaydı bizi görecekti" dedim. O bana "Sen bu iki kişiyi ne sanıyorsun, bunların üçüncüsü Allâh'dır", diye cevap verdi." Siyer yazarlarından birine göre Hz. Ebû Bekr. Peygamber'imize "Bunlardan biri ayak parmaklarının ucuna baksa bizi görecekti" dediği zaman Peygamberimiz ona şöyle cevap verdi: "Onlar o taraftan bize doğru gelselerdi., biz de bu taraftan giderdik." Hz. Ebû Bekr. Peygamberimizin gösterdiği tarafa bakınca mağaranın açıldığını, bir denizin belirlediğini ve bir geminin karaya yanaşmış durduğunu gördü. Hasan'ül - Basrî'den rivayet

edildiğine göre Peygamberimiz ile Hz. Ebû Bekr. geçe mağaraya doğru yol alırlarken Hz. Ebû Bekr. Peygam-ber'imizin bazan önünden bazan da arkasından yürüyordu. Peygamber'imiz O'na bu davranışının sebebini sorunca Ebû Bekr (R.A.) şu cevabı verdi. "Kılavuzluk aklıma gelince önün sıra yürüyorum, sonra gözetleme görevimi hatırlayınca geride kalıp arkan sıra yürüyorum." Peygamberimiz O'na "Başımıza bir hal gelse benim uğruma seve seve ölür müsün?" diye sordu. Ebû Bekr. "Seni. Hakkı tebliğ etmek üzere gönderene (Allâh'a) yemin ederim ki. evet" diye cevap verdi.

Mağaraya vardıklarında Ebû Bekr. Peygamber'imize "Olduğun yerde dur. yâ Rasûlellah. ben mağarayı senin için temizleyeyim" dedi ve öteyi - beriyi temizlemeye koyuldu. Mağaranın zeminini el yordamı ile yoklarken rastladığı her deliği paltosundan bir parça keserek tıkiyordu, böyle böyle paltosunu bitirdi, fakat son bir delik açık kaldı, onu da her hangi bir canlı çıkıp Peygamberimizi ısırmamasın diye topuğu ile tıkadı. Bundan sonra Peygamber'imiz içeri girdi, başını Ebû Bekr'in dizine dayayarak uykuya daldı, o sırada bir canlı Ebû Bekr'in topuğunu ısırdı, fakat Peygamber'imizi uyandırmamak için kımıldamadı, acıdan gözleri yaşarınca damlalardan biri Peygamber'imizin yüzüne aktı ve O'nu uyandırdı. Peygamber'imiz Ebû Bekr'e "Ne oluyor sana" diye sordu. "Anam -babam yoluna feda olsun, ısırıldım" diye cevap verdi. Peygamber'imiz sokulan yere tükürük bastı ve acısı dindi. Meşhur İslâm Şâiri Hassan İbni Sabit (R.A.) bu mevzuda ne güzel söyler:

"O şerefli, mağaradaki iki kişinin ikincisi idi.

O ikisi dağa çıkınca, düşman oranın her tarafını aradı.

Düşmanlar bütün canlılardan öğrendiler ki;

Peygamber'imize karşı duyulan sevginin dengi yoktur.

"Peygamber'imiz Mekke'den perşembe günü yola çıkmıştı, mağaradan da Pazartesi gecesini ayrılmış olmalıydı, çünkü orada üç gece kaldı. Bu olay Rebiülevvel ayının başlarında meydana geldi. Rebiülevvel ayının onikinci Cum'a günü ise Medine'ye vardı.

Anlatıldığına göre adı Zekeriyya olan bir Zâhid şiddetli bir hastalığa yakalanır, ölmek üzeredir, son demlerinde bir arkadaşı başına gelir ve ona "Lâilâhe illallah. Muhommed'ür - Rasûlüllah" demeyi telkin eder. fakat zâhid bu telkini yüzünü ekşiterek reddeder. Arkadaşı ikinci sefer telkin eder. zâhid yine yüzünü çevirir, arkadaşının üçüncü telkinini ise "hayır, söylemiyorum" diye sözlü olarak reddeder. Arkasından bayılır, başı arkadaşının dizleri üzerine düşer, bir müddet böyle kalır, arkasından biraz açılır ve gözlerin" açınca "bana bir şey dediniz mi?" diye sorar, ona "evet. sana üç kere Kelime-i Şehâdet getirmeni telkin ettik. İki keresinde yüzünü döndün, üçüncüsünde de. "söylemiyorum" diye cevap verdin" derler. Zâhid onlara durumu şöyle açıklar. "Bana İblis geldi, elinde bir bardak su > vardı, sağımda durdu, bardağı sallayarak "su ister misin?" dedi, "tabî" dedim. Bunun üzerine "İsâ Allah'ın oğludur" dedi, o yüzden yüzümü öbür tarafa çevirdim. Sonra ayak uçlarımdan yana bana sokuldu, aynı sözü söyledi, ona yine yüzümü döndüm. Üçüncü defa bana aynı cümleyi tekrar ettirmek isteyince "hayır, söylemiyorum" diye cevap verdim. İşte o zaman sü dolu bardağı hırsından yere çaldı ve ortalıktan kayboldu.

. İşte ben şeytanı reddettim, yoksa sizin telkininizi değil, şimdi söylüyorum: "Eşhedü ella ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden abdûhu ve rasûlüh.

Rivayete göre Ömer - Bin Abdülâziz (R.A.) der ki. "Sâlihlerden biri. şeytanın insanoğlunun kalbinin neresinde olduğunu kendisine göstermesini Allâh'dan ister. Bunun üzerine rüyada içi dışından görünen yarı şeffaf bir insan vücudu görür, adamın başı omuz ile kulağı arasındaki boşlukta ve sol omuzu üzerinde kurbağa şekline girmiş olarak şeytanı görür, uzun ince bir hortumu vardır, onu adamın omuzundan kalbine uzatmıştır, bu yoldan oraya vesvese akıtmaktadır. Fakat, adam Allah'ın adını andığı zaman kurbağa kılığına girmiş olan şeytan görünmez oluyor." Allah'ım! Lânetlik şeytanı ve kıskançların dilini üzerimize musallat eyleme. Peygamberlerinin sonuncusu olan Hz. Muhammed (S.A.S.) hürmetine sana zikir ve şükürde bulunmamıza yardım buyur.

ONYEDİNCİ BÖLÜM

EMANET VE TEVBE

Rivayete göre Muhammed İbni Münhedir. şöyle der: "babamın bana şöyle anlattığını hatırlıyorum: Bir defa Süfyan'üs - Sevrî. Harem-i Şerifi tavaf ederken her adım başında Peygamberimize (S.A.S.) salâtü selâm getiren bir adam görür, der ki: "Behey adam! Sen teşbih ve tehöüi bırakmışsın, kendini tamamen Peygamber'imize salât-ü selâm getirmeye vermişsin, bu husûsda bir bildiğin mi var?" dedim. Bana "Allah günahını bağışlasın, sen kimsin?" diye sordu, ona "Süfyan'üs - Sevrî'yim" diye cevap verdim. Bunun üzerine bana şunları söyledi: "Eğer sen zamanının en büyük zahidi olmasaydın sana durumumu anlatmaz, seni ssrrıma ortak etmezdim. Şimdi dinle: Babamla birlikte hacc için yola çıkmıştık, konak yerlerinden birinde babam hastalandı, yolculuktan geri kalarak onun durumu ile ilgilendim. Fakat sonunda öldü. ruhu çıkınca yüzü kapkara kesildi. Ben dehşete kapılarak "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi raciun" (Hiç şüphe siz biz Allah içiniz ve O'na döneceğiz) dedim ve yüzünü örttüm. Bu sırada göz kapaklarım ağırlaştı, üzgün bir ruh hali içinde uykuya iatdım. Rüyoda. bu kadar güzel yüzlüsünü, bu kadar temiz kılıklıısını ve bu derecede hoş kokulusunu heyatta görmediğim birini gördüm, ağır adımlar ile yürüyerek babamın yanına sokuldu, kefeni yüzünden kaldırarak avucunu çehresinin üzerinden geçirir geçirmez, babamın yüzü ağarıverdi. Sonra, yerinden kalkmış, gidiyordu, elbisesinin ucuna asılarak "Ey Allah'ın kulu. kimsin sen ki bu gurbet elinde Allah seni babama ihsan buyurduğu ni'mete vâsıta kılmıştır" diye sordum. Bana şöyle cevap verdi. "Beni tanımadın mı? Ben Abdullah oğlu Muhammed'im, Kur'ân'ın sahibi. Baban günahkâr bir kimse idi, fakat bana çok salât-ü selâm getirirdi. Ölerken başına bu hal gelince benden imdad istedi, ben ise üzerine salât-ü selâm getirenlerin imdadına hemen koşorım."

Bu sırada uyandım, bir de baktım ki. babamın yüzü gerçekten bembeyaz oldu. "Amr İbni Dinûr'ın (R.A.) Ebû Cafer'den (R.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: "- Bana selât-ü selâm getirmeyi unutanlar, Cennet'in yolunu bulamazlar. "Bilesin ki. "emânet" kelimesi "emin" (güven) mastarından türemiştir. Çünkü bu sıfatın varlığı, haksızlığın önlenmesini güven altına alır. Emânetin zıddı olan • "hıyanet" ise "havn" mastarından türemiştir, kelime manâsı ile "eksiklik" demektir. çünkü sen birine her hangi bir husûsda hâinlik ederken, o şeyde ona bir eksiklik, bir yetersizlik gösteriyorsun demektir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: "- Hile. aldatma ve emânete hıyanet, cehennemliksin" (Bu sıfatları taşıyanlar cehenneme gireceklerdir.) Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur: e- İnsanlar ile münaseget kurup onların hakkını yemeyenler, başkaları ile konuşup onlara yalan söylemeyenler, mertliği kemâle erdiren, adalete bağlılığını ortaya koyan ve kardeşlik duyguları olgunlaşmış kimseler; kurtulmaları vâdb olan kimselerdir. "Bir gün bir cöl bedevisi, bir kavmi şu sözler ile medhetmişti; "Emânete saygı hakkında son derece titizdirler, kendilerine teslim edilmiş olan hic bir vazifede haktan ayrılmazlar. Hiç bir müslümanın temel haklarından birini çiğnemezler. Onların omuzlarında hiç kimsenin mes'ûliyyeti kalmaz. Onlar, ümmetlerin en hayırlısıdır. "Ben de diyorum ki. cöl bedevisinin övdüğü bu çeşit kimselerin artık soyu kurumuştur, biz şimdi bu zamanda "sadece insan kılığında kurtlar görüyoruz. Nitekim şairin biri şöyle der:

"İnsan bir şey yapmak isterken kime güvensin

Mert ve soyluları nerede dost bulabilsin?!

Çok azı hariç bu insanlar olmuştur, Vücutları elbiseli - birer kurt

"Diğer bir şâir de aynı konuda şöyle der:

"Yok artık kaybedildikleri zaman haklarında denenler,

"Keşke beldeler ve üzerindikiler yerin dibinde geçseydi de, o ölmeseydi."

Huzeyfe'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: "- Gün gelecek, güven öylesine ortadan kalkacaktır ki, insanlar-

birbirleri ile alış - veriş yapacaklar, fakat hiç biri emâneti korumaya yanaşmayacak ve "filân oğulları arasında güvenilir biri var" diye konuşulacaktır. "Bilesin ki. günâhlardan tevbe etmek hem âyet ve hem de hadisler ile farz kılınmıştır. Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyurur:

"- Ey iman edenler! Hepiniz Allah'a tevbe ediniz, ola ki, felaha eresiniz"(57) Nûr Sûrei celilesi. 31.

Bu Âyet-i Kerime kayıtsız şartsız bütün mü'minlere umûmî bir emirdir. Yine ulu Allah şöyle buyurur:

"- Ey imân edenler! Günahlarından Tevbe-i Nasûh ile tevbe ediniz. Hiç şüphesiz Rabb'iniz kusurlarınızı örter ve sizi altından ırmaklar akan cennetlere koyar. O gün Allah, Peygamberi ile iman edip O'nunla beraber olanları rezil etmeyecek, bu kimselerin nurları sağlarında ve önlerinde koşacak, onlar "ey Rabb'imiz, nurumuzu tamamla, günahlarımızı bağışla. hiç şüphesiz, sen her şeye kadirsinc (58) Diyecekler. Tahrim Sûrei celilesi: 8. Âyet-i Kerimede geçen "Nasûh" sıfatı, "sırf Allah Rızası için olan

her türlü lekeden "beri olan" demektir ve "nush" mastarından türemiştir; tevbenin faziletlisini ifade eder. Yine ulu Allah şöyle buyuruyor: '-Hiç şüphesiz, Allah sık sık tevbe edenleri ve tertemiz olanları sever" (59).

(59) Bakara Sûresi. 22Z- 107

Peygamber'imiz (S.A.V.) buyuruyor ki:c- Günâhlarından tevbe eden, Allah'ın sevgilisidir. Günahlarından tevbe eden, hiç günahı olmayan kimse gibidir."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Ulu Allah, mü'min kulun, günahlarından tevbe etmesine şu adamdan daha çok sevinir: Adam tehlikeli bir çölde konaklamıştır, yanında yiyecek ev suyunu taşıyan bir binek hayvanı vardır, başını yere dayar ve bir müddet uyur, uyanınca görür ki. binek hayvanı ortalıkta yoktur.Onu aramaya koyulur, fakat uzun dolaşmaları esnasında açlıktan, susuzluktan ve bunlara eklenen daha nice sıkıntıdan imanı gevremiştir. "Konak yerine döneyim, yatıp uyuyayım da öyle öleyim" der.Konak yerine varıp yere çöker, başını dizlerine dayar ve "öleyim" diye uyur. Fakat uyanınca binek hayvanını yanbaşımda görür, yiyecek ve suyu da hayvanın sırtındadır. İşte. ulu Allah tevbe eden kulu için karşısında binek hayvanını, hiç ummadığı bir anda buluveren bu çöl yolcusunun duyduğu sevinçten daha şiddetli bir sevinç ile çok sevinir."Hasan'dan (R.A.) naklen bildirildiğine göre Hz. Âdem (A.S.) kusurundan tevbe edip de tevbesi Allah tarafından kabul edilince, melekler kendisini tebrik ettiler. Cebrail ile Mikâil (selâm üzerlerine olsun) yanına inerek O'na "Ey Âdem! Gözün aydın. Allah tevbeni kabul etti" dediler.Hz. Âdem (A.S.) Cebrail'e (A.S.) "Ey Cebrail, tevben kabul buyurulduğuna göre. bundan sonraki durumumu öğrenmek istiyorum" dedi. Bunun üzerine ulu Allah vahiy yolu ile Hz. Âdem'e şunları bildirdi; "Yâ Âdem! soyundan gelenlere. Sen sıkıntı ve kederi miras bırakıyorsun. Ben de onlara tevbeyi miras sayıyorum. Onlar içinden hangisi bana dua ederse. Senin dileğini nasıl yerine getirdimse onun da duasını öylece kabul ederim. Kim Benden günahlarının bağışlanmasını isterse, bağışımı ondan esirgemem. Çünkü Ben; Bana el açanların en yakını ve dileklerinin karşılayıcısıyım. Günahlarından tevbe edenleri, duaları kabul edilmiş, sevinçli ve güleryüzlü olarak kabirlerinden çıkarıp Mahşer'e yolcu ederim."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Güneş battığı yerden doğuncaya (Kıyamete) kadar ulu Allah.-

gece günah işleyenlere gündüz, gündüz günah işleyenlere de geceleyin elini uzatır.*Buradaki "el uzatmak" ifâdesi, tevbe etmeyi istemekten kinayedir. "İsteyen, kabul edenden" daha geri bir mânâ taşır. Çünkü nice "kabûl eden" var ki istemez. Oysa ki. "isteyen" mutlaka kabul eder.Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Üstüste yığılsa da, göğe yükselecek kadar çok günah işleseniz bile, arkasından yaptıklarınıza karşı pişmanlık duysanız, kuvvetle ümid edilir ki, Allah tevbenizi kabul eder."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurur ki:"- Kul günah işler de o günahla Cennete girer."Oradakiler: "Bu nasıl olur ya Rasûlellah" diye sorarlar. Peygamberimiz onlara şöyle cevap verir. "Göz açıp kapeyasrya günahından uzaklaşarak hemen tevbe eder. böyle Cennete girer."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurur ki:c- Günahın kefareti, pişmanlık duygusudur."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur:"- Günahlarından tevbe edenler, hiç günahı olmayan kimseler gibi olurlar."Rivayete göre bir Habeş'li Peygamber'imize (S.A.S.) gelerek sordu. "Yâ Rasulellah! Eğer ben çirkin davranışlarda bulunsam tevbem kabul olunur mu?" Peygamber'imiz ona

"tabii" diye cevap verdi. Bunun üzerine kalkıp gitti, sonra geri dönerek. Peygamber'imize yine sordu: "Ben o çirkin davranışları işlerken Allah beni görüyor mu?" Peygamberimiz "tabii" diye cevap verince Habeş'li öyle bir nâra bastı ki; arkasından hemen yere düşerek can verdi. Rivayet edildiğine göre. ulu Allah İblisi dergâhından kovunca. O. Allâh'dan uzun ömür istedi. Allah da dileğini kabul ederek ona Kıyamet gününe kadar ömür tanıdı. Bunun üzerine İblis Allah'a "izzetin ve celâlin hakkı için canlı kaldıkça ademoğulunun kalbinden çıkmam" dedi. Buna karşılık ulu Allah da Şeytana "izzet ve celâlim hakkı için, can teninde durdukça ben de onun tevbesini reddetmem" diye cevap verdi. Peygamber'imiz (S.A.V.) buyurur ki: "- Suyun kiri yıkayıp gidermesi gibi, iyilikler kötülükleri giderir." Said İbni Museyib'in (rahimehullahu) bildirdiğine göre. ulu Allah "Şüphesiz ki O, günahlarından dönenleri başışlayıcıdır" Âyet-i Kerimesini. günah işleyip tevbe ettikten sonra tevbesini bozarak yine günah işledikten sonra tevbe eden bir adam hakkında indirmiştir. Fuday! (R.A.) der ki: "Ulu Allah şöyle buyurur; "Günah işleyenleri müjdele ki. eğer tevbe ederler ise tevbelerini kabul ederim. Dosdoğru yoldan yürüyerek ibadet işleyenler .sıddıklara da) bildir ki. eğer onlara sırf adaletime göre muamelede bulunursam, onları azaba çarptırırım." Abdullah İbni Ömer {R.A.) tier ki: "İşlediği günah aklına geldiği zaman onun üzerinde duran ve bu yüzden kalbi ürperen kimseler günahı, ana defterden (ümmül Kitab'dan) .silinir." Söylendiğine göre, peygamberlerden biri günün birinde bir kusur işler, ulu Allah ona bildirir ki. "İzzetim hakkı için eğer bir daha yaparsan seni azaba çarptırırım." Peygamber de. Allah'a şöyle cevap verir. "Yâ Rabb'i Sen sensin, bense ben. İzzetin hakkı için eğer beni korumazsan, yine o kusuru işleyebilirim." Bu cevap üzerine ulu Allah, onu bir daha o kusuru işlemekten korudu. Bildirildiğine göre. adamın biri bir gün İbni Mes'ûd'a (R.A.) içini kemiren bir günahını söyleyerek tevbesinin kabul edilip edilmeyeceğini sorar. İbni Mes'ûd söylediklerini duyunca yüzünü ondan çevirir, sonra adama bakarak göz pınarlarının yaşardığını görür, o zaman ona der ki: "Cennetin sekiz kapısı vardır, hepsi açılır ve kapanır, yalnız tevbe kapısı müstesna, onun başında her zaman nöbet tutan bir melek bulunur ve hiç bir zaman kapanmaz. Bunu bilerek iyi amel işle ve sakın umudunu kesme." Anlatıldığına göre, İsrâüoğûîlarından bir delikanlı, yirmi sene Allah'a ibadet ettikten sonra sapıtarak yirmi sene de günah ve kötülük işlemiş, bir gün aynaya bakarken sakalına ak düştüğünü görür, bu duruma canı sıkılır ve Allah'a şöyle seslenir, "Allah'ım! Sana yirmi sene ibadet ettikten sonra sapıtarak yirmi yıl boyunca günah işledim. Şimdi yine sana dönersem beni kabul eder misin?" Kulağına şöyle bir gizli ses gelir. "Bizi sevdin, biz de seni sevdik. Bizi bıraktın. Biz de seni bıraktık. Bize karşı geldin, seni kendi haline bıraktık. Eğer bize dönersen seni yine kabul ederiz." İbni Abbas'dan (R.A.) rivayet edildiğine göre. Peygamber'imiz şöyle buyuruyor: "- Kul günahından tevbe ettiği zaman. Allah tevbesini kabul ettiği gibi solundaki meleklere, onun aleyhinde yaznrş oldukları kötü amellerini unutturur. Vücudunun azalarına, yeryüzündeki ikametgâhına ve gökteki makamına da günahlarını unutturur. Böylece Kıyamet günü Allah'ın huzuruna gelince aleyhinde şahitlik yapacak hiç bir varlık bulunmaz."

Hız. Ali'den (kerremallahu vechehu) rivayet edildiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur: "- Varlıkların yaratılışından dört bin yıl önce Arş'ın eteklerinde şu yazı vardı: Ben, tevbe eden, iman edip iyi amel işleyen ve sonra da doğru yolda ilerleyenlerin günahlarını mutlaka başışlayacağım." Bilesin ki, gerek büyük ve gerek ise küçük, bütün günahlardan hemen tevbe etmek "farz-i ayn"dır. Çünkü küçük günahları işlemeye devam etmek onları, büyük günahlara dâhil eder. Nitekim, ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

"- Allah'dan korkan kullar çirkin bir iş yaptıkları zaman, yahud nefislerine zulmettikleri vakit, Allah'ı hatırlayarak günahlarının affedilmesini dilerler, zâten Allah'dan başka günahları kim affedebilir? Ayrıca bu kimseler bile bile yapmış oldukları kötülüklerde ısrar etmezler" (60) Al-i İmrân Sûre-. Celiles.; 135.

Nasûh Tевbesi" kulun hem dışından ve hem de içinden, bir daha günah işlemeye dönmek için kesin kararlı olarak tevbe etmesidir.Sâdece dıştan günahlarına tevbe edenlerin durumu, üzerine ipek örtü serilen bir çöplüğe benzer. İnsanlar bu ipek ile saklanmış yığına hoşlanarak bakarlar, fakat örtü kalkınca yüzlerini ondan çevirirler.Bunun gibi. insanlar görünüşte ibadet işleyenlere imrenerek bakarlar, ama Kıyamet günü, sırların ortaya ektiği gün. örtü kalkınca melekler onlardan yüz çevirir. Nitekim Peygamberimiz (S.A.V.) şöyle buyurur:"- Allah sizin kalıplarınıza, dış görünüşlerinize değil, kalblerinize ve niyyetlerinize bakar."İbni Abbas'dan (R.A.) rivayet edildiğine göre. Peygamberimiz buyurur ki:"- Nice tevbekar kimseler vardır ki. Kıyamet günü kendilerini tevbe etmiş sanarak Allah'ın huzuruna gelirler. Oysa ki, gerçekte tevbe etmiş değildirler."Çünkü onlar tevbenin aşağıdaki esâslarını tamamlamamışlardır.

Tevbenin esâsları şunlardır:

- 1) Pişmanlık duygusu.
- 2) Terkettiği günahı bir daha işlememey* kesin karar vermek.
- 3) Haksızlığa uğratılanlara mümkün ise haklarını geri verip elden geliyorsa bu hususta helâlliklerini almak,
- 4) Bu mümkün değilse tevbe eden kimsenin gerek kendi hesabına ve gerekse haksızlık ettiği kimseler namına Allah'dan sık sık mağfiret dılemesidir. Böylelikle, ola ki Allah, haksızlığa uğrayanların kendisinden hoşnut olmalarını sağlar.Günahları unutmak ise en çirkin musibetlerdendir. Buna göre. aklı başında olan herkesin kendisi ile her zaman hesaplaşması ve günahlarını unutmaması gerekir.Nitekim buna dâir. bir şâir şöyle der: "Ey. cürümlerini sayan günahkâr, Günahlarını unutma, geçmiştekileri de hatırla, ölmeden önce Allah'a tevbe et ve yenisinden kendini alakoy Ey âsıl itiraf edeceksen, günâhını itiraf et."

Fakih Ebû'l-Leys (rahimehullahu) buyurur. "Bir gün Hz. Ömer. R.A.) Peygamberimizin (S.A.V.) huzuruna ağlayarak girdi. Peygamberimiz O'na: "Niçin ağlıyorsun" diye sordu. Hz. Ömer: "Kapıda bir delikanlı var. öylesine ağlıyor ki. yüreğimi yaktı" diye cevap verdi.Peygamberimiz-Hz. Ömer'e "Onu içeri al" buyurdu. Delikanlı ağlayarak içeri girdi. Peygamberimiz ona "Ey delikanlı, niçin ağlıyorsun?" diye sordu. Delikanlı "Ey Allah'ın Rasûl'u! Birçok günahıma ağlıyorum, bana kızgın olan Allah'dan korkuyorum" diye cevap verdi.Peygamberimiz ona "Allah'a ortak koştun mu?" diye sordu. Delikanlı. "Hayır" dedi. Peygamberimiz: "Haksız yere adam öldürdün mü?" diye sordu, delikanlı "Hayır" dedi.Bunun üzerine Peygamberim.z. delikanlıya "O halde yedi kat gök. yedi kat yer ve dağlar kadar bile olsa. Allah günahlarını afveder" dedi. Delikanlı "Yâ Rasûlullah! Benim günahlarım bunlardan daha büyüktür" dedi. Peygamberimiz, delikanlıya: "Senin günahların Kürsî'den daha mı büyük" diye sordu, delikanlı: "Evet, daha büyük" diye cevap verdi. Peygamberimiz delikanlıya "Senin günahların mı. yoksa Arş mı daha büyüktür" diye sordu. Delikanlı "Günahlarım daha büyük" diye cevap verdi.Peygamberimiz delikanlıya "Senin günahların mı büyük, yoksa Allah'ın affı mı?" diye sordu, delikanlı "Hiç şüphesiz Allah daha büyük ve uludur" diye cevap verdi. Bunun üzerine Peygamberimiz delikanlıya "'Hiç şüphesiz, kocaman bir günah yığınının ancak ulu olan Allah afveder, O'nun ulu başışlayıcılığı bu yığını silebilir." dedi. Daha sonra Peygamber'imiz delikanlıyı "İşlediğin günahı bana söyle" dedi. delikanlı "Senden utanırım, yâ Rosûlellah" diye cevap verdi. Peygamber'imiz de gencin söylemesi için ısrar edince, gene şunları anlattı; "Ben

yedi yıldan beri kefen soyardım. geçenlerde Ensar'dan bir cariye ölmüştü, vardım kabrini açtım, kefenini soydum.Kalktım, henüz bir kac adım uzaklaşmıştım ki. şeytan beni dürttü, geri döndüm ve ölü cariyenin ırzına geçtim. Yine kalkmış gidiyordum. henüz bir kac adım uzaklaşmıştım ki, cariyenin ayakları üzerine dikildiğini gördüm, bana şöyle sesleniyordu: "Ey delikanlı, yazık sana! Mazlumun hakkını zâlimden alan Allah'dan utanmıyor musun? Beni ölüler arasında Çıplak ve Allah katında cünûb bıraktın."Bu itirafı duyan Peygamber'imiz son derece teessür ve hiddete düşerek, genci huzurundan dışarı çıkarırlar.Peygamberimizin huzurundan kovulan gene. kırk gece Allah'a devamlı tevbe etti. Kırkıncı gece dolunca başını göğşe kaldırarak şöyle seslendi. "Ey Muhammed'in, (S.A.V.) Âdem'in (A.S.) ve İbrahim'in (A.S) Rabb'ii Eğer beni afvetiysen. bunu Hz. Muhammed'e (S.A.V.) ve O'nun sahebilerine bildir, değilse gökten ateş indir ve beni içinde yak. böylece beni Âhiret azabından kurtar."Bu sırada Cebrail (A.S.) Peygamber'imize inerek O'na şöyle dedi; "Yâ Muhammed! (S.A.V.) Rabb'in Sana selâm ediyor ve "varlıkları sen mi yarattın?" diye soruyor"Peygamber'imiz Cebrail'e "Hâşâ. hem beni ve hem de onları yaratan, benim ve onların rızkını veren O'dur" diye cevap verdi. Bunun üzerine Cebrail, Peygamberimize "Allah sana bildiriyor ki. ben o delikanlının tevbesini kabul ettim."Bunun üzerine Peygamber'imiz hemen delikanlıyı yanına çağırır ve Allah'ın, tevbesini kabul ettiğini kendisine müjdeler.

Anlatıldığına göre Hz. Mûsâ (A.S.) zamanında, tevbesinde durmayan, yaptığı her tevbeyle çok geçmeden bozan bir adam vardı. Böylece yirmi yi! geçti. Bir gün ulu Allah, bu adam hakkında Hz. Musa'ya "felan kuluma söyle ki, ona gazap ettim" diye vahyetti.Hz. Musâ (A.S.) da, kendisine bildirilene adama ulaştırdı. Adam üzüldü, çöle çıktı ve şöyle seslendi. "Allah'ım! Senin rahmetin mi tükendi, yoksa benim günahım, sana bir zarar mı dokundurdu? Yoksa. afv hazine-lerin mi bitti, yoksa kullarına karşı cimri mi oldun? Hangi günah senin affından daha büyük olabilir ki! Kerem senin makbûl ve eski sıfatlarından biri. düşüklük ise benim fani sıfatlarımdan biridir.Benim sıfatım Senin sıfatından daha mı baskın çıkıyor yoksa! Kullarını Sen rahmetinden uzak tutarsan. onlar kime yalvarsmlar! Sen onları kovarsan kime baş vursunlar!

Allah'ım! Eğer üzerimdeki rahmetin sona ermiş ve beni mutlaka azaba çarptırıcaksan, o zaman bütün-kullarının azabını bana yükle, ben nefsimi onlara feda ettim."Adamın bu yakarışı üzerine ulu Allah. Hz. Musa'ya (A.S.) şöyle vah-yetti. "Yâ Mûsâ! O kuluma var. de ki: Kudretim, başışlayıcılığımın ve merhametimin kemâli ile beni tanıdığına göre. günahları bütün yeryüzünü doldursa bile seni başıslıyorum."Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur: "-- Allah katında en sevimli ses. tevbekâr bir günahkârın; "Yâ Rabb'i" diyen sesidir. Ulu Allah, bu sese şöyle cevap verir: "Buyur yâ kulum! Ne istiyorsan söyle, sen benim katımda meleklerimden biri gibisin.Ben senin hem sağında, hem solunda ve hem de üstündeyim, içinden geçen duygularından sana daha yakınım! Ey meleklerim, şâhid olun, bu kulumu afvettim!"Zunnun'ül-Mısri (rahimehullahu) buyurur: "Allah'ın öyle kulları vardır ki. kalb çiçeği diker gibi. günah ağaçları diktiler, onları tevbe ile suladılar, meyveleri pişmanlık ve hüzün oldu. Deli olmadıkları halde delirmiş gibi görünürler, bilinenin dışında söyleşerek mest olurlar, bunlar Allah'ı ve O'nun Rasûl'ünü tanıyan tatlı ve düzgün sözlü kimselerdir.Sefa bardağından su içmişlerdir, uzun süreli belâlara katlanmak onlara miras kalmıştır. Kalbleri "Melekût" âleminde hayrete dalmış, düşünceleri "Ceberut" kıvrımları arasında dolaşmış,

pişmanlık revakı altında gölgelenerek günah defterlerini okumuşlardır, nefislerini eleme varis saymışlar, böylece "vera" merdiveninden tırmanarak "züh'd" doruğuna ulaşmışlardır. Dünyanın ayrılık acısını tatlı görmüşler, mezarın sertliğini yumuşak bulmuşlar, böylece kurtuluş ipine ve selâmet kulpuna t'ulunmaya muvaffak olmuşlardır. Yükseklerde uçuşan ruhları "naim" bahçelerine konmuş ve hayat denizine dalmışlardır. Elem hendeklerini doldurmuşlar, azgın nefsi arzuların köprülerini aşmışlar, böylece ilim vahasına inerek hikmet pınarından kana kana içmişlerdir. Zekâ gemisine binmişler, selâmet denizinde kurtuluş rüzgârı ile yelken şişirerek "rahat" bahçelerine, yücelik ve soyluluk kaynağına ulaşmışlardır"

- 112 -

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM

MERHAMETLİ OLMANIN FAZİLETİ

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Cennet'e sadece merhametliler girecektir." Orada bulunan sahabiler "yâ Rasûlellah! Biz hepimiz merhametliyiz" derler. Peygamber'imiz. (S.A.S.) onlara şöyle cevap verir; "Sırf nefisini esirgeyen kimse merhametli değildir; merhametli kimse hem kendini ve hem de başkalarını esirgeyendir."İnsanın kendine karşı merhametli olması; kendini Allah'ın azabından esirgemesi, yasaklarını işlemekten, emirlerini yapmaktan sakınmasıdır. Bu da günah işlemekten vazgeçerek, işlenmiş günahlardan tevbe ederek, ibadet ederek ve ibadet ederken sırf Allah rızasını gözeterek olur. Başkasına karşı merhametli olmak da. islâm'ın tesbit ettiği kul haklarına ve canlılara hürmet - riâyet, başkalarına zarar vermemektir. Nitekim Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Müslüman eli ile ve dili ile başkalarına zarar vermeyen, hayvanlara merhamet ederek onları güçleri dışında kalan iş ve yüklere koşmayandır."Peygamber'imiz, (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Adamın biri, bir gün yolda giderken susuzluktan yanacak gibi olur, bir kuyu bulur, basamaklarından inerek suyun yanına ulaşır, kana kana içerek yukarı çıkar. Bu arada gözüne susuzluktan dili sarkmış bir köpek ilişir, İçinden (bu zavallı köpek, az önce benim olduğum gibi şiddetli bir susuzluk çekiyor) der. Yeniden kuyuya iner, ayak kabısına su doldurur ve köpeğe bu suyu verir, hayvanın susuzluğunu giderir. Adamın hareketi Allah'ın hoşuna gider, karşılık olarak onun günahlarını afveder."Dinleyen sahabiler, Peygamber'imize "Hayvanlardan dolayı da ecir kazanabilir miyiz?" diye sordular. Peygamber'imiz "Her ciğeri kurumamış (canlı) varlık sayesinde ecir kazanılır."Enes bin Mâlik (R.A.) buyurur; "Bir gece Hz. Ömer (R.A.) dolaşırken bir köşede konaklamış yolcu kafilesine rastlar, onlara hırsızlık yapılmasından korkar. Hemen Abdullah İbni Avf'a (R.A.) varır. Abdullah. Hz. Ömer'e: "Yâ Emirel - mü'mir.în! Gecenin bu saatindeki ziyaretinin sebebi nedir?" diye sorar. Hz. Ömer "Yolda gezinirken bir yolcu kafilesine rastladım, bir köşede konaklamışlar. İçimden "Bunlar şimdi uykuya dalınca, hırsız baskınına uğrayabilirler" dedim. Gel. ikimiz onlara bekçilik edelim" diye cevap verir. Böylece ikisi birlikte yola çıkarlar, kafileye yakın bir yerde yere cömelerek sabaha kadar yolculara bekçi olurlar. Tan yeri ağarmca Hz. Ömer "Ey yolcular, haydın namaza" diye seslenir. Bunun üzerine yolcularda kıpırdamalar başlayınca. Hz. Ömer de oradan ayrılır. "Bize düşen, sahabîlerin (Allah onlardan razı olsun) yolundan ayrıl-. mamaktır. Allah onları "birbirlerine karşı merhametli" diye övmüştür. Onlar hem müslümanlara. hem de bütün canlılara karşı, hattâ müslüman olmayan azınlıklara karşı merhametli idiler. Bildirildiğine göre. bir gün Hz. Ömer. kapı kapı dolanarak dilenen yaşlı bir gayri müslim ile karşılaşınca der ki. "Sana karşı haksızlık ettik, gençliğinde senden "cizye" aldık. şimdi ise seni perişan bıraktık."Arkasından da. adamın ölünceye kadarki geçiminin "beytülma'den karşılanmasını emreder. Hz. Ali. (kerramellahu vecchehu) buyurur ki. "Bir sabah erken saatlerde Hz. Ömer'i deve üzerinde bir vadide yol alırken gördüm. O'na "Ey mü'minlerin emiri. nereye gidiyorsun?" diye sordum. "Zekât gelirlerinden bir deve kaybolmuş da onu arıyorum" diye cevap verdi. Kendisine "Senden sonra gelecek olan Halifelerin canına okudun" diye takıldım. Bana şöyle cevap verdi. "Ey Hasan'ın babası, beni kınama. Hz. Muhammed'i (S.A.S.) peygamber olarak gönderene (Allah'a) yemin ederim ki.

Fırat nehri kenarında bir kuzu kaybolursa. Kıyamet günü hesabı Ömer'den sorulur. Çünkü ne müslümanları perişan eden devlet başkanına ve ne de mü'minlerin yüreklerine korku salan fasık idareciye itaat yoktur."Hz. Hasan'ın (R.A.) bildirdiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- ümmetimin seçkinleri, çok oruç tuttukları için ve çok namaz kıldıkları için değil, herkese karşı temiz kalbli, cömert ve merhametli davranışları sayesinde Cennet'e girerler."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Merhametlileri, Rahman olan Allah esirger. Yeryüzündekilere karşı merhametli davranışınız ki, gökte olan da sizi esirgesin."

Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:<- Başkalarına karşı merhametli davranmayanlar, esirgenmez. Başkalarının kusurlarını başışlamayanların günahları afvedilmez."Mâlik İbni Enes'den (R.A.) rivayet edildiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Yâ Enes, şu dört şey müslümanların senin üzerindeki haklarından: 1) İyilerini destekleyeceksin. 2) Günahkârlar: için Allah'dan afv dileyeceksin. 3) Hastalarını ziyaret edeceksin. 4) Tevbekarlarına sevgi göstereceksin."Bildirildiğine göre. bir gün Hz. Mûsâ (A.S.) Allah'a. "Yâ Rabb'il Beni ne yüzden kendine safi yaptın?" diye sorar. Ulu Allah da "Yarattıklarına karşı merhametli davrandığın için" diye cevap verir.Anlatıldığına göre. sahabilerden Ebu'd - Derda (R.A.) çocukların arkasından gider ve yakaladıkları serçeleri onlardan satın alarak "Ha din" diyerek salıverirdi.Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Birbirlerine merhametli davranmakta, sevmekte aralarında yakın münasebetler yürütmekte mü'minler. bir yeri saraldığı zaman geriye kalan kısmının ateşi çıkan ve uykusu kaçan canlı bir vücûd gibidir."Büyük bir kıtlık yılında. İsrailoğullarından bir abid. yolda yürürken bir kum yığınının rastlar, o anda içinden "Keşki, şu kum yığını un olsaydı da İsrailoğullarının karnını doyursaydım" diye geçirir. Bunun üzerine yüce Allah, İsrailoğullarının o günkü peygamberine bildirir ki: falana söyle "O kum yığını un olsaydı da halkın karnını doyursaydın elde edeceğin sevabı ulu Allah senin amel defterine yazmıştır."Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Mü'minin niyyeti. amelinden daha hayırlıdır."Hikâye ederler ki: Hz. İsâ (A.S.) bir gün yolda İb'is ile karşılaşır, bir elinde bal, diğerinde kül vardır. Hz. İsâ (A.S.) ona "Ey Allah'ın düşmanı, bu bal ile külü ne yapacaksın?" diye sorar. İblis şöyle cevap verir. "Balı dedikoducuların ağızına çalışıyorum ki, hiç dilleri takılmadan dedikodunun doruğuna ulaşsınlar. Külü ise başkaları onlara hor gözle baksın diye yetimlerin yüzlerine serpiyorum."Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Yetim, tokatlandığı zaman ağlayınca onun sesinden. "Rahmân'ın Arşı" sarsılır ve ulu Allah meleklerine şöyle buyurur, "Ey meleklerim! Ana - babasını toprak altında gizlediğim şu yavruyu kim ağılatıyor?" Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: "- Kim bir yetimi yedirir, içirir, barındırırsa: ulu Allah onu 'Cennete koyar."

- 115 -

"Ravzat'ül - Ulema" adlı eserde bildirildiğine göre, Hz. İbrahim (A.S.) yemek yiyeceği zaman bir mil yürüyerek, birlikte yiyeceği birini arardı. Bir gün Hz. Ali (kerramelâhu vechehu) ağlamış. "Niye ağlıyorsun?" diye sorarlar, O şöyle cevap verir; "Yedi gündür evime misafir gelmiyor, ulu Allah beni gözden düşürdü diye korkuyorum."Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Yalnızca Allah rızasını dileyerek, kim bir açın karnını doyurursa Cennete girmesi kuvvetle umulur. Buna karşılık, kim bir aca yemek vermekten kaçınırsa, ulu Allah da Kıyamet günü, onu faziletlerinden mahrum tutar ve cehennem azabına çarptırır."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Cömert. Allah'a, Cennete ve insanlara yakın. Cehenneme uzaktır. Buna karşılık cimri ise Allah'a, Cennete ve insanlara uzak. Cehenneme yakındır."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: <- Câhil, fakat cömert bir mümin: Allah katında ibadete devamlı fakat cimri bir mü'minden daha sevimlidir."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur:"- Kıyamet Günü şu dört kimse hesaplaşması olarak Cennet'e girer " 1' - ilmi ile amel eden âlim.2 - Hacca varıp döndükten sonra ölünceye kadar onun bununla didişmeyen ve günah işlemekten titizlikle kaçınan kimse.3 - İslâmiyetin

nüfuzunu artırmak için savaş alanında can veren şehid.4 - Helâl yollardan kazandığı maldan, gösterişe kapılmaksızın Allah yolunda başışta bulunan cömert kimse.Bu dört kimse Kıyamet günü "Sen mi daha önce gireceksin, yoksa ben mi? diye Cennet kapısında tartışacaklardır."İbni Abbas'dan (R.A.) rivayet edildiğine göre. Peygamber'imiz şöyle buyuruyor:- Ulu Allah'ın öyle kulları vardır ki, halka fayda versinler diye, Allah onların eline varlık verir. Bu kimseler halkı ni'mete kandırmaktan kaçındıkları takdirde. Allah ellerindeki varlığı alarak, başkalarına verir."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Cömertlik, dalları yeryüzüne sarkmış bir Cennet ağacıdır, bu dallardan birine tUlunan kimse, onun rehberliğinde Cennet'e varır."

- 116 -

Sahâbîlerden Câbir (R.A.) den rivayet edildiğine göre. Peygamber'imize (S.A.S.) "En faziletli amel hangisidir?" diye sorarlar. Peygamber'imiz: "Sabır ve cömertlik" diye cevap verir.Mikdam İbni Şüreyh (rahimehulâh) bildiriyor, o babassndan. babası da dedesinden duymuş, dedesi demiş ki. "Ben Peygamber'imize "Yâ Rasûlellâh! Sana Cennet'e girmeme vesile olacak bir amel söyle" dedim. Peygamberimiz bana şöyle cevap verdi; "Yemek yedirmek, selâm vermek ve tatlı dilli olmak affa uğramayı icâb ettirir..."

- 117 -

ONDOKUZUNCU BÖLÜM

NAMAZDA HUŞU'UN BEYÂNI

Haberde bildirildiğine göre. Cebrail (A.S.) bir gün Peygamberimize gelerek der ki: "Yâ Rasûlallah! Gökte taht üzerinde bir melek görmüştüm, çevresinde yetmiş bin melek saf düzeninde durmuş ona hizmet ederlerdi. Onun her nefesinden, ulu Allah bir melek yaratırdı.Fakat aynı meleği şimdi kanadı kırık ve ağlarken Kaf dağında gördüm. Beni görünce "Bana sefaat eder misin?" diye yalvardı. "Sucun nedir?" diye sordum, bana şöyle cevap verdi. "Mi'râc gecesi tahtıma kurulmuş oturuyorken. Muhammed (S.A.S.) yanımdan geçiyordu. O'nun için ayağa kalkmadım diye ulu Allah. beni bu cezaya çarptırdı, gördüğün gibi beni buraya sürdü."Ben Allah'a yalvarıp, yakardım. kırık kanadlı meleğin suçunu başışlamasını diledim, ulu Allah bana; "Yâ Cebrail, ona söyle de Muhammed'in üzerine selat-ü selam getirsin" diye buyurdu.Varıp ona bildirdim, sana selât-ü selâm getirdi de, Allah onu afvederek kırık kanadı yerine yenisini bitirdi."Bilesin ki. Kıyamet Günü, kulun ilk gözden geçirilecek ameli namaz olacaktır. Namazı eksiksiz bulunursa, diğer amelleri de birlikte kabul edilir. Eğer nemazda eksiklik görülürse diğer ameller de birlikte reddedilir. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Farz namazlar teraziye benzer, doğru tartan karşılığını görür.."Yezid-ür Rekkaşî (rahimehullah) der ki, "Rasûlullah'ın (S.A.S.) namazı öylesine dengeli ve biteviye olurdu ki. sanki ölçülü olduğu sanılırdı."Peygamberimiz (S.A.S.) buyurur ki:"- Ümmetimden iki kişi düşünün, her ikisi de namaza dururlar, rukû ve secdeleri ayrıdır, fakat ikisinin namazı arasında yer ile gök arası kader derece farkı vardır."Peygamberimiz bu hadisi ile huşu içinde kılınan namaz ile rastgele kılınan namaz arasındaki farkı belirtmek istemiş olmalıdır.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:<- Rukû ile secde arasında belini dimdik doğrultmayan kula Allah, Kıyamet Günü bakmaz."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur:- Kim vaktinde namaz kıalarsa, abdestini tam alırsa, rukû ve secdelerini âdabına uyarak yerine getirirse ve namazda huşu içinde bulunursa, o kulun namazı bembeyaz ve parlak bir kılığa bürünerek göğe yükselir ve yücelirken der ki; Bana karşı nasıl titiz davrandınsa Allah da seni öyle korusun."Buna karşılık kim namazı vaktini geçirerek kılar, abdestini baştan savma alır. rukû ve secdelerini âdaba aykırı şekilde yapar ve namaz esnasında huşu ve saygıdan mahrum bir vurdumduymazlık tavrı takınırsa, o kimsenin namazı da kapkara bir görünüşe bürünerek göğe yükselirken "Beni nasıl rezil ettiysen, Allah da seni öyle rezil etsin" der.Allah'ın dilediği gün, gelince de bu namaz kirli bir çamaşır gibi dürülerek sahibinin yüzüne çalınır."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurur ki:<- En çirkin hırsızlık, namazından çalanın hırsızlığıdır."İbni

Mes^ûd (R.A.) buyurur: "Namaz bir teraziye benzer, kim doğru tartarsa karşılığını alır. kim eğri tartarsa bilmelidir ki. ulu Allah: "Vay eğri tartanların başına geleceklere!" diye buyuruyor (59).

[59] Muttaffifin Sûresi; 1.

Büyük âlimlerden biri buyurur; "Namaz, ticarete benzer; nasılkı tüccar sermayeyi ödemedi kâra geçemez ise. farz namazlarını kılmayan kulun da. nafil namazı kabul edilmez." Namaz vakti geldiği vakit Hz. Ebü Bekr (R.A.) yanında bulunanlara şöyle seslenirdi. "Kalkınız, kendi elleriniz ile tuluşturduğunuz Allah'ın ateşini söndürünüz." Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: "Namaz, ağırbaşlılık ve tevozdon başka bir şey değildir." Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: "Sahibini çirkin davranışlardan ve eğriliklerden alakoymayan namaz, Allâh'dan daha da uzaklaştırır. gafil kimselerin namazı ise çirkin davranışlardan ve eğriliklerden alakoymaz." Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur: "Nice namaza duran vardır ki, namazından yorgunlukla, ayaküstü dikilmekten başka bir şey ellerine geçmez." Burada kasdedilenler, gafil kimselerdir.

Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurur ki: "Kişi. kıldığı namazın şuurlu olarak edâ edebildiği kadarından sevab bekleyebilir." Ehl-i ma'rifete göre namaz dört esâsdan ibarettir: 1 - Bilerek namaza girmek, 2 - Edeb ve haya içinde ayakta durmak, 3 - Bütün rükünlerini hürmet içinde edâ etmek, 4 - Endişe içinde namazdan ayrılmak.

Velilerden biri: "Kalbini hakikat üzere meşgûl etmeyen namazı fâsiddir" buyurur. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: "Cennet'te "Efyah" adlı bir nehir vardır. İçinde inci ve yakutlar ile oynayan Allah'ın zaferandan yarattığı huriler vardır. Ulu Allah'ı yetmiş bin dilde teşbih ederler, sesleri Hz. Davud'un (A.S.) sesinden daha tatlıdır. "Biz namazını huşu ve titizlik içinde kılanlara -âitiz" derler. Ulu Allah da "Öylelerini kendi evime yerleştirir ve seni ziyaret edebilenlerden kılarım" diye buyurur. "Anlatıldığına göre ulu Allah. Hz. Musa'ya (A.S.) şöyle vahyetti; "Yâ Mûsâ. beni zikrettiğin zaman vücûdun ürpermesin. beni zikrederken huşu içinde ve derli - toplu ol. beni zikrederken dilinden çıkan söz kalbinden süzülüp gelsin, huzurunda durduğun zaman boynu bükük bir kölenin edâsını takın, benden bir şey dilerken kalbin ürkek ve dilin doğru sözlü olsun." Rivayete göre. Allah (C.C.) ona şöyle vahiy buyurdu: "Ümmetinin âsilerine söyle de. benim adımı ağızlarına almasınlar, çünkü adımı ananları anmak benim hükmümdür, buna göre onlar adımı anınca ben de onları lanetle anarım." Bu hüküm zikir sırasında gaflette olmayan âsiler için söz konusudur. Gaflet ile asiliği bir araya getirerek Allah'ı zikredenlerin halini varın siz düşünün! Sahabinin birisi şöyle demiştir: "İnsanlar mahşere namazdaki durumları gibi sevk edilirler. Namazda derli - toplu, şuurlu olan ve kıldığı namazdan haz ve saadet duyanlar, mahşerde de öyle olurlar. Namaz esnasında tarif ettiğimiz edaya zıt bulunanlar mahşerde de öyle olurlar. Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün namazda sakalı ile oynayan birini gördü ve şöyle buyurdu. "Bu adamın eğer kalbinde korku olsa, azalarına aksederdi, kalbinde korku olmayanın namazı kabul olmaz." Bilesin ki ulu Allah namazını huşu ve alçak gönüllülük içinde kılanları, çeşitli âyetlerde övmüştür. Bu husûsdaki âyetlerde geçen bazı ifadeler şöyledir: "Onlar ki namazlarında huşu içindedirler", "Onlar ki namazlarında devamlıdır." -

Bildirildiğine göre namaz kılanlar çoktur, fakat namazını huşu içinde kılanlar azdır. Hacca gidenler çoktur, fakat yaptığı haccın icaplarına uyanlar azdır. Kuşlar çoktur, fakat bülbül azdır. Âlim çoktur, fakat bildiğine göre amel eden âlim azdır. Namaz. Allah'ın emirlerine boyun eğme yeri. huşu ve alçak gönüllülük kaynağıdır. Namazın kabul edilip edilmediği, bunlar ile anlaşılır. Namazın caiz olma şartları ile kabul edilme şartları ayrı ayrıdır. Namazın caiz olma şartı, farzlarının yerine getirilmesidir. Kabul edilmesinin şartı da huşu ve takva içinde kılınmasıdır. Nitekim ulu Allah şöyle buyurur:

'Namazlarını huşu içinde kılan mü'minler kurtuluşa ermişlerdir" (60).

(60) Mü'minün: 1.2

Takva şartı ile ilgili olarak da ulu Allah şöyle buyurur ;

'Ulu Allah, sadece takva sahiplerinin ibadetini kabul eder" (61).

(61) Mâide Sûresi. 27.

Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur:"- Kalbi ile Allah'a yönelmiş olarak iki rek'at namaz kılan kimse anasından yeni doğmuş gibi bütün günahlarından arınır."Bilesin ki. namazda iken insanı huşu ve şuur halinde bulunmaktan içe doğan duygu ve düşünceler alakoyar. bunları kesinlikle kovmak gerekir. Bunları kovmada başarılı olabilmek için ya loş yerde veya oyalayıcılardan arınmış sade bir yerde namaz kılmak gerekir. Gürültü, işlemeli yer döşemeleri ve süslü elbiseler insanı ve şuur halinden alakoyan başlıca oyalayıcılardır..Nitekim rivayete göre Ebû Cehm. Peygamber'imize amblemlı bir kemer bağı hediye etmişti. Fakat Peygamber'imiz ilk namazdan sonra onu belinden çözdü ve dedi ki; "Onu Ebû Cehm'e geri götürün, çünkü o. beni namazda oyaladı."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün takunyesinin çemberinin yenilenmesini emretmişti. Namaza durunçe yeni olduğu için gözü ona takıldı, bunun üzerine yeni çemberi söküp eskisini takmalarını emretti. Peygamberimizin parmağında altın yüzük vardı, altın yüzük henüz haram kılınmamıştı, bir mimberde hutbe okurken bu yüzüğü parmağından çıkarıp attı. sebebini de şöyle açıkladı. "Size bakarken zaman zaman gözüm ona takılıyor, beni oyalıyor."

Yine rivayete göre Ebu Talha (R.A.) bir gün evinin bahçesinde namaz kılıyordu, bu sırada bir kuş bahçedeki ağaçlardan birinin yaprakları arasında uçup kaçmaya çalışıyordu. Manzara Ebû Talha'nın hoşuna gitmişti, bir müddet gözünü oradan ayıramadı. Bu arada kaç rek'at kıldığını şaşırırverdi.Namazdan sonra karşılaştığı fitneyi Peygamber'imize anlattı, ve "O bahçeyi sadaka olarak veriyorum, onu dilediğiniz şekilde değerlendiriniz" dedi.Yine bir sahabî hakkında rivayet edildiğine göre. bu zat da bahçede namaza durmuştu. Hurma ağaçlarının meyva ile yüklü olduğu bir mevsimdi. Gözüne hurma ağacı ilişti ve hoşuna gitti. Bu arada kıldığı rek'atların sayısını şaşırdı.Namazdan sonra hemen Hz. Osman'a (R.A.) koşarak durumu anlattı ve "O bahçeyi hazîneye bağışlıyorum, onu Allah Yolu'nda değerlendir" dedi. Hz. Osman (R.A.) bahçeyi elli bin dirheme sattı.Selefdan biri der ki: "Şu dört şey namazı zedeler: 1 - Secde yerinden başka tarafa bakmak, 2,- Yüzü sıvazlamak,3 - Secde yerinin kum ve çakıllarını atmak,4 - Önünden gelip geçme ihtimalinin bulunduğu yerde namazadurmak."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Namaz kılan kimse bakışlarını secde yerinden başka tarafa kaydırmadıkça Allah, ona doğru dönüktür."Hz. Ebû Bekr-es Sıddık (R.A.) namazda direk gibi dimdik dururdu. Bir kısım sahâbiler rûkû'da öylesine düzgün ve uzunca kalırlardı ki. kuşlar onları cansız korkuluklar sanarak sırtlarına konarlardı.Biliyoruz ki. saygı duyulan yüksek mevkideki kullar önünde bile merasime bağlı bazı saygı gösterileri uygulanması gerekir. Buna göre padişahların padişahı huzurunda dururken belirli bir takım edeb ve hürmet esaslarından sarf-ı nazar etmek nasıl düşünülebilir?Tevrat'ta şöyle yazılı olduğu bildirilir; "Ey Âdemoğlu! Huzurunda durmuş namaz kılarak ağlamaktan çekinme, cunki ben sana kalbinden daha yakınım ve nurum gaybı da görür."Rivayete göre Hz. Ömer. (R.A.) bir gün mimberde iken şöyle dedi: "İnsan müslüman olarak sakalını ağarttığı halde Allah'ın rızasını kazanacak bir tek namaz bile kılmamış olabilir." Dinleyiciler; "Bu nasıl olur?" diye sorunca şu cevabı verdi; "Adem yeterince huşu ve alçak gönüllülük içinde ve Allah'a yönelerek namaz kılmaz." Ebû Ali'ye'ye (R.A.)

Onlar ki namazda gaflet içindedirler" (62) Maun Sûresi. 5.- Âyet-i Kerimesinin mânâsını sordular, o da şöyle cevap verdi. "Âyette kasdedilenler. öyle kimselerdir ki. namaz kılarak selâm vereceklerini kestiremezler."Hasan (R.A.) aynı konuda "Oyalanarak namaz vaktini kaçırarak kasdediliyor" demiştir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurur ki:"- Ulu Allah şöyle buyurur: Kulum benim azabımdan ancak üzerine farz kıldığım ibadetleri edâ etmekle kurtulabilir."

YİRMİNCİ BÖLÜM

DEDİ - KODU VE KOĞUCULUK

Bilesin ki. ulu Allah Kur'ân-ı Kerimde gıybeti kınamış ve gıybetciyi ölü eti yiyene benzetmiştir. Ulu Allah şöyle buyuruyor:

€- Birbiriniz hakkında gıybette bulunmayın. İçinizden her hangi biri, ölü bir din kardeşinizin etini yemeyi sever mi? Hic şüphesiz bu iğrenç bulacağınız bir şeydir." (63).

(63) Hucûrât Sûresi. 12.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Her müslümanın diğer müslümanlara kanı. malı ve ırzı haramdır."Yine Peygamber'imiz(S.A.S.) şöyle buyuruyor: -Dedi -kodudan sakınınız, çünkü dedi - kodu zinadan daha ağır bir günahdır. Zira zina eden bir kimse tevbe edince tevbesi Allah tarafından kabul edilebilir. Fakat dedi - kodusu yapılan kimse afvetmedikce dedi - koducunun afvedilmesi mümkün değildir."Alimler, Laşkasını gıybet eden kimsenin sapan kuran bir çocuğa benzediğini söylerler. Bu çocuğun sağa sola taş atması gibi gıybetçi de iyi amelini öteye beriye savurur.Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur:"- Mü'min kardeşini lekelemek gayesi ile arkadan çekiştiren kimseyi ulu Allah Kıyamet Günü Cehennem köprüsü üzerinde durdurur, sözünü geri almadıkça yoluna devam etmesine müsâade etmez."

Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Gıybet, müslüman kardeşini arkasından hoşuna gitmeyecek sözler ile anmadır."Demek ki, adamın arkasında isterse vücûd eksikliğinden, ister soy asâletsizliğinden. ister sözünde ve davranışında var olduğu ileri sürülen bir kusurdan, isterse gerek din ve gerekse dünyası ile ilgili eksikliklerin-den bahsedilsin, bunların hepsi dedi - kodudur. Hattâ, birinin elbisesinden, paltosundan veya atından küçümseyen bir edâ ile arkasından konuşmak, gıybettir.Öyle ki. selef-i sâlihinden bazı ileri gelenlerin misal vererek belirttiklerine göre. birinin arkasından "Elbisesi uzun veya kısa" diye konuşmak bile dedi - kodudur. Nerede kaldı ki, onun şahsiyeti hakkında rencide edici ifadeler kullanman! Bildirildiğine göre bir gün bazı konularda bilgi edinmek üzere Peygamber'imize kısa boylu bir kadın gelir. Kadın çıkınca Hz. Ayşe (R. Anha) "Allah kadına ne kadar kısa boy vermiş" deyince Peygamber'imiz ona: "Gıybet ettin Yâ Ayşe!" diye ihtar buyururlar.Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurur:"- Aman dedi - kodudan kaçınınız, çünkü o. üç âfet getirir.1 - Dedi • koducunun duâsı kabul edilmez.2 - İyi ameli kabul edilmez.3 - Kötülükleri birikir."Peygamber'imiz (S.A.S.) koğuculuğu kınarken şöyle buyurur: "- Kıyamet Günü insanların en kötüsü, birine bir yüzü ile. öbürüne başka bir yüzü ile görünen iki yüzlü kimselerdir, dünyada iki yüzlü olanların Kıyamet Günü ateşten iki dili olacaktır."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurur ki:"- Koğucular (ondan ona söz taşıyanlar) Cennete giremezler."Konuşan konuşamayan bütün canlıların dili olduğu halde balığın neden dili yok? Söylendiğine göre meselenin hikmeti şudur: Ulu Allah Hz. Âdem'i (A.S.) yaratıp meleklerle. O'na secde etsinler diye emredince İblis hariç, bütün melekler O'na secde etmişlerdi. Bunun üzerine ulu Allah onu melek kılığından çıkarıp. Cennetten kovmuştur.Cennetten kovulunca yeryüzüne inen İblis denize gider ve ilk karşılaştığı canlı, balık olur. iblis ona Âdem'in yaratıldığını haber verir, arkasından Hz. Âdem'in kara ve denizde yaşayan her türlü canlıyı avlayabileceğini bildirir, balık da bu haberi diğer canlılarına ulaştırır; bunun üzerine ulu Allah balığın dilini kökünden yok eder.Amr İbni Dinar'ın (rahimehuâh) anlattığına göre Medine'li bir" adamın, yine Medine'nin bir kenar mahallesinde oturan bir kız kardeşi vardı. kadın hasta idi. adam zaman zaman ziyaretine giderdi, günün birinde öldü. kardeşi ölüsünü kefenleyerek götürüp toprağa verdi, arkasından da evine döndü.Bu sırada para cüzdanının yerinde olmadığını gördü, onu kabire düşürdüğünü hatırladı, yakın bir arkadaşını yanına alarak birlikte kabrin yanına gittiler, toprağı kaldırdılar ve para cüzdanını buldular.Ölünün erkek kardeşi arkadaşına "Sen azıcık öteye git. ben kız kardeşimin ne durumda olduğuna bakayım" dedi. Üzerindeki toprağı kaldırarak lâhdi açtı. bir de ne görsün! Lâhid tUluşmuş yanıyordu adam hemen annesine vardı. "Bana kız kardeşimin önemli huylarını anlat" dedi. annesi "Senin kız

kardeşin komşuların kapı arkalarında saklanır, kulağını kapılarına dayar, içerdeki konuşmaları dinler ve sonra duyduklarını başkalarına taşırdı" dedi. Adam o zaman koçuculuğun kabir azabına neden olduğunu anladı. Buna göre kabir azabından kurtulmak isteyenler, dedi - kodudan ve ona buna söz taşımaktan kaçınmalıdır. Hikâye ederler ki: Ebû'l Leys'ül - Buhâri (rahimehuâh) hacca giderken cebine iki dirhem koymuş ve "Mekke yolunda gerek giderken gerek dönerken biri hakkında dedi - kodu edersem şu iki dirhemi fakirlere dağıtacağım" diye kendi kendine yemin etmişti. Ebû'l - Leys, Mekke'ye vardı, hacc görevini yerine getirip evine döndü, fakat iki dirhem hâlâ olduğu yerde duruyordu. Verdiği sözü bilen dostları ona durumu sordular, cevabı şöyle oldu. "Bir kişi hakkında dedikodu edeceğime yüz kere zina etmeği tercih ederim." (MâzacMâh!) Ebu Hafs'ül Kebir (rahimehuâh) buyurur; "Bir yılın Ramazan Orucunu tutmamayı. bir kişi hakkmda dedi - kodu etmeye tercih ederim." Bir fıkıh âlimi hakkında gıybet eden kimse. Kıyamet Günü alnında "Bu adam Allah'ın rahmetinden mahrum edilmiştir" yazısını taşıyarak gelir. "Enes İbni Mâlik'in (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz şöyle buyuruyor: "- Mi'racı çıkarıldığım gece tırnakları ile yüzlerini tırmalayan ve leş yiyen bir guruba rastladım. Cebrail'e "Şunlar kim?" diye sordum, bana, bunlar dünyada iken başkalarının ölü etini yiyenler (onun bunun hakkında dedi - kodu edenlerdir) diye cevap verdi. "Hasan (R.A.) buyurur: "Yemin ederim ki. gıybet Dîne. kapanları bir et parçasının vücûda verdiği zarardan daha ağır bir zarar getirir." Ebu Hureyra (R.A.) buyurur. nMü'min kardeşinizin gözündeki çöpü görürsünüz de. kendi gözünüzdeki merteği görmezsiniz." Bildirildiğine göre. bir gün Selman-ı Farisi (R.A.) Ebu Bekr ve Ömer ile (Allah onlardan râzı olsun) birlikte sefere çıkmıştı. Selman yol arkadaşlarına yemek pişiriyordu. Bir yerde mola verdiler, fakat Selman yiyecek bir şey hazırlamamıştı. Bunun üzerine. O'nu yanında yiyecek bir şey var mı, yok mu baksın ve varsa alsın gelsin diye Peygamber'imize gönderdiler. Selman yiyecek bir şey bulamayarak arkadaşlarının yanına eli boş dönünce Ebû Bekr ile Ömer kendi aralarında onun için "Selman su almak üzere falan kuyuya varsa kuyu kurur" dediler. Bunun üzerine şu âyet indi: Birbirinizin arkasından dedikodu yapmayın, sizden birisi ölü bir din kardeşinin etini yemek ister mi? Hic şüphesiz bundan tiksiniirsiniz (64).

(64) Hucûrat Sûresi. 12.

Ebu Hureyre'den (R.A.) rivayet edildiğine göre. Peygamber'imiz şöyle buyuruyor: *- Dünyada mü'min kardeşinin etini yiyen (onun hakkında dedikodu yapan) kimsenin önüne Kıyamet Günü dedikodusunu yaptığı kardeşinin leşi getirilir ve ona. ye şimdi bu leşi dünyada iken dirisini yemiştin" denir. Arkasından Peygamber'imiz şu âyeti okudu: c- Sizden birisi, ölü kardeşinin etini yemek ister mi? "Câbir İbni Abdullah el-Ensarî (rahimehulla!) der ki, "Peygamberimiz zamanında dedikodu olunca derhal kokusu duyulurdu, çünkü gayet seyrekti. Fakat şimdi dedikodu öyle çoğaldı ki. bütün burunlar koku ile doldu, o yüzden artık kokusu farkedilmez oldu. Tıpkı şunun gibi. Derici atölyesine giren birini düşünün, adam kokunun ağırlığı yüzünden orada fazla kalamaz. Oysa atölyede çalışanlar hic bir rahatsızlık duymadan orada yerler. içerler, burunları alıştığı için kokuşmuş deri kokusunu duymazlar. İşte dedi - kodunun günümüzdeki durumu da böyledir." Kâ'b (R.A.) der ki: "Bir kitabda okuduğuma göre dedi - kodudan tev-be edenler Cennet'e en arkadan girerler. Öte yandan dedi - koduculukta ısrar ederek ölenler de herkesten önce Cehennem'e girerler." Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki: . ^ _ *

"- Gerek birinin arkasından atıp tutanların (hümeze) ve gerekse başkalarına, yüzlerine karşı hakaret edenlerin (lümeze) her ikisinin de vay haline!" (65). (65) Hümeze Sûresi.. 1.

Bu Ayet-i Kerime, Velid İbni Muğîre hakkında nâzil oldu. Çünkü Peygamber'imize (S.A.S.) ve bütün müslümanlara yüzlerine karşı alay ve hakaret ediyordu. Bilindiği gibi husûsî bir nüzul sebebine dayanan Âyet-i Kerimenin hükmü umûmî olabilir. Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: - Aman dedi - kodudan kaçınınız, çünkü o zinadan daha ağır bir günahdır" Sahabiler

Peygamber'imize "Dedi-kodu nasıl olur da zinadan daha ağır olabilir" diye sordular. Peygamberimiz (S.A.S.) bu soruya "Çünkü insan zina edip tevbe edince Allah tevbesini kabul eder. fakat hakkında dedi - kodu yapılan kimse başışlamadıkça dedi - koducunun afvedilmesi mümkün değildir."Dedi - kodu yapan kimse önce pişmanlık duyup tevbe etmelidir, böylece Allah hakkından kurtulmuş olur. Arkasından da hakkında dedi - kodu yaptığı kimseden de helâllik alması gerekir, eğer adam hakkını helâl ederse ancak o zaman kul hakkından kurtulmuş olabilir.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: Müslüman kardeşi hakkında dedi - kodu yapan kimsenin Kıyamet Günü, ulu Allah yüzünü kıçına çevirir."

Buna göre dedi - kodu yapan kimsenin yerinden kalkmadan ve dedikodusu karşı tarafın kulağına varmadan önce Allah'dan onun için afvedilemelidir. Çünkü dedi - koducu. haber karşı tarafın kulağına varmadan tevbe ettiği takdirde, ortada sadece Allah hakkı söz konusu olduğu için tevbesi kabul edilir. Fakat dedi - kodu haberi karşı tarafın kulağına varınca" tevbe sayesinde dedi - kodu vebalinin ortadan kalkabilmesi için. dedi - koduya uğrayanın hakkını helâl etmesi gerekir.Zina konusunda da hüküm böyledir. Yani evli bir kadınla zina eden kimse, kadın kocası olup .biteni duymadan tevbe ettiği takdirde tevbesi kabul edilebilir, fakat kadının kocası durumu öğrendikten sonra tevbenin kabul edilebilmesi için, aldatılan kocanın hakkını helâl etmesi gerekir. Yerine getirilmeyen namaz, oruç. zekât ve hacc borçları, bu borçlar kaza edilmedikçe tevbe ile ortadan kalkmaz. Doğrusunu Allah bilir.

YİRMİBİRİNCİ BÖLÜM

ZEKÂT

Ulu Allah (CC.) şöyle buyuruyor:

"- Zekâtı veren mü'min'er kurtuluşa ermişlerdir." (66)

Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edildiğine göre Peygamber'imiz şöyle buyuruyor:"- Altın ve gümüşü olup da bunların hakkını (miktarı belirtilmiş zekâtını) Vermeyenler için, mutlaka Kıyamet Günü bu altın ve gümüş madenleri ateşten levhalar haline çevrilerek vücûdları bunlarla kızartılır. yanları ve sırtları bu levhalar üzerinde dağlanır."Yâni bu levhalar çok alahi olsa. cismi onlara göre genişletilir. levhalar soğudukça miktarı elli bin sene olan Kıyamet Gününde tekrar kızdırılırlar, bu hal. tâ küller arasında muhakeme bitip herkes, yolunun Cennete mi, yoksa Cehenneme mi gedeceğini görünceye kadar devam eder.Ulu Allah (CC) şöyle buyuruyor:

"- Altını ve gümüşü biriktirip de onları Allah yolunda kullanmayanlar yok mu? Onları acı bir azab ile müjdele!"Kıyamet Günü, o altın ve gümüş. Cehennem ateşinde kızdırılarak onunla alınları, burunları ve sırtları dağlanır ve onlara, işte bu kendiniz İçin biriktirdiğinizdir Biriktirdiğinizi tadını tadın denilir." (67) (67) Tevbe Sûresi. 34.35. Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Kıyamet Günü, üzerlerine farz kılınmış olan hakkımızı alakoydu-lar, diyecek olan fakirler yüzünden vay zenginlerin başına gelenlere. Çün-ki o zaman ulu Allah fakirlere; "İzzet ve celâlim hakkı için, bu gün sizi kendime yaklaştıracak ve onları uzaklaştıracam." diye cevap verir."Arkasından Peygamber'imiz (S.A.S.) .şu âyeti okudu:

<- Onlar o kimselerdir ki mallarında dilenci ile mahrum için muayyen bir hak vardır" (68). (68) Mcânc Sûresi. 24-25.

Rivayete göre Peygamber'imiz (S.A.S.) Mi'rac'a götürüldüğü gece sağılmaya, zehirli ot otlamaya, yeya kızgın taşm üzerine doğru sürüklenen koyunlar gibi Cehenneme doğru. sürülen arkası ve önü yamalı bir gurupla karşılaşır. Cebrail'e (A.S.) "Bunlar kim?" diye sorar.Cebrail (A.S.) de Peygamberimize (S.A.S.) şu cevabı verir; "Bunlar, mallarının zekatını vermemiş olanlardır. Allah onlara zulmetmiş değildir, zâten Allah kullarına asla zulmetmez."-

-HİKÂYE-

Bir gün "tabiin" den bir gurup Ebû Sinan'ı ziyaret etmeğe giderler. İçeri girip yanına oturunca Ebû Sinan misafirlerine "Hep birlikte kalkalım da. kardeşi ölen bir komşumuz var. onu taziye edelim" der.Bundan sonrasını,

gurupta bulunan Muhammed İbni Yusuf e!-Feryabî şöyle anlatıyor; "Birlikte kalktık, o adamın evine vardık, onu hüngür hüngür ağlarken ve bitkin bir vaziyette bulduk, acısını hafifletecek ve kendisini teselli edecek sözler söylemeye başladık, fakat o hic teselli ve taziye sözlerine kulak asmiyordu.

Ona "Ölümün kaçınılmaz bir yolculuk olduğunu bilmiyor musun?" dedik, bize "tabii biliyorum, ama ben kardeşimin gece gündüz çektiği azaba ağlıyorum" diye cevap verdi, ona "Allah sana gaybı mı bildirdi ki. böyle söylüyorsun?" dedik, bize şu cevabı verdi:"Hayır. fakat kardeşimi gömüp kabrini toprakla doldurunca, herkes mezarlıktan ayrıldıktan sonra ben kabrin başına oturdum, o sırada içerden bir ses geldi, şöyle diyordu; "Eyvah, beni tek başıma azab ile başbaşa koyup gittiler, oysa ki ben namazımı kılar ve orucumu tutardım." Kardeşimin bu feryadı beni ağlattı ve "Durumu nasıldır?" diye görmek için kabrini kazmaya başladım, bir de ne göreyim, içerde ateş yanıyor ve kardeşimin boynuna da ateşten bir halka geçirilmiş!Kardeşlik şefkatime yenilerek boynundan halkayı çıkarayım diye elimi uzattım, parmaklarım ve avucum yandı." Muhammed İbni Yûsuf el-Feryabi anlatmaya devam ediyor. "Adam yorganın altında sakladığı elini çıkardı, yanık karesi olduğunu gördük." Arkasından sözlerine devam etti:"Durumu böyle gördükten sonra üzerini yeniden toprak ile örterek mezarlıktan ayrıldım. Kardeşimin haline nasıl ağlamayayım, onun acısını nasıl unutayım?"Adama "Kardeşin dünyada iken ne kötülük ederdi?" diye sorduk, bize "Malının zekâtını vermezdi" diye cevap verdi, o zaman hepimiz: "Bu durum ulu Allah'ın şu Âyet-i Kerimesinin doğruluğunu ortaya koyuyor" dedik. Ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

"- Allah'ın kendi faziletinden onlara bağışlamış olduğu malda cimrice davrananlar, kendi hesaplarına iyi davrandıklarını sanmasınlar, tersine bu tutum kendileri için kötüdür. Cimrilik ile yanlarında alakoydukları mal (zekât) Kıyamet Günü halka olup boyunlarına geçirilecektir" (69).

(69) Al-i İmrân Süresi. 180.

Demek ki. kardeşinin azabı Kıyamet Gününe bırakılmayarak öne alınmış ve kabirde uygulamaya konmuştur."Muhammed İbni Yûsuf sözlerine şöyle devam ediyor, "Bir müddet sonra hep birlikte adamın yanından ayrılarak Peygamberimizin (S.A.S.) arkadaşlarından biri olan Ebû Zerr'in (R.A.) yanına vardık, adamın başından geçenleri ona anlattık ve ona "Yahudiler ve Hristiyanlar ölünce onların kabirlerinde neden böyle bir durum görülmüyor" diye sorduk, bize "Onların cehennemlik olduğu kesindir, fakat ulu Allah size mü'minlerin böylesine durumlarını, ibret alasınız, diye gösteriyor" diye cevap verdi. Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

"-Hiç şüphesiz, Allah'dan size çeşitli ibret manzaraları gelmiştir. Görüp ibret alan kendine iyilik eder, ibret manzaralarına karşı göz yumanlar da kendilerine zarar ederler. Ben' sizin başınızda koruyucu değilim"(70) (70) En'am Süresi. 104.

Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Mallarının zekâtını vermeyenler, Allah katında yahudiler ve hristiyanlar gibidirler. Öşür vergisini vermeyenler, Allah katında, ateşperestlerden farksızdırlar."Zekât ve öşür vermeyenler hem meleklerin, hem Peygamber'imizin dili ile lanete uğramışlardır, onların şahidlikleri geçersizdir. Ebû Hureyre (R.A.) sözlerine şöyle devam ediyor; "Zekât ve öşür vergisini ödeyenlere ne mutlu! Üzerinde zekâtтан dolayı, kabir azabı ve Kıyamet Günü azabı bulunmayanlara ne mutlu! Çünkü malının zekâtını verenlere ulu Allah kabir azabı çekirtmez. Kıyamet Günü de vücûdlarını cehennem ateşine haram kılar; hesaplaşmaksızın onları Cennefe koyacağı kesindir, öyle kimseler, dudakların yanacağı o demlerde, susuzluk da çekmezler."

- 132 -

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM

ZİNA

Ulu Allah (C.C.) şöyle buyurur:

(71) "- Kurtuluşa eren müminler, edep yerlerini (fuhuştan ve diğer haramlardan) korurlar" (71). Mü'minûn Süresi. 5.

Yine ulu Allah (C.C.) buyuruyor:

"- Fuhşun açığına da, gizlisine de yanaşmayınız" (72).

(72) En'âm Sûresi. 151.

Burada "açık fuhş" zina. "gizli - saklı fuhş" deyimi ile de öpüşme. elleme ve bakışma kastediliyor olmalıdır. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.)"- Eller de, ayaklar da, gözler de zina işlerler." Buyuruyor.

Nitekim ulu Allah, şöyle buyuruyor:

"- Mü'min erkeklere de ki; gözlerini (haramdan) saklasınlar ve ırzlarını korusunlar, bu kendileri hesabına en temiz yoldur. Hiç şüphesiz. Allah yaptıklarını iç yüzü ile bilendir.Mü'min kadınlara da de ki, (onlar da) gözlerini (haramdan) sakınsınlar ırzlarını korusunlar. Kendiliğinden belirenin dışında ziynetlerini açığa vurmasınlar. Başlarını göğüslerini kapayacak şekilde örtsünler. Güzelliklerini kocalarından, babalarından, kayın babalarından, oğullarından veya kocalarının oğullarından, erkek kardeşlerinden, kardeşlerinin oğullarından, kız kardeşlerinin oğullarından, yengelerinin oğullarından, cariyelerinden, erkeklikten kesilmiş hizmetçilerden, kadınların edeb yerlerinin henüz farkında olmayan küçük çocuklardan başkasına göstermesinler. Saklı güzelliklerini ortaya çıkaracak şekilde sesli adımlar atarak yürümesinler. Ey mü'minler hepiniz Allah'a tevbe ediniz ki. kurtuluşa eresiniz." (73)

(73) Nûr Sûresi. 30-31.

Görülüyor ki ulu Allah (C.C.) gerek erkeklere ve gerekse kadınlara harama bakmaktan sakınmayı ve ırzı. haramdan korumayı emretmiştir. Ulu Allah çeşitli âyetler ile zinayı haram kılmıştır. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

Onu (zinayı) işleyen ağır azaba çarpılır." (74)

(74) Furkan Sûresi. 68.

Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Aman zinadan sakınınız, çünkü onun, üçü dünyâda ve üçü Âhirette olmak üzere altı âfeti vardır. Dünyadakiler şunlardır:1 - Geçim darlığına yol açar,2 - Ömrü kısaltır,3 - Sahibini kara yüzlü eder,Âhirettekiler de şunlardır:1 - Allâh-ı Teâlâ'nin gazabına sebep olur,2 - Ağır hesaplasmaya gerekçe olur,3 - Cehenneme girmeye yol açar."

Rivayete göre Hz. Mûsâ (A.S.) Allah'o: "Yâ Rabbi! Zina edene ne ceza verirsin> diye sorar. Allah Teâlâ: "Yâ Mûsâ. ona yüce bir dağın üzerine atılsa dağı küle çevirebilecek olan ateşten bir zırh giydirim" diye buyurur.Yine bildirildiğine göre. kötü yola düşmüş olan bir kadın şeytan katında bin tane günahkâr erkekten daha sevimlidir."Mesabih" adlı esere göre Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyurur:"- Kul zina işlerken imânı kalbinden çıkarak gölge gibi başının üzerinde asılı kalır, ancak zina işi bitince kulun imânı yine geri döner."Kitabil iknâda rivayet olunduğuna göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Allah katında bir erkeğin nikâhlısı olmayan bir kadının rahmine akıttığı bir damla meniden daha büyük günah yoktur."

Erkek erkeğe yapılan cinsî münâsebet ise, zinadan da daha ağır bir günahdır. Nitekim Enes Bin Mâlik'den rivayet olunan bir hadiste Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Erkek - erkeğe cinsî münâsebette bulunan kimse Cennetin kokusunu bile duymaz, oysa ki. Cennetin kokusu beş yüz senelik uzaklıktan duyulabilir."Hikâye ederler ki Abdullah İbni Ömer (R.A.) bir gün evinin kapısı önünde oturuyorken parlak yüzlü ve yakışıklı bir delikanlı görür, hemen içeri kaçıp kapıyı üzerine kitler, bir müddet sonra dışardakilere "O fitne geçip gitti mi?" diye sorar, ona "gitti" diye cevap verirler, bunun üzerine dışarı çıkar.Orada bulunanlar ona "Sana ne oldu, yoksa bu husûsda Peygamber'imizden bir şey mi duydun?" diye sorarlar. O da "Evet. duydum. Böylelerine bakmak, onlar ile konuşmak ve yine onlar ile birarada oturmak haramdır" diye cevap verir.Kadı imam {rahimehullah} buyurur ki. "Bir şeyhin şöyle dediğini duymuştum: "Her kadının yanında bir. her parlak oğlanın yanında ise on sekiz tane şeytan vardır."Yine söylendiğine göre. bir parlak oğlanı şehvetle öpen kimseyi, Allah Teâlâ. beş yüz senelik cehennem azabına çarptırır, evli bir kadını şehvet ile öpen kimse, yetmiş bakire ile zina etmiş gibidir. Bir bakire ile zina eden kimse de yetmiş bin dul ile zina etmiş gibidir.Kelbî. "Revnak-üt Tefsir" adlı

eserde der ki. "İlk erkek erkeğe cinsî münâsebeti Lût kavmine öğretene İblis idi. onlara parlak yüzlü bir oğlan kılığında görünerek erkekleri kendisi ile cinsî münâsebette bulunmaya çağırırdı. Bu kışkırtma üzerine bazı erkekler onun üzerinden geçti. Böylece erkek erkeğe cinsî münâsebet, aralarında pis bir alışkanlık haline geldi, her yabancı erkek ile aynı işi yapmaya koyuldular.. Bunun üzerine ulu Allah (C.C.) onları bu çirkin alışkanlıktan vazgeçmeye ve putlara tapmaktan cayarak Allah'a ibadet etmeye davet etmek üzere onlara Hz. Lût'u (A.S.) peygamber olarak gönderdi.Hz. Lût onları, bu işten menetti. Kendilerini Allah'a ibadete çağırırdı. Yaptıkları kötü işe ısrarla devam ettikleri takdirde başlarına Allah'dan azab ineceğini bildirdi ise de bunlar duydukları sözleri hafife alarak ona: "Eğer doğru söylüyorsan, bize Allah'ın azabını getir" dediler.Başka bir care kalmadığını gören Hz. Lût Allah'a dua ederek kendisini bu sapıklara karşı mahcup etmemesini diledi ve Allah'a "Ey Rabbim. bu bozguncular karşısında beni muzaffer kıl" diye yalvardı.Bunun üzerine ulu Allah göğe. o sapıkların üzerine taş yağdırmasını emretti, her taşın üzerinde kimin üzerine düşeceği yazılı idi, işte Âyet-i Kerime de yağın taşlardan bahsedilirken "Rabb'inin katında nişanlı" deyimini kullanılması. bu gerçeğin delilidir. Yani taşların her biri üzerinde Allah'ın ezel hükmünde birer damga, birer nişan vardı.Söylendiğine göre Hz. Lût'ün (A.S.) kavminden olan bir tüccar, o sırada Mekke'de. Harem-i Şerif'de alım - satım ile uğraşıyordu. Bu sırada gökten inen bir taş tam ona Harem-i Şerifte çarpmak üzere iken araya giren melekler taşa "Geldiğin yere dön. adam şu anda Allah'ın himayesinde bulunuyor" dediler. Bunun üzerine geri çıkan taş.Harem-i Şerifin dışında kırk gün yerle gök arasındaki boşlukta asılı kaldı ve adam alış - verişini bitirip Harem'den çıkar çıkmaz üzerine düşüp onu yok etti.Hz. Lût. kavminin âfete uğramak üzere olduğunu öğrenince karısı ile kendisine inenan kimseleri toplayarak şehirden çıkmaya koyuldu, ardından gelenlere arkaya dönüp bakmamalarını tenbih etti. Bundan yalnız karısı müstesna idi. Bu kadın şehrin âfete uğrayacağını duyunca "vah kavmim" diye dönüp geriye baktı, bu sırada başına inen bir taş onu cansız yere serdi.Mücâhid (rahimehullah) der ki; "O gün sabahleyin Cebrail (A.S.) bu sapıkların beldesine indi. beldenin yerle irtibatını keserek araya kanadını soktu, kanadı üzerinde beldeyi ve üzerinde yaşayanları havalandırdı, gök yüzüne kaldırarak öyle ki gök halkı beldedeki horozların ötüşünü ve köpek havlamalarını duyabildiler. Sonra da bu beldeyi alt üst ederek yere bıraktı, ilk düşen evlerin damları oldu. arkasından her şey yerle bir oldu.Onların başına gelen hiç bir kavmin başına gelmemiştir. Allah önce onların gözlerini kör etti. sonra da yurtlarını alt üst etti. Burada en büyüğü Sodom olmak üzere beş şehir vardı. Kur'an-ı Kerim'in "Berce" sûresinde bahis mevzuu edilen mütefikât âfete uğramış yerler bunlardır. Buralarda o zaman dört milyon insanın yaşadığı söylenir.

- 137 -

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SILA-İ RAHİM VE ANA BABA HAKKI

Allah Teâla. (C.C.) şöyle buyuruyor:

"- Ey insanlar! Sizleri bir tek insandan yaratan, o tek insandan erkeği ve dişiği yaratarak bu çiftten bir çok erkek ve kadınlar üretilip yeryüzüne yayan Allah'a karşı gelmekten sakınınız. O'nun adını ileri sürerek birbirlerinizden çeşitli dileklerde bulunduğunuz Allah'dan ve akrabalık bağlarını zedelemekten çekininiz. Çünkü, Allah sizin üzerinizde devamlı bir denetleyicidir." (75) Nisâ Sûresi. 1.>

Yine ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

Yoksa idare yetkisi elinize geçse, yeryüzünde kargaşalık çıkararak ve akrabalık bağlarını zedeleyerek baş mı kaldıracaksınız?! Bu kimseler yok mu? Allah onları rahmetinden kovarak kulaklarını sağır ve gözlerini kör etmiştir." (76) Muhammed Suresi. 22-23

Hazreti Allah (C.C.) buyuruyor ki:

"- O kimseler ki, Allah ile vardıkları kesin sözleşmeyi bozarak Allah'ın işler halde tutulmasını emrettiği münâsebet ve bağları keserler ve yeryüzünde kargaşalık çıkarırlar. Bu kimseler yok mu?

Onlar büyük zarara uğrayanların ta kendileridirler" (77).Bakara Suresi. 27.

Yüce Allah (C.C.) buyuruyor ki:

"- O kimseler ki. Allah ile vardıkları kesin sözleşmeyi bozarlar ve Allah'ın işler halde tutulmasını emrettiği münâsebet ve bağları keserler. Bunlar yok mu? İşte Allah'ın laneti bunların üzerindedir, kötü barınak (Cehennem) da onların olacaktır." (78) Ra'd Suresi. 25. Buhari ve Müslim'in Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Ulu Allah bütün varlıkları yarattı. Bitirdiği zaman, "Sılâ-i Rahim" ayağa kalkarak; "Ey Allah'ım! Burası akrabalık ve dostluk bağlarını kesmekten kaygı duyanların makamıdır" dedi. Ulu Allah "Evet. sana riayet edene yakın olmama ve seni savsaklayanları rahmetimden uzak tutmama razı olmaz mısın?" buyurdu. Rahm "Evet" dedi, ulu Allah da "Öyleyse

orası senin olsun" buyurdu, sonra dilerseniz Allah'ın şu âyetini okuyunuz dedi:"- Yoksa idare yetkisi elinize geçse, yeryüzünde kargaşalık çıkararak akrabalık bağların: zedeleyecek baş mı kaldıracaksınız? Bu kimseler yok mu? Allah onları rahmetinden kovarak. kulaklarını sağır ve gözlerini kör etmiştir."Bu hadis-i Tirmizi'de rivayet etmiş hesen sahih bir hadistir demiştir. İbni Mâce ile Hâkim dahi rivayet etmişler. Hâkim isnadı sahihdir demiştir."Hz. Ebû Bekr'den rivayet edildiğine göre. Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Âhîrette çekilecek azabın yanında cezalar öne alınarak dünyada çektirilmeyi hak eden başlıca günahlar gaddarlık ile akrabalık hakkını çiğnemektir."Buharî ile Müslim'in birlikte naklettiklerine göre Peygamberimiz {S. A.S.) şöyle buyuruyor:"- Akrabalık hakkını çiğneyenler Cennete giremezler."Süfyân: "Bundan murat, sılayı rahim yapmıyanlardır" demiştir. Güvenilir ravilerin senedi ile imâmı Ahmed dahi rivayet etmiştir."- insanoğullarının amelleri her perşembe günü ve Cuma geceleri Allah'a arz edilir. fakat akrabalık hakkını çiğneyenlerin amelleri geri çevrilir. Beyhakinin rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: "- Cebraîl (A.S.) bana gelerek şöyle dedi. Bu gece şaban ayının on-beşinci gecesi (Berat gecesi)dir, Allah bu gece Kelb kabilesinin sürüsündeki koyunların kılları sayısınca kimseyi cehennemden azad eder. fakat şu kimselerin yüzüne bile bakmaz:1 - Allah'a ortak koşanlar,2 - Kin tutanlar,3 - Akrahak bağlarını savsaklayanlar,4 - Kendini beğenmişlik ve büyüklük duygusunun alâmeti olarak elbisesini topuklarına kadar uzatanlar,5 - Ana-babaya karşı gelenler.6 - Devamlı içki içenler."İbni Hibban ile başkalarının rivayetinde; Peygamber'imiz (S A.S) buyuruyor ki:"- Şu üç kimse cennete giremez:1 - Devamlı içki içenler 2- Akrahalık bağlarını savsaklayanlar3 - Büyüye inananlar."

İbni Ebû Dünya ile Beyhaki'nin ve kısaltılmış olarak İmamı Ahmed'in rivayetinde Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurdular:"- Bu ümmetin içinden öyleleri ge'ecektir ki, bunlar bir gece her insan gibi yiyip içip oynayacaklar. fakat maymun ve domuz kılığına girerek sabahlayacaklar, sarsıntıya uğrayıp yerin altına geçecekler veya üzerlerine taş yağacaktır.Halk "Dün gece filân oğulları yerin dibine battı, falan dünyâperest'in evi alt üst oldu" diyecektir. Lût kavminin bazı kabileleri üzerine yağdığı gibi onların ve evlerinin üzerine de taş yağacaktır. Hz. Âdem bir kısım kavmini kavuran kasırga gibi bir kasırgaya tutulacaklardır. Bu âfetlerin sebebi şu günahları işlemeleridir:1 - Devamlı içki içmeleri,2 - Erkeklerin ipekli elbise giymesi, 3 - Oyuncu ve şarkıcı ve kadınlar edinmeleri.4 - Faiz alıp vermeleri,5 - Akrabalık haklarını savsaklamaları."Hz. Cabir (R.A.) buyurur. "Bir haslet daha var ki, Cafer onu unutmuştur. (Taberaninin El-Evsat'ta rivayetine göre) Bir gün biz toplanmış oturuyorken -karşımıza .Peygamberimiz (S.A.S.) çıkageldi ve bize şöyle buyurdu: "Ey müslümanlar cemaati Allah'dan korkunuz ve akrabalık haklarını gözetiniz, çünkü mükâfatı en çabuk verilen iyi amel, akrabalık hakkını gözetmektir.Gaddarlıktan sakınınız, çünkü cezası en çabuk verilen günah gaddarlıktır, zulümdür. Ana - babaya karşı gelmekten, onları yüzüstü bırakmaktan sakınınız, çünkü kokusu bin senelik mesafeden duyulduğu halde şu kimseler. Cennetin kokusunu bile duyamazlar:6 - Ana-babaya karşı

gelenler, onları yüzüstü bırakanlar,² - Akrabalık haklarını savsaklayanlar,³ - Yaşlı iken zina işleyenler,⁴ - Büyüklük taslamak gayesi ile elbisesini yerlerde sürünecek şekilde uzatanlar, çünkü büyüklük Allah'a mahsustur."İsfehanî'nin rivayetine göre Cabir şöyle demiştir: Peygamberimizin huzurunda oturuyorduk. O: "Akrabalık haklarını gözetmeyenler aramızda oturamazlar" dedi. Bunun üzerine bir delikanlı ayağa kalkarak halkamızdan çıktı ve bir teyzesine gitti, aralarında bir kırgınlık varmış, hemen orada delikanlı teyzesinden afv diledi, teyzesi de onu afvettiğini bildirdi, arkasından delikanlı yine aramıza katıldı.Bunun üzerine Peygamber'imiz (S.A.S.) "Aralarında akrabalık hakkını çiğneyen birisinin bulunduğu topluluğa Allah'ın rahmeti inmez" buyurdu.

Yukardaki hadîs, şu rivayeti doğruluyor, buna göre bir gün Ebu Hureyre (R.A.) Peygamberimizden bahsederken "O. akrabalık bağlarını çiğneyenleri aramızdan çıkarırdı" deyince orada bulunan bir delikanlı ayağa kalktı, hemen yıllardan beri dargın yaşadığı bir halasına gitti, onunla barıştı.Kadın yeğenine davranışının sebebini sorunca oğlan da Ebû Hureyre'nin sözlerini anlattı, kadın "Git, bu konuda ondan daha geniş bilgi al" dedi, oğlan gelip Ebû Hureyre'den daha geniş bilgi isteyince o şöyle dedi. "Çünkü ben Peygamberimizin (S.A.S.) şöyle dediğini duydum: Aralarında akrabalık bağlarını çiğneyenlerin bulunduğu kavimlere Allah rahmet göndermez."Taberanî'nin (rahimehuitah) naklettiğine göre (Hadiste: Şüphesiz Melekler içlerinde akrabalık hakkına riâyet etmiyenler) bulunan bir kavmin üzerine inmezler demiştir. * (Taberanî'nin sahih senediyle) Âdem'de* rivayetine göre şöyle demiştir: "Bir gün sabah namazından sonra İbni Mes'ud (R.A.) bir gurup arasında oturuyordu, bir ara şöyle dediğini duydum, "Allah aşkına, aramızda akrabalık bağlarını koparanlar varsa kalkıp çıksın. Çünkü biz Rabb'imize dua etmek istiyoruz. Oysa ki, gökyüzü kapıları akrabalık bağlarını çiğneyenlerin yüzüne kapalıdır."Buhârî ile Müslim'in bildirdiğine göre Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Sıla-i Rahim, Arş'a asılıdır ve kim beni gözetirse Allah da onu gözetir, kim beni savsaklarsa Allah da onu rahmetinden mahrum eder" der."Hadisi Ebû Dâvûd'la Tirmizî de rivayet etmiş, Tirmizî onun hakkında: Hasen Sahih bir hadistir demiştir. Fakat, sahihtir demesine itiraz edilerek Munkati olduğu söylenmiştir. Mevsul rivayeti hakkında Buharı hatadır demiştir.Abdurrahman İbni Avf'ın (R.A.) rivayetine göre Peygamberimiz şöyle buyuruyorken işittim demiştir."- Ulu Allah der ki, "ben Allah'ım, ben Rahman'ım. Sıla-i Rahm-ı yarattım ve ona kendi adıyla aynı kökten türeyen bir isim verdim, onu gözeteni ben de gözetirim, onu çiğneyeni ben de rahmetimden mahrum ederim."İmam-ı Ahmed'in sahih senetle rivayetine göre: Peygamber'imiz (S. A.S.) buyuruyor ki:€-Faizin en katmerlisi, müslümanın ırzına haksız yere dil uzatmaktır. Rahm Allah'ın "rahman" isminden türemiş karşılıklı bir kan yakınlığıdır. Bu yakınlık bağına çiğneyenlere Allah Cenneti haram eder."İmam-ı Ahmed'in kuvvetli iyi bir isnatla ve İbni Ribba'nın Sahihinde rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Rahim, Allah'ın "rahman" isminden türemiş, karşılıklı bir kan yakınlığıdır, O der ki, "Yâ Rabbi! Beni çiğnediler, ya Rabb'i beni savsakladılar. Yâ Rabb'i, bana haksızlık ettiler. Yâ Rabb'i. Yâ Rabb'i..." O böyle şikâyet edince Allah ona şöyle cevap verir, "seni gözeteni gözetmeme ve seni çiğneyeni rahmetimden mahrum etmeme razı değil misin?" der.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Rahim, Arşa asılı bir halkadır, keşken bir dil ile konuşarak şöyle der: Allah'ım! Beni gözeteni sen de gözet, beni çiğneyeni de rahmetinden uzak tut" Ulu Allah da ona şöyle buyurur: Ben "rahman, ve "rahim"im. Rahm'e kendi adıyla aynı mastardan titreyen bir isim takdim, onu gözeteni gözetirim, onu çiğneyeni ben de rahmetimden uzak tutarım."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: "- Şu üç şey Arş'a bağlıdır:1 - Rahim, o der ki. "Allah'ım! Ben senin yanındayım. hiç bir zaman münasebeti kesmem."2 - Emanet, o da der ki, Allah'ım! Ben senin yanındayım, hiç bir zaman hiyanet etmem."3 - Nimet, o da. der ki, "Allah'ım! Ben de senin yanındayım, hiç nankörlük etmem."Beyzaz ile Beyhaki'nin rivayetinde Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Mühür Arş'ın direğine asılı durur. Rahim birisinden şikâyetle bulunduğu zaman ve kişi Allah'ın emirlerine karşı gelerek günah

işlediği vakit, Allah mühürü göndererek kalbini mühürler, adam ondan sonra artık yaptığı hiç bir kötülüğün farkına varmaz." Buhâri ile Müslim'in birlikte bildirdiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: - Allah'a ve Âhiret Gününe inananlar, misafirlerini güzel ağırlasınlar Allah'a ve Âhiret Gününe inananlar, akrabalık bağlarını gözetsinler. Allah'a ve Âhiret Gününe inananlar, ya faydalı (doğru) konuşsunlar, yahut sussunlar."Yine Buhârî ile Müslim'in bildirdiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Geçim imkânlarının genişlemesini ve ömrünün uzun olmasını isteyenler, akrabalık bağlarını gözetsinler."Ebû Hureyre (R.A.) buyurur: "Peygamber'imizin (S.A.S.) şöyle dediğini duydum: "Geçim yollarının genişlemesini ve ömrünün uzun olmasını arzu eden kimse, akrabalık bağlarını gözetsin"Bu Hadis-i Buhârî ve Tirmizî rivayet etmişlerdir. Lâfzı şudur: Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurmuşlardır: "Soylarınızdan akrabaya yardım edeceğiniz şeyi öğrenin, çünkü. akrabaya yardım, ailede muhabbet, malda zenginlik, ömürde ziyadedir."

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:'.- Ömrünün uzun olmasını, geçim imkânlarının genişlemesini ve son nefeste imansız can vermemeyi isteyen Allah'dan korksun ve akrabalık bağlarını gözetsin."Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Tevrat'ta der ki, rızkının ve ömrünün artmasını dileyenler, akrabalık bağlarını gözetsinler."Peygamberimiz (S.A.S.) buyurur ki:"- Sadaka vermek ve akrabalık bağlarını gözetmek sayesinde Allah ömrü uzatır, son nefeste imansız can vermek tehlikesini uzaklaştırır, istenmeyen ve korkulan ihtimallerden uzak kalmayı temin eder."Ebû Ya'lâ'nın (rahimehuâh) iyi bir isnatla Hasan kabilesinden biri şöyle der: "Bir gün Peygamber'imizin {S.A.S.) yanına vardım. Kendisi ashabından birkaç kişi ile beraberdi. "Allah'ın Rasûlü olduğunu ileri süren sen misin?" diye sordum. O. "Evet. benim" cevabını verdi. Bu cevabı üzerine O'na "Ya Rasûlellah, Allah katında en değerli amel nedir?" diye sordum. "Allah'a iman etmektir" dedi. "Ya Rasûlellah sonra arkasından ne gelir" diye sordum, "Akraba bağlarını gözetmek" diye cevap verdi.Arkasından "Yâ Rasûlellah. Allah'ın en sevmediği ameller hangileridir?" diye sordum. "Allah'a ortak koşmaktır" dedi. "Ya Rasûlellah sonra?" dedim. "Akrabalık bağlarını çiğnemektir" diye cevap verdi. "Yâ Rasûlellah. daha sonra?" diye sordum. "İyiliği emrederek kötülükten alakoymaktır" diye cevap buyurdular.Buhârî ile Müslim'in birlikte naklettiklerine göre. seyahatlerinin birinde Peygamber'imizin (S.A.S.) önüne bir çöl bedevisi çıktı. devesinin dizginini yahut yedeğini tutarak "Yâ Rasûlellah. beni Cennete yaklaştıran ve Cehennemden uzaklaştıran amel nedir, söyle" dedi. Peygamber'imiz bu soruya önce cevap vermeyerek arkadaşlarının yüzüne baktı ve "bu adam, gerçekten muvaffak oldu, yahut gerçekten doğru yola geldi" dedi. Cöl bedevisine Peygamber'imiz "ne demiştin" diye sordu. O da tekrarladı bunun üzerine Peygamber'imiz çöl bedevisine şu cevabı verdi. "Cehennemden uzaklaşıp Cennet'e yaklaşmak istiyorsan varlığına ortak koşmaksızın Allah'a kulluk edeceksin, namazı dosdoğru kılacaksın, malının zekâtını vereceksin ve akrabalık bağlarını gözeteceksin. Şimdi devemin dizginini bırak da yoluma devam edeyim" buyurdu.Cöl bedevisi arkasını dönerek yoluna koyulunca Peygamber'imiz arkadaşlarına "bu adam eğer kendisine verdiğim emirlere uyarsa Cennete, girer" dedi.Taberanî'nin güzel bir isnatla bildirdiğine göre. Peygamber'imiz (S. AS.) şöyle buyuruyor:- Ulu Allah dünyaya geldiklerinden beri kendilerine buğuz ederek yüzlerine bakmadığı bir kavimle bir ülkeyi onarır ve geçim imkânlarını geliştirir."Sahâbîler "Bu nasıl olur, yâ Rasûlellah" diye sorarlar. Peygamber'imiz (S.A.S.) bu soruya "Bu kavmin akrabalık bağlarını gözetmeye yönelmesi sayesinde" diye cevap buyururlar.Ahmed İbni Hanbel'in (rohimehullah) güvenilir Raviler senediyle rivayet ettiğine göre Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Tatlı huya ve müsamahaya sâhib olan kimse, dünya ve âhiretten en yararlı payını, akrabalık bağlarını gözetmeyi, iyi komşuluk ve huy güzelliği almış demektir. Bunlar ülkeleri kalkındırır ve ömürleri uzatır."Yalnız bu hadiste inkita vardır.Ebu Şeyh, İbni H;bban ve Beyhâkî'nin {Allah onlardan razı olsun) bildirdiğine göre. Peygamber'imi'ze (S.A.S.) "insanların en hayırlısı kimdir" diye sordular, Peygamber'imiz bu soruya "Allah'dan en çok

çekinenler, akrabalık bağlarını en titiz şekilde gözetenler, doğruyu emredip eğrilikten alakoyma görevine en fazla önem verenler" diye cevap buyurdular. Üç Toberanî ve İbni Hibban'a göre. Sahabîlerden Ebû Zerr (R.A) şöyle der. "Dostum Rasulallah, bana şu iyi huyları edinmemi tavsiye etti:1 - Bana, kendimden daha zenginlere değil, daha fakirîere bakmamı tavsiye etti,2 - Yoksulları sevmemi ve onlara yakınlık göstermemi tavsiye etti,3 - Küsmüş olsan bile akrabalar arasında akrabalık bağlarını gözetmemi tavsiye etti"4 - Allah yolunda hiç bir kimsenin beni kınamasından çekinmememi tavsiye etti,5 - Acı da olsa gerçeği söylemekten geri durmamamı tavsiye etti.6 - Sık sık "lahavle ve lâ kuvvete illâ billah" dememi tavsiye etti; çünkü bu cümle, Cennet hazinelerinden biridir."Buhârî ile Müslim'in ve başkalarının bildirdiğine göre Peygamber'imi-zin eşlerinden biri olan Hz. Meymune Rasûlullah'a danışmadan kendisine ait olan bir cariye-yi azad eder. Meymune'n:n nöbet günü gelince "yâ Rasulallah. ben cariye-yi azad ettim" diye bildirir.Peygamber'imiz (S.A.S.) "Sen bunu yaptın mı?" diye sorar. Hz. Meymune "Evet" diye cevap verir. Bunun üzerine Peygamber'imiz ona "Onu azad edeceğine dayılarından birine başışlasaydın daha çok sevap kazanırdın" diye buyurur.İbni Hibban ve Hakimin rivayet ettiğine göre adamın biri bir gün Peygamberimize (S.A.S.) gelerek "Büyük bir günah işledim, benim tevben kabul edilir mi?* diye sorar. Peygamberimiz adama "Annen sağ mı?" diye sorar, adam "Hayır" diye cevap verir. O zaman Peygamberimiz "Peki, teyzen var mı?" diye sorar adam "Evet, var" deyince. "O halde git ona iyilik et" buyurur.Buhârî ve başkalarının bildirdiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Akrabalarından gördüğün yakınlığa aynı yakınlığı göstererek karşılık veren kimse, akrabalık bağlarını gözetmiş sayılmaz. Akrabalık bağlarını gözetken kişi. arayı açan akrabalar ile münâsebetleri tazeleyen kimsedir."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Sakın, eğer başkalarından iyilik görürsek biz de onlara karşı iyi davranırız, bize haksızlık eden olursa, biz de mukabil bir hâs:zlık ile onlardan öcümüzü alırız, diyen beyinsizler guruhundan olmayınız. Kendinizi başkalarından gördüğünüz iyiliğe iyilik ile cevap vermeye ve size yapılan haksızlıklara başka bir haksızlıkla cevap vermemeye alıştıranız."Müslim'in bildirdiğine göre sahabelerden biri bir gün Peygamberimize (S.A.S.) gelerek der ki, "Yâ Rasulellah. benim bir kaç akrabam var. Ben bunlar ile olan bağlarımı gözetiyorum, onlar ise aramızdaki akrabalık hakkını çiğniyorlar. Ben onlara karşı iyi davranıyorum, onlar bana karşı kötü hareket ediyorlar Ben onlara karşı nezâket gösteriyorum, onlar bana kabalık gösteriyorlar- ne yapmamı tavsiye edersiniz?"Peygamber'imiz adama şöyle cevap verdi: "Eğer durum dediğin gibi ise, sen onların yüzüne kızgın kül serpiyorsun demektir, böyle davranmaya devam ettikçe onlara karşı Allah'ın desteğini yanında bulursun."Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Sadakanın en faziletli, içinden düşmanlık besleyen bir akrabaya verilenidir."Bu hadis, yukarıda geçen "akrabalık bağlarını savsaklayanlara karşı yakınlığı tazeleyenlerden bahseden hadisi teyid etmektedir. Taberanî ve Hakim'in naklettiklerine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Şu üç huy kimde bulunursa Allah onu kolay bir hesaplaşmadan sonra Cennete gönderir."Sahâbilerin "Bu huylar nelerdir?" diye sormaları üzerine Peygamber'imiz (S.A.S.) şu cevabı buyurdular:"1 - Eğer sana vermeyene sen verirsen,2 - Akrabalık bağlarını çiğneyenlere yakınlık göstermeye devam edersen. 3 - Sana karşı haksız davrananların kusurlarını başışlarsan, bu üç huyun sahibi isen. Allah seni Cennete koyar."Ahmed İbni Hanbel'in (rahimehullah) naklettiğine göre Ukbe Bin Âmir (R.A.) der ki. "Bir gün Peygamberimiz ile karşılaştım, elini tutarak "Yâ Rasûfellah. bana en faziletli amellerin hangileri olduğunu söyle" dedim. O bana şöyle cevap verdi. "Ya Ukbe, aranızdaki akrabalık bağlarını çiğneyenlere yakınlık göstermeye devam et, sana vermeyene sen ver, sana haksızlık edenin kusurunu başışla."Hakim'in rivayetine göre. Peygamber'imiz sözünü şöyle bitirir; "Dinle, ömrünün uzun olmasını ve geçim imkânlarının genişlemesini isteyenler, akrabalık haklarını gözet-sinler."TaberanFnin rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) bir sa-hâbiye şöyle buyurdu.

"Dinle, dünya ve Âhiretin en soylu huylarını sana söyleyeyim mi: Aranızdaki akrabalık bağlarını çiğneyenlere yakınlık göstermen, elini boş çevirenlere senin vermen, sana karşı haksızlık edenı bağıslamanda."Yine Taberâni'nin başka bir rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurmuştur."- Faziletlerin en üstünü aranızdaki akrabalık bağlarını çiğneyenlere yakınlık göstermeye devam etmen, seni boş çevirene vermen, sana karşı çirkin ve incitici söz kullananların kabalığını bağıslamandır."Beyzaz'ın rivayetine göre size Allah'ın dereceleri ne ile yükselttiğini göstereyim mi? demiş.Yine Taberâni'nin rivayetine göre ise şöyle buyurmuştur:"- Dinleyin. Allah'ın ülkelere şeref bağıslamasına ve kulların derecelerini yükseltmesine vesile olan huyları size bildireyim mi:Ashâb. "Bildir Yâ Rasûlellah" dediler."1 - Sana kaba davrananı hoş görmen,2 - Sana Haksızlık edenlerin kusurlarını bağıslaman.3 - Sana vermeyene vermen.4 - Akrabalık bağlarını çiğneyenlere yakınlık göstermendir." buyurdular.İbni Mâce'nin rivayet ettiğine göre, Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Sevabı en erken verilecek olan iyilikler, ana - babaya iyilik ve akrabalık bağlarını gözetmektir. Buna karşılık ilk cezası verilecek olan kötülükler de başta ana - baba olmak üzere başkalarına karşı haksız davranmak ve akrabalık bağlarını" çiğnemektir."

Taberânî'nin rivayet ettiğine göre Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:_ "- Âhirete ait olanları saklı tutmak üzere cezası öne alınarak dünyada iken verilmeye en lâıyk kötülükler, akrabalık bağlarını çiğnemek, emanete karşı hainlik etmek, ve yalan söylemektir.Buna karşılık sevabı en erken verilecek iyilik de akrabalık bağlarını gözetmektir. öyle ki, bir âilenin mensupları hep fasık olurlar da akrabalık bağlarını gözetmek şartıyla mallarının çoğalmasını isterler ve sayıları çoğalır.

148 -

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ANA - BABAYA İYİLİK ETMEK

Buhari ile Müsüm'in birlikte rivayet ettiğine göre. sahabelerden İbni Mes'ûd (R.A.) şöyle diyor; "Bir gün Peygamberimize Allah (C.C.) katında en sevimli amel hangisidir?" diye sordum; "Vaktinde kılınan namaz" diye cevap buyurdular. "Ondan sonra hangisi gelir?" diye sordum: "Ana - babaya iyilik etmek" diye buyurdular. "Ondan sonra hangisi gelir?" diye sordum; "Allah yolunda cihâd etmektir" diye cevap buyurdular.

•Müslim'in ve başkalarının rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A. S.) şöyle buyuruyor:- Evlât, ana - babanın hakkını ancak şöyle ödeyebilir: Anasını veya babasını köle olarak bulacak, sonra da para ile satın alarak kölelikten kurtaracak."Müslim'in rivayet ettiğine göre. adamın biri bir gün Peygamberimize geldi ve "Beldem'den göç edip cihâd ederek Allah katında sevâb kazanmak üzere sana bey'at ediyorum" dedi.Peygamber'imiz "Anan veya baban sağ mı?" diye sordu, adam "Evet. ikisi de sağdır" diye cevap verir. Bunun üzerine Peygamber'imiz adama: Sen gerçekten Allah katında sevâb kazanmak istiyor musun?" diye sordu. Adam "Tabii" diye cevap verince. Peygamber'imiz adama: "O halde ana - babanın yanına dön. onlara iyi bak" diye cevap buyurdu.a.rEbû - Yâ'la ite Taberâni'nin rivayet ettiğine göre. adamın biri bir gün Peygamber'imize (S.A.S.) gelerek: "Ben cihâd etmek istiyorum, ama buna gücüm yetmiyor. Ne yapayım?" der.Peygamber'imiz adama "Anan veya baban sağ mı?" diye sorar. Adam "Anam sağ" diye cevap verir. Bunun üzerine Peygamberimiz adama: "O halde ona iyi bakarak Allah'dan, rızasını kazanabilmeyi dile. bunu başardığın takdirde sen hacc. umre ve cihâd sevabı kazanmış olursun" diye cevap buyurdular.Yine Taberâni'nin rivayet ettiğine göre. adamın biri bir gün Peygamber'imize (S.A.,.. gelerek "Yâ Rasûlellah, ben Allah yolunda cihâd etmek istiyorum, bana ne tavsiye edersiniz" der.Peygamber'imiz adama "Anan sağ mı?" diye sorar. Adam "Evet" der, bunun üzerine Peygamber'imiz adama; "O halde onun dizi dibinden ayrılma. Cennet onun ayaklarının altındadır" diye 'cevap buyururlar.İbni Mace'nin rivayet ettiğine göre, Peygamber'imize (S.A.S.) "Ana -babanın evlât üzerinde ne hakkı vardır?" diye sorarlar. Peygamber'imiz "Onlar senin hem Cennetin, hem de Cehennemindir" diye cevap buyururlar.İbn-i Mâce ile Nesöi'nin birlikte rivayet ettiğine göre adamın biri bir bün Peygamberimize

(S.A.S.) gelerek "Yâ Rasûlellah! Savaşa katılmak istiyorum, sana danışmaya geldim" der. Peygamber'imiz adama "Anan var mı?" diye sorar, adam "evet" der. Bunun üzerine Peygamberimiz adama "O halde onun yanından ayrılma, çünkü Cennet onun ayakları altındadır" diye cevap buyurur. Aynı had. sin diğer sahih bir rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) adama. "Anan - baban var mı?" diye sorar, adam "evet" deyince "O halde onların yanından ayrılma, cunki Cennet onların ayaklarının altındadır" diye cevap verir. -Tirmizi'nin bildirdiğine göre. adamın biri bir gün sahâbîlerden Ebû Derdâ'ya (R.A.) gelerek, "evliyim, fakat anam karımı boşamamı istiyor, bana ne tavsiye edersiniz?" der. Ebû Derdâ (R.A.) adama şu cevâbı verir; "Ben Peygamberimizin "Ana Cennetin orta kapısıdır" dediğini duydum. Şimdi sen dilerse bu orta kapıyı elden kaçır, istersen muhafaza et.> Aynı hadisin diğer bir rivayet şekline göre. adamın biri bir gün sa-hâbîlerden Ebû Derdâ'ya (R.A.) gelerek "Babam benim yanımdadır. Hattâ beni evlendirdi, şimdi de karımı boşamamı istiyor, ne yapayım?" diye sorar. Ebû Derdâ (R.A.) adama şöyle cevap verir; "Ben sana ne babanın kalbini kır. diyebilirim ve ne de karını boşamanı tavsiye edebilirim. Yalnız eğer istersen, sana Peygamberimizden (S.A.S.) duyduğum bir sözü nakledeyim, O şöyle buyurmuşlardı: "Baba Cennetin orta kapısıdır!" Şimdi sen de istersen bu kapıyı koru" dilerse elden kaçır. "İbni Habbân ve Tirmizi'nin rivayet ettiklerine göre, Hz. Ömer'in (R.A.) oğlu der ki. "Bir zevcem vardı, onu seviyordum. Fakat babam Ömer (R.A.) onobn hoşlanmıyordu. Bana. onu boşa dedi. ben reddettim. Bunun üzerine babam Peygamberimize vararak durumu O'na anlattı. Peygamber'imiz de beni huzuruna çağırarak; "Karını boşa" buyurdular. "Ahmed İbni Hanbel'in (rahimehullah) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:

"- Kim ömrünün uzun olmasını ve geçim kaynaklarının genişlemesini isterse ana - babas'na iyi baksın ve akrabalık bağlarını gözet sin!" Ebû Ya'lâ ile Hakim'in rivayet ettiklerine göre Peygamber'imiz şöyle buyuruyor: "- Ana - babasına iyi bakanlara müjdeler olsun, Allah onların ömrünü uzatır. "Löni Mâce ve İbni Hibban'ın rivayet ettiğine göre. Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: "- Kişi işlediği günah yüzünden rızkının kısılmasına yol açar. Kaderi yalnız dua geri çevirebilir. Ömrü de ancak iyilik uzatır. "Hakim'in rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: "- Başkalarının kadınlarını baştan çıkarmayınız ki, kendi kadınlarınız iffetli olsun. Ana - babanıza bakınız ki, evlâtlarınız da size baksın. Kime, müsüman kardeşi özür dilemeye gelirse; haklı olsun, haksız olsun, özrünü kabul ederek onunla barışsın. Aksi halde Cennet'teki havuzumdan su içmeye gelem ez. "Taberânî'nin rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: "- Ana - babanıza iyi bakınız ki, evlâtlarınız da size baksın. Başkalarının kadınlarını baştan çıkarmaym z ki, eşleriniz iffetli olsun. "Müslim'in rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: "- Burnu yerde sürünsün, burnu yerde sürünsün, yine burnu yerde sürünsün. "Sahâbîler "Kimin burnu yerde sürünsün, yâ Resûlellah?" diye sordular. Peygamber'imiz "Ana veya babası veya her ikisi yaşlılıklarında yafanda kaldıkları halde, onlara iyi bakmayarak Cennet'e girmeyi hakkedemeyenlerin" diye cevap buyurdular. Toberânî'nin rivayet ettiğine göre; Peygamber'imiz bir gün minberde iken arka arkaya üç kere "Âmin!" "Âmin!" "âmin!" buyurdular. Sonra da bu davranışının sebebini şöyle açıkladılar: "Cebra il bana gelerek: "Yâ Muhammed (S.A.S.) Ana - babasından birinin yaşlılıklarına yetiştiği halde, onlara iyi bakmayarak ölen kimse Cehennem'e girer, Allah onu rahmetinden kovar, buna "Âmin" de, dedi, ben de "âmin" dedim. Sonra yine" "Yâ Muhammed (S.A.S.) Ramazan ayına kavuştuğu halde günahlarının afvını sağlayamadan ölen kimse Cehennem'e girer, Allâh onu rahmetinden kovar, buna "Âmin!" de dedi. ben de "âmin!" dedim. Arkasından yine. "Yâ Muhammed (S.A.S.) adın yanında anıldığı halde sana salât-ü selâm getirmeyerek ölen kimse Cehennem'e girer. Allah onu rahmetinden uzak tutar, buna da "âmin" de dedi, ben de üçüncü sefer "âmin!" dedim."

•Hadisin muhtelif

rivayetleri vardır. Ahmed İbni Hanbel'in rivayet ettiğine göre, Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: "- Kim müslüman bir köleyi âzâd

ederse, o köle kendisini Cehennem'den kurtaracak bir fidye olur.-Kim ana - babasından birinin yaşlılığına yetişir de ona iyi bakarak günahlarının afvedilmesini sağlayamazsa, Allah onu rahmetinden kovar."Buhârî. ile Müslim'in birlikte rivayet ettiklerine göre. sahabîlerden biri. bir gün Peygamber'imize (S.A.S.) "Yâ Rasûlellah! En çok kimle iyi geçinmeliyim?" diye sorar. Peygamber'imiz "Annenle" buyururlar. Adam "Sonra sıracı kim gelir?" diye sorar. Peygamber'imiz yine "Annen" diye cevap buyurur. Adam yine "Daha sonra sırada kim gelir?" diye sorar. Peygamber'imiz yine "Anan" diye cevap buyururlar. Adam bir daha "Sonra sırada kim gelir?" diye sorunca, Peygamber'imiz bu defa "Baban" diye cevap buyurdular.Buhârî ile Müslim'in birlikte rivayet ettiklerine göre. Ebû Bekr (R.A.) in kız; Hz. Esmâ (R. Anha) der ki: "Peygamber'imiz zamanında, annem putperest iken bana geldi. Ben de Peygamber'imiz (S.A.S.)e "Annem bana geldi. kend si İslâm'dan yüz çeviriyor, onunla münâsebetlerimi devam ettireyim mi?" diye O'na danıştım, bana "Tabii, annen ile münâsebetlerini devam ettir" diye cevap buyurdular.İbni Hibban ve Hckim'in rivâyst ettiğine göre Peygamber'imiz şöyle buyuruyor:"- Allah'ın rızâsı ana - babanın rızâsına bağlıdır. Allah'ın gazabı dehi ana - babanın gazâbındadır."Taberânî'nin rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: "Allah'a itaat, anaya, yâhud anne ve babaya itâata bağlıdır." (Her ikisi de. birbiriyle alâkalıdır.)Bezzâr'ın rivayet ettiğine göre, Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor : "- Allah'ın hoşnutlulu ana - babanın hoşnutluğuna bağlıdır. Ana -babayı gücendirmek. Allah'ın öfkesine sebep olur."Tirmizî ile Hakim'in rivayet ettiklerine göre. adamın biri bir gün gün Peygamberimize" (S A S.) gelerek "Ben büyük bir günâh işledim, benim tevbem kabul edilir mi?" diye sorar.Peygamber'imiz adama "Anan sağ mı?" diye sorar, adam "Hayır" diye cevap verir. Bunun üzerine Peygamberimiz "Peki teyzen var mı?" diye sorar. Adam: "Evet. var." deyince Peygamber'imiz: O halde ona iyilik et" buyurur. Ebû Davud ve İbni Mâce'nin rivayet ettiğine göre. sahâbîlerden biri Peygamber'imize gelerek "Yâ RasûlAllah. Ana - babam öldü. bundan sonra onlara yapabileceğim bir iyilik var mı?" diye sorar.Peygamber'imiz adama: "Tabii var. Onlar için dua etmek, günahlarının başışlanması dilemek, hayatta iken verdikleri sözleri onlar adına yerine getirmek, onlardan yana olan akrabalık bağlarını gözetmeye devam etmek ve dostlarına iyilik etmek" diye cevap buyurdular.Müslim'in rivayet ettiğine göre. bir gün Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (R.A.) Mekke yolunda bir cö! bedevisi ile karşılaşır. ona selâm verir, kendisi yere inerek binek hayvanına onu çıkarır, başındaki sarığı ona hediye eder.İbni Dinar (rahrmehullah) diyor ki; "Bu durum karşısında Abdullah'a dedik ki; "Allah iyiliğini versin, bu kadar iltifata ne lüzum var. bunlar cöl adamıdır, az şey ile kalbleri kazanılır."Abdullah bize şu cevabı verdi: "Bu adamın babası, babam Ömer İbni Hatîâb'ın çok yakın bir dostu idi. Öte yandan ben. Peygamberimizi şöyle buyururken işittim: "İyiliklerin en değerlisi, evlâtların baba dostlarına karşı yaptıkları iyiliktir."İbni Hibban'rn rivayet ettiğine göre Ebû Bürde (R.A.) der ki: "Bir gün Medine'ye varmıştım. Hemen Abdullah İbni Ömer (R.A.) beni ziyaret etmeye geldi, konuşurken "Neden sana geldiğimi biliyor musun?" diye sordu. "Hayır" diye cevap verdim.Bunun üzerine o şöyle dedi: "Ben Peygamber'imiz "BİR kimse babasına kabrinde iyilik etmek isterse, o öldükten sonra onun dostlarına iyilik et" derken işittim.Babam Ömer ile baban arasında kardeşliğe varan bir sevgi vardı. ben de bu dostluk bağıni devam ettirmek istedim."Buhârî ile Müslm'in birlikte rivayet ettiklerine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Sizden çok önce yaşamış bir kavmin mensubu olan üç kişi bir gün çoluk - çocuklarının geçimini temin etmek maksadı ile yolculuğa çıkmışlardı.Yolda yağmura tutuldular ve dağdaki bir mağaraya sığındılar. Fakat yukarılardan kopup gelen bir kaya mağaranın kapısını tıkadı, birbirlerine "Şimdiye kadar yaptığımız iyi amelleri öne sürerek yapacağımız duadan başka hiç bir şey bizi bu kapıdan kurtaramaz" dediler.Diğer bir rivayete göre. içlerinden biri diğer ikisine "Şimdiye kadar Allah Rızâsı için yapmış olduğunuz iyi amelleri hatırlamaya çalışın ve onları öne sürerek Allah'a yalvarın. ola ki. bu kayayı kaldırır" dediBaşka bir rivayete göre. içlerinden biri diğer ikisine şöyle dedi.

"izler silindi, kapıyı da kaya tıkadı. Allah'dan başka hiç kimse yerimizi bilemez, en güvenilir amellerinizi öne sürerek Allah'a yalvarınız."Bunun üzerine işlerinden biri el açarak Allah'a şöyle yalvardı; "Allah'ım! Benim ileri derecede yaşlı bir anam ve babam vardı. Ben onların akşam sütünü vermeden önce de ev halkına bakardım ve ne de hayvanlarıma bakardım.Bir gün oduna gitmişim, eve geç döndüm, gelince ana-babamı uykuda buldum. Sütlerini sağıp ısıttım, fakat hâlâ uyuyorlardı. Onlara süt vermeden önce çocuklarıma yemek ve hayvanlara yem vermek istemedim.Süt bardaklarını elime aldım ve yanbaşılarına oturarak uyanmalarını beklemeye koyuldum, sabah tanyeri cğarana kadar bu durumda kaldım. Ancak o zaman uyandılar, ben de sütlerini verdim.Allah'ım! Eğer bu davranışı senin rızanı kazanmak için yaptım ise bu kaya yüzünden içine, düştüğümüz çıkmazdan bizi sen kurtar" Adamın bu duası üzerine kaya biraz yerinden kımıldadı, çıkış yolu biraz açıldı, fakat aralık dışarı çıkacakları kadar geniş değildi.Diğer bir rivayete göre. duasının son kısmı şöyle idi. "... Bakmak zorunda olduğum küçük çocuklarım vardı. Eve gidip akşam sütünü sağınca önce yaşlı ana-babama sonra çocuklarıma süt verirdim. Odama gittiğim bir gün evvel geç dönmüştüm, hava kararmıştı, yaşlı anam-babam da uyumuşlardı. Yine de her zamanki gibi sütü sağarak onlara vermek üzere hazırladım, yanlarına gittiğimde uyumaya devam ediyorlardı, ne uykularını bozmak istiyordum ve ne de onlardan önce çocukların sütlerini vermeye gönlüm razı oluyordu.Bu arada sabırsızlanan çocuklar ayaklarımdan dibinde kıvranıyorlardı, onlar uykuda ben de bekleme halinde böylece sabahı bulduk.Allah'ım! Sende malûmdur ki, ben bu hareketi senin rızanı kazanmak için yapmıştım. O hareketim sayesinde bizi şimdi içinde bulunduğumuz çıkmazdan kurtarmanı, karanlık yerden kurtularak gün yüzüne çıkmamızı nasip etmeni diliyorum."Adamın bu duası üzerine kaya kımıldadı ve gün yüzünü görmelerini sağlayacak bir aralık belirdi.İkinci adam. amcasının kızı ile zinadan Allâh korkusu ile kaçındığını öne sürerek dua etti.Üçüncüsü bir sürü sahibi ile yaptığı sözleşmeye bağlı kalarak kendi emeği ile üreyen koyunların hesabını mal sahibine doğru olarak vermesini öne sürerek dua etti.Bu dualar üzerine kaya mağaranın ağzından ayrıldı, adamlar da dışarıya çıkarak yollarına devam ettiler.

- 154 -

YİRMİBEŞİNCİ BÖLÜM

ZEKÂT VE CİMRİLİK

Yüce Allah (C.C.) buyuruyor ki:

"- Allah'ın kendi fazileti ile başışlamış olduğu malda cimrilik ederek zekâtını vermeyenlerin, kendileri hesabına faydalı bir davranışta bulunduklarını sanmasınlar. Bu yaptıkları kendilerine kötülüktür. Cimrilik ederek yanlarında tuttukları zekât, kıyamet gününde, ateşten bir halka olup boyunlarına geçirilecektir." (79) Âli İmran Sûre-i Celîlesi; 180.

Allah Teâlâ (C.C.) buyuruyor ki:

"- O Allah'a ortak koşanların (müşriklerin) vay haline ki. onlar mallarının zekâtını vermezler ve Âhiret Günü'ne de inanmayanlar da onlardır." (80) Fussılat Sûre-i Celîlesi; C-7.- 156 -

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Mal sahiplerinin vermekten kaçındıkları zekât payı, Kıyamet Günü azgın bir yılan şekline sokularak boyunlarına dolanacaktır."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki :"- Ey Muhacirler topluluğu! Beş şey var ki bunlar başınıza gelir ve bunlarla imtihan ediliyorsanız bunlara yetizmenizden Allah'a sığınırım:

- 1- Bir Cemiyette fuhuş yaygın ve aleni hale gelince o cemiyette o zamana kadar görülmemiş olan bozuktuk ve hastalıklar salgın hale gelir.
- 2- Eksik ölçüp tartanların belirttiği bir cemiyette kıtlık yılları, gecim sıkıntısı ve zalim yönetim başgösterir.
- 3- Mallarının zekâtını vermeyenlerin çoğaldığı bir cemiyette kuraklıkla cezalandırılır, öyle ki, hayvanlar olmazsa hiç yağmur yüzü göremezler.
- 4- Allâh'a ve O'nun Rasûlüne verdiği sözden cayan bir cemiyetin başına dış düşman musallat edilerek sahip oldukları bazı imtiyazlar ellerinden alınır.

5 - Devlet adamları Allah'ın Kitabı'na göre hükmetmeyen cemiyetlerde iç kargaşalıklar baş gösterir."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Bütün hayatını cimrilik içinde geçirdikten sonra ölmeye yakın cömert kesilenlere Allah buğuz eder.."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Şu iki sıfat mü'minde birleşmez: Cimrilik ve huysuzluk."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Allah'a yemin ederim, hiç bir cimri Cennet'e giremez."Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:€- Aman, cimrilikten sakınınız. Çünkü cimrilik bir'cemiyeti hem zekât vermekten kaçınmaya, hem akrabalık bağlarını çiğnemeye ve hem de birbirlerinin kanını dökmeye sürükler."Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Allah, alçaklığı yaratırken hamurunu cimrilik ve mal ile yoğurdu."Hasan Ül-Basrî'ye (R.A.) "Cimrilik nedir?" diye sorarlar, o da "İnsanın malının zekât olarak verdiği kısmını kayıp. elinde kalan kısmını sefer saymasıdır."

Hic şüphesiz cimriliğin kaynağı mal sevgisi, oşırı ihtiras, fakir düşme korkusu ve evlat sevgisidir.Nitekim, Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"-- Çocuk, insanı korkak ve cimri yapar."öte yandan öyleleri var ki. ne malının zekâtını verir ve ne de kendi ve âilesine varlıklı bir hayat yaşatmaya elivarır. Bunların biricik hazzı ve arzusu paralarını gözleri önünde görmek, hatta avuçlarında tutmaktır, oysa ki. bu kimseler günün birinde ölüp gideceklerini bilirler.Nitekim bir şâir böyleleri için şöyle diyor:"Kardeşim, insanların hayvan olanları vardır. Zeki ve görgülü bir adam kılığındadırlar Malına dokunan musibeti hemen sezer. Fakat dinine zarar veren musibetin farkına varmaz." Diğer bir şâir de bu konuda şöyle der: "Cimrilik salgın bir hastalıktır: yakışmaz Mertlere, akli başında olanlara ve dindarlara. Cimriliği, elaçıklığına ve itibara tercih edenler. Yemin ederim ki, aldanmışlardı.Yazık o kimseye ki. hem dünyanın hem de Âhiretin hakkını engeller Dininden sonra, bir hic uğruna dünyasını da satar."Diğer bir.şâir de şöyle diyor:"Bir mal ki dosta faydası dokunmaz.Yakınlara yaramaz ve yoksulun durumunu düzeltmez.Onun âkibeti bir vârisin eline geçmektir.Malı miras bırakan cimriye de Âhirette pişmanlık düşer."Bişr (rahimehullah) der ki: "Cimri ile karşılaşmak acıdır, ona bakmak ise kalbe sıkıntı verir" Araplar eskiden beri cimrilik ve korkaklığı utanılacak huylar sayarlardı.Nitekim bir şâir bu hususda şöyle der:"Ver. azalır diye korkma.Çünkü Allah, rızk'arı kullar arasında bö'üştürmüştür.İşler bozuk giderken cimriliğin faydası yok.Buna karşılık işler yolunda giderken vermenin zararı yok.>Diğer bir şâir de şöyle diyor : "insanları cömerte dost görüyorum.Amma. halkın içinde cimrinin dostu olan hic kimseyi görmüyorum.

Cimrinin ailesi içinde bile kınandığını gördüm.Bu sebeble cimri olarak anılmayayım diye kendi kendime ikramdabulundum."Cimri bir kimseye, başkası için mal toplamakta zararın acısına katlanmak, ve bol olan malının tadını ve hayrını görmemek cimriliği kâfidir. Şâir Veki: Böylesi hakkında şöyle der:"Cimri, varis için kendini mal biriktirmeye adanmış bir alçaktır.Vârisleri hesabına, o sadece bir koru bekçisidir.Tıpkı kendisi aç olduğu halde,Avını, başkaları yesin diye yakalayan av köpeği gibi..."Cimrinin malını ya âfete, veya vârise müjdele" sözün. hikmetli ata sözlerinden biridir.İmam-i Azam (Allah O'na rahmet etsin) buyurur: "Sen cimrinin âdil olabileceğine ihtimal veremem. Çünkü cimrilik, sahibini aldanmayayım diye, mızmızlanarak saymaya ve sonunda hakkından fazlasını almaya sürükler. Böyle bir insan güvenilmeye de lâayık değildir."Bir gün Yahya (A.S.) İblis ile karşılaşır ona "Yâ iblis! Söyle bana, dünyada en sevdiğin ve en kızdığın insanhangisidir" diye sorar. İblis ona "En sevdiğim insan, müminin cimrisi ve en nefret ettiğim insan da. fâsık cömerttir." diye cevap verir. Hz. Yahya (A.S.) ona "Neden" diye sorar. şeytan şu cevabı verir. "Çünkü cimrinin cimriliği bana yeter, fakat fâsık cömerte gelince. Allah'ın, cömertliğini gözönünde bulundurarak onu affedeceğinden korkarım.>Daha sonra şeytan "Eğer sen Yahya olmasan sana bu sırrı açmazdım" diyerek yürüdü, gitti.

- 158 -

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM
AŞIRI İHTİRAS

Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:"- Sizin hesabınıza en çok şu iki şeyden korkuyorum: Aşırı emeller beslemek ve nefsinizin azgın ihtiraslarına kapılmak. Çünkü aşırı emeller beslemek. Ahireti unutturur, nefsin doyumsuz ihtiraslarına kapılmak ise insanları haktan saptırır.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- Şu üç şeyin üç şeye yol açacağına kefilim:1 - Bütün benliği ile dünyaya sarılan2 - Dünya'ya hırslanan.3 - Dünya için cimrilik eden kimse;1 - Ötesinde zenginlik olmayan bir fakirlikle,2 - Bitip tükenmez meşguliyetle3 - Beraberinde hiç zenginlik olmayan hüznle, karşılaşırılar."Rivayet edildiğine göre. sehâbilerden biri olan Ebû Derda (R.A.) Humus halkına şöyle seslendi:"- Ey Humus halkı! Oturamayacağınız kadar çok binalar kurmaktan, ulaşılması mümkün olmayan emeller beslemekten, yiyeceğinizden çok varlık ve servet biriktirmekten utanmıyor musunuz?Sizden önce gelip göçenler de büyük binalar yükseltmişler, çok servetler yığmışlar ve uzak vadeli emeller peşinde koşmuşlardır. Fakat kurdukları binalar mezarları oldu. uzak vadeli emellerinde hayal kırıklığına uğradılar ve yığdıkları servetler de hiç bir işlerine yaramadı."Hz. Ali. Hz. Ömer'e (R. Anhuma) bir gün şöyle nasihat etti. "İki dostuna (Peygamber'imiz ile Hz. Ebü Bekr'e) ulaşmak istiyorsan giydiğin gömlek yamalı, ve ayakkabın parçalı olmalıdır.Uzun vadeli emeller peşinden koşmamalı ve hiç bir zaman doyasıya yememelisin."

Hz. Adem (A.S.) oğulu Şit (A.S.) a şu beş nasihatte bulundu ve bu nasihatleri ilerde kendi oğullarına, vasiyet etmesini istedi. Nasihatler şunlardır:1 - Oğullarına, dünyaya güvenmemelerini söyle, çünkü. ben bakı olduğunu gözönüne alarak Cennet'e güvendim, fakat Allah beni oradan çıkardı.2 - Oğullarına. kadınların arzusuna uyarak bir işe girişmemelerini söyle. Çünkü ben eşimin arzusuna uyarak yasaklanmış ağacın meyvasm-dan yediğim için sonra pişman oldum.3 - Okullarına, girişecekleri her işin sonunu baştan düşünmelerini söyle, eğer ben giriştiğim davranışın sonunu düşünseydim, başıma bildiğiniz haller gelmezdi.4 - Herhangi bir işe girişirken içinize şüphe düşerse, ondan uzak durun, çünkü ben yasak ağacın meyvasını yerken içime şüphe düştü, buna rağmen vazgeçmediğim için sonra pişmanlığa düştüm.5 - Girişeceğiniz işlerde bilenlere danışın. eğer ben yasak ağaca yanaşmadan önce meleklerle danışsaydım, başıma bu haller gelmezdi."Mücahid (Rahimeuîlah) buyurur: "Abdullah İbni Ömer {Hz. Ömer'in oğlu) bir gün bana şöyle nasihat etti:"- Sabahladığın zaman içinden "Akşam ne yapacağım> diye düşünme. Akşamı bulunca da "Yarın ne olacak" diye şüphelenme: Yaşarken ölümün için. sıhhatli iken hasta olacağın günlerin için tedbirini al; çünkü yarın adının ne olacağını bilemezsin "Rivayet edildiğine göre. Peygamberimiz (S.A.S.) bir gün sahabilere "Hepiniz Cennet'e girmek istiyor musunuz?" diye sorar. Sahabiler. "Tabi yâ Rasulellah" diye cevap verirler. Bunun üzerine Peygamber'imiz onlara "O halde, kendinizi uzun vadeli emellere kaptırmayın ve Allâh'dan gerçek mânâda haya edin" diye buyurdu.Sahabiler "Biz. hepimiz zaten Allah'dan haya ediyoruz" dediler. Peygamber'imiz onlara şu cevabı verdi:"Bu sizinki gerçek mânâda haya sayılmaz. Allâh'dan gerçek mânâda haya etmek şöyle olur; Mezarlığı ve vücudların çürümesini her zaman hatırlınızda tutmalısınız. Karın boşluğumuz ile bu boş'ukta bulunan organlarınızı, başınız ile üzerine yayılan organlarınızı haramdan korumalısınız.Âhiretin itibarını arzu eden kimse dünyanın süsünü terketmelidir. İşte. Allah'dan gerçek mânâda haya etmek böyle olur ve böylelikle kul, Allâh'ın dostu olma mertebesine ulaşır."Peygamber'imiz (S.A S.) buyuruyor ki:"- Bu ümmetin Kk huzur ve selâmeti zühd ve yakın sayesinde olacağı gibi, en son çöküntüsü de cimrilik ve uzak vadeli emellere sarılmaktan ileri gelecektir."Ummul - Münzir'den rivayet edildiğine göre. şöyle demiştir: "Bir akşam Peygamber'imiz sahabilere "Ey insanlar, sizler Allah'dan utanmıyor musunuz?" diye sordu. Sahabiler "Neden, yâ Rasulellah?" dediler.Peygamber'imiz onlara şöyle karşılık verdi:"- Yeyemeyeceğiniz kadar çok servet yığıyorsunuz, ulaşılması mümkün olmayan uzak vadeli emeller peşine koşuyorsunuz, oturamayacağınız evler yükseltiyorsunuz."Sahabilerden Ebû Sait el-Hudrî (R.A.) buyurur ki; "Bir gün, L'same İbni Zeyd. Zeyd. İbni Sabit'ten bedelini bir ay sonra ödemek üzere yüz altına câriye satın almıştı. Bunun üzerine Peygamber'imiz

(S.A.S.) şöyle derken işittim. "- Üsâme'nin bir ay vadeli alış-verişe girişmesi size acayip gelmiyor mu? Hiç şüphesiz, Üsâme kendini uzak vadeli emellere kaptırmıştır.Varlığını kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, ben her gözlerimin açıldığında göz kapaklarım bir daha kapanmadan Allah'ın canımı alacağını düşünürüm. Gözlerimi bir yere her çevirişte bakışlarımı indirmeye fırsat bulamadan öleceğim sanırım. Ağzıma her lokma alıştır onu yu-tamoyacağımı ve öldükten sonra gırtlığımda kalacağını aklıma getiririm." sonra şöyle buyurdu;"Ey insanlar! Eğer aklınız başınızda ise kendinizi ölümler arasında sayınız. Çünkü, nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, size bildirilen akıbet, göz açıp kapayıya kadar başınıza gelecek ve bunun önlemeye gücünüz yetmeyecektir."İbni Abbas (R.A.) buyurur ki: "Peygamber'imiz su kaynağına yakın yerde, büyük abdest bozduğu halde yine taşla silinir, sonra su ile yıkanmaya giderdi. Ben O'na "Yâ Rasulellah. su size yakın. Önce taşla silinmenize ne lüzum var?" derdim. O bana şu cevabı verirdi: "Elimde senet mi var? Belki suyun yanına varamadan ölürüm!"Rivayet edildiğine göre. Peygamber'imiz bir sohbet esnasında eline üç çöp alır. Çöpün birini önüne diker, ikincisini yanına toprağa saplar ve üçüncüsünü de uzağa atar.Arkasından sahabilere "Bunlar neyi temsil eder, biliyor musunuz?" diye sorar. Sahabiler O'na "Allah ve O'nun Rasûlü bilir" diye cevap verince O şu açıklamayı yapar :"- Önüme diktiğim çöp insandır, şu yandaki ecel. öteye fırlattığım da uzak vadeli emeldir. İnsanoğlu (onun peşinden koşup dururken ona yetişmeden daha önce ecel onu yakalar."Söylendiğine göre. bir gün Hz. İsa (A.S.) bir yerde oturuyordu. Bir ihtiyar elindeki kazma ile yeri kazıyordu. Hz. İsa "Allah'ım! Bu ihtiyarın içinden uzak vadeli emelleri çıkar" diye dua etti, tam o sırada kazmayı bırakarak yere uzandı ve bir müddet durdu.Bu sefer Hz. İsa "Allah'ım, bu ihtiyara uzak vadeli emellerini geri ver" diye dua etti. tam o sırada adamın uzandığı yerden doğrularak yine tarla capalamaya koyulduğunu gördü.Bunun üzerine Hz. İsa adamın yanına giderek, işe ara vermesinin ve yeniden işe koyulmasının sebebini sordu, adam şu cevabı verdi:"- Moladan evvel kazma sallarken birara "Artık iyice yaşın ilerledi, daha ne zamana kadar çalışacaksın" diye düşünerek kazmayı yere bıraktım, yere uzandım. Fakat biraz dinlenince "kalan günlerimde geçimimi sağlamam gerekir" diye düşünerek yeniden kazmayı' ele aldım.

- 162 -

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

İBADETE DEVAM VE HARAMI TERK ETMEK

"İbâdetsin kelime mânâsı. Allah'ın farzlarını yerine getirerek haramlarından kaçınmak ve O'nun koyduğu sınırları aşmamaktır. Mücâhid."Allah'ın sana verdiği imkânlar ile Âhiret Yurdu'nu ara, dünyadaki payını da unutma" mealindeki âyeti ile ilgili olarak, bu âyetin telkin ettiği düstûr; "Allah'a ibâdet etmek" olarak özetlenebilir" demiştir (81)

(81) Kasas Sûre-i Celilesi: 77.

Bilesin ki ibadetin temeli. Allah'ı tanımak. O'ndan çekinmek, umudu O'na bağlamak ve kendini her an O'nun denetimi altında hissetmektir. İnsan bu sıfatlardan uzaklaşınca imanın özünü kavrayamaz. Çünkü Allah'ı tanımaksızın. O'nun beşeri bilgi ve hayal sınırlarını aşkın, benzersiz bir işitici, görücü, yaratıcı, bilgili ve muktedir bir ilâh olduğuna inanmadıkça yapılacak ibadet geçerli değildir.Nitekim, taşralı bir Arab, Muhammed İbni Ali İbni Hüseyin'e (Rahi-mehultah) "Sen Allah'a ibadet ederken O'nu görüyor musun?" diye sorar. Muhammed İbni Ali "Tabii! Öyle olmasa görmediğim kimseye niye ibadet edeyim" diye cevap verir.Taşralı Arab. "O'nu nasıl olabiliyor da görüyorsun" diye sorar. Muhammed İbni Ali ona der ki: "Göz bebeklerinin karşılaşması mânâsında O'nu gözler göremez, fakat gerçek iman sayesinde kalbler görür.Duyu organları vasıtası ile idrak edilemez, çünkü insanların bir benzeri değildir. Âyetleri ile tanınır, alâmetleri aracılığı ile sıfatları tezahür eder, beşerî hüküme cümlelerinin ötesindedir. İşte O. yerin ve göğün or-taksız tek ilâhıdır."Muhammed İbni Ali'nin cevabını dinleyen taşralı Arab, bu sözlere "Allah, peygamberliği nereye havale edeceğini çok iyi bilir" diye karşılık verir.

Ariflerden birine "ilm-i batın" nedir?" diye sormuşlar. O da şöyle cevap vermiştir: "İlm-i batın. Allah'ın ne bir meleğe, ne de bir insana açmadığı ve yalnız sevdiği kulların kalblerine düşürdüğü bir sırrıdır.>Bildirildiğine göre. Kâ'bul-Ahbar (Rahimeullah) der ki: "Eğer insanlar Allah'ın azameti hakkında bir tek. tane iriliğinde kesin bilgiye (ilm-i yakın'e) sahip olsalar. sular ve rüzgar üzerinde yürüyebilirlerdi."Kendisini, tanımaktan âciz kalmayı itiraf etmeyi iman kabul eden ve nimetlere kavuşanın şükürde yetersiz kaldığını kabul etmesini şükür kabul eden Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim."Mahmud-ül Verrak bir şiirinde şöyle der:"Allah'ın nimetlerine şükredebilmem. bana başışlanmışAyrı bir nimet olduğuna göre, ona karşılık olarak şükretmem gerekir.O halde şükürün hedefine varmak, onun fazileti olmaksızın nasılmümkün olabilir?Günler ne kadar biribirine eklense ve ömür ne kadar uzasa bile İnsana saadet gelince sevinici çevreyi etkiler. Sıkıntı ne karşılaşınca ardından esir gelir. Saadette de sıkıntıda da ayrı ayrı öyle nimetler vardır ki. Bunları idrak etmeye değil hayaller, karalar ve denizler bile dar gelir."Buna göre insan. Allah'ın ululuğu hakkında kesin bir bilgiye varınca. kulluk vazifesini kesinlikle benimser, iman kalbde kökleşince Allah'a ibadet etme gerekliliği kendiliğinden ortaya çıkar. İman "zahir" ve "batın" olmak üzere iki kısımdır. Zahiri iman. imana dil ile ifade etmektir, Batınî iman ise kalb ile bağlanmaktır.'p Müminlerin Allah'a yakınlık dereceleri bir birinden farklıdır, ibadet dereceleri de değişiktir. İman. kadere rıza. ihlâs ve tevekkülde gösterebildikleri yükselişe göre ve ilâhî mevhibeden alabildikleri pay oranına göre onları birleştirir, ihlâs, kulun işlediği amele karşılık Allah'dan mükâfat dilemesidir. Çünkü âyette de buyurulduğu üzere "sizi de, işlediğiniz amelleri de aslında Allah yaratmıştır."Buna göre yapılan ibâdet sevap umuduna ve ceza korkusuna dayanıyorsa böyle düşünen kul gerçek mânâda ihlâs sahibi olamaz, o kendi nefsi için çalışmış olur.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Hiç biriniz, yalnız sahibinin korkusu ile görev yapan, yaramaz bir köpek gibi veya ücreti verilmeyince çalışmayan kötü bir çırak gibi olmamalıdır."

Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

"- Bazı kimseler Allah'a tek taraflı bir düşünce ile ibadet ederler, eğer kendilerine hayır gelirse tatmin olurlar, ama eğer bir fitne ile karşılaşılırlarsa yüz çevirirler. Bunlar hem dünyada ve hem de Ahrette zarardadırlar. Bu, apaçık bir ziyandır." (82).

(82) Hacc Sûre-i Celîlesi: 11

Allah'a ibâdet etmemiz ve bu ibadetin farz oluşu üzerimize geçmiş farz kereminden dolayıdır. Kaldı ki O'nun bize bu yolda emir vermiş olması, ibadetimize karşılık mükâfat vermesi, fazilet ve emrini kırdığımız takdirde ceza vermesi bir adalettir."Tevekküle, gelince, sıkıntı ve darlık anında ve başımıza bir belâ gelince gönül rahatlığı ve soğukkanlılık içinde Allah'a güvenmektir. Allah'a tevekkül edenler, her şeye yalnız O'nun gücü yettiğini, ferahlığa çıkaracak araçların O'nun her şeyi puanlayıp zamanı gelince yaratan otoritesine bağlı olduğunu bilirler.Böyleleri ne atalarından, ne çocuklarından, ne servetlerinden ve ne de teknolojik ürünlerden medet ummazlar. Tersine O'nun gösterdiği istikâmetten yürüyerek her şeyi O'na havale ederler, durum ve şartlar ne olursa olsun. O'nun başkasını dayanak ve umut kaynağı olarak tanımazlar.Zaten kendisine tevekkül edenlere O. kâfidir."Rirasya gelince o da ilâhî takdirin her türlü gelişmelerini gönü! hoşnutluğu ile karşılamaktır.Âlimlerimizden biri der ki. "Allah'a en yakın kimseler. O'nun kendilerine ayırdığı payı en ziyade gönül huzuru ile benimseyenlerdir" Şu vecizeyi düşünerek okuyalım. "Nice sevinçler aslında hastalıktır, nice hastalıklar da aslında şifâdır.>Nitekim bir şâir şöyle der:"Her nimet, azı dişleri arasında senin için türlü belâlar saklar. Buna karşılık belâlar beklediğin yerden sevindirici sonuçlarla karşılaşırırsın.Yaşadıkça başına gelenlere karşı sabırlı ol. çünkü her şeyin sonu vardır.Her sıkıntının bir ferahlığı. her harisin bazı kusurları vardır.Hic şüphesiz, bize en yeterli söz Allah'ın kelâmıdır."Ulu Allah (C.C.) bu konuda şöyle buyuruyor:

"- Aslında hakkınızda hayırlı olan bir şey sizin hoşunuza gitmeyebilir. Buna karşılık hakkınızda şer olan bir şey sizin hoşunuza gidebilir. Hiç şüphesiz siz değil. Allah bilir." (83).

(83) Bakara Sûre-i Calilcsi: 216.

Bilesin ki, kul dünya sevgisini terketmedikce. Allah'a karşı ibadetini kemâle erdiremez. Bir vecize şöyledir. "En tesirli nasihat arada perde kalmaksızın kalbe ulaşan nasihattir" "Aradaki perdeler" de hic Şüphesiz, dünyanın koyduğu engellerdir. Hikmet ehlinin sözlerindendir: "Dünya bir anlık bir zamandır, sen onu ibadetle geçir." Şâir Ebû Velid-ül Bacı bu konuda şöyle der: "Ben kesinlikle bildikten sonra. Bütün ömrümün aslında bir an olduğunu. Neden onun kıymetini bilerek, onu. İyilik ve ibadet yolunda kullanmayayım?" Sahâbilerden biri, bir gün Peygamberimize "ölmek istemiyorum" dedi. Peygamber'imiz ona "Malın mülkün var mı?" diye sordu, adam "var" deyince Peygamber'imiz de ona "ölümünden kurtuluş olmadığına göre malını kendinden önce gönder (hayırlı yolda sarfet) çünkü insan malının yanındadır." buyurdu.

Rivayet edildiğine göre. Hz. İsâ (A.S.) der ki. "havarilik şu üç şeyde belirir: Dilde, bakışta ve susuşta. Allah'ı zikretmenin dışında kalan konuşma, boş sözdür. İbret almaktan başka amaç taşıyan her bakış hatadır.

Düşünce içinde geçmeyen her sükût de oyalanmaktan başka bir şey değildir. Dünyayı bırakmak, onun gelişmeleri hakkında fikir yürütmekten ve hazları peşinde koştaktan vazgeçmek ile olur. Çünkü düşünce, nefse (benliğe, şahsiyete) bağlı olduğu için. dileği doğurur. Helâl olmayan şeylere bakışlarını salmaktan sakın, çünkü bakış hedefine varan bir ok ve buyruğunu dinletebilen bir pâdişâhtır. *Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: "- Bakış şeytanın bir okudur. Bakışını haram hedeflerden, Allah korkusu ile alakoyanlara, Allah bu davranışlarına karşılık hazzı kalbde duyulan bir iman başışlar. "Şu vecizeleri dikkat ile okuyalım: "- Bakışlarını başıboş bırakanlar, sık sık hayal kırıklığına uğrar. " - Hep öteye beriye bakmak, olayların perdesini kaldırır, insanı rezil eder, cehennemdeki ikamet müddetini uzatır. " - Gözlerine sahip ol. Çünkü eğer onları başıboş salacak olursan seni günaha düşürürler, fakat onlara hakim olduğun takdirde diğer organlarına da hakim olmuş olursun. "Eflctun'a sormuşlar, "İşitmek mi, yoksa görmek mi kalbe daha zararlıdır." Feylesofun cevabı şu olmuş. "Bakış ile işitmek kalb için kuşun iki kanadı gibidir. Kuş. her iki kanadı olmadan ne havalanabilir ve ne de yere konabilir. Bir kanadı kırık kuş. sırf diğerinin yardımı ile havalanırken sıkıntı çeker, daha çok yorulur. "Muhammed İbni Zey (rahim-' İlah) der ki, "İnsanın her önüne bakması, hem Allah katında ve hemde akli başında kimselerin gözünde yeterli bir kusurdur. "Adamın biri önu sıra giden bir köleye bakıp gülüyormuş. zâhidlerden biri ona şöyle demiş. "Behey akli bozuk! Kalbi bozuk ve bakışı zehirli adam! Sen amellerini yazan ve davranışlarını tesbit edici ve koruyucu kâtip meleklerden utanmıyor musun? Onlar sana belâya uğramış ve derin bir bataklığa gömülmüş bir zavallı olarak bakıyorlar. Sen ise bu durumda iken kendisini seyredenleri, gözlerini üzerine dikenleri umursamazların tutumunu benimsemişsin."

Kadı Ercanî bir şiirinde şöyle der: "Ey gözlerim, bir bakışta amacınıza vardınız. Kalbimi en zararlı yere sürüklediniz. Ey gözlerim, çekin elinizi kalbimden, çünkü ki kişinin bir kişiyi öldürmeye yürümesi namertliktir!" Hz. Ali (kerramellahu veçhe) yurur: "Gözler şeytanın tuzakları- . dır. vücuttaki organların en çabuk etkilisi ve en ağır darbeüsüdür. Allah'a ibadet etmek yolunda vücudunun organlarını nefsinin kontrolü altına veren kimse amacına ulaşır. Buna karşılık organlarını nefsinin hazzının emrinde kullandıran kimse ise bütün amellerini süip süpürmüş olur." Bir şâir şöyle der : "Müridin nefsi Allah'a ibadete yönelince. Kötülüğe sürükleyen sebebler. üzerindeki te'sirini yitirince. Vücutun bütün organları bu yolda ona uyunca. Bu durum onun hesabına çeşit!: nimet başışlar getirir. Ebedilik yurunda cömert insanlar onu bekler. Günahkâr küçük - büyük her türlü günahın kökünü kazıyınca. "Abdullah İbni Mübarek (rahimehuuah) buyurur: "İmanın özü, Pey-gamber'imizin (S.A.S.) getirip öğrettiklerinin doğruluğunu kabul etmektir. Çünkü Kur'anın doğruluğuna inanan kimse, onu tatbik etmeye

koyularak ebediyen cehennemlik olmaktan kurtulur. Haramlardan sakınan kimse tev-be etmeye yönelir. Helâl ile beslenen takvâyâya yönelir. Farz ibadetlerini gerçekleştiren kimsenin müs.'ümanlığı sağlamlaştıracak Doğru konuşan sıkıntılardan kurtulur. Haksızlıklardan uzaklaşan "kisas"dan kurtulur Peygamber'imizin sünnetlerini uygulayan kimsenin ameli özleşir. Sırf Allah rızasına yönelen kimsenin ameli kabul edilir."Rivayet edildiğine göre, sahabilerden Ebû Derda (R.A.) bir gün Pey-gamber'imize "Yâ Rasûlellah! Bana bir şeyler tavsiye et" diye başvurur. Peygamber'imiz onun bu arzusunu şöyle cevaplandırırız:"- Ey Ebû Derda! Kazancın helâl, amelin salih olsun. Allah'dan gündelik rızık dile ve kendini ölümlerden say.İşlediğin amelleri beğenmekten sakın, bu durum amelleri ortadan silen, korkunç bir tehlikedir. Çünkü amellerini beğenen kimse, yaptıkları kabul edilmiş mi, yoksa geri mi çevrilmiştir diye düşünmeden Allah'ı minnet borcu altına koyduğu kanaatine varır.Oysa ki hayalkırıklığı ve zillet getiren nice günah vardır ki büyüklük ve kendini beğenmişlik duygusu doğuran ibadetten daha hayırlıdır."Amellerinde riyaya düşmekten de sakın. Allah'ın:

"O gün hic hesap etmemiş oldukları şeyler Allah tarafından karşılırlarına çıkarılır" âyeti şöyle tefsir edilmiştir: "Bazı kimseler dünyada iyilik sayarak işledikleri nice amelleri. Kıyamet Günü olarak karşılırlarına çıkar" (84). "4) Zümer Sûre-i, CelileSi; 47 Seleften bir zat bu âyet okunurken "Vay riyakârların. başlarına gal derdi.

öte yandan ulu Allah'ın "Allah'a yaptığı ibadete hic bir ortak koşmasın" âyetinin mânâsı şöyledir: "Yâni bu kimse yaptığı ibâdeti ne gösteriş maksadı ile açığa vursun" ne de yaptığından utanarak gizlesin" (85). KeM Sure-i Celilesi: 110.

İbni Mes'ud'dan rivayet edildiğine göre, Kur'ân'ın en son inen âyeti şudur: €- Allâh Ve cönoürütecefirjiz ve herkese, haksızlığa uğramaksızın kazandığının karşılığının verileceği günden korkunuz" (86).

(86) Bakara Sûre-i Celilesi: 281.

Şâir Muhammed İbni Beşir şöyle der:"Dünün, yanılmaz bir şâhid sıfatı ile geride kalmıştır. Bu günün de yaptıklarına şâhid olacaktır.Eğer 6ün bir kötülük kazanmışsan, bu gün. hamedederek, iki iyilik işle.İyilik işlemeyi, sakın yarına bırakma. Çünkü bakarsın ki, "yarın" gelmiş ve sen yoksun!"

Diğer bir şâir de şöyle der:"Arzularına uyarak günahı hemen işlersin, Öteyandan ilerde Tевbe edeceğini umarsın BİR müddet sonra ansızın ölüm gelir! Bu yaptığın akıllı ve tedbirliğin işi değildir!"Hz. Dâvud (A.S.). Hz. Süleyman'a (A.S.) der ki:1 - Mümin henüz elde edemedikleri konusunda Allah'a tevekkül eder.2 - Mümin elde ettiklerinden hoşnut olur.3 - Mümin elinden kaçanlar için sabreder."Bir vecizede de şöyle denilmiştir:"Belâyâ karşı sabreden muradına erer." Bir şâir şöyle der:"Başına bir belâ gelince sabretmelisin. Hayal kırıklığına ve acıya düşmemelisin. Eğer dünya, zineti ile üzerine gelecek olursa Buna karşı direnmek, iyilik ve takva delilidir. Her iki durumda da zor kullanarak nefsin ile devamlı cihadet ki. Hiç bir engel ile karşılaşmadan umduğuna ulaşasın."Diğer bir şâir de şöyle der:"Sabır, dileğin anahtarıdır. O,' her zaman, hedefe varmanın yardımcısıdır. Sabret, ne kadar uzasa bile geceler. Çok defa mahzuna yardım etmiştir.Sabır sayesinde nice "heyhat, olması imkânsız" denen hedefe varılmıştır."Başka bir şâir de şöyle der:"Sabır imanının en sağlam kulpudur. Şeytanın kışkırtmalarına karşı kalkandır o. Sabırda faydalı sonuçlar vardır. - Tez canlılığın ise sonu hüsrandır. Zaman sana keder ulaştırdı ise. Bize karşı zaten devirlerin tutumudur bu. Güzelim sabır zırhına bürün. Kesinlik ile bil ki, sabır cennetin kılavuzudur."Sabır çeşit çeşittir. Birisi, en uygun vakitlerde ve eksiksiz olarak farz ibadetleri işlemeye devam etmektir. Bir başkası, nafil ibadet işlemeye devam etmektir. Bir diğer arkadaş ve komşuların acı veren davranışlarına katlanmaktır.Bir başka çeşit sabır, fakirliğe ve hastalıklara dayanmaktır. Bir diğer sabır çeşidi de günahlara, nefsin azgın arzularına, günah olması muhtemel şeylere, bütün organların işlerine ve diğer faydasız davranışlara karşı durabilmektir.

- 171

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM
ÖLÜMÜ HATIRLAMAK

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:e- D nyev  hazları gözden düşüren ölümü sık sık hatırlayınız."Hadisi şöyle açıklayabiliriz:  l m  sık sık hatırlayarak dünya hazlarına karşı olan hevesinizi kırınız ki, Allah'a y nelesiniz. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Eğer hayvanlar ölüm hakkında insanların bildiğini bilselerdi, hep zayıf hayvan eti yemek zorunda kalırdınız."Hz. Ayşe (R. Anha) Peygamber'imize bir gün "Kıyamet Günü.  ehid-ter ile birlikte Ma ere gelen olacak mı?" diye sorar. Peygamber'imiz bu soruya "Evet.  l m  g nle gecede yirmi kere hatırlayanları" diye cevap buyurdu.Bu  st n faziletin sebebi, ölümü akla getirmenin oyalama yurdu olan dünyadan so umayı gerektirmesi ve âhiret için hazırlık yapmaya yol açmasıdır, ölümü hatırdan çıkarmak ise dünya hazlarına dalmaya sürükler.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurur ki:"- ölüm. mü'mine hediyeedir."Peygamberimizin  l m , mümin hesabına hediye sayması  undan ileri geliyor; çünki nefsinin çeşitli isteklerini kar ılamamanın sıkıntılarına katlanmak, azgın arzularını sınırlamak ve şeytana karşı devamlı olarak kendini savunmak gibi vazifeleri omuzunda ta ıdı ından dolayı, dünya mü'-min için bir çeşit zindandır, ölüm onu bu azabdan kurtarmaktır. Bu kurtuluş onun hakkında bir hediyeedir.Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:"- ölüm, her müslüman için bir kefarettir."Peygamber'imiz bu hadisi ile, halka ne eli ile ne de dili ile zarar vermeyen, kendini mü'min ahl kının canlı numunesi haline getiren, ufak tefek kusurlar dışında büyük günahların kirine bula mamı  gerçek mü'minleri kasdetmektedir.   te  l m böylesine büyük günahlardan kalabilmi  ve farz ibadetleri yerine getirmiş kimselerin ufak tefek günahlarına kefaret ve temizleyici olur.Ata-ul Horasanı , sr ki: Peygamber'imiz bir gün yüksek sesli kahkahaları dışardan duyulan bir meclise uğradı ve onlara: "Dünya nazlarının bulandırıcısını anarak ^meclisinizi karıştırır." diye buyurur, oradakiler "Dünya nazlarının bulandırıcısı nedir?" diye sorarlar. Peygamber'imiz " l m" diye cevap verir_Enes der ki Peygamber'imiz (S.A.S.)   yle buyurdu:c- ölümü sık sık hatırlayınız, çünki günahları giderir ve sizi dünyadan so utur."Diğer bir hadiste:"- ölüm uyarıcı olmaya kâfidir."Başka bir hadiste:"- ölüm vaiz olmaya kâfidir."Buyurmu tur.Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün mescide girince i erdekilerin yüksek sesle gülerek konuştuklarını görür, onlara " l m  hatırinaza getiriniz. Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki. benim bildiklerimi bilseydiniz az güler, çok a lardınız" buyurdu.Peygamber'imizin de bulunduğu bir mecliste sa  biler birini söz konusu ederek hayli  overler. Bunun  zerine Peygamber'imiz sa  biler: "Sözünü ettiğiniz arkadaşınız  ' m  anar mıydı?" diye sordu. Sa  biler "Biz onun ölümden bahsettiğini hic duymuş değiliz" diye cevap verdiler. O zaman Peygamber'imiz "O halde arkadaşınız sizin  vd  n z gibi değildir." buyurdu. bni  mer (R.A.) der ki. "On kişilik bir gurubun onuncusu olarak Peygamberimizin ziyaretine vardım. Ensar'dan biri Peygamber'imize " nsanların en zekisi ve de erlisi kimdir. Y  Rasûlellah" diye sordu. Peygamber'imiz bu soruya şöyle cevap verdi. "En zeki ve en değerli kimseler ölümü en sık anan ve onun için en çok hazırlık yapan kimselerdir. Bu kimseler dünya  erefi ve Ahiret üstünlüğünü birlikte yanlarında götüren zekilerdir."Hasan- l Basrî (rahimehullah) buyurur: " l m dünyanın değerini d   rd  ve aklı başında kimselerin huzurunu yok etti."Rebil  bni Haysem buyurdu: "Mü'minin. Ölümden daha değerli bir beklediği yoktur. Benim  l m m  kimseye duyurmayın, hemencecik beni Rabb'ime teslim edin."Ehli hikmetten bir zat. bir arkadaşına gönderdiği mektupta şunları yazdı. "Ey kardeşim, ölümü  zleyip de bulamayaca ın âleme (Ahirete) göçmeden önce bu alemde iken ölümden kork."İbni Sirin'in (rahimehu ah) yanında ölümden söz edildiği zaman vücudunun bütün organları donakalırdı. mer İbni Abdülâziz (R.A.) her gece fıkıh  limlerini sarayında sohbet çağırır. hep birlikte ölümden. Kıyamet G n mden ve âhiretten bahsederek, sanki önlerinde cenaze varmış gibi gözyaşı dökerlerdi. brahim-i Taym  (rahimehu lah) buyurur: " ki şey beni dünyadan haz duymaz hale getirdi.  l m  ve Allah'ın huzuruna dikilece imi d  nmek."Kâ'b İbni Ahbar (ratrmehullah) buyurur: " lece ini bilen kimse dünyanın sıkıntı ve mes'elelerine önem vermez."Mutarrif (rahimehutlah)

buyurur: "Rüyamda, Basra Camii'nin ortasındaki kürsüden seslenen birinin şöyle dediğini duydum: "Ölümü hatırlamak. Allah'dan korkanların kalbini parça parça etmiştir. Yemin ederim ki, ben onları ne yapacaklarını şaşırmış görüyorum."Eş'as (rahimehullah) der ki, "Hasan-ül Basrî'nin yanına girerdik kendisi sanki ateş, sanki bir âhiret işi ve ölüm hatırası idi."Safi/ye (R. Anho) buyurur ki: "Kadının biri bir gün Hz. Ayşe'ye (R.A.) gelerek kalbinin katılığından dert yandı. Hz. Ayşe (R.A.) ona, "Sık sık ölümü hatırla, o zaman kalbin yumuşar" dedi. Kadın, Hz. Ayşe'nin tavsiyesini tatbik edince gerçekten kalbi yumuşadı. Bundan dolayı bir müddet sonra yine Hz. Ayşe'nin ziyaretine gelerek ona teşekkür etti."Hz. İsa'nın (A.S.) yanında ölümden bahsedilirken derisi kanardı.Hz. Dâvud (A.S.) un yanında ölümden Kıyâmet Gününden söz edildiği zaman, vücûdunun organları birbirinden ayrılacak derecede ağlar ve ancak Allah'ın rahmetinden bahsedilince kendine gelirdi.Hasan-ül Basrî (rahimehullah) buyurur: "Gördüğüm bütün akıllı başında kimseler ölümden korkuyor ve ölünün arkasından hüznü duyuyor."Emevî halifelerinden Ömer İbni Abdülâziz (R.A.) çevresindeki âlimlerden birine "Bana va'zet" der. Âlim "Ölümü tadacak ilk halife sensin" der. Halife "Devam et" der. Âlim, "Hz. Âdem'e (A.S.) varıncaya kadar bütün ataların ölümü tatmaktan kurtulamamışlardır. Şimdi ise sıra sana geldi" der. Bunun üzerine Ömer İbni Abdülâziz ağlamaya başlar.Rebi' İbni Hasem (rahimehullah) evinde bir kuyu kazmış, her gün birkaç kere içine girer yatarmış, böylelikle ölüm düşüncesini hafızasında canlı tutarmış ve soranlara dermiş ki: "Ölüm duygusu bir an bile kalbimden çıksa hemen kalbim bozulur."Mutarrif İbni Abdülâziz (rahimehullah) buyurur; "şu ölüm. varlık sahiplerini varlıklarına konmaktan alakoydu. o halde ölümsüz bir varlık ve saadet arayınız."Halife Ömer İbni Abdülâziz (R.A.) enbese'ye dedi ki, "Ölümü sık sık" an. Eğer geniş imkânlar içinde yaşıyorsan, bu hatırlama, seni mütevazî imkânlarla yöneltir. Eğer kît imkânlar içinde yaşıyorsan bu hatırlama, yaşama imkânlarını geniş saymana yolaçar."Ebû Süleyman-üd Daranî (rahimehullah) der ki. "Ümmü Harun'a "ölmek ister misin?" diye sordum, "hayır" dedi. "Nicin?> diye sordum, bana şu cevabı verdi, "Bir insanın emrini kırmış olsam. onunla karşılaşmak istemezdim. (Allah ile) nasıl karşılaşmayı isteyebilirim ki. O'nun emrini kırdım."Ebu Musa el-Temimî (rahimehullah) buyurur: "Meşhur şâir Farez-dek'in eşi vefat etmişti, Basra şehrinin bütün ileri gelenleri cenazeye gelmişti, aralarında Hasan-ül Basrî (rahimehullah) da vardı. Farezdek'e dedi ki. "Yâ Ebû Firas (Farazdek'in lâkabı) bu gün için ne hazırladın?" Farez-dek "Altmış yıldan beri tekrarladığım (Lâ ilâhe illallah...) şahadet cümlesini" diye cevap verdi.Farezdek eşi toprağa verildikten sonra kabrin başına dikilerek bir mersiye söyledi, şu beyitler o mersiyeden alınmıştır:

•"Korkarım ki, beni milemezsen kabrin ötesinde ondan. Daha dar ve daha yakıcı bir yerden yakamı kurtaramam.Kıyâmet Günü bana sert bir güfcacü ve Farezdek'i süren bir sürücü geldiği vakit hiç şüphesiz boynu bükülü cehenneme yürüyen kimseler Adem oğullarından hayrete uğrarlar." Kabirde yatanlar hakkında Arap şâirleri şöyle demişlerdir: "Mezarlığın başında dur ve şöyle seslen. "Hanginiz karanlığa gömülmüştür."Hanginize kabri içinde iyi davranılmıştır • da muhafızları onu emin bir uykuya dalmasına müsaade etmişlerdir."Dışardan bakan gözlere göre mezarlıkta tek bir sükûnet vardır.Belli değil ölümler arasındaki derece farklarıEğer sana cevap verselerdi, içinde bulundukları durumun içyüzünüAçıklayan bir dil ile sana her şeyi anlatırlardıİtaat içinde olanları. Cennet bahçesine inmiştir.Dolaşır dileğince ağaçları arasmda.Azgın günahkârlara gelince onlar çukurda kıvranıyorlar, yılanlarına yuva olarak Akrebler de yürür üzerine doğru, ruhu onların ısırılmaları yüzünden ağır bir işkence altındadır.Mâlik bni Dinar buyurur ki; "Bir gün bir mezarlığın yanından geçerken şu şiiri söyledim:

"Mezarlığa vardım, onlara seslendim: Hani nerde ulular ve küçümseyenler?Nerede, büyüklüğüne delil getirenler?Övündüğü zaman sözleri doğru bulunanlar nerede?"O sırada mezarlıktan bir ses geldi. Sesi duyuyor, fakat sesleneni göremiyordum, şöyle diyordu:"Yok oldu hepsi, yok haber verecek kimse, Öldüler hepsi, haber de öldü. Toprağın kızları gece gündüz

demedi, O vücûdların güzelliklerini mahvediyor. Ey göçüp gidenleri soran kişi. Gördüklerinden ibret almıyor musun?"Bir kabrin üzerinde şu yazı bulunmuştur:Mezarlar sana sesleniyor, oysa ki onlar dilsizdir, konuşmazlar. Sakinleri de toprak altında suskun yatıyor,"Ey doymak bilmez bir ihtiras ile dünyalık yığan kimse.Bu dünyalığı kim için biriktiriyorsun?Halbuki sen öleceksin!"ibni Semmak (rahimehullah) buyuruyor ki: "Bir gün mezarlıktan geçerken kabirlerden biri üzerinde şu manzum kitabeyi okudum:"Akraba ve yakınlarım, kabrimin yanından gelip geçiyorlar.Sanki beni hiç tanımamışlar gibilmirasçılar malımı bölüşüyorlar.Fakat borçlarımı tereddütsüz reddediyorlar.Herkes payını almış ve. kendi hayatını yaşıyor.Aman Allah'ım! Ne de çabuk unuttular beni!"Diğer bir kabir üzerinde de şu yazı bulunmuştur:"Tanıdıklar arasındaki gerçek dost çabucak kayboluyor, •Ne kapıcı ve ne de bekçi ölüme engel olamıyor.O halde dünyadan ve dünya nazlarından nasıl ferahlık buluyorsun?Ey sözleri ve nefesleri sayılan kimse! Ey gafil! Kusurlara batmışsın. Ömrünü dünya hazlarına dalarak harcamışsın! Ölüm; aldandı diye, ceht ile nedamet elimiz. Başkalarına bilgi dağıtanlara da acımaz!

Başında durduğun nice kabrin içindekini Ölüm cevap veremez, dilsizce çevirdi, oysa .o dilsiz değildi. Köşkün pek bayındırdı, herkesçe beğeniliyordu. Kabrin ise bu gün mezarlıkta belirsiz olmuştur."Başka bir manzum kitabe de şöyledir:"Kabirleri rehin atları gibi dizildiği vakit dostların başında durdum. Eğer ağlasam da göz yaşlarım boşansa gözlerim aralarındaki yerimi görürdü."(Bir doktorun mezar taşında şu manzum kitabe bulunmuştur.) "Bana biri Lokman toprak oldu dediği vakit, Tıbbından ve kâmilliğinden bahsedilen nerede. İhtisas ve tedavileri suya düştü. Heyhat, kendisini savunamayan başkasını savunamaz dedim."Diğer bir mezar taşında da şu manzum kitabe bulundu: "Ey insanlar! Benim de bir emelim vardı. Ölüm ona ulaşmaktan alakoydu beni. Allah'ından korksun o kimse ki. Yaşarken amel etme fırsatı bulmuştur. Gördüğün yere taşınan yalnız ben değilim. Herkes böyle bir yere taşınacaktır.

- 177 -

YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM

GÖKLER VE ÇEŞİTLİ CİNSLER

Rivayete göre. Allah'ın (C.C.) ilk yarattığı varlık cevher'dir. Allah cevhere heybet nazarı ile bakınca Allah Korkusu ile eridi ve titredi, arkasından su oldu. Sonra Allah suya rahmet nazarı ile bakınca yarısı dondu. Allah bu donmuş sudan Arşı yarattı.Arş da sarsılmaya başlayınca Allah üzerine «Lâ ilâhe illallah, Muhammedürresûlullah' (Allah'dan başka ilâh yoktur. Muhammed Allah'ın rasul'üdür)» cümlesini yazdı, O zaman sükûnet buldu.Geriye kalan suyu. Allah Kıyamet Günü'ne kadar kendi hâline sarsılmaya ve kaynaşmaya bıraktı. Nitekim ulu Allah «O'nun Arş'ı su üzerinde idî» buyuruyor.Arkasından su çalkanmaya ve köpürmeye başladı, ondan dumanlar çıktı ve birbiri üzerine yığılarak yükseldi. Dumanın köpüğü vardı. Allâh bu köpükten ket halinde yer gökleri yarattı.Bu salhada yer ve gök tabakaları yapıştı. Ulu Allah aralarında rüzgâr yarattı ve böylece yer katları ile gök katları birbirinden ayrıldı.Nitekim ulu Allah (C.C.) bu durumu bildirerek «sonra semaya doğruldu ki. o bir duman halinde idi.» buyurur.

Hikmet ehli şöyle der: «Allah göğü neden dumandan yarattı da Buhardan yaratmadı? Çünkü duman düzleri birbirleriyle bağlantı!: halde yaratılmıştır. Sonuncusu yerinde sabittir. Oysa ki. buhar dengesiz bir yapıya sahiptir, dönücüdür. Bu da ulu Allah'ın ilminin kemâlini ve hikmetini gösterir.Daha sonra Allah suya rahmet nazarı ile baktı, su dondu. Nitekim bu. husus Peygamberimizin (S.A.S.) hadisi ile sabittir.Faide, gerek gök ile yeryüzü arasında ve gerekse bütün gök katları arasında beşyüz yıllık mesafe vardır. Her gök katının yüksekliği de yine beş yüz yıllık uzaklık tutar.Söylendiğine göre göğün birinci katı sütten beyazdır. Onu yeşil gösteren «Kaf» dağının yeşilliğinin yansımasıdır. Birinci kat göğün adı Rakia»dır. İkinci kat gökyüzü nûr gibi parıldayan demirdendir, adı «Reydum» veya «Maun»dur. Üçüncü kat gök bakırdandır. adı. «Melekût» veya

«Hoynyun»dur.Dördüncü kat gök beyaz gümüştedir, parlaklığı gözleri kamaştıracak güçtedir, adı «Zahire»dir. Beşinci kat gök kırmızı altındandır, adı «Muzeyne» veya «muzhiresdir. Altıncı kat gök nûr parıltılı bir cevherdendir, adı «Halise»dir. Yedinci kat gök kırmızı yakuttandır, adı «Lobiye» veya «Damia» dır.«Beyt-ül Mâmur» göğün bu yedinci katındadır. Beyt-ü! Mâmur'un biri kırmızı yakuttan, öbürü yeşil zeberced'den. biri beyaz gümüşten ve öteki kırmızı altından olmak üzere dört direği vardır.Yine söylendiğine göre akikten olan Beyt-ül Mâmur'a her gün yetmiş bir. melek girer ve Kıyamet Gününe kadar bu meleklerden hiçbiri geri dönmez.Güvenilir görüşe göre. yeryüzü gökten daha üstündür. Çünkü peygamberler burada yaratılmış ve burada gömülmüştür. Yerin en makbul katı da en üst katıdır. Çünkü vorlıklar bu kattan yararlanmaktadırlar.İbni Abbâs'dan (R.A.) rivayet edildiğine göre göklerin en üstün katı çatısı üzerinde «Arş-ür Rahman»ın bulunduğu gök katıdır. Bu katın ismi Arş'a yakınlığından dolayı «Kürsî» dir. Bir de bütün faydalanılan yıldızlar, yedi gezegen hariç, bu kattadırlar. Yedi gezegen yıldız ise göğün yedi katına dağılmış vaziyettedir.Bunlardan «Zuha!» yedinci kat göktedir ve perşembe gününe teka-bü! eder. «Merih» beşinci kat göktedir ve salı gününe tekabül eder. «Güneş» dördüncü kat göktedir ve pazar gününe tekabül eder. «Zühre» üçüncü kat göktedir ve Cum'a gününe tekabül eder. «Utarit» ikinci kat göktedir ve çarşamba gününe tekabül eder. Ay. birinci kat göktedir ve Pazartesi gününe tekabül eder. Lâtif bir nükte:Ulu Allah'ın şaşırtıcı bir hilkat cilvesi olarak hiç birininin diğerine benzememesine rağmen yedi kat göğün hepsi de dumandan yaratılmıştır. Öteyandan Allah (C.C.) gökten indirdiği su sayesinde çeşitli: rengi ve değişik tadı olan türlü türlü bitki ve meyveler ortaya çıkarmıştır. Nitekim Ulu Allah «Meyva ve bitkileri yiyecek olarak birbirinden farklı üstünlükte yarattık» diye buyuruyor.Yine ulu Allah, ademoğullarını da çeşit çeşit tabakalarda yaratmıştır. Kiminin rengi beyaz, kimininki ise siyahtır. Kimi bilgili, kimi câhildir. Oysa ki, hepsinin kökü aynı yâni Âdemdir. Her yarattığı şeyde «Kemâl»ini isbat eden Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim!

- 179 -

OTUZUNCU BÖLÜM

KÜRSİ, ARŞ. MUKARREB MELEKLER. RIZIKLAR VE TEVEKKÜL

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Allah'ın Kürsi'si gökleri ve yeri kaplar.» (87) Bakara: 285

Bazı tefsir âlimlerine göre «Kürsî» Allahın ilminden mecazdır. Bazılarına göre O'nun mülkü kastedilmektedir. Bir kısım âlimlerin yorumuna göre ise burada bildiğimiz gök cisimleri kastedilmektedir.Hz. Ali'den (K.v.) rivayet edildiğine göre. «Kursi» parlak incidendir ve uzunluğunu Allâh'dan başka hic kimse bilmez.Bir hadiste: «Göklerde yedi kat yer Kürsi ile birlikte sahrada h?r haî-fca gibidir» buyurulmuştur.İbni Mâce'nin naklettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:«- Gökler. Kürsî başıucundadır, Kürsi de Arş'ın önündedir.»İkrime (R.A.) nin rivayet ettiğine göre şöyle demiştir:c- Güneş Kürsî nurunun yetmişde biri kadardır. Arş da. Perdelerin, yani hicapların yetmişde biri kadardır.»Yine Peygamber'imizden nakledildiğine göre. Kürsî'yi taşıyan meleklerle Arş'ı taşıyan melekler arasında yetmiş tane karaniik hicap ve yetmiş tane aydinhk hicap vardır. Her hicap arasında beşyüz yıllık mesafe vardır.Eğer böyle olmasaydı. Kürsî'yi taşıyan melekler, onların nurundan yanarlardı.Arş. Kürsî'den daha yüksekte tamamen ışıktan ibaret bir cisimdir ve Kürsi'den ayrı bir yapıdadır. Hasan-ül Basrî bu görüşe katılmaz. Arş'ın kırmızı yakuttan. yeşil bir cevherden .ak inciden ve safi ışıktan olduğunu ileri süren çeşitli görüşler vardır.En doğrusu bu konuda kesin konuşmaktan kaçınmak ve susmayı tercih etmektir. Felek (astronomi) âlimleri (Arş'a «dokuzuncu Felek» «en üst Felek» ve «Felekler, Feleği», «atlas Felek» yâni «Yıldızsız Feieka gibi çeşitli isimler verirler.Çünkü klâsik hayat âlimlerine göre bütün Felekler «burçlar Feleği» adını alan sekizinci Felekte sabittirler.Şeriat âlimlerine göre «Arş» ve «Kurs:» mah!ükatın üst sınırıdır. Tavanıdır, onun dışında hiçbir şey yoktur. Bu sınır, aynı

zamanda kulların bilgi hududunu çizmektedir. Bu sınırın ötesini ne idrak etmeye imkân vardır ve ne de bunun ötesine taşan bir araştırmaya girişmek yerindedir.Ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

Eğer onlar sana yüz çevirirler ise de ki, «Bana kendinden başka ilâh bulunmayan Allah yeter. Ben sırf O'na dayanıyorum. O, ulu Arş'ın sahibidir»

(88) Tevbe Sûre-i. Celilesi. 129.

Görüldüğü gibi Allah. Arş'ı «ululuk ile sıfatlandırmıştır. Çünkü varlıkların en büyüğüdür.Öte yandan yukardaki âyette emredilen «tevekküldü (sırf Allah'a dayanıp güvenmeyi) Peygamber'imiz (S.A.S.) hayatında gerçekleştirmiştir. Bu yüzden gerek Tevrat'ta ve gerekse diğer ilâhî kaynaklı kitaplarda Peygamber'imiz «Mütevekkil (tevekkül eden. sırf Allah'a dayanıp güvenen) diye anılmaktadır. Neden? Çünkü tevekkül; Allah'ı tek bilip O'nu tanımanın tabii bir neticesidir. Peygamber'imiz (S.A.S.) da Allah'ı tek bilenlerin efendisi ve O'nu tanıyanların {ariflerin) başıdır. Zaman zaman sanıldığı gibi. tevekkül tedbirlere ve neticeye götüren sebeplere sarılmaya engel değildir. Tersine böyle olmak emredilmiştir Nitekim bir taşralı arap Peygamberimize (S.A.S.) «Devemi bağlayayım mı. yoksa onu Allah'a tevekkül ederek salıvereyim mi» diye sorar. Peygamber'imiz taşralı arab'a «Deveni bağla. sonra tevekkül et» diye buyurur.Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:«- Eğer Allah'a tam mânâsı ile tevekkül etseydiniz, O. Sabahleyin yola aç çıkarak yuvaya tok dönen kuşların rızkını nasıl veriyorsa sizinkini de öyle verirdi.»Peygamberimiz burada «Kuşların sabahleyin yola çıktıklarını» belirterek tevekkülün netice sağlayıcı sebeplere yapışmakla birlikte olması gerektiğine işaret buyurmuştur.

- HİKÂYE -

İbrahim İbni Edhem ile Şakik'ül Belhi (rahmetulfâhi aleyhim) Mekke'de karşılaşırlar. İbrahim. Şakik'e «Seni bu duruma getirmeye sebep ne oldu» diye sorar. Şakik şöyle cevap verir. «Günlerden bir gün çöle varmıştım.Kıraç bir yerde yatan, kanatları kırık bir kuş gördüm. Kendi kendime «Şurada oturayım ve bu kuşun rızkının nereden geldiğini gözetleyim» dedim. Kuşun karşısında yere çöktüm. O sırada gagası arasında çekirge taşıyan başka bir kuş belirdi, kırık kanadlı kuşun yanına konarak gagası arasmdaki çekirgeyi onun gagasına bıraktı.Bu durumu görünce içimden «Bu kuşu öbürüne vasıta kılan ulu Allah, nerede olursam olayım benim rızkımı da sağlamaya kadirdir» diyerek kazanç peşinden koşmaya son verdim ve kendimi tamamen ibadete adadım.»İbrahim İbni Edhem. O'na «Peki neden sen o kırık kanadlı kuşa yiyecek taşıyan sağlam kuş olup daha yüksek dereceli olmak istemiyorsun? Sen Peygamber'imizin «Yüksek el (veren el) alçak elden (alan elinden) daha hayırlıdır» diye buyurduğunu duymadın mı?Mü'minin alâmeti, iki dereceli olan her şeyde, daha üstün olan derecenin peşinden koşmaktır. Böylelikle ancak iyilerin menziline ulaşabilir.Bu cevabı alan Şakik. İbrahim'in elini tutarak öptü ve «Yâ Ebû İshak (İbrahim İbni Edhem'i lekabi) sen bizim üstadımızsın» dedi.Fakat insan bir neceye ulaşmak üzere sebeplere el attığı zaman gözünü bunlara dikip onlara takılmama!!, tersine her zaman bakışlarının hedefi ve emeğinin amacı Allah olmalıdır. Bu-husûsda. dilenciği örnek almalı.Bilindiği gibi, dilenciler dilenirken bir kab kullanırlar. Fakat kab onun aracı olduğu için dilenirken gözlerini kaba değil, onlara bir şey verecek olan insanlara dikerler.

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- insanların en zengini olmak isteyen kimse, Allah'ın katında bulunan varlığa elindeki varlıktan daha çok güvenmelidir.»Uzun müddet İbrahim İbni Edhem'in (R.A.) hizmetinde bu.unan Hu-zeyîet-üt Mercşî'ye bir gün «Onun yanında bulunduğun süre içinde karşılaştığın en şaşırtıcı olay nedir» diye sorarlar.Huzeyfe şu cevabı verir: «Mekke'ye giderken yolda günlerce aç kaldık, sonunda Kûfe'ye vardık, yıkık bir camiye sığınmıştık.Bu sırada İbrahim İbni Edhem. yüzüme bakarak bana «Yâ Huzeyfe. seni acıkmış görüyorum, öyle mi» diye sordu. Ben de ona «Durum şeyhimin gördüğü gibidir» cevabını verdim.Bunun üzerine «Bana kâğıt, kalem getir» dedi. istediklerini ona getirdim. Besmele'nin arkasından «Her durumda hedef sensin, her mânâda yöneliş sanadır» diye yazarak şu manzumeyi

kâğıda döktü:«Ben hamededen'im. ben şükreden'im, ben zikreden'imBen açım, ben kayıbım ve ben çıplak'ım altı durum saydım, ben bunların ilk yarısını üzerime almışım Ya Rabb'i, diğer yarısından da sen kefil ol Senden başkasını övmek, benim için cehennem alevlerine dalmaktır.O halde zavallı kullarını cehenneme düşmekten koru!»Manzumeyi bitirince yazılı kâğıt parçasını eüme uzattı ve bana «Dışarı çık ve sakın Allah'dan başkasına gönül bağlama, bu kâğıt parçasını da ilk karşılaştığın kimseye ver» dedi.Dışarı çıktım, ilk karşılaştığım insan katırına binmiş biri idi. kâğıt parçasını adama uzattım. Adam onu elimden aldı. yazıyı okuyunca ağlamaya başladı, «Bu yazının sahibi ne yaptı» diye sordu. «Falan camidedir» diye cevap verdim. Bunun üzerine adam bana içinde altı yüz dinar bulunan bir kese altın verdi ve geçip gitti. Arkasından birine daha rastlayınca ona «Şu katırın sırtında giden adam kim?» diye sordum, karşımdaki bana «O bir hıristiyandır» diye cevap verdi.Dönüp İbrahim'in yanına vardım, olup bitenleri anlattım, bana «O keseye sakın dokunma, çünkü o adam şimdi gelir» dedi. Biraz sonra keseyi bana veren hıristiyan. İbrahim'in dediği gibi, içeri girdi. İbrahim'in başucunda diz çöktü, onu öpmeye başladı ve arkasından İslâmı kabul etti.»Faide, İbni Abbas (R.A.) şöyle demiştir: «Cenabı Allah, Arş'ı taşıyan melekleri yaratınca onlara «Arş'ımı taşıyın» diye buyurdu, taşıyamadılar. Bunun üzerine ulu Allah (C.C.) her birinin yanına bütün göklerdeki kadar melek verdi ve hepsine «Arş'ımı taşıyım» diye buyurdu, yine taşıyamadılar.

Bu sefer her bir meleğin yanına göklerdeki bütün melekler ile yerdeki bütün canlıların sayısı kadar melek kattıktan sonra «Arş'ımı taşıyın» diye buyurdu, yine de taşıyamadılar.Bunun üzerine ulu Allah onlara «Lâ havle ve la kuvvete illâ billâhi (bütün kımıldama ve kuvvet tezahürleri ancak Allah'ın yardımı ile)» deyin» diye buyurdu, melekler bunu söyleyince Arş'ı taşıyabildiler.Fakat rüzgârın sırtında meleklerin ayakları, yedinci kat yere kadar battı. Tabanları hiç bir yere dayanamadığı için Arşa tutunmak zorunda kaldılar.Bu arada içlerinden biri düşerde yuvarlanır ve nereye düştüğünü bilmez korkusu ile durmadan aynı cümleleri tekrar ediyorlardı.Onlar Arş'ı taşıyor Arş da onları taşıyordu amma hepsini Allahın gücü taşıyordu.Rivayete göre:«- Her sabah ve her akşam yedişer kere «hasbi yellahu lâ ilâhe illâ huve, aleyhi tevekkeltü ve huve Rabbül Arşil aziz (kendisinden başka İlâh bulunmayan Allahbana yeter, ben yalnız O'nun desteğine güveniyorum, O ulu Arş'ın sahasıdır) diyen kimsenin Allah, eğri doğru ne dileği varsa yerine getirmesi üzerine almıştır.»Başka bir rivayete göre. hadisin son kısmı şöyledir: «Allah, gerek dünya ile ilgili gerek Âhiret ile ilgili ne dileği varsa yerine getirmeyi üzerine alır.»

- 184 -

OTUZBİRİNCİ BÖLÜM

DÜNYAYI TERKETMEK. ONU KÖTÜLEMEK

Dünyayı zem hakkında inen âyetler ve emsâli pek çoktur.Denebilir ki. Kur'ân-ı Kerim'in ekserisi dünyayı aşağılamak, onu insanların gözünden düşürmek ve Âhirete yönelmelerini sağlamayı telkin eder. Hattâ peygamberlerin amacı da budur, onlar insanlığa ancak bunun için gönderilmişlerdir.Bu cihet açık olduğu için bu konuda âyet nakletmeyi yersiz gördük, yalnız bu mesele ile ilgili olan hadislerin bir kısmını nakledeceğiz.Rivâyete göre Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün yolda yürürken bir koyun leşine rastlar, yanındakilere «Bu koyun leşine, sahibinin önem vermediğini kabul eder misiniz?» diye sordu.Sahâbiler O'no «Tabii kabul ederiz, önem vermediği için onu çöpe attılar» diye cevap verdiler. Bunun üzerine Peygamber'imiz sahâbilere buyurdu ki. «Nefsimi kudreti elinde tutan Allah'a yemin ederim ki. Allah katında dünya, şu koyun leşinin sahibinin gözünde olduğundan daha değersizdir. Eğer Allah katında dünya bir sivri sinek kanadı kadar değer taşısaydı, ondan kâfirlere bir içim su bile vermezdi.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Dünya mü'minin zindan ve kâfirin cennetidir.» Peygamber'imiz {S.A.S.) buyuruyor ki:«- Dünya lanete uğramıştır. Allah rızası için olunanlar dışında dünyadaki her şey de lanete uğramıştır.»Ebû Mûsâ et-Eş'orî'nin bildirdiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:«- Dünyayı seven. Âhiretine zarar verir, Âhireti

seven dünyasına zarar verir. Buna göre kalıcı (baki) olan» geçici (fani) olana tercih ediniz.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: - Dünyaya, gönül vermek, bütün günahların başıdır.» Sahâbilerden Zeyd İbni Erkam (R A.) buyurur; «Bir gün, Hz. Ebû Bekr'in (R.A.) yanında oturuyordum. Bir ara su isteyince ona bal ile tatlandırılmış su getirdiler. Şerbeti ağzına götürürken bir anda vazgeçerek ağlamaya başladı, onun gözyaşları yanındakileri de ağlattı. Yanındakiler sustu, fakat onun gözyaşları bir türlü dinmedi. Bir ara ağlamasının şiddeti daha da arttı. Devamlı hüngür hüngür ağladığı için yanındakiler, neden gözyaşı döktüğünü ona sormaya fırsat bulamayacaklarını sandılar.Fakat bir müddet sonra ağlamayı kesti ve gözlerini silince yanındakiler ona «Yâ Rasûlellâh'ın halifesi! Seni ağlatan nedir?» diye sordular. O da şöyle cevap buyurdu:«- Bir gün Peygamber'imiz ile birlikte idim, O'nu kendinden bir şeyi kovarken gördüm, yanında başka kimse yoktu. «Ey Allah'ın Rasûlu! Kendinden uzaklaştırmak istediğin nedir?» diye sordum, bana şu cevabı verdi. «Şu dünya gözümün önüne dikildi, ona! «Defol! uzaklaş benden!» dedim, sonra bana dönerek - sen beni başından savdın, ama senden sonra gelenler elimden yakalarını kurtaramayacaklardır - dedi.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ebedilik yurdunun varlığına inandıktan sonra aldatma yurdunun peşinden koşan kimse, ne kadar şaşkındır!»Rivayet edildiğine göre, bir gün Peygamber'imiz (S.A.S.) bir çöplüğün beşmda durarak sahabilere «Gelin dünyâyı görün» diye .seslendi, sonra çöplükten çürük bir bez parçası ile kararmış bir kemik parçası aldı ve sahâbilere şöyle dedi:«- Çöplük dünyayı temsil eder. şu paçavra dünya güzelliklerinin bir gün çürüyüp onun gibi olacağını gösterir, dünyada gördüğüm canlı vücudlar da bir gün çürük kemiğe dönüşecektir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Dünya tatlı bir yeşilliktir, Allah yeryüzünü şimdi size devretti, ne yapacağınızı gözlüyor. Dünya israiloğullarının önüne yayılınca ve üzerindeki hakimiyetleri pekişince şaşırarak süslere, elbiselere, tatlı kokulara ve kadınlara daldılar.Hz. İsa, onlara «Dünyayı ilâh tutmayınız ki o da sizi köleleştirmesin. Hazinelerinizi, onları kaybetmeyecek olan Allah'ın katında biriktiriniz. Çünkü dünyada biriktirilen hazinelerin başına bir kaza geleceğinden her zaman endişe edilir.Oysa ki, Allah'ın katında hazine sahibi olanın kazadan korkusu yoktur.Yine Hz. İsa (AS.):Ey Havarilerim! Dünyayı sizin için yüzüstü yere yatırdım, benden sonra bir daha belini doğrultmasına imkân vermeyiniz. Zira dünyanın çirkin taraflarından biri. orada Allah'a karşı gelinmesidir. Yine onun diğer bir çirkin yönü. ona yüz çevirmeden Ahiretin ele geçirilmemesidir.Ey havarilerim! Dünyayı üzerinde geçilip gidilecek bir köprü kabul ediniz, onu kalıcı bir yurt sayıp imar etmeye kalkışmayınız. Biliniz ki. Her günahın kaynağı dünya sevgisidir. Nice bir anlık azgın arzular sahiplerine uzun çalara mal olmuştur.Dünyayı önünüzde çökerttim ve siz de sırtına bindiniz. Sakın orada krallar ile ve kadınlar ile çatışmaya girişmeyiniz. Krallar ile dünya üzerinde çekişmeye kalkışmayınız, çünkü onları dünyâları ile başbaşa bıraktıkça size dokunmazlar. Kadınlara gelince onlara tutulmaktan namaz ve oruç sayesinde kaçınınız.Dünya hem isteyen, hem de istenen bir şeydir. Dünyadaki rızıklarını tamamlasınlar diye. âhireti gaye edinenlerin dünya, peşlerinden koşar. Buna karşılık dünya düşkünlerini de âhire* arar, ölüm gelip de yakalayınca kadar.

Mûsâ Bin Yesar'in rivayetine göre: Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:« - Ulu Allah'ın, yarattıkları içinde en nefret ettiği varlık, dünyadır. yarattığından beri onu hiç tarafına bakmamıştır.»Rivayet edildiğine göre. bir gün Hz.Süleyman Bin Davud (A.S.) üzerini gölgeleyen kuşlar. sağında ve solunda insanlar ve cinlerden meydana gelmiş maiyyet kıtası arasında yürürken İsrailoğullarından bir abıd ile karşılaşır.İsraüoğlu âbid ona der ki. «Yâ Süleyman İbni Dâvud. yemin ederim ki Allah sana gerçekten muhteşem bir saltanat başısladı.»Hz. Süleyman bunu işitti ve İsrailoğlu âbide şu cevabı verdi, «Mü'-minin amel defterine yazılan bir teşbih Süleyman İbni Davud'a verilen parlak saltanattan daha hayırlıdır. Cunki Süleyman'a verilen saltanat geçicidir, ama mü'-minin teşbih sevabı kalıcıdır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Servet biriktirme hırsı

sizi baştan çıkardı. Ademoğlu, «malım, melim» der durur. Oysa ki. yiyip tükettiğinden, giyip eskittiğinden ve sadaka olarak verip geri kalanın: bıraktığından başka ne malın var ki?!»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Dünya yurtsuzların yurdudur ve züğürtlerin servetidir. Dünya için akli olmayanlar, varlık biriktirir, onun uğruna, câhillere çalışmaya girer, ondan dolayı anlayışsızlar kıskançlığa kapılır, onun peşinden ancak kesin imana sahip o'mayanlar koşar.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Birinci derecede dünyaya önem veren kimsenin. Allah'dan hiç bir şey beklemeye yüzü olamaz. Ulu Allah dört hasleti onun kalbinden hiç çıkarmaz:1 - Kurtuluşu olmayan bir endişe,2 - Hiç boş vakit bırakmayan kesintisiz bir meşguliyet, 3 - Hiç bir zenginliğe varamayan fakirlik,4 - Hedefine varması imkânsız bir ihtiras»Sahâbilerden Ebû Hureyre (R.A.) buyurur: ,«Bir gün Peygamber'imiz bana: «Yâ Ebû Hureyre! Sana bütün içyüzü ile dünyayı göstereyim ister misin?» dedi. ben de «tabii isterim, yâ Rasûlellah» diye cevap verdim.Bunun üzerine elimden tutarak beni Medine'nin kuru derelerinden birine götürdü, karşımızda insan başları, insan tersi, paçavralar ve kemik parçalarından ibaret bir çöp yığını duruyordu.Bu manzara karşısında Peygamberimiz şöyle buyurdu. «Yâ Ebû Hureyre! Şu başlar da sizin gibi muhteris ve sizin gibi uzak vadeli emeller peşinden koşan insanların başları idi, şimdi çıplak kemik haline geldiler, daha sonra da rüzgârda uçan toza dönüşeceklerdir.Şu tersler de onların çeşit çeşit yiyecekleri idî, nereden kazanmışlar ise kazanmışlar ve midelerine indirmişlerdi, şimdi insanların, yanlarından tiksinti ile kaçtığı pislikler haline girdiler,Şu paçavralar onların nişan takıntıları ve elbiseleri idi, şimdi rüzgârda uçuşuyorlar. Şu kemik parçaları da onların binek hayvanlarına ait idî, onların sırtında belde belde dolaşırlardı. Binaenaleyh dünya üzerine ağlamak isteyen ağlayabilir.»önce sessizce düşünmeye başlayan gözdeşleriniz. gitgide yerini hüngür hüngür ağlamaya bıraktı.Rivayet olunur ki Allah (C.C.) Hz. Adem (A.S.) mı yeryüzüne indirdiği zaman ona: «Yıkılmak üzere bina yükselt ve ölmek için doğur» buyurmuştur.Davud İbni Hilâl (R.A.) der ki: «Hz. İbrahim'e indirilen sayfalarda şöyle yazar: «Ey dünya! Sen gözlerine girmek için süslenip püslendiğin iyi kullarımın gözünde ne kadar önemsizsin! Çünkü ben onların kalbine sana karşı nefret ve senden yüz çevirme duygusu koydum.Yarattığım varlıklar içinde nazarımda en önemsizi sensin, gelişmelerin cücedir ve yokluğa varır. Çünkü seni yarattığın gün devamlı kalmamana ve yok oluncaya kadar bir elde devamlı bulunmamana hüküm verdim, sana sahip olanların bütün cimrilik ve pintiliğine rağmen böyledir bu! Yüreklere hoşnutluk doyararak kalblerini bağlılık istikameti üzerinde tutarak bana ibadet edenlere ne mutlu! Onlara müjdelere olsun ki. yaptıklarına vereceğim karşılık, kabirlerini üzerine dikilip huzuruma gelirlerken önlerinde yayılan göz kamaştırıcı bir nûr, çevrelerini kuşatmış melekler kafesi olacaktır, tâ ki dilekleri olan rahmetime ulaşmalarını sağlayıncaya kadar.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah dünyayı yarattığından beri O, yer lîe gök arasında kendi halinde bırakılmıştır. Allah onun tarafına hiç bakmaz. Kıyamet Günü, dünya «Yâ Rabb'ü Bu gün beni dostlarının küçük rütbelisine ver» der. Ulu Allah «Ey hiçlik» Sus! Sen seni onlara, dünyada lââyık görmemiştin, şimdi hiç lââyık görür müyüm?»Rivayete göre. Hz. Adem (A.S.) yasaklanmış ağacın meyvesini yediği zaman, midesi içindeki ağırlığı çıkarmak üzere guruldamağa başladı. Oysa ki yasak meyveye gelinceye kadar hiç bir cennet yiyeceği midesini böyle bozmamıştı. zaten o ağacın meyvesini yemeleri bu yüz-, den yasaklanmıştı.Midesi rahatsızlanan Hz. Adem Cennet içinde dolanmaya başladı. Allah meleklerden birini onun ile konuşmaya gönderdi, gelen melek ona «Ne istiyorsun?» diye sordu. Hz. Adem meleğe «mideme çöken ağırlığı boşaltmak istiyorum» diye cevap verdi.Allah'ın talimatı üzerine melek Âdem'e şöyle dedi. «midene çöken ağırlığı nereye boşaltmak istiyorsun. Döşegine mi. yaygılara mı. nehirlerle mi yoksa ağaçların altlarına mı?! Burada böyle bir şey için uygun bir yer görüyor musun hiç? Doğru dünyaya in!»Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurdu: Sahâbiler «Kıyâmet günü Allah'ın huzuruna öyleleri gelecektir ki «Tihame» dağı kadar amelleri olduğu halde cehenneme atılmaları

emrolunacaktır.»Dinleyen sahâbiler «Yâ Rasûlellah! Bu kimseler namaz da kılıyorlar mıydı?» diye sordular. Peygamber'imiz sahabilere şöyle cevap verdi:«Evet, bunlar, namaz kılarlar, oruç tutarlar, hattâ gecenin bir bölümünü de ibadetle geçirirlerdi. Fakat karşılıklarına bir dünya varlığı çıktığı zaman üzerine çullanırlardı.»Peygamberimiz bir hutbesinde şöyle buyurdu:«- Mü'min iki korku arasındadır. Biri geçip giden ömürdür ki onun hakkında Allah'ın ne yaptığını bilmez, diğeri kalan ömürdür ki onun hakkında Allah'ın ne hüküm vereceğini bilmez.»«O halde herkes kendinden kendine, dünyasından âhiretine. hayatından ölümüne ve gençliğimd >,n yaşlılığına azık hazırlamalıdır. Zira dünya sizler için yaratıldı, siz ise âhiret için yaratıldınız.Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki: ölümden sonra suâli gerektiren bir şey yoktur. Dünyadan sonra da ya cennet, ya cehennemden başka bir diyar yoktur.»Hz. İsa (A.S.) der ki; «Su ile ateş aynı kabda nasıl barınamazsa. dünya sevgisi ile âhiret sevgisi bir mü'minin kalbinde öyle bağdaşmaz.»Rivayet edildiğine göre, Cebrail (AS.) Hz. Nuh'a (AS.) «Ey peygamberlerin en uzun ömürlüsü, dünyayı nasıl buldun?:» diye sorar. Hz. Nûh da «Karşılıklı iki kapısı olan bir ev gibi, birinden girdim öbüründen çıktım.» der.

Hz. İsa'ya «içinde devamlı barınacağın bir ev tulsana» derler. Hz. İsa da «Bizden öncekilerin bıraktıkları yıkıntılar yeter bize» diye cevap verir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Dünyadan sakının, çünkü. o Hârut ile Mârut'don daha büyüleyicidir.»Hasan-ül Basri (R.A.) buyurur: «Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün sa-habilerin karşısına geçerek onlara şöyle hitap etti:«- Aranızda Allah'ın kendisini körlükten kurtararak görür hale getirmesini isteyen var mı? Beni dinleyiniz. Dünyaya tutulanların ve dünya ile ilgili uzak. vadeli emeller besleyenleri tutkunluk ve emelleri ölçüsünde Allah (C.C.) kalblerini kör etmiştir.Buna karşılık dünyada gözü olmayanlara, ondan fazla bir şey bekleyenlere Allah. ders görmeden ilim ve kılavuzsuz hidâyet vermiştir.Beni dinleyiniz! Sizden sonra öyle bir kavim gelecektir ki. saltanatları cinayet ve zulümsüz yürümeyecek, zenginlikleri cimrilik ve böbürlenmeden hali olmayacaktır. Sevgileri mutlaka azgın nefsi arzulara dayanacaktır.Beni iyi dinleyiniz! O günlere kalanlarınızdan zengin olmak ellerinde iken fakirliğe katlananlar, sevgiye kadir iken nefrete karşı tahammül edenler şöhret ve mevki elde edebilecekleri halde itilmeye kakılmaya hoşnutluk'a dayananlar ve bütün bunları sırf Allah rızası için yapanlara Allah elli siddik sevabı verir.»Rivayet edildiğine göre bir gün Hz. İsa (A.S.) şimşekli, gök gürültülü, sağnak bir yağmura tutulur, sığınacak bir yer arar. uzakta gözüne bir çadır ilişir, yanına vorınca içerde bir kadının oturduğunu görür, bu yüzden oraya sığınmak istemez.Sağanak altında yürümeye devam ederken az sonra bir dağda bir mağaraya rastlar, kapısından, içeri girmek üzere iken yerde bir arslanın yattığını görür, eli ile arslanın tüylerini okşayarak Allah'a şöyle seslenir :«- Allah'ım! Her canlıya bir yuva verdin, tek bana bir yuva nasip eylemedin.» Bunun üzerine ulu Allah (C.C.) vahiy yolu ile O'na şöyle bildirir :«- Senin yuvan benim rahmetimin karargâhıdır. Seni Kıyamet Günü kendi kudretimden yarattığım yuz huri ile evlendireceğim. Düşününde her bir yılı dünya ömrü kadar uzun olan dört bin yıl ziyafet vereceğim. Bir tellâla, emir vereceğim, şöyle seslenecek: Dünyaya yüz vermeyenler nerede, dünyadan el - etek çekmiş olan Meryem oğlu İsa'nın (A.S.) düşününe buyurun.r. Bu vahiy üzerine Hz. İsa şöyle der: «Vay. Dünyaya tapanların başlarına gelene! Neti." ölecek, dünyayı ve dünyadaki yarattıkları nasıl bırakacaklar, dünya onları aldatıp durduğu halde onlar yine de ona hic bir tereddüde kapılmadan güveniyorlar.O aldanmışlara yazıklar olsun! Nesil dünya onlara hoşlanmadıkları şeyleri göstermiş, onları sevdiklerinden ayırmış ve korktuklarını başlarına getirmiştir.Ana hedefi dünya ve işledikleri hep günah olanların vay başlarına gelene! Yarın günahları yüzünden nasıl rezil olacaklardır.»Söylendiğine göre ulu Allah (C.C.) Hz. Musa'ya (A.S.) şöyle vahyetti: «Yâ Mûsa! Zalimler yurdu (dünya) ile senin işin ne. Orası sana göre bir yurt değildir. İlgin kes onunla, onu aklından çıkar, o ne kötü bir yurttur!Yalnız orada iyi amel işleyenlere göre. o, ne güzel bir yurttur. Ya Musa, mazlûmun hakkını alasıya kadar, ben

zâlimin peşini katiyyen bırakmam.»Rivayet edildiğine göre. Peygamber'i m iz Ebû Ubeyde'yi (R.A.) Bahreyn'e gönderir, o da seferden mal getirir. En az Ebu Ubeyde'nin döndüğünü duyunca sabah namazını Peygamberimiz ile birlikte kılmaya koşarlar. Peygamber'imiz (S.A.S.) namazdan sonra Mecid'den çıkarken sahabiler önüne dikilirler. Onları böyle gören Peygamber'imiz gülümseyerek «Sanıyorum ki, Ebu Ubeyde'nin bir şeyler getirdiğini duydunuz» der.Ensar «Evet, yâ Rasûlellah» diye cevap verirler. Bunun üzerine Peygamber'imiz onlara şöyle buyurur:«- Sevinin ve mutluluk emellerine kaptırın kendinizi bakalım! Allah'a yemin ederim ki, sizden yana korkum, fakirlikten değildir. Tersine dünyanın sizden öncekilere olduğu gibi sizin de önünüze bolluk yaymasından korkarım, geçmiş milletler gibi ondan daha yüksek pay almak yarışmasına girişirseniz onları helak ettiği gibi sizi de helak eder.»Lbu Said-ül Hudri (R.A.) der ki: «Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyurdu, «Sizden yana en büyük korkum, Allah'ın sizin için yerden çıkardığı bereketler ile ilgilidir» Sahâbiler O'na sordu. «Yâ Rasûlellah. yer bereketleri nedir.»Peygamber'imiz «her türlü dünya varlığı» diye cevap verdi.Peygamber'imiz (S.A.S.) bir hadiste «Dünya düşüncesi ve sözü ile kalbinizi oyalamayınız» buyuruyor.Görülüyor ki. Peygamber'imiz dünyaya, değil göz koymayı onu anmayı bile yasaklamıştır.Ammar İbni Said der ki: *Hz. İsâ havarileri ile birlikte gezide iken bir köye uğrar, köyün halkını yollara, öteye beriye serilmiş. ölümler olarak bulur. Arkadaşlarına «Ey havariler cemaati bu köyün halkı Allâh'ın gazabına uğrayarak ölmüş olmalıdır, böyle olmasaydı biribirlerini gömerlerdi» der.

Havariler ona «ey Rûhuüh biz bunların başlarına gelenleri bilmek isterdik» derler. Bunun üzerine Hz. İsâ Allah'a yalvarır Allah da ona «karanlık basınca onlara seslen, sana cevap verirler» diye vahyeder.Akşam olunca Hz. İsâ bir tümseğin üzerine çıkarak «ey köy halkı» diye seslenir, bir ses ona «buyur ya. Rûhullah» diye cevap verir. Hz. İsâ «ne durumdasınız, başınızdan neler geçti» diye sorar, «akşam tasasız ve endişesiz uykuya yattık. sabah olunca cehenneme yuvarlandık» diye cevap verir.Hz. İsâ «Başınıza bu hal neden geldi» diye sorar. «Dünya'ya tapmamızdan ve Allah'ın emrine karşı gelenlere boyun eğmemizden dolayı» diye cevap verir.Hz. İsâ «Dünya sevginiz nasıldı» diye sorar. «Bebeğin annesini sevdiği gibi. yüzünü bize doğru döndüğü zaman sevinir, arkasını döndüğü zaman (işlerimiz ters gidince) üzülür. ağlardık» diye cevap verir.Hz. İsâ «Niye arkadaşların bana cevap vermiyor» diye sorar, gizli ses «Çünkü onların ağızlarına ateşten gemler vurulmuş ve gemlerin öbür ucu kaba ve sert meleklerin elinde» diye cevap verir.Hz. İsâ «Sen bana nasıl cevap verebiliyorsun» diye sorar, gizli ses «çünkü ben onların arasındaydım. ama onlardan değildim. Fakat onlara gazab inince beni de içine aldı, şimdi cehennemin ağzına ellerim ile tutunmuş sarkık vaziyette duruyorum, kurtulur muyum, yoksa içine mi yuvarlanırım, bilmiyorum» der.Bunun üzerine Hz. İsâ havarilere der ki. «Acı tuza batırılmış arpa ekmeği yiyerek kaba işlemeyen elbise giymek ve çöplükte yatmak dünya ve ahiret afiyeti olunca çoktur bile. »Sahabilerden Enes (R.A) der ki: Peygamberimiz (S.A.S.) Âdila isminde bir devesi vardı, hiç bir deve onunla yarışamazdı. Fakat bir gün taşralı bir arap devesi ile geldi, yapılan yarış sonunda onun devesi Peygamber'imizin devesini geçti, bu durum müslümanlara (sahabilere) dokundu. Durumun farkına varan Peygamber'imiz bize şöyle buyurdu, «Dünyada Allah bir şeyi yükseltince bir gün onu düşürmek O'nun kaçınılmaz hükmüdür.»Hz. İsâ şöyle der: Denizin dalgaları üzerinde kim ev yapabilir? İşte sizin dünyanızda böyledir, o halde onu yurt edinmeyin.»Hz. İsa'ya «Bize Allah'ın sevgisini kazandıracak bir ilim öğret» derler. Hz. İsâ da «Dünyadan nefret ediniz ki. Allâh sizi sevsin» diye cevap verir.Ebû Derda der ki, «Peygamber'imiz bir gün bize, benim bildiklerimi bilseydiniz, az güler, çok ağlardınız. Dünya gözünüzde önemini, kaybeder. Âhireti tercih ederdiniz» buyurdu, sonra Ebu Derda kendisinden şunları söylemiştir. Şimdi de eğer siz benim bildiklerimi bilseydiniz, başınızı alıp tepelere çıkar, halinize hüngür hüngür ağlayarak Allah'a yakarırdınız. yanınıza yalnız zaruri ihtiyaçları alır kimseye emanet etmeksizin ve bir daha dönmek kararı ile mallarınızı terkedip giderdiniz.Fakat uzak vadeli emeller

kalbinizden Âhiret fikrini sildi, bütün emeklerinizin hedefi dünya oldu, bu yüzden hic bir şey bilmeyenler gibi oldunuz. Bazılarınız başına geleceklerden korktuğu için iç güdülerine körükö-rüne uyan hayvanlardan daha kötüdür.Niye birbirinizi sevmiyorsunuz? Niye biribirinize doğru yolu tavsiye etmiyorsunuz, oysa ki, sizler Allah'ın dininde ortak olan kardeşlersiniz.Arzularınızın birbirlerinden ayrılmasının sebebi, içinizin bozukluğudur, oysa iyilikte birleşseniz biribirinizi severdiniz.Size ne oluyor ki, dünya işleri ile ilgili birbirinize nasihat verdiğiniz halde Âhiret konusunda birbirinize nasihat etmiyorsunuz?! Hatta hic biriniz sevdiği ve desteklediği kimseye bile Âhiret konusunda nasihat vermiyor.Bu durum, kalblerinizde iman ayrılığı olduğunu gösterir. Âhiretin kâr ve zararına dünyanın ki kadar yürekten inansanız, Âhiretin peşinden koşmayı, dünyaya tercih ederdiniz.çünkü orası sizi daha çok ilgilendirir. Eğer «yakın menfaati sevmek kaçınılmaz bir insani temayüldür» dersenez, biz sizin dünyanın bir-çok yakın vadeli menfaatlerinden, uzak vadeli hedefler uğruna fedakârlık ettiğinizi görüyoruz.Hatta belki de hic bir zaman ulaşamayacağınız hedefler uğruna kendinizi türlü türlü sıkıntılara düşürüyor, değişik çarelere baş vuruyorsunuz. Ne fena kimselersiniz ki, içinizdeki imanın tesir derecesinin bilinmesini sağlayacak derecede imanınıza tatbikî hayatta gerçekleştirmiş değilsiniz.Eğer Muhammed'in (S.A.S.) getirdikleri hakkında bir şüpheniz varsa bize geliniz, size her şeyi açıklayalım, kalblerinizdeki kuşkuyu giderecek aydınlığı size gösterelim. Allah'a yemin ederim ki. siz akıldan yana eksik kimseler değilsiniz ki. sizi mazur görelim.Çünkü dünyanızla ilgili konularda eğriyi doğrudan ayırabiliyor ve işleriniz karşısında isabetli tavır takınabiliyorsunuz.Size ne oluyor ki. dünyanın elde ettiğiniz ufak bir kazancına seviniyor ve elden kaçırduğınız küçük kârlarına üzülmüyorsunuz, bu durum yüz ifadelerinizden belli olduğu gibi sözlü olarak da açığa çıkıyor, hoşunuza gitmeyen gelişmeleri «musibet» diye adlandırarak üzüntü sebebi yapıyorsunuz.öte yandan çoğunuz dininde ağır kayıplara uğradığı halde hic birinizin kılı kıpırdamıyor, bu alandaki kayıpların üzüntüsü hic kimsenin yüzünde belirmiyor.

Yemin ederim ki, Allah'ın sizin ile ilgisini kestiği kanaatindeyim. Neden dersenez, çünkü hepiniz tanıdıklarını gülyüz ile karşılar, hic biriniz dostunu, hoş görmeyeceği şekilde karşılamak istemez. «Aynı muameleyi de ben ondan görürüm» korkusu ile «insanlar arasındaki münasebetlerde bu inceliğin farkındasınız da Allah ile olan münasebetlerinizde aynı hassasiyeti göstermemenin akıbetini bilmekten âciz misiniz.İşi gücü sahtekârlığa döktünüz, mer'alarınızda uzak vadeli ihtiraslardan hic biri yeşillik bitmiyor! Ölümü inkâr etmek üzere saf tutmuşsunuz. Allah'ın beni sizden kurtarıp görmek istediğime (Peygamber'imize) kavuşturmasını ne kadar istiyorum!Eğer O sağ olsaydı, bu gidişinize katiyyen göz yummazdı.Eğer siz de hayra dönme temayülü varsa. ben size her şeyi duyurdum. Allah kattndakini (Âhiret sevabını) isterseniz, ona kolaylıkla kavuşursunuz.Gerek kendi hesabıma ve gerek sizin için Allah'ın yardımını diliyorum^Hz. İsâ havarilerine der ki: «Ey havariler dünyaya gönül verenlerin dünya selâmeti uğruna din perişanlığını göze aldıkları gibi siz de din selâmeti uğruna dünya perişanlığını göze alın.»*Nitekim buna dair Abdullah İbni Mübarek, şöyle buyurur: «Çoklarını görüyorum ki» gayet zayıf bir dini yeterli görüyorlar. Oysa dünya hayatında onları aza kanaat eder göremiyorum... O halde kırallar dünyaları uğruna dinden nasıl bigane kaldırlarsa. Sen de din uğruna kıralların dünyasından bigane kal.»Hz. İsâ şöyle der; «Ey kendi iyiliğini görerek dünya peşinde koşan kimse, bilesin ki, senin hesabına en hayırlı olan dünyayı terketmektir.»Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Benden sonra öyle bir dünya ile yüzyüze geleceksiniz ki, ateş odunu nasıl yakarsa o da sizin imanınızı öyle yiyecektir.Allah Hz. Musa'ya şöyle vahyetti. «Sakin dünya sevgisine meyletme, çünkü huzuruma getirebileceğin en ağır günah odur.»Bir gün Hz. Musa yolda yürürken ağlayan bir adama rastlar, biraz sonra aynı yoldan dönerken adamı yine ağlar vaziyette bulur, gördüğü manzara karşısında duygulan Hz. Musa Allah'a «yâ Rabb'i, kulun senin korkudan

ağlıyor» diye yakarır. Allah Musa'ya şöyle bildirir, «yâ İmranoğlu Musa. o gördüğün adamın ağlamaktan beyni göz yaşları ile birlikte aksa ellerini kaldırsa da yere düşünceye kader dua etse yine onu affetmem, çünkü o dünyayı seviyor.»^ Hz. Ali (K.v.) buyurur ki: «Şu altı meziyeti nefsinde biraraya getiren kimse cennet için isteyecek birşey cehennemden de kaçacak bir yer bırakmamış olur.

- 1 - Allah'ı tanıyıp O'nun emirlerine uymak ve yasaklarından kaçınmak,2 - Şeytanı tanıyıp onun arzularına karşı çıkmak,3 - Hakkı tanıyıp ona bağlanmak,4 - Batılı tanıyıp ondan sakınmak.5 - Dünyây'ı tanıyıp ondan yüz çevirmek6 - Âhireti tanıyıp ona tâlib olmak

Hasan-ül Basrî (rahimehuâh) buyurur ki: «Allah o kullarına rahmet etsin ki. dünyayı bir emanet bilmişler onu güvendikleri kimselere teslim ederek mesuliyet yükü taşımaksızın göçüp gittiler. Dinin hakkında seninle yarışmaya girişen ile sen de yarış. Dünya konusunda senin ile yarışa girenin dünyayı yüzüne fırlat.»Hz. Lokman oğluna verdiği nasihatlerde şöyle der. «Yavrum, dünya derin bir denizdir, içinde çokları boğulmuştur. Buna göre ona açılırken bineceğin gemi. Allah Korkusu, geminin yükü Allah'a iman ve yelkeni Allah'a Tevekkül etmek olsun.Böylelik ile belki, boğulmaktan kurtulursun, başka türlü kurtulacağını sanmıyorum.»Fudayl (R.A.) buyurur ki: «Şu âyet beni çok düşündürdü: - Biz kullardan hangisinin daha iyi amel işleyeceğini denemek için yeryüzü üzerindeki her şeyi zinet halinde yarattık. Hic şüphesiz, biz onun üzerindeki her şeyi kupkuru bir toprak parçasına da çevirebiliriz (89) Kehf Sûre-i Celilesi; 7-8.

Ehl-i hikmetten biri şöyle der, «dünyada karşılaştığın her şey ile senden önce biri karşılaşmış ve senden sonra da başkası karşılaşacaktır., Senin dünyadan nasibin sadece bir akşam yemeği ile bir günlük gıdadır. O halde bir kac öğün yemek uğruna kendini mahvetme. Dünyayc karşı oruçlu ve Âhiret ile ilgili olarak iftar etmiş davran. Çünkü dünyanın sermayesi hiçlik, kazancı cehennemdir.»Bir keşiş «zamanı nasıl görüyorsun» diye sorarlar, keşiş şöyle cevap verir, «vücutları eskitirken, emelleri yeniler. Ölümü yaklaştırırken arzulanan hedefleri uzağa kaçırır* Yine ona «peki. dünya halkı hakkında görüşün nedir» diye sorarlar, cevabı şöyle olur, «dünya kimin eline geçiyorsa yorgun düşer, kim ona ulaşamazsa var gücü ile peşinden koşar.»Nitekim aynı düşünceyi bir şâir şöyle ifade ediyor:«Yüzünü güldüren bir yaşayış için dünyayı öven kimse.Ömrün hakkı için çok geçmeden onu kınayacaktır.Dünya arkasını dönük tutunca insan özlem içindedir.Yüz verdiği zaman da sıkıntıları artar.»Ehli hikmetten biri der ki: «Üzerinde ben yokken bu dünya vardı O yok olurken de ben üzerinde bulunmayacağım. Burada kalmaktan da hoşnut değilim. Çünkü hayatı pintilik, durusu bulanıktır. Dünyalılar nimetinin elden kaçacağından, ya başa gelecek beklenmedik bir belâsından veya günü dolacak ömürden devamlı endişe içindedirler.»Başka bir ehli hikmet de şöyle der: «Dünyanın en büyük kusuru, herkese hakkettiğini değil, ya fazlasını, ya eksikliğini vermesidir.»Süfyan-üs Sevri (R.A.) buyurur ki: Dünya nimetlerini görmüyor musun, sanki Allah'ın gazabına uğramışlar gibi hep ehil olmayan ellere düşmüşlerdir.»Ebû Şü'eyman-üd Daranî (R.A.) buyurur: «Dünyaya tutkunluk ile talip olan bir kimseye ondan birşey verilirse daha çoğunu ister Âhirete de aşk ile talip olan ondan bir şey verilse daha çoğunu ister. Ne bunun ve ne de öbürünün sonu yoktur.»Adamın biri Ebû Hazım'a (R.A.) dedi ki, «Benim yurdum olmadığı halde dünyayı sevdiğim için halimi beğenmiyorum. sana kendimi şikâyet ediyorum» der. Ebû Hazım adama şöyle cevap verir. «Allah'ın sana dünyadan ayırmış olduğu pay hakkında dikkatli ol. onu ona helâl yollardan kazanarak yerinde harca, o zaman dünya sevgisinin sana hiç bir zararı olmaz.»Ebû Hazım'in adama böyle cevap vermesinin sebebi şudur. Çünkü eğer dünya sevgisinden dolayı onu kınayacak olsaydı, adamı o derece üzebilirdi ki. adam dünyadan iyice soğuyarak ölmeyi isteyebilirdi.Yahya İbni Muâz (R.A.)- buyurur: «Dünya şeytanın

ticârethanesidir. Şeytanın ticarethanesinden hiç bir şey çalmayasın. sonra onu aramaya çıkararak seni yakalar.»Fudayl (R.A.) buyurur ki: «Dünya geçici bir altından ve Âhiret de kalıcı boncuktan olsa bize kalıcı boncuğu geçici altına tercih etmek gerekirdi.«Biz geçici boncuğu kalıcı altına tercih ediyoruz» halimiz ne olacak!Ebû Hazım (R.A.) der ki. «Aman dünyaya tutulmayınız. çünkü bilenlerden, öğrendiğime göre dünyayı gözünde ululaştıran kimse. Kıyamet Günü Allah'ın huzuruna getirilince ona «işte bu adam. Allah'ın önemsiz ilan ettiğini yüce kabul etti» denecektir.İbni Mes'ûd {R.A.} der ki, «Dünyada bulunan herkes bir misafir ve malı da emanettir. Misafir göcücüdür ve emanet de geri verilecektir.»Şu beyit bu gerçeği dile getiriyor:«Mal ve çoluk-çocuk birer emanetten başka bir şey değildir.Oysa ki. emanetleri bir gün mutlaka geri vermek gerekir.»Hz. Râbia (R.A.) bir gün dostlarını ziyaret etmeğe varır, dostları sözü dünyaya getirerek onun kötülüklerini dile getirirler. Hz. Râbiâ buyurur ki: «Dünyadan bahsettiğiniz yeter, susun. Eğer o kalbinizde yer etmiş olmasaydı, ondan bu kadar çok bahsetmezsiniz.Söyleyeceğim söze kulak verin. Bir şeyi çok seven, onu sık sık anar.»İbrahim İbni Edhem'e (R.A.) «Nasılsın» diye sordular, aşağıdaki şiirle cevap verdi:«Yamadık dünyamız!, yırtarak Dinimizden Sonunda Din de gitti, dünya da gitti elimizden...»Başka bir beyit de şöyledir :«Dünya peşinde koşanı şöyle görüyorum: Ömrü ne kadar uzun olursa olsunDünyanın nimet ve sefasına nerede ulaşırsa ulaşınsın.Bir dülger gibidir ki. binasını yapar yapısını yükseltirFakat çat;sını çatınca kurduğu bina yıkılıverir.»Diğer bir beyitte de şöyle anlatılır :«Farzet ki, dünya sana başış olarak sunuldu Onun akıbeti yokolmak değil midir?Senin dünya ancak bir gölge gibidir.Seni gölgelendirir bir müddet, sonra kayıp geçer.»Lokman-ı Hekim, oğluna der ki: «Yavrum! Âhiretin uğruna dünyanı feda et, her ikisini de kazanırsın. Ama dünya uğruna Ahiretini feda etme her ikisini de kaybedersin.»Mutamf İbni Sittîy (R.A.) der ki: «Kralların bolluk içinde geçen hayatlarına ve parlak kıyafetlerine bakma lâkin onların çabuk göçüşüne ve kötü akıbetine bak.»İbni Abbâs (R.A.) buyurur: «Allah dünyayı üçe ayırdı: Bir parçası müminin, bir parçası münafığın ve diğer parçası da kâfirindir. Mümin kendi payına düşeni azık yapar, münafık hissesi ile süslenir, gösteriş yapar. Kâfir de kendine düşenden habire yararlanır.»Ehli hikmetten biri der ki, «Dünya bir leştir, buna göre ondan pay almak isteyenler, köpekler ile geçinmeye katlanmalıdırlar.»

Bu hususta şu, beyit söylenmiştir:«Ey dünyayı kendisine eş olarak isteyen kişi.Onu, kendine istemekten cay ki, selamete eresin.Çünkü kendine eş olarak talip olduğun gaddar bir düşüdür!Onunla yapacağın evlilik töreni yâs törenine pek yakındır.»Ebû Derda (Rahrmehullah) der ki: «Allah Katın'da dünyanın hor görülmesi sebeblerinden biri Allah'a ancak orada isyan edilmesidir.Diğer bir sebepde Allah katında derecelere ancak dünyadan yüz çevrilerek ulaşılabilmesidir.»Bir şâirin bir beyti şöyledir:«Dünya, basiretli bir kimse incelediği zaman karş:sına dost elbiseyi^ giymiş bir düşman çıkar.»Diğer bir şâir de şöyle der:«Ey gecenin ilk saatlerinde memnun bir şekilde uykuya dalan kişiGelişmeler çoğunlukla tanyeri cğarırken kapıyı çalarNice bolluk ve saadet devirlerin; sona erdirmiştirTalih yıldızlarının bazan yararlı ve bazan ters dönmesiDünya olaylarının akışı nice mülkü yok etmiştir.Ki. o mülk uzun bir dönem fayda ve zarar sağlamıştır.Ey dünyaya yanak yanağa sokulan kişi, o baki değildir.Akşamdan sabaha onun hayatından bir çok misafirler gelip geçer.Dünyaya yanak yanağa sokulmaktan vazgeçer misin?Ta ki. cennette bakireler ile yanak yanağa gelebilesin.Eğer ebedi cennet bahçelerine konmak istiyorsanSana gereken cehennemden emin olmamaktır.»Ebû Ümame-ül Bchilî (R.A.) der ki: «Hz. Muhammed'e (S.A.v.) Peygamberlik verildiği zaman, şeytanın yordakçıları iblise gelerek «Yeni bir peygamber gönderildi, yeni bir ümmet ortaya çıkıyor» diye haber verdiler.İblis yordakçılarına «Bu ümmet dünyayı seviyor mu» diye sorar. Yar-dakçıları ona «Evet» diye cevap verirler. Bunun üzerine

şeytan yardakçılarına şunları söyler, «Eğer dünyayı seviyorlarsa putlara tapmamaları benim için önemli değil. Ben gece gündüz onlara sokulur ve ayartma gayretlerimi şu üç nokta üzerinde yoğunlaştırırım:1 - Malı haksız yollardan kazanmak,2 - Haksız ve günah yerlerde harcamak,3 - Haklı yerlere yapılması gereken harcamanın önüne geçmek.Zaten bütün kötütüklerin kaynağı da bu üç davranıştır.» Adamın biri Hz. Ali'ye (R.V.) «Ya emirelmüminin, bize dünyayı anlat» der. Hz. Ali. adama şu cevabı verir, «Sana dünya hakkında ne söyleyeyim? Burada sıhhatli olan hastalanır, güvene kavuşan pişmanlığa düşer, yoksul düşen ac:ya mahkûm olur. zenginleşen türlü sıkıntılarla yüzyuze geür.

Helal kazancın da hesaplaşma. haram kazar,onda azcbt ve şüpheli kazancının da azabı vardır.»Aynı soru başka bir sefer Hz. Ali'ye (R.A.) yine sorulur. Hz. Ali «cevabım kısa mı. uzun mu olmasını istersin» diye sorar, «kısa olsun» deyince Hz. Ali şöyle der. «dünyanın helâli hesap haramı azabdr.»Mâlik İbni Dînâr (R.A.) buyurur ki: «Dünyadan korkunuz, yaman bir dişi büyücüdür o. Âlimlerin kalblerini bile büyüler.»Ebû Süleyman-üd Darânî (R.A.) buyurur ki: «Âhiretin yerleştiği bir kalbe dünya geldiği zaman Âhireti sıkıştırıp çıkarır. Fakat dünyanın yerleştiği bir kalbe Âhiret girdiği zaman onu sıkıştırmaz. Çünkü Âhiret şe'ef ve nezâket sahibidir, ama dünya alçaktır.»Bu benzetme dünya ve Âhiret zıdlığı hakkında ağır bir hükme varmaktadır. Seyyar İbni Hakem'in (R.A.) bu mevzudaki hükmünün daha doğru olacağını umarım. O der ki. «Dünya ile Âhiret bir kalbde biraraya geldiği zaman hangisi baskın çıkarsa öbürü ona bağlı olur.»Mâlik İbni Dinar (R.A.) buyurur ki: «Dünya için ne kadar üzülürsen. Âhiret düşüncesi kalbinden o kadar uzaklaşır. Buna karşılık Âhiret hesabına üzüntü duyduğun ölçüde dünya derdinden uzak kalırsın.»Mâlik İbni Dinar'ın yukardaki sözleri Hz. Ali'nin şu sözünden iktisap edilmiştir. O şöyle der; «Dünya ve Âhiret iki kuma gibidirler. Birini hoşnut ettiğin kadar diğerini kızdırırsın,»Hasan-ül Basrî (R.A.) buyurur: «Allah'a yemin ederim, eski yıllarım öyle insanlar arasında geçti ki. onların gözünde dünya, üzerinde yürüdükleri topraktan deha az önemli idi. Dünya batmış mı. doğmuş mu. o tarafa mı yönelmiş, yoksa şu tarafa mı. hic umurlarındadeğildi.»Adamın biri Hasan-ül Basrî'ye «şöyle bir adam hakkında ne dersin: Allah adama varlık vermiş, o da hem sadaka veriyor ve hem de yakınlarını kolluyor. Bu servetini bol harcayarak yaşaması doğru olur mu» diye sorar.Hasan-ül Basrî «Hayır, doğru olmaz. Bütün dünya onun olsa'yine de zarurî ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hesaplı harcayarak biriken servetini fakirlik günlerine saklaması gerekir.» dedi.Fudoyl (R.A.) buyurur ki: «Eğer bütün dünya helâl olarak bana başışlansa ve Âhirette ondan dolayı hesaba çekilmeyeceğim bana bildirilse yine de lizden biriniz önüne çıkan leşin elbisesine bulaşmasından nasıl tiksiniş kaçınırsa ben de dünyadan öyle tiksiniş kaçınırdım.»Bildirildiğine göre Hz. Ömer (R.A.) Şam'a gelince Ebû Ubeyde (R.A.) kendisini sade bir ipile yularlanan bir devenin sırtında karşıladı.Hz. Ömer Ubeyde'ye selâm verdikten sonra hati.ii sordu. Sor.ra kaldığı eve vardı. Ortalıkta kılıcından, kalkanından ve binek takımından başka bir şey göremedi. Bunun üzerine Hz. Ömer, Ebû Ubeyde'ye «Biraz mal edinseydin» der.Ebû Ubeyde'nin cevabı şu olur; «Ey emiril müminin bunlar bizi mezara ulaştırır.»Süfyan-üs Sevrî (rahimehuüahu) der ki. «Dünyadan beden için. Ahiretten de kalbin için al..»Hasan-ül Basrî buyurdu ki; «Allah'a yemin ederim, İsrailoğulları önce Allah'a kulluk ettikleri halde dünyaya tutuldukları için sonradan puta tapmaya yöneldiler.»Vehb (R.A.) der ki; «Bir kitabda okuduğuma göre dünya akli başında kimseler için ganimet, cahiller için gaflet yeridir, oradan ayrılincaya kadar onu tanıyamazlar, ayrıldıktan sonra yeniden oraya dönmek isterler, fakat dönemezler.Lokmân-ı Hekim oğluna şöyle nasihat eder-. «Yavrum, dünyaya geldiğin ilk günden itibaren her geçirdiğin gün ile dünyayı arkada bırakıyor ve Âhireti karşılıyorsun. Her gün adım adım yaklaştığın bir ev. adım adım uzaklaştığın evden sana daha yakındır.»Suayd İbni Mas'ud (R.A.) der ki: «Dünyadan yana işleri gelişirken Âhiret konusundaki amelleri günden güne eksildiği halde bu durumdan hoşnut olan birini görürsen, bi! ki, bu adam yüzüs-tü süründüğü halde farkında olmayan bir aldanmıştır.»Amr İbni As (R.A.) bir gün hutbede

cemaate şöyle seslendi. «Allah'a yemin ederim ki. Peygamberimizin uzak durduğu şeylere sizin kadar düşkün başka bir kavim görmüş değilim. Allah'a yemin ederim ki. Peygamberimiz (S.A.S.) yanında üç kişi varsa, bir şey almak için gelen, bir şey vermeye gelenden çok olurdu.»

Bir gün Hasan-ül Basrî. «Ey insanlar, hic şüphesiz. Allah'ın va'di gerçektir. O halde dünya hayatı sizi sakın aldatmasın. Ayartıcı şeytan da Allâh'ın başışlayıcılığını ileri sürerek sizi aldatmasın» âyetini okuduktan sonra dedi ki. «Dünya sizi aldatmasın» diye kim buyuruyor? (90)

(20) Fit;r Sûre-i CelileSi; 5.

Dünyayı yaratan ve buna göre onu herkesten daha iyi tanıyan Allah buyuruyor. Sakın dünya meşguliyetlerine kendinizi kaptırmayınız. Çünkü dünya o kadar oyalayıcıdır ki, insan kendisine bir meşguliyet kapısı açsa arkasından kendiliğinden nerede ise on. meşguliyet kapısı daha açılır. Zavallı ademoğlu, helâlinin hesabı ve haramının azabı olan bir yurttan hoşnut görünüyor. Oysaki, kazancını helâlden sağlasa hesaba çekilecek, haram yollardan sağlasa azaba çarpılacaktır. Ademoğlu malını az görür, ama amelini az görmez. Dinine gelen musibeti umursamaz da dünyasına gelen musibete üzü'ür.» Hasan-ül Basrî (R.A.) halife Ömer İbni Abdülâziz'e (R.A.) bir mektup yazdı, mektubda şöyle dıyordu: «Selâm üzerine olsun. sanki sen üzerine ölüm yazılıpta ölen son nesnesin.» Ömer İbni Abdülâziz de ona şöyle cevap yazdı. «Selâm üzerine olsun. Sanki sen dünyadasm ama hiç bir zaman varolmamışsın ve sanki sen Âhirettesin ve halen oradasın.» FudayI İbni İyâz (R.A.) buyurdu ki: «Dünyanın girişi kolay, fakat çıkışı zordur.» Ehli halden biri der ki: «Ölümü gerçek bilen kimseye şaşarım, nasıl sevinebilir? Cehennemî gerçek bilene de şaşarım, nasıl gülebilir? Dünyanın insanları nasıl değiştirdiğini görenlere şaşarım, ona nasıl güvenebilirler? Kaderî gerçek bilenlere dahi şaşarım, niye hırsla didinirler?» Bir gün iki yüz yaşında Neçrân'lı bir ihtiyar Hz. Muâviye (R.A.)'yı ziyaret etmeye gelir. Hz. Muâviye ona dünyayı nasıl bulduğunu sorar. İhtiyar şu cevabı verir, «Afet ve kıtlık yılları. bolluk yılları, gün günü gece geceyi kovaladı kimi doğuyor, kimi ölüyor. Doğanlar olmasa insan soyu tükenecek, ölen de olmasa dünya insanlara dar gelecek.» Bunun üzerine Hz. Muâviye ihtiyora «Ne dileğin varsa söyle» der. İhtiyar Hz. Muâviye'ye der ki. «Geçen ömrü geri getirebilir, yahut yaklaşan eceli savabilir misin?» Hz. Muâviye «Bunlara gücüm yetmez» diye cevap verir. Bunun üzerine ihtiyar Muâviye'ye «O halde senden hiç bir isteğim yok» der. Dâvudel Taî (R.A.) buyurdu: «Ey ademoğlu! Emeline kavuştun diye seviniyorsun, ama ona ölümüne biraz daha yaklaşmak pahasına ulaşabildin. Sonra amelini erteledin, sanki o başkasının yararına imiş.» Bişr (R.A.) buyurdu ki: «Allâh'dan dünyayı isteyen kimse Kıyamet Günü O'nun huzurunda uzun zaman dikili kalmayı istemiş demektir.» Ebû Haz;m (R.A.) buyurdu ki: «Dünyada seni sevindiren her şeye Allah seni üzecek bir şey bitiştirmiştir.» Hasan-ül Basrî buyurur: «İnsanın ruhu dünyadan üç hasretle ayrılır: 1 – Biriktirdiklerine doymaz. 2 – Arzu ettiklerine kavuşamaz, 3 – Varmakta olduğu yere yeterince azık hazırlayamaz.» Ehli Ma'rifetten birine «zenginliğe kavuştun» derler, o da «zenginliğe kavuşanlar, ancak dünya köleliğinden azad olunabilenlerdir» diye cevap verir. Ebû Süleyman (R.A.) buyurur ki: «Kalbini Âhiret düşüncesi ile meş-gu! etmeyenler. dünyaya yönelen azgın arzulara karşı direnemezler.» Mâlik İbni Dinar (R.A.) bir gün şöyle dedi: «Dünya sevgisi üzerine hepimiz uyuştuk. Ne biribirimize iyiliği emrediyor ve ne de biribirimizi kötülükten alakoyuyoruz. Allah bizi bu durumda olduğumuz gibi bırakmaz. Allah'ın bize ne azab indireceğini keşke bilseydim!» Ebû Hazım der ki. «Azıcık dünyalık insanı bir çok Âhiret emelinden alakor.» Hasan-ül Basrî der ki, «Dünyaya önem vermeyiniz. Allah'a yemin ederim ki. dünya yalnız ona önem vermeyenlere yaramıştır. Allah bir kulun lyütğini dilerse ona önce bir miktar dünyalık verir, sonra bir müddet arkasını keser. Verilen bitince yine verir. Kul dünyalığa önem vermez olunca o zaman ona bol bol verir.» Ariflerden biri Allah'a şöyle duâ ederdi. «Ey senin iznin olmadan yere düşmesin diye göğü tutan Allah! Dünyayı tut ki, üzerime gelmesin.» Muhammed İbni Münkedir (R.A.) buyurdu ki, «İnsan hiç bozmadan bütün günler oruç talsa, hiç uyumadan geceleri ibadet ile geçirse, bütün

malını sadaka olarak dağıtsa. Allah yolunda cihad etse ve Allâh'ın haramlarından kaçınsa, fakat Kıyamet Günü Allah'ın huzuruna getirilince onun için «Bu adam Allah'ın hor gördüğünü gözünde yüceltti ve Allah'ın önem verdiğini gözünde küçümsedi» denirse durumu ne olur, biliyor musun? Hangimiz öyle değiliz ki! Hepimiz işlediği kusur ve günahlar ile birlikte dünyayı yüce görüyoruz.»Ebû Hazım (R.A.) buyurdu ki: «Hem dünya ve hem de Âhiret kazancı çetinleşti. Âhiret kazancının zorluğu şundandır. O konuda yardım edecek kimse bulamıyorsun. Dünya kazancının çetinleşmesine geünce bu konuda nereye el atarsan senden daha önce konmuş bir eğri adam görürsün.»Ebû Hüreyre (R.A.) buyuruyor ki: «Dünya, gök ile yer arasında eski bir torba gibi asılıdır. Allah onu yarattığı günden onu yok edeceği güne kadar «Yâ Rabb'i Ya Rabbi niye beni hor görüyor, tarafıma bakmıyorsun» diye devamlı olarak Allah'a seslenir. Allah da ona «sus, ey hiçlik» diye cevap verir.»Abdullah İbni Mübarek (R.A.) buyurdu ki; «Bir taraftan dünya sevgisi, öbür yandan işlenen günâhlar kalbi kuşatmışlardır, iyilik ona nereden sızabilsin ki!»

Vehb İbni Münebbih (R.A.) der ki, «Dünyanın herhangi bir şeyine kalbi sevinen kimse hikmetten sapmıştır. Azgın arzularını ayak altına alabilen kimse şeytanı gölgesinden ayırmış olur. Ameli, havai arzularına baskın çıkan kimse gaiptir.Biştir'e «Falan adam öldü» derler. O da «dünyada biriktirdi. Âhirele göçtü, kendine yazık etti» diye cevap verir. «O şunu şunu yapardı» deyip adam hesabına bir kac kalem iyiük sayarlar. Biştir der ki. «dünyalık biriktirme peşinde koştuğuna göre onların hiç bir faydası yok.»Ariflerden biri der ki, «Dünya bizden nefret ettiği halde biz onu seviyoruz. Bir de bizi sevseydt o zaman ne yapardık acaba?»Ehli hikmetten bir zata «dünya kimindir» diye sorarlar. O da «onun peşinden koşmayanlarındır» der. «Peki Ahiret kimindir» diye sorarlar, o da «ona talip olanlarındır» diye cevap verir.Yine ehli hikmetten bir zat der ki, «dünya bir yıkıntı yeridir. Onu onaranın kalbi daha köhne bir harabedir. Cennet bakımlı bir evdir. Onu arayan kalb ise daha alımlı bir ma'muredir.»Cüneyd-ül Bağdadi (R.A.) buyurdu ki: «İmam-ı Şafii (R.A.) dünyada hak dili ile konuşan müritlerden idî. Bir mümin kardeşine Allah hakkında vaaz etti ve onu Allâhla korkutarak şunları söyledi, «Ey kardeşim! Dünya kaygan bir bataklık ve bir zillet yurdudur. Gösterişli yapıları yıkılışa doğru gider. Onun sakinleri mezarlık yolcularıdır. Düzeni dağınıklığa varır. Zenginliği fakirliğe çıkar. Oradaki bolluk kıtlıktır, kıtlığında ise bolluk vardır. Allâh'dan kork. O'nun sana ayırdığı rızka razı ol. Geçici yurdundan devamlı yurduna hazırlıksız göçme. Çünkü senin hayatın geçici bir gölge, yıkılıncya yüz tutmuş bir duvardır. Amelini çok ve emelini az eyle.»İbrahim İbni Edhem (R.A.) adamın birine «rüyada bir dirhem parayı mı. yoksa uyanık iken eline geçen bir dinar parayı mı tercih edersin» diye sorar.Adam «Tabii, uyanık iken elime geçen dinarı tercih ederim» diye cevap verir. İbni Edhem adama der ki. «Doğru söylemedin. Çünkü dünyada elde etmek istediğin her şey, rüyada elde etmek istediğin şey gibidir. Buna karşılık tercihini kazanmamış olan Âhiret ameli, uyanıkken ele geçecek şeyi istememen gibidir.»İsmail İbni Ayyaş (R.A.) buyurdu ki; «Dostlarımız dünyaya Dişi domuz adını verirler de «bizden ırak ol ey dişi domuz» derlerdi. Bundan daha çirkin bir isim bulsalar. dünyaya onu takarlardı.»Kâ'b İbni Ahbar (R.A.) der ki; «Dünyaya öyle tutulacaksınız ki. ona ve halkına köle olacaksınız.»Yahya İbni Muaz-ür Razî (R.A.) der ki: «Şu üç kimse akıllıdır:«1 - Dünya ona yüz çevirmeden önce kendisi ona yüz çeviren,2 - İçine girmeden önce mezarını hazırlayan, 3 - Huzuruna varmadan önce yaradanım hoşnutluğunu kazanan kimse.Dünya öyle uğrusuzdur ki. içine dalman şurda dursun, onun özlemi bile seni Allah'a ibadet etmekten alakoyar.»Bekir İbni Abdulah (R.A.) der ki; «Dünyaya yine dünya ile karşı koymak isteyenler, saman ile ateşi söndürmeye kalkışanlar gibidirler.»Bindar (R.A.) der ki; «Dünya düşkünlerini dünya peşine düşmemekten bahsederken gördüğüm zaman bilesin ki. onlar şeytanın maskaraları arasındadır. Dünyaya yönelenleri ihtiras ateşi yakar, küle çevirir.Ahirete yönelenleri Ahiret aşkı arıtıp yararlanılabilir sikke haline getirir. Allah'a yönelenleri Tevhit ateşi yakar, paha biçilmez bir cevher haline getirir.»Hz. Ali (K.V.) buyurur ki: «Dünya şu altı şeyden

ibarettir: 1 – Yiyecekler, 2 – İçecekler. 3 – Giyecekler, 4 – Binekler, 5 – Nikâhliliklar. 6 – Güzel koku.er.Yiyeceklerin en değerlisi baldır. Halbuki o bir sineğin yiyeceğidir. İçeceklerin en değerlisi sudur, ama onda iyi kötü herkes müsavidir. Giyeceklerin en değerlisi ipekdir oda bir böcek dokumasıdır. Bineklerin en değerlisi attır, onunda sırtında adam öldürülür. Nikâhlilikların en değerlisi kadındır. Oda ciş yeri içinde cişyeridir. Kadın en güzel yerini ziynetler halbuki onun en çirkin yeri arzu edilir. Güzel kokuların en değerlisi Misk'dir. O ise kendir.»

- 204 -

OTUZİKİNCİ BÖLÜM

YİNE DÜNYAYI ZEM HAKKINDA

Ariflerden biri der ki: «Ey insanlar! Amellerinizi düşünerek taşınarak işleyin. Hiç bir zaman Allah korkusunu kalbinizden çıkarmayın.Uzak vadeli emeller ile oyalanarak ölümü unutmayın. Dünyaya sakın bel bağlamayın, çünkü o gayet aldatıcı ve gaddardır, üstten bakarak gözünüzü boyar, boş vaadler ile aklınızı başınızdan alır, süslenip püslenerek kendisine talib çeker.Böylece alımlı bir gelin gibi ortaya çıkar. Böylece bakışlar ona dikilmiş, kalbler ona tutulmuş. nefisler ona âşık olur.Oysa nice âşıkının kanına girmiş, nice ona gönül bağlayanı yüzüstü bırakmıştır. Ona gerçeğin gözü ile bakın. O sayısız belâların yurdudur ve onu bizzat yaratıcısı horlamıştır.Onun yenisi yıpranır, mülkü elden gider, ileri geleni itibardan düşer. çoğu azalır, sevgisi ölür, iyiliği kaybolur.Gaflet dalgınlığından gözlerinizi açınız Allah hayrınızı versin gün gelir sizin için «Falanca rahatsızdır» yahut «ağır hastadır. Acaba iyileşmesinin çaresi var mı? Yahut onu doktora mı gösterelim» denilmeden uykunuzdan uyanın. Sonra senin için doktor çağrılır, fakat iyileşmene umut kalmadığı görülür. O zaman «falanca vasiyetini yaptı malı «saydı derler. Sonra dili ağırlaştı. dostları ile konuşamıyor, komşularını tanımıyor» denir.Bu arada alnından terler boşalır, arka arkaya iniltileri duyulur, yaklaşan akıbetini kestirmeye başlarsın, gözlerin fal taşı gibi açılıp sabit bir noktaya dikilir, tahminlerinin gerçekleşmek üzere olduğunu sezersin, dilin peltekleşir. kardeşlerin ve yakınların ağlamaya başlar. «Bu oğlun falancadır, şu da kardeşin filancadır» diyerek sana yanıbaşmdakiler takdim edilir, ama artık konuşmaktan alakonmuşsundur. konuşamaz bir dilin mühürlenmiştir.Arkasından ilâhî hüküm üzerine iner. canın bedeninden sonra göklere çıkarılır.O zaman yakınların başında toplanır, kefenini hazırlarlar, ölünü yıka-

geçilmez. iyice baştan çıkarak Âhireti hatırından siler, düşüncesini ona açar. fakat günün birinde ayağı kayınca nedameti büyük. hayıflanması ağır olur. Ölüm krizleri ve acıları, başına üşüşür.Onun tutkunları hic bir zaman onunla ugni amaçlarına ulaşamazlar, yorgunluktan hic kurtulamazlar, oradan sonunda azıksız akarak ve kendilerine yuva hazırlamadıkları bir âleme ayak basarlar.Aman kendini sakın ondan, yâ emirel müminin. Ona elinden geldiği kadar mesafeli davran, ondan mümkün olduğu kadar uzak dur. Çünkü dünya tutkunları ne zaman bir sevince güvenseler o onları bir kötülüğe sürükler. Orada halka zararlı olanlar ne yaptıklarının farkında olmadan çalım satarlar. Ondand yarar sağlayanlar insafsız ve zararlıdırlar.Onun bolluğunun arkası beladır, orada kalmak yok oluşa doğru adım atmaktır. Onun sevinci hüznün ile karışıktır. Orada sırtını dönüp giden bir daha geri gelmez. Geleceğin ne olduğu bilinmediği için hep yalancı ümitlerini ve Batıl emellerini bekler.Arzuları yalancı, emelleri boş. katıksızı bulanık, coşkunluğunun sonu hayal kırıklığıdır. Akli başında ve önünü gören herkes orada her zaman endişe içindedir, elindeki varlığın kaçacağından endişelidir. gelebilecek belânın her an korkusu altındadır.Eğer yaratıcısı onun hakkında hic bir bilgi vermemiş, hic bir örnek gösterip kullarını uyarmamış bile olsaydı, dünyanın kendisi uyuklayanı kendine getirmeye ve uyananı uyandırmaya yeterdi.Oysa Allah, ondan sakınmayı bildiren bir çok âyet indirmiş ve onun mahiyetini açıklayan çeşitli nasihatler vermiştir.Allah'ın nazarında onun hic bir kıymeti yok. yaratılabilir onun tarafına bile bakmış değil. Allah onun bütün anahtar ve hazinelerini mülkünde bir sivrisinek kanadı bile eksiltmeksizin Peygamberimize (S.A.S.)

takdim etti de O kabul etmedi.Bunları sana hatırlatıyorum ki, Allah'ın emirlerine karşı gelmeyesin. yaratıcısının hoşlanmadığına (dünyaya) muhabbet bağlamayasın. veya sahibinin alçak saydığını değerli görmeyesin.Deneyden geçip derece kazansınlar diye Allah dünyayı salihlerden kıstı, aldanıp kof çalımlar satabilsin diye de onu düşmanlarının önüne serdi. Dünyaya aldananlar. orada kendilerini güçlü görenler, onun kendilerine bağışlanmış şeref kazandırıcı bir armağan sanırlar ve Allah'ın karnına açlıktan taş bağlayan Peygamber'imizin bu hareketine ne mukabelede bulunduğunu unuturlar.Rivayete göre Allah Hz. Musa'ya buyurmuştur ki, «Sana dünya varlığını yönelmiş görürsen, bu işlediğim bir kusurun peşin verilmiş cezasıdır, de. Fakirliğin sana doğru geldiğini görürsen, sâlihler gibi hoş sefa geldin!» de.

Eğer dilersen sözün ve ruhun sahibi o'an Hz. İsa'ya uyarsın, o şöyle derdi: «Katığım açlık düstûrum Allah Korkusu, elbisem kaba işleme, kışın ısı kaynağım güneşin doğuşu, kandilim ay, bineğim ayaklarım, yiyeceğim ve meyvem toprakta yetişenler, akşam olur bir şeyim yok. sabah olur yine bir şeyim yoktur. Fakat yeryüzünde benden zengin bir kişi de yok.»Vehb İbni Münebbih (R.A.) der ki; «Allah. Hz. Musa ile Harun'u (aleyhimüsselâm) Firavun'a gönderdiği zaman onlara şöyle buyurdu:<- Onun dünya kılığının göz kamaştırıcılığı sizi ürkütmesin. Alnı elimdedir benim iznim olmadan ne konuşabilir, ne gözünü kırparabilir ve ne de nefes alıp verebilir.İçinde yüzdüğü bol dünya nimetleri de gözlerini kamaştırmamasın. Cün-ki onlar dünya hayatının mevsimlik yeşilliği, yolunu sapıtanların nimetidir. Eğer Firavun sizi görünce sizdekinin benzerine kavuşmaya gücünün yetmeyeceğini anlayacağı derecede size dünya zineti vermek istemem verirdim.Fakat böyle olmanızı istemedim ve sizi, böyle bir yola koyulmaktan alakoydum. Ben dostlarıma hep böyle yaparım. Müşfik bir çoban sürüsünü tehlikeli yerde nasıl otlamaya koymazsa ben de onları dünya zevklerine kapılmaktan öyle korurum. Şefkatli bir çobanın devesine yeşilliksiz bir konakta konak vermekten esirgediği gibi ben de onları dünya nazlarından uzak tutarım.Elbette bu tutumum, dostlarıma önem vermediğimden değildir, tersine benim cömertliğimden paylarını tam olarak ve selâmet içinde doyaya alabilsinler diye onlara karşı böyle davranıyorum.Dostlarımin bana karşı zinetleri kalblerinde kökleşerek vücûdlarının her azastnda açığa vuran alçak gönüllülük, Allah Korkusu, kalb duruluğu ve takvadır. Bu onların giydikleri elbise, takındıkları nişan, etkilendikleri duygu, kazandıkları kurtuluş, özledikleri iyi dilek, övündükleri şan ve hemen tanınmalarını sağlayan simadır.Onlar ile karşılaştığında kendine çekidüzen ver, dilini ve kalbini onlar karşısında mütevazileştir. Bilesin ki, benim dostlarımdan birini korkutan kimse, bana savaş açmış demektir. Sonra Kıyamet Günü Ben. ondan intikamımı mutlaka alırım.>Bir gün Hz. Ali (K.V.) şu hutbeyi okudu:<- Bilesiniz ki, siz bir gün öleceksiniz, öldükten sonra dirileceksiniz, dünyada işlediğiniz ameller didik didik incelenecek ve onların karşılığını göreceksiniz.Dünya hayatı sizi aldatmasın. Çünkü o belâyâ bürünmüştür, geçiciliği ile tanınır, gaddarlık en bilinen özelliğidir. Oradaki her şey batmaya doğru yol alır. o dünyalılar arasında ondan ona geçer, biri tarafından diğerine atılır.

Hiç bir hak istikrarlı değildir, ansızın çöken belâlarından korunmak elde değildir.Olası nefsi arzularına kapılarak başıboş yaşamak Allah tarafından kınanmıştır, bolluğu devamsızdır. İnsanlar, dünyanın ok atacağı birer hedeftir, onları teker teker ölüm tuzağına düşürür. Herkesin oradaki süresi bellidir, payı ölçülüdür. .Ey Allah'ın kulları! Biliniz ki. bu dünyada sizin durumunuz sizden önce gelip geçenlerden farklı değildir. Onlar sizden daha uzun yaşamışlar. sizden güçlü hâkim.yetler kurmuşlar, sizinkilerden daha evler yapmışlar ve daha dayanıklı eserler dikmişlerdir.Fakat günün birinde uzun yıllar yankılanan eserleri kesildi, duyulmaz oldu. kemikleri çürüdü. Muhteşem kaideli köşkleri harabeye dönüştü. İzleri silindi. Etrafı surlar ile çevrili köşklere, ipekli yataklardan, koltuk yastıkları arasında ayrılarak lâhıd ile örtülü, üzeri taşlar ile kapatılmış zemini çakıllı mezarlara taşındılar.Mezarlıkları eski konaklarına yakındır, fakat içindekiler yapayalnızdır, mâmurielerde

oturanlara, onlar yabancıdır, eski yerlerinde yeni sakinleri onları düşünmez bile. Onların şenlikle bir ünsiyetleri kalmamıştır artık.Yakın yerlerde oturmalarına rağmen, aralarında dost ya da komşular gibi karşılıklı girip çıkma yoktur. Aralarında nasıl komşuluk münasebetleri olabilsin ki. eskileri geçen günlerin değirmen taşı un gibi öğütmüş, böcekler ve toprak vücûdlarını yemiştir.Bir zamanlar yaşıyorken artık sadece ölüdürler, canlılığın parlaklığından sonra şimdi kupkuru kalıntılardan ibaret kaldılar, yakınlarını ansızın kayıp verme acısında boğarak toprak altına göçtüler, heyhat yine heyhat ki. artık geri dönecek değildirler!Kur'an-ı Kerim'in ifadesi ile onlar hesabına geriye dönüş «asla mümkün olmayan ölünün ağzından çıkmış gerçekleşmeyecek bir sözdür. Tekrar dirilecekleri güne kadar geçit vermez bir engelin ardındadırlar.»Sanki sözde onların verdiği cürüme evine varmışsınız, o barınakta birleşmişsiniz. o toprak yatağa siz de yakalanmışsınız, kendinizi öyle sayınız. Her şeyin içyüzü gözlerinizin önüne serilse, mezarlar değilse kalblerdeki saklı duygular ortaya çıkarılsa ve işlediklerinizin hesabını vermek üzere Allah'ın huzuruna dikilseniz. kalbler işlenmiş günâhlar karşısında yuvalarından fırlayacak kadar hızlı vurmaya başlasa, her türlü perdeler ve peçeler ortadan kalkarak ayıp ve sırlar meydana dökülse haliniz nice Olur!

O zaman herkes işlediğinin karşılığını görecektir. Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Kötülük işleyenler yaptıklarının cezasını mutlaka görecekler, iyilik işleyenler elbette iyi mükâfat göreceklere» (91)Zilzal Sure-i Celilesi. 7-8.(

Yine ulu Allah {C.C.) şöyle buyuruyor:

«- Defter ortaya konmuştur. O zaman günahkarın onda yazılı olanlardan ürktüklerini görürsün. «Vay başımıza gelene! Ne biçim defterdir bu ki, küçük büyük, hiç birini bırakmadan hepsini saymış» Onlar bütün istediklerini önlerinde bulurlar. Çünkü Rabb'in Hiç bir kimseye kat'iyen haksızlık etmez.» (92) Kehf Sûre-i Celilesi. 49

Allah'a bizi ve sizi kitab'ına göre amel edenlerden, dostlarının yolundan ayrılmayanlardan ve sonunda fazilet: ile bizi ve sizi cennete yerleştirdiklerinden eylemesi için dua ederiz.Ehü Hikmetten bir zat der ki, «Günler birer ok ve insanlar birer hedefdir. Dünya her gün durmadan üzerine ok yağdırır. Vücûdunun her yerini kaplayacak şekilde gündüzler ve geceler seni delik deşik etmektedirler. Gündüzlerin üzerine düşmesi ve gecelerin sana doğru yürümesi karşısında nasıl sağlığını koruyabilirsin.Günlerin üzerinde meydana getirdiği eksiltmeleri açıkça görebilsey-

din. girdiğin her yeni günden ürkerdin, zamanın geçişi sana ağır bir işkence gelirdi. Fakat Allah'ın tedbiri ferdi hislerin tedbirinin üzerindedir.Dünya nazlarının duyulması, ancak onun sıkıntılarını unutarak, yörmezlikten gelerek mümkündür. Aslında dünya macun haline getirilmiş öd ağcından daha acıdır. Görünür gelişmelerini değerlendiren basiretli kimseler dünyanın kusurlarını saymakla bitirememişlerdir. Aslında onun şaşırtıcı cilveleri, nasihat veren basiretli insanların idrak seviyesini de aşer. Allah'ın, bize doğru yolu buldur.»Yine ehli hikmetten bir zat dünyayı tasvir ederken der ki; «Dünya. içinde bulunduğun andır. Cunkü geçmiş «anlıyamazsın. Henüz gelmemiş olan hakkında zaten bir bilgin yok. Zaman, gecesinin gelecek haberini verdiği bir gündür.Dünyanın gelişmeleri insanı durmadan değiştirir ve kesillir. Zaman toplulukları dağıtmak, düzenleri bozmak ve fırsatları elden ele taşımakla görevlidir. Özlemler uzak. ömürler ise kısadır. Her şeyin sonu Allah'a dayanır.»Haüfe Ömer İbni Abdülaziz (R.A.) hutbelerinden birinde cemaate şöyle seslenir. «Ey insanlar! Sizlerin yaratılışı öyle bir sebebe dayanır ki. ona inanırsanız ahmaksınız. onu yalanlarsanız helake gidersiniz.Sizler burada ebediyyen kalmak için yaratılmış değilsiniz, bir yurttan diğer yurda taşınmak üzere yaratıldınız.Ey Allah'ın kulları! Şimdi öyle bir yurttan yaşıyorsunuz ki. yemeniz ve içmeniz sıkıntılara katlanmanıza bağlıdır, elde ettiğiniz her sevindirici nimet, başka bir nimetin hoşunuza gitmeyen ayrılığına karşılıktır. Nereye doğru yol aldığınızı ve edebî yurdunuzu iyi öğrenin.»Son cümleler üzerine ağlaması şiddetlenen Ömer İbni Abdülaziz

sözlerine devam edemeyerek kürsüden indi.Hz. Ali (K.V.) bir hutbede cemete şöyle seslenir. «Ey müminler, size Allah korkusu ile sizi terk eden dünya peşinden koşmamayı tavsiye ederim. Siz onun peşinden koşmak isterseniz de o sizi yüzüstü bırakıyor.O vücûdunuzu günden güne yıpratırken siz kendinizi tazelemek sevdasındasınız.Dünya ile sizin misaliniz belirli uzaklıktaki bir yere varmak üzere yola koyulan bir kafilenin yolculuğun başında iken kendisini hedefe varmış ve bir şey öğrenmeye koyulan talebenin daha ilk adımda kendisini gereken bilgiyi elde etmiş saymasına benzer.Oysa ki, hedefe varmak için kim bilir ne kadar zaman geçmesi gerekir, bunun gibi kim bilir kimin yaşayacak günü vardır da o dünyada kalacak.Dünyanın tez canlı isteklileri, oradan ayrılacakları güne kadar peşinden koşarlar. Dünyanın sıkıntı ve acılarına üzülmeysin, çünkü bir gün son bulurlar. Onun nimet ve sevinçlerine de sevinmeysin çünkü günün birinde elden giderler.ölüm kendilerini kovalarken dünya peşinden koşanlarla ve her hareketi sıkıca gözetildiği halde davranışlarının akıbetini umursamayan kimselere şaş:yorum.>Muhammed İbni Hüseyin (R.A.) der ki; «Fazilet. ilim, irfan ve edep sahipleri Allah'ın dünyayı önemsiz tuttuğunu, onu dostlarına lâıyk görmediğini, nezdinde onun önem ve değer taşımadığını# Peygamber'imizin (S.A.S.) de ondan uzak durduğunu, sahâbilerine ona tutulmaktan sakınmayı tavsiye ettiğini öğrenince dünyada az yediler, Âhiret için çok harcadılar. Orada kendilerine gereken kadarını alarak oyalayacak taraflarına yanaşmadılar.Edep yerlerini örtecek kadar giyindiler, açlıklarını giderecek kadar yediler. Dünyaya geçici gözü ile Ahirete ise kalıcı gözü ile baktılar. Yolcular gibi kendilerine azık hazırladılar. Dünyalarının yıkımı pahasına Âhireti imar ettiler. Bir gün gözleri önüne dikileceğinin şuuru içinde kalbleri ile Âhirete baktılar. Bir gün oraya vücûdları ile göçeceklerinin kesin bilgisi altında daha yaşarken kalbleri ile Âhirete göçtüler. Az didindiler, uzun zaman geçindiler.Bütün bunları Allah'ın tevfiği sayesinde yaptılar. Allahın onlar için sevdiklerini sevdiler hoşlanmadıklarından hoşlanmadılar.

- 212 -

OTUZÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KANAATİN FAZİLETİ

Bilesin ki. fakirin kanaatkarı başkalarının elindekinde gözü olmayan, kimseyi kıskanmayan ve zengin olmayı ihtiras haline getirmemiş, olması lâzımdır bu ancak zaruret miktarı yiyecek, giyecek ve barınak şartları ile yetinmesi, bunların en az ve en ucuzuna razı olması, özlemin: gündelik veya aylık geçim ihtiyaçlarını sağlamakla sınırlayarak gönlünü biray sonrası ile oyalama sayesinde mümkündür.Çünkü eğer fakir, çok şeye sahip olma arzusuna kapılırsa. veya uzak vadeli emellere tutulursalkanaatinin şerefini yitirir, kaçınılmaz olarak tamah ve ihtiras kirine, bulaşır, ihtiras ve tamahkârlık ise ona insanlığa yakışmaz, kötü huylar-edinmeye ve eğri davranışlarda bulunmaya sürükler.Zaten insanoğlu ihtirasa, tamahkârlığa ve kanaatsizliğe yaradılıştan yatkındır. Nitekim Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ademoğlunun iki nehir yatağı dolusu altını olsa üçüncüsü ister, onun karnrını ancak toprak doldurur. Allah, tevbe edenlerin tevbesini kabul eder.»Ebû Vakıd Üt Beysî (R.A.) der ki;' «Peygamberimize yeni vahiy geldiği zaman zaman yanına giderdiği inen vahyi bize öğretirdi. Bir gün yanına vardığım zaman bana şöyle buyurdu:«- Allah buyuruyor ki. «Biz kullara malı Namaz kılsınlar ve zekâtı versinler diye verdik. İnsanoğlunun bir nehir yatağı dolusu altını olsa. ikincisini, iki nehir yatağı dolusu altım olsa üçüncüsünü ister. Topraktan başka hic bîr şey onun karnını dolduramaz... Allah tevBe edenlerin tevbesini kabul eder.»Ebû Mûsâ el-Eş'arî (RA.) buyurdu ki; «Serce» süresi kodar bir süresi kadar bir süre indi. sonra yine Allah tarafından geriye alındı, o sürenin şu kısmı akıllarda kaldı:«- Allah bu dini ile güçlendirecektir, insanoğlunun iki nehir yatağı dolusu serveti olsa üçüncüsünü ister. Onun karnını topraktan başka hic bir şey dolduramaz. Allah tevbe edenlerin tevbesini kabul eder.»- Peygamber'imiz (S.A.S./ buyuruyor ki:«- İki aç gözlü vardır ki doymazlar birisi ilim doyumsuz'uğu diğeri mal doyumsuzludur.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ademoğlu yaşlandıkça iki şey onda gençleşir. Uzak

vadeli ihtiraslar ile mal sevgisi.»Burada gördüğümüz ve nakletmediğimiz muhtelif hadislerden de anlaşılacağı üzere ihtiras ve tamahkârlık insanın yaratılışının sapık bir yönü ve helâke götüren bir ic güdüsü olduğu için, Allah (CC.) ve O'nun Rasû'lü (S.A.S.) sık sık kanaatkârlığı övmüşlerdir. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- İslâm dinini kabul eden ve asgari geçim şartları içinde yaşadığı halde bu duruma kanaat eden kimselere müjdeler olsun!»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Zengin - fakir herkes Kıyamet Günü «keşke dünyada bana sadece zarurî geçimimi sağlayacak 'kadar mal verilseydi» diye temenni edecektir.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Zenginlik mal çokluğu ile olmaz. Gerçek zenginlik, gönül zenginliğidir.»Öte yandan Peygamber'imiz (S.A.S.) şiddetli ihtirasa kapalmayı ve doyumsuz bir istekle varlık peşinde koşmayı yasaklayarak şöyle buyurmuştur: - Ey insanlar! sözüme kulak verin! Varlık ihtirasına kapılmadan mal kazanmaya girişiniz. Çünkü hiç bir kul kendisine ayrılan paydan daha fazlasını elde edemez ve yine hiç bir kul istese de istemese de dünyadaki nasibini tamamen ele geçirmeden oradan göçmez.»Bildirildiğine göre Hz. Mûsâ (A.S.) Allah'a «hangi kul zengindir» diye sorar. Allah «benim kendisine verdiğime en çok kanaat eden» diye buyurur. Yine Hz. Mûsâ Allah'a «peki. en adil. kul kimdir» diye sorar Allah da «kendine karşı hakka uygun davranandır» «diye buyurur.Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyurdu:«- Rûh-ul Kuds (Cebrail) bana rızkını tüketmeden hiç kimsenin ölmeyeceğini bildirdi. O halde Allah'dan korkun ve meşru şekilde kazanç peşinde koşun.»Sahâbilerden Ebû Hureyre (R.A.) buyuruyor: «Peygamber'imiz (S.A.S.) bana şöyle buyurdu: Ya Ebû Hureyre, karnın çok acıkmca sana gereken bir çörek ile bir bardak sudur. Dünyanın canı cehenneme!»Yine Ebû Hureyre der ki: «Peygamber'imiz (S.A.S.) bana şöyle buyurdu: «Allah'dan kork ki, insanların en ibadet edenî olasın. Kanaatkar ol ki herkesin en sevdiği ve en çok şükreden insan olasın. Kendi hesabına istediğini başkaları için de dile ki, gerçek mümin olasın.»Ebû Eyyüb-ül Ensarî (R.A.)'nin rivayet ettiği şu hadiste de Peygam-ber'imiz (S.A.S.) tamahkârlığı yasaklamıştır. Bir gün taşralı bir arap Peygamber'imize gelerek «Yâ Rasûlellah. bana kısa ve öz bir nasihat ver» dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz adama şunları söyledi:

- Her namazım sonuncu namazınmış gibi kıl. Ertesi gün özür dileyeceğin hiç bir söz ağzından çıkarma. Başkalarının elindeki mala aç gözle bakma.»Avf İbni Malik-ül Eşarî (r.a.) Ğer ki: Bir gün Peygamber'imizin huzurunda ya dokuz ya sekiz veya yedi kişi idik. Peygamberimiz bize «Allah'ın Resûl'üne biat edemez misiniz» dedi. «Biz daha önce sana biat etmedik mi» Yâ Resulallah diye cevap verdik. O yine «Allah'ın Resui'üne biat etmez misiniz» diye ısrar edince hepimiz sıra ile O'na ellerimizi uzatarak biat etmeye başladık.İçimizden birinin sırası gelince . Peygamberimize «sana daha önce biat etmiştik. Şimdi niçin sana yeniden biat ediyoruz» diye sordu. Bunun üzerine Peygamberimiz şöyle buyurdu:«- Allah'a hic bir şeyi ortak koşmadan kulluk edeceğinize, beş vakit namazı kılacağınıza, aldığınız emirleri dinleyip onlara uyacağınıza (sesini fısıldar gibi alçaltarak) ve kimseden bir şey istemeyeceğinize (dilenmeyeceğinize) dair bana biat etmenizi istiyorum.»Bu hadiseden sonra orada bulunanlardan biri. atının üzerinde iken elinden düşen kamçısının bile kendisine uzatılmasını kimseden istemezdi.Hz. Ömer (r.a.) der ki; «tamahkârlık fekirlik. tok gözlülük ise zenginliktir. Başkasının elindekine göz dikmeyen kimse, hic kimseye muhtaç olmaz.>Ehli hikmetten bir zata «zenginlik» nedir, diye sorarlar, o da «az şey istemek ve geçimini sağlayacak kadar dünyalığa razı olmakdır» diye cevap verir.Bu hususta bir şâir şöyle der :«Hayat, biribirini kovalayan anlardan ve günlerin tekerrür eden olaylardan ibarettir.Hayat standartlarına kanaat et. ona razı olBoş arzulardan sıyrıl ki, hür yaşayasınNice ölüm var ki. ona sürüklemiştir.Altın, yakut ve inci.»

Muhammed İbni Vâsi [r.a.) kuru ekmeği suda ıslatarak yerdi ve «buna kanaat eden hic kimseye muhtaç olmaz, derdi.Sûfyân-üs Sevrî (r.a.)

der ki: «dünyanızın en hayırlı varlığı hiç imtihan' edilmediğiniz şeydir kendisiyle imtihan edildiklerinizin en hayırlısı elinizden çıkmıştır.»İbni Mes'ûd (r.a.) der ki; «her gün bir melek şöyle seslenir: Ey ademoğlu. sana yetebilen az varlık, seni azdıran çok varlıktan daha iyidir.»Sümeýf İbni Adan (r.a.) der ki: «ey ademoğlu, senin karnının eni ve boyu birer karış kadardır. içine niye ateş giriyor?»Ehli hikmetten bir zata «malın, mülkün nedir? diye sorarlar. Adam da «dışa karşı tok gözlülük, hususi hayatımda iktisat ve başkalarının elindekine göz dikmemektir» der.Bildirildiğine göre. ulu Allah buyurur ki. «ey ademoğlu, dünyanın tümü senin olsa sana ancak geçimini sağlayacak kadarı düşerdi. Eğer ben geçineceğin kadarını sana verdikten sonra geriye kalan dünya varlığının hesaplaşma mes'uliyetini başkasının omuzlarına yüklemem, sana iyilik etmiş olurum.»İbni Mes'ûd (r.a.) der ki: «Biriniz bir şey isterken nezaket ile istesin. Adama varıp «illâ vereceksin, mutlaka vermelisin» diye gırtlığına basmanın. Ona ancak hayırlar nazik verilir.»Emevî halifelerinden biri Ebû Hazım'a (r.a.) bir mektub göndererek istediklerini kendisine bildirmesini söyler. Ebu Hazım şöyle yazar. «İsteklerimi efendime' bildirdim. Bunların hangisini verirse kabul ediyorum ve hangisini vermezse kanaat ediyorum.»Ehli hikmetten bir zâta «akıllı biri için en sevinilecek şey ve üzüntüyü gidermeye en yarayışlı şey nedir?»diye sorarlar, o da «aklı başında biri için en sevinilecek şey ilerisi için gönderdiği salih amel ve üzüntüyü gidermeye en yarayacak şey de Allah'ın takdirini hoşnutluk ile karşılamaktır» dedi.Ehli hikmetten bir zat der ki, «en bitmez dertli insanların kıskançlar, en mesut yaşayanların' kanaatkarlar, en çok sıkıntıya katlananların muhteris ve tamahkârlar, en soruntısız yaşayanların dünyayı en az umursayanlar ve en çok pişmanlık duyanların bildiği ile amel etmeği ihmal eden alimler olduğunu gördüm.»Bu konuda bir şâir şöyle der:«Ne mutlu o kimseye ki. kesinlikle güveniyor.Rızıkları bölüştürenin kendi rızkını vereceğine.Onunun namusu dokunulmazdır, kirletmez onuOnun yüzü aktır, yıpratmaz onuKanaat alanına giren kimseÖmrü boyunca uykusunu kaçırarak tatsız bir olay ile karşılaşmaz.»Başka bir şâir de ihtirastan şöyle yakınıyor:«Ne zamana kadar hayatım kona-göçe geçecek Ne zamana kadar hayat durmadan didinecek, gâh düşüp gâh kalkacağımNe zamana kadar evimden uzak, devamlı gurbete katlanacağım.Dost ve yakınlarımdan ayrı, ne durumda olduğum onlarca bilinmedenGâh yeryüzünün doğu ucunda, gâh batı ucundaİhtirasım yüzünden ölüm hatırıma gelmiyor. * Oysa eğer kanaatkar olsam, rızkım gelirdi yanıma bağış olarak.Zenginlik mal bolluğu değil, kanaattir.»Hz. Ömer (R.A.) der ki: «sözüme kulak verin, size Allah'ın malından ne kadarını kendime helâl saydığımı açıklayayım mı: Biri kışlık, biri yazlık olmak üzere iki entari, hac ve umre için bir ihram, bunların dışında herhangi bir Kureyşlininki kadar zaruri geçim kaynağı bunlardan ne daha fazla ya ne daha aza malik değilim Allah'a yemin ederim ki. bu kadarının bile helâl olup olmadığını bilemiyorum.»Görüldüğü gibi Hz. Ömer. bu kadarlık dileklerinin, kanaat edilmesi gereken asgarî standarttan daha fazla olmadığından emin değildir!Taşralı bir arap kardeşine hırsından dolayı sitem ederek şöyle der, «ey kardeşim, sen bir yandan arayış içinde iken öte yandan kovalanıyorsun. Henüz kullanmadığın rızkın seni kovalıyor, sen ise elde ettiğini korumak peşindesin sanki aklında olmayan rızık kaynağı önüne açılmış ve elindeki avucundan kayıp gitmiş gibi ey kardeşim sanki sen hiç muhteris hiç mahrum ve hiç rızıklanmış zahit görmemiş"gihisin.Bu hususda bir şâir şöyle demiştir:«Görüyorum ki, servetin arttıkça artıyor hırsın Dünyaya karşı, hiç ölmeyecekmişsin gibi Senin bir amacın var mı ki, bir gün ulaşırsan ona.«Artık yeter, daha fazlasını istemem» diye bilesin»Sabi {r.a.) söyle bir hikâye anlatır: ^ Avcının biri bir gün bir serçe avlar, serçe dile gelerek avcıya «bana n« yapmayı düşünüyorsun» diye sorar, avcı serçeye «seni kesip yiyeceğim» cevabını verir.Bunun üzerine serçe avcıya «vallahi, benim etim ne kahvaltılık olur. ne de karın doyurur. Fakat eğer beni salıverecek olursan sana üç şey öğretirim, onlar

etimi yemekten daha çok işine yarar. Kabul edersen bu üç şeyin ilkinin şimdi elinde iken. ikincisini elinden uçup karşıdaki ağaca konunca, üçüncüsünü de ağaçtan uçup önümüzdek tepeye varınca söyleyeceğim» der. Kuşun teklifine avcının akli yatar, onu salıvermeye karar verir, «öğ.-reteceğin ilk şeyi söyle bakalım» der. Bunun üzerine kuş avcısına «elinden kaçan fırsatlar için hayıflanma» der. Avcı kuşu salıverir. Uçup karşı ağacın bir dalına konunca da ikinci şeyi öğretmek üzere «olmayacak şeye inanma» der. Bu -sözlerden sonra kanadlanan kuş avcının önündeki bir tepeye varır"» konar, oradan avcısına şöyle der: Ey Bedbah adam: Eğer beni kesmiş olsaydın kursağından her biri yirmi miskal ağırlığında iki inci çıkaracaktın. Bu sözleri duyan avcı kaçırdığı fırsat karşısında hay:flanarak dudaklarını ısırır. Artık elinden bir şey gelmeyeceği için kuşa «üçüncüyü söyle der. Kuş avcısına «sen ilk iki nasihatimi unuttun üçüncüsünü sana nasıl söyleyeyim ben sana «kaçırdığın fırsatlar için hayıflanma» demedim mi? Oysa sen daha az önce beni elinden kaçırdın diye hayıflanıverdin. Yine ben sana «olmayacak şeye inanma» demedim mi? Benim etim, kanım ve tüylerimin hepsi tartılsa yirmi miskal çekmez, kursağımda her biri yirmi miskal ağırlığında olan iki tane inci nasıl olabilir?» der ve uçup gözden kaybolur. Bu hikâyenin özü şudur: İnsanoğlu, kendisini aşırı tamahkârlığa kaptırınca basireti kapanarak gerçeği idrak edemez oluyor ve olmayacak şeyi olabilir gibi görüyor. İbni Semmak (r.a.) der ki: «Başkasına başısladığın umut. kalbine cendere ve ayağına bağıdır. İnsanlara bağladığın umudu kalbinden çıkar ki, ayağını köstekleyen bağ çözülsün.» Ebu Muhammed-ül Yezidi (r.a.) der ki: «Bir gün Harun-ül Reşid'in (r.a.) huzuruna girince önündeki altın yazılı kâğıt parçasına baktığını gördüm. Beni görünce gülümsedi, ben de ona «Allah emirülmüminine. uzun ömür versin, elindeki faydalı bir şey mi» diye sordum. Harun-ür Reşid bana «evet. faydalı bir şey. Şu iki beyti emevilerden kalan bir hazinede buldum, çok beğendim, şimdi ben onlara üçüncü bir beyit ekledim» diye cevap verdi. Arkasından bana şu üç beyti okudu: .«Dileğini karşılamak için başvurduğun bir kapı yüzüne kapanınca. Onu bırak yüzüne acılocak Başka bir kapıya baş vur. Çünkü sana mide torbasının dolması. yeter. Çirkin işlerden kaçınmada yeter. Sakın namusunu harcama ve kaçın. Günaha girmekten ki. azabından uzak kalasın.» Abdullah İbni Selâm, Kâ'b İbni Ahbar'a (r.a.) «âlimlerin kazanıp hafızalarına yerleştirdikleri ilimleri neler giderebilir» diye sorar, Kâ'b da ona «tamahkârlık, nefsin azgın arzularına teslim olmak ve kazanç peşinden koşmak» diye cevap verir. Adamın biri Fudayl'den Kâ'b'ın yukardaki sözlerini açıklamasını ister. Fudayl'de ona der ki; «İnsan bir şeyi hırsıyla isterken onun uğruna dini elden gidebilir. Nefsin azgın arzularına boyun eğmeye gelince nefis öteye beriye tutununca. hiç birini kaçırmaya razı olmaz. O zaman nefsinin tutulduğu her şey senin için ihtiyaç haline geür. Nefsin ihtiyaç haline gelen arzularını karşıladın mı, o zaman burnuna halkayı takarak seni istediği yere sürükler. Artık seni buyruğu altına almış ve sen de ona boyun eğmişsindir. Böyle olunca kim seni dünya için severse ona selâm verirsin, hastalanınca ziyaretine varırsın. Tabii ki ne ona verdiğin selâm ve ne de hastalığında yaptığın ziyaret Allah için değildir. Buna göre o adamdan dünyaca bir beklediğin olmamış olsaydı, senin için ne kadar hayırlı olurdu.»

- 219

OTUZDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

FAKİRLERİN FAZİLETİ

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Bu ümmetin en hayırlısı fakirler ve cennete en önden girecek olanları düşkünlerdir.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Benim İki mesleğim vardır, kim onları severse beni sevmiş olur. onları hor gören benden nefret etmiş demektir: Fakirlik ve cihad.» Rivayete göre Cebrail (A.S.) Peygamberimize gelerek «Ya Rasûlellah! Allah sana selâm söylüyor ve ister misin şu gördüğün tepeleri altına çevireyim de nereye gitsen seninle birlikte olsunlar» buyuruyor der. Bu teklif karşısında Peygamberimiz bir müddet başını öne eğerek düşündükten sonra Cebrail'e şöyle cevap verir. «Yâ Cebrail! Dünya yurtsuzların yurdu ve başka hiç bir şeyi olmayanların malıdır. Dünyada bırakmak üzere servet yığanlar, akli

olmayanlardır.»Peygamber'imizin cevabına Cebrail «Yâ Muhammed! Allah seni sabit kaville sebatkâr kılmıştır» diye karşılık verir.Rivayet edildiğine göre, Hz. İsâ (A.S.) yolculuklarının birinde paltosuna bürünmüş yerde uyuyan biri ile karşılaşır, «Ey uykuya dalmış kişi kalk da Allah'ı zikret» diyerek adamı uyandırır. Adam gözlerini açarak «benden ne istiyorsun, ben dünyayı sevenlere bıraktım» der. Adamın bu cevabı üzerine Hz. İsâ ona «o. halde uyu. ey dostum» der.Yine söylendiğine göre Hz. Musa (A.S.) yerde uyuyan birine rastlar, adamın yüzü. sakalı toprağa bulaşmış, başının altmda yastık yerine bir kerpiç ve paltosunu üzerine örtmüş. Gördüğü manzara karşısında Hz. Mûsa, Allah'a seslenerek «ya Rabb'i. şu kulun dünyada mahvolmuş» der.Bunun üzerine Allah. Hz. Musa'ya şöyle vahyeder. «ya Musâ! Benim birine yüzümü tam çevirerek baktığım zaman, onu dünyadan tamamen alakoyduğumu bilmiyor musun?!»Sahâbilerden Ebü Rofi (R.A.) der ki: «Bir gün Peygamber'imize misafir gelmişti, o anda evde onu ağırlayacak hic bir şey bulamadı beni bir Hayber yahudisine gönderdi, «ona git, de ki -Muhammed senden önümüzdeki Recep ayına kadar ya ödünç olarak veya para karşılığında un istiyor- diye bana talimat verdi.Yahudiye vardım, ne istediğimi bildirince «vallahi bir rehin olmadan vermem» dedi. Dönüp durumu Peygamber'imize bildirdim. O bana şöyle dedi. «Allah'a yemin ederim ki, ben gök ehli katında nasıl emin isem dünya halkı nazarında da öyle eminim. Eğer yahudi bana unu para karşılığında veya ödünç olarak verseydi, söz verdiğim gün gelince pazarlığa uygun olarak borcumu verecektim. Madem ki, bana güveni yok! Şu zırhımı götür, yanında rehin bırak (da vereceği unu al. gel).>

c- Dünya hayatının mevsimlik yeşilliği kabilinden ve imtihan maksadı ile onlardan bir kaç aileye vermiş olduğumuz nimetlere göz dikme. çünkü Rabb'inin nezdindeki rızık daha hayırlı ve daha kalıcıdır.(93)

(93) Tahâ Sûre-i Celilesi: 131.

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Mümine fakirlik, acem kızının yanağımdaki benden daha güzel yakışır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- İçinizden hanginiz sabahleyin uyandığında sağlığını yerinde, bineğini akşam bıraktığı gibi görür ve o günlük geçimini de yanında bulursa bütün dünya onun olmuş gibidir.Kâ'b-ül Ahbar (r.a.) der ki: «Allah. Hz. Musa'ya «yâ Musâ. fakirliğin sana doğru gelmekte olduğunu görünce salihlerin geleneğine uyarak ona «hoş geldin» de. diye buyurmuştur.Ata-ul Horasanı (r.a.) der ki: «Peygamberlerden biri bir sahilde yürürken bir balık avcısına rastlar. Peygamber avcıyı seyretmeye koyulur.Adam nehrin bir yerine «bismil.'âhi (Allah'ın ismi ile)» diyerek ağını atar. hiç bir şey çıkmaz. Yoluna devam eden peygamber nehrin Başka bir yerinde ikinci bir balıkçıya rastlar, yeni gördüğü balıkçı «bismi şeytan (şeytanın adı ile)» diyerek ağını nehre atar.Ağına o kadar çok balık düşer ki. onu anmak sendeleye sendeleye sudan çıkarabilir..Bunu gören peygamber. Allah'a (C.C.) seslenerek «Yarabbi bu hadisenin hikmeti nedir? Biliyorum ki, her ikisi de senin kudretine bağlı olarak meydana geliyor» der. Bunun üzerine Allah meleklerle «Perdeyi kaldırarak bu kuluma her iki balıkçının katımdaki derecelerini gösterin» diye emir buyurur.Peygamber berikinin yüksek derecesi karşısında ötekine hazırlanan zillet makamını görünce «Ya Rabb'i, şimdi tatmin oldum» diye cevap verir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Cennete girdim, çoğu cennetliklerin fakirler olduğunu gördüm. Arkasından cehenneme vardım, içindekilerin büyük çoğunluğunu zenginler ile kadınların meydana getirdiğini gördüm.»Hadisin başka bir rivayeti şöyledir. «Çoğu cennetliklerin fakirler olduğunu gördüm. «Zenginler nerede» diye sordum, bana «Dünya didinmeleri onları buraya girmekten alakoydu» diye cevap verildi.»Diğer bir rivayete göre de hadis şöyle sona eriyor, « Cehennemliklerin çoğunu kadınların teşkil ettiğini gördüm, bunlara ne oldu. diye sordum. Bana «Onları iki kırmızı yani altında safran meşgul etti dediler.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:Haberde şöyle varid olmuştur: «Fakirlik dünyada müminin hediyesidir, en son cennete girecek Peygamber muhteşem mülkünden dolayı Hz. Süleyman ve en son cennete girecek sahabi zenginliğinden ötürü Abdurrahman ibni Avf'dır.»Başka bir hadiste: {Onu

cennete emekliyerek girerken gördüm) denilmiştir.Hz. İsa der ki. «Zengin cennete güçlkle girebilir.»Ehli Beyt hakkında başka bir Hadiste.Peygamber'imiz {S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah bir kulu severse başına bir belâ verir. Onu daha çok sevdiği takdirde kendisini çoluksuz çocuksuz ve malsız bırakır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Fakirliğin sana doğru geldiğini görünce salihler geleneğine uyararak ona «hoş geldin» de. Buna karşılık zenginliğin sana yöneldiğini görünce «Bu günahlarımdan birinin dünyada verilmiş cezasıdır.»Hz. Müsâ. (A.S.) Allah'a «Ya Rabb'i. kulların içinde senin dostların kimlerdir ki. ben de onları senin için seveyim» diye sorar. Allah «bütün fakirler, fakirler» diye buyurur.Burada «fakirler» sözünün tekrar edilmesi pekiştirmek için olabileceği gibi «Gayet darda olan fakirler» mânâsına gelmek için de olabilir.Hz. İsâ der ki: «Ben yoksulluğu seviyorum ve bolluktan nefret ediyorum». Zaten O. en çok «Ya.miskin» diye çağırılmaktan hoşlanırdı.Arabların ileri gelenleri ile zenginleri imLisILman olduktan sonra) bir gün Peygamberimize «Fakirlere ayrı bir gün ve bize de başka bir gün tayin et. Onlar kendi günlerinde sana gelsinler, o gün biz gelmeyelim. Bize ayırdığın gün sana sırf biz gelelim. onlar aramızda bulunmasınlar» diye teklif ettiler.Bu teklifleri ile Hz. Bilâl, Selman, Suheyb. Ebu Zerr. Hobbab İbni Erat. Ammar İbni Yasir. Ebu Hureyre ve «Eshab-ı Suffe» -Allah hepsinden razı olsun- gibi fakir sahabileri kastediyorlardı. Peygamber (S.A.S. onların bu mazeretlerini kabul etti. çünkü şikâyetleri fakirlerin kokusundan duydukları rahatsızlıktı.Özellikle «Eshab-ı Sufe»nin kaba dokumadan yapılmış elbiseleri şiddetli sıcaklarda ağır ter kokuları yayıyordu. Bu duruma katlanmak aralarında Akra ibni Kabis - Et Temimi, Liyeyne ibni H:sn-ül Fezarî. Abbas ibni Mirdas-üs Süllemi (Allah hepsinden razı olsun)nin bulunduğu zengin sa-habilere zor geliyordu.Peygamber'imiz meselenin nezâketini farkedince fakirler ile zenginleri artık bir araya getirmeyeceğini sezerek zenginlerin tekliflerini kabul etti.Fakat bunun üzerine aşağıdaki âyet indi. Allah (C.C.) buyuruyor:

«- Rabb'lerin hoşnutluğunu dileyerek sabah akşam O'na ibadet edenlerle beraber sabret, dünya hayatının zinetini isteyerek gözlerini onlardan (yani fakirlerden) ayırma. Kalbini zikrimizden gafil ettirdiğimiz, nefsinin arzularına uyararak işi ileri götürmüş kimselere (yani zenginlere uyma.De ki, «hakikat Rabb'inizdendir. dileyen iman etsin, isteyen kâfir olsun» (94) Kth? Sûre-i Celilesi. 22-29.

Yine bir gün, Peygamber'imiz (S.A.S.) ileri gelen Kureyş'ü ile konuşurken İbni Ummu Mektüm içeri girmek için izin istemişti, bu duruma

Peygamberimizin çanı sıkılınca şu âyet indi. Ulu Allah (C.C.) buyuruyor c- Yüzünü ekşiterek çevirdi, yanına âmâ geldi diye. Ne biliyorsun, belki o (senden öğrenecekleri ile) annacaktı. Yahud nasihat alacak ve aldığı öğüdü tutacak!» (95) (96) Abese Sure-i Celilesi. 1-4.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü bir kul Allah'ın huzuruna getirilir, dünyada siz bir-birinizden nasıl Özür diliyorsanız. Allah da o kuldan aynı şekilde özür dilemek üzere şöyle buyurur: İzzet ve celâlim hakkı için, dünyadan seni uzak tutmam, nazarımda hor görüldüğün için değil, tersine sana hazırladığım keramet ve faziletten dolayı idi.Ya kulum, şimdi şu saflara çık sırf benim nzamı kazanmak için sana yemek veren, seni giydiren kim varsa ara ve bulunca elinden tut o artıda seninle birlikte olacaktır.»O gün insanlar tere batmış olacaklardır, bunun üzerine o kimse safların arasına girerek kendisine iyilik edenleri arar ve bulunca elinden tutar, sonra da birlikte götürür.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Fakirleri sık sık araştırıp onlara elinizi uzatınız. Çünkü onlar imtiyazlıdırlar.» Sahâbiler «onların imtiyazı nedir?» diye sorarlar. Peygamber'imiz onlara şöyle cevap verir, «Kıyamet Günü onlara bakın bakalım. kim size bir öğün yemek yedirdi, kim size bir bardak su verdi, kim size bir elbise giydirdi. Bunları bularak ellerinden tutun ve doğrudan doğruya cennete götürün buyurdular.Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki, «cennete girdim, önümde bir ayak sesi duydum. baktım ki. Bilâl'dı. Cennetin üst katlarına göz gezdirdim. ümmetimin fakirleri ile onların çoluk - çocuklarını gördüm. «Ya Rabb'i. bunlar niye bu durumdalar» diye sordum.

Allah bana «kadınların derecesini kırmızı altın ve kırmızı ipek düşürdü. Zenginler ise uzun süren bir hesapla meşgul oldular» diye cevap buyurdu. Sonra sözüne devamla buyurdu ki: «Bu arada sahâbîlerimi aradım. Abdurrahman İbni Avf'ı göremedim. Bir müddet sonra kendisi ağlayarak yanıma geldi, ona «neden bu kadar arkada kaldın?» diye sordum. Sana «Yâ Resûlellah. Allah'a yemin ederim, senin yanına gelinceye kadar öyle engellerle karşılaştım ki. seni bir daha göremeyeceğim sandım» diye cevap verdi. «Neden?» dedim. «Malımın hesabını veriyordum» cevabını verdi. Şu adamlar Abdurrahman'ın haline bak. Abdurrahman İbni Avf Peygamber'imiz ile birlikte uzun ve şerefli bir ortak geçmişe sahib. ayrıca O dünyada iken kendilerine cennete girecekleri müjdelenen on kişiden biri. idi. Buna rağmen varlığı yüzünden bu derece sıkıntıya düştü. Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün bir fakirin ziyaretine gider, evinde hiç bir şey olmadığını görür. Bunun üzerine «eğer bu fakirin nuru bütün yeryüzü halkına dağıtılsa hepsini kaplardı» buyurur. Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün sahabîlere «Beni dinleyin, size cennetin sultanları kimlerdir, söyleyeyim mi?» buyurur, sahâbîler: «Tabii, buyur ya Rasûlellah» derler. Bunun üzerine Peygamber'imiz sözlerine şöyle devam eder: «Bütün düşkün, itibarsız, yüzü kirli, saçlı başı karışık, yazlık ve kışlık ki soğuk elbiseden başka giyeceği olmayan ve hiç kimsenin tarafına bakmadığı ve fakat Allah adına bir konuda yemin etse. O'nun tarafından mahcub edilmeyerek haklı çıkarılan kimselerdir. Sahâbîlerden İmran İbni Hüseyin (R.A.) der ki: Peygamber'imiz (S. A.S.) bana diğer sahabelerden daha çok önem verir, bana farklı bir ilgi gösterirdi. Bir gün bana: «Yâ İmran, bizim nazarımızda senin farklı bir önem ve mevkiin var. benimle birlikte kızım Fatma'nın ziyaretine gelirmisin?» diye buyurdu. Ben de O'na «hay hay, anam - babam sana feda olsun. Yâ Rasûlellah» diye cevap verdim. Bunun üzerine birlikte kalktık, yola koyulduk. Fatma'nın evine varınca durdu ve kapıya vurduktan sonra içeriye «selâmün aleyküm. girebilir miyim?» diye seslendi. Hz. Fatma «buyur. Yâ Resûleüah» dedi. Bunun üzerine «yanımdaki arkadaşım ile birlikte mi?» diye sordu Hz. Fatma «yanındaki kim. yâ Rasûlellah» dedi. Peygamber'imiz «İmran» dedi. Hz. Fatma «seni peygamber gönderen Allah hakkı için üzerimde sadece bir aba var» dedi. Peygamber'imiz kapıdan eli ile tarif ederek onu şöyle şöyle yap dedi. Hz. Fatma «haydi vücudumu öylece örteyim. başımı ne ile kapatacağım» diye sordu. Bunun üzerine Peygamber'imiz belinden kuşağını çözerek ona attı ve ona «al bununla başını bağla» dedi. Bundan sonra O'na izin verildi de içeri girdik. Peygamber'imiz «selâmün aleyküm, kızcağızım, geceyi nasıl geçirdin?» diye hatırlarını sordu. Hz. Fatma «Allah'a yemin ederim ki. sancı ile sabahladım. Yiyecek bir şeyin olmaması zaten ağır olan sancımı daha da şiddetlendirdi. Açlık bana çok dokundu» dedi. Bunun üzerine. Peygamber'imizin gözleri yaşardı, «yavrum, canını sıkma. Allah'a yemin ederim ki, üç gündür ağızma bir lokma koymadım. Ben Allah katında senden daha yüksek rütbeliyim. Eğer dileseydim, Allah bana yemek gönderirdi. Fakat ben Ahireti, dünyaya tercih ettim.» Sonra eli ile Hz. Fatma'nın omuzuna vurarak «müjdeler olsun! Allah'a yemin ederim ki. sen cennetlik kadınların önderisin» buyurdu. Hz. Fatma O'na «Fıravun'un karısı Asiye ile Meryem'in dereceleri nedir?» diye sordu. Peygamber'imiz ona «Asiye kendi devrindeki kadınların Meryem de o devrin kadınlarının, sen de kendi devrindeki cennetlik kadınların önderisiniz. Her üçünüzün de kamıştan birer köşkü olacaktır, orada ne sıkıntı, ne gözyaşı ve ne de üzüntü var. Amcanın oğlunun (Hz. Ali'nin, yoksulluğuna kanaat et. Vallahi seni hem dünyada ve hem de âhirette efendi olan bir kocaya verdim.» Hz. Ali'nin (K.V.) rivayet edildiğine göre Peygamber'imiz şöyle buyuruyor: «- İnsanlar fakirlerini horladıkları, dünyayı imar etmeye karşı düşkünlük gösterdikleri ve altın para biriktirmek üzere paralarına da kıyasıya yarıştıkları zaman Allah onlara dört belâ indirir: 1) Kıtlık. 2) Devlet başkanının zulmü. 3) Devlet memurlarının hıyaneti, 4) Düşmanların heybeti.» Sahâbîlerden Ebû Derda (R.A.) der ki, «iki dirhem parası olanın hesaplaşması yahut hapsedilemesi, bir dirhemi olandan daha çetindir.» Bir gün halife Hz. Ömer Sait İbni Amir'e (R. Anhuma) bin dinar gönderir. Âmir eve üzgün ve bitkin olarak döner. Karısı «fena bir şey mi oldu» diye sorar. Âmir «en fenası

oldu» diye cevap verir. Bir müddet sonra karısına «bana eski hırkanı getir» der. Kadının getirdiği hırkayı sökerek bir kaç tane kese haline getirir, arkasından parayı fakirlere dağıtmak üzere bu keselere bölüştürür. Daha sonra namaza kalkar, sabaha kadar hem kılar, hem gözyaşı döker, bu arada karısına şöyle der. «Ben Peygamber'imizin şöyle dediğini duydum: «Ümmetimin fakirleri zenginlerden beşyüz yıl önce cennete girerler. öyle ki. o sırat zenginlerden biri fakirlerin kalabalığına karışarak onlarla birlikte cennete gitmek ister, fakat yakalanarak aralarından çıkarılır.»Ebü Hüreyre (R.A.) der ki: «Şu üç kimse hesaba çekilmeden doğrudan doğruya cennete girecektir:1 - Giydiği e'biseyi yıkamak isteyip de üstünü değiştirecek eski bir elbisesi olmayan kimse, 2 - Ocağı üzerinde iki tencereye kaynamayan kimse.3 - «İçeceğimi verin» dediği zaman kendisine «hangisini istiyorsun» diye sorulmayan kimse.»Derler ki fakirin biri bir gün Süfyan-üs Sevrî'nin (rahimehuâh) yanına girdi ve sohbetine katılmak istedi. Süfyan adama «buyur, eğer zengin olsaydın, seni yakınım almazdım» dedi. Fakirlere daha fazla sokulduğu için ve zenginlere yanaşmaktan hoşlanmadığından dolayı zengin dostları «keşke fakir olsaydık» diye hayıflanırlardı. Muemmü (R.A.) der ki. «Sevrî'nin meclisinde en az önem verilenlerin zenginler, en çok itibar edilenlerin fakirler olduğunu gördüm.»Ehli hikmetten bir zât der ki. «zavallı insanoğlu! Eğer fakirlikten korktuğu kadar cehennemden de korksa ikisinden de kurtulurdu. Eğer zenginlik peşinden koştuğu kadar cennetin de peşinden koşsa idi ikisini de kazanırdı. Davranışları ile insanlardan çekindiği kadar kalbi ile Allah'dan da korksa hem dünyada hem de ahirette mes'ud olurdu.»İbni Abbas (R.A.) der ki. zenginlikten dolayı hürmet edip fakirlikten dolayı hor gören lânetlidir.»Lokman-ı Hekim oğluna nasihat ederken der ki. «hic kimseyi, elbisesi eskidir diye hor görme. Çünkü senin ve onun Rabb'iniz aynıdır.»Yahya İbni Muaz (r. a.) der ki, «fakirleri sevmek, Peygamberlerin ahlâkıdır. Onlar ile buluşup sohbette bulunmayı tercih etmen salihler alâmetlerindendir. Onlar ile sohbette kaçınman ise münafıkların alâmetlerindendir.»Eski din kitaplarına dayanarak söylendiğine göre. ulu Allah peygamberlerinden birine şöyle buyurdu: Sana kızarak gözümünden düşmenden sakın, çünkü o zaman dünyayı başına belâ ederim.»Hz. Ayşe kendisine Hz. Muaviye, İbni Âmir ve başkalarının zaman zaman yaptıkları bağışlardan biriktirdiği yüz bin dirhemi bir gün içinde fakirlere dağıtırdı." Oysa ki. o sırada giydiği hırka yamalı idi ve oruçlu oruçlu olduğu için cariyesi ona «bana bir dirhem versen de sana akşam iftar etmen üzere biraz et alsam» diyordu. Hz. Ayşe (R. Anha) cariyesine «hatırıma gelersen veririm» diye başından savmıştı.Çünkü kanaatkar hayat tarzı ona Peygamber'imizin tavsiyesi idi. Sağlığında ona şöyle buyurmuştu: «Eğer bana kavuşmak istersen fakirler gibi yaşayacaksın ve zenginler ile düşüp kalkmaktan mümkün olduğu kadar uzak duracaksın.Sırtındaki hic bir hırkayı yamalamadan eskidi diye atma.»Adamın biri İbrahim İbni Edhem'e (R.A.) on bin dirhem getirir. İbrahim bu hediye almaz istemez. Adam ısrar edince ona «on bin dirhem karşılığında adımı fakirler kütüğünden sildirmemi mi istiyorsun? Bunu hic bir zaman yapamam» der." .

Peygamber'imiz (S-A.S.) buyuruyor ki:«- İslâm Dinine girene ve ancak gerekli ihtiyaçlarını karşılayan bir hayat yaşamasına rağmen halinden memnun olana müjdeler olsun!»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ey fakirler! Allah'a karşı kalbden hoşnutluk besleyiniz ki, fakirliğinizin sevabına kavuşasınız. Aksi halde sevaba eremezsiniz.»Bir önceki hadisle «kanaatkar» sıfatı takılıyor, yukardaki hadiste ise o «Allah'a karşı razı» diye tanıtılıyor. Her iki hadisin ana fikri, hasis fakirin sevap kazanamayacağını açıklıyor. Fakat fakirliğin fazileti hakkında ileride inceleme konusu yapacağımız ana prensipler, her fakirin derecesine göre yoksulluğuna karşılık sevap kazanacağını gösterir.İhtimâl burada söz konusu edilen «hoşnutsuzluk» dan murat Allah'ın kuluna dünya servetinden uzak tutması hususundaki fiiline rıza göstermemektir. Oysa nice mal sevdalısı vardır ki, malı olsun diye dilemesine rağmen, niçin kendisine yoksulluk takdir etti diye Allah'a isyan etmeyi aklından bile geçirmez. Onun bu fiilinde hiç bir kerahat yoktur. Demek ki fakirliği sevapsız bırakan Allah'ın iradesine karşı çıkmaktır.Hz. Ömer'in (R.A.) rivayet ettiğine göre

Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurmuştur.«- Her şeyin bir anahtarı vardır, cennetin anahtarı da Aalterine hoşnutluk ile kapandıklarından dolayı fakirleri ve fakirleri sevmektir. Onlar Kıyamet Gününde Allah'ın yakınlarıdır.»Hz. Ali'nin (K.V.) rivayet ettiğine göre, Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah'ın en sevdiği kul, eline geçen rızka kanaat ederek Allah'dan razı olandır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah'ım! Muhammed soyuna dünyada yetecek kadarcık rızık ver.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Zengin • fakir herkes Kıyamet Günü, keşke dünyalık payı zarurî geçimime yetecek kadar verilseydi, diye temenni edecektir.»Allah. Hz. İsmail'e (A.S.) «Beni kalbi kırık kullarımın yanında ara» diye vahyetti. Hz. İsmail «Allah'ım! Kimdir bunlar» diye sordu. Allah ona «Doğruluktan sapmayan fakirler» diye cevap buyurdu.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Allah, Kıyamet Günü şöyle buyurur: Nerede benim seçkin kullarım. Melekler, «ey Rabb'imiz, kimlerdir onlar?» diye sorarlar. Allah şöyle cevap buyurur: Benim verdiğime kanaat eden ve takdirime razı olan müslüman fakirlerid:.'. Şimdi derhal onları cennete alın.» Bunun üzerine hemen cennete girerler. Herkes hesap vermek üzere öteye - beriye koşuşurken onlar oreda yemek ve içmekle meşgul olurlar.

Bu müjdelere, «verilene kanaat eden» ve «haline razı» fakirler hakkındadır. Bunların ötesinde. bir de «dünyadan el - etek çekmiş» fakirler vardır, onların faziletini de Allah izin verirse, ilerde inceleyeceğiz.«Rıza» ve «kanaat» hakkında da bir çok menkıbeler ve büyük sözleri vardır. Hiç şüphesiz «kanaatin» zıddı. «tamahkorkılık»tır.Hz. Ümer (R.A.) der ki. «tamahkârlık fakirlik, tokgozluluk zenginliktir. Çünkü her kim elinde bulunana kanaat ederek başkalarının elindekine göz dikmezse hiç kimseye muhtaç olmaz.»İbni Mes'ud (R.A.) der ki: Her gün bir melek Arş'ın altından insanlara şöyle seslenir, «ey ademoğlu! İhtiyaçlarını karşılamaya yeterli olan az mal seni azdırmağa sebep olan çok maldan daha hayırlıdır.»Ebû Derdâ (R.A.) der ki. «herkes derece derece akıldan noksandır. Çünkü herkes dünyaca bir kazanç ziyadesine kavuştuğu zaman sevinç ve kıvanç duyuyor. Oysa gece ve gündüz, durmadan insan ömrünü kemirmek ile meşgul iken bunun üzüntüsünü kimse duymaz. Yazık insanoğluna, kısalan ömre karşılık artan malın ne faydası olur ki!»Ehli Hikmetten bir zata «sence zenginlik nedir?» diye sorarlar, adam da «az şeyler dilemen ile zaruri ihtiyaçlarını karşılayacak kadar mala razı olmandır» diye cevap verir.Anlatıldığına göre. İbrahim İbni Edhem (r. a.) önceleri, Horasan'ın ileri gelen zenginlerinden biri idi. Bir gün köşkünün balkonundan etrafı seyrederken gözüne köşkün avlusunda bir adam ilişir. Adam elindeki kuru yufkayı yer ve uykuya yatar.İbrahim hizmetçilerinden birine adamı göstererek uyanınca onu yanına çağırmasını söyler. Hizmetçi efendisinin dediğini yaparak az sonra adamı huzuruna getirir. İbrahim adama «yahu ekmeği yerken aç mıydın» diye sorar, adam «evet» diye cevap verir. İbrahim «peki. o yufka ile doydun mu?» diye sorar, adam «evet» der.İbrahim «Sonra rahat uyudun mu» diye sorar, adam «tabii» diye cevap verir. Bunun üzerine İbrahim «cinden nefis bu kadarla yetindiğine göre ben dünyayı ne yapayım» der.Amir İbni Abdülkays (R.A.) tuza batırılmış bakla yerken üzerine biri gelir ve ona «Ey Allah'ın kulu, dünyadan bu kadarlık paya razı mısın» diye sorar. Amir «Sana bundan çok daha kötüsüne razı olanları açıklayayım mı» der. Adam «kim onlar»'diye sorar, o da «Ahirete karşılık dünyaya razı olanlar» diye cevap verir.Muhammed İbni Vasi (R.A.) karnı acıkınca çantasından kuru ekmeği çıkararak suda ıslatır ve tuza batırarak yer ve derdi ki. «Dünyanın bu kadarına razı olanlar, kimseye muhtaç olmazlar.»Hasan-ül Basrî (R.A.) şöyle der ki: «Allah'ın laneti öyle kimseler üzerine olsun ki, Allah onlara yemin ederek söz verdiği halde O'na inanmamışlardır.» Arkasından şu âyeti okumuştur:

«-Sizin rızkınız ve size vaad olunan şeyler göktedir. Gök ve yerin Rabb'ine yemin ederim ki bu Haktır.» (96) (93) Zâriyat Sûre-i Celilesi. 22-23.- 23C -

Sahâbilerden Ebû Zerr (R.A.) bir gün halk arasında otururken karısı çıkagelir ve ona «Evde ne yiyecek var ne de içecek, sen bunların arasında

oturuyor musun» diye çıkışır. Ebu Zerr eşine der ki, «Behey kadın, önümüzde öyle bir sarp geçit var ki, ondan ancak halini saklayanlar kurtulabilir. Bu cevap üzerine kadın haline razı olarak evine döner. Zennûn-i Mısri (R.A.) der ki. «Küfre en yakın kimse sabırsız fakirdir.» Ehü hikmetten birine «malın-mülkün nedir» diye sorarlar, o da şöyle cevap verir, «Dışa karşı tok gözlülük, içimden iktisat ve başkalarının malına göz dikmemek»dir. Rivayet olunur ki eski semavi kitaplardan birinde Allah şöyle buyurur: Ey ademoğlu, dünyanın tümü senin olsa sana düşecek olan geçineceğin kadarıdır. Buna göre eğer- ben sana geçimini sağlayacak kadar verir, geriye kalan dünya varlığının hesabını başkalarının omuzlarına yüklersem. sana iyilik etmiş olurum.» Kanaat hakkında bir şâir şöyle der: «İnsanlara el açma, Allah'a yalvar Kanaatkar ve tok gözlü ol, çünkü şeref tok gözlülüktedir. Akrafa ve yakınlarına bel bağlama Çünkü zengin, başkalarına ihtiyaç duymayandır.» Bu mânâda başka bir şâir de şöyle der: «Zaman hangi kapısını kapayayım diye tahminde bulunarak gözetirken. Ey mal biriktiren ve harcamadan kaçınan? Ölümün nasıl gelecek? Acaba bir sabahleyin ansızın baskın' mı yapacak, yoksa onunla birlikte yola çıktıktan bir müddet sonra yolunu keserek mi? diye düşünen! Birçok servet biriktirmişsin, söyle bana bu serveti. Bir gün gelip de dağıtasın diye mi biriktirdin? Senin yanındaki mal. varisleri için yığılmıştır. Malın, ancak onu yolunda harcarsan senindir. Güven içinde sabahlayan, gene ne kadar huzur içindedir! Arızıkları bölüştüren onun da rızkını ayırır» diyerek. Onun yüzü taptazedir, eski değildir. Kanaatin alanına sığınan kimse Onun himayesi altında karşılaşmaz uykusunu kaçırarak bir kederle.»

- 231

OTUZBEŞİNCİ BÖLÜM:

ALLAH'DAN BAŞKASINI DOST EDİNMEK

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Zâlimlere meyletmeyiniz ki, cehennemi boylamayasınız. Zaten Allah'dan başka yardımcılarınız yoktur. Sonra O'ndan yardım göremezsiniz. (97) Kûd Sûre-i Celilesi. 113.

Bir tefsir âlimi yukardaki âyet hakkında şunları yazıyor, «Bütün dil âlimleri âyetle geçen «rükün» kelimesinin azlık-çokluk farkı söz konusu -olmaksızın kayıtsız şartsız olarak «meyil ve sığınma» mânâsına geldiğinde görüşbirliği içindedirler. Abdurrahman Zeyd. «Buradaki Ruk'un» yardakçılık etmektir. Bu da zâlimlerin küfrüne karşı ses^ çıkarmamaktır» der. İkrime {R.A.) ise onlara meyil göstermeyin yasağının «Onlar ile hiç bir şekilde işbirliği yapmayınız» demek olduğunu belirtir. Anlaşıyor ki âyetle umumî olarak müşriklerle fasık müslümanlara meyil etmek yasaklanmıştır. Nişabûrî tefsirinde der ki. «muhakkikler bu âyetle yasaklanan «meyil göstermesnin «zalimlerin tutumundan memnun olma, onların yolunu başkalarına karşı övmek ve güzel göstermek ve onların her hangi bir haksız davranışına ortak olmak» demek olduğunu belirtiyorlar. Bu görüşü ileri sürenlere göre, herhangi bir zararı önlemek veya geçici de olsa belirli bir yarar sağlamak amacı ile zâlim yetkililere başvurmak âyetle yasaklanan «meyil göstermek» mefhûmuna girmez. Nişabûrî diyor ki «Bence bu görüş, yasama ve ruhsat yoludur, zâlimlerin hepsi ile uzak kalmak iktiza eder, Allah kuluna kâfi değil midir?;> Ben de derim ki Nişaburi [r.a.) doğru söylemiştir, zâlimlere meyletme maddesini kökünden kesmek evlâdır. Bu husus bu zamanlardaki kötülükten nehiy. iyiliğe emir mümkün olamıyor. Halbuki zâlimlere meyletmede nice aldatma ve aldatmalar vardır. Bazı bakımlardan davranışları zulüm sıfatını kazananlara belli belirsiz meyil göstermek, insanı bu şekilde cehennemin ateşine yakalanmaya sürüklüyorsa zulüm ve haksızlığın içine batmış, kimseler son derece meyletmek, onların çevresine katılmaya, yardakçıları olmaya can atmak. onlarla samimi ahbaplıklar kurup kötülüklerinde davranış ortaklığına girişmek, verdikleri nişan ve rütbeleri takınmaktan iftihar duymak, onların geçici saltanatının parlaklığına kamaşan gözlerle bakmak, aslında başak tanesinden daha dayanıksız ve sivrisinek kanadından daha güçsüz oldukları halde geçici olarak ellerinde bulunan ihtişama imrenmek, eğer bütün bunlar, böylesine yürekten taraftar olmaktan ileri gelmiyorsa, bunlar hakkında ne demeli, istenen

de...Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- insan dostunun dinindendir. Buna göre herkes kimleri dost edindiğine İyi baksın.»Rivayet olunur ki Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurmuştur:«- İyi bir sohbet arkadaşı misk satıcısı gibidir, sana misk vermese bile üzerine kokusu bulaşır. Kötü bir sohbet arkadaşı körük çekene benzer, tutuşturduğu ateş seni yakmasa bile üzerine dumanı bulaşır.»Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Allah'dan başkalarını dost edinenler, ağdan yuva yapan örümcek gibidirler. Oysa ki, eğer bilseler, hiç şüphesiz örümcek yuvası yuvaların en çürüğüdür» (93) Ankebût Sûre-i Celilesi. 41.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Bir zengine zenginliğinden- dolayı saygı gösteren kimse dininin üçte birini kaybetmiştir.»

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Fâsık övüldüğü zaman Allah gadaba gelir ve bu yüzden Arş titrer.»Allah buyuruyor ki:

c- O gün biz herkesi teker teker imamı ile çağırırız. Kitabı sağdan verilenler yok mu? Onlar kitaplarını okurlar ve en ufak bir haksızlığa uğratılmadıklarını görürler» (99) İsrâ Sûre-i Celilesi. 71.

Herkesin imâmı çağrıldığı bildirilen yer. «Arasat» meydanıdır. Tefsir âlimleri âyetle «herkesin teker teker birlikte çağırılacağını» belirttiği imam'ın» ne mânaya geldiği hakkında farklı görüşler ileri sürüyorlar.İbni Abbas (R.A.) ile ona katılanların görüşüne göre âyetteki imâm. içinde herkesin amelleri yazılı bulunan defterdir. Buna göre âyetten maksadın herkes defteri ile birlikte hesaplaşmaya çağrılacağını belirtmektir.

Kur'an'ın şu âyeti de bu görüşü desteklemektedir. Ulu Allah şöyle buyuruyor:

«- Amel defterî sağından verilenlere gelince onlar. «İşte defterim, alın okuyun onu» derler. Buna karşılık defteri soldan verilenlere gelince onlar da «keşke defterim bana verilmeseydi!» derler.» (100) Hokka Sûre-i Celilesi. 19

İbni Zeyd (r.a.) der ki imâm gökten indirilen kitaptır. Buna göre insanlar. «Ey İncil Ümmeti». «Ey Tevrat Ümmeti» ve «Ey Kur'an Ümmeti» diye huzura çağırılacaklardır.Mücahid ve Katade'ye (r.a.) göre imâm. ümmetlerin peygamberleri demektir. Buna göre «İbrahim'e bağlı olanları getirin.» «Musa'ya uyanları getirin», «İsa'ya uyanları getirin» ve «Muhammed'e uyanları getirin» denilecektir.

Hız. Ali (r.A.) buyurur ki; «Bu âyetteki imâm, insan topluluklarının her devirdeki imâmı demektir. Buna göre her asrın halkı, emirlerini uygulayıp yasaklarından kaçındıkları önderle huzura, çağırılacaklardır.ibni Ömer'in. rivayet ettiği sahih bir hadise göre Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyurmuştur: - Allah Kıyamet günü bizden önce ve sonraki bütün insanları biraraya topladığı zaman her gaddar namına bir sancak dikilerek» «bu adam falan falan kimselere haksızlık eden kişidir» diye ilân edilir.»Ebû Hureyre (R.A.) tarafından rivayet edildiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) yukardaki âyetin açıklaması hakkında şöyle buyuruyor:«- Onlardan biri çağırılarak defteri sağdan verilir, boyu atnvs arşın olacak şekilde uzatılır, yüzü bembeyazdır. Başına parlak inciden bir tac konur. Adam hemen arkadaşlarının yanına koşar, uzaktan onu görünce hep birlikte «Allah'ım! Bu adamı bizim yanımıza getir, onu hakkımızda uğurlu eyle, diye dua ederler. Adam yanlarına varınca onlara «müjdeler olsun, hepiniz ayrı ayrı benim gibi olacaksınız» der.»Kâfire sıra gelince yüzü kararır, boyu Hz. Adem suretine göre altmış arşın olacak şekilde uzatılır. Onun başına da kâfirliğinin alâmeti olacak bir tac giydirilir. Arkadaşları onu görünce hep birlikte «Allah'ım! bunun şerrinden sana sığınırız, onu bizden ırak eyle, onu yerin dibine batır» derler. Fakat adam onlara gelerek «Kahrolasicalar. hepiniz bu kılığa gireceksiniz» der.Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Yeryüzü şiddetli sarsıntı ile sarsıldığı zaman. Yeryüzü bütün ağırlıklarını dışarıya çıkardığı ve insan «buna ne oluyor» dediği zaman. O gün yeryüzü bütün haberin! söyler. Çünkü Rabb'i ona öyle vahyetmiştir. O gün insanlar, kendilerine amelleri gösterilmek üzere bölük bölük çıkarlar. Kim zerre ağırlığınca iyilik yaparsa onu görür, kim zerre kadar kötülük işlerse onu görür (101) Zilzâl Sûre-i Celilesi, 1-8.

İbni Abbas (R.A.) yukardaki sûrenin «yeryüzü bütün ağırlıklarını çıkardığı zaman» mealindeki âyeti açıklarken «yâni yeryüzü en derin tabakasından sarsılarak içindeki bütün ölüleri ve gömülü hazineleri dışarıya çıkarır» demektedir.Ebû Hureyre'nin (R.A.) rivayet olunduğuna göre Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle demiştir: - O gün yer haberlerini söyler» âyetini okuduk da onun söyleyeceği haberler nelerdir, biliyor musunuz? dedi. Sahâbiler «Allah ve Rasûl'ü bilir» dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz buyurdu ki. «yeryüzünün haberlerini söylemesi her köle ve cariye'nin üzerinde işlediği her amel hakkında şahitlik etmesidir.»Taberanî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Yerden korunun. Çünkü o sizin ananızdır, ayrıca onun üzerinde, iyilik olsun, kötülük olsun her kim ne işlerse onu haber verecektir.»

- 236 -

OTUZALTINCI BÖLÜM :

SUR'A ÜFÜRMEK, ÜRKMEK VE MEZARLARDAN KALKMAK

Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:- Nasıl rahat olayım ki. Sûr sahibi (Hz. İsrail) boruyu ağzına almış, cepheye dönmüş ve kulağını dikmiş, ne zaman üfleme emri geleceğini beklemektedir.»Mukatli'e {r. a.) göre «Sûr» bir boynuzdur. Hz. İsrail ağzını boru şeklindeki bu boynuzun üzerine koymuştur. Boynuzun başının çevresi yerle gök arası genişliğindedir. İsrail, gözünü Arş'a dikmiş ne zaman ona ilk üfleme emri geleceğini beklemektedir.İsrail ilk defa Sûr'a üfleyince yerde ve göklerde bulunan her canlı yere baygın düşer. Yani Allah'ın canlı kalmalarını diledikleri dışında bütün canlılar, şiddetli korku yüzünden ölüverirler. Canlı kalacak olanlar Cebrail. Azrail. Mikâil ve İsrail'dir. (Allah'ın selâmı üzerlerine olsun.)Bundan sonra Azrail, alacağı emir uyarınca sırasıyla Cebrail, Mikâil ve İsrail'in canını alır. en sonunda yine emir uyarınca kendisi ölür. İlk sûr üflemesinin arkasından ölenbütün canlılar, kırk yıl öylece berzahta kalırlar. Kırk yıl sonra Allah (C.C.) İsrail'i dirilterek ona Sûr'a ikinci sefer üflemesini emreder. Bu durumu Kur'ân şöyle bildirir:

Sonra ona (Sûr'a) bîr defa daha üflenir, o zurnan onların (canlıların) hepsi ayaküstü dikilmiş bekler durumdadır» (102).

(102) Zümer Sûre-i Celilesi. 68

Peygamber'imiz (S A S.) aynı bahiste şöyle buyuruyor: - Bana peygamberlik verildiği zaman Sûr'un sahibi geldi, Sûr'u ağzına aldı bir adımını öne. öbür adımını geriye doğru açtı, her an ne zaman üfleme emri alacağını bekliyor, aman sûr'u üflemekten çekininiz.»Şimdi kabirlerden doğrulurken ilk baygınlığın korkusunu hâlâ üzerlerinden atamamış olan ve haklarında verilecek olan hükmün iyi mi kötü mü olduğunun endişesine kapılan canlıların zavallılığını, hayal kırıklığının: ve çaresizliğini düşün.Sen de aralarında olsan onlar gibi gönül kırıklığına uğrar, onlar gibi hayrette kalırsın. Hattâ yeryüzünün varlıklarından ve ileri gelenlerinden biri de olsan, aynı başkaları gibi şaşkınlık ve hayal kırıklığı içinde olacaksın, yeryüzünün kırılları o gün herkesten daha zavallı, daha cüce ve daha önemsiz olacak, tohum tanesi gibi kalabalığın ayakları altında ezileceklerdir.O sırada bütün vahşi hayvanlar, başları öne eğik olarak, daha önce mahlûkattan kaçtıkları halde bu defa onların arasına karışarak ve hic bir günaha bulaşık olmadıkları halde yeniden diriliş emrine boyun eğerek dağlardan ve çöllerden Mahşer'e doğru yönelirler.Sûr üfürüğünün ürküntüsünün doğurduğu baygınlığın şiddeti onları da Mahşer'e sürükleyerek daha önce insanlardan kaçtıklarını ve canlılardan ürktüklerini onlara unutturur. Nitekim ulu Allah (C.C.) bu hususta şöyle buyuruyor:

«- Vahşi hayvanlar diriltilip biraraya toplandığı zaman» (103)

(103) Tekvir Sûre-i Celilesi. 5.

Sonra manzaranın dehşeti karşısında ürpererek durumun farkına varacak olan inatçı kâfir ile şeytanlar. Allah'ın şu âyetini doğru çıkarmak üzere, belirirler.

Rabb'in hakkı için biz onları şeytanlar ile birlikte toplayacak ve cehennemin çevresinde dizüstü çökmüş halde bekleteceğiz.» (104) Meryem Sûre-i Celilesi, 68.

O zaman gerek kendi halini ve gerekse kalbinin oradaki halini düşün. Daha sonra bütün diriltiilen canlılar cıvılcıplak. yalın ayak ve başı kabak olarak Mahşer yerine nasıl sevk edilirler. Bir bak da Mahşer yeri dümdüz, bembeyaz, engebessiz.ve apaçık bir yerdir. Üzerinde ne arkasına saklanacak bir tümsek ve ne de içine girip saklanacak bir çukur var\ Birinci sefer Sûr'a üflendikten sonraki ikinci Sûr üflemesi ile bütün" canlı türlerini, aralarındaki bütün farklılıklara rağmen biraraya getirip Mahşer yerine sevkeden Allah, noksan sıfatlardan ne kadar uzaktır! Bu manzara karşısında bütün kalblerin ürkererek çarpması ve bütün gözlerin korkudan faltaşı gibi açılması gayet tabiidir. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü bütün insanlar, bitki, örtüsüz, sığınak ve işaret-siz. dümdüz ve bembeyaz bir alanda toplanırlar.»Zaten bu alanı yeryüzü alanları gibi sanma, aralarında sadece isim ortaklığı var. Nitekim ulu Allah (CC.) şöyle buyuruyor:

«- Yerin ve göklerin olduklarından başka bir duruma çevrildikleri o gün onlar (insanlar) tek ve hükmünde ortaksız olan Allah'ın huzuruna dikilirler» (105). İbrahim Sûre-i Celilesi. 48. İbni Abbas (R.A.) der ki: «Bu değiştiğimiz şöyle gerçekleşir: Yeryüzünün bazı yerleri kırılır. bazı yerlerine eklemeler yapılır. Ağaçları, dalları, vadileri ve bunlara benzer engebeleri ortadan kalkarak tabaklanmış deri yüzeyine kan damlamamış bembeyaz bir yumurta kabuğu ve üzerinde hiç bir günah işlenmemiş bir alan olarak yayılır.Göklerin de güneşi, ayı ve yıldızları ortadan kalkar.»Ey zavallı insan, bu günün dehşet ve fevkalâdeliğine dikkat et Bütün canlılar bu alanda toplandığı zaman gökteki yıldızlar kayıp, başlarına düşer, güneş ve ay kararır, bu arada bütün ışık kaynakları söneceği için yeryüzü koyu bir karanlığa gömülür.İnsanlar bu durumda iken diğer taraftan gökyüzü meleklerin kimi eteklerinde ve kimi de doruğunda dururken beş yüz yıl boyunca tepelerinde dönerek bütün katılık ve kalınlığına rağmen paramparça olur.Kimbilir, gök yüzü parçalanırken kulaklarına ne korkunç bir ses gelir. Gök o kadar iri ve sert gök cisimlerinin paramparça olarak boşluğa düşmeleri ve yer yer sararmış sıvı gümüş halinde akıp inmesi, göklerin sıvı bir maden haritasına, dağların hallaç pamuğuna dönüşmesi, insanların pervaneler gibi öteye beriye serpilmesi ve hepsinin yalın ayak cıvılcıplak yürümesi kimbilir. ne korkunçtur!Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- insanlar yalınayak, cıvılcıplak, sünnetsiz olarak ve kulak memelerine kadar tere batmış olarak yeniden diriltilip biraraya getirilir.»Bu hadisi rivayet eden Peygamberimizin eşi Hz. Sevda şöyle diyor: Bu sözleri işitince Peygamber'imize «ne çirkin şey!» Birbirimizin her tarafını göreceğiz» dedim. Bana şu cevabı verdi, «O gün herkesin kendi derdi, onları birbirine bakmaktan alakoyar. Herkes başka şey ile ilgilenemeyecek derecede kendi başının derdine düşer.»Ne dehşetli bir gün ki. herkesin edep yeri açıkta olduğu halde kimse kimseye başını çevirip bakmaz. Nasıl baksın ki, insanların bir kısmı karın üstü ve yüz üstü sürünmekten takat bulup başkasına dönüp bakamaz bile!Sahabilerden Ebû Hureyre (R.A.) der ki: Bir gün Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurdu: «Kıyamet Günü insanlar üç gurup halinde Mahşer yerine toplantıya gider. Binekliler. yayalar ve yüzüstü sürünenler.»Aramızdan biri «Yâ Rasûlellah. üçüncü gurup yüzüstü sürüne sürüne nasıl yol alabilecek?» diye sordu, Peygamber'imiz ona: «O kimseleri ayakları ile yürüten Allah yüzüstü süründürerek yol almalarını sağlamaya da muktediridir.»Gözleri ile görmediği, alışkanlık haline getirmedeği şeyi inkâr etmek insanın değişmez huyudur. Eğer insanoğlu, yılanın karın üstü sürünerek şimşek hızı ile yol aldığını gözleri ile görmese. ayaksız yol almayı tasavvur etmeye bile yanaşmazdı.Aslında ayak üstü yürümeyi görmeyen bir kimse için o da olacak bir şey değildir.Buna göre dünya ölçülerine uymuyor diye Kıyamet Günü hakkında bildirilen şaşırtıcı gelişmelerden her hangi birini inkâr etmekten sakınmalısın. Çünkü eğer sen daha önce gözlerin ile görmemiş olsaydın, sana sunulacak olan bir takım şaşırtıcı dünya gelişmelerini de şiddet ile inkâr ederdin.O halde kendini cıvılcıplak, perişan, zavallı, şaşkın, apişip kalmış bir durumda hakkında verilecek

hükümün iyi mi, fena mı olduğunu beklerken ayak* üstü dikilmiş olarak gözlerinin önüne getir, kafanda kendini böyle canlandır ve bu manzarayı hiç bir zaman hafızandan silme, çünkü durum, her türlü tarifi üstünde kalan bir önem taşımaktadır. Sonra tasavvur etmeye devam ederek şu gerçekleri de gözlerinin önüne getir: İnsan, melek, Cin, şeytan, vahşi ve yırtıcı hayvan, kuş olsun, yerlerin ve göklerin bütün canlıları toplanıp biraraya yığılıyor. Bilinegelen hafifliği giderilmiş ve ısısı kat kat yükseltilmiş olan güneş, canlı yığının neredeyse tepesine degecek şekilde yakınına indiriliyor. Arş'ın gölgesinden başka hiç bir gölge kalmıyor ve bu gölgenin altına belirli ibadetleri işleyerek Allah'a yakın olma şerefini kazananlardan başkası alınmıyor. Arş'ın gölgesi altına alınanlar ile dışarıda kalanlar arasındaki fark, korkunç güneş ısısı altında hoşlananların baygın hali ve yüzlerinden okunacak olan ızdıraplarının şiddeti ile derhal farkediliyor. Bunlar yanında o günkü canlılar kalabalığını tasavvur et. Bir yandan tarife sığmaz kalabalık yüzünden, öteyandan kimi yürürken kimi süründüğünden ötürü her canlı birbirini itip kakıyor. Bütün bu sıkıntılara bir de Allah'ın huzuruna dikilince içine düşülecek perişanlık ve rezilliğin doğuracağı korku ve utanç ve mahcubiyet ekleniyor. Güneş alevi, nefeslerin yalazı, utanç ve endişenin harareti ile yükselen kalb ateşi bir araya geliyor. Teker teker her kıl dibinden boşanıp yere akarak denizleşen ter deryası canlı vücudlar boyunca yükseliyor. Her canlı Allah katındaki derecesine göre kimi diz kapaklarına kimi bellerine, kimi kulak memelerine ve kimi de neredeyse içinde kaybolacak derecede bu ter deryasına batıyor. İbni Ömer'den (R.A.) rivayet edildiğine göre Peygamber'imiz buyuruyor ki: «- Kıyamet Günü insanlar Allah'ın huzuruna dikilince yan kulak hizasına kadar tere batar.» Ebû Hüreyre'nin rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: «- Kıyamet Günü insanlar, öylesine terler ki, terleri bir yandan yetmiş kulaç yerin dibine sızarken bir yandan da kulak hizalarına yükselecek kadar herkesi içine alır.» Başka bir hadiste Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- İnsanlar. Kıyamet Günü kırk yıl gözlerini semaya dikmiş olarak ayakta dururlar ve çektikleri sıkıntıdan dolayı içinde gömülesiye ter akıtırlar. *Ukbe-Bin Amir'in rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurmuştur: «- Kıyamet Günü güneş yere öyle yaklaşır ve insanlar öyle terler ki, kiminin teri topuğuna, kimininki ayak bileğine, kimininki dizlerine, kimininki kalçasına, kimininki böğrüne, kimininki ağzına varacaktır. Peygamber'imiz böyle derken eli ile ağzına gem vurdu, kimisi de terine tamamen gömülür (bu sırada da eli ile şöyle baş'na vurdu.)» Ey zavallı insan. Mahşer yerinde toplanacak olanların karşılaşacakları sıkıntıları ve dökcekleri terleri düşün. Bu ağır sıkıntılara dayanamayanların bir kısmı Allah'a seslenerek «yâ Rabb'i, cehenneme gönderecek bile olsa beni bu sıkıntı ve bekleme azabından kurtar.» diye yalvarırlar. Bütün bunlar, henüz hesaplaşmaya çekilmeden ve azaba çarpılmadan çekilecek olan sıkıntılardır. Sen de bu sıkıntılar ile yüzyüze geleceklerden birisin. Terinin nerene kadar çıkacağını şimdiden bilmiyorsun. Bilmezsün malûmun olsun ki. Hacc. cihad. oruç. namaz, müslümanları sıkıntısını gidermeye koşturmak, iyiliği emrederek kötülükten alakoy-mak uğruna yorulmak gibi Allah yolunda gayretler vererek dökülmeyen terler. Kıyamet alanında korku ve utançtan dökülecek ve orada daha uzun müddet sıkıntıya katlanmaya yol açacaktır. İnsanoğlu cehalet ile aldanmadan kurtulsa, ibadet uğruna sıkıntı çekerek terlemenin doğuracağı yorgunluğun Kıyamet Günü çekilecek sıkıntılarla bekleme azabının yol açacağı terlemenin yorgunluğundan hem daha kısa ve hem de daha kolay olduğunu anlamakta güçlük çekmez. Çünkü o gün hem pek çetin ve hem de çok uzundur!

- 242 -

OTUZYEDİNCİ BÖLÜM

MAHLÜKAT ARASINDA VERİLECEK HÜKÜM

^ Sahabilerden Ebû Hüreyre'den (R.A.) rivayet edildiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: «Müflis, kimdir, bilir misiniz?» Biz «Aramızda müflis, parası, pulu ve malı kalmamış kimsedir yâ Rasûlellah diye cevap verdik. Bunun üzerine Peygamberimiz şöyle buyurdu. *Ümmetimin asıl müflisi. Kıyamet Günü Allah'ın huzuruna namaz, oruç ve zekât ile

geldiği halde falana küfrettiği, filâna iftira ettiği, berikinin malını yediği, ötekinin kanını döktüğü, bir başkasını dövdüğü ortaya çıktığı için yaptığı iyiliklerin bir kısmı falan, öbür kısmı filâna verilen ve borçları karşılanmadan iyiliği bittiği takdirde hak sahiplerinin günahları kendisine devredilerek böylelikle cehenneme atılan kimsedir.»Böyle bir hesaplaşma gününde başına gelecekleri şöyle bir düşün. Çünkü riyadan ve şeytanın öbür tuzaklarından kurtulmuş bir iyiliğin pek yok. Buna rağmen uzun bir süre içinde şeytan tuzaklarından ve riyadan kurtarılabilmiş bir iyiliğin sahibi olursan onun başına da haksızlık ettiğin kimseler üşüşür ve onu hemencecik elinden alırlar.Kendini doğru yoldan ayırmayarak devamlı olarak gündüz oruç tulsan ve geceleri de namaz kılsan bile hemen hemen her gün bütün iyi amellerini siüp götürecek kadar dedikodu yaptığını görürsün. Yediğin haramın, haramı helâl mi olduğu kesinleşmemiş davranışların ve ibadetlerdeki kusurların ne olacak? Boynuzsuz hayvandan hak alınarak boynuzluya verilecek olan ince hesap günü haksızlıktan kurtulmayı nasıl umabilirsin?Sahabilerden Ebû Zerr (R.A.) der ki; «Bir gün Peygamber'imiz boynuz boynuza döğüşen iki koç gözüne ilişti. Bana dönerek «yâ Ebû Zerr. şu koçların ne üzerine boynuzlaştıklarını biliyor musun?» diye sordu. Ben O'na «hayır. bilmiyorum» diye cevap verdim. O bana dedi ki. «Fakat Allah bu kavganın sebebini biliyor ve Kıyamet Günü aralarında hüküm verecektir.»Ebû Hureyre (R.A.):

«yeryüzünde kımıldayan bütün canlılar ve uçan bütün kuşlar sizin gibi birer ümmettirler.' (106) En'am Sûre-i Celilesi. 38.

mealindeki âyet hakkında şöyle der :

Hayvanlar ve kuşlar da dahil olmak üzere bütün canlılar Kıyamet Günü yeniden diriltilerek biraraya toplanır ve boynuzsuz koyunun hakkını boynuzlu koyundan alacak derecedeki hassas ilâhî adalet bütün canlılara uygulanır. Bundan sonra Allah hayvanlara ve kuşlara «şimdi toprak ol'un/ diye emir buyurur.İşte o sırada önlerindeki azabı apaçık gören kâfirler «keşke ben de toprak olaydım» diyeceklerdir.Behey zavallı, o gün al eline defterinin uzun yorgunluklar pahasına işlemiş olduğun iyilikler sayfasını boş görüp «nerede benim yapmış olduğum iyilikler» diye sorunca «onlar haksızlık ettiklerin kimselerin defterlerine nakledildi» cevabını alınca ve bir ömür boyu nefsinin arzularına karşı direnerek kaçındığın günahlar ile amel defterinin kötülük sayfalarını dopdolu görüp «Yâ Rabb'i. bunlar benim hiç işlemediğim kötülüklerdir» deyince «bunlar dedi -(kodusunu yaptığın, küfrettiğin, haklarında kötülük kurduğun. alış - verişte. komşulukta, karşılıklı konuşurken, tartışırken, ders çalışırken, ilmî araştırma yaparken veya başka her hangi bir ortak münasebet esnasında aldattığın, hakkını yediğin kimselerin günahlarıdır» diye cevap alınca halin ne olacak.' İbni Mes'ûd'un (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor k.:«- Şeytan, İslâm âleminde puta taptırmaktan ümidini kesmiştir. Fakat daha hafif düşüklüklere düşmenizi yeterli görecektir ki, onlar da zulümlerdir. Buna göre elinizden geldiği kadar zulümden sakınınız.Çünkü kul. Kıyamet Günü dağ kadar ibadet ile Allah'ın huzuruna varır ve bu ibâdetlerin kendisini cehennemlik olmaktan kurtarmaya yeterli olduğunu, fakat orada biri çıkagelerek «yâ Rabb'i, bu adam bana karşı falan haksızlığı işledi» deyince Allah da «o halde ondan şu iyiliği sil» diye buyurur. Böyle böyle defteri silinerek sonunda hiç bir iyiliği kalmaz.Bu durum şuna benzer. Bir yolcu kafilesi düşünün, kıraç bir yerde konaklamışlar, yanlarında yakacak bir şeyleri yok. Fakat yolcular dört bir yana dağılarak odun toplamışlar ve çok geçmeden biraraya gelince ortaya bir yığın odun çıkarak ateş yakmışlar. İşte günahların birikmesi de böyle olur.»

«Sen de onlar da öleceksiniz. Sonra hepiniz Kıyamet Günü aranızdaki davalar ile ilgili olarak duruşmaya çıkacaksınız. (107) Zümer Sûre-i Celilesi. 30-31.

mealindeki âyetin indiği zaman sahâbilerden Zübeyr (R.A.) «Yâ Rasûlellah, biribirimizi ilgilendiren günahlar yeniden dâva konusu mu edilecek?» diye sordu. Peygamberimiz (S.A.S.) ona «tabii, her haklıya hakk: geri verilmek üzere aranızdaki meseleler yeniden dâva konusu edilecek» diye cevap verdi.

Bunun üzerine Zübeyr «vallahi, çok çetin iş» dedi.Sen de yanlışı olan bir tek adıma bile göz yumulmayan, haksız yere atılan bir tek tokata veya söylenen bir kelimelik söze bile müsamaha gösterilmeyerek mazlumun hakkı zalimden alınan günün önemini iyi kavra.Sahâbilerden Hz. Enes (R.A.) der ki. bir gün Peygamberimizin şöyle dediğini duydum. «Allah bütün insanları çırılçıplak ve toprağa bulaşmış halde yeniden dirilterek Mahşer'de toplar. Sonra hem yakından ve hem de uzaktan duyulan bir ses ile şöyle seslenir:«- Ben hem sultan hem de hâkimim! Cennetlik bir kimse, üzerinde cehennemlik birinin hakkı varsa, bu hak cehennemliğe verilmeden kendisi cennete giremez. Buna karşılık cehennemlik birinde cennetlik birinin hakkı varsa, ben de bu hakkı cehennemlikten alıp cennetliğe vermedikçe o cehenneme girmez. Bu haksızlık isterse bir tokat olsun.»Biz Peygamberimize «nasıl olur? Hani bizler çırılçıplak ve toz-toprak içinde, yani başka hiç bir şeyimiz olmaksızın Mahşer'e gideceğiz» diye sorduk. Peygamber'imiz bize «hak alış - verişi iyilikler ve kötülükler ile olacak» diye cevap verdi.Ey Allah'ın kulları, başkalarının mallarına el koyarak, ırzlarına saldırarak, kalblerini kırarak ve onlarla kurduğunuz münasebetler sırrasında kötü huyluluk göstererek kullara haksızlık etmekten sakınınız. Çünkü sırf Allah ile kul arasında kalan günahların afvedilmesi çabuk olur.Üzerinde kul hakkı bulunup yaptıklarına tevbe etmesine rağmen hak sahiplerinden helâllik almak imkânı bulamayanlar, hakların sahiplerine verileceği güne hazırlık olmak üzere iyi amel işlemeyi artırmalı, sırf Allah'ın bileceği. Allah ile kul arasında kalan iyilikler işlemeye eksiksiz bir ihlâs ile devam etmelidir. Böylelikle o kimsenin Allah'ın yakınlığını kazanarak O'nun haksızlığa uğrayanların isteklerini karşılamak üzere sevdiği kullar hesabına ayırdığı başışlardan pay almaya nail olması umulabilir.Nitekim sahâbilerden Hz. Enes (R.A.) der ki: «Bir gün Peygamber'imiz ile birlikte otururken bir ara azı dişleri görünecek şekilde O'nun güldüğünü gördük. Hz. Ömer «Ya Resûlallah, anam - babam sana feda olsun, neye güldün?» diye sordu. Peygamberimiz şu cevabı verdi:«- Ümmetimden iki kişi Allah'ın huzurunda diz çöktü, biri «Yâ Rabb'i. bu kardeşimden hakkımı al» dedi. Allah da ötekine «kardeşinin hakkını kendisine ver» diye buyurdu. Verecekli adam «hiç bir iyi amelim kalmadı» dedi.Bunun üzerine Allah alacaklıya «ne yapacaksın. arkadaşının sana verecek hiç bir iyi ameli kalmadı» diye buyurdu. Alacaklı «o halde hakkım kadar günahımı üzerine alsın» dedi. Böyle derken Peygamber'imiz yaşlı gözlerle «o gün öyle yaman bir gündür ki. her günahını sırtına yükleyeceği birini arar» diye buyurdu ve sözlerine şöyle devam etti:c- Bu arada Allah alacaklı tarafa «kaldır başını da cennet bahçelerine bak» diye buyurdu. Adam başını kaldırarak «Yâ Rabb'i. altından bir takım yüksek evler ile incilerle bezenmiş şehirler görüyorum. Bunlar acaba hangi peygambere, veya hangi sıddıka yahut hangi şehide ayrıldı» dedi.Ulu Allah «Bu gördüğün ev ve köşkler bana bedelini ödeyenlere verilecek» diye buyurdu. Alacaklı adam «Yâ Rabb'i. onların bedelini sana kim ödeyebilir» dedi. Allah «sen verebilirsin» diye buyurdu. Adam «nedir o bedel» diye sordu.Allah «Arkadaşına hakkına başışlaman» diye buyurdu. Bunun üzerine alacaklı adam «yâ Rabb'i ona hakkımı başışladım» dedi. Allah da alacaklıya «o halde onun elinden tut ve onu cennete götür» diye buyurdu.Sonra Peygamber'imiz (S.A.S.) bize dönerek «Allâh'dan korkun ve aranızda doğan anlaşmazlıkları barışçı yollardan halledin. Görüyorsunuz ki, Allah mü'minlerin arasını bulmaktadır» diye buyurdu.Yukardaki hadis, helâllığı alınmamış hak sahipleri ile Allah'ın ara-buluculuğu sayesinde hesaplaşmanın ancak insanlar arasında uzlaştırıcı olmak ve benzeri gibi" ilâhî huyları benimsemek ile mümkün olabileceğine dair bir uyarı mahiyetindedir.Şimdi kendi kendine düşün. Eğer Kıyamet Günü. amel defterin haksızlıklardan yana boş çıkarsa veya Allah'ın lütfuna mazhar olup afva uğrar da ebedi saadete erişin kesinleşirse muhakeme yerinde ne benzersiz bir sevinç ile ayrılırsın. Artık «nza» elbisesini giymiş, sonrası bedbahtlık olmayan bir saadete ve her an sona erme tehlikesi ile karşı karşıya olmayan bir rahata ulaşmış olacaksın!İşte o zaman sevincinden kalbin yuvasından uçacak gibi atar. yüzün ayın on dördü- gibi ak ve parlak bir görünüme bürünüverir.O sırada her türlü yükü sırtından indirmiş olmanın rahatlığı içinde diğer

canlılar arasında başı dik olarak yürüyerek çalım satmana, alnında parıldayacak olan mutluluk rüzgârı ile «hoşnutluk» serinliğinin tazeliğini tasavvur et. Dünyanın başından sonuna kadar gelmiş ve gelecek olan bütün canlılar sana ve haline bakar, güzellik ve saadetine imrenirler.Melekler etrafında dolaşarak şehidler huzurunda «bu falan oğlu filândır. Allah ondan razı oldu ve onu hoşnut etti. O artık sonrası bedbahtlık olmayan bir saadete-kavuştı» derler.Bu mertebeyi dünyada iki yüzlülük, yaltakçılık, yapmacıklık ve süslenip püslenerek insanların kalbinde kazandığın itibardan daha üstün görmüyor musun? Eğer bu mertebenin daha yararlı olduğunun farkında isen, daha doğrusu ikisini birbiri ile mukayese etmenin bile yersiz olduğunu kabul ediyorsan Allah ile aranda olan münâsebetlerini katıksız samimiyet ve iyi niyete dayandırarak o mertebeye ulaşmaya çalış. İyi bilesin ki, bu mertebeye ulaşmanın başka çaresi asla yoktur.Mâzâ Allah bir de öbür türlü olur da. amel'deferinde sana önemsiz gelen, fakat Allah katında ağır kabul edilen bir günahının varlığı ortaya çıkarsa ve bu günah yüzünden Allah'ın gazabına uğrar da O sana' «ey kötü kul. lanet sana. senin ibadetini kabul etmiyorum» derse bu azarı duyar duymaz hemen yüzün kararır, Allah'ın gazabına uğradığın için melekler de sana gazab ederek «bizim ve bütün canlıların laneti üzerine olsun» derler.O zaman zebaniler (azab melekleri) Allah'ın gazabına uğradığından dolayı sana karşı duyacakları öfke ile üzerine yürürler, bütün kabalık, korkunçluk ve ürkütücü görüntüleri ile üstüne çullanırlar, alnından yakalayarak herkesin gözü önünde seni yüzüstü' sürüklemeye başlarlar, bütün kalabalık yüzünün kararmasına ve perişanlığına seyirci olur. Bu arada sen feryad: basarak «Ah, ölsem, yok olsam da kurtulsam» dersin. Zebaniler senin bu feryadına «bugün bir defa ölüp yokolmayı değil, bir çok ölümü imdada çağır.» diye cevap verirler.Bu arada melekler senin için «bu adam falan oğlu filândır. Allah bunun rezilliklerini ve çirkin işlerini ortaya dökerek kirli işleri yüzünden ona lanet etti. Artık o sonrası saadet olmayan bir bedbahtlığa ebediyyen mahkûm olmuştur. deyip herkesin duyacağı bir şekilde seslenirler.Bu acı âkibet. dünyada insanlardan gizli olarak yahut başkalarının gözüne girmek için veya onlar, kullar nazarında itibarını yitirmekten çekindiğinden dolayı işlediğin bir günah yüzünden başına gelmiş olabilir. Dünyanın geçici ve Âhirettekine çok daha az olan kalabalığı karşısında utanç verici bir duruma düşmekten çekinip Âhiretin korkunç kalabalığı huzurunda rezil olmaktan korkmaman ne büyük cehalet! Üstelik işin sonunda Allah'ın gazabına maruz kalmak, acı bir azaba çarpılarak zebanilerin elinde cehennemî boylamak da var\ İşte Ahirette karşılaşacağın durumlar bunlar, fakat sen tehlikenin farkında bile değilsin!

- 248 -

OTUZSEKİZİNCİ BÖLÜM

DÜNYA MALININ KÖTÜLÜĞÜNÜ BEYAN

Ulu Allah(C.C.) buyuruyor ki:

(108) «- Ey müminler! Sizi mallarınız ve çoluk - çocuğunuz Allah'ı zikretmekten alakoymasın. Bunu yapanlar yok mu? İşte asıl hüsrana uğrayanlar onlardır.» (108). MünafıKun Sûre-i celilesi. 9.

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Mallarınız ve çoluk - çocuğunuz sadece birer fitnedir (imtihan vesilesidir) Büyük mükâfat ise Allah'ın katındadır.» (109) Teflabun Sûre-i Celilesi, 15.

Demek ki, malını ve çoluk - çocuğunu Allah katında kazanılacak olan «büyük mükâfatla tercih edenler, aldanarak ağır bir zarara uğrayacaklardır.Yine ulu Allah (C.C.) şöyle buyurur.

«- Dünya hayatını ve onun zinetini isteyenlere işlediklerinin karşılığı eksilmeksizin onlara dünyada verilir. Bu kimselere Âhirette yalnız cehennem vardır, dünyadaki başarıları geçersizdir ve işlemiş oldukları ameller de boşa çıkmıştır.» (110).Alâk Sûre-i Celilesi. 5-7.

Ulu Allah. (C.C.) buyuruyor ki:

«- Gerçekten insanoğlu, kendisini varlıklı görünce azar. Oysa ki, dönüş, kesinlikle Rabb'inedir.» (111).Hûd Sûre-i Celilesi. 15-16.

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Çoklukla böbürlenmek sizi o derece şaşkınlığa sürükledi ki işi mezarlıkları ziyaret etmeye kadar vardırınız.» (112).

(112) Tekasüf Sure-i Celilesi. 1-2.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Servet ve şöhet düşkünlüğü, suyun baklayı bitirmesi gibi kalb-de münafıklık bitirir, yetiştirir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:t- Şöhret, varlık ve mevki düşkünlüğünün müslüman kimsenin dinine verdiği zararı salıverilmiş iki azgın kurt bir koyun sürüsüne veremez.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Çok mal sahipleri helak olacaktır. Yalnız Allah'ın kulları arasında falana şu kadar filana şu kadar verilsin diyenler müstesna. Öyleleri de o kadar az ki!»Peygamber'imize «ümmetinin en kötülerini kimlerdir» diye sordular. Peygamber'imiz de «zenginler» diye cevap buyurdu.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurdu ki:«- İlerde öyle bir kavim gelecek ki, dünyanın en besleyici ve İştah açıcı yiyeceklerini yerler, en besili ve alımlı bineklere binerler, en güzel ve işveli kadınları eş edinirler, en güzel ve en gösterişli elbiseleri giyerler, ne mideleri azla doymak bilir ve ne de gözleri çoğa doyar. Gece gündüz işleri güçleri sırf dünya olur. Allah'ı bırakıp dünyaya taparlar sırf onun emirlerine boyun eğler ve sadece nefis'lerinin azgın arzularına uyarlar.Abdullah oğlu Muhammed'in (A.S.V.) o günlere erişenlere tavsiyesi. böylelerine ne selâm vennek. ne hastalarını ziyaret etmek, ne cenazelerine gitmek ve ne de yaşlılarına saygı göstermektir. Söylediklerinin tersini yapanlar, İslâmın yıkılışına yardımcı olmuş olurlar.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:<- Dünyayı ona düşkün olanlara bırakın. İhtiyaçlarını karşılayacak kadarından fazla dünyalık elde edenler, farkında olmadan kendi felâketlerini hazırlamışlardır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:t<- Ademoğlu «malım, malım» der durur. Oysa senin yiyip tükettiğinden, giyip eskittiğinden ve sadaka olarak verip ilerisi için ayırdığından başka ne malın var ki?!»Adamın biri Peygamberimize «Yâ Rasûlellah. acaba neden ölümü sevmiyorum» diye sordu. Peygamber'imiz de ona «malın var mı» diye sordu, adam «evet. var yâ Rasûlellah» diye cevap verdi. Bunun üzerine Peygamber'imiz adama şöyle buyurdu, «malını önden gönder (hayır yolunda sarf et) çünkü müminin kalbi malına bağlıdır. Buna göre eğer onu önden gönderirse ölüp ona kavuşmak ister. Buna karşılık eğer onu geride bırakırsa kendisi de dünyada kalıp onunla birlikte olmak ister.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ademoğulunun üç dostu vardır. Biri canı çıkıncaya kadar onun ardından gelir ikincisi mezara girinceye kadar takip eder. üçüncüsü ise yeniden diriltilerek Allah'ın huzuruna varıncaya kadar yanında olur.Ölünceye kadar yanında kalan dostu malıdır. Mezara girinceye kadar yanında kalan dostu eşidir. Yeniden diriltilerek Allah'ın huzuruna çıkıncaya kadar yanından ayrılmayan dostu da amelidir.»Havariler Hz. İsa'ya «neden sen su üzerinde yürüyebiliyorsun da biz yürüyemiyoruz» diye sorarlar. Hz. İsa da onlara «dünyanın ve paranın sizin nazarınızda yeri nedir» diye sorar. Havariler «bunlar bize göre güzel şeylerdir» diye cevap verirler. Hz. İsa onlara «oysa onların her ikisi de benim için çamurdan farksızdır» der.

Selman-ı Farisî Ebû Derdâ'ya (R. Anhuma) yazdığı bir mektupda der ki, «Ey kardeşim aman. dünyada şükrünü ödemeyecek kadar mal biriktirmekten sakın. Çünkü ben Peygamber'imizin şöyle dediğini duymuştum :«- Dünyada Allah'ın emirlerine uyan bir kimse sırat köprüsünün başına getirilir, malı önündedir. Malı önünde iken sırat köprüsüne binmek isteyince malı ona «geç. çünkü Allah'ın senin üzerindeki hakkını ödedin (şükrünü yerine getirdin)» der.Arkasından dünyada Allah'ın emirlerini yerine getirmeyen biri sırat köprüsünün başına getirilir, malı sırtındadır. Bu yükü sırat köprüsüne binmeye kalkışınca sırtındaki mal adama «vay başına gelene? Allah'ın bendeki hakkını ödeseydin ya (şükür borcunu yerine getirseydin ya)» der. Mal adama aynı sözleri durmadan o kadar çok tekrarlar ki, adam sonunda «vay başıma gelenler, keşke yok olsam da kurtulsam» diye feryad eder.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Biri ölünce melekler «acaba Âhireti için önceden ne gönderdi» «diye, insanlar da «acaba geriye ne

bıraktı» diye sorarlar.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Çift çubuk edinmeyin sonra dünyayı seversiniz.»Rivayet edildiğine göre Hz. Ebû Derda (R.A.) ya bir adam sövmüş ve kötülük etmiş o da şöyle beddua edermiş «Allah'ım! Bana sağlık, kötülük edene, uzun ömür ve çok mal ver.»Görüyorsun ki. Ebû Derda (R.A.) sağlık ve uzun ömre eşlik eden mal çokluğunu belâların en büyüğü saymıştır. Çünkü böyle birini, malının azgınlığa sürüklemesi kaçınılmazdır.Hz. Ali (K.V.) bir gün avucuna bir dirhem para alarak ona şöyle seslendi, «Hiç şüphesiz sen elimden çıkmadan bana yaramazsın.»Rivayet edildiğine göre halife Hz. Ömer (R.A.) Peygamber'imizin eşi Hz. Zeyneb Binti Câhş'a (R. Anha) bir gün hazine başışı olarak bir miktar dünyalık gönderir, Zeyneb «bu nedir» diye sorar. Getirenler «Bunu sana Hz. Ömer gönderdi» diye cevap verirler. Hz. Zeyneb «Allah onun günahlarını afvetsin» diye Hz. Ömer'e dua eder.Arkasından eski bir baş örtüsünü keserek bir kese yapar, gelen dünyalığı akrabalarına. yakınlarına ve onların yetimlerine bölüştürerek keselere koyar ve sonra da ellerini kaldırarak «Allah'ım, bu seneden başka bir daha Ömer'in başışı bana ulaşmasın» diye dua eder.Nitekim Hz. Zeyneb Peygamber'imizin arkasından ilk vefat eden eşi olur.Hasan-ül Basrî (r.a.) «Allah'a yemin ederim ki, para sahibi olan Allah nazarında mutlaka itibarını kaybederler.»Söylendiğine göre şeytan ilk basılan altın ve gümüşü parayı görünce yerden kaldırarak önüne koyar ve öper. Arkasından da derki, «sana düşkün olan benim gerçek kölemdir.»Sümet İbni Aclan (r.a.) der ki: «Para münahıkların yularıdır, cehenneme onunla çekilip götürülürler.»Yahya İbni Muaz (R.A.) der ki; «para akrep gibidir. Eğer ona muska yapmayı (idare etmeyi) beceremiyeceksen ona hiç eli sürme. Çünkü eğer seni ısıracak olursa zehri seni öldürür.»

Yahya İbni Muaz'a «Onun muskası nedir» diye sorarlar. O da «onu helâl yollardan kazanarak yerinde kullanmaktır» diye cevap verir.Ala İbni Ziyad (r.a.) der ki: «Dünya bütün ihtişam ve alımı ile gözümün önüne dikildi, onu görünce «Senin şerrinden Allah'a sığınırım» dedim. Dile gelerek bana dedi ki. «Eğer Allah seni benden korusun istiyorsan parayı sevme.»Dünyanın bu cevabı çok doğrudur. Çünkü para dünyanın özü demektir. Neden dersen, para ile dünyanın her şeyi elde edilebilir. Buna göre paradan uzak duranlar. dünyadan uzak durmuş olurlar.Nitekim bir şâir. şöyle der :«Ben. dünyadan sakınmayı (vera'ı) şu paradan buldum. Başkasında buldum sanmayınEğer onu ele geçirmeyi becerdikten sonra bırakabilirsen.Bil ki. senin takvan. müslümana yaraşan takvadır.Başka bir şâir de aynı konuda şöyle der:«Seni adamın sırtında gördüğün yamalı gömlek yahut.Bilek kemiğinin üstünde kalmış (israf olmasın diye kısa tutulmuş) elbise veyaAlında daha önce silinmiş olan ibadet izi aldatmasınOna parayı göster, Allah sevgisini ve takvasını anlarsın.»Rivayet edildiğine göre. Emevî hanedanından Müselleme İbni Abdülmelik ölmek üzere bulunan halife Ömer İbni Abdülâzizin yanına girerek ona Ey Emirel müminin «senden önceki emevî halifelerinden hic birinin yapmadığını yaptın, çoluk-çocuğunun parasız, pulsuz bıraktın» dedi. Halife'nin on üç tane çocuğu vardı.Ömer İbni Abdülaziz. bu sitemi işitince beni oturtun» dedi. Kendisini oturttukları zaman sözü Müsellem'in sitemine getirerek şöyle dedi:«- Çoluk - çocuğuma para - pul bırakmadığım şeklindeki sözleri»"* gelince ben ne onların herhangi bir hakkına engel oldum ve ne de kendilerine başkalarının hakkını verdim. Benim çocuklarım iki kişiden biridir. Ya Allah'ın emrine uygun yaşarlar, o zaman Allah onlara yeter. Çünkü O, İyilerin koruyucusudur.Yahut Allah'ın emirlerine karşı çıkarlar. O zaman da olup bitecek olanlar beni ilgilendirmez.»Rivayet edildiğine göre. Muhammed İbni Kâb-ül Karazî'nin (r.a.) eline yüklü bir servet geçer, ona «eline geçen bu varlığı çocuklarına miras bırakmak üzere saklasana!» derler O da böyle söyleyenlere şu cevabı verir, «öyle yapacağıma bu varlığı Allah katında kendim için biriktiririm, çocuklarımın rızkını ise Allah ayırır.»Söylendiğine göre adamın biri bir gün Ebu Abdurrabb'e {r.a.) gelerek «Kardeşim, kötülüğü yanında götürüp çoluk - çocuğuna saadet bırakma»der. bunun üzerine Abdürrabib servetinin yüz bin dirhemlik kısmını sadaka olarak dağıtır.Yahya İbni Muaz (R.A.) der ki: «Ölüm sırasında insanın başına gelen malıyla ilgili şu iki musibetin eşi ne duyulmuş ve ne de duyulacaktır» Dinleyenler ona «bu musibetler nelerdir»

diye sorarlar. O da «malının tamamı elinden alınır, buna rağmen hepsinden sorumlu tutulur». der.

- 254 -

OTUZDOKUZUNCU BÖLÜM

AMELLER - MİZÂN VE CEHENNEM AZABI

Kardeşim, amellerin tartılması ve amelleri kaydeden defter sayfalarının sağa-sola uçuşması bahislerini hiç bir an hatırlından çıkarma. Çünkü; insanlar sorguya çekildikten sonra üç kısma ayrılırlar:1 - Hiç bir ameli olmayanlar. Cehennemden simsiyah bir boyun çıkarak böylelerini kuşun taneleri devşirdiği gibi kapar, boyunlarına dolanarak onları ateşin içine atar. ateş de onları hemencecik yutuverir. Kendilerine sonu saadet olmayan bir bedbahtlığa uğradıkları yüksek ses ile duyurur.2 - Hiç bir kötülüğü olmayanlar. Meleklerden biri yüksek ses ile «her durumda Allah'a hamdedenler ayağa kalksın» diye ilân verir. Bu zümre böylece cennete yolcu edilir. Sonra aynı işlem gecelerini ibadet ile geçirenler için. arkasından alış-veriş ve ticaretin Allah'ı zikretmekten (namazdan), alakoymadığı kimseler için tekrarlanır ve zümrelerin hepsine sonunda bedbahtlık olmayan bir saadete kavuştukları yüksek ses ile duyurulur.3 - Hem iyiliği ve hem de kötülüğü olanlar. Çoğunluk bu kısma girer. Onlar bilmeseler bile iyiliklerinin mi. yoksa kötülüklerinin mi baskın olduğunu, hiç şüphesiz, ulu Allah iyi bilir. Fakat afvettiği takdirde fazileti ve cezalandırdığı takdirde adaletinin titizliği açıkça ortaya çıksın diye ulu Allah, amelleri hakkındaki kesin bilgisini mutlaka onlara da göstermek ister.İşte bunun için iyilik ve kötülüklerin kayıtlı olduğu amel defterlerinin dürülmüş yaprakları rüzgârda uçuşur gibi hızla uçurur ve terazî kurulur. «Sağ yüzünde mi, yoksa sol yüzünde mi kayıt var» diye gözler amel defterine dikilir aynı anda «acaba sağ kefesi mi yoksa sol kefesi mi baskın çıkıyor» diye bakışlar terazinin diline dikilir.Bu sahne, insanların beynini kaynatacak derecede korkunçtur!Hasan-ül Basrî'nin [r.a.) bildirdiğine göre bir gün Peygamber'imiz (S.A.S.) başını Hz. Ayşe'nin dizine koyarak uyuklar. Bu arada Ahireti hatırlayan Hz. Ayşe'nin gözleri yaşarır, yanağından süzülen damlalardan biri Peygamberimizin yanağına düşünce uyanır ve «neye ağlıyorsun yâ Ayşe» diye sorar.Hz. Ayşe de «Âhiret aklıma geldi de ondan ağladım. Acaba siz erkekler kıyamet gününde eşlerinizi hatırıma getirir misiniz» diye sorar. Peygamber'imiz (S.A.S.) ona şöyle cevap verir:c- Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki. Ahiretin şu üç safhasında herkes sırf kendini düşünür:1 - Teraziler kurulup ameller tartılırken, herkes amelinin ağır mı yoksa hafif mi geldiğini görünceye kadar sırf kendini düşünür.2 - Amel defterleri dağıtılırken. Herkes defterinin sağdan mı yoksa soldan mı verildiğini görmeden başkasını düşünmez.3 - Sıratı geçileceği zaman da herkes yalnız kendini düşünür.»Enes İbni Mâlik (R.A.) der ki: «Kıyamet Günü, ademoğlu Allah'ın huzuruna getirilerek terazinin iki kefesi arasında ayak üstü durdurulur, başına da bir melek dikilir. Tartıda sevapları ağır bastığı takdirde başındaki melek herkesin duyabileceği yüksek bir sesle «falan kimse sonunda bedbahtlık olmayan ebedi bir saadete kavuştu» diye seslenir.Buna karşılık tartıda sevapları hafif geldiği takdirde aynı melek bu defa «falan kimse, sonu saadet olmayan ebedi bir bedbahtlığa uğramıştır» diye seslenir. Sevap kefesi hafif kalınca elleri demir topuzlu ve ateşten elbiseli zebaniler ileri çıkarak cehennem yolcusunu cehenneme götürmek üzere teslim alırlar.Peygamberimiz (S.A.S.) bir gün Kıyamet Günü hakkında konuşurken buyurdu ki. «Kıyamet Günü gelince ulu Allah Hz. Adem'e «Yâ Adem. yerinden doğrul da cehennem kafilesini cehenneme gönder buyurur.Hz. Adem «cehennem kafilesini ne kadardır» diye sorar. Ulu Allah ona «Her bin kişide dokuz yüz doksan dokuz kişi» diye cevap verir.Peygamberimizin son cümlesi sahâbileri öyle derin bir üzüntüye sürükledi ki. ağızlarını bıçak açmaz oldu. Peygamberimiz onların üzerine çöken bu ağır kederi farkedince buyurdu ki. «siz iyi amel işlemeye devam ediniz ve sevininiz Muhammed'in (S.A.V.) nefsinin kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki. sizin ile birlikte iki halk- kesimi var ki, bunlar hangi ümmetin devrinde yaşasalar o ümmetin sayısını bütün insan ve şeytan ölümleri kadar yükseltirler.»Sahâbiler «bu

iki halk kesimi kimlerdir» diye sorunca Peygamber'imiz «Ye'cüc ve Me'cüc'dür. dedi. Bunun üzerine ashap biraz ferahlamışlar. Peygamber (S.A.S.) sözlerine şöyle devam eder, «İyi amel işlemeye devam ediniz, ve sevininiz, Muhammed'in nefsinin kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki. Kıyamet Günü siz. insanlar içinde devenin karnındaki benek yahut atın bacağındaki yara izi kadar kalacaksınız.»Ey nefsi farkında olmayarak zevale ve son bulmaya mahkûm olan şu dünyanın oyalayıcı yanlarına aldanmış kişi! Göçüp gideceğin yer hakkında kafa yormaktan vazgeçerek aklını varacağın yere yönelt.Çünkü cehennemin herkesin varacağı bir yer olduğu sana bildirilmiştir. Nitekim ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

«- Her biriniz oraya (cehenneme) mutlaka varırsınız. Bu rabb'inin kesin karara bağlanmış bir hükmüdür. Sonra takva sahiplerini kurtarırsınız da zâlimleri orada dizüstü bekletiriz» (113).

113) Meryem Sûre-i Celilesi. 71-72

Buna göre senin cehenneme varacağın kesin olmasına rağmen geri çıkacağın şüphelidir. O halde oraya girmenin korkunçluğunu kalbinde duy ki. belki oradan kurtulup çıkmak için şimdiden tedbir alırsın.Mahlukatın halini düşün, insanlar Âhiret sıkıntıları âlîmde inlerken o günü korku ve endişeler içinde ayak üstü dikilmiş başlarına neler geleceğini öğrenmeyi ve kurtarıcıların şefaati etmesini bekler, bu arada günahkârları kavurucu bulutlar kaplar, yalazlı ateş onları gölgesi altına alır, bu ateşin harlamaları herkes tarafından duyulur, öfke ve kin saçan çıtırtıları apaçık belirirken o anda günahkârlar başlarına çöken felâketi kesinlik ile anlar bütün ümmetler dizüstü yere çöktürülür. Öyle ki, iyiler bile durumlarının bir anda kötüye dönüşmesinden korkuya düşer, bu arada zebanilerden biri: «Dünyada iken uzak vadeli emeller peşinden koşarak ömrünü kötü işler uğruna harcayan falan oğlu filân nerede» diye seslenir azab melekleri (zebaniler) demir topuzlar ile adamın üzerine yürürler, ağır tehditler ile karşısına dikilerek onu cetin azaba sürüklerler, başını cehennemin derinliklerine doğru çevirirler ona Kur'an-ı Kerim'in dili ile:

«Tat bu azabı, hani sen (ileri sürdüğüne göre) çok güçlü ve her işi yerli yerinde olan biri idin» diye seslenirler (114). Sonra adam dar, çıkış yolu görünmeyen tehlikeleri belirsiz bir yere kapatılır, burası esirlerin devamlı barınağıdır, orada ateş yakılır. Cehennemliklerin oradaki içecekleri kaynamış sudur, barınakları da canım (cehennemin katlarından biri)dir. Cehennemlikleri bir yandan zebaniler topuzlarken öte yandan Haviye (harlı ateş) onları bir noktada toplar.Bütün ümitleri helaktır oradan hiç bir yere kımıldayamazlar. ayakları alınlarına bağlanmıştır. Günahlar yüzlerini karartmıştır, cehennemin yanlarından seslenirler, oranın ötesinden-berisinden «ya malik, korkunç akibet üzerimizde gerçekleşti. Ya maük. demir topuzlara artık katlanamaz olduk. Ya Malik, derilerimiz pişti. Ya malik, bizi buradan çıkar, bir daha yapmayacağız diye feryad ederler.Zebaniler bu feryadlara şöyle cevap verirler, «heyhat, geçmiş olsun. Bu zillet yuvasından size çıkış yok susun orada konuşmayın ve gevezelik edip durmayın. Eğer buradan çıkarılırsanız. yine size yasaklanan şeylere dönersiniz.»Zebanilerin bu cevapları üzerine cehennemlikler kurtulmaktan ümitlerini iyice keserler, dünyada Allah'a karşı işledikleri aşırı günahlara hayıflanırlar. Fakat onları ne pişmanlık kurtarır ve ne de hayıflanma acılarına çare olur. Tersine zincirlere vurulmuş olarak yüzüstü yere kapanırlar altlarından, üstlerinden, sağlarından ve sollarından ateş ile kuşatılmışlar, ateş deryası içinde boğulmuşlardır.-Yedikleri ateş içtikleri ateş. giydikleri ateş ve yatacak yerleri ateştir. Onlar ateş kümeleri, katrandan elbiseler, demir topuzu darbeleri ve zincirlerin yükü altında ezilirler. Cehennemin sıkıntılarında kıvranırlar, bataklarında parçalanırlar birbirini kovalayan acılar altında kıvranırlar, ateş onları ocaktaki kazan gibi kaynatır.«Ah. eyvah» gibi acı sözler ile feryad ederler, fakat ne zaman ahûzar etseler başlarından aşağı iç organları ile derilerini eritip akıtan kaynar sular dökülür. Onlar için orada yüzlerinde yarıklar açan demir topuzlar vardır. ağızlarından irin kaynar, susuzluktan ciğerleri doğranır, göz bebekleri eriyip yuvalarından yanaklarına akar. şakaklarının etleri düşer, etraftan saçları hatta

derileri dökülür. Derileri her yandıkça eskisinin yerine yeni deri tabakası ile kaplanırlar, etleri döküldüğü için kemikleri çıplak kalır ruhları sadece damarlara tutunmuş ve sinirlere asılmıştır. Bu ateşlerin yalazası içinde, fıkır fıkır kaynarlar. ölmek isterler fakat ölemezler. M] Dûhan Sûre-i Celilesi. 49.

Onları bu durumda görsen acaba ne hale düşersin. Başlarından aşağı dökülen kaynar sular yüzlerini kapkara etmiş, gözleri kör olmuş dilleri tutulmuş, belleri kırılmış kemikleri dağılmış kulakları kesilmiş, derileri param, parça olmuş elleri, boyunlarına bukali ayakları alınlarına yapışık. yüzüstü ateş üzerinde sürünürler, göz bebekleri ile demirden oklar üzerine basarlar ateşin yalazı iç organlarını sarmış, cehennemin yılanları ve akrepleri dış azalarına yapışmıştır. Bu tasvir ettiğimiz manzara cehennemliklerin acıklı durumunun bazı görüntülerini aksettiriyor, şimdi onların korkunç hallerinin tafsilatına bak. bu arada cehennemin vadilerini ve kollarını da düşün. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Cehennemin yetmiş bin vadisi ve her vadinin yetmiş bin kolu vardır. Her vadi kolunda yetmiş bin yılan ve yetmiş bin akrep bulunur. Kâfir ve münafıklar bu kolların herbirinden ayrı ayrı geçmedikçe yerlerine ulaşamazlar. Hz. Ali'nin (K.V.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Hüzün kuyusu veya vadisinden Allah'a sığınınız» Dinleyenlerden biri O'na yâ Rasûlellah, hüzün vadisi veya kuyusu nedir» diye sordu. Peygamber'imiz ona şöyle cevap verdi: «O. cehennemde öyle bir vadede ki cehennemin kendisi günde yetmiş kere ondan Allah'a sığınır, Allâh onu riyakâr Kur'an okuyucuları için hazırlamıştır.» İşte yedi kat cehennem ile onun vadileri ve her vadinin kolları bunlardır. Bu vadi ve kolların sayısı yer yüzündeki vadiler ile vadi kolları sayısı ile günaha sürükleyen azgın nefsi arzuların sayısına denktir. Cehennem kapıları ise günah işlerken kullanılan yedi azanın sayısındadır (yedi azaya karşılık yedi kapı). Cehennem kapı ve katları üstüstedir. En üstekinin adı. «cehennem», sonrasının «sakar», sonrasının «Lezza». daha alttakinin «Hutqme». daha alttakinin «sair», daha alttakinin «câhim», ve en a'ttakinin adı ise «ha-viyesdir. Şimdi cehennemin derinliğini bir düşün dünya ile ilgili azgın arzuların nasıl dibi bulunmaz ise ve yine dünyada her ulaşılan amaç daha uzak bir hedefe kavuşma arzusunu körüklüyorsa. cehennem çukurlarının derinliği de ölçsüzdür, her aşılın dipsiz derinlik daha dibi bulunmaz derinliklere ulaştırır. Nitekim Sahâbilerden Hz. Ebû Hureyre (R.A.) der ki: «Bir gün Peygamber'imiz ile birlikte iken kulağımıza derin bir yankı sesi geldi. Peygamber'imiz bize «Bu sesin ne olduğunu biliyor musunuz» diye sordu. Biz de «Allah ve Rasûlü bilir» diye cevap verdik.

Bunun üzerine Peygamber'imiz buyurdu ki: «Duyduğunuz bu yankılı ses. cehennemin dibine şu anda varan bir taşın sesidir, bu taş cehenneme yetmiş sene önce atılmıştı.» Ayrıca cehennemdeki kat farklılıklarına da dikkat et Hiç şüphesiz ki Âhiret. en ince ve detaylı derece farklılıklarına sahiptir. İnsanların dünyaya dalışı nasıl farklılık gösteriyorsa, yani kimi boğulurcasına içine batarken kimi de nasıl belirli bir derinliğe kadar dalarsa cehennemin günahkârları kapmasında öyle farklıdır. Çünkü Allah zerre ağırlığı kader bile hiç kimseye haksızlık etmez. Cehennemliklere uygulanacak azâb şekilleri rastgele tekrarlanıp durmaz, tersine her bir azabın günahların derecesine göre değişen belirli bir ölçüsü vardır ancak cehennemin azabı genel olarak öyle şiddetlidir ki, en hafif azab çeken cehennemliğe dünya ile birlikte onun bütün varlığı bağışlansa, bunları çektiği azabtan kurtulmak için fidye olarak verirdi. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Kıyamet Günü cehennemlikler içinde en hafif azap çekecek olanlar, ateşten iki nalınla gezinecek olanlardır ki. tabanlarından giren ateşin harareti beyinlerini kaynatacaktır.» Şimdi sen. hafif azaba çarpılanın çekeceğine bak da ağır azaba çarpılacakların başına neler geleceğini hesap et. Cehennem azabının ağırlığı konusunda ne zaman şüpheye düşersen parmağını ateşe yaklaştırsın ve çektiğin acıyı cehennem ile kıyasla. Hem unutma ki sen. bu kıyaslamada yanılıyorsun. Çünkü dünya ateşi ile cehennem ateşi birbirinden çok ayrıdır. Fakat dünyanın en ağır açısı bu ateşte yanma acısı olduğu için cehennem azabı onunla tarif edilir. Yoksa

cehennemin en üst tabakasında azap çekenler bile dünyadaki âteş gibi ateş bulsalar, çektikleri ağır acıdan kurtulmak için bu ateşe gönüllü olarak katlanırlardı. Bundan dolayıdır ki bazı haberlerde dünya ateşi acıların katlanabileceği bir dereceye düşürülünceye kadar, yetmiş kere rahmet suyundan geçirildi» denilmiştir. Peygamber'imiz (S.A.S.) cehennemi tanıtırken «Allah cehennem ateşinin bin sene boyunca devamlı yakılmasını emretti, sonunda kıpkırmızı kesildi. Arkasından bin yıl daha yakılmasını emretti, sonunda bembeyaz kesildi arkasından bin yıl daha yakılmasını emretti sonunda simsiyah oldu. Şu anda cehennem ateşi gayet koyu kara renklidir.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Cehennem ateşi rabbine şikayet etti ya Rabbi içimdeki soğuk ve sıcak bölümleri birbirini yiyor» Bunun üzerine ulu Allah (C.C.) cehenneme biri yazın, öbürü kışın olmak üzere senede iki defa nefes almaya izin verdi. Yazın duyduğunuz en şiddetli sıcaklık cehennemin hararetinden ileri geldiği gibi kışın geçirdiğiniz en şiddetli soğuk da cehennemin zenhe-rindendir. Enes İbni Mâlik (R.A.) der ki: «Dünyanın en yüksek refahı içinde yaşayan kafir, Allah'ın huzuruna getirilince «onu bir kere cehennem ateşine daldırın» diye buyrulur. Çıkarılınca ona «hic refah gördün mü» diye sorulur, kâfir «hayır» diye cevap verir. Buna karşılık dünyada en çok maddî sıkıntı çeken mümin Allah'ın huzuruna getirilince onun hakkmda «kendisini bir sefer cennete koyup geri getirin» diye Duyurulur. Çıkarılınca mümin de «dünyada hic geçim darlığı çektin mi» sorusuna «hayır» diye cevâb verir. Ebû Hureyre (R.A.t der ki: «Şu bizim mescitte yüz bin veya daha fazla kişi toplansa da bunların üzerine bir cehennemüğünnefesi salınsa hepsi yanarak ölürdü.»

Âlimlerden biri Kur'an'ın «Yüzlerini cehennem yalazı yalar, onlar orada kavrulun» mealindeki âyeti hakkında der ki; «Cehennem yalazı cehennemlikleri bir kere yalayınca kemiklerini çırılçıplak bırakarak bütün etlerini eritip ayak topuklarının yanına akıtıverir» (115) Mü'mmün Sure-i Celilesi. 104.

Şimdi de cehennemliklerin vücûdlarından akacak olan ve içinde boğulacakları «gassak» adını taşıyan irinin kokusuna dikkat et. Nitekim Ebu Said-ül Hudrî (R.A.) nin rivayet ettiğine göre. Peygamber'im-z buyuruyor ki: c- «Gassaks adlı cehennem irininden bir kova dünyaya dökülse yeryüzünün bütün canlılarını kokuştururdu.» İşte cehennemliklerin içeceği budur. Onlar susuzluktan yanarak «su, su» diye yalvarınca içlerinden birine bu kanlı irin sunulur. Adam irini ağzına alır. fakat bir türlü yutamaz. Her yönden üzerine ölüm acıları üşüşür, ama ölmesi asla mümkün değildir! Nitekim Allâh buyurur ki: c- Cehennemlikler «su, su» diye yalvardıkları zaman kendilerine kızgın katran gibi bir sıvı- sunulur. O ne kötü bir içecek ve arası ne fena bir barınaktır.»

Bir de cehennemliklerin yiyeceğine bak. onun adı. «zakkum» dur. Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Sonra ey hakkı inkâr eden sapıklar, hic şüphesiz, siz «zakkum» ağacından yiyeceksiniz. Midelerinizi onunla dolduracaksınız. Onun üzerine de. susamış develerin içişi gibi, kaynar katran içeceksiniz» (116)

Vâkıâ Sûre-i Celilesi. 51-55.

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Zakkum» kökü «cehimisîn dibinde olan ve tomurcukları şeytan başlarına benzeyen bir ağaçtır Hic şüphesiz onlar (cehennemlikler) bundan yiyecekler ve onunla midelerini dolduracaklardır.» Sonra onlara, bunun üzerine kaynar bir lakl vardır, şüphesiz varacakları yer «canım» olacaktır» (117) Kur'an-ı Kerim / Saffat Suresi. 61-65

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki : Sonra da, hiç

«- O gün onlar kızgın ateşin alevlerine girerler. Kendilerine kaynar bir pınardan su verilir» (118) Kur'an-ı Kerim / Gaşiye Sûresi. 4-5.

Yine Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki

«- Hiç şüphesiz, bizim katımızda bukağılar, kızgın ateş, boğazdan bir türlü geçmeyen yiyecek ve acı azab vardır» (119) Kur'an-ı Kerim / Muzemmil Sûresi. 12-13.

İbni Abbasın (K.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz buyuruyor ki:«

- «Zakkumun bir damlası dünya denizlerine dökülse, bütün can* lıların sağlığını bozardı, yiyeceği bu maddeden ibaret olanların halini düşünün.»

Enes İbni Malik'in (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz buyuruyor ki:«- Allah'ın sizi talip olmaya teşvik ettiği şeylerin peşinde koşunuz, sizi korkuttuğu azabdan, işkenceden ve cehennemden korkup kaçınınız zira içinde yaşadığınız dünyaya cennetten bir damla düşürülse tatlı kokular sarardı. Buna karşılık dünyaya cehennemden bir damla akıtılsa dünyanızı baştan başa berbad ederdi.»

Ebû Derdâ'nın (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Cehennemlikler öyle bir açlığa mahkûm edilirler ki. bu açlığın azabı, çektikleri diğer bütün azaba denk gelir. «Yemek, yemek» diye yalvardıkları zaman kendilerine ne karın doyuran ve ne de açlıklarını gideren kaynatıla kaynatıla pişmemiş bir yemek verilir.Yine «yemek, yemek» diye yalvarırlar; bu defa da kendilerine gırtlaklarından geçmeyen bir yiyecek verilir, dünyada gırtlaklarına tıkanan lokmaları içecek sayesinde boğazlarından geçirdiklerini hatırlayarak «su, su» diye yalvarırlar. Kendilerine su yerine demir kıskaçlar ile kaynar katran sunulur, yüzlerine yaklaşıncı çehrelerini kavurur, boğazlarından geçer geçmez bütün hazım cihazlarını parçalar.»«Bize cehennem bekçilerini çağırın» diye yalvarırlar, bekçiler gelince onlara «Rabb'inize dua edin de bir günlüğüne üzerimizdeki azabı hafifletsin» derler. Cehennem bekçileri onlara «Size açık açık delillerini ortaya seren Peygamberleriniz gelmedi mi» diye sorarlar.Cehennemlikler bu soruya «evet, geldiler» diye cevap verirler, bunun üzerine bekçiler onlara «O zaman kendiniz Allah'a dua edin. Ama kâfirlerin duası, hiç şüphesiz boşunadır» diye cevap verirler.Bekçilerden de bir fayda göremeyen cehennemlikler «bize Mâlik'i çağırın» derler. Mâlik gelince hep birlikte ona yalvararak «yâ Mâlik. Rabb'in şu azabımıza son versin» derler. Mâlik de onlara «siz burada kalacaksınız» diye cevap verir [Ameş'in söylediğine göre cehennemlikler Mâlik'i çağırdıktan sonra ancak bin yıl sonra ondan cevap alabilirler.)Başka çare kalmayınca cehennemlikler birbirine «Rabb'inize dua edin. Allah'dan başka hiç kimseden hayır yok» derler. Bunun üzerine hep birlikte «ey Rabb'imiz! Kötülük üzerimizde baskın çıktı da zâlim bir gurûh olduk. Ey Rabb'imiz, bizi buradan çıkar, eğer yine küfre dönersek biz kendi kendimize zulmetmiş oluruz» diye Allah'a yalvarırlar, Alllâh (C.C.) onlara «kalın olduğunuz yerde ve gevezelik etmeyin» diye cevap buyurur.Bu son cevabı aldıktan sonra her türlü kurtuluş ümidini yitirerek «vay başımıza gelenlere, keşke şöyle, keşke böyle...» diye acı acı feryad etmeye koyulurlar.»

Ebû Ümame'nin rivayet ettiğine göre; «Onun için ölümün sonrası cehennemdir. Orrda kendisine içecek olarak irinli su verilir, onu ağzına alır, fakat bir türlü boğazından geçmez. Her yönden üzerine ölüm üşüşür, ama artık ölecek değildir. Önünde çetin bir azab vardır» (120) İbrahim Süre-i Celilesi. 16-17

mealindeki âyet hakkında Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor.«- Cehennemliğe irinli kaynar su yaklaştırılınca ondan tiksindir. İyice önüne getirildiği zaman yüzü kavrulur ve başının derisi eriyip düşer, ondan içince de barsakları parçalanıp akar döbüründen akar.

»Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki.:

«- Takva sahiplerine vad edilen (cennetin hâli (şu): Orada tadı özellikleri bozulmamış su ırmakları. tadı bozulmamış süt ırmakları, lezzeti içenlerin damağında kalan içki rrmakları süzülmüş bal ırmakları vardır. Onlara orada her çeşit yemiş ve Allah'ın bağışlayıcılığı vardır. Bunların durumu ile ebedî cehennem azabına mahkûm edilen ve yerine kendilerine verilen irinli su ile parçalananların durumu bir olur mu?» (121)

Muhammed Süre-i Celilesi, 15.

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Deki, hak Rabb'imizden gc'onrfir, dileyen inanır, isteyen inkâr eder. Biz zâlimlere, duvarları arasında sıkışıp kalacakları bir cehennem

hazırladık. «Su» diye yalvardıkları zaman onlara kaynar katranı andıran, cehreleri kavurucu bir sıvı verilir. O ne kötü bir içecektir ve oarsı ne fena bir barınaktır!» (122) Kehf Sûre-i Celilesi, 29.

İşte acıktıkları ve susadıkları zaman cehennemliklerin yiyecekleri ve içecekleri bunlardır. Şimdi de cehennemdeki yılanlara ve akreplere, akıttıkları zehirin şiddetine, iriliklerine, görünüşlerinin korkunçluğuna gelelim. Bunlar cehennemliklerin üzerine kışkırtılarak salınır, biran bile aman vermeden, durmadan cehennemlikleri ısıtır ve sokarlar. Ebû Hureyre'nin rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah'ın kendilerine başısladığı malın zekâtını vermeyenlerin serveti Kıyamet Günü, kudurgan bir yılan kılığına girerek boynuna sarılır ve avurtlarından tutarak ona «ben senin malının, ben senin biriktirdiğin servetim» der.*Bu sözlerden sonra Peygamber'imiz şu âyeti okur:

«- Allah'ın kendilerine başısladığı varlığı cimrilikle ellerinde tutanlar, bu pintiliklerinin kendilerine fayda sağlayacağını sakın sanmasınlar, bu tutum kendi hesaplarına kötüdür. Kıyamet Günü, o cimrilikte ellerinde tuttıkları mal (yılan olup) boyunlarına dolanır. Hiç şüphesiz, yeryüzünün mirası, yalnız Allah'ındır. Allah işlediklerinizden (inceden inceye) haberdardır» (123) Ali İmran Sûre-i Celilesi. 180.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«

- Cehennemde deve boynu kalınlığında öyle yılanlar vardır ki bir ısırıklarının acısı kırk yıl sürer. Yine cehennemde selnerli katır iriliğinde-öyle akrepler vardır ki, bir kere soktular mı, acısı kırk yıl sürer.*Bu yılanlar ve akrepler, dünyadaki pintilerin, ahlâksızların ve başkalarına zarar verenlerin üzerine salınır. Saydığımız kötülüklerden uzak duranlar, oranın yılan ve akreplerinden de kendilerini korumuş olur, onlar ile karşılaşmaz bile.Bütün bunlar yanında bir de cehennemliklerin vücûdlarının irileştirilip boylarının uzatılacağını hesaba kat. Allah, cehennemlikleri, bu yoldan azabın acısını artırmak için, vücûdlarını irileştirip boylarını uzatır. Böylece ateş yalazının dağlayışını, yılan ve akreplerin sokuşunu irileşecek olan vücûdlarının her tarafından aynı anda ve devamlı olarak duymaları mümkün olur.

Ebû Hureyre'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamberimiz "(S.A.S.) buyuruyor ki:«- Cehennemde kâfirin azı dişi Uhud dağı kadar, derisinin kalınlığı ise üç günlük yol kadardır.»Peygamber'imiz (S.A.S.İ buyuruyor ki:«- Cehennemde kâfirin alt dudağı, göğsünü örtecek şekilde sarkık ve üst dudağı da yüzünü kaplayacak şekilde kalkık olur.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet günü kâfirin dili o kadar uzar ki, yerlerde sürüklenerek halkın ayakları altında kalır.»Cehennemlik vücûdlar, bütün iriliklerine rağmen durmadan ateşte yanıp erirler, fakat her eriyiştikten sonra derileri ve etleri yenilenir.Ulu Allah'ın:

- (124) «âyetlerimizi inkâr edenleri öyle bir ateşe atacağız ki, daha çok acı çeksinler diye, derilerini her eriyip döküldüklerinde yenisi ile değiştireceğiz. Şüphesiz ki, Allah her şeye kadir ve bütün yaptıkları yerli yerindedir

(125) » Nisâ Sûre-i Celilesi. 56.

âyeti hakkında Hasan-ül Basrî (R.A.). der ki. «Cehennemlikleri ateş, günde yetmiş bin kerre yiyip eritir, fakat her seferinde onlara «eski durumlarınıza dönün» diye emir verilince hemen daha önceki gibi olurlar» Şimdi de cehennemliklerin ağlamalarını, feryad etmelerini, «ah, vah, keske ölüp yokolsak da kurtulsak» diye sızlanmalarını düşün. Bu durum onlarda cehenneme girer girmez başlar.Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü cehennem, her birini yetmiş bin meleğin çektiği yetmiş urgan ile çekilerek yerine kurulur.Enesibni Mâlik'in (R.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Cehennemliklere ağlama gönderilir, onlar da göz yaşları kuruyuncaya kadar ağlarlar, göz yaşları kalmayınca kan ağlamaya başlarlar, öyle ki yüzleri, içine gemi salınca yüzecek kadar derin bir kan çanağına döner.»Ağlayabildikleri,

feryad edebildikleri, «ah, eyvah, keşke ölsem de bu azabdan kurtulsam» diye bağıırıp çağırabildikleri müddetçe biraz ferahlık duyarlar, fakat bir müddet sonra bu davranışlar da kendilerine yasak edilir. Muhammed İbni Kâ'b'ın söylediğine göre. cehennemliklerin yapacağı dört çağrının ulu Allah dördünü de cevaplandırarak, arkasından bir beşinci" çağrıda bulunmaya dilleri varmayacaktır. Cehennemliklerin bu çağrıları ile Ulu Allah'ın onlara vereceği cevaplar Kur'an'da şöyle bildirilmektedir :İlk çağrıda cehennemlikler diyecekler ki:

«- Bizi iki defa ölümden dirilttin. Şimdi günahlarımızı itiraf ediyoruz, (buradan) çıkmanın bir yolu var mı?» (125) Mû'min Sûre-i Celilesi. 11.

Allah (C.C.) onlara şöyle cevap verir:

(126) «- Şundan dolayı ki, biricik Allah'a çağırıldığı zaman onu inkâr ettiniz. O'na her ortak koşulduğu zaman inandınız. Şimdi ise hüküm ulu ve büyük Allah'a aittir» (126). Mû'min Sûre-i Celilesi. 12.

İkinci çağrıda cehennemlikler diyecek ki:

- Ey Rabb'imiz, artık gördük ve duyduk. Şimdi bizi geri gönder de iyi amel işleyelim. Çünkü artık kesin inanç sahibi olduk biz» Secde Sûre-i Celilesi. 12.

Allah (C.C.) onlara şöyle cevap verir:

- Size hiç bir zeval yoktur» diye yemin etmemişmiydiniz?!» İbrahim Sûre-i Celilesi; 44.

Üçüncü çağrıda cehennemlikler diyecek ki:

- Ey Rabb'imiz. bizi buradan çıkar da daha önce işlediklerimizin tersine iyi ameller işleyelim (129) Fatır Sûre-i Celilesi 37.

Allah (C.C.) onlara şöyle cevap verir:

(130) Size dünyada düşünenin düşüncesine yetecek kadar ömür vermedik mi? Size kötü akıbeti bildiren elçi de geldi. O halde şimdi çekin azabın acısını! Zâlimlerin hiç bir koruyucusu yoktur» Fatır Sûre-i Celilesi. 37.

Dördüncü çağrıda cehennemlikler diyecek ki:

«- Kötülük üzerimizde baskın aklı da sapık bir kavim olduk. Ey Rabb'imiz. bizi buradan çıkar, eğer bir daha küfre dönersek hiç şüphesiz, bizler zâlimiz»(131) Müminun Sûre-i Celilesi. 106-107.

Allah (C.C.) onlara şöyle cevap verir:

«- Kalın olduğunuz yerde ve ses çıkarmayınız»(132) Müminun Sûre-i Celilesi. 108.

İşte o zaman çektikleri azabın şiddeti, doruğuna varır. Artık ebediyen konuşamazlar. Mâlik İbni Enes'in söylediğine göre Zeyd İbni Eşlem, ulu Allah'ın «şimdi artık sızlansak da, katlansak da, bizim için farketmez. bizim için kurtuluş yoktur» mealindeki âyeti hakkında der ki; «cehennemlikler, önce yüz sene azaba ses çıkarmadan katlanırlar. Arkasından yüz sene kadar sızlanıp feryad ederler, daha sonra da yine bir yüz sene daha ses çıkarmadan azab çekerler ve bunun üzerine:

«Sızlansak da sabretsek de bizim için farketmez, kurtuluşumuz yok» derler. (133) İbrahim Sûre-i Celilesi, 21.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Kıyamet Günü ölüm semiz bir koç şeklinde huzura getirilerek cennet ve cehennem arasında boğazlanır ve gerek cennetliklere ve gerekse cehennemlikler «ebedî barınağın:- burasıdır, artık size ölüm yok.» diye seslenilir.»

Hasan-ül Basrî (r. a.) der ki; «İlk salıverilen cehennemlik, bin yıllık azabdan sonra çıkar. O adam keşke ben olsam.»Yine Hasan-ül Basrî'yi bir köşede ağlarken gördüler. Ona «neye ağlıyorsun» diye sordular. O da «O'nun (Allah'ın) beni cehenneme atıp da artık benim ile ilgilenmemesinden korkuyorum» dedi.Deminden beri belirttiklerimiz genel olarak cehennemde çekilecek azabların çeşitleridir. Oradaki acıları, kederleri sıkıntıları ve pişmanlıkları inceden inceye sayıp bitirmek mümkün değildir.Karşılaştıkları azabın çetinliği ile birlikte cehennemlikler hesabına en acı gerçek, cennet saadetini, Allah'a kavuşma imkânını ve Onun hoşnutluğunu kazanma mazhariyetini kaçırmaktır, üstelik bütün bu kayıpların sayıya vurulabilir,

ucuz karşılıklar pahasına olduğunu bile bile. Çünkü bu değerli nimetleri, kısa süreli, arıtılmamış, acı ile karışık, yarım yamalak ve basit dünya arzuları uğruna kaybetmişlerdir. Bu yüzden o gün içlerinden «Eyvah, Allah'ın emirlerine karşı gelerek niye kendi kendimizi mahvettik. Niye nefsimizi bir kaç günlüğüne sabretmeye zorlayamadık? Eğer sabretseydik, o günler şimdi arkada kalacak ve bu gün Allah'ın hoşnutluk ve bağışına kavuşmanın saadeti içinde O'nun yakınlığını kazanmış olacaktık.» Oysa ki. o anda artık her fırsatı kaçırmışlar, başlarına türlü belâların çökmesine yol açmışlardır ve dünya saadetine hiç bir nimeti de yanlarında kalmamıştır. Eğer cennet saadetine görmeseler, hayıflanmaları o kadar acı olmayabilirdi. Oysa ki. cennet onlara sunulur. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Kıyamet günü cehennemlik bir grup, cenneti görmeye getirilir. Bunlar cennete yaklaşıp bayıltıcı kokusunu burunlarına çeker çekmez köşklerine bakıp Allah'ın cennetliklere sunduğu nimetleri görür görmez onlara «gidin oradan, sizin orada hiç bir payınız yok» diye ses gelir. Bu ses üzerine eş ine daha önce duyulmuş ve ne de daha sonra duyulabilecek bir hayıflanma duygusu içinde geri dönerler. Bu sırada «ey Rabb'imiz! Eğer cennetini ve dostlarına orada sunduğun nimetleri göstermeden bizi cehenneme koysaydın. daha kolay gelirdi» derler. Ulu Allah (C.C.) da onlara «bunun böyle olmasını ben istedim. Çünkü dünyada yalnız başınıza kalınca bana ululuk taslayarak kafa tutunuz. Oysa insanlar karşısında duygularınızın tersine bir görünüşe bürünerek gerçek kimliğinizi saklıyordunuz. Benden değil, insanlardan çekindiniz, beni değil, insanları saydınız. İnsanları düşünerek bazı davranışlardan kaçındığınız halde benim yasaklarıma uymadınız. Şimdi ben sizi bitmez mükâfattan mahrum tuttuğum gibi acı bir azaba da çarptırıyorum» diye buyurur.»

Ahmed İbni Harb (r.a.) der ki: «Gölgeyi güneşe tercih ederiz de cenneti cehenneme tercih etmeyiz.» Hz. İsa (A.S.) der ki: «Nice sağlam vücûd, sağlıklı çehre ve tatlı sözlü dil. yarın cehennem katkın arasında feryad edecektir.» Dâvud Tâl (r.a.) der ki: «Allah'ım! Ben senin güneşinin sıcaklığına dayanamıyorum da cehennemin ısisına nasıl katlanabileyim? Ben senin rahmetinin sesine dayanmazken azabının gürleyişine nasıl takat getireyim?» Ey zavallı! Kıyametin belirttiğimiz korkunç gerçeklerini iyi düşün. Bilesin ki. ulu Allah bütün korkunç gerçekleri ile cehennemi yarattığı gibi kesin sayısı ile mahlukatı da yaratmıştır. Bu gerçek hükme bağlanarak kesinleştirilmiştir. Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Sen onlara hesap görüldüğü zamanın dehşeti ile, pişmanlık günü ile korkut. Onlar hâlâ gaflet içindedirler ve hâlâ inanmıyorlar.» (134) Meryem Sûre-i Celilesi; 39

Yemin ederim ki. âyet-i kerime Kıyamet Gününe, daha doğrusu ezelin ezeline verilerek Kıyamet Günü açıklanan hükme işaret etmektedir. Ezelde seninle ilgili olarak ne hüküm verildiğini bilmediğin halde nasıl böyle gülebiliyor, eğlenebiliyor ve basit dünya nimetleri ile oyalanabiliyorsun, şaşılır sana doğrusu?! «Keşke gideceğim yeri, durağımı, sığınağımı ve ezelde hakkımda verilen hükmü bilseydim» diyorsan, elinin altında bulunan ve isteğini cevaplandırmana yardımcı olabilecek önemli alâmet vardır. Bu alâmet iş ve davranışlarını gözetlemektir. Herkese, uğrunda yaşatıldığı davranış ve iş çeşidi nasip olur. Eğer iyilik yolu, önüne açılıyor, iyilikleri işlerken sana nasip oluyorsa sana müjdelere olsun. Sen cehennemden uzaksın demektir. Fakat giriştiğin her iyiliğin önüne bir engel dikiliveriyor ve seni o iyiliği işlemekten alakoyuyorsa, buna karşılık yapmayı tasarladığın her kötülüğü, hiç bir terslik önüne çıkmadan rahat rahat gerçekleştirabiliyorsan bil ki, aleyhinde kesin hüküm verilmiştir. Verdiğim bu ip ucunun akıbetini belirtmesi, yağmurun yeşillığe ve dumanın ateşe delil olması gibi kesindir.

Ulu Allah «Hiç şüphesiz, iyiler cennette ve kötüler de cehennemdedir» buyuruyor (135) İnfüâr Sûresi Celilesi; 13-14 Kendini bu iki âyete arzet her iki dünyada yerini tespit etmiş olursun. Doğrusunu Allah bilir.

İTAATİN FAZİLETİ

Bilesin ki. Allah'a ibadet etmek bütün iyiliklerin toplamıdır. Ulu Allah (C.C.) Kur'an-ı Kerim'in bir çok âyetinde kulları buna teşvik etmiş, insanları nefislerin karanlıklarından çıkarıp Allah'ı tanımanın aydınlığına kavuşsunlar ve Allâh'dan korkanlar için, içinde hiç bir gözün görmediği, hiç bir kulağın işitmediği ve hiç kimsenin hayalinden geçmemiş olan nimetlerin hazırlanmış olduğu cennete girebilsinler diye Ulu Allah, peygamberleri göndererek insanları ibadet etmeye çağırmıştır. Çünkü insanlar boşu boşuna yaratılmamışlardır. Tersine kötülük işleyenler işledikleri kötülüğün karşılığını görsün ve iyilik yapanlar iyilikle mükâfatlansınlar diye yaratılmışlardır. Allah'ın kulların ibadetine ihtiyacı yoktur, insanların O'na karşı gelmesi O'na ne bir zarar verebilir ve ne de ululuğuna bir eksiklik getirebilir.«- Eğer bütün insanlar kendilerini büyük görüp Allah'a kulluk etmekten vazgeçerlerse bilmiş olsunlar ki Rabb'inm katında bulunanlar (melekler) gece-gündüz. hiç bıkmadan O'nu teşbih ederler» «İyilik işleyen kendine işler, kötülük yapan da kendi zararına yapmış olur. Allah'ın hiç bir şeye ihtiyacı yoktur, fakir olan sizlersiniz.»Şaşılır ki. içimizden biri bir köle satın alınca, onun gereken hizmeti seve seve yapmasını, belirli ve değeri önemsiz bir maden karşılığında ona sahip olan efendisinin her emrine boyun eğmesini ister. Bir hata yüzünden köleyi gözünden düşürür, ona öfkelenir, belki de ya üaretini keser, ya da onu kovar, veya satışa çıkarır.O halde bize ne oluyor da bizi yoktan var ederek en mükemmel kıvama getiren yağmur tanesi sayısınca kusur işlediğimiz halde, yoklukları helakimiz demek olan nice nimet ve desteğini bizden alıkoymayan gerçek efendimize ibadet etmiyoruz. Bizleri bir kusurumuz üzerine yakalayıp hesaplaşmaya çekebileceği halde mühlet verirsek bizde tevbe edelim de kusurumuzu başışlasın, kabahatimizi örtsün.Aklın başında olan kimse ibadete lâyük olan Rabb'ini tanımakta ve bütün varlığı ile O'na yönelerek rızasını dilemekte gecikmez. Her işlediği günahı tevbe ederek yaratıcısına sığınır, O'nun rahmetinden hiçbir zaman umut kesmez, nimetlerine şükrederek sevgisini arar ve buna devam ederek ola ki. O'nun sevgisini kazananların adlarını yazılır da. kendisi efendisine kavuşunca arzulu efendisi ise onu yanına almaktan daha arzulu iken ölür.Ebu Derdâ. Kâ'b İbni Ahbar'a (R. Anhuma) «Bana Tevrat'taki âyetlerin en özlüsünü bildir» dedi. Kâ'b da ona şöyle cevap verdi. «Allah buyurur ki. iyi kullar bana kavuşmayı uzun müddet özler, ben de onlara kavuşmayı daha şiddet ile özlerim» Bu âyetin yanbaşıda da şunlar yazılıdır:Seni arayan bulur, benden başkasını arayan beni bulamaz.»

Ebu Derdâ (R.A.) der ki «Peygamber'imizin (S.A.S.) böyle büyürken işittiğime kendim şahidim:Hz. Davud (A.SJ hakkında varit olan haberlere göre ulu Allah (C.C.) ona buyurdu ki:«- Ey Davud! Yer yüzü halkına bildir ki. beni seveni ben de severim Benim ile oturanın ben de yoldaşıyım. Benim zikrimi alışkanlık haline getirenin yakınyım. Beni arkadaş edinenin arkadaşısıyım. Beni seçeni ben de tercih ederim. Bana itaat edenin ben de dileğini yerine getiririm. Beni sevdiğini kalbinden kesinlikle öğrendiğim kulu mutlaka kendime kabul eder. onu hic bir» canlı yarattığımın gösteremediği derecede ileri bir sevgi ile severim. Beni gerçekten arayan bulur, benden başkasının peşinde olan beni bulamaz.Ey yer halkı, etkisi altında bulunduğunuz aldaniştan sıyrılarak benim yolumda olmoyu arayınız ki, ben de size yakın olayım ve bir an önce size sevgimi nasib edeyim.Çünkü ben sevdiklerimi Halilim İbrahim, Neciyyim Musa ve Safiyyim Muhammed'in mayaları ile bir yarattım. Beni özleyenlerin kalbini nurumdan yaratarak celâlim ile besledim.»|^ Seleften bir zattan rivayet olunduğuna göre ulu Allah (C.C.) siddıklardan birine şöyle vahyetti:- Benim öyle kullarım vardır ki. beni severler, ben de onları severim. Onlar beni özler, ben de onları özlerim. Onlar beni zikr eder, ben de onların zikrine mukabele ederim. Onlar bana bakar, ben de onlara bakarım. Eğer sende onların yolunu tutarsan seni de severim, onlardan ayrı düşersen, gözümde düşersin.»Siddik kul Allah'a «Yâ Rabb'i. onların alâmetleri nelerdir.» diye sordu. Ulu Allah siddik kuluna şöyle buyurdu :*- VJüşfik bir çoban, sürüsünü nasıl güneşten esirgerse onun gibi gürKlüderi gölgelere sığınırılar. Güneşin batmasını dört

gözle bekleyip gün batır - batmaz hemen yuvasına uçan kuşun sabırsızlığı ile günün batmasını beklerler. Gece basar karanlık çöker, yataklar serilir, koltuklar kurulur ve herkes sevdiği ile başbaşa kalır kalmaz ayakları üzerine dikilip yüz üstü yere serilerek benim kelâmım ile bana yalvarmaya koyulurlar. Onlara verdiğim nimetlere karşılık bana sadakat arzederler. Gâh feryad ederler, gâh sessizce gözyaşı dökerler. Gah Ahu vah ederler gâh tutumları karşısında hayıflanırlar. Gâh ayakta ve gâh oturma halindedirler. Gâh rukûda ve gâh secdededirler. Ne benim uğrumda çektikleri sıkıntı gözünden kaçır ve ne de bana olan sevgileri yüzünden yakınmaları işitmemin dışında kalır. Onlara ilk adımda başışım şu üç şeydir: «1 - Nurumun bir parçasını katblerine saçarım da ben onlardan nasıl haber verirsem onlar da benden aynı şekilde haber verirler. 2 - Gökler, yerler ve göklerle yerlerde var olan her şey onların amel terazilerinin kefesine konsa bütün bunları gözlerine az gösteririm. 3 - Rızam ile onlara doğru yönelirim, kendilerine doğru yöneldiğim dostlarımla onlara ne vermek istediğimi bildiklerini görürsün.» Jç cAhbar-ud Davud isimli esere göre ulu Allah (C.C.) Hz. Davud'a şöyle vahyetti: «- Yâ Davud! Doha ne zamana kadar hep cenneti düşünecek ve bana karşı özlem duymaya talip olmayacaksın?» Hz. Davud. Ulu Allah'a «seni özleyenler kimlerdir» diye sorar. Allah ona şöyle cevap verir: «- Beni özleyenler, her türlü kederden arındırıp saflaştırdıklarım. benden çekinmeleri için ikaz ettiklerim ve kalblerinde bana bakabilecekleri delikler açtıklarımdır. Ben onların kalblerini kendi avucuma alarak göğze çıkarırım, sonra da seçkin meleklerimi çağırırım. Hepsi hemen önümde secdeye kapanırlar. Onlara derim ki. «ben sizi bana secdeye varasınız diye değil, benim özlemim ile yananların kalplerini size göstereyim ve sizinle onlara iftihar edeyim diye çağırdım» Çünkü yeryüzü halkına güneşin aydınlık saçtığı gibi beni özleyenlerin kalbi de gökte meleklerime ışık saçır. Ey Davud! Ben, özlemlilerimin kalbini hoşnutluğumdan yaratarak öz nurumla besledim, onları kendime söz arkadaşı olarak seçtim. Yer yüzüne onların vücûdları aracılığı ile bakarım. Kalblerinde bakışlarını bana ulaştıran bir yol açtım. Bana karşı duydukları özlem günden güne artar.» Hz. Davud (A.S.) «yâ Rabb'i. sevgililerini bana göster» der. Bunun üzerine ulu Allah (C.C.) ona şöyle buyurur: Yâ! Davud Lübnan dağına var. Orada gene. ihtiyar ve orta yaşlılardan meydana gelen on dört kişi var. Yanlarına varınca benden onlara selâm söyle ve onlara de ki. Rabb'iniz size şöyle diyor «Benden istediğiniz bir şey var mı? Siz benim arınmış dostlarımsınız ve sevdiklerimsiniz. Sizin sevinmenize bende sevinirim muhabbetinize koşarım.» Hz. Davud, bu grubun yanına varınca onları bir pınarın başında Allah'ın ululuğu hakkında düşünceye dalmış olarak bulur. Hz. Davud'u görünce ondan uzak kalmak için yerlerinden sıçrayıp kalkarlar. Bu sırada Hz. Davud onlara der ki. «Ben Allah'ın size gönderdiği bir elciyim. Rabb'inizin buyruğunu size bildirmeye geldim.» Bu sözleri duyunca yönlerini Hz. Davud'a çevirirler. Kulaklarını ona doğru vererek bakışlarını yere çevirirler. Hz. Davud. onlara «Ben size Allah tarafından elçi olarak geldim. O - size selam söylüyor ve şöyle buyuruyor : «- Bir arzunuz yok mu? Bana seslenir misiniz ki, sesinizi ve sözünüzü duyayım. Siz benim seçkin dostlarım ve yakınlarımsınız. Sizin sevinciniz beni de sevindirdiği için sizi hoşnut etmeye derhal yönelirim. Müşfik, yumuşak kalbî bir anne çocuğu üzerine nasıl titrerse size her an öyle bakarım.» Bu sözleri duyunca hepsinin gözleri yaşardı ve yaşları süzülerek yanaklarına indi. En yaşlıları konuşarak «Sübhaneke. sübhaneke (seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, seni noksan sıfatlardan tenzih ederim). Biz senin zavallı kullarınız. Atalarımız da senin zavallı kulların idi. Bizi afvey-le. ömrümüzün şu anına kadar kalblerimiz sana zikretmekten bir an bile geri kalmadı» der. Arkasından bir diğeri de söz alarak «sübhaneke. sübhaneke. Biz senin zavallı kullarınız ve senin zavallı kullarının çocuklarıyız. Binaneleyh aramızdaki muhabbete hüsnü nazar ederek bize minnet buyur der. Bir başkası süphaneke. süphaneke biz senin kulların ve kullarının çocuklarıyız. Sen bizim kendi umurumuza dair bir hacetimiz olmadığını bilirken. Duaya cüret edebilir miyiz sen bize yolunda devamı nasip et Bununla bize olan başışını tamamla der. Arkadaşın bir başkası söze girerek

«biz senin rızanın peşinde gerektiği* şekilde koşamıyoruz. Cömertliğin sayesinde bu konuda bize yardım eyle» der.Arkasından bir diğeri söz alarak «Bizi bir damla bel suyundan (meniden) yarattın, bize buna rağmen ululuğunu düşünebilme yeteneğini başışladın. Senin ululuğuna dalanlar, celâlini düşünenler konuşmaya cür'et edebilirler mi? Nuruna yaklaşmamızı istedikten sonra senden ne istemeye dilimiz varabilir ki?» der.Arkasından söze giren bir diğeri «sevdiklerine olan başışlarının bo!-luğu. dostlarına yakınlığın ve şanın ululuğu celâliyle sana dua etmekten dillerimiz acizdir.» der.Arkasından bir başkası söz alarak «Kalblerimizi seni zikretmeye yönelten, sırf seni düşünebilmeye yatkın bir gönül anlığı kazanmamızı sağlayan sensin. Sana şükür hususundaki yetersizliklerimizi afveyle» der. Arkasından söze giren bir başkası «dileğimizi sen bilip duruyorsun, bu dilek sadece senin vechine bakabilmektir.» der.Arkasından bir başkası söz alarak «Köle efendisine karşı nastl cür'et edebilir? Madem ki. öz cömertliğinin eseri olarak bize dua etmeyi emrettin. Gökyüzünün karanlık katları arasında sana ulaşabilmek için bize yolumuzu aydınlatacak ışık da başışla» der.Arkasından bir diğeri söze girerek «ibadetlerimizi kabul buyurmanı ve her zaman sana ibadet etmeyi bize nasip eylemeni dileriz» Arkasından söz alan bir başkası «başkalarından farklı olmamızı sağlayan üzerimizdeki nimetlerini tamama erdirmeni dileriz» der.Arkasından bir diğeri söz alarak «yarattıkların arasında hiç bir şeye ihtiyacımız yok. Yalnız bize cemalinin vechini görebilmeyi başışla» der. Arkasından dile gelen bir diğeri «arkadaşlarımdan ayrı olarak senden gözümü dünyaya ve dünyalılara karşı kör eylemeni ve kalbimi Âhiretten başka hiç bir şey ile ilgilenmez kılmanı dilerim» der.Arkasından bir başkası söz alarak «ey şanı yüce ve ulu Allah'ım! Dostlarımı sevdiğini artık kesinlikle öğrendim. Bize kalbimizin senden başka her şey ile ilgisini keserek sırf senin ile ilgilenmesini başışla» der.Lübnan dağındaki on beş Allah sevgilisinin bu cevapları üzerine ulu Allah (C.C.) Hz. Davud vasıtasıyla onlara şöyle vahyetti:«r- Söylediklerinizi duydum, isteklerinizi kabul ettim. Şimdi biribiri-nizden ayrılın, şimdi herkes kendine bir sığınak bulsun. Ben sizin ile aramdaki perdeleri kaldıracam, böylelikle celâlime ve nuruma bakacaksınız.»Hz. Davud. «yâ Rabb'i. bunlar ne sayesinde senin katında bu yüksek dereceyi kazandılar» diye sorar. Ulu Allah (C.C.) ona şu cevabı verir:«- Bu dostlarım, nail oldukları bu mertebeye benim hakkımda iyi düşündükleri için, dünyadan ve dünyalılardan uzak durdukları için. benim ile başbaşa kalıp bana yalvardıklarından dolayı ulaşmışlardır.Bu mertebeye ancak dünya ile dünyalıkları terkederek. onun ile ilgili hiç bir şeyi diline almayanlar, beni bütün yarattıklarına tercih ederek kalbini sırf bana ayıranlar varabilir.Böyle kullarıma ben de başışım ile yönelerek nefis;*ıi diğ her türlü ilgiden alıkorum, nihayet onun ile aramızdaki perdeyi kaldırarak herhangi bir şeye bakar gibi beni görmesini sağlarım. Her an ona kerametimi göstererek onu vechimih nuruna yaklaştırırım. Eğer hasta olacak olsa müşfik bir anne çocuğuna nasıl bakarsa ben de ona öyle bakarım. Eğer susayacak olsa beni zikretmenin tadını taddırarak onu suya kandırırım.«Ey Davud! Bütün bunları ona yapınca nefsin dünyaya ve dünyalılara karşı körelterek, hiç birini sevmemesini sağlarım. Bütün ilgisi her an sırf bana yönelir, bana bir an önce kavuşmayı diler. Oysa ki, ben onun canını almayı istemem. Çünkü o varlıklarım arasında bakışlarımın yeridir. Ne o benden başkasını görür ve ne ben ondan başkasına bakarım.«Ey Davud, benim böyle bir kulumu görsen, nefsi erimiş, vücûdu süzülmüştür. Fakat benim zikrimi duyunca kalbi hoplar ve azaları kanadlanır. Onun ile meleklerime karşı övünürüm. Gök halkı onu görünce benden daha çok çekinir ve daha çok ibadet etmeye yönelirler.Ey Davud! izzetim ve celâlim hakkı için böyle kulumu cennetime oturtacak ve kendisine cemâlimi gösterip hoşnutluğunu ve hoşnutluluğunun da ötesini sağlayarak özlemine dindireceğim!Yine Hz. Davud'a ait haberlerde şöyle varit olmuştur: Ey Davud! Benim sevgime yönelen kullarıma de ki, «Varlıklar ile aramda perde bulunmasına rağmen sizin ile aramdaki perdeyi kaldırarak bana kalb gözleriniz ile bakmanızı sağlayınca daha ne istersiniz? Dinimi önlerine serince dünyanın onlardan uzak tuttuğum nimetleri nedir ki? Benim

hoşnutluğumu kendilerine kazandırdıktan sonra insanların nefreti onlar için ne mene ifade eder"?.*Yine o haberlerde şöyle denilmektedir: Ulu Allah (C.C.) Hz. Davud'a (A.S.) şunları vahyetti:«- Sen beni sevdiğini sanıyorsun. Eğer beni gerçekten seviyorsan kalbinden dünya sevgisini çıkar, çünkü benim sevgim ile dünya sevgisi aynı kalbde biraraya gelemez.Ey Davud! Benim sevdiğimi gönülden sev. Dünya halkı ile de görünüşü idare ederek geçin, git. Dinine noktası noktasına uy. dinî görevlerinde başkalarına özenme.Benim sevgime ters düşmediği sence apaçık olan şeylere yapış, fakat benim sevgim ile bağdaşıp bağdaşmayacağı hususunda seni şüphelendiren konularda bana uy da ben hemen seni doğruya yöneltip düzeltip düzeltmeye koşarım. Senin rehberin ve yol göstericin olurum. Sen istemeden sana verir ve karşılaştığın sıkıntılarda senin yardımcın olurum.

Ben kendi nefsim hakkı için yemin ettim ki, dilek ve iradesinin hedefi önünde teslimiyet arz etmek olmayan ve bensizliği düşünmeyen, hiç bir fcula sevap vermem ve böyle olabilirsen zillet ve yabancılığı senden uzaklaştırır ve kalbine zenginliği yerleştiririm.Yine ben nefsim hakkı için yemin ettim ki, benim ile ilgili münasebetlerinde ameline bakarak kendine güvenen kulu. mutlaka ameli ile başbaşa bırakırım. Sadece amelin ile çalışmayan şeyleri bana izafe et ki, sonra başın derde girmesin. O zaman yanındakilerin sana hiç bir faydası dokunmaz.Beni tanımaya sınır koyma. Çünkü. Olun sonu yoktur. Benden daha çok ma'rifet nuru istersen sana veririm. Bu arada benim ma'rifetimin nurunun artışına sınır tanıma.Sonra israiloğullarına bildir ki. benim ile varlıklarımdan herhangi biri arasında soy bağı yoktur. Onların arzu ve iradeleri benim katımda değer kazansın ki, onlara hiç bir gözün görmediği, hiç bir kulağın işitmediği ve hiç bir insan hayalinin canlandıramayacağı nimetler başıslayayım.

İki gözünün arasına beni koy ve kalb gözün ile bana bak. Başındaki gözlerle akillarına perde gerdiğim kimselere bakma, onlar ona güvenerek şaşkırdılar bende onları sevabımdan mahrum ederek kirlettim.İzzet ve celâlime yemin ettim ki. deneme ve ileriye erteleme düşüncesi ile bana ibadet etmeye girişenlere sevap vermem. Öğrencilerine karşı alçak gönüllü ol. müridlerin şevkini kıracak şekilde ileri - geri konuşma. Bana muhabbet besleyenler, müridlerin benim katımdaki değerini bilseler onların yoluna toprak olurlardı.Ey Davud! Eğer bir müridi içinde bulunduğu sarhoşluktan kurtararak ayık hale getirirsen. seni katımda «gayretli» olarak yazarım. Benim katımda «gayretli» olarak yazdıklarım hic bir zaman yalnızlığa düşerek başkasına muhtaç olmaz.Ey Davud! Sözümü tut. kendi için kendinden ibret al. onun arzularına uyma ki. sevgim ile arana perde germeyeyim. Rahmetimden kullarımın ümidini kestir. Benim için nefsinin arzularını gemle, ben nefsin arzularına boyun eğmeyi sadece zayıf iradeli kullarıma müböh kıldım.Sağlam iradeliler için nefsin arzularına uymak ne demek.' Bu tutum, bana yalvarmanın tadını azaltır. Sağlam irade ve iman sahipleri nefislerinin arzularına kapıldıkları takdirde, kendilerine ulaşacak en hafif cezam, ak;lları ile arama perde germektir. Çünkü ben sevdiğime dünyayı lâıyk görmem. Onu onden uzak tutarım.Yâ Davud! Benim ile arana şaşkınlığı ile perde koyacak olan alimi aramıza alma. Onlar beni murad eden kullarımın yol kesicileridir. Devamlı oruç tutmayı nefsinin arzularını kırmada yardımcı tut, sakın oruca ara vermeyi denemeye kalkışma. Çünkü oruca muhabbetim kesintisizliktir.

- 279 -

KIRKBİRİNCİ BÖLÜM

ŞÜKÜR

(136)

Bilesin ki. ulu Allah (C.C.) Kur'an-ı Kerimde «Allah'ı zikretmek daha büyüktür» Ankebût Sûre-i Celîlesi; 45

diye buyurmakla birlikte şükretmeyi Allah'ı zikretmek ile yanyana getirirken şöyle buyurmuştur :

- O halde siz beni zikredin ki, ben de sizi zikredeyim. Bana şükredin, sakın bana karşı nankör olmayın» (137). Bakara Sûre-i Celîlesi; 152

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Eğer şükreder ve inanırsanız, Allah sizi azaba çarptır şükürün mükâfatını verir ve her şeyi bilir.» (138). Nisa Sûre-i Celilesi: 147
Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki: Allah

«- Hiç kimse, Allah'ın izni olmaksızın ölmez, ölümün kesin zamanı bellidir. Dünya kazancını isteyene oradan bir pay veririz. Âhiret sevabını dileyene de oradan bir pay veririz. Şükredenleri mutlaka mükâfatlandıracağız» (139). Al-i İmran Sûre-i Celilesi; 145

Ulu Allâh (C.C.) lânetük şeytanın amacına tercüman olarak şöyle buyuruyor:

(140) c- Beni onun (âdemin) yüzünden azgınlığa mahkûm ettiğine göre onlarr saptırmak) için dosdoğru yolun üzerinde pusu kuracağım. Sonra ben onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sonarından (her yanlarından) sokulacağım da sen onların çoğunu şükreder bulmayacaksın» A'raf Sure Celilesi: 16-17

Görüldüğü gibi lânetli şeytan insanları peşinen lekeleyerek onları şükürden uzaklaştırıp Hz. Ademe secde etmediği için Allah'ın rahmetinden uzaklaştırılışının öcünü alacağını saklamaktadır. Nitekim ulu Allâh şöyle buyurur:

(141) c- Kullarımın içinde şükredenler azdır» Sobe' Sûre Celilesi: 13

Ulu Allâh (C.C.) şu âyette hiç bir şeyi müstesna tutmayarak şükür karşılığında her nimeti artıracığını kesinlikle belirtmektedir:

Ve hatırlayın kî. Rabb'iniz size şunu bildirmişti.

Eğer şükrederseniz, kesinlikle size daha fazlasını veririm. Eğer nankörlük ederseniz, hiç şüphesiz, azabım pek çetindir» (142) İbrahim Sûre Celilesi; 7

Oysa kî. aşağıdaki beş şeyin başışını kayda bağlamış, kesinlikle vereceğini belirtmemiştir.

«1 - Zenginlik. Ulu Allah bu konuda.

«Eğer geçim darlığından korkuyorsanız, Allah eğer dilerse size zenginlik başışlayacak. O her şeyi bilen ve her yaptığı yerinde olandır buyuruyor. (143) Tövbe Sûre Celîlesi: 28

2 - Duaları kabul etmek. Ulu Allah (C.C.) bu konuda:

- Putlarınıza değil ancak Allah'a dua edersiniz. O da dilerse hakkında onun yardımını dilediğiniz sıkıntıyı çözer de ona ortak koştuklarınızı unutuverirsiniz» buyuruyor (144). En'am Sûre Celilesi; 41

3 - Rızık. Ulu Allah (C.C.) bu konuda:

-Allah dilediğine, hesapsız rızık verir» buyuruyor Nur Sûre Celilesi: 38

4 - Afv. Ulu Allah (C.C.) bu konuda.

«Hiç şüphesiz. Allah kendisine ortak koşulmasını başışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimselere başışlar» buyuruyor (146) Nisa Sure-i celilesi. 48

5 -Tevbeyi kabul etmek. Ulu Allah bu konuda.

«Allah, dilediği kimselerin tevbesini kabul eder» buyuruyor

(147) Tevbe Sûre-i Celilesi. 15

Öteyandan şükür Allah'a has davranışlardan biri olarak gösterilmektedir. Nitekim Ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

Eğer Allah'a, karşılık beklemeksizin, iyilik ederek Allah'a borç verirsiniz, onu size kat kat geri verir ve günahlarınızı afveder. Allah merhametli ve iyiliğin karşılığını fazlası ile verendir» (148) Te'c bun Sûre-i Celilesi; 17

Ulu Allah şu iki âyette cennetliklerin ilk sözlerinin şükür olacağını belirtmektedir. Ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

«- Bize verdiği sözü yerine getirerek istediğimiz yerde oturmak üzere cenneti başışlayan Allah'a hamd (şükür) olsun» (149) Zümer Sûre-i Celilesi; 74

«- Cennetliklerin (oraya girince) söyleyecekleri sözlerin son cümlesi «alemlerin Rabb'ına hamd (şükr) olsun»dur.» 150) Yûnus Sûre-i

Celilesi: 10

Bu konudaki hadislerle gelince Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:

c- Yediğine şükreden kimse, açlığa katlanarak oruç tutan kimse gibidir»(151) Peygamberimiz (S.A.S.) Surede noM« orucu trasdotmalrtedir. Hz. Ata (R.A.) der ki. «Bir gün Hz. Ayşe'yi ziyaret etmeye gittim, ona cAllah Resul'ünün şahit olduğun en şaşırtıcı hareketini anlat» dedim. Bunun üzerine Ayşe. göz yaşları arasında şöyle dedi. «O'nun hangi hareketi şaşırtıcı değil di ki! Bir gece eve geldi, benim ile birlikte yatağa girdi, benim tenine değmişti.Tam bu sırada bana «ey Ebu Bekr'in kızı. bırak beni de Rabb'ime ibadet edeyim» dedi. Ben de «senin yakınlığını isterim, ama arzuna uymayı tercih ederim» diyerek ona izin verdim. Derhal kalktı, su tulumunun yanına vardı, az az su dökünerek abdest aldı ve namaza durdu.Bir yandan da ağlamaya başladı, akan göz yaşlar: göğsüne kadar inmişti, sonra ağlayarak rukûa vardı, ağlayarak secde etti. ağlayarak secdeden başını kaldırdı, sabah ezanı okumak üzere Bilâl'in gelişine kadar bir yandan ağladı, bir yandan namaz kıldı.Ben O'na «Allah senin geçmiş, gelecek bütün günahlarını peşinen afvettiğine göre neye ağlıyorsun» diye sordum. Bana şu cevabı verdi :«- Ben şükreden bir kul olmayayım mı? Niye olmayayım, ulu Allah bana şu âyeti indirmiştir.

C - Hiç şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılışında, günün ve gecenin (uzayıp ktsafarak) birbirini kovalayışında derin düşünceliler hesabına bir çok ibretti deliller vardır.cBu derin düşünceliler ayakta, oturarak ve yan üstü uzanmışlarken Allah'ı anarlar ve «ey Rabb'imiz. sen bütün bu varlığı boşuna yaratmadın, seni böyle bir isnaddan tenzih ederiz, o halde bizi cehennem azabından koru diyerek göklerin ve yerin yaratılışı hakkında enine boyuna düşünceye dalarlar» (152) Al-i imran Sûre-i Celilesi: 190-191. Bu hadise müminin her zaman ağlaması gerektiğini belirtir. Şu rivayet de aynı sırra işaret eder: ^ Peygamberlerden biri. bir gün yolda giderken küçük bir kaya parçası görür, kaya durmadan su sızdırmaktadır. Peygamber bu duruma şaşar. Bu sırada kaya parçası Allah'ın izni ile dile gelerek «Allah'ın

«kâfirler için hazırlanan ve yakacağı insan ve taş olan cehennemden korkun» mealindeki âyetini duyduğundan beri o korku ile hep ağlıyorum der.

(153) Bakara Sure-i Celilesi; 24

Bunun üzerine Peygamber Allah'a yalvardı da o kaya parçasını cehenemden başışlattı. Fakat bir müddet sonra aynı kaya parçasının yanına vardığında onu yine aynı şekilde ağlar durumda bulur. Ona «peki. şimdi niye ağlıyorsun» diye sorar. Kaya parçası ona «o zamanki ağlamam korkudan idi. Şimdi ise şükür ve sevinç gözyaşı döküyorum» diye cevap verir.İnsan kalbi de taş gibidir, hatta belki de taştan bile daha katıdır. Bu katılık ancak hem korku ve hem de şükür halinde ağlayarak giderilebilir.Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü «hamdediciler ayağa kalksın» diye ses gelir, bu ses üzerine bir zümre ayağa kalkar, onlara özel bir sancak verilerek hepsi cennete gönderilir» Sahabiler «hamdediciler kimlerdir» diye sorarlar. Peygamberimiz «her durumda Allah'a şükrederlerdir (başka bir rivayete göre: Rahatlıkta ve sıkıntıda Allah'a şükredenlerdir)» diye buyurur.Peygamberimiz (S.A.S.) «hamd (şükür) Rahman'ın elbiysesidir» buyurmuşturUlu Allah (C.C.) Hz. Eyyûb'e (A.S.) uzun bir konuşmada: «Ben sevdiğim kullarımın şükrünü mükafat olarak kabul ederim» diye vahyetti.Ulu Allah, yine Hz. Eyyûb'e sabırlı kullar hakkında «Onların yurdu »Dârusselâm»dır. Oraya girdiklerinde onlara şükretmeyi ilham ederim, o sözlerin en hayırlısıdır. Şükrettikleri zaman onlara verdiklerimi artırırım beni görmelerini nasip ederek onlara verdiğim nimetleri artırmış olurum» diye vahyetti.Mal yığma hakkındaki âyetlerden biri. inince Hz. Ömer (R.A.) Peygamberimize (S.A.S.) hangi malı biriktirelim diye sorar. Peygamberimiz biriniz zikreden dil ve şükreden kalb edininiz» diye buyurur.Görülüyor ki. Peygamber'imiz servet yerine şükreden kalb sahibi olmayı emrediyor.İbni Mes'ûd (R.A.) «şükür, imanın yarısıdır» der.

Bilesin ki. şükür hem kalbi, hem dili ve hem de vücûdun belli başlı organlarını ilgilendirir.

- 1- Kalbi ilgilendiren şükür, iyiliğe yönelmek ve bütün canlılar için iyilik duygusu beslemektir.
- 2- Dili ilgilendiren şükür, hamd mânâsı ifâde eden sözleri Allah'ı şükür için dile getirmektir.
- 3- Başlıca vücûd organlarını ilgilendiren şükür. Allah'ın verdiği nimetleri O'na kulluk maksadı ile kullanmak, O'nun emrine aykırı şekilde kullanmaktan sakınmaktır. Buna göre gözler vasıtası ile yapılacak şükürden biri. müslümanın görülen kusurlarına göz yummak, kulak ile yapılacak bir şükür çeşidi de müslüman hakkında işitilen bir kusuru saklamaktır. Her kim davranış da göz ve kulağa bağışlanan nimetlere karşılık olarak yapılacak olan şükür görevleri arasındadır. Allah'ın takdirine karşı hoşnutluk belirtmek, dilin görevi olan bir şükür çeşididir. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) bir sabah sahabilerden birine «Gecen nasıl geçti» diye sorar. Sahabi de «iyi geçti» diye cevap verir. Peygamber'imiz üçüncü seferinde «Allah'a hamd ve şükürler olsun, iyi gecti» cevabını alıncaya kadar aynı soruyu arka arkaya tekrarlar. Nihayet son cevabı alınca «senden aradığım buydu» diye buyurur. Eski örnek müslümanlar birbirlerinin halini sormayı gelenekleştirmişlerdi. Maksatları Allah'a şükretmeye fırsat hazırlamaktı. Böylece hem şükreden ve hem de ona bu imkânı verdiği için hal-hatır soran birlikte ibadet etmiş oluyordu. Yoksa amaçları, karşı tarafa ilgi ve iltifat gösterip riyakârlık etmek değildi. Hali sorulan herkes ya şükreder, ya durumundan şikâyet edebilir veya hiç bir cevap vermez. Şükür ile cevap vermek ibadettir. Halden şikâyet ederek cevap vermek, müslümana yakışmayan, çirkin bir davranıştır. Her şeye kadir olan ulu Allah'ı elinden hiç bir şey gelmeyen bir kula şikâyet etmek nasıl çirkin olmaz! Başına gelen belâyâ katlanmayı beceremediği ve iradesinin zayıflığı kendisini şikâyet etmeye sürüklediği takdirde insanın bu şikâyeti, hiç olmazsa. Allah'a yapması daha yerindedir. Çünkü belâyı veren de. o giderebilecek olan da O'dur. Kulun Allah karşısında düşkünlüğünü arzemesi şereftir, fakat Allah'dan başkası önünde şikâyet etmek alçaklıktır. Karşındakinin de kendisi gibi âciz bir kul olduğunu gözden kaçırarak bir insanın başkası önünde zavallılaşması. halinden yakınması çirkin bir alçaklıktır.

Nitekim Ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

(154) «- Hiç şüphesiz, siz Allah'ı bırakıp putlara tapıyor ve asılsız güç kaynakları uyduruyorsunuz. «Allah'ı bırakıp taptığınız putlar, size hiç bir şey veremezler. Rızkı Allah katında arayınız, sırf O'na kulluk ediniz, yalnız O'na şükrediniz, O'nun katına döndürüleceksiniz» Ankebût Sûre-i Celilesi: 17

v Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki: -\ - > •

«- Allah'ı bırakıp yardıma çağırıdıklarınız da sizin gibi kullardır. Eğer bu tutumunuzda yarışmıyorsanız, haydi onları yardıma çağırın da cevap versinler» (155) Araf Sûre-i Celilesi: 1&4

Buna göre dil ile şükretmek, şükür görevinin bir çeşididir. Rivayet edildiğine göre bir gün bir heyet emevî halifelerinden Ömer İbni Abdülâziz'i (R.A.) ziyarete gider. Aralarından bir delikanlı ayağa kalkıp konuşmak ister. Halife, «en yaşlınız konuşsun, en yaşlınız» der. Bunun üzerine ayağa kalkan delikanlı «Ey Emirel müminin iş yaşa kalsaydı, müslümanlar arasında senden daha yaşlısı vardı (onun halife olması gerekirdi)» der. Cevabdan hoşlanan halife, delikanlıya «Haydi, o halde sen konuş» deyince delikanlı şunları söyler, «Bizler ne bir şey istemek için ve ne de himaye edilmek için gelen bir heyetiz. Çünkü faziletli idaren bize istediklerimizi ulaştırdı. Adaletin de bizden korkuyu giderek güvenliğimizi sağladı. Bizler sadece bir şükran heyetiyiz, sana sözlü olarak şükranlarımızı arzedip dönmeye geldik.»

KIRKİKİNCİ BÖLÜM

KİBRİN KÖTÜLÜĞÜ

Ulu Allah (CC.) Kur'an-ı Kerim'in çeşitli yerlerinde kibri ve kendini beğenmiş zorbaları kötölemiş. kınamıştır. Nitekim ulu Allah şöyle buyuruyor:

c- Yer yüzünde, hiç bir haklı gerekçeye dayanmaksızın, kendini büyük görenlerin bakışlarını, âyetlerimi idrak edip ibret almaktan alakoyacağım. Onlar bütün âyetleri görseler bile inanmazlar, eğer doğru yolu görseler bile onu kendilerine yol edinmezler. Fakat eğrilik ve kargaşalık yolunu görünce o yolu tutarlar. Bu tutum, âyetlerimizi yalan sayarak onların iç yüzünün farkında olmamalarındandır» (156) Araf Sûre-i Celilesi; 146

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

(157) «- O şaşkınlar. kendilerine hiç bir dayanak vermediğimiz halde Allah'ın âyetleri hakkında tartışmaya girişirler. Bu tutum, Allah katında ve iman edenlerin gözünde büyük bir nefrete yol açar. İşte Allah, her kendini beğenmiş zorbanın kalbini böyle mühürler.» Mü'min Sûre-i Celilesi; 35

Ulu Allah {C.C. buyuruyor ki: ^ - >

(158) c__Peygamberler Allâh'dan fetih istediler de bütün inatçı zorbalarhayalkırıkıkhğına uğradılar» ibrahim Sûre-i Celilesi: 15

(159) Ulu Allah (C.C) buyuruyor ki:
x ^ . "«__HİÇ şüphesiz. Allah sakladıklarınızı da açığa vurduklarınızı da bilir. O. kendini büyük görenleri sevmez» NoM Sûre-i Celilesi; 23

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

(160) c- Bizim ile karşılaşmayı ümid etmeyenler «bize melekler indirüse veya Rabb'imizi görsek daha iyi olmaz mıydı» dediler. Hiç şüphesiz, onlar içlerinden kendilerini büyük görerek büyük bir küstahlığa giriştiler. » Furkan Sûre-i Celilesi: 21

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Kendini büyük görerek bana kulluk etmeyenler, boynu bükük, zavallı bir durumda cehenneme gireceklerdir» (161) Mü'min Sûre-i Celilesi: 60

Kur'an-ı Kerim'de kibirliliği kınayan daha bir çok âyeti kerime vardır. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:<- Kalbinde bir hardal tanesi ağırlığında kibir bulunan kimse cennete giremez. Buna karşılık kalbinde hardal tanesi ağırlığında iman bulunan kimse de cehenneme girmez.»Ebû Hureyre'nin rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:<- Ulu Allah «büyüklük abam ve ululuk da gömleğimdir. Bu iki şeyde bana ortak çıkmak isteyenleri, hiç aldırış etmeden, cehenneme atarım» buyurur.Ebû Seleme ibni Abdurrahman (R.A.) der ki. «Bir gün Abdullah İbni Amr ile. Abdullah İbni Ömer Sefa'da karşılaşarak bir müddet duraklarlar. Arkasından Abdullah İbni Amr hic konuşmadan geçip gider, bunun üzerine Abdullah İbni Ömer yerinde dikilerek ağlamaya koyulur, ona «Ey Abdurrahman'ın babası. neye ağlıyorsun» diye sorarlar. O da şöyle cevap verir, «Bu adamın (Abdurrahman İbni Amr'ı kastediyor) Peygamber'i-mizin «Kalbinde hardal tanesi ağırlığında kibir bulunan kimseyi ulu Allah yüzüstü cehenneme atar» buyurduğundan acaba şüphesi mi var?»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:~ '«- İnsan, nefsinin peşinden gide gide günün birinde zorbalar •biri olarak yazılır ve onların çarptırıldığı azaba çarptırılır.»Hz. Süleyman (A.S.) bir gün insan, kuş. hayvan, cin ve bütün canlılara «Bulunduğunuz yerlerden çıkın ve karşımda toplanın» diye emir verir. Emri üzerine ikiyüz bini ve iki yüz bini cin olmak üzere canlılar toplanıverirler.Bu sırada meleklerin teşbih sesini duyacak derecede göklere yükseltildikten sonra ayakları deniz suyuna değecek şekilde yere indirildi, bu ;sırada kulağına «Eğer dostumuzun kalbinde zerre kadar kibir olsaydı onu göklere çıkarırken kendisine kat'ettirdiğim mesafenin daha alçağına indirirdim» diyen bir ses gelir.

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«Kıyamet Günü iki işitir kulağı, iki görür gözü ve konuşur dili olan bir boyun cehennemden dışarıya uzanır ve «şu üç kimseyi yakalamakla görevliyim:1 – İnatçı zorbalar,2 – Allah'a ortak koşanlar (müşrikler)3 – Resim ve put yapanlar» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«Pintiler, zorbalar ve kötü huylular cennete giremezler.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«– Cennet ile cehennem birbirleri ile üstünlük iddiasına giriştiler. Cehennem «kendini beğenmişler ve zorbalar beni tercih etti» dedi. Cennet de «bana sadece zayıflar, düşkünler ve zavallılar girer» dedi.Bunun üzerine Allah cennete dedi ki, «sen benim rahmetimsin, dilediğim kullarıma senin vasıtan ile merhamet ederim» Cehenneme de dedi ki, «sen de benim azabınsın, dilediğime senin aracılığın ile azap çektiririm. Her ikiniz de dolarsınız.»Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«– Ulu Cebbâr'ı (Allah'ı) unutarak zorbalığa girişen ve saldırganlığı huy edinen kul, ne fena bir kuldur!Ulu Büyüğü (Allah'ı) unutarak zorbalığa girişen ve büyüklük taslayan kul, ne fena bir kuldur! Kabîrleri ve bedenlerin çürüyeceğini unutan, bilmezlikten gelen ve hesaba katmayan kul, ne fena bir kuldur!Hayatının başlangıcını ve akıbetini düşünmeyerek küstahlaşan, azgınlaşan kul. ne fena bir kuldur!»Sabit'ten rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: «Duyduk ki Peygamber'imize biri hakkında «ya Rasûlellah. falan adam. amma da kibirli!» dediler. Peygamberimiz de «bu kibrin sonu ölüm olmeyacak mı?» diye buyurmuştur.Abdullah ibni Amr (R.A.) der ki. «Peygamber'imiz şöyle buyuruyor: «Hz. Nûh (A.S.) ölmek üzere iken iki oğulunu yanına çağırarak onlara dedi ki. «size iki şeyi emrediyor ve iki şeyi yasaklıyorum. Size Allah'a ortak koşmayı ve kendinizi büyük görmeyi yasaklıyorum.Size emrettiğim iki şeye gelince önce «lâilâhe illallah (Allah'dan başka ilâh yoktur)» demeyi emrediyorum. Çünkü yerler, gökler ve yerler ile göklerdeki her şey terazinin bir kefesine, «lâilâhe illallah* cümlesi de öbür kefesine konsa lâilâhe illallah» cümlesinin bulunduğu kefe ağır basar.Yine gökler, yerler ve gökler ile yerlerde bulunan her şey bir çember olsa ve bu çembere «lailâhe illallah» cümlesi yüklense çember parçalanır.Size emrettiğim ikinci şey. «Sübhanellahi velhamdü lillâhi (Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih eder ve O'na hamdederim)» demenizdir.Cünkü bu iki cümle canlı - cansız bütün varlıkların duasıdır. Bu iki cümle sayesinde bütün canlılar rızıklanmaktadır.>Hz. İsâ (A.S.) der ki: «Allah'ın kendisine kitabını öğrettiği ve zorba olarak ölmeyen kimseye müjdeler olsun!»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«– Cehennemlikler, bütün kötü huylular, caka satanlar, kendini büyük görenler» hep mal biriktirme peşinde koşanlar ve pintilerdir. Buna karşılık cennetlikler de alçak gönüllüler ve az malı olanlardır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«– Tarafımızdan en çok sevilenleriniz ve chîratte bize en yakın olacak ölenleriniz, en iyi huylularınızda. Buna karşılık nefretimize en layık olanlarınız ve âhirette bizden en uzak kalacak olanlarınız da bütün gevezeler, alaycılar ve kendini beğenmişlerdir.s

Peygamber'imiz {S.A.S.) buyuruyor ki:«– Kendini büyük görenler, Kıyamet Günü» zerrelere şeklinde adamlar halinde mahşer"e gelirler. Kalabalığın ayakları altında çiğnenirler, öylesine cüce kalırlar ki, her şey onlardan yüksek kalır. Sonra da cehennemin, adı «Bules» olan bir mahzenine atılırlar, orada ateşin közü içinde kalırlar, içecekleri cehennemliklerin vücudundan buharlaşan bir bulaşık sıvısıdır.»Ebu Hureyre'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«– Zorbalar ve kendini beğenmişler. Kıyamet Günü Allah nazarında hor görüldükleri için herkesin ayakları altında çiğnenecek tanecik iriliğinde Mahşer toplantısına gelirler.»Muhammed ibni Vasi (R.A.) der ki; «Bilâl İbni Ebû Bürde'yi ziyaret ederek ona dedim ki: Ya Bilâl. baban bana. dedenden naklederek söylediğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) cehennemde adı «Heb heb» olan bir vadi var. Allah her zorbayı oreya yerleştirmeye kesin kararlıdır» buyurmuş. Ya Bilâl! Sakın o vadinin sakinlerinden olma.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c– Cehennemde içine bütün kendini büyük görenlerin doldurularak kapının yüzlerine kapatılacağı ayrı bir köşk vardır.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«– Allah'ım!

Kendini büyük görenlerin cakasından sana sığınırım. Şu üç şey ile ilgisiz olarak ruhu bedeninden ayrılan kimse cennete girer: 1) Kendini büyük görmek. 2) Borç, 3) Dolandırıcılık.»Hz. Ebû Bekr (R.A.) der ki. «Hic bir kimse bir müslümanı küçük görmesin. Çünkü müslümanların küçüğü Allah katında büyüktür.»Veha ibni Münebbih (R.A.) der ki; «Allah «adn» cennetini yaratınca ona dönerek «sen kendini büyük gören herkese haramsın» diye buyurdu.Ahnef İbni Kays ile Musab ibni Zübeyr (R.A.) aynı sedirde oturlarlardı, bir gün Ahnef geldiği zaman Musab ayaklarını uzatmış oturuyordu, arkadaşı otursun diye ayaklarını toplamadı. Bu durumda Ahnef oturunca Musab'ın rahatını biraz bozdu, Musab sıkıldığını yüz ifadesiyle belli edince Ahnef ona «iki sefer: (sidik yolundan çıktığı helde kendini büyük gören ademoğlunun haline ne kadar şaşılır.) dedi.Hasan-ül Basrî (rehimehul'ah) der ki. «Her gün bir veya iki sefer eli ile pislik yıkadığı halde göklerin hâkimine (Allah'a) kafa tutan insana şaşarım!»«Kendi üzerindeki; de görmüyor musun?» mealindeki âyeti kerimesinde ön ve arka pislik yollarının kasdedildiğini belirten görüşler vardır.

Muhammed İbni Hüseyin İbni Ali (R.A.) der ki. «insanın kalbine kibirden bir şey geçse az olsun veya çok olsun! o şey miktarı akli eksilir.»Numan İbni Beşir (R.A.) bir gün minberden cemaate seslenirken der ki, «hic şüphesiz, şeytanın bir takım tuzakları ve ağları vardır. Allah'ın nimetlerini azgınlığa âlet etmek. Allah'ın başışladıklarını böbürlenme gerekçesi olarak kullanmak, Allah'ın kullarına karşı büyüklük taslamak ve Allah'ın emrine aykırı yollarda nefsin arzularına uymak, şeytanın başlıca tuzak ve ağlarındandır. Allah'ın başış ve keremi sayesinde O'ndan afv ve selâmet dileriz.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Büyüklük taslayarak elbisesini sürükleyen kulun, Allah yüzüne bakmaz.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Adamın biri abasının içinde caka satıyordu, kendini beğenmişti. Bu yüzden Allah onu yerin altına geçirdi, şimdi Kıyamet Gününe kadar orada debelenip duruyor.»Zeyd İbni Eşlem (R.A.) der ki, «Bir gün İbni Ömer'in yanında iken içeriye Abdullah İbni Vakid girdi, üzerinde yeni bir elbise vardı. İbni Ömer'in ona şöyle dediğini duydum: «Yavrum! Elbiseni yerde sürüklemeye. Çünkü ben Peygamberimizin «Büyüklük duygusu ile elbisesini yerlerde sürükleyen, Allah yüzüne bakmaz» buyurduğunu duymuştum.Rivayet edildiğine göre bir gün Peygamber'imiz (S.A.S.) avucuna tükürerek öbür elinin parmağını tükürüğü üzerine koyar ve şöyle buyurur Allah buyuruyor ki. «ey Ademoğlu, sen mi benim ile boy ölçüşeceksin? Ben seni böyle bir şeyden (meniden) yaratarak seni geliştirdim, dolgunlaştırdım da iki uyku hali (yokluk ve ölüm) arasında yürüyebildin. Şimdi adımlarının sesi yerden geliyor. Mal biriktirdin, kimseye bir şey vermedin. Fakat mühletin dolunca sadaka vereyim» dedin, sadaka verecek zamanlarda neredeydin?»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ümmetim caka satarak salına salına yürüdüğü ve Bizanslıları, iranlıları kendilerine hizmetçi tuttuğu zaman Allah onları birbirine düşürür.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kendini büyük gören' ve yürürken çalım satanlar Allah ile karşı karşıya geldiklerinde O'nu kendilerine karşı gazablı bulurlar.»Ebu Bekr-ül Huzelî (R.A.) der ki. «bir gün biz Hasan-ül Basrî ile birlikte iken İbnî Edhem caminin sultan mahfiline gitmek üzere yanımızdan geçiyordu. Üstüste binmiş bol kıvrımları topuklarına kadar sarkmış ve paltosunu kısa bırakan ipek bir cübbe giyiyor, çalımlı çalımlı yürüyordu. Hasan-ül Basrî ona bir bakarak dedi ki:

«- Ameri, enen! Ne burnu hevede. kurumlu, sureti csık ve kendini beğenmiş adam!Behey zavallı ahmak.' Sen şükrü edâ edilmemiş, hesaba gelmez, Allah'ın emri uyarınca kullanılmayan ve içindeki Allah hakkı ödenmemiş elbiseler içinde çalım satıyorsun. Onun her uzvunda Allah'ın ayrı bir nimeti varken azalarının her birini şeytana iltifat uğruna kullanıyor. Allah'a yemin ederim ki, sade ve gösterişsiz adımlar ile yürümek, hattâ deli gibi sendeleyerek yürümek bu adam hesabına daha hayırlıdır.»İbni Edhem, kendisi için söylenen bu sözleri duydu, geri gelerek Hasan-ül Basri'den davranışından dolayı özür diledi. Hasan-ül Basrî ona dedi ki. «Benden özür dileyeceğine Allah'a tevbe et. Sen Allah'ın şu buyruğunu hic duymadın mı?

Yeryüzünde çalım satarak yürüme. Çünkü (adımlarını ne kadar sert bassan) ne yeri delebilir ve ne de dağların tepesine erebilirsin»

(162) İsra Sure-i Celilesi; 37

Yine bir gün delikanlının biri Hasan-ül Basri'nin yanından geçiyordu, üzerinde kırmızı renkli, alımlı bir elbise vardı. Hasan onu çağırarak dedi ki. «Ey gençliği ile böbürlenene ve görünüşünün alımlılığına tutkun âdemoğlu! Oysa ki, neredeyse kibir bedenini örtmek üzeredir ve amelin ile başbaşa kalmış gibisin. Yazık sana! Kalbini tedavi et. çünkü Allah kullarda sadece kalb sağlığı arar.» Rivayete göre Ömer İbni Abdülâziz (R.A.) halife olmadan önce hacca gider, çalımlı adımlarla yürürken onu Tavis (R.A.) görür, parmağı ile yandan dürterek ona «Bu yürüyüş karnında pislik taşıyan kimsenin yürüyüşü değildir» der. «Ömer de ona özür dilercesine «Amca her azam bu yürüyüşe göre eğitildim, bu yüzden öyle alıştım» diye cevap verir. Muhammed İbni Vasî (R.A.) oğlunun çalım sattığını görünce onu yanına çağırarak kendisine der ki, «Yavrum, sen kim olduğunu biliyor musun? Anneni köle iken yüz dirheme satın aldım, babana gelince Allah onun gibilerin müslümanlar arasında sayısını çoğaltmasın!» Abdullah İbni Ömer (R.A.) bir gün elbisesi yerlerde sürünen birini görünce iki veya üç defa arka erkaya «hic şüphesiz, şeytanın bir çok kardeşleri vardır» der. Mutarrif İbni Abdullah İbni Şuhayr, bir gün Müheileb'i görür, ipek bir cübbesi içinde çalım satmaktadır. Mutarrif ona der ki. «Ey Allem kulu! Bu yürüyüşün. Allah'ın ve O'nun Rasül'ünün gazabına vesile olan bir yürüyüştür.» Müheileb ona «Beni tanı mıyor musun» diye sorar. Mutarnf de ona:

«Tabii tanıyorum. Başlangıcın bir meni damlası, akıbetin kokuşmuş bir leş parçası, sen de bu iki uc arasında pislik yükü taşıyan birisin.» Bu ağır cevap altında ezilen Mühelleb. ağzını açmadan oradan uzaklaşır ve bir daha çalım satarak yürümez. Bu konuda bir şâir şöyle der: Şaşanm. görünüşü ile böbürlenene Oysa ki, dün bir damla meni idi Yarın da güzel görünüşünün ardından. Kabirde kokuşmuş bir ieş olacak.» Şâir Hale-ul Ahmer de şöyle der. «Bir dostumuz var, çatışmaya düşkündür. Hatası çok. sevabı azdır Tartışırken mayıs böceğinden daha inatçıdır Yürürken de kargadan daha çalımlıdır.» Diğer bir şâir de şöyle der: «Dedim kendini beğenmişe, O deyince «benim gibi bir daha gelmez» Ey çıkış günü pek yakın kimse. Niçin alçak gönüllü davranmıyorsun?» Zinnûn-ul Mısri (R.A.) da şöyle der:- «Ey burnu Kaf dağında, boyun eğmez kişi. Biz balçıktanız, selâm üzerine olsun Dünya hayatı bir metağdır Ölüm ile bütün ayaklar dümdüz olur» Büyük tefsir âlimi Mücâhid «Sonra salına salına yürüyerek evine gitti» mealindeki âyet hakkında «Yâni. kibirlendi ve çalım sattı» der. Hiç şüphesiz, en doğrusunu Allah (C.C.) bilir.

- 295 -

KIRKÜCÜNCÜ BÖLÜM

GÜNDÜZLERİ VE BAŞKA ZAMANLAR! DÜŞÜNMEK

Ulu Allah (C.C.) bir çok kereler Kur'ân-ı Kerim'in bir çok yerlerinde düşünmeyi emretmiş:

«- Hiç şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılışında, günün ve gecenin (uzayıp kısalarak) birbirini kovalayışında derin düşünebilenler hesabına bir çok İbretli deliller vardır.» buyurmuştur. (163) Al-i İmran Sûre-i Celilesi: "90

Yine Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

.c- Derin düşünmek isteyenler, yahud şükretmek niyetinde olanlar için gece ile gündüzü (uzatıp kısaltarak) birbirine kovalatan O'dur (164) Furkan Sûre-i Celilesi; 62

Ata der ki: «Ayetteki ihtilâftan gece ile gündüzün, aydınlık ve karanlık hususundaki değişikliğini, ziyade ve noksanı kasdetmiştir.» Nitekim şâirin biri bunu ne güzel ifade etmiştir: «Ey gecenin başlangıcında sevine içinde uykuya dalan kimse. Beklenmedik belâlar, seher vakti kapıyı çalabilir. Başlangıcı mes'ud geceye sevinme Nice gecenin bitiminde ateş tutuşur.» Diğer bir şâir de şöyle der: «Geceler canlılar için birer duraktır. Ki, onların sonunda ömürler ya düşümlenir ya da açılır Onların kısası kederler ile uzundur. Uzunları da sevinç ile kısadır.»

Ulu Allah (C'.C.) düşünenleri överek şöyle buyuruyor:

c- Bu derin düşünceliler ayakta, oturarak ve yanüstü uzanırlarken Allah'ı anarlar ve «ey Rabb'imiz, sen bütün bu varlığı boşuna yaratmadın, seni böyle bir isnaddan tenzih ederiz, o halde bizi cehennem azabından koru» diyerek göklerin ve yerin yaratılışı hakkında enine - boyuna düşünceye dalarlar.» (165) Al-İ imrân Sûre-i Celilesi; 191 İbn-i Abbas (R. Anhuma) der ki. «Peygamberimiz Allah hakkında akıl yürüten bir gurup ile karşılaştı, onlara buyurdu ki. «Allah'ın kendisi hakkında değil, O'nun yarattığı varlıklar üzerinde akıl yürütün. Çünkü siz O'nun ululuğunu değerlendiremezsiniz.» Rivayet edildiğine göre Peygamberimiz (S.A.S.) bir gün düşünceye dalmış bir gurup ile karşılaşır. Onlara 'niçin konuşmuyorsunuz» diye sorar. Onlar da «Allah'ın yarattığı varlıklar hakkında düşünüyoruz» diye cevap verirler. Bu cevapları üzerine Peygamber'imiz buyurur ki:«- İşte böyle yopın. Allah'ın kendisi hakkında değil, yarattığı varlıklar üzerinde akıl yürütün.Şu Batı tarafında bembeyaz bir ülke vardır. Oranın aklıgı aydınlığı gibi ve aydınlığı da aklıgı gibidir. Güneşe uzaklığı kırk gündür. Allah orada öylelerini yarattı ki, onlar göz yumup açasıya kadar bile Allah'ın emrini kırmazlar.»Dinleyenler «Yâ Rasûlellah, şeytan onları ayartmaya kalkışmaz mı» diye sorarlar. Peygamber'imiz «Onların, şeytanın var olup olmadığından bile haberleri yoktur» diye cevap verir. Bu sefer dinleyenler O'na «peki. insanoğulları ile münasebetleri yok mudur?» diye sorarlar. Peygamber'imiz «Onlar insanoğlunun da varolup olmadığından haberdar değillerdir» diye karşılık verir.Sahabilerden Ata (R.A.) der ki. «Bir gün Ubeyd İbni Ümer (R.A.) ile birlikte Hz. Ayşe'ye (R. Anha) gittik. Bizim ile perde arkasından konuştu. «Yâ Ubeyd. ziyaretimize gelmeni engelleyen sebep nedir?» diye sordu. Ubeyd de ona «Peygamber'imizin arasına ziyaret et ki, sevgin artsın» şeklindeki hadisidir» diye cevap verdi.

Bu sefer İbni Umeyr ona «Bize Rasulallah ile ilgili olarak gördüğün en şaşırtıcı olayı anlat» dedi. Bunun üzerine Hz. Ayşe ağlayarak dedi ki, «O'nun her şeyi şaşırtıcı idi. Nöbet gecelerinin birinde bana geldi, yatağıma girdi, tenim tenine değmişti ki, «Beni bırak da Rabb'ime ibadet edeyim» diyerek yataktan kalktı, su kırbasının yanına vararak abdest aldı ve namaza durdu.Namaza dururken bir yandan da yaşları sakalını ıslatacak şekilde ağılıyordu, secdeye varınca da yeri ıslatacak kadar gözlerinden yaş akıyordu. Arkasından yanüstü yere uzandı, sabaha kadar böyle kaldı, sabah olunca ezan vermeye gelen Bilâl ona dedi ki, «Yâ Rasûlellah. Allah senin geçmiş gelece» bütün günahlarını başışladığına göre niye ağılıyorsun?»O da Bilâl'e dedi ki. «Yazık sana. yâ Bilâl! Allah bana bu gece şu âyeti indirdiğine göre beni ağlamaktan alakoymak mümkün mü?» Sonra da şu âyeti okudu:c- Hiç şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılışında, günün ve gecenin (uzayıp ktsalarak) birbirini kovalayışında derin düşünebilenler hesabına bir çok ibretli deliller, vardır.» (166) Al-i İmrân Sûre-i Celilesi: 190 Sonra da «Yazık olsun, bu âyeti okuyup da üzerinde akıl yürütmeyenlere» diye buyurdu.Evzaî'ye (R.A.) «Bu âyetler hakkında düşünmekten gaye nedir» diye sorarlar. O da «Onları okuyup iyice anlamaktır» diye cevap verir.Muhammed İbni Vasi (R.A.) der ki; «Basralı bir kişi Ebû Zerr'in (R.A.) ölümünden sonra onun dul eşi olan Ümmü Zerr'e (R. Anha) vararak kocasının nasıl ibadet ettiğini sordu. Ümmü Zerr de ona «Bütün gününü evin bir köşesinde düşünceye dalmış olarak geçirirdi» dedi.Hasan-ül Basrî (R.A.) der ki; «Bir saatlik düşünce, bir gecelik nafile namazdan daha hayırlıdır.»Fudayl (R.A.) der ki; «Düşünmek, sana iyiliğini ve kötülüğünü gösteren bir aynadır.»İbrahim İbni Edhem'e «Çok düşünüyorsun» derler. O da «düşünmek aklın iliğidir» diye cevap verir.Süfyan ibni Uyeyne (R.A.) bu konuda sık sık şu beyti misal verirdi:Adamın düşüncesi olunca Her şeyde onun için ibret vardır.»Tavus'un (R.A.) bildirdiğine göre havariler Hz. İsa'ya sorarlar. «Yâ Ruhullah yeryüzünde şu zamanda senin gibisi var mı?» Hz. İsâ da onlara

«Evet. var. Konuşması zikir, susması fikir ve bakışının amacı ibret olanlar benim gibidirler» diye cevap verir.Hasan-ül Basri (R.A.) der ki. «Hikmet taşımayan söz. boş boşazlıktır. Susması düşünce olmayan

yanılmıştır. Bakışının amacı ibret olmayan kimse, boşuboşuna oyalanmıştır.»Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Yeryüzünde boşu boşuna kibirlenenlerin idrâklerini âyetlerimi kavramaktan alakoyacağım. Bunlar bütün âyetlerimi görseler bile. yine iman etmezler, eğer doğruluk yolunu görseler onu yol edinmezler, buna karşılık azgınlık yolunu görünce o yola koyulurlar. Çünkü onlar, bizim âyetlerimizi yalan saymışlar, onların farkına varamamışlardır.» (167) Araf Sûre-i Celilesi; 146

Âyette geçen «kibirlenen idrâklerini âyetlerimi kavramaktan alakoyacağım» cümlesini, «Benim tebliğim hakkında düşünmekten kalblerini alakoyarım» şeklinde yorumlanmaktadır."Ebû Said-ü< Hudri'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz «gözlerinize ibadetten paylarını veriniz» buyurdu. Sahâbiler «Yâ Rasûle!-lah onların ibadetten payı nedir ki?» diye sordular. Peygamber'imiz onlara şöyle buyurdu, «Kur'ana bakmak, onun âyetleri üzerinde düşünmek ve onun şaşırtıcı yönlerinden ibret almaktır.»Mekke yakınlarında çölde yaşayan ehli halden bir kadın der ki. «Eğer Allah korkusu taşıyanların ka'bleri. kendileri için bu âlemin ötesinde hazırlanan Âhiret nimetleri üzerinde durarak düşünceye dalsalardı, dünyadaki hic bir mes'ut yaşama tarzı onları kandırmaz ve hiç bir başarı karşısında gözleri gülmezdi.»Lokman-ül Hekim, yalnız başına oturmayı huy edinmişti, kölesi onun yanına girince ona «Yâ Lokman, devamlı yalnız başına oturuyorsun, oysa eğer insanlar ile düşüp kalksan senin için daha eğlendirici olurdu» dedi.

Lokman da kölesinin bu sözlerine «uzun yalnızlık devamlı düşünmeyi sağlar, uzun süreli düşünce de cennet yolunun kılavuzudur» diye karşılık verdi. /Veheb İbni Münebbih (R.A.) der ki; cUzun düşünce mutlaka bilgiyi geliştirir, bilgi de insanı mutlaka amel işlemeye götürür.»Ömer ibni Abdülâziz (R.A.) der ki; «Allah'ın nimetleri hakkında düşünmek, en üstün ibadetlerdendir.»Abdullah İbni Mübarek bir gün suskun ve düşünceye dalmış gördüğü Seni İbni Ali'ye (R.A.) «Nereye ulaştın» diye sorar. O da «sırata» diye karşılık verir.Bişr (R.A.) der ki: «insanlar Allah'ın ululuğu hakkında akıl yürütseler, O'na asla karşı gelmezlerdi.»İbni Abbas (R. Anhuma) der ki. ««Düşüne taşına kılman iki rek'atlık namaz, havoî bir kalb ile yapılan bir gecelik namazdan üstündür.»Ebu Süreye (R.A.) bir gün yolda yürürken ansızın yere çöker, abasına bürünür ve ağlamaya başlar. Görenler ona «Niye ağlıyorsun?» diye sorarlar. O da şöyle cevap verir, «ömrümün gitmesi, amelimin azlığı ve ölümümün yaklaşması üzerine düşünceye daldım da ondan ağlıyorum.»Ebu Süleyman (R.A.) der ki. «Gözlerinizi ağlamaya ve kalblerinizi düşünmeye alıştıranız.»Dünya hakkında düşünmek. Âhiret ile araya giren bir perde ve Allâh dostlarına verilmiş ağır bir cezadır. Âhiret hakkında düşünmek ise hikmet kazandırır ve kalbi diri tutar.»Hatem-ü! Esâm (R.A.) der ki. «İbret bilgiyi, zikir muhabbeti ve düşünce de Allah korkusunu çoğaltır.»İbni Abbas (R.A.) der ki; «İyilik hakkında düşünmek, onu işlemeye yol açar, kötülükten pişman olmak, ondan vazgeçmeye sevkeder.»Söylendiğine göre ulu Allah (C.C.) kitaplarından birinde buyurur:«- Ben her hikmet sahibinin sözünü kabul etmem. Onun hedefine ve arzusuna bakarım. Hedefi ve arzusu ben olunca susuşunu düşünce ve hiç konuşmasa bile sözünü hamd yaparım.»Hasan-ül Basrî (R.A.) der ki; «Akıllı başında kimseler zikirden düşün» ceye ve düşünceden zikre geçerek kalblerini dile gelmeye sevkederler. O da sonunda hikmet konuşur.»İsak İbni Halef (R.A.) der ki. «Dâvûd-üd Taî bir gece ay ışığı altında evinin damına çıkar ve bakışlarını semaya dikerek göklerin ve yerin azameti hakkında düşünceye dalar. Bir yandan da göz yaşı döker. Bu halde iken kendisini kaybederek damdan yuvarlanır ve komşunun evinin içine düşer. Komşusu da eve hırsız girdiğini sanarak yatağından cırılçıplak sıçrar ve kılıcına sarılır. Fakat Davud ile karşılaşınca kendini geri çekerek kılıcını indirir ve komşusuna «seni damdan kim düşürdü» diye sorar.Dâvûd da ona «farkında değilim» diye cevap verir.

Cüneyd-ül Bağdadî (R.A.) der ki. «Meclislerin en şereflişi, en üstünü Tevhid meydanında düşünceye dalarak oturmak, ma'rifet yeli ile serinlenmek, muhabbet kâsesi ile dostluk deryasından içmek ve hüsn-ü zan ile Allah'a

bakmaktır.Böyle bir oturum, ne muhteşem ve böyle bir şarap ne tatlıdır, nasip olanlara müjdelersun!»

İmam-ı Şafii (R.A.) der ki; «Konuşmayı susmak devresi ile ve ilmi araştırmayı düşünce ile destekleyiniz.Meselelere sağlıklı acıdan bakmak, aldanmaktan kurtarır. Kanaat edinmede titizlik göstermek, aşırılıktan ve pişmanlığa düşmekten kurtarır, görüş keşkenliği ve düşünce anlayışı ve zekâyı meydana çıkarır. Bilginlere danışmak, vicdana istikrar ve basirete güç kazandırır. Buna göre işe girişmeden düşün, teşebbüs etmeden önce tedbirini al. adım atmadan önce danış.Jl Faziletler dördtür: Birincisi hikmettir ki. dayanağı düşüncedir. İkincisi iffettir ki, dayanağı şehvete hâkim olmaktadır. Üçüncüsü kuvvettir ki. dayanağı öfkeyi yenmektir. Dördüncüsü adalettir ki, dayanağı psikolojik güçler arasında denge sağlamaktır.»

- 301 -

KIRK DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÖLÜMÜN ŞİDDETİNİN BEYÂNI

Hasan-ül Basrî'nin (R.A.) bildirdiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) ölümü, onun sıkıntı ve acısını anlatırken «onun yol açtığı acı üçyüz kılıç darbesininkine bedeldir» buyurdu.Peygamber'imize (S.A.S.) bir gün ölüm acısı hakkında sormuşlar, O da buyurmuş ki. «En kolay ölüm. yünlü kumaşa batmış dikene benzer. Yünlü kumaşa batmış diken, yanında yün lifleri söküp almadan çıkar mı?»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün ağır bir hastayı ziyaret ederken buyurur ki:«- Ben bunun ne çektiğini biliyorum. Tek tek bütün damarları aynı anda ölüm sancısı içindedir.»Hz. Ali (K.V.) mücâhidleri savaşa teşvik ederken der ki; «Eğer öldürmezseniz. ölürsünüz. Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederek söylüyorum ki. bin kılıç darbesi indirmek, bana göre. yatakta ölmekten daha kolaydır.»Evza" (R.A.) der ki. «Duyduğumuza göre ölü tekrar diriüp mezarından doğruluncaya kadar, ölüm acısı çekmeye devam eder.

»Şeddat İbni Evs (R.A.) der ki; «Mü'min için dünya ve âhiretin en korkunç olayı ölümdür. Onun acısı, testere ile biçilmekten. makas ile doğranmaktan ve kazanda kaynamaktan daha şiddetlidir. Eğer ölü diriltilerek yaşayanlara başından geçenleri anlatsa, dünyalılar ne yiyip içip eğlenebilir ve ne de uykudan tad alabilirdi.»Zeyt İbni Eslem'den. o da babasından naklen rivayet olunur ki: «Mü'min dünyadaki ameli ile ulaşabileceği derecelerden birisine ulaşamamışsa kendisine şiddetli ölüm acısı çektirilir de ölümün sarsıntı ve acısı sayesinde cennetteki derecesini elde eder.Kâfirin de karşılığı verilmemiş bir iyiliği varsa canı kolay alınır da iyiliğinin sevabını tüketerek cehenneme gönderilir.»Bir çok ağır hastalara ölmek üzere iken neler hissettiklerini sormayı alışkanlık haline getiren bir ma'rifet ehline komada iken «Sen ölümü nasıl buluyorsun?» diye sorarlar. Cevabi şöyle olur, «sanki gökler yere kapaklanmış ve sanki canım iğnenin deliğinden çıkıyor.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ani ölüm, mümin için rahata kavuşma ve ağır günahkâr için de hayıflanma vesilesidir.»Mekhul'den rivayet olunduğuna göre: Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ölünün bir tek kılı gök ve yer halkı arasına düşse hepsi, Allah'ın izni ile. öldü. Çünkü ölünün her kılında ayrı bir ölüm vardır, ölümün değdiği her canlı da ölür.»Rivayet edildiğine göre ölüm acısının bir damlası yeryüzü dağlarına düşse hepsi erirdi.Rivayet edildiğine göre Hz. İbrahim (A.S.) ölünce ulu Allah (C.C.) ona «Ey dostum, ölümü nasıl buldun?» diye sordu. Hz. İbrahim de «Yaş yüne batırılmış geri çekilen şiş gibi» diye cevap verdi. Bunun üzerine Allah ona «Üstelik biz onu senin için kolaylaştırdık» buyurdu.Yine rivayet edildiğine göre ruhunu Allah'a teslim ettiği zaman Rabbi Hz. Musa'ya (A.S.) «Yâ Musa. ölümü nasıl buldun?» diye sorar. Musa da şu cevabı verir. «Kızartılmak üzere canlı canlı tavaya konmuş ne ölüp huzura kavuşan ve ne de uçup kurtulabilen bir serce gibi hissettim.»Başka bir rivayete göre de «Kendimi kasabın eli altında canlı canlı yüzülen bir koyun gibi hissettim» diye cevap verir.Rivayet edildiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) ölmek üzere iken sonra alnını silerek «Allah'ım! Ölüm krizini benim için kolay kıl» diye dua ederdi.Hz. Fâtıma (R. Anha) bu arada «Âh babacığım, acı çekiyor» diye ağlamaya başlayınca Peygamber'imiz ona «bu günden sonra

babana acı yok» diyerek teselli etmişti.Hz. Ömer (R.A.) bir gün Kâ'b-ül Ahbar'a (R. Anhuma) «Bize ölümden bahset» dedi. Kâb da «Peki. yâ emirelmüminin. ölüm çok dikenli bir ağaç dalı gibidir. t*j dal insanın karın boşluğuna sokulmuş, her diken bir damara takılmış. Arkasından güçlü - kuvvetli bir adam bu dalı geri çekmiş, böylece dal aldığını almış, bıraktığını bırakmış dedi.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Mü'min kul, ölümün sıkıntı ve krizine karşı çare bulur. Onun eklemleri «Selâm sana. Kıyamet Günü yeniden buluşmak üzere birbirimiz-den ayrılıyorruz» diye birbirleri ile selamlaşırlar.»Buraya kadar Allah dostları ve O'nun yakınlığın] kazananlar hesabına ölüm krizinin ve acısının keyfiyetini anlatmaya çalıştık. Ölüm onlar için bile böyle olunca bizim gibi günahkârların hali acaba nice olur? Ölüm krizi ile birlikte peşpeşe başka felâketler ile de yüzyüze gelinir. Ölümüne eşlik eden başlıca felaketler üçtür: Birincisi, yukardan beri anlattığımız gibi şiddetli can çekişmedir. İkincisi, ölüm meleğini (Azrail'i) apaçık görmek ve bu görmenin kalbe salacağı korku ve ürpertidir. Ölüm meleğini günahkâr bir insanın ruhunu alırken büründüğü kılık içinde, en dayanıklı kimseler bile görse buna tahammül edemez.Rivayet edildiğine göre Hz. İbrahim (A.S.İ bir gün Azrail'e «Günahkâr insanın canını alırken büründüğün kılığı bana gösterebilir misin?» diye sorar. Azrail (A.S.) ona «Bunu görmeye dayanamazsın» diye cevap verir. Hz. İbrahim «Dayanırım, sen göster» diye ısrar edince Azrail ona «Başını çevir» der. Bir müddet arkasını döndükten sonra tekrar yüzünü dönünce Hz. İbrahim, kapkara yüzlü. saçları diken diken, kötü kokulu, siyahlara bürünmüş, ağzından ve burun deliklerinden ateş ve duman çıkan bir adam ile karşılaşarak yere baygın düşer.Ayılınca Azrail ilk kıtığına dönmüştür. Hz. İbrahim ona der ki. «Ey ölüm meleği, günahkâr insan ölüm anında senin bu kılığın ile yüzyüze gelmekten başka bir felâket ile karşılaşmasaydı. bu ona yeterdi» der.Ebû Hureyre'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Hz. Dâvûd (A.S.) eşine karşı kıskanç bir erkek olduğu için kendisi evden çıkarken karısının üzerine kapıyı kilitlerdi. Bir gün kapıyı kilitleyip gittikten sonra karısı başını kaldırıncı yabancı biri ile yüzyüze gelir. Bunun üzerine kadn hizmetçilere «Bu adamı kim içeri aldı. eğer Dâvud gelirse ondan çekeceği var» der. Bu arada Hz. Dâvud çıkagelir, yabancıyı görür, ona «Sen kimsin?» diye sorar.Yabancı da ona «ben kırıallardan korkmayan ve onların koyduğu perdelerle yolu engellenmeyen bir kimseyim» diye cevap verir. Bu cevabı alan Hz. Dâvud. «Vallahi, o halde sen ölüm meleğisin» diyerek olduğu yere yığılıp kalır.»Rivayet edildiğine göre Hz. İsâ (A.S.) bir gün yolda yürürken bir kafatasına rastlar, ayağı ile ona vurarak «Allah'ın izni ile konuş» der. Bunun üzerine dile gelen kafatası şöyle konuşur. «Yâ Rûhullah! Ben falan zamanda kraldım. Bir gün başımda tacım, çevremde muhafızlarım ve devlet adamlarım bulunduğu halde tahtımda oturuyorken ansızın karşıma ölüm meleği çıktı.Böylece bütün canlı uzuvlarım üzerimden ayrılarak canımla birlikte ona gitti. Keşke bütün o kalabalık çevrem olmasaydı, keşke o kadar hareketli münasebetler içinde değil de yalnız başıma yaşasaydım.»

«- işte âsilerin başına gelen musibet budur. Bu musibet itaatkârların başına gelmeyecektir.»Peygamberler ölüm meleğini görenin içine düştüğü dehşeti değil. sadece ölüm krizini anlatmışlardır. Oysa ki, insan ölüm meleğini rüyasında görse ölüncüye kadar yemeden içmeden kesilir, ölüm aninde ve o korkunçlukta görmenin dehşetini var hesap et.Allah'a kulluk görevine bağlı kalanlar ise ölüm meleğini en güzel ve alımlı görüntüsü ile görürler.İkrime'nin İbni Abbas'dan (R. Anhuma) rivayet ettiğine göre Hz. İbrahim kıskanç bir zat idi. Evinde müstakil bir ibadet odası vardı. Çıkarken bu odanın kapısını kilitlerdi. Bir gün içeri girince odanın ortasında bir yabancı ile karşılaşır. Yabancıya «seni evine kim aldı?» diye sorar. Yabancı «Sahibi içeri aldı» diye cevap verir. Hz. İbrahim «sahibi benim» der. Yabancı «Senden de benden de daha önce evin mülkiyetini elinde tutan beni içeri aldı» diye karşılık verir. Bunun üzerine Hz İbrahim ona «Bana mü'minlerin ruhlarını alırken büründüğün kılığın ile görünür müsün» diye rica eder. Ölüm meleği «Peki. o zaman arkani dön» der.Hz. İbrahim de arkasını döner. Bir müddet sonra yüzünü dönünce bir gene ile karşılaşır.

Hız. İbrahim hadiseyi naklederken yüzyüze geldiği delikanlının yüz güzelliğini, elbisesinin alımlılığını ve güzel kokusunu zikretmişti. Gördükleri karşısında ölüm meleğine «mü'min ölüm.anında sadece senin yüzünle karşılaşsa bu mükâfat ona yeterdi.» der.ölüm sırasında karşı karşıya gelinecek bir diğer gelişme de iki muhafız meleğini görmektir. Bu konuda Sileyb (R.A.) der ki «Duyduğumuza göre hic bir kimse amellerini yazan iki muhafız meleğini görmeden can vermez. Eğer adam kulluk görevine bağlı kalmış biri ise melekler ona «Allah bizden yana sana hayır versin. Sizi nice iyi mecliste oturtur. ve nice iyi amelin işlenişine şahit eyledin» derler.Eğer adam günahkâr biri ise ona «Allah bizden yana sana kötülük versin. Bizi nice kötü yerlerde oturmak zorunda bıraktın, nice kötü işleri ister istemez görmemize sebep oldun ve nice kötü sözü duymamıza yol açtın. Bu yüzden Allah hayrını vermesin» derler.İşte bu anda ölmek üzere olan kimsenin gözleri sırf o meleklerle dikilir ve artık bir daha dünyayı göremez.ölüm anında karşılaşılan felâketlerin üçüncüsü ise yünahkârların cehennemdeki yerlerini görmeleri ve bu görmeden önce korkmalarıdır. Çünkü onların ölüm krizi esnasında bütün enerjileri boşalmış ve kendileri canlarının çıkışına boyun eğmişlerdir. Fakat insanlar ölüm meleğinin yüksek sesli bildirisini duymadıkça ölmezler. ölüm meleğinin bu bildirisi «Ya ey Allah'ın düşmanı, cehennem sana müjdeler olsun» ve «Ey Allah'ın dostu, cennet sana müjdeler olsun» şeklindedir.İşte derin akıl sahiplerinin ölüm korkusu bu sebeplere dayanır. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Hiç biriniz akıbetini öğrenmedikçe. Cennet veya cehennemdeki yerini görmedikçe dünyadan ayrılmaz.»

- 306 -

KIRK BEŞİNCİ BÖLÜM

KABİR VE KABİR SUALİ

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- İçine ölü gömüldüğü zaman kabir ona der ki, cey Ademoğlu! Yazık sana, beni ne kadar hesaptan çıkardın. Benim sıkıntı, karanlık. yalnızlık ve böcek yurdu olduğumu bilmiyor muydun? Yolun bana düştüğünde ayakların geri geri giderken beni ne kadar hesap dışı bıraktın.»Eğer ölü iyi amel işlemiş biri ise onun adına kabre diyecek ki, «peki, ya bu adam iyiliği emreden ve kötülükten alakoyan biri ise o a zaman ona karşı tutumun ne olur?» Kabir der ki, «o zaman ben onun için yeşil bir bahçe olurum, onun vücudu nurlanır ve ruhu Allah'a yücelir.»Ubeyd İbni Umeyr-ül Leysî (R.A.) der ki. «kabir, içine giren herkese seslenerek der ki . «ben karanlık ve yapayalnızlık yurduyum. Eğer hayatta iken Allâh'a itaat halinde idiyse şimdi ben sana rahmet olurum. Eğer hayatta iken Allah'a karşı baş kaldırdı isen bu gün ben senin için felâketim. Allah'a itaatkâr olarak bana gelen bir gün buradan memnun ayrılır. Allah'a karşı gelmiş biri olarak bana gelen biri ise bir gün buradan feryad-u figan kopararak çıkar.»Muhammed İbni Sibih (R.A.) der ki. öğrendiğimize göre kişi mezara gömülerek azab çekmeye başlayınca veya bir takım acılar ile yüzyüze gelince diğer kabirlerde yatan ölü komşuları ona şöyle seslenir. «Ey dost ve komşularının ölümünden sonra dünyada kalan kimse, bizden niye ibret almadın? Henüz fırsat elindeyken bizim amel defterimizin ölümle kapandığını görmedin mi? Dostlarının kaçırıldığı fırsatları sen dağorJondiremez miydin?»Diğer yandan yer tabakaları da ona şöyle seslenir, «Ey dünyanın görüşlerine aldanmış kişi: Ailenden dünyaya aldanıp senden önce toprağın karnına gömülmüş olanlardan ibret alsaydın ya! Oysa ki senden öncekilerin cenazelerinin sevdikleri arasından üç: kaçınılmaz durağa taşındığın: görüyordun.»Yezici-Er Rekkaşı (R.A.) iler ki, »öğrendiğime göre ölü mezara girince amelleri, üzerine üşüşür ve Allah'ın izni ile dile gelerek sahiplerine derler ki. «Ey çukurunda tek başına kalan kimse! Dostların ve ailen senden ayrıldı, bu gün bizden başka hiç bir yoldaşın yok senin.» Kâ'b-ül Ahbar (R.A.) der ki, «!yi kul mezara gömülünce nomaz. oruç, hacc. cihad ve sadaka gibi iyi amelleri çevresine üşüşür. Bu arada azab melekleri ona ayakları tarafından sokulmak isteyince namaz der ki, «Uzak durun ondan, ona sokulmanıza yol yok. Bu ayakları üzerinde uzun müddet dikilerek Allah Rızası için beni kıldıydı.»Bunun ürerine azab melekleri ona başı tarafından sokulmak isteyince oruç «Onun yanına girmenize yol yok. Dünyada Allah

rızası İcin uzun müddet susuz kaldıydı. bu yüzden yol yok size onun yanına sokulmayın» der. Azab melekleri bunun üzerine yan taraftan ona sokulmaya girişince hacc ve cihad birlikte derler ki, «Uzak durun ondan. Nefsini feda ederek ve bedeninin yorgunluğuna katlanarak hacca gitti, cihad etti. Bu yüzden yanına girmeye yol yok size.»Bu sefer azab melekleri ona elleri tarafından sokulmaya kalkışınca Sadaka der ki, «Uzak durun efendimden. Nice sadaka şu iki elden çıkaran Allah rızası uğruna yoksulun eline girdi. Bu yüzden size Ona varmaya yol yok.»Bunun üzerine o ölüye «müjdeler olsun? Diriyken saadet içinde yaşadığın gibi ölüyken de saadete kavuşur» diye seslenilir. Arkasından rahmet melekleri gelerek ona cennet yatağı sererler, cennet yaygıları yayarlar. Kabri, gözünün alabileceği kadar genişletilir, kendisine bir cennet kandili sunularak bir daha dirileceği güne kadar kabrinde aydınlık içinde zaman geçirir.». Ubeydullah İbni Ubeyd İbni Ömer {r.a.) bir cenaze namazında der ki. «Duyduğuma göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurmuş:«- Ölü mezara koyunca, kendisini toprağa verenlerin ayak seslerini duyardık oturur, kendisi ile konuşacak hic kimse yoktur. Yalnız kabir ona seslenir ve der ki, «ey ademoğlu. yazıklar olsun sana! Dünyada benim hakkımda, darlığım hakkında. pis kokum hakkında, dehşetim ve kurtlarım hakkında korkunç şeyler duymadın mı? Benim için ne hazırlık yaptın?»Bera İbni Azib (r.a.) der ki: «Bir gün Peygamber'imiz ile birlikte ensardan birinin cenazesini toprağa vermiştik. Peygamberimiz başını öne eğerek mezarın başına oturdu ve üç kere oAllah'ım. kabir azabından sana sığınırım» dedi ve sonra sözlerine şöyle devam etti. «mümin Âhirete göçerken Allah ona yüzleri güneş gibi parlak bir grup melek gönderir. Elllerinde onun kefeni ve kokusu verdi.Gözünün görebileceği yere kadar sıra halinde otururlar. müminin ruhu çıkınca gerek yer ile gök arasında bulunan ve gerekse gökteki bütün melekler ona dua ederler, göklerin bütün kapıları onun ruhuna açılır, her gök kapısı ruhuna geçit vermeye can atar.

Ruhu göğe yüceltilince «Yâ Rabb'i. filân kulunu getirdik* diye seslenilir. Allah tgeri götürün ona hazırladığım yüksek dereceleri gösterin. Çünk: ben dünyada ona.

«Biz sizi topraktan yarattık, oraya döndürürüz ve yine sizi yeni baştan oradan çıkarırız» diye, vaad etmişim» diye buyurur (168) Tâhâ Sûre-i Celilesi. 55

Kendisini mezara belirenlerin dönüp giderken ayak seslerini işidir bir halde iken sorgu melekleri yanına girerek onu «hey adam, Rabb'in kim. dinin nedir. Peygamber'in kim?» diye sorarlar.O da «Rabb'im Allah, dinim İslam ve Peygamberim Hz. Muhammed'-dir» diye cevap verir. Sual sırasına ona oldukça sert davranırlar, ama bu onun karşılaşacağı son imtihan olur. Soruların cevabını verince «Doğru

«Allâh dünyada âhirette de iman edenleri, sabit sözde (Kelime-i Şehadette) sebat ettirir, zalimleri de şaşırtır. Allah dilediğini yapar» âyeti ile bu hadiseye işaret etmektedir (169). İbrahim Sûre-i Celilesi; 27 Arkasından yanına güzel yüzlü hoş kokulu, alımlı elbiseli biri girerek ona «Allah'ın rahmeti ve ebedî nimetlerinin bulunduğu cenneti sana müjdeler olsun!» der. Ulu olan «Allâh seni de hayırla müjdelesin, kimsin sen» diye sorar. Yeni gelen der ki, «senin iyi amelın. Allah'a yemin ederek söylüyorum ki. seni ibadet işlemeye nasıl can attığını. buna karşılık günah işlemeye karşı nasıl gönülsüz davrandığını iyi biliyorum. O yüzden Allâh da sana iyilik verdi.»Arkasından «onun altına bir cennet yatağı? serin ve mezarından cennete bir kapı açın» diye bir ses gelir. Gelen emir uyarınca altına bir cennet yatağı serilerek yattığı yerden cennete bir kapı açılır. Bunun üzerine o der ki. «Allah'ım! Kıyamet Gününü çabuklaştır da bir an önce çoluk-çocuğuma kavuşayım.»Kâfir ise dünyadan ayrılıp Âhirete göç etmeye yönelince yanına kaba ve sert görünlü bir grup melek girer. Elllerinde ateşten elbiseler ile katrandan ic çamaşırları vardır, hemen çevresini sararlar.Son nefesini verince gerek gökle yer arasında ve gerekse gökteki bütün melekler ona lanet okurlar. Ruhuna karşı bütün gök kapıları kitlenir.

hic bir gök kapısı ruhuna yol vermek istemez, bu yüzden yukarıya çıkan ruhun yeri yoldan geri çevrilir. Ve «Ya Rabb'i. falan kulunu ne gök

ve ne de yer kabul etmiyor» diye duyurulur. Bunun üzerine ulu Allah «geri götürerek ona hazırladığım azabları gösterin. Çünkü ben ona «sizi topraktan yarattık, oraya döndürürüz ve yine yeni baştan oradan çıkarırız» diye vaad etmiştim buyurur. Kendisini geri getirip mezarına bırakanların ayak sesleri henüz kaybolmadan sorgu meleklerinin «hey adam. Rabb'in kim. dinin nedir, peygamber'in kimdir» soruları ile karşılaşır. Sorulara «bilmiyorum» diye karşılık verince sorgu meleklerinden «bilmen gerekirdi» diye karşılık alır. Arkasından yanına çirkin yüzlü, pis kokulu ve çirkin elbiseli biri girer, ona «Allah'ın gazabı ve daimi acı azabı sana müjdeler olsun!» der. Bunun üzerine o yeni gelene «Allah belânı versin kimsin sen» diye sorar. Yeni gelen der ki. «senin kötü amelin. Allah'a yemin ederek söylüyorum ki, sen günah işlemeye can atar, buna karşılık ibadet işlemeye karşı gönülsüz davranırdın. Şimdi Allah cezayı verdi.» O da «Allah senin de belânı versin» diye cevap verir. Daha sonra karşısına sağır, kör ve düsüz bir azab meleği dikilir. Elinde insanlar ile cinler bir areya gelseler kaldıramayacakları kadar ağır ve üzerine indirilebileceği bir dağı bile altında ezip toprağa çevirebilecek olan demir bir topuz vardır, "topuzla ona bir darbe indirince altında ufalanarak toz olur. Sonra yeniden can gelir alnına bir topuz darbesi daha indirilir. Darbeler arasında kopardığı feryadı insanların ve cinlerin dışında kalan bütün yeryüzü canlıları duyar. Arkasından «onun altına iki ateş tabakası serin ve yattığı yerden cehenneme bir kapı, açın» diye bir ses duyulur. Bunun üzerine altına iki ateş tabakası serilerek kabrinden cehenneme bir kapı açılır.» Muhammed İb. ni Ali (r.a.) der ki: «Her ölüye, gerek iyi amelleri ve gerekse kötü amelleri mutlaka gösterilir, iyilikleri karşısında gözleri dikilir, kötülükleri karşısına da başını öne eğer.» Ebû Hureyre'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «— Mümin ölmek üzere iken bir grup melek, yanlarına misk ve reyhanlı bir ipek parçası ile ona gelirler, ruhu hamurdan kıl çeker gibi çıkarılır. Ona «ey huzura ermiş, tatmin olmuş ruh! Sen Rabb'inden ve Rabb'in de senden hoşnut olarak Allah'ın ululuk ve kerametine çık» denir. Ruhu çıkarılınca meleklerin yanındaki misk ve reyhana konarak ipek parçasına sarılır ve «liliyûn»a gönderilir. Kâfir ölmek üzere iken bir grup melek, yanlarına içinde yanar ateş parçası bulunan bir bez parçası ile ona gelir, ruhu hoyratça çıkarılırken ona «ey pis ruh! Sen Rabb'inden uzak ve Rabb'inin gazab, rala O'nun azab ve ezasına çık denir. Çıkarılan ruhu. meleklerce hor?» TanJ yanan bu ateş parçası, üzerine konarak bez parçasına sarılır ve «siccîn»e gönderilir.»

_, ««Muhammed İbni Kâ'b-ül Kurâzî (r.a.) dan rivayet ettiğine göre bayel onlardan birine ölüm gelince:

(170) Nihayet onlardan birine ölüm gelince: «Ey Rabb'im, beni geri gönder de terkettiğim konularda iyi amel isleyeyim» der. mealindeki âyeti yorumlarken der ki. «Allah böyle deyen kula «ne istiyorsun, arzun neyedir? Mal biriktirmek, ağoc dikmek, bina yapmak ve nehir yatakları açmak için mi yeniden dünyaya dönmek istiyorsun» diye sorar Mü'minûn Sûre-i Celilesi; 99

Kul <hayır. ihmal ettiğim hususlarda iyi amel işlemek için geri dönmek istiyorum» diye cevap verir. v Fakat ulu Allah bu dileğe karşılık-

«hayır. hayır. O sadece kendinin söylediği boş bir sözdür» diye cevap verir. (171) Mü'minûn Sûre-i Celilesi; 100

Yani bu kimseler, bu sözü ölmek üzere iken mutlaka söylerler, fakat reddedilirler. Ebû Hureyre'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «— Müminin mezarı yeşil bir bahçedir ve yetmiş arşın boyu genişliğindedir. Ayın ondördüncü gecesi gibi aydınlatılır. «Onun için sıkıntılı bir hayat vardır» âyeti kim hakkında indirildi, biliyor musunuz? Oradakiler «Allah ile O'nun Resul'ü bilir» deyince Peygamber'imiz şöyle buyurdu. «Bu âyet kabirdeki kâfirin çekeceği azabı anlatmaktadır. Üzerine doksan dokuz Tininin musallat edilir. Tinnin ne demektir bilir misiniz? Doksan dokuz yılan demektir. Her yılanın yedi başı vardır hepsi onu ısırır, yalar ve vücûduna nefes üfler. Bu hal kabirden kalkıncaya kadar devam

ton ve akreplerin sayısı kibir. riya. kıskançlık, dargınlık, kin ve benzeri kötü huyların sayısındadır. Çünkü bunların sayılı asları vardır. Sonra kötü huylar bu asıllardan sayılı dallara ve her daldan çeşitli budaklara ayrılırlar işte bu sıfatlar esil mahvolma sebebidir. Ki (bunlara muhlıkât denilir.) bunlar aynen akrep ve yılanlara dönüşürler. Kuvvetlileri yedi başlı doksan dokuz yılan kadar ısırır, zayıfı da akrep gibi sokar. İKİSİ arasında kalanlar da bildiğimiz yılan gibi ısırır. Kalb gözü açık. basiret sahipleri gerek bu mahvedici ana gövdeleri ve gerekse bu gövdelerden çıkan dalları görürler. Fakat bunların sayısını ancak Nübüvvet Nuru ile Bilinir. Bu çeşit haberlerin gerçek bir dış yüzü ve gizli bir iç yüzü basiret sahiplerine bunlar açıktır. Bu çeşit haberlerin mah. yetini kavramakta zorluk çekenler, bunların dış yüzünü inkâr etmemelidirler. Tersine imanın en alt basamağı, doğrulayıp teslim olmaktır.

- 3T2 -

KIRK ALTINCI BÖLÜM

İLM-ÜL YAKİN. AYN'EL YAKİN VE ARZ GÜNÜ SUAL

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

c- Hayır, hayır. Kesinlikle bir bilmiş olsanız Tekasur Sure-i Celilesi: 5 Yani Kıyametin içyüzünü kesinlikle bilseniz, sayı çokluğu ile böbürlenmeden vazgeçer, size yarayacak davranışlar işlerdiniz. Zararlı davranışlardan sakınırdınız. Ve Kıyamet Günü varlıkla sayı çokluğu ile övünmenin hic bir faydası olmadığını Peygamberler gibi kesinlikle bilseniz varlıkla ve sayı çokluğu ile böbürlenmezsiniz. Diyenler olmuştur.

Mutlaka cehennemi göreceksiniz» (173). Tekâsur Sure-i Celilesi; 6 Ulu Allah (C.C.) yemin ediyor ki. Kıyamet Günü ateşi ve onun şiddetini kendi gözünüzle göreceksiniz. V

Sonra da onu (cehennemi) mutlaka kesin müşahade ile göreceksiniz» (174) Tekasur Sûre-i celilesi; 7 Yani cehennemi, hic bir şüpheye yer bırakmayacak şekilde gözleriniz ile göreceksiniz, müşahade edeceksiniz. Acaba «ilm-ü! Yakın {kesin bilgi} ile «ayn-el Yakın (kesin müşahade)» arasında ne fark vardır? denilirse şöyle cevap verilmiştir. «İlm-ül Yakın» da meleklerin bilgisidir. Çünkü onlar cenneti, cehennemi. Levhi. kalemi. Arş'ı. Kürsi'yi açıkça müşahade ediyorlar, o yüzden bu sayılan konular hakkında onların bilgisi ayn-ül yekin» oluyor. Bu konuda şöyle de diyebilirsin «İlm-ül Yakın» yaşayanların ölüm ve mezarları hakkındaki bilgisidir. Çünkü onlar ölümlerin kabirlerde olduklarını bilirler, ama durumlarının nice olduğunu bilmezler. Ayn-ül Yekin» da ölüm ve kabirler hakkında bizzat ölümlerin bilgisidir. Çünkü gerek bir cennet bahçesi olarak ve gerekse bir cehennem çukuru olarak kabirleri yakından müşahade etmişlerdir. Şöyle de düşünülebilir. «İlm-ü! Yakın» Kıyamet hakkında dünyada iken edinilen bilgidir. Ayn'el - Yakın» da bütün korkunçlukları ile Kıyameti müşahade etmektir. Yahud da şöyle denebilir. İlm-ül Yakın» cennet ve cehennem hakkında edinilen ön bilgidir. «Ayn-ül Yakın» da cennet ve cehennemi doğrudan doğruya görmektir.

«Sonra o gün mutlaka nimetlerden sorguya çekileceksiniz» (175) Tekâsur Sûre-i Celilesi; 8

Âyetinden murat: Kıyamet gününde dünya nimetlerinden mutlaka sorulacaksınız, bunlar beden, kulak, göz ile kazançlar, yiyecekler, içecekler ve saire olup bunların şükrünü yaradanlarına eda ettiniz mi ona şükranda mı bulundunuz, küfranı nimette mi diye sorulacaklardır demektir. İbni Ebû Hatim ve İbni Merduye, Zeyd İbni E'lem'den o da babasından (Allah hepsinden razı olsun) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz «Elhakümü» sûresini okuyarak şu şekilde yorumlamıştır.

«Sizi sayı çokluğu ile böbürlenmek şaşırttı, (ibadetten alakoydu).» Hatta «Mezarları bile ziyaret ettiniz bundan murat size ölüm gelin-ciye kadar» demektir. «Hayır, hayır öğreneceksiniz.» (Yani kabirlerimize girerseniz)), öğrenebilirsiniz. «Sonra yine hayır hayır öğreneceksiniz» Bu âyette buyuruyor ki (kabirlerinizden çıkıp Mahşere varırsanız)» anlayacaksın. «Hayır hayır ilmi yakınıle bir bilseniz» buyuruyor ki (Rabb'imizin huzurunda amellerinize vakıf olsanız). «Mutlaka Cahim'i göreceksiniz» Bunun sebebi: (Çünkü sırat cehennemden ortasından geçecektir.

Kimi geçip kurtularak kimi böbürlenerek kurtulacak kimi de cehennem ateşine düşecektir.»«Sonra o gün mutlaka nimetlerden sorguya çekileceksiniz» (yani karnınızın doymasından, soğuk sulardan evlerin sağladığı gölgelerden yaratılıştaki dengeden ve uykunun verdiği lezzetten sorguya çekileceksiniz)»Siz. Ali (k.v.) der ki; «Dünya nimetinden maksat, vucud sağlığıdır. Buğday ekmeği yiyen, soğuk Fırat suyundan içen ve oturulabilir bir evi olan kimsenin bu varlıkları, soruşturma konusu olacak olan nimetlerdir.»Ebû Kilâbe'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre «sonra o gün mutlaka nimetleri hakkında hesaba çekileceksiniz» mealindeki âyet inince Peygamberimiz «âyetin kastedtiği kimseler ümmetinin içinden yağ ile balı karıştırıp yiyenlerdir» diye buyurmuştur.ikrime'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre «Yukardaki âyet inince sahabiler «Yâ Rasûlel'ah, bizi hangi nimetin içindeyiz biz ancak arpa ekmeği ile karnımızı ancak yarım yamalak doyurabiliyoruz» dediler.Bunun üzerine ulu Allah Peygamber'ine bildirdi ki. «Onlara söy'e: Ayağında nalın giymiyor musunuz, soğuk sular içmiyor musunuz? İşte bunlar birer nimettir.»Tirmizi ve diğer ana hadis kaynaklarına göre «et-tekâsür» süresi inip Peygamber'imiz de onu «O gün mutlaka nimetlerden sorguya çekileceksiniz» mealindeki sonuncu âyetine kadar okuyunca sahabiler «Yâ Rasûlellah! Biz hangi nimetten sorguya çekileceğiz ki? Elimizde ki ancak kara renkli yani su ve hurma var. Kılıçlarımız boyunlarımızda ve düşman yanı-başımızda. Buna göre hangi nimetten sorguya çekileceğiz ki?» derler. Peygamber'imiz de onlara bu ilçede olacaktır diye cevap verir.Ebû Hüreyre'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kiyamet günü, kulun dünya nimetlerinden ilk sorguya çekilmesi kendinin biz sana vücut sağlığı vermedik mi, seni soğuk suya kandırmadık mı» denilmek suretiyle olacaktır.Müslim ve başkalarının rivayetine göre Ebû Hureyre (R.A.) der ki. «Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün evinden çıkmış, yolda yürürken Ebû Bekr ve Ömer (R. Anhuma) ile karşılaşmış. Onlara «Bu saatte niye evlerinizden çıktınız» diye sormuş. Onlar da «Yâ Rasûlellah. acıktık da ondan» diye cevap vermişler. Peygamberimiz de onlara «nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederek söylüyorum ki. ben de o yüzden sokağa çıktım. Haydi kalkın bakalım» buyurmuş.Her ikisi de O'nunla birlikte kalkıp yola koyulmuşlar. Ensar'dan bir sahâbînin evine varmışlar adam evde yoktur Evin kadını Peygamber'imizi görünce «hoş geldiniz, buyurunuz» demiş.Peygamber'imiz «Filân nerede» diye ev sahibi Ensâriyi sorar. Kadın «Bize içecek su aramaya çıktı» der. O sırada adam da çıka gelir. Peygamberimiz ile arkadaşlarını görünce «Elhamdülillah, bu gün ne kıymetli misafirler buldum» der.

Derhal hoşarak onlara karışık hurma dolu bir çanak getirir. «Bundan yiyedurun» der ve eline bıçağı alır. Peygamber'imiz ona sakın sut veren koyun kesme» der. Adam onlara koyun keser. Hem koyunun etinden ve hem de o karışık hurmalardan yerler, içerler. Karınları doyup soğuk suya da kanınca Peygamber'imiz Ebû Bekir ile Ömer'e «nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederek söylüyorum ki. Kiyamet Günü bu nimetten dolayı hesaba çekileceksiniz» buyurur.

- 316 -

KIRK YEDİNCİ BÖLÜM

ALLAH'I ZİKRETMENİN FAZİLETİ

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

(176) Siz beni anın ki, ben de sizi anayım. Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin» Bakara Süre-i Celilesi; 152

Sabit-ül Bünnanî (R,A.) der ki ben Rabb'imın beni ne zaman anacağını biliyorum» Dinleyenler bu söz karşısında irkilerek «bunu nasıl biliyorsun» diye sorarlar. Sabi;-ül Bünnanî «Ben O'nu ne zaman anarsam o da beni o zaman anar» diye karşılık verir.Yine ulu Allah (C.C.) buyurur ki:

- Ey îmân edenler Allah'ı sık sık anın» Ahzab Süre-i Celilesi; 1

Yine ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Arafattan indiğiniz zaman Allah'ı «Mes'arulharamı da anın. O size nasıl hidayet verdiyse siz de O'nu zikredin» (178) Bakara Sûre-i Celilesi; 193

Yine ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

Kccc görevlerinizi bitirince atalarınızı andığınız kadar, hatta daha hararetli bir dil ile Allah'ı anınız» (179) Bakara sûre-i Celilesi; ^00

Yine ulu Allah {C.C.) buyuruyor ki:

Bu derin düşünceliler ayakta. oturarak ve yanları üstü uzanmışlarken Allâh'ı anarlar ve ey Rabb'imiz, sen bütün bu varlıkları boşuna yaratmadın, seni böyle bir isnadden tenzih ederiz, o halde bizi cehennem azabından koru» diyerek göklerin ve yerin yaratılışı hakkında enine boyuna düşünceye dalarlar» (180) Al-i imran Sûre-i Celilesi:

Yine ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

Namazı kılınca ayakta, oturuyorken ve yanüstü uzanmışken Allâh'ı anınız» (181) Nisa Sûre-i Celilesi: 103

İbni A.btx!S (R.A.) yukardaki âyeti tefsir ederken «yani gece gündüz. denizde karada, evde yolda, varlıkta darlıkta, sağlıkta hastalıkta, gizli açık her zaman ve her yerde Allah'a anınız.»

Ulu Allah münaflıkları «Allah'ı çok az anarlar» diye kınamaktadır (182) Nisa Sûre-i Celilesi; 142

Yine ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

Rabb'ini. içinden yalvararak ve çekinerek, yüksek sesle konuşmayarak sabah-akşam an da gafillerden olma» (183) A'raf Sure-i Celilesi 2C5

Yine ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

Allah'ı zikretmek, hiç şüphesiz, en büyük ibadettir» (184) Ankebut Sûre-i Celilesi. 45

İbni AbBas (R.A.) yukardaki âyeti hakkında der ki. «Bu âyeti iki türlü anlamak mümkündür; 1) Allah'ın sizi anması, sizin O'nun anmanızdan daha önemlidir. 2) Allah'ı anmak, geride kalan her türlü ibadetten üstündür.» Buna dâir deha bir' çok âyetler vardır. Peygamberimiz (SA S.) buyuruyor ki:«- Gafiller arasında Allah'ı anan kimse. kuru otlar arasındaki yeşil otlar gibidir.» Peygamberimiz (SA.S.) buyuruyor ki:«- Gafiller arasında Allah'ı anan kimse, cephe kaçakları arasındaki savaşçı gibidir.» Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:«- Ulu Allah şöyle buyurur: Beni andığı sürece, dudakları benim adıma kıpırdadıkça ben kulum ile .birlikteyim.» Peygamber'imiz (SA.S.) buyuruyor ki :«- Kulun işlediği ameller içinde. ona Allah'ın azabından en kurtarıcı olanı, Allah'ı anmaktır» Sahabiler «Cihâd da mı bunun ayarında değil» diye sorarlar. Peygamber'imiz onlara «Düşmana vura vura kılıcın kırıldıktan sonra yine Dir kılıcı vura vura kırmak ve bir üçüncü kılıcı, yine düşmanla vuruşa vuruşa kırmak durumu dışında cihad bile onun ayarında değildir.» Peygamberimiz (SA.S.) buyuruyor ki :s- Cennet bahçelerinde gezinmek isteyen kimse ulu Allah'ı sık sık ansın.» Peygamberimize «en faziletli amel nedir» diye sorarlar. Peygamberimiz «Allah'ı anan dilin kurumadan can vermendir.» Peygamberimiz (SA.S.) buyuruyor ki:c- Sabah-akşam Allah'ın adını an ki, sabah ve akşama günahsız giresin.» Peygamberimiz (SA.S.) buyuruyor ki:c- Sabah akşam Allah'ın adını dilden düşürmemek. Allah yolunda düşman ile vuruşurken kılıç kırmak ve malı cömertce dağıtmaktan daha faziletlidir.» Peygamber'imiz (SA.S.) buyuruyor ki:«- Ulu Allah buyuruyor: Kulum beni içinden anınca ben onu içimden anarım. Beni kalabalık arasında anarsa ben de onu daha hayırlı bir kalabalık içinde anarım. Bana bir karış yaklaşırsa ben de ona bir dirsek boyu yaklaşıyorum. Bana bir dirsek boyu yaklaşırsa ben de ona bir kulaç yaklaşıyorum. Bana doğru yürüyünce ben ona doğru koşa koşa giderim.» Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:«- Yedi kimse var ki, Allah, başka hiç bir gölgenin bulunmadığı günde onları Arş'ının gölgesi altına alır.» Bu yedi -:imseden biri. Yalnız başına iken Allah'ı anarak O'nun korkusu ile gözleri yaşarandır. Peygamber'imiz (SA.S.) buyuruyor ki:«- Beni İyi dinleyin. Size amellerinizin en

hayırlısını, Rabb'inizin katında en temiz olanı, size en yüksek, derece kazandıranı, kâğıt ve altın para dağıtmaktan sizin için daha hayırlı olanı, düşman ile karşılaşıp onun boynunu vurmaktan veya boynunuzu ona vurdurup şehid olmaktan sizin hesabınıza daha faydalı olanı size söyleyeyim mi?» Sahâbiler «Bu amel nedir, ya Rasûlellah» diye sorarlar. Peygamberimiz «Allah'ı dilden düşürmemektir» diye cevap verir. Peygamber'imiz (SA.S.) buyuruyor ki: «Ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor: Beni anmaktan benden bir şey istemeye fırsat bulamayanlara, isteyenlere en değerli başışı sunarım.» Fudayl (r.a.) der ki: «Öğrendiğime göre ulu Allah şöyle buyurur: Ey kulum, beni sabahdan sonra bir saat ve akşamdan sonra bir saat anarsan, ikisi arasında gecen zaman parçalarında sana kâfiyim.» Alimlerden biri der ki, «Ulu Allah şöyle buyurur: Kalbine nazar atfettiğim zaman benim zikrimin orada baskın olduğunu gördüğüm kulun bütün karar ve davranışlarına yön vermeyi üzerime alır. onun sözdaşı ve yakını olurum.» Hasan-ül Basrî (r.a.) der ki: «Allah'ı anmak iki türlüdür: Birincisi. Allah ile aranda kalacak şekilde gizli olarak O'nu anmandır. Zikrin bu çeşidi, ne kadar güzel ve üstün derecelidir: Bundan daha değerlisi de Allah'ı. O'nun haram kıldıkları ile karşılaşınca anmaktır.» Rivayete göre Allah'ın adını ananlardan başka herkes susuzluk içinde dünyadan ayrılır. Muaz İbni Cebel (R.A.) der ki. «Cennetlikler sadece Allah'ı anmadan geçirdikleri bir saate hayıflanırlar.» Peygamberimiz (SA.S.) buyuruyor ki: «Bir oraya gelerek Allah'ın adını anan kimselerin melekler çevresini kuşatır, onları rahmet bürür ve Allah da onlar: yanındakiler arasında anar.» Peygamber'imiz (SA.S.) buyuruyor ki: «Bir araya gelerek Allah'ın rızasından başka hiç bir şey beklemeden O'nun adını ananlara gökten «Günahlarınız başışlanmış olarak kalkınız, kötülükleriniz iyiliklere dönüştürülmüştür» diye seslenilir.» Peygamber'imiz (SA.S.) buyuruyor ki: «Bir yerde oturup da Allah'ın adını anmayan ve Peygamber'ine sa-lat-ü selâm getirmeyen bir grup. Kıyamet Günü bu davranışı karşısında hayıflanmak zorunda kalır.» Hz. Davud (A.S.) ulu Allah'a şöyle dua eder. Allah'ım, Beni seni, adını ananların meclisinden geçip gafillerin arasına katılmaya giderken görünce ayağımı kır. bu bana tarafından başışlanmış bir nimet olur.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «İyi bir toplantıya katılmak, müminin iki milyon kötü toplantıda kazandığı günahı giderir.» Ebû Hureyre (R.A.) der ki. «Gök halkı içinde Allah'ın adı anılan kimselerin evlerini yıldızları biribirlerine gösterir gibi gösterirler.» Süfyan İbni Üyeyne (R.A.) der ki; Müminler bir araya gelip Allâh'ın adını andıkları zaman gerek şeytan ve gerekse dünya onların yanından kaçır. Şeytan dünyayı «görüyor musun, ne yapıyorlar» diye hayıflanır. Fakat dünya şeytana «Bırak yapsınlar, yoruldukları zaman teker teker hepsini enselerinden tutup sana getiririm» diye karşılık verir. Ebû Hureyre (R.A.) bir gün çarşıya girer ve «Peygamber'imizin mirası camide bölüşülürken sizi burada görüyorum» der. Bu sözleri duyan esnaf ve halk çarşıyı pazarı bırakıp camiye koşuşurlar. fakat bölüşülen bir miras göremezler. Bunun üzerine Ebû Hureyre'ye «Biz camide bölüşülen bir miras göremedik» derler. Ebû Hureyre onlara «Peki. ne gördünüz» diye sorar. Onlar da «Allah'ın adını anan ve Kur'ân okuyan kimseler gördük» derler. Ebû Hureyre onlara «İşte Peygamber'imizin mirası budur.» diye karşılık verir. Ameşin Ebû salihden onun da Ebû Hureyre ve Ebû Hudri'den (R. Anhuma) riveyet ettiklerine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «Allah'ın kulların amellerini yazanlar dışında yer yüzünde devamlı dolaşan bir grup meleği vardır. Bunlar bir araya gelerek Allah'ın adını anan bir mümin grup görünce biribirlerine «Aradığınız burada. gelin» diye seslenerek bir araya toplanırlar ve gök yüzüne yücelinceye kadar bu grubun etrafını sararak beklerler. Göğe çıkınca, Allah onlara, «Kullarımı ne ile meşgul iken bıraktınız» diye sorar, onlar da «Sana hamd ederken, seni noksan sıfatlardan tenzih

ederken ve seni yüceltirken yanlarından ayrıldık» diye cevap verirler.Ulu Allah «Peki, onlar beni gördüler mi» diye sorar, melekler «hayır» diye cevap verirler. Allah onlara «peki beni görseler ne yaparlar» diye sorar. Melekler de «seni görselerdi, hamdleri. teşbihleri ve seni yüceltmeleri, daha kuvvetli olurdu» diye cevap verirler.Allah onlara sorar. «Peki hangi şeyden çekinerek bana sığınıyorlar» Melekler «cehennemden» diye cevap verirler. Allah onlara «cehennemi gördüler mi» diye sorar, melekler «hayır» diye cevap verirler. Allah onlara «peki cehennemi görseler ne yaparlardı» diye sorar. melekler de «cehennemi görseler ondan daha çok kaçınırlar, daha çok nefret ederdi» diye cevap verdi.Allah onlara «istedikleri nedir» diye sorar, melekler «cennet» derler. Allah onlara «peki. hic gördüler mi» diye sorar, melekler «hayır» diye cevap verirler. Allah onlara «peki. cenneti görmüş olsalardı, davranışları ne olurdu» diye sorar. onlarda «eğer cenneti görselerdi, ona karşı daha güçlü bir arzu duyarlardı» derler.Bunun üzerine Ulu Allah meleklerle «sizi şahid tutuyorum ki. onların hepsinin günahlarını bağışladım» der. Melekler «aralarında falan kimse de vardı, o zikretmek için değil, başka bir amaçla aralarına katılmıştı» derler. Ulu Allah «onlar öyle bir topluluktur ki. onlar ile birlikte oturan bedbeht olmaz.»Peygamber'im-z (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Gerek benim ve gerekse benden önceki peygamberlerin söylediği en faziletli söz «lâilâhe illellahu vehdehu lâşerike lehu (Allah'dan başka ilâh yoktur, tektir, ortcğı yoktur)» sözüdür.'

Bir kimse günde yüz kere «lôilahe illellahu vahdehu lâşerike lehül mülkü ve lehulhamdü vehuve alâ külli şey'in kadir (Allah'dan başka ilâh yoktur, tektir, ortağı yoktur. Varlığın mülkü O'nundur. hamd O'na mahsustur, o her şeye kadirdir)» derse on köle azad etmiş gibi olur. amel defterine yüz iyilik yazılır ve kötülüklerinin yüz tanesi de silinir, o gün akşama kadar bu sözler onun şeytandan koruyucusu olur. Ondandır daha fazla bu sözleri söyleyenlerden başka hiç kimse onun yaptığından daha üstün bir ibadet ile Allah'ın huzuruna gelmez.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Düzgün bir şekilde abdest alıp arkasından başını göğe dikerek «eşhedü en lailâha illellahu vahdehu lâ şerike lehu ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resulühü (Allâh'dan başka ilâh olmadığına. O'nun tek ve ortaksız olduğuna. Muhammed'in O'nun kulu ve resulü olduğuna şahadet ederim)» diyen bir kulun önünde cennetin bütün kapıları açılır ve dileğinden içeri girer.»

- 323

KIRK SEKİZİNCİ BÖLÜM

NAMAZLARIN FAZİLETLERİ

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Hiç şüphesiz, namaz müminler üzerine vakitleri belirli bir farzdır» (185) Nisa Sûre-i Celilesi: 103
Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Beş vakit namaz, kullara farz kılınmıştır, önem ve usûlünü hafife almadan, hiç bir yönünü ihmal etmeksizin bu beş vakit namaz farzını yerine getireni cennete koymak, Allah'ın taahhüdüdür. Beş vakit namaz farzını yerine getirmeyenlere karşı İse Allah'ın hiç bir taahhüdü yoktur, dilerse o kimseyi azaba çarptırır dilerse cennete koyar.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Beş vakit namaz birinizin kapısı önünde akan bol ve tatlı sulu bir nehir gibidir. Günde beş sefer böyle bir nehirde yıkanan kimsenin vücûdunda kir kalır mı, ne dersiniz?»Sahabiler «öyle kimsenin vücûdunda hiç bir şey kalmaz» diye cevap verirler. Peygamberimiz sözlerine şöyle devam eder. «işte o nehrin suyu vücûd kirini nasıl giderirse beş vakit namaz da günahları öyle giderir.»Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Namaz, büyük günâhlardan sakınmak şartı ile. vakit aralarındaki günahları siler.»Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- İyi âmeller kötülükleri giderir» (186) Hûd Sûre-i Celilesi; 114
Günahları giderir» demek, «sanki hiç olmamışlar gibi onları ortadan kaldırır» demektir.Başta Buhârî ite Müslim oîmak üzere başlıca hadis kaynaklarının İb-ni Mesûd'dan (R.A.) rivayet ettiklerine göre bir gün

Peygamber'imize yabancı bir kadını öpen biri geldi.Günahını nasıl sildireceğini sorar gibi bir eda içinde durumu Peygamber'imize anlattı. Bu sırada «Gündüzün başı ve sonu ile gecenin ilk saatlerinde namaz kıl. Hiç şüphesiz iyi ameller kötülükleri giderir. Bu. faydalanmasını bilenlere öğüttür» âyeti indi (187) Hûd Sûre-i Celilesi: 115

Adam «Yâ Rasûlellah. bu âyet beni mi kasdediyor» diye sordu. Peygamberimiz «o ümmetimden kendisi ile amel eden herkes içindir.»Başta Müslim ve Ahmed olmak üzere çeşitli hadis kaynaklarının Ebû Ümome'den (R.A.) rivayet ettiklerine göre adamın biri Peygamber'imize gelerek «Yâ Rasulellah, bana Allah'ın' emrettiği haddi uygula» dedi. Bunu bir iki defa tekrarladı. Peygamber'imiz söylediklerine kulak asmadı.Az sonra namaz kılındı, namazdan sonra Peygamber'imiz «hani o adam nerede» diye sordu. Adam «işte. benim» diye cevap verdi. Peygamberimiz ona «Düzgün abdest alıp az önce bizim ile birlikte namaz kıldın mı» diye sordu. Adam «evet» dedi. Peygamber'imiz ona «o halde sen şu anda anandan doğduğun gün gibi günahsızsın, bir daha yapma» dedi.Bunun üzerine Allah (C.C.) Resulüne: «Gündüzün başı ve sonu ile gecenin ilk saatlerinde namaz kıl. Hiç şüphesiz iyi ameller kötülükleri giderir» mealindeki âyeti indirdi.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Münafıklar ile aramızda iki açık fark, vardır, sabah ve yatsı namazlarında gelmek onlar bunları yerine getiremezler.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Namazı ihmal etmiş olarak Allah'ın huzuruna varanların, Allah diğer iyilikleri ile ilgilenmez.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Namaz, dinin direğidir. Namaz kılmayan dinini yıkmıştır.» Peygamber'imize «en faziletli ibadet nedir» diye sorarlar. Peygamberimiz «vakitlerinde kılınan namazlar» diye cevap verir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c - Eksiksizce temizlenerek beş vakitte namaz kılmaya devam eden

kimseye namaz Kıyamet Günü bir nur ve kılavuz olur. Beş vakit namazı ihmal eden kimse, mahşerde Firavun ve Hemen ile birlikte olur.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Namaz cennetin anahtarıdır.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ulu Allah Kelime-i Tevhid dışında, kullarına namaz kadar sevdiği bir ibadet farz kılmış değildir. Eğer bundan daha çok sevdiği bir ibadet olsaydı, melekleri onu yaparlardı. Oysa ki, onların kimi rukûda. kimi secde, kimi kıyamda ve kimi de kuud halindedirler.»Peygamber'imiz (S.A.-S.) buyuruyor ki:«- Bir namazı kasden terkeden kâfir olur.»(Yani namazı kasden terkeden kimse. îman kulpundan eli ayrıldığı ve îman direği devirdiği için îmandan çıkmaya yaklaşır. Nitekim herhangi bir şehrin yakınına varan kimse için «şehre ulaştı», hattâ «şehre vardı» denir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Bir namazı kasden terkeden kimse Muhammed'in zimmetinden sıyrılmıştır.»Ebu Hureyre (R.A.) der ki, <Kim düzgün abdes alır ve namaz kılmak niyeti ile evinden çıkarsa, amacı namaz olduğu müddetçe o namazdadır. Attığı her iki adımın birine karşılık amel defterine bir sevap yazılır, öbürüne karşılık da bir günahı silinir. Buna göre biriniz ezanı duyunca artık vakit geçirmemesi gerekir. Evi camiye en uzak olanınız, en çok sevap kazananızdır.» Ashap: «Niçin yâ Hureyre?» diye sorarlar.Ebu Hureyre de «adım sayısının çokluğundan dolayı» diye cevap verir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Giztt secde kadar kulu Allah'a yakın kılan hic bir ibadet yoktur.» . Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah için secdeye varan her mümini Allah onurla, bir derece yükseltir ve bir günahını da afveder.»Sahâbilerden biri Peygamberimize «Allah'a yalvar da beni senin şefaatine nail olanlardan ve cennette seninle birlikte olanlardan biri eylesin» Ger. Peygamber'imiz de ona «Çok secde ederek bana yardımcı ol» diye buyurur.Belirtildiğine göre kulun Allah'a en yakın bulunduğu hal. secde halidir. Zaten

«Secde et ki, yaklaşasın» mealindeki âyetin de mânâsı budur.(188)

Alâk Sûre-i Celilesi: 19

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Alınlardaki nişan, secde izindendir.» (189) Feth Sûre-i Celilesi; 29 Bir yoruma göre buradaki «nişan» dan maksat, namaz kılanların alınlarına, secde ederken yerden yapışan toz. toprak gibi şeylerdir. Diğer bir yoruma göre âyetteki «nişan»dan maksat, içten dışa vuran huşu nurudur, bu yorum

daha doğrudur. Bir başka yoruma göre de söz konusu «nişan» Kıyamet Günü abdestin izi olarak namaz kılanların yüzlerinde belirecek olan parıltıdır. Peygamberimiz (S.A.S. buyuruyor ki: «- Ademoğlu secde âyeti okuyup arkasından secde edince şeytan bir köşeye çekilip ağlar ve bana yazıklar olsun, şu adam secde etmekle emredildi ve etti. ona cennet verilecektir. Oysa ben secde etmekle emredildiğim halde isyan ettiğim için bana cehennem vardır der.» Rivayet olunduğuna göre Ali İbni Abdullah İbni Abbas (R.A.) günde bin kere secdeye varırdı, bu yüzden ona «secdeci» adı verilmişti. Bildirildiğine göre halife Ömer İbni Abdülâziz (R.A.) mutlaka toprak üzerinde secdeye varırdı. Yusuf İbni Esbat (R.A.) der ki. «Ey gençler, cemaati hastalanmadan önce sıhhatine sağladığı imkânları değerlendiriniz. Ben şimdi sadece düzgün bir şekilde rukûa ve secdeye varabilenleri kıskanıyorum. Çünkü sağlığımın elverişsizliği yüzünden ikisini de gerektiği şekilde yapamıyorum. Said İbni Cübeyr (R.A.) der ki. «Dünyada secdeden başka hiç bir şeye hayıflanmıyorum.» Ukbe İbni Müslim (R.A.) der. ki; Allah'ın kulda en sevdiği meziyyet. O'na yakın olma özlemidir. Kulu Allah'a en çok yakın kılan an, secdeye kapanma halidir.» Ebû Hureyre (R.A.) der ki. «Kulun Allah'a en yakın olduğu an, secde halidir, o anda çok duâ ediniz.»

- 327 -

KIRK DOKUZUNCU BÖLÜM

NAMAZ KILMAYANIN CEZASI

Ulu Allah (C.C.) cehennemliklerden haber vererek şöyle buyuruyor:

- Sizi cehenneme sürükleyen sebep nedir? Derler ki, «Biz namaz kılanlardan değildik, yoksullara yemek vermezdik, batıla dalanlar ile birlikte biz de dalıyorduk.» (190) Müdessir Sûre-i Celilesi; 42-45 Ahmed İbni Hambel'in (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Kul ile küfür arasında namazı terketmek vardır.» Müslim'in rivayetine göre Kulla şirk arasında yahut kulla küfür arasında namazı kılmamak vardır. Buyurmuştur. Ebû Dâvûd ve Neseî'nin rivayeti de şöyledir: «- Kul ile küfür arasında sadece namaz kılmamak vardır.» Aynı hadisi Tirmizî şöyle rivayet ediyor: «- Küfür ile iman arasında namaz kılmamak vardır.» İbni Mace'nin rivayeti de şöyledir: «- Kul Re küfür arasında namaz kılmamak vardır.» Bu hadis sahihtir, nitekim Tirmizî ile başkaları onu rivayet etmiştir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Onlar ile aramızdaki sözleşmenin temeli namazdır, namaz kılmayan kâfir olur.» Taberanî'nin zararsız bir isnatla rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Kim kasden namaz kılmazsa açıkça kâfir olur.» Tirmizinin diğer bir rivayetine göre hadis şöyledir:

«- Kul ile şirk arasında sadece namaz kılmamak vardır. Namaz kılmayan Allah'a şirk koşmuş olur.» Yine Tirmizî'nin rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz buyuruyor ki: c- İslâmın özü, dinin temeli üçtür, İslâm bunlara dayanır. Bunlardan her hangi birine yüz çeviren kimse, o yüzden kâfir olur; kanı helâldir.» 1 - Allah'dan başka ilâh yoktur» diye şahadet getirmek. 2 - Farz namazlar 3 - Ramazan orucu.

- Tirmizî'nin diğer senedi güzel bir rivayetinde ifade edildiğine göre: cBu temellerden birine yüz çeviren Allah'ı inkâr etmiş gibidir. Onun hic bir içtimaî tasarrufu ve adalet dağıtımı ile ilgili görevi geçerli değildir. Kanı ve malının dokunulmazlığı kalkmış olur» şeklindedir. Taberanî ve diğer bazı hadis kaynakların zararsız iki isnatla rivayet ettiklerine göre Ubade İbni Samit (R.A.) der ki; «Dostum Muhammed (S. A.S.) bana yedi şey tavsiye etti: 1 - Kesilseniz. yakılsanız. asılsanız bile Allah'a sakın ortak koşmayın. 2 - Mazeretsiz olarak sakın namazı terketmeyin. Kasden ve mazeretsiz olarak namaz kılmayanlar İslâm dininden çıkmış olur. 3 - Allah'a karşı gelmeye kalkışmayın, çünkü bu tutum Allah'ın gazabını kazanmaya yol açar. 4 - İçki içmeyiniz, çünkü o bütün kötülüklerin başıdır. 5 - Eşinizden, malınızdan ayrı düşmenizi isteseler bile ana - babanıza karşı gelmeyiniz. 6 - Bütün ordu kırılıp da tek başınıza bile kalsanız. cepheden kaçmayınız. 7 - Evhalkınıza ve yakınlarınıza iyilik ediniz. Yediğinizden onlara da pay ayırınız. Onlara el kaldırmayınız. onlara Allah korkusunu telkin ediniz.» Tirmizî der ki. Peygamberimizin (S.A.S.) sahâbileri namazdan

başka hiç bir ibadeti terketmenin küfre yol açacağını ileri sürmezlerdi.»
«Kulla küfür ve imanın arasında namaz vardır. Kul namazı terketti mi müşrik oldu demektir.»Hadisi sahih'de Bezzar'ın rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A. S.) buyuruyor:«- Namazı kılmayanın İslâm'dan payı yoktur. Abdesti olmayanın da namazı kabul edilmez.»Taberonrye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Emânete hiyanet edenin imanı yoktur. Temiz olmayanın namazı kabul edilmez. Harnâz kılmayanın dini yoktur. Başın vücûd da yeri ne ise namazın dindeki yeri de odur.»Bezzar'a ve diğer bir kaç hadis kaynağına göre İbni Abbas der ki, göz bebeğim sağlam onlar yerinde durduğu halde gözüm görmez olunca. Bana «bir kac günlüğüne namaz kılmamak kaydıyla seni tedavi ederiz» dediler.Ben de dedim ki. fHayır. olmaz. Çünkü Peygamberimiz bana «Namaz kılmayan kendisine karşı gazaplı olarak Allah'ın karşısına çıkar» buyurdu,Taberani'nin zararsız bir senetle Mütebekatda rivayet ettiğine göre. Rasûlellah'a (S.A.S.) bir adam gelerek: Ya Rasûlellah bana bir amel öğret ki onu işlediğim zaman cennete gireyim dedi.«- Eziyette görsen, yakınsan da hiç bir şeyi Allah'a şerik koşma, anana babana itaat et. Velew ki seni malından ve her şeyinden etsinler. Namazı kasden terk etme. Çünkü kasden namazı terk eden kimseden Allah'ın zimmeti beri olur.» buyurdular.Diğer senedi sahih, fakat minkatt bir rivayette şöyle denilmiştir. Öldürütsen de. yakılsan da Allah'a hiç bir şeyi şerik koşma sakın, annene babana âsi olma. Velew ki sana aileden ve malından almayı emretsinler, sakın kasden farz namazı bırakma, zira kasden farz bir namazı terk eden kimseden Allah'ın zimmeti beri olur. Sakın şarabı içme. çünkü onu içmek her kötülüğün başıdır. Günah işlemekten sakın, zira günah sayesinde Allah'ın gazabı hak edilir. Harp safından kaçma velev ki insanlar helak olsun, onlar helâk olsa da sen yerinde dur. Varlığından-âilede harca teeddüben sopanı onlardan eksik etme. Allah hususunda onları korkut.»İbni Hibban'tn (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz buyuruyor ki:c- Kapalı havalarda sabah namazın! erken kılma. Çünkü namaz kılmayanlar kafir olur.»Taberani'nin Peygamberimizin azatlısı Ümeyme'den rivayet ettiğine göre Ümeyme şöyle demiştir: «Rasûlellah (S.A.S.)in başına su döküyordum. Bu arada bir adam gelerek.«Bana vasiyette bulun» dedi. O da: «Parcalansan da. ateşte yakılsan da Allah'a hiç bir şeyi şerik koşma, annene. babana âsi olma. velev ki sana aileden ve dünyadan olmanı emretsinler. Sakın şarabı içme. çünkü o her kötülüğün anahtarıdır.. Sakın kasden namazı bırakma, bu yapmandan Allah'ın ve Rasulü'nün zimmeti beri olur...» buyurdu.Ebû Naim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Mazeretsiz olarak ve kasden namaz kılmayanın adını Allah cehenneme gireceklerden biri olarak cehennemin kapısına yazar.»Taberani ve Beyhakî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Namaz kılmayan kimse, ailesinin ve malının dağılmasına yol açar» Hâkimin Hz. Ali'den rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Vallahi ey Kureyştiler! Ya namazınızı kılar, zekâtınızı verirsiniz. Yahut dinin emirleri gereğince boynunuzu vurmak üzere özerinize birini gönderirim.»Ahmed İbni Hambel'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: •- Allah İslâm'da dört şeyi farz kılmiştir: Hepsini birarada yerine getirmeyenin üçünü işlemiş olması kendisine hic bir fayda sağlamaz: 1) Namaz, 2) Zekât, 3) Ramazan orucu. 4) BeytuHâh'ı ziyaret etmek.»İsfahani'ye göre Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Hic bir mazereti olmaksızın ve kasden namaz kılmayanın Allahbütün iyi amellerini siler, tevbe edip yeniden Allah'a dönünceye kadar onunile hic bir ilgisi kalmaz.»(Burada aynı mealde bir kaç hadis açıklanmıştır.)Peygamberimizin zamanından beri gelen bütün ilim adamlarının ortak görüşüne göre mazeretsiz olarak vakti cıkıncaya kadar bir namazı kılmayan kimse, kafir olur.Eyüp der ki: Namazı terketmek küfürdür. Bunda ihtilâf yoktur Ulu Allah (CC.) buyuruyor ki:

«- Sonra onların arkalarından namazı savsaklayan ve nefislerinin azgın arzularına uyan bir nesil geldi. Onları ileride cehennemin en derin yerini boylayacaklardır.Fakat tevbe edip iyi amel işleyenler müstesna, onlar en ufak bir haksızlığa uğramaksızın cennete girerler.» (19")

Meryem Sure-i Celilesi: 59-60

İbni Mes'ud der ki. «Âyette geçen «savsakladılar» ifâdesi, «namazı bütün bütüne terkettiler» demek değil. «Onu vaktinde kılmadılar» demektir.«Tabiin» tabakasının imamı olan Said İbni Museyyeb (R.A.) aynı konuda der ki, «âyetteki «savsaklodılar» deyimi, ikinci olmadan öğle namazını, akşam olmadan ikinci namazını. yatsı olmadan akşam namazını, sabah olmadan yatsı namazını, güneş doğmadan da sabah namazını kılmamayı huy haline getirenler hakkındadır. İşte bu huyunda ısrar ederek tevbe etmeden ölenleri. Allah'ın cehennemin derin ve azabı şiddetti kuyusuna atacağını şimdiden bildirmektedir.»

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

(192) c- Ey mü'minler, mallarınız ve çoluk • çocuğunuz sizî Allah'ı anmaktan alakoymasın. Bunu yapanlar, zararlıların ta kendileridir.» Münafıkun Sure-i Celilesi; 9

Bir gurup tefsir âlimine göre âyetteki «Allah'ı anmak» deyiminden maksat beş vakit namazdır.» Buna göre ticaretle, sanatla veya çoluk - çocukla oyalanarak namazını kılmayanlar zararlı çıkarlar. Onun için Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Kıyamet Günü amelleri arasından kul, ilk önce namazından hesaba çekilir. Eğer bu hesabı düzgün geçerse kurtulmuş ve başarıya ulaşmış olur. Eğer bu husûsdaki suâlde eksikleri çıkarsa aldanmış ve zararlı çıkmış olur.» Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

€- Kıldıkları namazın önemini kavramadan namaz kılanların vay haline.

(193) Maun Sûre-i Celilesi: 4-5

Peygamber'imiz âyette geçen «Kıldıkları namazın önemini kavramayanlar» ifâdesi ile. namazı vaktinde kılmayanların kasdedildiğini bildirmektedir. Ahmed İbni Hambel, Taberanî ve İbni Hibban'a göre Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün nomazdan bahsederken şöyle buyuruyor: c- Kim namaza devam ederse o kendisine Kıyamet gününde Nur kılavuz ve kurtarıcı olur. Buna karşılık namazına önem vermeyenlere ne Nur. ne kılavuz ve ne de kurtarıcı olur. Böyle bir kimsenin. Kıyamet Günü, arkadaşları Karun, Firavun, Haman ve Übeyy İbni Hatf olur.» Alimlerden biri der ki; «Namaza önem vermeyenlerin Kıyamet Günü bu kimselere arkadaş olmalarının hikmeti şudur: Eğer adam, varlığı yüzünden namazı savsaklarsa Karun'a benzemiş olur, o yüzden Mahşer'de ona yoldaş olur. Eğer saltanatı yüzünden namazı savsaklarsa Firavun'a benzemiş olur, o yüzden Mahşer'de ona yoldaş olur. Eğer vezirliği yüzünden namazı savsaklarsa Hamam gibi olmuş olur. o yüzden Mahşer'de ona yoldaş olur. Eğer ticarete düşkünlüğü yüzünden namazı savsaklarsa Mekke kâfirlerinin tüccarı Ubeyy İbni Half gibi olmuş olur. bu yüzden Mahşer'de onun yoldaşı olur.» fbû Ya'Iö'nın güzel bir senetle rivayetine göre Musab İbni Sa'd (R.A.1 der ki, «Bir gün babama «Babacığım! Ulu Allah'ın: «Namazlarında hatâya düşen, kıldıkları namaza önem vermeyen namaz kılıcıların vay haline!» mealindeki âyeti hakkında görüşün nedir? Hangimiz kılarken yanlışlık yapmaz, hangimiz namazda iken içinden başka şeyler geçirmez» dedim. Bana dedi ki. «âyetin maksadı senin sandığın gibi değil, namazı vaktinde kılmamaktır.» Âyette geçen «Veyl»in kelime mânâsı, ağır azâbdır. Fakat bir görüşe göre cehennemdeki bir vadinin adıdır ki. oradan dünya dağları geçirilse erir. o kadar ısı derecesi yüksektir, burası namazı savsaklayanların, onu vaktinde kılmayanların yeridir, yalnız yaptıklarına pişman olup tevbe edenler hariç. Hakim'e göre Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «Özürsüz olarak iki namazı bir vakitte birleştiren kimse, büyük bir günaha girmiş olur.» Başta Buharı ile Müslim olmak üzere diğer dört hadis kaynağına göre Peygamberimiz «ikinci namazını kaçırın kimse yuvasını dağıtmış ve malını mülkünü yitirmiş gibi olur.» buyuruyor. Neseî'ye göre Peygamber'imiz ikinci namazını kasdederek «Namazlar içinde öyle biri var ki. onu kaçırın yuvasını dağıtmış ve malını - mülkünü yitirmiş gibi olur.» buyuruyor. Müslim ve Neseî'ye göre Peygamber'imiz ikinci namazını kasdederek «Bu namaz sizden öncekilere sunuldu, onu savsakladılar. Şimdi ona önem vererek devam edenlerinizin mükâfatı iki kattır. Yıldız doğuncaya hava kararuncaya) kadar. Ondandır namaz kılınmaz» buyurmuştur. Ahmed İbni Hambel. Buharı ve Neseî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) «ikinci namazını kılmayanın iyi ameli silinir.» buyuruyor. Ahmed İbni Hambel ile İbni Ebû Şeybe'ye göre Peggamber'imiz «Hiç

bir mazereti olmaksızın ikinci namazını kılmayıp kaçırانların bütün iy! amelleri silinir» buyuruyor.Abdürrezzak'a göre Peygamber'imiz «içinizden birinin yuvasının dağılması, malının mülkünün elden çıkması, onun hesabına ikinci namazının vaktini kaçırmaktan daha hafif bir zarardır» buyuruyor.Taberanî ile Ahmet İbni Hambel'e göre Peygamber'imiz «Mazeretsiz olarak ikinci namazını kılmayıp güneşin batışına kavuşanlar, yuvasını dağıtmış, malını mülkünü elden kaçırmış gibidirler» buyuruyor.Imam-i Şâfi ile Beyhakî'ye göre Peygamber'imiz «Her hangi bir vakit namazı kılmaksızın vaktini geçirenler yuvası dağılmış, malını mülkünü elden kaçırmış gibidirler» buyuruyor. Buhâri'ye göre Semûre ibni Cundep (R.A.) der ki, Peygamber'imiz (S.A.S.) sahâbilere sık sık «rüya göreniniz var mı?» diye sorar ve anlatılan rüyaları Allah'ın dilediğince yorumlardı.Bir sabah bize şöyle dedi:«- Bu gece bana iki kişi gelerek beni yataktan kaldırdılar ve «yürü. gidelim dediler. Onlar ile birlikte yürüdüm. Yolda iki kişiye rastladık. Biri sırtüstü yerde yatıyordu, diğeri başına taşla dikilmiş elindeki kayayı arkadaşının başına vuruyor, başını yarıyordu.Yuvarlanan kayayı alıp geri gelinceye kadar arkadaşının başındaki taş yarası kapanıncıydı. O da aynı işi yeni baştan tekrar yapıyorduOnlara «sübhaneallah. bu ne iştir» dedim, «Yürü gidelim» dediler.Az ilerde yine iki kişiye rastladık. Biri başının üstüne dikilmiş, yerde yatıyordu. Öbürü başında dikilmiş, elinde demirden bir çengel var. demir çengeli arkadaşının yanaklarının birine batırıyor, yarı çenesini, burnunun bir deliğini ve kaşları ortasından alnını yarıyordu. Derken öbür yanağına dönerek aynı şekilde başının diğer yarısını darmadağın ediyor,bu arada dağıtılmış olan ilk yanağın yaraları kapanıp eski haline dönüyor ve bu iş durmadan tekrar ediliyor.Yanımdakilere «sübhâneallah. bu ne iştir» dedim, bana «yürü. gidelim» dediler.Yürümeye devam ettik, az ilerde karşımıza tandıra benzer bir ateş kuyusu çıktı. İçinde - Zannedirim gürültü patırdı vardı buyurdu. - İçine bakınca cırlıclıplak erkek ve kadınlar gördük, dalga dalga dipten yükselen alevler vücudlarını sarıyordu.Alevler dalgalanıncı onların cet feryadları da yükseliyordu. Yanımdakilere «bunlar nedir» diye sordum, «yürü. gidelim» dediler.Yürümeye devam ederek bir nehrin yanına vardık. (Peygamber'imizin nehri; «Kan gibi kırmızı» diye tarif ettiğini sanıyorum). Orada iki kişi ile karşılaştık. Biri nehirde yüzüyordu, öbürü, iri bir taş yığını yanında ve kenarda duruyordu.Yüzen adam. kenara yaklaşır yaklaşmaz kenardeki adam yanındaki taşlardan birini üzerine fırlatarak onu geri döndürüyordu ve her dönüp geldikçe ağzına taşı basıyordu.Yanımdakilere «bu nedir» dedim. «Yürü. gidelim» dediler. Yürümeye devam ederek görünüşü tiksinti uyandıran bir adam ile karşılaştık. onun kadar çirkin ve tiksindirici görünüşlü birini görmüş olamazsın. Adamın önünde bir ateş yanıyordu, ateş zayıfladıkça adam. onu güçlendiriyor ve durmadan etrafında dolanıyordu.Yanımdakilere «bu nedir» dedim. «Yürü. gidelim» dediler. Yürümeye devam ederek yüksek otlar ile kaplı bir bahçe ile karşılaştık. Bahçenin bahar çiçekleri vardı, ortasında bazı göğre degecek gibi uzun boylu bir adam vardı, adamın etrafını o ana kadar görmediğim kadar kalabalık sayıda çocuklar çevrelemişti.Yanımdakilere «bunlar nedir» dedim. «Yürü. gidelim» dediler. Yürümeye devam ederek ulu bir ağacın yanına vardık. O kadar ve muhteşem bir ağaç ki. o ana kadar hic görmemişim. Yanımdakiler «bu ağaca tırman» dediler. Hep birlikte ağaca tırmana tırmana bir şehre ulaştık, binalarının tuğlaları altın ve gümüşten idi. Şehrin kapısına dayanıp açılmasını istedik, kapı açıldı ve içeri girdik.Bizi vücudlarının yarısı gördüğün en güzel, diğer yarısı gördüğün en çirkin bir takım kimseler karşıladı. Yanımdakiler onlara «haydi koşun, şu nehre dalın» dediler. Bir de baktım ki. nehir ters dönmüş suyu haüs bembeyaz olmuş akıyor. Bizi karşılayanlar nehre dalıp çıkarak yanımıza döndüler, vücudlarındaki çirkinlik kaybolmuş, tepeden tırnağa en güzel bir görüntü kazanmışlardı.Yanımdakiler «Burası Adn Cennetidir, şurası da senin konağın» dediler. Bu arada gözlerimi yukarı kaldırıncı bakışlarım beyaz bulut gibi bir köşk ile karşı karşıya geldi. Yanımdakiler «işte konağın orası» dediler. «Allah'ın bereketi üzerinize olsun, bırakın beni de içine gireyim» dedim, «şimdi olmaz, nasıl olsa oreya gireceksin» dediler. Onlara «Bu geceden beri

şaşırtıcı şeyler görüyorum, bu gördüklerim nedir» diye sordum, «sana anlatacağım» deyip şöyle söze girdiler.İlk karşılaştığın, başına taş ile vurulan adam Kur'an'ı bildiği halde uygulamayan ve farz namazı kılmaksızın uyuyan kimse idi.Çenesi, burnu ve gözü demir çengele takılarak yırtılan adam. sabah evinden dışarıya adım attığı andan itibaren durmadan yalan konuşup sağa sola yayan kimse idi.Tandır gibi bir kuyuya kapatılmış çıplak vücudlu kadın ve erkekler de zina eden erkek ve kadınlardı.Kenara yaklaşır yaklaşmaz üzerine taş atılan ve durmadan nehirde yüzer halde karşılaştığın adam faiz yiyen kimse idi. Ateşin yanında gördüğün o durmadan ateş tutuşturup çevresinde dolaşan, çirkin görüntülü adam da cehennemın bekcibaşısı idi.Bahçedeki uzun boylu adam Hz. İbrahim (A.S.). çevresindeki çocuklar da İsiâm fıtratı üzere ölen insan yavruları idi.(Bu sırada sahabilerden biri: «Yâ Resûlellah. müşriklerin çocukları da dahil mla diye sorar. Peygamber'imiz (S.A.S.) de ona «Müşriklerin çocukları da dahil» diye cevap verir.)Vücutlannın yarısı güzel ve diğer yarısı çirkin olarak gördüğün kimseler ise hem iyi. hem kötü amelleri olan kimselerdi ki. Allah onların kötü amellerini bağışlayivermişti.(Bezzar'ın rivayetine göre hadis şöyle sona ermektedir):Arkasından Peygamberimiz başlarına taş ile vurulup yarılan ve yarılır yarılmaz yaralar» iyileşerek aynı taş darbelerine yeni baştan hedef olan bir gurup ile karşılaştı. «Ya Cebraîl, bunlar kimdir» diye sordu. Cebraîl de ona: «Bunlar başları namaz ile hoş olmayan kimselerdir» diye cevap verdi.Hatib Ve İbni Neccar'a (rahimehuillah) göre Peygamber'imiz (S.A.S.) «İslâmın alâmeti farikası namazdır. Bütün varlıklarını vererek namaz kılanlar, vakitlerine, sünnetlerine ve ölçülerine titizlikle önem verenler, gerçekten mü'mindirler» buyuruyor.İbni Mâce'ye göre Peygamber'imiz {S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ulu Allah (C.C.) şöyle buyurdu: «Ümmetine beş vakit namaz farz kıldım ve bu namazları her zaman vaktinde kılanları cennete koyacağım daire söz verdim. Fakat beş vakit namazı savsaklayanlara verilmiş hiç bir sözüm yoktur.»Ahmed İbni Hambel ile Hakim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S) buyuruyor:«- Namazı üzerine gerekli bir borç bilip yerine getirenler, cennete girerlerJ»Tirmizî. Neseî ve İbni Mâce'ye göre Peygamber'imiz buyuruyor ki:c- Kıyamet Günü kul. ilk önce namazdan hesaba çekilir. Eğer bu hesabı iyi geçerse kurtulmuş ve başarıya ulaşmış olur.Bu konuda iyi hesap vermeyenler aldanmış ve zararlıdır. Eğer kulun farz namazlarından eksik çıkarsa ulu Allah; «Bakın bakalım, kulumun eksik farzlarını tamamlayacak nafil ibadeti var mı» diye buyurur. Arkasından aynı şekilde, kulun diğer amellerle ilgili hesabı yapılır.»Neserye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü kul ilk önce namazdan hesaba çekilir. İlk görülecek insanlararası dava: kan davasıdır.»Ahmed İbni Hambel. Ebû Dâvud. Neseî. İbni Mâce ve Hakim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü kul, ilk önce namazdan hesaba çekilir. Eğer kul namaz borcunu tam olarak yerine getirmiş ise hesaplaşmasının sonucu tam olarak kaydedilir. Eğer namaz borcunu eksiksiz olarak yerine getirmiş değilse. Ulu Allah meleklere «bakın bakalım, kulumun nafil ibadeti varsa farz borcunu karşılayan» diye buyurur. Arkasından aynı şekilde zekâtın hesabına geçilir, sonra da aynı usul ile diğer amellerin hesabı yapılır.'Taberânî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) Kıyamet Günü kulun ilk hesâb konusu ve ilk gözden geçirilecek amel hanesi namazdır. Bu konudaki hesabaşma iyi geçerse kul kurtulur, bozuk geçtiği takdirde ise aldanmış ve hüsrana uğramış olur» buyuruyor. •İbni Asâkir'e göre Peygamberimiz «kul ilk önce namazından hesaba çekilir. Bu hesap iyi geçerse, diğer amelleri ile ilgili olan hesabaşma da kolay geçer. Bu hesaba aksaklık çıkarsa diğer ameller ile ilgili hesabaşma da ağırlaştırılır. Sonra Ulu Allah meleklere: «Bakın bakalım, kulumun defterinde nafil ibâdet var mı?» diye emreder. Varsa onunla farz borcu karşılanır. Arkasından diğer farzlar da aynı şekilde hesabaşma konusu yapılır» buyuruyor.Ahmed İbni Hambel, Ebû Dâvud. Neseî ve Kakîm'e göre Peygam-ber'imiz «Kıyamet Günü insanlar, amelleri arasından ilk önce namazdan hesaba çekilirler. Ulu Allah meleklere: - Zaten her şeyi bilir ya - «Kulumun namazına bakın bakalım, tamam mı. yoksa eksiği var mı» diye buyurur.Eğer tamam ise, tamam olduğu kayda geçer. Eğer kulun namaz

konusunda eksiği varsa Ulu Allah meleklerine «bakın bakalım, kulumun nafile ibâdeti var mı? Eğer varsa nafilesinden alarak farz borcunu karşılayın» diye buyurur. Arkasından aynı biçimde diğer ameller ele alınır» buyurur. Tayalisi, Taberanî ve Ziya'ya göre Peygamber'imiz şöyle buyuruyor:«- Allah katından Cebraîl bana geldi ve şöyle dedi: Yâ Muhammed. Ulu Allah buyuruyor ki:«-Ben senin ümmetine beş vakit namaz farz kıldım. Bu beş vakitlik namazı abdesti ile. vakit titizliği ile. rükû'u ile ve secdesi ile eksiksiz olarak yerine getirenleri cennete koymayı taahhüt ediyorum. Fakat namazda eksiği olarak katıma gelenlere karşı hiç bir taahhüdüm yoktur, onları dilersem azaba çarptırır, istersem kendilerine merhamet ile muamele ederim.»Beyhakî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Namaz ile ilgili olarak terazi vardır, denk tartan mükâfatını tastamam alır.»Deylemî (rahimehullâh) der ki, «Namaz, şeytanın yüzünü karartır. Sadaka, belini bükür. Allah uğruna sevişmek ve ilim yolunda kaynaşmak, onun kökünü kazır. Bunları yaparsanız, doğunun batıya uzaklığı gibi şeytan sizden uzaklaşır.»Tirmizî. İbni Hibban ve Hâktm'e göre Peygamber'imiz buyuruyor ki: «- Allah'dan korkunuz, beş vakit namazınızı kılınız. Ramazan ayında orucunuzu tutunuz, malınızın zekâtını veriniz, âmirlerinize itaat ediniz ki,Rabb'inizin cennetine giresiniz.»

Buharî. Müsüm. Ebû Dâvud. Neseî ve Ahmed İbni HambeJ'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah katında en sevimli amel, vaktinde kılınan namazdır. Ondan * sonra sırasıyla ana - babaya iyilik etmek ve Allah yolunda cihad gelir.»Beyhakî'ye göre Hz. Ömer (R.A.) der ki; «Bir gün adamın biri Pey-gamber'imize gelerek: «Ya Rasûlellah, İslâm'da Allah katında en sevimli amel nedir» diye sordu. Peygamber'imiz adama şu cevabı verdi:«- Vaktinde kılınan namazdır. Namaz kılmayanın dini yoktur, namaz dinin direğidir,»Bu yüzdendir ki. Hz. Ömer'in sırtına hançer saptandığı zaman ezan okununca ona «namaza» diye haber verirler. O da «Namaz ne güzel şeydir. Namazı terkedenin islâm ile hiç bi~' ilgisi yoktur» diye cevap verir ve yarısından kan aka aka namazı kılar.Zehebî'nin rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: - Kul namazını vakti girer girmez kılınca, bu namaz, nur saçarak halde göğe doğru yücelerek Arş'a varır ve orada Kıyamet Gününe kadar sahibi için istiğfar ederek: «Beni nasıl titizlikle gözettinse Allah da seni gözet sin» der.Buna karşılık kul namazının vaktini kaçırarak kıalarsa bu namaz karanlığa bürünerek göğe doğru yükselir, varacağı yere» ulaşınca eski bir paçavra gibi dürülerek sahibinin yüzüne fırlatılır.»Ebû Davud'a göre Peygamber'imiz (S.A.S.) «Allah, üç kimsenin namazını kabul etmez» diye buyurduktan sonra onlardan biri olarak vakti geçtikten sonra namaz kılanlar»ı saymıştır.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Namaza karşı titiz davrananlara Allah şu beş ikramda bulunur:1 - Geçim darlığını üzerinden kaldırır,2 - Kabir azabından kurtulur,-3 - Amel defteri sağ taraftan verilir.4 - Srrat'ı şimşek gibi geçer,5 - Hesaba çekilmeden cennete girer.»Namazı savsaklayanlara da Allah beşi dünyada, üçü ölümlükte, üçü kabirde ve üçü kabirden yeniden çıkarken olmak üzere onbeş çeşit ceza verir.Dünyadakiler şunlardır:1 - Ömrünün bereketi kaldırılır.2 - Yüzünden «iyiler» siması silinir,3 - Allah hiç bir amelinin mükâfatını vermez,4 - Duası göğe yücelmez,5 - İyilerin dualarında payı bulunmaz.*

ölürken çekilen cezalar şunlardır:1 - Boynu bükük ölür.2 - Aç olarak can verir.3 - Bütün dünya denizleri gırtlığına akıtı!sa kanmayacak şekilde susuzluk çeke çeke ölür.Kabirde başına gelenler şunlardır:1 - Kaburgaları birbirine geçecek şekilde sıkışır.2 - Kabrinde üzerine ateş yakılır ve sabah - akşam bu ateşin karaları üzerinde dağlanır.3 - Kabirde üzerine «Sucâul Akra» adında gözleri ateş ve tırnakları demirden bir yılan salınır, her tırnağının uzunluğu bir günlük yol kadar olur. Kulak zarını titreten gök gürültüsü gibi bir ses ile dile gelerek ölüye der ki:. «- Ben Şucâul Akra'ım. Rabb'im bana sabah namazını güneşin doğuşuna kadar, öğle namazını ikindiye kadar, ikindi namazını akşama kadar, akşam namazını yatsıya kadar, yatsı namazını tan yeri ağarana kadar geciktirerek savsaklamana karşılık seni her biri için ayrı ayrı döğmemi emretti.»Yılanın her darbesi ile adam yetmiş arşın boyu daha yere gömülür. Kıyamet Gününe

kadar kabir azabı çekmeye devam eder.Yeniden dirilip mezardan çıktığında Kıyamet durağında başına gelenler şunlardır:«- Ağır hesablaşma, 2 - Rabb'in gazabı. 3 - Cehenneme girmek.»(Diğer bir rivayete göre hadisin son kısmı şöyledir:}«- O Kıyamet Günü, alnında üç satır yazı ile Mahşer'e gelir: Birinci satırda: «Ey Allah hakkını zayi eden», ikinci satırda: «Ey hassatan Allah'ın gazabını hakleden kimse», üçüncü satırda: «Dünyada Allah'ın hakkını nasıl zayi ettinse bu gün sen de O'nun rahmetinden umud kes» diye yazılıdır..»(Namazı savsaklayanlara verilecek cezaların toplamı bu hadiste belirtildiği gibi on beşe ulaşmıyor, on dört oluyor. Anlaşılan hadisi rivayet eden. on beşinciye unutmuştur.)İbni Abbas'ın (R. Anhuma) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü, adamın biri getirilerek Allah'ın huzuruna dikilir ve Allah onun cehenneme götürülmesini emreder. Adam: «Ya Rabb'i, beni ne yüzden cehenneme yolluyorsun» deyince Ulu Allah ona: «Namazı vaktinde kılmadığın ve adıma yalan yere yemin ettiğin için» diye buyurur.»Bazıları der ki Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün sahibîlerine: «Allah'ım, aramızdan hic kimseyi -mahrum kötü- eyleme. diye dua ediniz»buyurduktan sonra onlara «mahrum kötü» kimdir, bilir misiniz» diye sorar.Sahabiler »kimdir, ya Rasulallah» derler. Peygamberimiz. «Namaz kılmayan» diye cevap verir.Söylendiğine göre Kıyamet Günü ilk önce namaz kılmayanların yüzleri kararır. Cehennemde yılanlar ile dolu «Lemlem» adında bir vadi vardır. Her bir yılan deve boynu kalınlığında ve bir aylık yol uzunluğundadır. Bu yılanlar namaz kılmayanı ısırınca zehirleri vücudunda yetmiş yıl boyunca kaynar, sonunda etleri çürüyerek dökülür.Rivayet edildiğine göre İsrailoğullarından bir kadın bir gün Hz. Musa'ya gelerek: «Ey Allah'ın Rasûl'ü. büyük bir günah işledim, fakat tevbe ettim. Benim için Allah'a yalvar da tevbemi kabul ederek günahımı başışlasın» der. Hz. Musa kadına «işlediğin günah nedir» der.Kadın Hz. Musa'ya «Yâ Nebi Allah. zina ettim, gayri meşru bir çocuğum oldu, sonra da onu öldürdüm» diye cevap verir. Bunun üzerine hiddetlenen Hz. Musa kadına: «Defol, ey fahişe! Yoksa senin uğursuzluğun yüzünden gökten ateş yağıp bizi yakacak» der. Ve kadın, kalbi kırılarak yanından çıkar.Hemen o sırada Cebrail (A.S.) inerek Hz. Musa'ya der ki. «Allah sana: «Yâ- Musa, günahına tevbe eden kadını niye kovdun, ondan daha fenasını bulamadın mı» diyor. Hz. Musa Cebrail'e «Ondan daha fenası kimdir» diye sorar. Cebrail de «Hiç bir mazereti olmadığı halde bile bile namaz kılmayan kimse» diye cevap verir.Yine söylendiğine göre eskilerden biri ölen bir kız kardeşini toprağa verirken para kesesini mezara düşürür. Mezarlıktan ayrılınca kadar farkına varmaz.Farkına varınca mezarlığa döner, el-ayak çekilince kardeşinin mezarını açar. Fakat içerde ateş tutuştuğunu görür.Tekrar kabri örterek ağlaya ağlaya annesine koşar. «Anacığım, bana kız kardeşim ve onun davranışları hakkında bilgi ver» der. Kadın «Niye soruyorsun, oğlum» der. Adam: «Anacığım, mezarında ateş yandığını gördüm de ondan soruyorum» der.Bu defa annesi de ağlamaya başlayarak «Oğlum, kız kardeşin namazı savsaklar, vaktinde kılmazdı» diye cevap verdi.Namazı vaktinde kılmayanın hali bu olunca hiç namaz kılmayanın akıbetini var kendin düşün.Allah'dan dileriz ki. bize namaza karşı titiz davranmak, onu vaktinde ve eksiksiz kılmak üzere yardımcı olsun. O cömert, kerim, esirgeyici ve merhamet edicidir.

- 340 -

ELLİNCİ BÖLÜM

CEHENNEM MEYDANI VE CEHENNEM AZABI HAKKINDA

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Onun (cehennemin) yedi kapısı vardır. Her kapıya sana (yani şeytana uyanlardan bir cüz ayrılmıştır» (•194) Hicr Sûre-i Celilesi; 44 Âyetteki cüz. «zümre, fırka» demektir. «Kapılardan maksat, üstüs-te yükselen katlardır.İbni Cüreyc (rahimehullâh) der ki. «Cehennem yedi kattır. İsimleri üstten aşağıya doğru şöyledir: 1) Cehennem. 2) Lezza. 3) Hutame. 4) Sair. 5) Sakar. 6) Canim. 7) Haviye.»

İlk kat iman eden günahkârlar için. ikinci kat. yahudiler için. üçüncü kat hıristiyonlar için. dördüncü kat yıldızlara tapanlar için. beşinci kat ateşperestler için. altıncı kat putperestler için, yedinci kat da münafıklar içindir. Görülüyor ki cehennem bu tabakaların en üst katıdır.

Sonra sıra ile, diğerleri gelmektedir. Buna göre âyetinde Ulu Allah'ın şeytana uyanları yedi kısma ayırıp her kısmı cehennemde bir katına yerleştireceği belirtilmek istenmektedir. Sebep de şudur: Küfür ve günahların derecesi değişik olduğu için onları işleyenlerin cehennemdeki durumları da değişik olmuştur. Bir görüşe göre: «Göz. kulak. dil. karın, edep yeri. el ve ayakta ibaret yedi vücut azasına karşılık cehennem de yedi kat olarak yaratılmıştır. Çünkü günahlar bu organlardan çıkmaktadır, o yüzden onların varacağı yer de yedi katlı olarak yaratılmıştır.» Bu konuda Hz. Ali (keremellahu vechehu) der ki. «Cehennem, üst-üste yedi kattan meydana gelmiştir. İlk önce birincisi, sonra ikincisi, sonra üçüncüsü sıra ile bütün katlar dolar.» Buhari ve Tirmizî'nin İbni Ömer'den rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:

«— Cehennemde yedi kapısı vardır, bunlardan birisi ümmetime karşı kılıç çekenlere mahsustur.» Taberânî'nin rivayetine göre bir gün Cebrail (A.S.) her zamankinden başka bir saatte Peygamber'imize gelir. Peygamber'imiz onu karşılayarak; «Ya Cebrail, niye senin çehreni solgun görüyorum» diye sorar. Cebrail: «Eğer Allah cehennemde körükleri hakkında sana bilgi vermemi emretmeseydi, gelecek değildim» der. Peygamber'imiz ona: «Yâ Cebrail, bana cehennemi anlat» der. Cebrail şöyle cevap verir. «Allah, cehennemde bin yıl boyunca yakılmasını emretti. Bin yıl yakıldı, sonunda aştı. Arkasından bin yıl daha yanmasını emretti, sonunda kapkara kesildi. Şimdi o kapkaradır, ne kıvılcımı ışık saçmaz ve ne de yalazı söner. Seni hak üzere elci olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, cehennemde iğne deliği kadar bir delik açılacak olan yüksek harareten dolayı yeryüzünün bütün canlıları kavrularak ölüldü. Seni hak üzere elci gönderen Allah'a yemin ederim ki. cehennem bekçilerinden biri dünya halkına görünse yüzünün çirkinliği ve kokusunun ağırlığı yüzünden bütün yer yüzü halkı ölüldü. Seni hak üzere elci gönderen Allah'a yemin ederim ki. Allah'ın Kur'an'ın tanıttığı cehennem zincirinin bir halkası yeryüzü dağlarına konsa dağ yarılar ve yerin merkezine ininceye kadar durmazdı. Bunun üzerine Peygamber'imiz «Yeter, ya Cebrail! Yoksa kalbim duracak ve öleceğim» der. Bu sırada Peygamber'imiz. Cebrail'in ağladığını görür. Ona «Ya Cebrail, Allah katında sahip olduğun mertebeye rağmen sen de ağlıyorsun» der. Cebrail O'na şöyle cevap verir, «Niye ağlamayayım? Asıl benim ağlamam lâzım. Çünkü belki Allah'ın bilgisine göre bu günkü mevkiimden başka bir mertebedeyim. Belki meleklerden biri iken İblis'in tâbi tutulduğu imtihanın bir benzerine ben de tâbi tutulurum. Bilmiyorum, belki de Harut ile Marufun başlarına gelenler benim de başıma gelir.» Bunun üzerine ikisi de ağlamaya başlarlar, göz yaşları akarken «Ya Cebrail ve ya Muhammed! Ulu Allah her ikinizi âsi olmak tehlikesinden emin kılmıştır» diyen gizli bir ses duyarlar. Sesi duyunca Cebrail göğe yücelir. Peygamber'imiz de dışarıya çıkar. Yolda Ensardan gülen, oynayan bir grup ile karşılaşır. Onlara der ki. «Cehennem ardınızda iken gülüyor musunuz?! Benim bildiklerimi bilerseniz, az güler, çok ağlar, gırtlığınızdan ne yemek ve ne de su geçmez, yüksek tepelere çıkarak yüksek sesle Allah'a yakarırdınız.» Bu sırada; «Ya Muhammed, kullarımı umutsuzluğa düşürme. Ben seni zorluk gösterici olarak değil, müjdeleyici olarak gönderdim» diye bir nida gelir.

Bu nidayı duyunca Peygamber'imiz «Doğru olun ve Allah'a yaklaşın» diye buyurur. İmam Ahmed'in rivayetine göre Peygamber'imiz Cebrail'e: «Niye hiç bir zaman Mikâil'i gülerken görmüyorum» diye sorar. Cebrail de O'na «Mikâil. cehennem yaratılalı beri hiç gülmüş değil» diye cevap verir. Müslim'in rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «— Kıyamet günü cehennem, her biri yetmiş bin melek tarafından çekilen yetmiş bin yedekle getirilir.»

- 343 -

ELLİ BİRİNCİ BÖLÜM

CEHENNEM AZABI

Ebu Davud. Neseî ve Tirmizî'nin rivayetine göre Peygamberimiz (S. A.S.) buyuruyor: «— Ulu Allah cennet ve cehennemi yaratınca Cebrail'i cennete gönderdi ve git orayı ve oraya girecek olanlara neler hazırladığını gör»

dedi Cebrail de cennete vararak onu ve Allah'ın cennetliklere neler hazırladığını görüp dönünce Allah'a: «Ululuğun hakkı için oranın adını duyan herkes içeri dalar» der. Arkasından cennet Allah'ın emri üzerine günahlar ile kuşatılır. Bunun üzerine Allah Cebrail'e «Bir daha cennete dön ve cennetlikler için neler hazırladığımı gör» diye emir buyurur. Cebrail yeniden cennete varınca günahlar ile çevrelendiğini görür, geri dönünce «Ululuğun hakkına yemin ederim ki. oraya hiç kimsenin girmeyeceğinden korktum» der. Bu sefer Allah Cebrail'e «Var. git cehennemi ziyaret et ve orada cehennemlikler için neler hazırladığımı gör» diye buyurur. Cebrail oraya varınca cehenneme bakar, ateş dalgalarının üstüste yuvarlanıp yükseldiğini görür. Allah'ın huzuruna dönünce «Ululuğun hakkına yemin ederim ki. adını duyan hiç kimse oraya girmez» der. Bu sırada Allah'ın emri üzerine cehennem azgın nefsi arzular tarafından kuşatılır. Allah Cebrail'e «Orayı yeniden git, gör» diye buyurur. Cebrail de bir daha cehennemi görünce «Ululuğun hakkına yemin ederim ki. oraya girmeyen tek kimse kalmayacağından korktum» der. Beyhakrın zararsız bir senetle ibni Mes'ut'tan rivayetine göre:

«Hiç şüphesiz o. (cehennem) köşk iriliğinde kıvılcımlar saçar» mealindeki âyet hakkında İbni Mes'ud (R.A.) «Ben bu kıvılcımlar için «ağaçlar gibi» değil, «kaleler ve şehirler gibi» tâbirini kullanıyorum demiştir (195). Mursatât Süre-i Celilesi; 32 Ahmed İbni Hambel, İbni Mâce, İbni Hibban ve Hâkim'e göre Peygamber'imiz buyuruyor ki:

«Veyl, öyle bir cehennem vadisidir ki, kâfir dibine varıncaya kadar içinde kırk yıl batmaya devam eder.» Tirmizî'ye göre ise aynı hadis şöyledir: c- Veyl. iki dağ arasında o kadar derin bir vadidir ki. kâfir dibine ulaşıncaya kadar içinde yetmiş yıl batmaya devam eder.» Tirmizî ve İbni Mâce'nin rivayetine göre bir gün Peygamber'imiz (S. A.S.) sahabilerine: «Hüzün kuyusundan Allah'a sığın» buyurur. Sahabi-ler: «Yâ Rasûlellah, hüzün kuyusu nedir» diye sorarlar. Peygamber'imiz: «Bizzat cehennemin günde dört yüz kere kendisinden Allah'a sığındığı bir cehennem vadisidir» diye cevap verir. Sahabiler: «Oraya kimler girer, yâ Rasûlellah» diye sorarlar. Peygamber'imiz onlara şu cevâbı verir: «Orası, amellerini gösteriş için işleyen Kur'an okuyucular için hazırlanmıştır. Hiç şüphesiz, Allah'ın gazabına en çok hedef olan Kur'an okuyucuları, zorba devlet adamlarını ziyaret edenlerdir.» Taberanî'de yazdığına göre: «Cehennemde bizzat cehennemin günde dört yüz kere Allah'a sığındığı bir vadi vardır ki, orası Muhammed ümmetinin iki yüzlüleri için hazırlanmıştır.» İbni Ebû Dünya der ki: «Cehennemin yetmiş bin vadisi, her vadinin yetmiş bin kolu. ve her vadi kolunun yetmiş bin taşı vardır, her taşta, cehennemlikleri yüzlerinden soka birer yılan barınır.» Buhari Tarihinde senedi zayıf şöyle bir hadis vardır; «Cehennemin yetmiş bin vadisi, her vadinin yetmiş bin kolu, her vadi kolunun yetmiş bin hanesi ve her hanenin yetmiş bin evi, her evde yetmiş bin kuyu, her kuyuda yetmiş bin yılan bulunur ve her yılan da ağzında yetmiş bin akrep taşır. Gerek kâfir ve gerekse münafık, vadinin dibini boylayıncaya kadar bunların her biri ile ayrı ayrı karşılaşır.» Tirmizî'nin rivayet ettiği münkati bir hadise göre Peygamber'imiz (S. A.S.) buyuruyor ki: «- Cehenneme atılan büyük bir kaya yetmiş yıl düşmesine rağmen dibine varamaz.» Hz. Ömer (R.A.) der ki. «Cehennemi sık sık hatırla. Çünkü harareti yüksek, dibi derin ve topuzları demirdendir.» Bezzar. Ebû Ya'La, İbni Hibban ve Beyhakî'nin rivayetine göre Peygamber'imiz: «Cehenneme bir kaya salınsa yetmiş yıl düşerek ancak dibine ulaşabilir» diye buyuruyor. Müslim'in rivayetine göre Ebû Hureyre (R.A.) der ki: «Bir gün Peygamber'imiz «Bu duyduğunuz nedir, biliyor musunuz» diye sordu. «Allah ve O'nun Resul'ü bilir» diye cevap verdik. Bunun üzerine Peygamber'imiz şöyle buyurdu, «Allah yetmiş yıl önce cehenneme bir kaya salmıştı. işte şimdi onun cehennemin dibine varışını yankısını duyduunuz.» Taberani'nin rivayetine göre Said-ül Hudrî (R.A.) der ki, «Peygam-ber'imiz bir gün şiddetli bir yankı sesi duyarak irkildi. Bu sırada yanına Cebrail geldi. Peygamber'imiz O'na: «Ya Cebrail, bu duyduğum ses nedir? diye sordu. Cebrail de ona şu cevabı verdi: «Yetmiş sene önce cehenneme bir kaya

salınmıştı. fakat ancak şimdi dibine ulaştı. İşte onun sesini Allah sana duyurmak istedi.»Peygamber'imizin bu olaydan sonra, ruhunu Allah'a teslim edinceye kadar ağzını acarak güldüğü görülmemiştir.»Ahmed İbni Hambel ve Tirmizî'nin rivayetine göre Peygamber'imiz buyuruyor ki:«- Eğer şunun gibi (kafa tasını işaret ederek) yuvarlak bir kaya parçası gökten salınsa aradaki mesafe beş yüz senelik yol kadar olduğu halde akşam olmadan yere iner. Fakat aynı kaya cehennemin ağzına salınsa dibine varabilmesi »cin, kırk yıl geceli-gündüzlü düşmeye devam etmesi lâzımdır.»Ahmed İbni Hambel, Ebu Ya'la ve Hakim'in rivayetlerine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Cehennemin demir topuzlarından biri yere indirilse. insanlar !!• cinler bir araya gelerek "onu yerden kaldıramazlardı.»Hakim'in rivayetine göre Peygamber'imiz «cehennemin demir topuzlarından biri dağa indirilse, ufalanarak kül olurdu» buyuruyor.İbni Ebu Dünya'nın rivayetine göre Peygamber'imiz «Cehennem kayalarından biri dünya dağlarından birinin tepesine düşse, dağ eriyerek kül olur. Her cehennemliğin yanında böyle bir cehennem taşı ile bir şeytan bulunur» buyurmuştur.Hakim'in rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Yer yedi kattır. Her iki kat arası beş yüz yıllık mesafedir. En üst kat. başı ve kuyruğu havaya kalkmış bir balığın sırtı üzerindedir, balık kaya üzerinde ve kaya da bir meleğin elindedir.İkinci kat rüzgârın mahfesidir. Ulu Allah «ad» kavmini yoketmek istediği zaman rüzgâr korucusuna, üzerlerine mahvedici bir rüzgâr estirmesini emretti. Rüzgâr koruyucusu olan melek t Ya Rabbi, onların üzerine öküzün burun deliklerinden çıkan yel kadar rüzgâr salayım mı?» diye sorar.Ulu Allah «O kadar ile bütün yer yüzünün ve bütün canlıların hakkından gelirsin. Sen onların üzerine yüzük taşı kadar rüzgâr sal» buyurdu. İşte «Üzerinden geçtiği hiç bir şeyi çürümüş kemik döküntüsü gibi yapmadan bırakmaz» mealindeki âyet bu rüzgâra işaret eder.Üçüncü kat yerde cehennem taşları, dördüncü kat yerde cehennem kibriti vardır.»

Sahabîler «Yâ Rasûlellah, cehennemin kibriti mi var? diye sordular. Peygamber'imiz onlara: «Tabii var. nefsimi kudret eünde tutan Allah'a yemin ederim ki, o katta öyle kibrit vadileri vardır ki. içlerine yüce dağlar salınsa. eriyerek su gibi akarlardı» diye cevap verdi.Beşinci kat yerde cehennem yılanları bulunur, ağızları vadi gibi geniştir.Altıncı kat yerde cehennemin akrepleri bulunur, en küçüğü semerli katır iriliğindedir. bir darbe indirince kâfire cehennem ateşinin hararetini unuttururlar.Yedinci kat yerde bir eli önde, bir eli arkada olmak üzere demir kelepçeye vurulmuş olarak İblis vardır. Ulu Allah onu bir kulun üzerine salmak isteyince cözer.»Ahmed İbni Hambel. Taberanî ve İbni Hibban ve Hâkim'in rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Cehennemde deve boynu kalınlığında yılanlar vardır. Her biri bir kere sokunca yakıcı acısı yetmiş yıl devam eder. Yine cehennemde semerli katır iriliğinde akrepler vardır, her biri insanı bir kere ısırınca ateşi kırk yıl boyunca duyulur.»Tirmizî. İbni Hibban ve Hâkim'in rivayetlerine göre Peygamber'imiz:

«Cehennemlikler «su» diye yalvorınca kendilerine yüzleri kavuran katran gibi bir sıvı verilir. O ne fena bir içecek ve orası ne kötü bir yerdir» mealindeki âyet hakkında «bu sıvı zeytinyağı tortusu gibidir, cehennemlik kimse ona yaklaşıncı yüzünün derisi eriyerek içine dökülür» buyuruyor. (196) Kehf Sûre-i celilesi; 29

Tirmizî'nin rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Cehennemliklerin başlarına dökülen kaynar su içlerine sızarak karın boşluklarını eritir ve içlerinde ne varsa eriyerek tabanlarından dışarıya akar. Sonra yeniden eski hallerine döndürülürler.»Dahhak (rahimehullah) der ki. «Hanin. Allah'ın yeri göğü yarattığımdan beri cehennemliklere içirileceği ve başlarından aşağı döküleceği ana kadar durmadan kaynamaktadır.»

Bir görüşe göre cehennemliklere sunulacak olan kaynar su. onların akan göz yaşlarını cehennem havuzlarında biriktirerek elde edilir ve kendilerine sunulur.İşte «Onlara (cehennemliklere) başırsaklarını parçalayan kaynar bir sıvı verilin mealindeki âyet. bu sıvıya işaret etmektedir. Muhammed Sûre-i Celilesi: 15

Bu hususta daha başka sözler de söylenmiştir. Ahmed İbni Hambel. Tirmizî ve Hakim'in rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) «Ötesinde cehennem vardır ve kendisine irinleşmiş su verilir. Onu ağzına alır, fakat yutamaz, her bir azab vardır» mealindeki âyet hakkında şöyle buyurmuştur: «İrinli su ağzına yaklaştırılınca tiksindir, daha yakına getirilince yüzünü kavurur, başının derisi eriyip akar. içince de bağırsaklarını parçalar (198) İbrahim Sûre-i Celilesi. 15-16

Nihayet dübüründen çıkar.Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Onlara (cehennemliklere bağırsaklarını parçalayan kaynar bir «im içirilir.» (199). Muhammed Sûre-i Celilesi; 15

Yine Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

c- Cehennemlikler «su» diye yalvarınca kendilerine yüzleri kavuran, kaynar katran gibi bir sıvı verilir. O ne fena bir içecek ve orası ne kötü bir yerdir (200). KeM Sûre-i Celilesi: 29

Ahmed İbni Hambel ve Hakim'in rivayetine göre Peygamber'imiz buyuruyor ki:«- Gassakdan yeryüzüne bir hava dökülse. bütün dünya halkını kokuştururdu.»Buradaki «gassak»

«O azabı tatsınlar ki, o kaynar su ve gassaktır» âyeti ile «sadece kaynar su ve irin içerler» mealindeki âyette adı geçen irindir (201) Sad Sûre-i Celilesi; 57 (202) N«bo Sûre-i Celilesi: 25

Bu irin hakkında çeşitli görüşler vardır. İbni Abbas'a (R.A.) göre o, kâfirin cildinden süzülen sarı su başkalarına göre de yine kâfirlerin o kokmuş irinleridir. Kâ'b-ül Ahbar'a göre o bir cehennem pınarıdır ki. oraya yılan, akrep ve benzeri gibi zehirli hayvanların zehirleri sızarak birikir. Sonra da âdemoğlu getirilip bu sıvıya batırılır. Çıkarken dirisi eriyerek akar, etleri de kemiklerinden ayrılarak oyluklarından ve diz kapaklarından yerlere sarkar, o da insan elbisesini sürükler gibi etlerini sürükler.Tirmizî'nin rivayetine göre bir gün Peygamber'imiz:

«Ey Mü'minler, Allah'dan gerektiği gibi korkun ve mutlaka müslüman olarak ölü» (203) Al-i İmran Sûre-i Celilesi; 102

mealindeki âyeti okuduktan sonra şöyle buyurdu:

«- Eğer Zakkum'un bir parçası dünyaya damlasaydı. dünya halkının bütün yiyecek ve içeceklerini bozardı, yiyeceği yalnız bu olanın hali nice olur, varın siz düşünün.»Başka bir rivayete göre hadisin son kısmı; «Bundan başka yiyeceği olmayanın hali nice olur. varın siz düşünün»

şeklindedir.«Takıntılı bir yiyecek» mealindeki âyet ifadesini İbni Abbas (R. An-huma) cYani, gırtlığa takılıp ne içeri giren ve ne de geri çıkan bir yiyecek» şeklinde açıklamıştır.Buhari ve Müslim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kâfirin iki omuz başının arası hızlı giden bir atlı hesabı ile üç günlük yol genişliğindedir.»Ahmed İbni Hambel'in rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kâfirin azı dişi Uhud dağı. uyluğu Beyza tepesi, cehennemde kapladığı yer Kadid ile Mekte aras (yani takriben üç günlük yolculuk mesafesi) kadar derisi de Yemen kıralı Cebbar'ın arşını ile kırk arşın boyu kalınlığındadır.»(Burada aynı mânada birkaç hadis çıkarılmıştır.)Füdayî Bin Yezit'ten Tirmizî'nin rivayetine göre Peygamber'imiz (S. A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet günü kâfirin dili bir veya iki fersah kadar yere sarkar ve insanların ayakları altında çiğnenir.»Fudayl bin Yezid'in Ebû Aclan'dan rivayetine göre kıyamet gününde kâfir, dilini iki fersah sürükleyecek insanlar onu çiğniyecektir. Bu hadisi Beyhakî ve başkaları rivayet etmiştir. Doğru olanı bu rivayettir.Peygamber'imiz (S.A.S) buyuruyor ki:«- Cehennemliklerin gövdesi, cehennemde o kadar irileştirilir ki. kulak memeleri ile omuz başları arası yedi yüz yıllık bir yolculuk mesafesinde derilenin kalınlığı yetmiş arşın boyu kadar ve azı dişleri Uhud dağı boyunda olur»Ahmed İbni Hambel ile Hâkim'in rivayetlerine göre Mücahid (R.A.) der ki. «Bir gün İbni Abbas bana: «Cehennem ne kadar geniştir, biliyor musun» diye sordu. «Hayır, bilmiyorum»diye cevap verdim. Bunun üzerine o şöyle dedi. «evet. vallahi bilmiyorsun! Cehennemlik bir adamın kulak memesi ile omuz başı arası yetmiş yıllık yol kadardır. Orada kan ve irin nehirleri akar.»Ben: «Kan ve irin

nehirleri mi dedin» diye sordum, İbni Abbas: «Hayır hayır, kan ve irin vadileri» diye cevap verdi.

- 350 -

ELLİ İKİNCİ BÖLÜM

GÜNAHTAN SAKINMANIN FAZİLETİ HAKKINDA

Bilesin ki. günah işlemekten insanı meneden en büyük engel Allah korkusu. O'nun adalet ve intikamından çekinmek. O'nun cezasından gazab ve azabından sakınmaktır. Nitekim Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:«- Allah'ın emrine aykırı davrananlar bir fitneye yakalanmaktan veya acı bir azaba çarpılmaktan korunursunlar.»Anlatıldığına göre Peygamber'imiz bir gün ölüm döşğinde yatan bir delikanlıyı ziyaret ederek ona «Kendini nasıl hissediyorsun» diye sorar, delikanlı Peygamber'imize : «Yâ Rasulallah. hem Allah'a umut bağılıyorum, hem de günahlarımdan ötürü korkuyorum» diye cevap verir. Bunun üzerine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Böyle bir anda bu iki duygu kulun kalbinde biraraya gelince Ulu Allah mutlaka onu umduğuna kavuşturur ve korktuğundan korur.»Veheb İbni Verde (rahimehullah) der ki, «Hz. İsa şöyle diyordu: Cennet sevgisi ile cehennem korkusu belâlara katlanmayı sağlar, kulu dünyanın nazlarından, azgın isteklerinden ve kötülüklerinden uzak tutar.»Hasan-ül Basrî (rahimehullah) dan rivayet olunduğuna göre, «Vallahi. sizden önce öyleleri gelip geçti ki. onlar günahı gözlerinde büyük gördükleri için çakıl taşları sayısınca fakirlere altın dağıtsalar yine de kurtulamayacaklarından korkarlardı» demiştir. Peygamber'imiz (S.A.S) bir.gün sahâbilere benim işittiğimi siz de işitiyor musunuz? «Gökyüzü haklı olarak üzerindeki yükün altında sıkıntıdan büzülüp zangırdıyor Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederek söytüyorum ki, gökyüzünün her dört parmaklık yerinde Allah'a ya secde eden, ya O'nun için ayakta dikilen veya rükua varan bir melek vardır. Benim bildiklerimi bilerseniz, az güler, çok ağlar ve Allah'ın yakaya yapışmasının çetinliğinden, intikamının acılığından dolayı yüksek dağlara çıkar, O'na yokarırdınız. Üstelik hic biriniz kurtulacak mısınız, yoksa kurtulamayacak mısınız, bilmezsiniz.

Bekr İbni Abdullah El'Muzinî (rahimehullah) der ki. «Gülerek günah işleyen kimse, ağlayarak cehenneme girer.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kul, Allah'ın katındaki azabın tamamını bilse, cehennem korkusu hiç bir an kalbinden çıkmaz.»Buhari ve Müslim'in rivayetine göre:

«Sen (önce) en yakın hısımlarını ikaz et» (204) Şuara Sûre-i Celilesi: 214

meâlindeki âyet inince Peygamber'imiz ayağa kalkarak Kureyş kabilesi mensuplarına şöyle seslendi «- Ey Kureyş'liler! Kendinizi Allah'dan satın alın. ben sizi Allah'ın hiç bir hükmünden kurtaramam. Ey Abdülmenaf oğulları, sizi Allah'ın hiç bir hükmünden kurtaramam. Ey Allah Resül'ünün amcası İbni Abbas. seni Allah'ın hiç bir hükmünden kurtaramam. Ey Allah Resül'ünün halası Safiye, seni Allah'ın hiç bir hükmünden kurtaramam. Ey Muhammed'in kızı Fatimâ. benden dilediğin malı iste, fakat seni Allah'ın hiç bir hükmünden kurtaramam.»Bir gün Hz. Ayşe (R. Anha).

«O kimseler ki, Allah'a dönecekler diye kalbleri ürpererek kendilerine verileden verirler. İşte onlar iyiliklere koşanlar ve bu alanda birbirleri ile yarışanlardır» (205) Mû'minin Sûre-i Celilesi; 60-61 mealindeki âyet hakkında Peygamber'imize {S.A.S.) : «Âyetin kasdettiği kimseler zina eden. çalan, şarap içen ve bunlar ile birlikte Allah'dan korkan kimseler midir» diye sorar

Peygamberimiz ona şu cevabı verir:«- Hayır Ebû Bekr'in kızı. hayır Sıddık'ın kızı! Âyet namaz kılan, oruç tutan, sadaka veren ve bunlara rağmen «işlediği iyilikler, kabul edildi mi. yoksa edilmedi mi» diye Allah'dan korkan kimseleri kasdetmektedir.»Adamın biri Hasan-ül Basrî'ye (rahimehullah): «Yâ Said, kalbimi nerede ise sevincinden uçuracak şekilde bana ümid telkin edenlere karşı nasıl davranmamı tavsiye edersin?» diye sorar. Hasan-ül Basrî adama şöyle cevap verir: «Vallahi, sonradan güvene kavuşmana rağmen, seni korkutanlar ile düşüp kalkacağına, baştan sana güven telkin ederek korkunç durumlar ile karşılaşmana yol açanlar ile düşüp kalkman senin için daha hayırlıdır.»Hz. Ömer (R.A.) sûikaste uğrayıp

sırtından hançerlendiği zaman ölmek üzere iken oğluna der ki, «Vay başıma gelenlere! Çabuk yanağımı yere değdir. Anası olmıyan! Eğer O (Allah) bana rahmet etmezse yazık bana. vay halime!»İbni Abbas (R. Anhuma) ona der ki: «Yâ Emirülmü'minin. bu ne korkul Oysa ki Allah sana nice fetihler nasip etmiş, nice şehirler ele geçirmeye seni vasıta kılmış, sana nice nice başarılar göstermiştir.»Hz Ömer ona: «Kimseye zulmetmeden ve kimsenin zulmüne uğramadan kurtulmak isterdim» der.Hz. Ali'nin (KerremeUahu vecchüh) torunu Zeynelabidin'i (rahimehul-lah) her abdestten sonra titreme nöbeti tutardı, kendisine sebebini soranlara derdi ki: «Yazık size. kimin huzuruna dikilip yakarmak üzere olduğunu biliyor musunuz?»Ahmed İbni Hambel (rahimehuüah) der ki: «Allah korkusu beni yemekten, içmekten alıkoyuyor. Bunları iştahım çekmiyor.»Buhari ile Müslim'in rivayetlerine göre Peygamber'imiz, başka hiç bir gölgenin kalmayacağı Kıyamet Günü Allah'ın Arş'ının gölgesi altına alacağı yedi kimseden biri olarak «Tenhada Allah'ı hatırlayıp (yani O'nun azabını anıp işlediği emre aykırı günahların korkusu ile) göz pınarları ya-şaran kimseyi zikretmiştir.»İbni Abbas'ın (R. Anhuma) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz buyuruyor ki:«- Şu Od göz cehennem yüzü görmez: 1) Gece yarısı Allah korkusu ile ağlayan göz. 2) Allah yolunda geceyi nöbet tutarak geçiren göz.»Ebû Hüreyre'nin bir hadisinde Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü şu üçü hariç, bütün gözler ağlayacaktır: 1) Allah'ın haramlarına bakmaktan sakınan göz. 2) Allah yolunda nöbet tutarak uykusuz sabahlayan göz. 3) Allah korkusu ile sinek başı iriliğinde yaşlar akıtan göz. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Sağılan süt nasıl memeye geri dönmezse Allah korkusu ile ağlayan göz de cehenneme düşmez. Allah yolunda savaşanın vücuduna konan toz ile cehennem ateşinin dumanı da biraraya gelmez.»Amr İbn-ül As (R.A.) der ki. «Allah korkusu ile bir damla yaş akıtmak, benim için bir dinar sadaka vermekten daha sevimlidir.»Avn ibni Abdullah (rahimehullah) der ki: «Öğrendiğime göre Allah için ağlayan kimsenin göz yaşı vücudunun neresine değse, ulu Allah orayı cehennem ateşine haram kılar.»

Peygamber'imiz Allah korkusu ile ağlarken göğsünden kaynayan kazan gibi bir ses duyulurdu.Kindi (rahimehuilah) der ki: «Allah korkusu ile ağlarken dökülen göz yaşlarının bir damlası. denizler büyüklüğündeki cehennem ateşini söndürür.»İbni Simak (rahimehullah) nefsinin azarlayarak der ki. «Zâhidler gibi konuşuyor, fakat münafıklar gibi davranıyorsun. Sonra da cennete girmek istiyorsun. Heyhat, heyhat. Cennet başkaları içindir. Onların Amelleri bizim işlediklerimiz gibi değildir.Süfyan-üs Sevrî (rahimehullah) der ki: «Cafer-us Sadık'ın yanına vardım ve ona dedim ki; «Ey Allah'ın Resül'ünün torunu, bana bir tavsiyede bulun.» Bunun üzerine o bana dedi ki; «Ya Süfyan! Yalancıda mertlik, kıskançta huzur, tembelde dostluk ve kötü huyluda efendilik olmaz.»Ona «Ey Rasûlellah'ın torunu, devam et» dedim. Şöyle dedi. «Yâ Süfyan! Allah'ın haram kıldıklarından kaçınırsan ibadet etmiş olursun, Allah'ın sana ayırdığı paya razı olursan müslüman olursun. İnsanlardan seninle neler konuşmalarını istiyorsan, sen de insanlara onları söylersen, mümin olursun. Günafıklâr ile dostluk kurma ki, sana kötülüklerini öğretmesin. Yani: «Kişi arkadaşının dinindendir, o yüzden herkes kimi arkadaş edineceğine dikkat etsin» şeklindeki hadise uymalısın. Bir iş yapmak isteyince Allah'dan korkanlara danış.»Ben ona yine «Devam et, ey Allah Resül'ünün torunu» dedim. O da sözlerine şöyle devam etti: «Ya Süfyan kim soya dayanmayan asalet ve mevkie dayanmayan nüfuz istiyorsa. Allah'ın emrini kırmasın, günaha girmeksizin Allah'a ibadet etmeye yücelsin.»Ona yine: «Devam et» deyince şunları söyledi: «Babam bana şu üç noktayı titizlikle telkin ederdi. Bana derdi ki; «Yavrum, kötü arkadaşı olanın başı dertten kurtulmaz. Kötü yerlere girip çıkan kınanır. Diline hâkim olmayan kimse, pişman olur.»İbni Mübarek (R.A.) der ki:«- Vübeyb İbni Verd'e sordum: «Allah'ın emrine zıd hareket edenler ibadetten tad alabilirler mi?» Bana: «Hayır. Allah'ın emrine zıd hareket etmeyi kafasına koyanlar do ibadetten tad bulamaz» diye cevap verdi.imam Ebû Ferec İbn-ül Cevzi (Rehimehuilah) der ki: «Allah korkusu azgın nefsi arzuları yakan bir ateştir. Buna göre onun fazileti, yaktığı azgın nefsi arzular ile günden uzaklaştırma ve

ibadete teşvik etme derecesi ile ölçülür. Allah korkusu nasıl fazilet olmaz ki, âyet ve hadislerden öğrendiğimize göre iffet. vera'. takva, cihad ve benzeri olan Allah'a yaklaştıracı faziletli ameller onun sayesinde kazanılabilir.»

Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

– Rabb'lerinden çekinen için hidayet ve rahmet vardır.» (208) A'raf Sûre-i Celilesi: 154.

Yine ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

– Allah onlardan, onlar da Allah'dan razı oldular. İşte bu, Rabb'inden korkan içindir» (207) Sayyioo Sûre-i Celilesi: 8.

– Allah'ın huzuruna çıkmaktan çekinenlere iki kere cennet vardır. Gerçek mü'minseniz benden korkun.» (208) Rahman Sûre-i Celilesi; 46.

– Allah'dan korkanlar, yapılan nasihattan ders alacaklardır» A'İâ Sûre-i Celilesi; 10.

– Kulları arasında Allah'dan yarfnuc âlimler korkar» (210) Fâtır Sûre-i Celilesi; 28

İlmin faziletini bildiren âyet ve hadisler, aynı zamanda Allah korkusunun da faziletini belirtmektedirler, çünkü Allah korkusu ilmin ürünüdür. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:– Kulun vücudu Allah korkusu ile ürperince kuru ağacın yaprak dökmesi gibi günahlarından sıyrılır.»

Peygamber'imiz (S.A.S.) diyor ki:– Allah şöyle buyurur, «izzetim hakkı için kulumda iki güveni, iki korku ile yanyana getirmem; buna göre, dünyada benden yana emin olanları Ahirette korku ile karşılaştırırım. Dünyada benden korkan kimseleri Ahirette güvene kavuştururum.»Ebu Süleyman-ud Daranî (Rehimehullahu) der ki: «Allah korkusu taşımayan kalb. harabedir. Çünkü Ulu Allah:

«Gerçekten Allah'ın imtihanından ancak ağır zarara uğrayanlar endişeye düşmezler» buyurmuştur. (211) Araf Sûre-i Celilesi: 99

– 356 –

ELLİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM :

TEVBENİN FAZİLETİ HAKKINDA

Tevbenin fazileti hakkında birçok ayet inmiştir. Nitekim ulu Allah buyuruyor ki:

c– Ey müminler, hepiniz günahlarınızdan tevbe ediniz ki, kurtuluşa «eresiniz» (212) Nur Sûre-i Celilesi; 31

(213) c– Allah'ın iyi kulları. Allah ile birlikte başka bir ilâha tapmazlar, hakka dayanmaksızın Allah'ın haram kıldığı canlıyı öldürmezler, zina işlemezler. Bunları yapan, ağır günah işlemiş olur. Kıyamet günü azabı kat kat olur ve çaresiz olarak cehennemde ebedî kalır.Yalnız tevbe edip iman ederek iyi ameller işleyenler müstesna, onların kötülüklerini Allah iyiliğe çevirir. Allah bağışlayıcı ve merhamet edicidir.Tevbe edip iyi amel işleyen kimse, tevbesi kabul edilmiş olarak Allah'ın huzuruna varır» Furkan Sure-i Celilesi: 68-71

Bu konudaki hadisler de hayli çoktur. Nitekim müslümün rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c– Gündüz günah işleyenler tevbe etsin diye Allah geceleyin rahmet elini uzatır. Gece günah işleyenler tevbe etsin diye de gündüz rahmet elini uzatır. Bu, güneş battığı yerden doğuncaya kadar böyle devam eder.»Tirmizinin rivayetine göre, Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«– Batı tarafında kırk veya yetmiş yıllık yol genişliğinde bir kapı vardır. Allah, gökleri ve yeri yarattığı gün onu tevbe için açmıştır, güneş oradan (batıdan) doğuncaya kadar o kapıyı kapamaz.»Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

c– Rabb'inin bazı alâmetleri belirdiği gün insana daha önce getirilmemiş olan veya inancına göre hayır kazanmamış olan iman, sahibine yaramaz. De ki. «bekleyin bakalım, biz de bekliyoruz» (214) Enam Sûre-i Celilesi: 158

•Taberani'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «-- Cennetin sekiz kapısı var, yedisi kapalı ve biri, güneş batışından doğuncaya kadar tevbe için açıktır.»İbni Mace'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «–

Günahlarınız göğe dayanacak kadar kötülük işleseniz de sonra tevbe etseniz, yine Allah tevbenizi kabul eder»Hakim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «– Uzun yaşayıp tevbe edebilmek insan hesabına büyük bir talihtir.» İbni Mâce ve Hakim'e göre Peygamber'imiz _ (S. A.S.) buyuruyor ki: «– Herkes günah işler, fakat günahı işleyenlerin en iyileri tevbekârlardır.»

Buhari ile Müslim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«– Bir kul günah işler ve «Ya Rabb'î, ben bir günah işledim, beni affeyle» derse, Rabb'i de: «Kulum; işleyen günahı başıslayan veya cezalandıran bir Rabb'i olduğunu bildi» buyurarak o kulun günahını başıslar.Bir müddet sonra yine aynı kul başka bir günaha girer ve «Ya Rabb'i ben yine bir günah işledim, beni affeyle» derse Rabb'i «Kulum; işlenen günahı başıslayan veya cezalandıran bir Rabb'i olduğunu bildi» buyurarak onu affeder.Bir müddet sonra yine aynı kul, başka bir günaha girer ve: «Ya Rabb'i, ben yine bir günaha girdim, onu bana başısla» derse, Rabb'i «Kulum; işlenen günahı başıslama ve cezalandırma emrine sahip olan bir Rabb'i olduğunu bildi, ne isterse yapsın, kulumu affettim buyurur.»Munzır (Rehimehuüahu) der ki, «Hadiste geçen (ne isterse yapsın) ifadesinin mânâsı şöyle olmalıdır: Söz konusu kulun her seferinde başka bir günah işlediği belirtildiğine göre. işlediği her günahdan pişmanlık duyup vazgeçiyor demektir. Böyle olunca her işlediği günah üzerine yaptığı tevbe günahına kefaret olarak ona zarar vermiyor. Yoksa hadis, insanın durmadan günah işleyip arkasından sözle tevbe ederek yine aynı günaha dönmenin hoş görüleceğini söylemek istemiyor. Çünkü böylesi, yalancıların tevbesi olur.»Ulemadan bir cemaatin rivayetine göre, Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki-«– Müminin İşlediği her günah kalbinde siyah bir nokta meydana getirir. Tévbe edip kötülüğten sıyrılarak af dileyince o siyah nokta kalbinden silinir. Eğer günaha günah eklerse siyah noktalar çoğalıp kalbini kaplar. işte.

U «Hayır hayır, onların işledikleri günahlar, kalblerinde pas bağlamıştır» mealindeki âyette belirtilen «pas» bu noktaya işaret etmektedir» (215) Mutaaffim Sûre-i Celilesi; 14

Tirmizi'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«– Can boğaza dayanmadıkça Allah kulun tevbesini kabul eder.»Taberanî'ye göre sahabilerden Hz. Muaz İbni Cebel (R.A.) der ki.«Bir gün Peygamber'imiz elimden tuttu, birlikte bir mil kadar yürüdüktensonra bana dedi ki:«– Ya niuaz! Allah'dan korkmayı, doğru konuşmayı, sözünde durmayı, emaneti yerine getirmeyi, hiyanetten uzak durmayı, yetimi esirgemeyi, komşularına iyi davranmayı, öfkeyi bastırmayı, yumuşak sözlü olmayı, selamlaşmayı, imama bağlı kalmayı, Kur'an hakkında derin derin düşünmeyi. Ahireti sevmeyi, hesaba çekilmekten çekinmeyi, uzak vâdeli emeller beslememeyi ve iyi amel işlemeyi sana tavsiye ederim.Buna karşılık müslümana sövmekten, yalancıya inanmaktan, yahut doğru sözlüyü yalancı çıkarmaktan, adil imama baş kaldırmaktan, yeryüzünde kargaşalık çıkarmaktan, seni menederim.Ya Muaz! Her ağacın, her taşın yanında Allah'ı an. açığa açık ve gizliye gizli olmak üzere her günaha karşılık ayrı bir tevbe yap.» İsfahanî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c– Kul günahlarından tevbe edince Allah onun günahlarını koruyucu meleklerle, vücudunun azalarına ve yer yüzündeki iz ve belirtilerine unutturur da Kıyamet Günü, günahının hiç şahidi olmaksızın Allah'ın katına çıkar.»Yine İsfahanî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «– Günahına pişman olan Allah'ın rahmetini, kendini beğenen ise O'nun gazabını beklerEy Allah'ın kulları! Bilmiş olun ki herkes işlediği amele göre hesaba çekilir. Hiç kimse iyi ve kötü amelinin karşılığını görmeden dünyadan çıkmaz. Ameller, niyyetlerine göre değerlendirilir.Gece ile gündüz birer binek hayvanıdırlar, onların sırtında âhirete doğru, iyi yol alın. Tévbede ve iyi amel işlemeyi ertelemekten sakının, çünkü ölüm ansızın gelir. Allah'ın merhametine güvenip kendinizi aldatmayın, biliniz ki, cehennem size pabucunuzun başından daha yakındır.»Arkasından Peygamber'imiz «Zerre kadar iyilik işleyen onun karşılığını görür, zerre kadar kötülük işleyen de karşılığını görür» mealindeki âyeti okudu (216) ZilZal Sûre-i Celilesi; 7-8

Taberanî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Günahlarından tevbe eden kimse, günâhı o'mayan kimse gibidir.» Beyhakî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S) buyuruyor ki: .«- Günahının başışlanmasını dilediği halde onu istemeye devam eden kimse, Rabb'i ile alay etmiş gibidir»İbni Hibban ve Hâkim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) «İşlenen günaha karşı pişmanlık duymak tevbedir» buyuruyor. Yani pişmanlık tevbenin ana temelidir, Arafat'a çıkmak haccın temel esaslarından biri olduğu gibi.Fakat duyulan pişmanlığın Allah'ın emrini kırmaktan, yapılan hareketin çirkinliğinden ve karşılığında uğranılacak azabdan dolayı olması gerekir. Yoksa günah işlendiği için malca zarara uğramaktan korkarak pişman olmak tevbe yerine geçmez.Hâkim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Allah bir kulun işlediği günahdan dolayı pişmanlık duyduğunu bilir bilmez, daha kul afv dilemeden onu afveder.»Müslim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Varlığını kudret elinde tutan Allah'a yemin ederek söylüyorum ki. eğer siz günah işleyip arkasından günahlarınızın afvını dilemeseydiniz, Allah sizi ortadan kaldırarak yerinize günah işleyip afv dileyen bir kavim getirir ve günahlarını başışlardı.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah övülmeyi herkesten çok sever, bu yüzden kendini övmüştür. Allâh'dan daha gayretli kimse yoktur. Bu yüzden çirkin davranışları haram kılmıştır. Allah kendisinden özür dilenmesini herkesten çok sever, bu yüzden kitap indirmiş, peygamberler göndermiştir.»Müslim'in rivayetine göre Cuheyne kabilesinden bir kadın bir gün Peygamber'imize gelir, kadın zinadan hamiledir. Peygamberimize «Yâ Rasûlellah. haddi gerektiren bir günah işledim, cezamı tatbik et» der.Peygamber'imiz kadının velisini çağırarak ona «Bu kadına iyi bak. doğum yapınca onu bana getir» der. Adam da Peygamber'imizin dediği gibi yapar.Kadın getirilince Peygamber'imiz elbisesinin sıkıca üzerine bağlanmasını emreder ve O'nun emri üzerine kadın recm edilir. Sonra da Peygamber'imiz onun cenaze namazını kılar.Hz. Ömer (R.A.) «Zina ettiği halde onun cenaze namazını mı kılıyorsun, yâ "Rasûlellah» der. Peygamber'imiz ona şöyle cevap verir: «Bu kadın öylesine bir tevbe yaptı ki, yetmiş Medineliye bölüştürülse. onlara bile kâfi gelirdi. Sen kendiliğinden Allah için canına kıyandan daha makbul hic bir kimseye rastladın mı?»Tirmizî, İbni Hibban ve Hâkim'e göre İbni Ömer (R.A.) der ki: «Peygamber'imizden bir çok kerreler duyduğum bir hadisi nakledeyim, O şöyle buyurdu:«- İsrailoğullarından Kifl adında günah işlemekten çekinmeyen biri vardı. Bir gün yanına bir kadın geldi. Kifl ona ırzına geçmek karşılığında altmış dinar verdi.Adam kocanın karısına yanaştığı gibi kadına sokulunca kadın titreyip ağlamaya başladı, adam «Niye ağlıyorsun, yoksa benden hoşlanmadın mı» diye sordu. Kadın «Hayır, mesele hoşlanmamak değil, fakat bu işi şimdiye kadar hic yapmırş değilim. Şimdi de maddî sıkıntı yüzünden yapmaya mecbur kaldım» diye cevap verdi.Adam kadına «Madem ki, şimdiye kadar yapmadığın bir iş, kalk git. para da senin olsun. Allah'a yemin ederim ki. ben de bundan böyle artık günah işlemeyeceğim» dedi ve o gece öldü. Sabahleyin kapısında «Allah Kifl'i afvetti» diye yazılı olduğu görüldü.»İbni Mes'ûd (R.A.) der ki. «İki komşu köy vardı, birinin halkı iyi. öbürünün kötü idi. Halkı kötü dan köyden biri halkı iyi köye doğru yola çıktı. fakat iki köy arasında öldü.O adam hakkında şeytan ve melek anlaşmazlığa düştüler. Şeytan «Vallahi, o bana hiç karşı gelmiş değildi» dedi. Melek de «Fakat köyden tevbe etmek üzere ayrılmıştı» dedi.Ulu Allah aralarına girerek ölünün hangi köye daha yakın olduğunun tesbit edilmesine hükmetti. Neticede iyilerin köyüne bir karış daha yakın olduğunu gördüler. Bunun üzerine afvedildi.Ma'mer (R.A.): «Ben de bu hususda adamı «iyilerin köyüne Allah yaklaştırdı» diyenleri işittim demiştir.Buharî ve Müslim'e göre Peygamberimiz (S.A.S) buyuruyor ki: «- Sizden çok önceleri yaşayanlardan bir adam doksandokuz kişi öldürmüştü. Bunun üzerine o günün en mühim âlimini araştırdı, ona bir rahibi tavsiye ettiler. Rahibin yanına varınca ona doksan dokuz kişi öldürdüğünü söyleyerek tevbesinin kabul edilip edilmeyeceğini sordu. Rahip ona «hayır» deyince onu da öldürdü, böylece öldürdüklerinin sayısı yüze ulaştı.Arkasından yine o günün en büyük âlimini sordu, ona yüksek bir âlimi tavsiye ettiler. Adam âlime yüz kişi öldürdüğünü söyleyerek tevbesinin

kabul edilip edilmeyeceğini sordu. Âlim ona elbette tevbe edebileceğini, tevbe ile kendisi arasına hiç kimsenin girmeye hakkı olmadığını bildirerek ona «Yürü. filân yere var. orada Allah'a ibadet eden insanlar yaşıyor, onlar ile birlikte sen de Allah'a ibadet et. köyüne dönme, çün-ki orası kötü bir yerdir» dedi. Adam da yola koyuldu, fakat yarı yolda öldü. Bunun üzerine Azab melekleri ile rahmet melekleri adam hakkında anlaşmazlığa düştüler. Rahmet melekleri bu adam tevbekâr olarak ve kalbi ile Allah'a yönelerek buraya geldi» dediler. Azab melekleri de «O hiç bir iyilik işlemedi» dediler. Bu sırada insan kılığına girmiş bir melek çıkageldi, rahmet ve azab melekleri onu anlaşmazlıklarını çözmek üzere hakem kabul ettiler. İnsan kılığındaki melek «Her iki mesafeyi de ölçüp karşılaştırın. Hangi tarafa daha yakınsa o tarafa ait olsun» dedi. Mesafeleri ölçüp karşılaştırdı. Varmak istediği yere daha yakın olduğu görülerek onu rahmet melekleri götürdü.» Diğer bir rivayete göre hadisin son kısmı şöyledir. «...Adamın ölüsü iyiler köyüne bir karış daha yakın olduğu için iyilerden sayıldı. Başka bir rivayete göre de hadisin bu kısmı şöyledir. «... Allah beriki, köye «uzaklaş» ve öteki köye «yakına gel» diye emrettikten sonra insan kılığındaki melek «Her iki tarafa olan mesafeyi ölçüp karşılaştırın» dedi. Ölçüp karşılaştırdı. İyiler köyüne bir karış daha yakın olduğunu gördüler, böylece afvedilmiş oldu.» Başka bir rivayete göre hadis şöyle sona ermektedir, «... Ölüm meleği gelince adam son bir gayret ile göğsünü iyiler köyüne doğru sürükledi.» Taberânî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Adamın biri pek azgın idi, yolda biri ile karşılaştı, ona «Hepsi de haksız yere olmak üzere doksan dokuz kişi öldürdüm, acaba tevbem kabul olunur mu» diye sordu. «Hayır» deyince onu da öldürerek yine yola koyuldu. Bir müddet sonra başka biri ile karşılaştı, ona da «hepsi de haksız yere olmak üzere yüz kişi öldürdüm, tevbemin kabul edilmesi için bir çare var mı?» diye sordu. Adam kaatile «Eğer sana «Allah tevbe edeni reddeder» dersem, yalan söylemiş olurum. Şurada vakitlerini ibadet ile geçiren bir kısım insan var, onlara var. birlikte Allah'a ibadet edersiniz» diye cevap verdi. Kaatil o yöne doğru yola koyuldu, fakat yolda öldü. Rahmet ve azab melekleri adamın ölüsünü hangi tarafın kaldıracağı konusunda anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah aralarını bulsun diye onlara bir melek gönderdi. Gelen melek «İki yere doğru olan mesafeyi ölçüp karşılaştırın, ölü hangi tarafa daha yakınsa oranın hal-kindandır» dedi. Mesafeleri ölçüp karşılaştırdı. Ölünün tevbekârlar yurduna bir parmak kadar daha yakın olduğunu gördüler, böylece afvedilmiş oldu.» Başka bir rivayete göre hadisin son kısmı şöyledir, «... Sonra katil başka bir rahibe vardı ve «Ben yüz kişi öldürdüm, tevbemin kabul edilme çaresi var mı» dedi. Rahip adama dedi ki. «Çok ileri gitmişsin. Bilmiyorum. Fakat yakınlarda iki köy var. birinin adı «Nasere» diğerinki ise «Kefere. Nosere halkı cennetliklerin amellerini işler, köyde kendilerinden başka kimse oturmaz. Kefere halkı ise cehennemliklerin amellerini işlerler, köyde yalnız kendileri oturur. Şimdi sen var. Nosere'ye git, eğer orada kalır, onların amelleri gibi amel işlersen tevbenin kabul edileceği şüphesizdir.» Adam Nasere'ye varmak amacı ile yola çıktı, fakat iki köy arasında öldü. Melekler kaatilin ölüsünü ne yapacaklarını Allâh'dan sordular. Ulu Allah onlara «Bakın bakalım, adamın ölüsü hangi köye daha yakınsa kendisini o köy halkından yazın» buyurdu. Mesafeleri ölçüp karşılaştırdı. Adamı bir parmak kadar Nasere'ye daha yakın bularak kendisini bu köy halkından saydılar.

»- 363 -

ELLİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ZULMÜ NEHYETMEK

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki;

-Zulmedenler yakında hangi tarafa varacaklarını anlayacaklardır (217)Şuara Sure-i Celilesi; 227.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Zulüm, Kıyamet Günü

karanlıklarıdır.» Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Haksızlık

ile bir karış toprağı ele geçirenin, Allah Kıyamet Günü boynuna yedi kat

yeri geçirir.» Bir kitapta yazdığına göre ulu Allah «Benden başka yardımcısı

olmayan kimseye zulmedene gazabım pek çetindir» buyuruyor. Şâir ne güzel söylemiştir: «Güçlü iken zulmetme. Çünkü zûlmun sonu pişmanlığa döner. Gözlerin uyur, fakat mazlum uyanıktır. Hep beddua eder sana, Allah'ın gözleri de uyanıktır.» Diğer bir şâir de aynı konuda şöyle der:«Zâlim yeryüzünü binek hayvanına çiğnetip. Kötülük kazanmada gemiyi iyice azıya takınca. Onu zamanın gelişmelerine bırak,Cünki bu gelişmeler onun karşısına hesabında olmayan şeyler çıkarır.»Selefden bir zat. «Düşkünlere zulmedip de güçlülerin kötülerinden olma» demiştir.Ebû Hureyre (R.A.) der ki; «Tay kuşu. her hangi bir zâlimin zulmünden duyduğu korkudan yuvasında ölür.»

Söylendiğine göre Tevrat'da şöyle yazılıdır.

«Kıyamet Günü. Sırat köprüsünün arkasından şöyle bir ses gelir: «Ey azgın zorbalar, ey gemi azıya takmış eşkiyalar! Allah izzeti hakkı için yemin eder ki, bu gün şu köprüyü hiç bir zâlimin zulmü aşmayacaktır.» Sahâbilerden Câbir (R.A.) der ki. «Habeşistan'dan dönünce Peygamber'imiz bize Habeşistanda gördüğünüz en şaşırtıcı olayı bana anlatır mısınız» dedi.Kuteybe'nin beyanına göre bu göçmenlerden biri olan Hz. Ali (K.V.) şöyle konuştu:«- Ya Rasûlellah, bir gün hep birlikte birarada oturuyorken önümüzden oranın yerlisi olan yaşlı bir kadın geçti. Başında bir su testisi vardı ve yerli bir delikanlı ile karşılaştı.Delikanlı bir eli ile kadını ensesinden tutarak itti. kadın dizüstü yere kapaklandı ve testisi kırıldı.Kalkınca delikanlıya dönerek «Ey zâlim* Allah Kürsi'yi kurup gelmiş geçmiş herkesi toplayınca. eller ve ayaklar dile gelerek işlediklerini bir bir anlatacaklar, yarın O'nun huzurunda aramızdaki dava ne olacak, göreceksin» dedi. Bunun üzerine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurdu ki:«- Allah zayıfın hakkını güçlüden almayan bir topluluğu temize çıkarır mı hiç?»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ulu Allah şu beş kişiye gazab eder, dilerse gazabını dünyada yürürlüğe koyar, dilerse âhirette onları cehenneme atar. Bu beş kişi «•: kırdır:1 - idare ettiklerinden hakkını aldığı halde onlara karşı insafı davranmayan ve uğradıkları haksızlığa engel olmayan devlet Başkanı.2 - İdare ettikleri kendisine bağlı kaldığı halde, güçlüler ile zayıfların arasını bulmayan ve arzusu uyarınca konuşan yetkili.3 - Ailesine, çoluk - çocuğuna Allah'a ibâdet etmeyi telkin etmeyen ve onlara dinleri hakkında gereken bilgileri öğretmeyen kimse,4 - Çalıştırdığı işçiye hakettiği ücreti vermeyen kimse.5 - Mehri konusunda karısına haksızlık eden erkek.»Abdullah İbni Selâm (R.A.) der ki; «Ulu Allah insanları yaratıp ayakları üzerine doğruldukları zaman başlarını Allah'a kaldırarak «Yâ Rabb'i. sen kim ilesin» diye sordular. Ulu Allah da «Hakkı verilinceye kadar mazlumun yanındaım» buyurdu.Veheb İbni Munebbih (R.A.) der ki: «Zorbanın biri bir köşk yapar, etrafına sûr çeker. Bu arada yaşlı bir kadın gelerek köşkün yakınında barınabileceği bir küçük kulübe kurar.Bir gün zorba atına binerek gelir, köşkün çevresini gezer. Bu arada yaşlı kadının kulübesi gözüne ilişir. «Bu kimindir» diye sorar, kendisine kulübenin yaşlı ve yoksul bir kadının barınağı olduğu söylenir.Zorbanın emri ile kulübe derhal yıkılır, kadın gelince kulübesinin yıkıldığını görür. «Kulübemi kim yıktı» diye sorar, kendisine «Kral onu görünce yıktırdı» diye cevap verilir.Bunun üzerine kadın başını göğe kaldırarak der ki, «Yâ Rabb'i, ben burada yoktum, peki sen neredeydin?!»Bunun üzerine Ulu Allah Cebrail'e içindekiler ile birlikte köşkün altını üste getirmesini emreder. Cebrail de aldığı emri derhal yerine getirir.»Söylendiğine göre Bermekilerin ileri gelenlerinden biri oğlu ile birlikte zindana atılınca oğul babaya «Babacığım, onca saltanattan sonra zincire vurulduk, zindana düştük» der. Babası oğluna «Yavrum, mazlumun bedduası geceleri yürüdü, biz farkında olmadık ama Allah'ın gözünden kaçmadı» der.Yezid İbni Hakim (R.A.) der ki: «Zulmettiğim kimse kadar hiç kimseden korkmuş değilim. Cünki o bana Allah yeter. Allah benim aramızdadır der. Halbuki ben onun destekçisi yalnız Ulu Allah olduğunu bilirim.Ebû Umome (R-A-) der ki; «Zâlim Kıyamet Günü Sırat köprüsüne varınca mazlum önüne çıkarak yaptığı haksızlığı kendisine hatırlatır. Böylece zâlimler ellerindeki iyi amelleri vermeden mazlumların ellerinden yakalarını kurtaramazlar. Eğer iyi amelleri yoksa zulümleri kadar günah mazumlardan alınarak yüklenir, böylece cehennemin en alt

katına gönderilirler.»Abdullah İbni Ünes (R.A.) der ki; «Ben Peygamber'imizi şöyle buyururken işittim:«- İnsanlar Kıyamet Günü çıırılçıplak, yalın ayak ve sünnetsiz olarak meydana toplanırlar. Uzaktan ve yakından aynı ayarda duyulan bir ses tonu ile onlara şöyle seslenilir:<- Hesaplaşmanın mutlak hâkimi benim. Cennetliklerden hiç birinin kendisinden bir fiske veya daha büyük bir zülüm görmüş bir cehennemlik hak isterken cennete girmemesi gerekir. Üzerinde bir fiske kadar veya daha büyük bir haksızlık bulunan hiç bir cehennemliğin de zulmünün hesabını vermeden cehenneme girmemesi gerekir. Rabb'in hiç kimseye zulmetmez.Biz «Yâ Rasûlellah, bizler çıırılçıplak, yalın ayak ve sünnetsiz olarak bir araya getirileceğimize göre bu hak alış - veriş nasıl olacak» diye sorduk. Peygamber'imiz: «Tam ceza olarak iyilikler ve kötülüklerle hesaplaşacaksınız. Rabb'in hiç kimseye zulmetmez» diye cevap verdi.Peygamber'imiz (S.A.S) buyuruyor ki:«- Kim haksız yere başkasına bir kamçı vurursa, Kıyamet Günü karşılığı olan cezaya çarpılır»

Söylendiğine göre Pers hükümdarlarından biri oğlunu okutup yetiştirmek üzere bir muallim tutar. Şehzade terbiye ve fazilet yönünden beklenen amaca ulaşınca muallim bir gün onu karşısına alır. Kabahatsiz, sebepsiz yere acı bir şekilde döver. Şahzade muallime karşı kin bağlar.Babası ölüp tahta kendisi geçince muallimi huzuruna çağırarak ona; «Falan gün beni kabahatsiz ve sebepsiz yere ağır bir şekilde dövmenin sebebi ne idi?» diye sorar. Muallim ona şu cevabı verir, «Ey Pâdişâh, bilmiş ol ki fazilet ve terbiye yönünden arzulanan seviyeye ulaşınca babandan sonra tahta çıkacağını anlamıştım. Bu yüzden hic kimseye zulmetmeyesin diye sana dayığın ve zulmün acısını tattırmak istedim.» Bunun üzerine Padişah ona: Allah hayrını versin demiş, sonra kendisine bahşiş verilmesini emrederek bırakmıştır.

- 367 -

ELLİ BEŞİNCİ BÖLÜM

YETİME ZULÜM ETMEYİ YASAKLAMAK

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

(217) Yetimlerin mallarını zalimce (haksız yere) yiyenler, ancak ve ancak karınlarına ateş dolduruyorlar. Onlar cehenneme atılacaklardır.» Nisa Sure-i Celilesi; 10,

Katade (R.A.) der ki. «Bu âyet Gadafan kabilesinden bir adam hakkında inmiştir. Bu adam Vâli olmuş onun küçük yaştaki yetim yeğenin malını yemiştir.»Âyetteki «zâlimce» deyiimi «zorla» veya «haksız yere» demektir, buna göre fıkıh kitaplarında belirtilen şartlar uyarınca, haksızlık maksadı taşımaksızın yetimin malını kullanmak bu hükmün dışındadır.

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Yetimin velisi zengin ise, yetim malından yemekten uzak dursun, fakir ise ölçülü olarak ondan yesin.» (218) Nisa Sûre-i Celilesi: 6

Âyetteki «ölçü olarak» ifadesi, «ihtiyaca yetecek kadar» veya borç olarak» yahud «emeğinin karşılığı olarak» demektir. Veli yetim malından aldığı borcu, eli genişleyince geri verir, eli hiç bir zâmin genişlemese, aldığı kendisine helâldir.Ulu Allah (C.C.) şu âyette yetimlerin hakkının önemi ve bu hususta gayet titiz davranılması konusunda velileri uyarmaktadır. Ulu Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

c- Arkalarında zavallı yavrular bırakırlarsa zulüm göreceklerinden korkanlar aynı endişeyi yetimlere karşı da duysunlar, Allah'dan korkarak doğru konuşsunlar» (219) Nisa Sure-i Celilesi; 9

Âyetin, malın üçte birinden fazlası için yapılacak olan vasiyetler ile ilgili olduğunu ileri süren görüş bir yana bırakılacak olursa yukardaki Allah Kelâmının özü, mes'ûliyyeti altında yetim barındıran kimse hakkmdadır. Âyet yetime hitap tarzına varıncaya kadar her hususta iyi davranmaya teşvik etmektedir. Yetimin velisi ona kendi çocuğu imiş gibi «yavrum» diye hitap etmeli, öldükten sonra malının çocuğuna ve zürriyetine nasıl iyilik ve ikramla taksim edilmesini ve onun malına bakılmasını isterse yetime de öyle muamele etmelidir.Çünkü ceza gününün hâkimi, herkese amelinin karşılığını verir. Sen ne yaparsan onun aynısını görürsün.İnsanoğlu başkasının mal ve evlâdı üzerinde güven içinde tasarruf

ederken ansızın ölümün pençesine düşer, o zaman, Allah ona. malı. çoluk - çocuğu, karısı ve diğer yakınları hakkında başkalarına yaptığıının tıpkısı olan bir muamele ile mukabele eder. Eğer iyi davrandı ise karşılaşacağı mukabele de iyi. kötü davranmışsa göreceği mukabele de kötü olur.Buna göre akli başında olan bir kimse, dininin zedelenmesinden endişe etmiyorsa kendi malına ve çoluk - çocuğuna karşı endişe duymalı; velinin - yetim olsalar - çocuklarına karşı nasıl davranılmasını istiyorsa, mes'ûliyyeti altında yaşayan yetimlere karşı da aynı tavrı takınmalıdır.Bildirildiğine göre Ulu Allah Hz. Davud'a (A.S.) buyurdu ki, «Yâ Dâvud! Yetime karşı cana yakın bir baba gibi ve dula karşı da müşfik bir koca gibi davran Bilesin ki, ne ekersen onu biçersin. Çünkü günün birinde mutlaka öleceksin, senin de geriye yetim çocuğun ve dul eşin kalacak.»Yetim malına karşı titizlik göstermek, bu hususta zulümden kaçınmak hakkında âyetlerdeki ikazı destekleyen, bu vahim ve yıkıcı kötülüğe kapılmaktan insanları uzak durmaya çağıran bir çok hadisler vardır.Müslim'e göre Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ya Ebû Zerr! Seni zavallı görüyorum, ben kendim için ne istiyorsam, senin için de onu diliyorum. Sakın iyi kişiye bile âmir olma. Sakın yetim malına veli olma.»Buhari ve Müslim'in rivayetine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Şu yedi mahvedici şeyden kaçının.» ^ Sahabiler «Yâ Rasulallah. nedir onlar» diye sorarlar. Peygamber'imiz onlara şu cevabı verir:«1) Allah'a ortak. 2) Büyücülük, 3) Haksız yere Allah'ın haram kıldığı bir canlıyı öldürmek, 4) Faiz yemek, 5) Yetim malı yemek. ilâh...

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Şu dört kimseyi cennete koymamak» oranın nimetlerinden kendilerine taddırmamak Allah'ın kesin kararıdır. 1) Devamlı içki içen, 2) Faiz yiyen, 3) Haksızlıkla yetimin malını yiyen, 4) Ana - babaya âsi olan.»-& İbni Hibban'a göre Peygamberimizin Amir İbni Hazm vasıtasıyla Yemen halkına gönderdiği mektubun bir yerinde şunlar yazılı idi:«- Kıyamet Günü Allâh katında en büyük günahlar şunlardır, 1) Allâh'a ortak koşmak, 2) Haksız yere mü'min bir cana kıymak, 3. Savaş günü Allah yolundan kaçmak, 4) Ana - babaya âsi olmak, 5) Namuslu bir kadına zina iftirası atmak. 6) Büyücülük öğrenmek, 7) Faiz yemek, yetim malı yemek.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Gününde, bir kavim ateş fışkırarak kabirlerinden doğrulacaklardır.» Peygamber'imize «Bunlar kimlerdir. Yâ Rasulallah» diye soruldu. O şu cevabı verdi. Ulu Allah'ın «Yetimlerin mallarını haksızlıkla yiyenler, karınlarında ateşten başka bir şey yemezler» mealindeki âyetini görmüyor musun?»Müslim'e göre Miraç hadisinin bir yeri şöyledir:«- Bir de baktım bir takım adamların yanındayım. Onlara kimler tevkil edilmiş, çenelerini parçalayan başka bir gurup da ateşten getirerek ağızların ve yuttukları taşlar arkalarından çıkıyor. Cebrail'e «Bunlar kimdir» diye sordum, bana «Bunlar yetimlerin mallarını haksızlıkla yiyenlerdir, onların yediği karınlarında tutuşan ateşten başka bir şey değildir» diye cevap verdi.»

Kurtûbî tefsirinde Ebû Said-ül Hudrî (R.A.) nin rivayetine dayanarak Peygamberimizin şöyle buyurduğu bildiriliyor. «Mirâc gecesi dudakları deve dudağına benzeyen bir takım kimseler gördüm, başlarında dudaklarından tutan kimseler vardı. Bunlar kendilerine biraz sonra arkalarından düşürdükleri ateşten kayalar yutturuyorlardı. Cebrail'e «Bunlar kim» diye sordum. Bana «bunlar yetimlerin mallarını haksızlıkla yiyenlerdir» diye cevap verdi.»

- 372 -

ELLİ ALTINCI BÖLÜM

KİBRİN KÖTÜLÜĞÜNÜ BELİRTMEK

Kibirliğin fenalığı ve kötü akıbeti hakkında daha önce söylediklerimize ilâveten şunları söylemek istiyoruz. Bu, huy İblisin işlediği ilk günahıdır. Allah da kendisini lanetleyerek gökler ve yerler kadar geniş olan cennetten cehennem azabına kovmuştur.Bir Hadis-i Kudsi'de Ulu Allah «Ululuk, ridam. azamet de gömleğim-dir. Bunların birinde bana ortak çıkanı hic aldırmadan belini kırarım» buyuruyor.Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:t- Kibirli erkek kılığında, karıncalar gibi Mahşere getirilirler. Her taraflarını koşluk kaplar. Cehennemliklerin terleri kendilerine içirilir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Üc kimse vardır. Kıyamet

Günü Allah onlar ile ne konuşur, ne taraftarına bakar, onlara acı bir azab vardır: 1) Zina eden yaşlı, 2) Zâlim devlet başkanı, 3) Büyüklük taslayan fakir.»Rivayete göre Hz. Ömer (R.A.) «Ona Allâh'dan kork» denince günah ile böbürlenme duygusuna kapılır» mealindeki âyeti okuyunca (şaşkınlığını ifade etmek üzere) «Hic şüphesiz, biz Allah'ınız ve O'na döneceğiz» mealindeki âyeti tekrarlardı. Bu arada iyiliği emreden biri atıldı. Onu öldürdü. Bunun üzerine başka birisi öne atılarak «iyilik emredenleri mi öldürürsün?» dedi. Onu da öldürdü. Böylelikle hem kendisine, kendini beğenerek emir vereni ve hem de kendini beğendiği için yaptığına karşı Çıkanı öldürdü.»İbni Mes'ûd der ki. «Biri adama «Allâh'dan kork» denince «Sen kendine bak» demesi, günâh olarak yeter.»Peygamber'imiz adamın birine «Sağ elinle ye» dedi. Adam «Yapamıyorum» diye cevap verdi. Peygamber'imiz ona «Yapamayasm!» dedi. Çünkü adamı sağ eliyle yemekten kibir engellemiştir. Bir müddet sonra koluna felç indi de onu artık kaldıramadı.Sabit İbni Kays (R.A.) bir gün Peygamberimize «Ben gördüğün gibi güzelliği seven biriyim, bu kibirlilik midir, ya Rasûlellah» diye sorar. Peygamber'imiz ona «Hayır. Kibir hakkı kabul etmemekten ve başkalarını hor görmekten ileri gelir. Oysa ki, başkaları da kibirli gibi veya daha faydalı birer insandır.» ,Vehb ibni Munebbih (R.A.) der ki; »Hz. Musa Firavun'a iman et de kiralık yine senin olsun» diye teklif edince Firavun «Hamana danışayım» diye cevap verir. Haman'a danışınca ona der ki. «Şimdi sen tapılan bir Rabb iken tapan bir kul olacaksın.» Bunun üzerine Allah'a kul olmayı ve Hz. Musa'ya uymayı reddetmiş, Allah da onu suda boğmuştur.Kureyşliler Ulu Allah'ın

(220) «Şu Kur'ân iki köyün büyük adamına inseydi ya» mealindeki âyette bildirilen itirazı ileri sürmüşlerdi. (220) Zuhûrûf Sûre-i Celilesi: 31

Katade (r. a.) der ki. «İki köyün ileri geleni» Veûd İbni Mağire ile Ebu Mes'ûd-us Sakafî'dir. Bunlar Peygamber'imiz için «O yetim bir çocuktur. Allah O'nu bize nasıl oldu da peygamber gönderdi» diyerek Peygamber'imizden daha büyük bir reis aradılar.Ulu Allah (C.C.) onlara cevap olarak şöyle buyurdu:

- Rabb'inin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar!» Zuhûrûf Sûre-i Celilesi; 32

Sonra Ulu Allah cehenneme girip de «Sûfe» ehli gibi hor gördükleri kimseleri orada göremeyince düşecekleri şaşkınlığı onlara dünyada iken bildirerek buyuruyor ki:

•- (Dünyada) hor gördüğümüz kimseleri niye göremiyoruz?» (222) Sad Sûre-i Celilesi; 62

diyecekler.İleri sürüldüğüne göre bunlar, yukarıdaki sözler ile Ammor, Bilâl Süheyb ve Mikdad (R. Anhuma) gibi sahâbileri kasedederler.Vehb ibni Munebbih (R.A.) der ki; «İlim yağmur suyu gibidir. Yağmur suyu nasıl gökten tatlı saf olarak iner, ağaçlar onu kılcal kökleri ile emerek tatlıları ne ise ona çevirirler, böylece acı olan daha acı, tatlı olan daha tatlı olur. ilim de öyledir. İnsanlar onu himmet ve arzularına göre bellerler. Böylece o. kibirliyi daha kibirli yoparken alçak gönüllünün de teva-zûunu arttırır.

Cünkü kibirliliği amaç edinen kimse câhildir, ilim kazanınca kibirliliğine sebep bularak daha da kibirli olur. Fakat câhilken Allah Korkusu taşıyan kimse, bilgisini arttırınca, tavrını sebep edinerek Allah Korkusu, çekingenlik ve tevazuu daha da artar.Bundan dolayıdır ki ibni Abbas'ın rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurmuştur:«- Öyle bir kavim gelecek ki Kur'an okuyacaklar gırtlaklarından öteye geçmeyecek ve biz «Kur'ân okuduk. Kim bizden daha güzel okur, kim bizden daha iyi bilir.» diyeceklerdir.(Sonra sahâbilere dönerek) «Bu kimseler sizin aranızdan çıkacak. Ey ümmet işte cehennem yakıtı onlardır» diye buyurdu.Hz. Ömer .R.A.) der ki. «Âlimlerin büyüklenenleri olmayın.» Bilginiz cehaletinize yetmez.»Rivayete göre her yerde kargaşalık çıkardığı için «İsraüoğullarının serserisi» diye şöhret kazanan bir adam «İsrailoğullarının Âbidi» diye isim yapan bir zât ile karşılaşır, âbidin başı üzerinde kendisini devamlı- olarak gölgesi altında tutan bir bulut dolaşmaktadır.Serseri onun yanına varınca içinden «Ben İsrailoğullarının serserisi, bu adam ise İsrailoğulların âbididir. Eğer onun yanında

oturursam. belki Allah bana merhamet eder» diye düşünerek âbidin yanına oturur.Âbid de içinden «Ben İsrâüoğullarının âbidi. bu ise İsrailoğullarının serserisidir. Nasıl olur da yanımda oturur» diye düşünerek onu hor görür ve ona «Kalk git yanımdan» der.Bunun üzerine Allah o günün Peygamber'ine «Onlara yeni amel işlemeye başlamalarını söyle. Çünkü ben serseriye afvettim ve âbidin de işlediği amelleri sildim» diye bildirir.Başka bir rivayete göre de âbidin başı üzerinde gezen bulut, serserinin başı üzerine geçer.Bu hikâye sana Allah'ın kullarının kalblerine baktığını açıkça öğretir.Anlatıldığına göre Peygamberimize adamın birinin iyiliğinden bahsedildi. Günün birinde adamın kendisi çıkagelince sahabiler «Yâ Ra-sûlallah. işte sana bahsettiğimiz adam bu» dediler. Peygamber'imiz «Ben onun yüzünde şeytanî bir karanlık görüyorum» dedi adam selâm verip Peygamberimizin huzuruna çıkınca Peygamber'imiz ona «Sana Allah için soruyorum. Nefsin sana çevrenin en faziletli adamı olduğunu söylüyor» diye sordu. Adam «evet» diye cevap verdi.Demek ki, Peygamber'imiz adamın kalbinde saklı duran kötülüğü nübüvvet nuru sayesinde yüz karalığı olarak görmüştü.Sahabilerden Haris İbni Cüzuf Zubeydi (R.A.) der ki; «Kur'ân okuyucularının gülüne hali beni şaşırtır. İçlerinde öyleleri var ki. sen onu gülyüzle karşıladığın halde o sana ilmi ile minnet ederek asık çehre ile mukabele eder. Allâh bu gibilerin müslümanlar arasındaki sayısını çoğaltmasın.»Rivayete göre Ebû Zerr (R.A.) der ki: «Bir gün Peygamberimizin huzurunda biri ile tartışırken ona «Ey kadının siyah oğlu» dedim Bunun üzerine Peygamber'imiz bana dönerek «Yâ Ebû Zerr! Bardağı taşırdın. bardağı taşırdın! Beyazın oğlu ile karanın oğlu arasında üstünlük farkı yoktur.»Bunun üzerine yere yattım ve adama. «Gel. yüzüme bas» dedim.Hz. Ali (K.V.) buyurur ki. «Cehennemlik bir adam görmek isteyen kimse, karşısında ayakta duranlar varken oturan bir adama baksın.»Enes İbni Malik (R.A.) der ki; «Sahabilerin nazarında Peygamber'imizden daha sevgili bir insan yoktu, böyle iken O'nu görünce ayağa kalkmazlardı, çünkü bu davranıştan hoşlanmadığını bilirlerdi.»Peygamberimiz bazı vakitlerde sahabiler ile gurub halinde yürürken onları öne geçirerek aralarında yürürdü. Bu hareketinin hikmeti. ya onlara alçak gönüllülüğün güzel bir numunesini vermek veya şeytanın nefsine üfledebileceği kibir ve kendini beğenmişlik duygusunu silmek idi.Nitekim bu iki ihtimalden biri yüzünden olsa gerek, bir seferinde namaza dururken yeni elbisesini çıkarıp yerine eski elbisesini giymişti.

- 375 -

ELLİ YEDİNCİ BÖLÜM : TEVÂZU VE KANAATİN FAZİLETİ

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ulu Allah, karşısındakinin kusurunu hoş görenin itibarını yüceltir. Allah için ancak gönüllü davrananın. Allah derecesini yükseltir.» Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Herkesin yanbaşıda iki melek bulunur, bunlar kendisini kontrol eden bir gemi avuçlarında tutarlar. Eğer adam büyüklük taslarsa melekler gemi çekerek «Allah'ım, onu aşağı indir» diye dua ederler. Adam nefsinin alçaltınca melekler de «Allah'ım, onu yükselt» diye dua ederler.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Miskinliğe düşmeksizin alçak gönüllü o'abilen, biriktirdiği malı Allah'ın emri uyarınca kullanan, zavallılara ve düşkünlere acıyan, ilim ve idrak sahipleri ile düşüp kalkanlara müjdeler olsun!»Rivayete göre Peygamberimiz (S.A.S.) ashabından bir kac kişi ile birlikte evinde yemek yiyordu. Kapıya bir dilenci geldi, dilencinin vücudunda tiksindirici bir felç vardı, adama içeri girmesi için izin verdi. İçeri girince Peygamber'imiz adamı dizi üzerine oturttu. Sonra ona «ye» dedi. Galiba Kureyştî biri adamdan öğrenir gibi oldu. ondan tiksindiğini belirtti. Fakat o Kureyşli ölmeden önce aynı felce yakalandı.Peygamber'imiz (S.A.S) buyuruyor ki:«- Rabbim bana iki şey arasında -Rasûl bir kul olmakla Nebi bir Melek olmak arasında muhayyerlik verdi Ama, hangisini tercih edeceğimi bilemedim. Melekler arasında samimî dostum Cebrail idi, başımı kaldırıp ona baktım. bana «Rabbi'nin karşısında alçak gönüllü ol» dedi. Bunun üzerine ben de «Kul-peygamber olmak isterim» dedim.»Ulu Allah (C.C.) Hz. Musa'ya (A.S.) bildirdi ki. «Ben sadece

ululuğum önünde tevazu göstererek canlılarıma karşı büyüklük taslamayan ve korkumu kalbinden bırakmayanların namazını kabul ederim.»Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurdular:

«- Ululuk takvadır, şeref alçak gönüllülüktür ve kesin inanç da servettir.»Hz. İsa (A.S.) der ki; «Dünyada alçak gönüllü olanlara müjdeler olsun. Âhirette kürsî sahibi onlardır. Dünyada insanlar arasında arabuluculuk yapanlara ne mutlu, Kıyamet Günü «Firdevs»in vârisi onlar olacaklardır. Dünyâda kalbleri temiz olanlara ne 'mutlu! Kıyamet Günü Allah'ı onlar göreceklerdir.*Ulemadan biri dedi ki duyduğuma göre, Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyurmuştur.*- Ulu Allah bir kulu İslama hidâyet eder, ona yüz güzelliği verir ve ona kendisini beklemeyen bir mevki verir ve bunlarla birlikte ona alçak gönüllülük nasip ederse o kul Allah'ın, en seçkin kullarından olur.» Hz. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:e- Ulu Allah şu dört şeyi sadece sevdiklerine nasib eder:1 - Az konuşmak. O ibadetlerin başıdır, 2 - Allah'a güvenmek, 3 - Alçak gönüllülük, 4 - Dünyaya gönül bağlamamak.»Bildirildiğine göre, bir gün Peygamber'imiz yemekte iken başında kabuk bağlamış kellik bulunan siyahi bir adam çıkageldi. Kimin yanına oturduysa yanındaki yerinden kalkıp uzaklaştı. Bunun üzerine adamı Peygamberimiz yanına aldı, yine peygamber (S.A.S.) buyuruyor ki: «İnsanın, çevresince hor görülmesine yol açan bir kusur taşıyarak onun ile kendisinden elinde kibirlilik duygusunu gidermesi hoşuma gider.»Peygamber'imiz (S.A.S.) bir gün sahabelere «Ne için sizde ibadet tadı göremiyorum» der. Sahâbiler. «Yâ Rasûlellah, ibadetin tadı nedir» diye sorarlar. Peygamber'imiz «alçak gönüllülüktür» diye cevap verir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ümmetimin alçak gönüllülerini görünce onlara karşı siz de alçak gönüllü olunuz. Fakat ümmetimin kibirlilerini görünce siz de onlara tepeden bakın. Bu tutum onları horlar ve küçültür.»Şâirin biri ne güzel söyler: Alçak gönüllü ol ki, kendisi yükseklere olduğu haldeSu yüzünde göze görünen yıldız gibi olasin!Duman gibi olma ki, yükseltil kendiniHava tabakalarına doğru, oysa ki alçaktadır.»Kanaatin fazileti hakkında yukarda geçenlere ilâveten şu bilgi verilmiştir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Müminin yüceliği, başkalarına muhtaç olmamakladır.» Kanaatte hürriyet ve yücelik vardır. Bu yüzden «Herhangi bir kimseye karşı kendini ihtiyaçsız sayarsan, onun gibi olursun. Kime el açarsan aç, esiri olursun. Kime iyilik edersen efendisi olursun. İhtiyacını karşılayan az miktar seni azdıran çoktan daha hayırlıdır» demişler.Ehli hikmetten biri der ki. «Kanaatten daha üstün bir zenginlik ve maymun iştahlılıktan daha ağır bir fakirlik görmedim.»Şâir buna dâir şöyle der:«Kanaat bana ululuk elbisesi sağlamıştır.Hangi zenginlik kanaatten daha ulu olabilir!Onu kendine sermaye edin.Sonra da takvayı meta haline getir.Böylece çifte kazanç bularak dostu muhtaç olmazsın.Bir müddet sabrın karşılığı olarak da cennet nimetlerine kavuşursun.»Diğer bir şâir de şöyle der:«Nefsinin yetecek kadar ile yetinmesini sağla, yoksaSenden yeterli olandan daha çoğunu ister.Senin uzun ömrün ancak içinde yaşadığın saattir.»Diğer bir şâir de şöyle söylüyor:«Rızık senden uzaklaşınca sabırlı ol. Var olanla yetinerek o husûsda kanâat et. Onu kazanmak için kendini yorma. Eğer onda nasibin varsa sana ulaşır.»Diğer biri de der ki:«Alçakların avuçları seni susuz bırakırsa. Kanaat doyurma ve kandırmada sana yeterlidir Öyle bir erkek ol ki, ayağı toprakta. Himmət ve arzusu Süreyya'da olsun.»Başka bir şâir de der ki:«Ey kuvvete dayanarak rızık arayan kimse. Heyhat ki, sen asılsız kanaatlere saplanmışsın. Karayılan bütün gücüne rağmen çöl leşi yer. Oysa zayıflığına rağmen, sinek bal toplar.»Peygamber'imiz (S.A.S.) maddî darlığa düşünce ev halkına namaza kalkın buyurur. «Bana böyle emir verildi» diyerek şu âyeti okurdu: «- Ev halkına namazı emreyle ve bunda sebat et.»Şâirin biri der ki:

«Dünya ile onun süsleri üzerinde dolaşmayı bırak. Çoğa koşmak ve tamahkârlık aklını başından almasın. Kanaat bitmeyen bir servettir. „ Hey. geçimin fazlasını hepsi ele bırak.Allah'ın sana ayırdığı pay ile yetinerek razı ol !iyî düşününce öyle olmanın sana hiç bir faydası yoktur.»Diğer bir şâir de der ki:«Üzerine düşmeden sana gelen ile yetin

Rabb'imiz karıncayı bile unutmaz. Zaman sana yüzünü dönerek gelirse ayağa kalk. Yok eğer arkasını çevirirse sen de yat uyu.» Hikmet ehli «Ululuk. güzel kıyafetle değildir.» derler. Çünkü elbise giyinmenin zevkine dalmak ve süsler takıştırmak insanı öyle oyalar ki, dünyaya duyduğu meyil yüzünden dinî görevlerine aldırış etmez olur. böyle birinin kibirlilikten uzak kalması da çok zayıf bir ihtimaldir. Bir şâir şöyle der: «Dünyanın kuru bir lokmasına razıyım. Bir de kaba işlemeyen bir abasına, bu ikisinden başkasını istemem. Çünkü ben devrin kalıcı olmadığını gördüm. Devir ve ömrümün her ikisi de yok olucudurlar.»

- 379 -

ELLİ SEKİZİNCİ BÖLÜM:

DÜNYAYA ALDANMAK

Dünyanın bütün gelişmeleri hoş giden ve arzulanmayan durumlar olmak üzere ikiye ayrılır. Bu geliş, bütün yeryüzü halkı hesabına elverişli olmaz, hâkim olan Allah'ın hükmü uyarınca çeşitli mahiyetler kazanırlar. Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Rabb'in dileseydi, bütün insanları tek bir ümmet yapardı. Rabbinin rahmet ettikleri hariç, onlar farklı olmakta devam ederler. Rabb'inin «cehennemî cinlerden ve insanlardan doldururum» hükmü kesinleşti (223) Hûd Sûre-i Celilesi: 118-119.

Bir tefsir âlimine göre âyetteki «farklılık» varlık açısındandır ve insanların fakir ve zengin olmak üzere birbirinden farklı durumda olmaları belirtilmektedir. Buna göre dünyanın elverişli gelişmelerine muhatap olanlar ve Allah'ın imkân tanıdığı kimseler bu durumu şükür ile karşılayarak Allah'a çeşitli iyi ameller ile karşılık vermeleri ve dünyaya aldanmamaları gerekir. Böyle bir tutum, beklenmedik felâketlere karşı koruyucudur. Bu husûda Allah'ın âyeti yeterli bir uyarıdır:

(224) «- Ey insanlar, hiç şüphesiz, Allah'ın vâ'di kesindir.

Buna göre sakın dünya hayatı sizi aldatmasın.» Fâtır Sûre-i Celilesi: 5

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«Münafıklar mü'minlere «sizin ile birlikte değilmeydik» diye seslenirler. Mü'minler de «evet, fakat siz kendinizi fitneye düşürerek hep mü'minlerin kötülüğünü beklediniz. İslam hakkında şüpheye düştünüz. Sizi nefsinizin arzuları aldattı. Böylece Allah'ın hükmü geldi, ayartıcı şeytan sizi Allah'ın fırsat vermesine dayanarak aldattı.» (225) HacSid Sûre-i Celilesi; 14

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Akıllı başında kimselerin uykusu ve oruçsuz hali ne güzeldir. Ah-makların uyanık kalıp ibadet etmelerine ve çalışmalarında niçin gözleri acılsın? Allah korkusu ve kesin iman taşıyanın bir zerre kadarlık iyiliği, aldanmışların yeryüzü dolusu iyiliğinden daha üstündür.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Akıllı kimse nefsini hor görüp ölümden sonrası için amel işleyen kimsedir Aptal da nefsinin azgın arzularına kapılan ve Allah'dan uzun vadeli hayallerinin gerçekleşmesini dileyendir.» Bir şâir şöyle der: «Hoşuma giden bi' gelişmeye karşı dünyayı övenler Ömrüm hakkı için, çok geçmeden onu kınayacaklardır. O arka döndüğü zaman insan için hasret konusudur. Dönüp geldiğinde ise sıkıntılar artar.»

Başka bir şâir de şöyle der: «Allah'a yemin ederim ki, dünya baştanbaşa Bize kalsa ve rızkı da bol bol gelse, Şerefli bû insânın ona boyun eğmesi yerinde değildir. Nasıl yerinde olsun ki. o yarın bozulub gidecek bir meta'dır.» İbni Besam der ki: «Adı bâtsın, dünyanın ve onun günlerinin! Çünkü o üzüntü için yaratılmıştır. Sıkıntılar bir ân bile bitmez. Ne kırallar ve ne de idare edilenler hesabına. Şaşarım ona ve onun gerçekçiliğine! Ki o insanlara düşman olduğu halde herkes ona âşıktı Diğer bir şâir de der ki: «Dünya der ki: Zamanı şöyle görüyorum Alçaklara öncelikle rızık veriyor Şeref ve fazileti olanlara karşı elini sıkıyor. Ona dedim ki: Sözün özünü benden al. O kazancı haramda gördü. Bu yüzden pisi pisine bol bol verdi.» Diğer bir şâir de der ki: «Sor günler Kisra'ya Kayzer'e saraylara ve saraylılara ne yapmışlar Onların hepsini ayrılığa sürükledi mi? Ne akıllıyı ve ne de akılsızı bırakmaksızın!» Anlatıldığına göre bir Bedevi bir kabileye misafir olur. Ona yemek verirler, yemekten sonra kabilenin

çadırının gölgesinde uykuya yatar, uyurken çadırı sökerler, güneş başına vurunca uyanarak yola koyulur, yürürken der ki:«- Hey. gibi hey! başına çektiğin bir gölgeye benzer Günün birinde bu gölgenin kaybolması kaçınılmazdır.»Diğer bir şâir de şöyle der:Hey gidi hey! Dünya atlinin öğle sonu uykusu için indiği birkonaktır. Orada dinlenme ihtiyacını giderir ve sonra göçer.»Ehli hikmetten biri arkadaşına der ki. «Dua eden sana işittirdi isteyen de senden özür diledi. Fakat yardıma en muhtaç olanlar kesin imanını kaybedenler ve amelden uzak kalanlardır.»İbni Mes'ûd (R.A.) der ki, «İlim nâmına Allah korkusu kâfidir. Câhil nâmına da, «Allah'ın affına aldanmak kâfidir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Dünyayı seven ve ondan hoşnut olanın kalbinden Âhiret Korkusu çıkar.»Ehli hikmetten biri der ki. «Kul. elde edemediği dünyalıklara karşı duyduğu üzüntüden dolayı hesaba çekilir. Ele geçirdiği dünyalıklara karşı duyduğu sevinçten dolayı da hesaba çekilir.»İlk muslumahlar sizin haramlardan kaçındığınızdan daha şiddetle helâllerden uzak dururlardı. Sizin gözünüzle önemi olmayan bir çok şeyler onlarca mahvedici tehlikeler olarak kabul edilirdi. Halife Ömer İbni Abdülaziz {R.A.}sık sık şu beyitleri misâl olarak getirirdi. Bu beyitler Şâir Misar - İbni Keddâm'a aittir:«Ey aldanmış! Gündüzün vurdumduymazlık ve uykudur. Gecen de uykudur, mahvolman kaçınılmazdır. Sen ki gelip geçici olanlar oyalanıyorsun, hayallerle seviniyorsun. Rüya gören kimsenin, uykuda asılsız tatlarla oyalandığı gibi.» Dünyadaki bu oyalanışın yüzünden hoşlanmadığın bir âkibet ile karşılaşacaksın. Hayvanların dünyadaki hayatı böyledir.»

- 383 - +

ELLİ, DOKUZUNCU BÖLÜM

DÜNYANIN KÖTÜLÜĞÜ VE ONDAN SAKINDIRMAK

Ebu Ummet-ül Bahilî'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre Salebe İbni Hâtib Peygamber'imize «Yâ Rasûlellah. Allah'a duâ et de bana mal versin» dedi. Peygamber'imiz onun bu arzusunu «Yâ Salabe, şükrünü eda ettiğin az mal, şükrünü yerine getiremeyeceğin çok maldan daha iyidir» diye karşılık verdi. Salabe yine de «Yâ Rasûlellah, Allah'a duâ et de bana mal versin» diye ısrar etti. Peygamber'imiz ona «Yâ Satabe. beni misâl almak istemez misin? Allah'ın Rasûl'ü gibi olmak istemez misin? Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederek söylüyorum ki. dağların benim için altın ve gümüş olmasını dilesem, olurlardı» diye cevap buyurdu.Salabe bu sefer dedi ki. «Seni Hak dinle peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki. bana mal versin diye Allah'a duâ edersen, her hak sahibine hakkını vereceğim, şöyle şöyle yapacağım.»Bunun üzerine Peygamber'imiz «Allah'ım, Salebe'ye mal nasibeyle. diye duâ etti. Salebe de koyun edindi.Salebe'nin edindiği koyunlar böcek gibi üredi. Öyle ki. sürüsüne Medine dar geldiği için bir vadiye taşındı. Bu yüzden sadece öğle ve ikindiye cemaatle kılıp, diğer vakitler cemaatten geri kalmaya başladı. Bu arada sürü üremesine devam ettiği için Salebe başka bir yere taşınmak ihtiyacını duydu ve Cuma'dan başka hiç bir namazı cemaatle kılmamaya başladı.Derken sürü böcek gibi üremeye devam etti. Salebe de Cuma günleri kervanların yoluna çıkarak Medine'de olup bitenleri öğrenir oldu.Bir gün Peygamber'imiz «Salebe ne yapıyor?» diye sordu. O'na «Yâ Rasûlellah. sürü edinince Medine'ye sığmaz oldu» diye- başlayarak olup bitenleri bir bir anlattılar. Peygamber'imiz «Yazık Salebe'ye. yazık Salebe'ye. yazık Salebe'ye» diye buyurdu.

Bu sırada «Onların mallarından belirli bir sadaka al, böylece onları temizlemiş ve nefislerini arındırmış olursun. Onlar için duâ et. senin duan onları huzura kavuşturur» mealindeki âyet inerek zekât vermek farz kılındı. (226) Tevbe Sûre-i Celilesi: 103

Peygamber'imiz Cuheyne kabilesi ile Beni Suleym kabilesinden iki kişiye yazılı bir emirname verip zekât toplamakla görevlendirdi, onlara «Salebe Bin Hatib ile Beni Süleym'den falan adama verip zekâtlarını alın» diye emir verdi. Adamlar yola çıkıp Salebe'ye vardılar. Peygamber'imizin emirnamesini okuyarak kendisinden zekâtını vermesini istediler.Salebe tahsildarlara «Bu cizyeden başka bir şey değil, bu cizyeden başka bir şey değil, bu cizyenin kardeşidir, gidin işiniz bitince bana yine uğrayın» dedi.Bunun üzerine tahsildarlar Suleymrîye yöneldiler. Suleymî onların geldiğini duyunca

develerin en semizini seçerek onu zekâtlık olarak ayırdı ve tahsildarları onunla karşıladı. Tahsildarlar bunu görünce «En semiz deveyi vermek gerekli değil, o yüzden bunu senden almak istemiyoruz» dediler. Süleymî «Ne münasebet alın onu, ben gönül hoşnutluğu ile veriyorum. Onu siz alasınız diye ayırdım» dedi. Tahsildar görevlendirdikleri diğer zekâtları toplamayı bitirince geri dönerken Salebe'ye bir daha uğradılar, zekâtını vermesini istediler. Salebe bu sefer onlara «Yanınızdaki yazıyı gösterin» dedi. Yazıya göz atarken yine «Bu cizyenin kardeşidir, siz gidin, ben ne yapacağımı düşünüyüm» dedi. Tahsildarlar Peygamber'imize döndüler. O onları görür görmez daha kendileri ile konuşmadan «Yazıklar olsun Salebe'ye» dedi ve Süleymî'ye duâ etti. Tahsildarlar da Peygamber'imize gerek Salebe'nin ve gerekse Süleymî'nin nasıl davrandığını anlattılar. Bunun üzerine Allah (C.C.) Salebe hakkında:

«Onlardan bir kısmı «Eğer Allah bize mal bağışlarsa mutlaka zekât verir ve mutlaka salihlerden oluruz» diye söz verdiler. Fakat Allah onlara mal bağışlayınca onu cimrilik ettiler, arka dönüp sözlerinden caydılar. Allah da kendisine verdikleri sözden cayararak yalan söyledikleri için O'nun karşısına çıkacakları güne kadar kalblerine nifak ekmek suretiyle onları cezalandırdı» mealindeki âyet indi» (227) Tevbe Sûre-i Celilesi; 75-77

Bu sırada Peygamberimizin yanında bulunan Salebenin bir akrabası, inen âyeti duyunca Salebe'ye vararak ona «Yâ Salebe, anan ölesi, ulu Allah senin hakkında şöyle şöyle bir âyet indirdi» dedi. Bunun üzerine yola çıkan Salebe. Peygamberimize vararak zekâtını almasını istedi. Peygamberimiz kendisine «Allah, bana senden zekât almayı yasakladı» diye cevap verdi. Peygamberimizin bu cevabı üzerine Salebe başına toprak serpererek döğünmeye koyuldu. Peygamber'imiz o «İşte senin amelin, verdiğim emri yerine getirmedin» dedi. Peygamber'imiz vereceği zekâtı almak istemeyince Salebe evine döndü. Peygamber'imiz Âhirete geçünce Salebe, zekât borcunu Hz. Ebû Bekr'e getirdi, fakat Ebû Bekr de onu geri çevirdi. Arkasından Hz. Ömer'e getirince o da kabul etmedi. Hz. Osman'ın halifeliğe geçişinden sonra da Salebe öldü. Cerir'in rivayet ettiğine göre Leys der ki: «Adamın biri Hz. İsa'ya arkadaş olur, ona «Senin yanında sana yoldaş olabilir miyim» diye teklif eder. Teklifinin kabul edilmesi üzerine yola koyulurlar, bir nehrin kenarına varınca yemek molası için otururlar, yanlarında üç çörek vardır. İkisini yerler, birisi kalır, bu arada Hz. İsa nehre varıp su içmek üzere kalkar, su içip dönünce üçüncü çöreği bulamaz. Adama «çöreği kim aldı» diye sorar, adam «bilmiyorum» diye cevap verir. Yemekten sonra arkadaşları ile birlikte yola koyulur. Yolda iki yavrusu bir geyik görürler. Hz. İsa yavruslardan birini çağırır, yavru Hz. İsa'nın daveti üzerine yanına gelince onu keser, etinin bir kısmını kızartarak yerler. Yemekten sonra Hz. İsa geyik yavrusunun kalıntılarını «Allah'ın izni ile canlanıp kalk» ilet. yavru da derhal canlanıp kalkarak oradan uzaklaşır.

Bu olay üzerine Hz. İsa yoldaşına «Sana az önceki mucizeyi gösteren Allah için soruyorum, çöreği kim aldı?» der. Adam yine «bilmiyorum» diye cevap verir. Bir müddet sonra bir nehrin yanına varırlar. Hz. İsa adamın elinden tutarak su üstünde yürürler, karşıya geçerler. Nehri aşınca Hz. İsa «Az önceki mucizeyi sana gösteren Allah hakkı için sana soruyorum, üçüncü çöreği kim aldı» diye sorar, adam yine «bilmiyorum» diye cevap verir. Bir müddet sonra bir çöle varırlar ve otururlar. Hz. İsa bir yere kum ve toprak yığar, meydana gelen yığına Allah'ın izni ile «altın ol» der. Yığın da altın olur. Hz. İsa altın yığınının üçe bölerek adama «Üçte biri benim, üçte biri senin, öbür üçte biri de çöreği alanın» deyince adam «çöreği alan bendim» diye gerçeği itiraf eder. Bunun üzerine Hz. İsa «Altının hepsi senin olsun» diyerek ondan ayrılır. Adam altının başında dururken çölde yanına iki yolcu gelir. Gelenler kendisini öldürüp altını almak ister, adam «Onu aramızda üçe bölüşürüz, şimdi önce biriniz şehre varıp yiyecek bir şey alsın» diye teklif eder. Adamın teklifi kabul edilerek gelenlerden biri şehre gönderilir. Şehre giden adam yolda giderken «Niye altını onlar ile bölüşeyim, alacağım yiyeceğe zehir katar, onları öldürürüm, böylece altının hepsi bana kalır» diye düşünür ve dediği gibi yapmak üzere şehirden aldığı

yiyeceğe zehir katarak döner. Altının yanında kalanlar da «Niye ona altının üçte birini verelim, dönünce onu öldürür ve altını ikimiz paylaşırız» diye Konuşurlar. Adam dönünce onu öldürürler, fakat yiyeceği yeyince de kendileri ölür, böylece altın çöl ortasında ve her üçünün ölüsünün yanbaşıda sahipsiz kalır. Bu sırada Hz. İsa'nın yolu olay yerine yeniden uğrar, durumu görünce yanındakilere «İşte dünyâ budur, ondan sakının» der. Hikâyeye göre Zülkarneyn, yolculuklarından birinde hiç biri dünya nimetlerinden yararlanmayan bir kavim ile karşılaşır. Adamlar kendilerine birer mezar kazmışlar, sabah olunca herkes mezara girer, orayı süpürür ve orada ibadete koyulur, acıkınca da hayvanlar gibi baklagil otu oturlar, ayrıca bir çok bitkileri de kendilerine yasaklamışlardır. Zülkarneyn, kavmin pâdişâhına haber göndererek kendisi ile görüşmek istediğini bildirir, pâdişâh elçiye «Ona cevap olarak bildir ki. benim kendisinden bir isteğim yok, eğer kendisinin bir arzusu varsa gelsin» der. Zülkarneyn «Doğru söylüyor» diyerek pâdişâhın karşısına çıkar ve

«Bana gelesin diye sana elci gönderdim, gelmeyince işte ben geldim» der. Pâdişâh «Eğer senden bir istediğim olsaydı, gelirdim» der. Zülkarneyn der ki. «Niye hiç bir kavimde benzerini görmediğim bir takım şeyleri sizde görüyorum?» Pâdişâh «Gördüğün acayiplik nedir?» diye sorar. Zülkarneyn «Dünyalığınız ve hiç bir şeyiniz yok. niye altın gümüş edinip istifade etmiyorsunuz?» der. Pâdişâh «Biz altın ve gümüşten nefret ederiz. Çünkü insanın biraz altın veya gümüşü olunca nefsi kabarır ve daha fazlasını elde etmeye bakar.» Zülkarneyn «Peki. niye kendinize mezar kazmışsınız. sabah olunca her biriniz mezarına koşuyor, temizliyor ve orada, namaz kılıyor der» Padişah «Orasını gözönünde tutup dünya bize amel aşılama isteyince böylelikle nefsimizi firenlemek istedik» der. Zülkarneyn «Baklagil otlarından başka bir yiyeceğiniz olmadığını görüyorum. Niye hayvan edinip sütünü sağmıyor, onları binek olarak kullanmıyorsunuz» diye sorar. Padişah «Midelerimizi canlılara mezar yapmak istemiyoruz, bitkileri kendimize yeterli gördük, insana az miktarda bir yiyecek kâfidir. Hangi yiyecek olursa olsun, gırtlaktan geçtikten sonra bize göre hiç bir tadı yoktur» der. Bu sırada padişah elini Zülkarneyn'in arkasına doğru uzatarak bir kafa tası alır ve «kimdir bu. biliyor musun» diye sorar. Zülkameyn «Hayır, kimdir» der. Pâdişâh «Yeryüzünün hükümdarlarından biri, Allah ona halk üzerine saltanat vermiş, o da zulüm, haksızlık ve azgınlığa girmiş. Allah onu bu yolda görünce canını alıp başını gövdesinden ayırmış da yere atılmış bir taş gibi olmuş, ayrıca âhirette cezasını vermek üzere Allah onun işlediklerini de bir bir kayda geçirmiş» der. Padişâh sonra eline bir başka çürük kafa tası alarak «Yâ Zülkarneyn. kimdir bu, biliyor musun» diye sorar. Zülkarneyn «Hayır, bilmiyorum, kimdir» der. Pâdişâh «Bu da deminkin arkasından tahta gecen hükümdarın kafa tasıdır. Bu padişâh kendisinden öncekinin halka yaptığı zulmü, zorbalığı ve haksızlığı görmüş. O yüzden Allâh'dan korkup tevazu yolunu seçerek halkına karşı adaleti emretmiş, sonunda akıbeti gördüğün gibi olmuş. Allah âhiretinde karşılığını vermek üzere onun da amelini kayda geçirmiş» diye cevap verir. «Arkasından padişah Zülkarneyn'in başını işaret ederek «Bu kafa tası da deminkiler gibi olacak, ya Zülkarneyn. davranışlarına dikkat et» der. Bunun üzerine pâdişâha; «Bana arkadaş olur musun? Seni Allah'ın bana başısladığı servette kardeş, vezir ve ortak edinirim» diye teklif eder. Padişah «Ben ve sen birerada barınamayız» der. Zülkarneyn «Niye» diye sorar. Pâdişâh «Çünkü herkes sana düşman, bana dosttur» der. Zülkarneyn «niye» diye sorar. Pâdişâh «çünkü elindeki mevkii, mal ve dünyalık uğruna sana herkes diş biler. Bana bu hususta da düşman olan birinin olduğunu sanmıyorum, çünkü ben bunları terketmişim hiç bir şeyin ne yoksulluğunu ve ne de azlığını duyuyorum» diye cevap verdi. Şairin şu sözleri ne kadar güzeldir! «Ey dünya ve onun zilleti ile oyalanan. Ve gözlerini kırpmadan dünya nazlarına dalan kimse. Huzuruna varınca Allah'a ne diyeceksin?» Diğer bir şâir de şöyle der: «Câhillerin yükselişi ve faziletliilerin arkada kalışı yüzünden dünyaya sitem ettim. Bana «mazeretimi dinle» dedi. «Câhiller öz çocuklarını oldukları için onları yükselttim» «Takva ehli ise diğer kumamın çocuklarıdır.» Şair Mahmud-ü! Bahilî der ki: Hey gidi hey, dünya insan içinde herhalde bir

imtihan vesilesidir.İster gelsin, ister gitsin.Eğer gelirse sen de devamlı şükürü karşılaGiderse sabret ve tahammüllü ol

- 389 -

ALTMİŞİNCİ BÖLÜM

SADAKANIN FAZİLETİ

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kim helâl kazancından bir hurma tanesine denk gelecek kadar sadaka verirse -Zaten Allâh helâl kazançtan verümeyen sadakayı kabul etmez- Allah onu bereket ve hoşnutlukla kabul eder ve sizden biriniz tayını nasıl büyütüp çoğaltırsa o sadakayı öyle artırır da dağ gibi olur.»Kur'ân'ın şu âyetleri, bu hadîsinde delilidir: Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

(228) c- Kullarının tevbesini ancak Allah'ın kabul ettiğini ve sadakaları aldığını onlar bilmiyorlar mı? Hiç şüphesiz O, tevbeleri kabul eden ve rahim olandır Tevbe Sûre-i Celilesi; 104

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Allah faizi eritir ve sadakayı artırır» (229) Bakara Sûre-i Celilesi. 276

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Sadaka malı eksiltmez. Allah başkalarının kusurlarını başışlayanların itibarını arttırır. Allah'a karşı mütevâzi olan kulu. O, mutlaka yüceltir.»

Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Sadaka malda eksilme meydana getirmez. Kulun sadaka vermek üzere uzanan elindeki metâi Allâh'ın kudret eline düşer, (isteyenin eline geçmeden önce Allah tarafından kabul ve hoşnutlukla karşılanır.)İnsan muhtaç olmadığı halde dilenmek üzere bir kapı açarsa, Allah da ona yoksulluk kapısı açar.Kul «malım, malım» diye konuşur. Oysa ki, onun malı üçtür: 1) Yiyip bitirdiği, 2) Giyip yıprattığı, 3) Verip alakoyduğu. Gerisi ya elinden gider veya başkalarına kalır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah her birinizle arada tercüman bulunmaksızın konuşacaktır. O zaman kul sağına bakar, sadece yapmış olduklarını görür, soluna bakar, yine işlemiş olduklarını görür, önüne bakar, cehennemden başkasını görmez. Bir hurma kırıntısı vasıtasıyla bile olsa, cehennemden korununuz.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Bir hurma kırıntısı vasıtasıyla de olsa herkes kendini cehennemden korusun.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Su ateşi nasıl söndürürse sadaka da günahları öyle söndürür.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ya Kâ'b İbni Ucar'a Allah, haram ile beslenen et ve kanı cennete koymaz. Onlar cehenneme yaraşır. Ya Kâ'b, insanlar sabahleyin kendilerini kurtarmak hususunda iki türlü yola koyulurlar. Kimi nefsinin âzad eder, kimi kendini mahva sürükler. Ya Kâ'b, namaz Allah'a yaklaşma anlarıdır, oruç kalkandır, su nasıl ateşi söndürürse sadaka günahları öyle eritir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Sadaka Rabb'in gazabını söndürür, imansız ölmeyi önler.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah, sadaka sayesinde yetmiş türlü fena "ölümü kuldandan uzaklaştırır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah, insanlar hakkında hüküm verinceye kadar herkes sadakasının gölgesi altında kalır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kulun verdiği her sadaka, üzerinden yetmiş şeytanın uğursuzluğunu giderir.»Peygamberimize «en faziletli sadaka hangisidir» diye sorarlar.Peygamber'imiz, «Malı az olanın vermeye çalıştığıdır der. İlk önce bakmak zorunda olduklarından başla» der.

Peygamber'imiz, «Bir dirhem, yüz dirhemi geçti» buyurur.

Dinleyenlerden biri. «Bu nasıl olur, ya Rasûlellah» der. Peygamber'imiz sözlerine şöyle devam eder; «Adamın biri varlıklıdır, malının bir yerinden alıp yüz dirhem sadaka verir. Adamın birinin de yalnız iki dirhemi varken birini ayırıp sadaka olarak verir.»Peygamber'imiz (S.A.S) buyuruyor ki:«- Bir tırnak kadar bir şey bile verebiliyorsan, sakın senden bir şey isteyen boş çevirme.»Peygamber'imiz «Başka hiç bir gölgenin kalmadığı Kıyamet Günü Allah yedi kimseyi Arş'ın gölgesi altına alır» diye buyurduktan sonra bu yedi kimseden biri olarak «Sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek kadar gizli sadaka veren kimseyi sayar.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:»- İyilikler, kötü akıbetlerden korur. Gizli sadaka Rabb'in gazabını dindirir,

yakınlara iyilik etmek ömrü uzatır.»Taberanî'nin rivayet ettiğine göre yukardaki hadis şöyle biter: «- ... Her iyilik sadakadır, dünyada iyilik yapanlar Âhirette iyilik görürler. Dünyada kötülük işleyenler Âhirette kötülük görürler. Cennete ilk önce girecek olanlar iyilik yapanlardır.»Taberanî ve Ahmed ibni Hambel'e göre Peygamber'imize: «Sadaka nedir» diye sorarlar. Peygamber'imiz «Kat kat olan mükâfatlardır. Allah Katı'nda daha fazlası da vardır» buyurduktan sonra şu âyeti okudu:

- 1 Kimdir o ki, Allah'a menfâat beklemeksizin borç verir de Allah da onun verdiğini bir çok kat büyüterek mükâfatlandırır» (230) Bakara Sure-i Celilesi. 245

Peygamberimize «Yâ Rasûlallah, en faziletli sadaka hangisidir» diye sorarlar. Peygamber'imiz: «Fakire gizli verilen, yahud az maldan verilmeye çalışıldır» buyurduktan sonra şu âyeti okur:

«- Eğer sadakaları (zekâtları) aşikâre verirsiniz, ne güzel. Fakat onları gizler de fakirlere öyle verirsiniz, sizin için daha hayırlıdır. Bu sebeble. bir kısım günâhlarınızı bağışlar, O (Allah) yaptıklarınızın iç yüzünü (hakıyla) bilir» (231) Bakara Sure-i celilesi; 271

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Müslümana bir elbise giydiren kimse, onun üzerinde bir iplik veya yaması kaldıkça Allah'ın himayesi

altındadır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Bir müslüman çıplak bir müslümana elbise giydirirse, Allah ona Cennet ipeklilerinden giydirir. Kim aç bir müslümanı doyurursa Allah onu mühürlü Cennet şarabından

sular.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Fakire verilen sadaka bir sadakadır. Fakat yakına verilen sadaka; hem sadaka ve hem de sıla-ı rahim

olarak iki sadakadır.»Peygamber'imize: «En faziletli sadaka hangisidir»

diye sorarlar. Peygamber'imiz «İçinden sana kin besleyen akrabaya verilen sadakadır» diye cevap buyurur.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«H- Kim

süt veren bir deveyi sütü sağıldığı müddetçe ihtiyacı olan birisine verir, veya başkasına borç para verirse ve yahut da başkasına bir yular hediye ederse bir köle azad etmiş gibi sevap kazanır.»Peygamber'imiz

(S.A.S.) buyuruyor ki:«- Her verilen borç bir sadakadır.»Peygamber'imiz

(S.A.S.) buyuruyor ki:«- Mirac gecesi. Cennetin kapısında «he* sadakanın mükâfatı on kat. verilen borcun mükâfatı ise onsekiz kattır» diye yazılı

olduğunu gördüm.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Sıkıntıda olana kolaylık gösteren kimseye Allah, dünya ve âhirette kolaylık gösterir.»

Peygamberimize: «İslâm açısından en hayırlı davranışlar nelerdir?»

diye sorarlar. Peygamber'imiz «Yemek yedirmen ve tanıdığın tanımadığın

herkese selâm vermendir» buyurur.Sahâbilerden biri Peygamberimize: «Her şeyin aslı, kaynağ: nedir, bana bildir» der. Peygamber'imiz: «Her şey sudan yaratılmıştır» diye cevap buyurur. Soruyu soran sahâbi der ki

Peygamber'imize: «Bana işlediğim zaman Cennete girebileceğim bir şey söyle» dedim. Bana şu cevabı verdi: «Düşkünlere yemek yedir, selâm ver.

yakınlarına iyilik et, geceleri insanlar uykuda iken namaz kıl, selâmetle cennete girersin.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor, ki:«- Rahmeti

gerektiren şeylerden biri, müslüman fakirin karnını

doyurmaktır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Müslüman kardeşinin karnını doyuran ve kandırasiya ona su veren kimseyi Allah cehennemden

yetmiş hendeke uzaklaştırır, her iki hendeğin arası beş yüz senelik yol

mesafesidir.»Bir hadis-i şerifde şöyle buyurulmuştur:«- Kıyamet Günü Allah buyurur ki: «Ey ademoğlu! Hastalandım, ziyaretime gelmedin. Kul der ki.

«Sen âlemlerin Rabb'isin. benim seni ziyaret etmem nasıl sözkonusu

olabilir?» Ulu Allah buyurur ki: «Bilmiyor musun, filân kulum hastalandı da ziyaretine gitmedin.Bilmiyor musun ki. onu ziyaret etseydin. beni yanında

bulurdun.»Sonra: «Ey ademoğlu! Senden yemek istediğim halde bana yemek vermedin.» buyurur. Kul der ki: «Ya Rabb'i. sen âlemlerin Rabb'i iken sana

yemek vermem nasıl söz konusu olabilir!»Ulu Allah buyurur ki: «Bilmiyor musun, filân kulum senden istedi de ona yemek vermedin. Bilmiyor musun ki,

eğer ona yemek verseydin, onun karşılığını benim katımda bulurdun.»Sonra:

«Ey ademoğlu, senden su istedim vermedin.» Kul der ki: «Ya Rabb'i. sen

Âlemlerin Rabb'i iken benim su vermem nasıl olur?» Ulu Allah şöyle buyurur:

«Senden filân kulum su istedi de vermedin. Bilmiyor musun ki. eğer ona su verseydin, karşılığını benim katımda bulurdun.»

- 394 -

ALTMİŞ BİRİNCİ BÖLÜM

MÜSLÜMAN KARDEŞİNİN İHTİYACINI KARŞILAMAK

Ulu Allah (C.C.) buyurur ki:

c- Günah ve haddi aşmak üzerinde değil, iyilik ve takva üzerinde yardımlaşın.» (232) Maide Sûre-i Celilesi: 2

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Müslüman Kardeşi için, ona fayda sağlamak üzere adım atan kimseye Allâh Yolu'nda cihâd etmişlerin sevâbı vardır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah'ın öyle kulları vardır ki, onları insanların hacetlerini görmek için yaratmıştır, onlara cehennem azabı tattırmayacağına dair kendi kendine söz vermiştir Kıyamet Günü olunca onlar için nurdan koltuklar konur ve herkes hesap vermek ile meşgul iken onlar bu koltuklarda oturup Allah ile konuşurlar.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kim müslüman kardeşinin bir hacetine koşarsa işi görsün, görmesin. Allah onun geçmiş, gelecek bütün günâhlarını afveder ve kendisine iki berat yazar. Biri cehennemden, öbürü de münafıklıktan kurtulmak içindir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Müslüman kardeşinin bir işini gören kimsenin. Kıyamet Günü ben terazisinin yanbaşıyla dururum. Eğer sevabı ağır basarsa mesele yok. Değilse ona şefaatt ederim.»Enes İbni Mâlik'in (R.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz buyuruyor:«- Müslüman kardeşinin hacetini görmeye koşan kimseye, Allah adım başına yetmiş sevap yazar ve yetmiş günâhını siler. Eğer kardeşinin işi onun vasıtası ile görülürse anasından doğduğu gün gibi bütün günahlarından sıyrılır. Eğer bu arada ölürse hesabsız Cennete girer.» İbni Abbas'ın (R.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz buyuruyor: t- Kim müslüman kardeşinin bir işini görmek için onun ile birlikte yürür ve işinin olması için ona yol gösterirse Allah onunla cehennem arasına yedi hendeklik bir mesafe kor, her iki hendeğin arası yeryüzü ile gök arası kadar olur.»İbni Ömer'in (R.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz buyuruyor:«- Allah'ın bazı kavimlere öyle nimetleri vardır ki. başkalarının ihtiyaçlarına koştukları müddetçe ve bu işten bıkmadıkları sürece Allah o nimetleri devam ettirir, fakat onlar yardımlaşma görevini savsaklayınca o nimetlerini ellerinden alıp başka kavimlere verir.»Peygamber'imiz sahâbilerle: «Arslan kükrerken ne demek ister, biliyor musunuz?» diye sorar. Sahabiler: «Allah ve O'nun Rasûlü bilir» derler. Peygamber'imiz buyurur ki: «Arslan kükrerken «Allah'ım, beni iyilik edenlerden birinin üzerine salma» der.Hz. Ali'nin (K.V.) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Biriniz bir işi görmek isteyince, perşembe günü sabahleyin erken yola çıksın. Evden çıkarken «Âmenerrasûlü» âyetlerini, «âyetülkürsi» yi, «innâenzelnâhu» sûresi ile «fatiha» sûresini okusun. Çünkü bu âyetlerde hem dünya hem de Âhiret hacetleri vardır.»Abdullah İbni Hasan İbni Hüseyin (R.A.) der ki: «Bir işim için bir gün, halife Ömer İbni Abdülâziz'in makamına varmıştım. Bana dedi ki. «Bana. bir işin düşerse biri ile haber gönder, veya mektûb yaz. Çünkü Allah'ın seni kapımda görmesinden utanıyorum.»Hz. Ali (K.V.) buyurur ki: «Her sesi duyacak kadar işitmesi geniş olan Allah'a yemin ederek söylüyorum ki. başkasının kalbine sevinç salan kimse hesabına. Allah" o sevinçten bir lütuf yaratır. Adamın kalbine sıkıntı girince bu lütuf su gibi sızarak onun kalbine girer ve yabancı deve kovar gibi adamın kalbindeki sıkıntıyı kovar.Bir işin görülmemesi, onu lââyık olmayandan istemekten daha ehvendir.»Kardeşinden sık sık hacet isteme. Çünkü buzağı anasını sık sık emmeye kalkışınca anası onu sürer.»Şairin bu konudaki sözü ne güzeldir:«Sakin iyilik âdetini hic kimseye karşı kesmeElinden geldikçe ve günler birbirini kovaladıkça.Allah'ın sana yaptığı ihsanı hatırla.Çünkü O başkalarını sana muhtaç kıldı, seni başkalarına değit.»

Diğer bir şâir de şöyle der:«Elinden geldiği kadar hacet bitir Kardeşinin sıkıntısını giderici ol. Çünkü kişinin en hayırlı günü. Başkalarının işini gördüğü gündür.»Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«-

Elinden hayır çıkanlara ne mutlu.' Elinden kötülük çıkanlara da yazıklar olsun!»

- 397 -

ALTMİŞ İKİNCİ BÖLÜM

ABDESTİN FAZİLETİ

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kim güzelce abdesi alıp iki rek'at namaz kılsa ve her ikisinde de içinde dünya ile ilgili bir endişe taşımazsa, anasından doğduğu gün gibi günâhlarından sıyrılır.»Diğer bir rivayete göre hadisin son kısmı şöyledir:«- ...Ve her ikisinde de bir hata işlemediği takdirde geçmiş günahları afvedilir.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah'ın günahları bağışlamasına ve dereceleri yükseltmesine yol açan ibâdetlerini size bildireyim mi? «Kötü işlerin ardından hemen abdest almak, câmilere doğru yürümek ve bir namazı kılınca diğer vakti beklemektir. Bunlar can kurtaran halatıdır.» (Peygamberimiz son cümleyi üç kere tekrarladı.)Peygamber'imiz bir gün abdest azalarını birer kere yıkayarak abdest aldı ve: «Bu şekilde alınacak abdest, Allah'ın namazı kabul etmesinin asgari şartıdır» buyurdu. Sonra azalarını ikişer kere yıkayarak abdest aldı ve: «Azalarını ikişer sefer yıkayarak abdest alana Allah iki kat ecir verir» diye buyurdu. Daha sonra azalarını üçer kere yıkayarak abdest aldı ve «Abdestin bu şekli, benim ve benden önceki peygamberlerin ve dostum Halil İbrahim'in (A.S.) abdest şeklidir» buyurdu.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Abdest alırken Allah'ın adını anan kimsenin Allah bütün vücûdunu temizler. Fakat Allah'ın adını zikretmeden abdest alan kimsenin sadece su dokunan âzaları temizlenir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Abdestli iken abdest alanın amel defterine on iyilik yazılır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Abdest üzerine abdest almak, nûr üzerine nurdur.»Bütün bu hadisler, mü'minleri abdest tazelemeye teşvik eder.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Müslüman kul, abdest alırken ağzına su verince ağızdaki günâhlar çıkıp kaybolur, burnuna su verince burnunun günahları çıkıp kaybolur, yüzünü yıkayınca göz kapaklarının kenarlarına kadar yüzünün bütün günahları süzülüp gider.Ellerini yıkayınca tırnak altlarına kadar bütün ellerinin günâhları süzülüp gider, başına su verince de kulak altlarına kadar başının bütün günâhları süzülüp çıkar, ayaklarını yıkayınca da tırnak aralarına kadar ayaklarının bütün günâhları süzülüp çıkar. Bundan sonra camiye kadar yürüyüp namaz kılması kendi için fazladan bir sevap olur.»Peygamber'imizin: «Abdestli oruçlu gibidir» buyurduğu rivayet edilir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kim güzelce abdest aldıktan sonra gözünü göğze kaldırarak «eşhedü ellâilâhe illellahu vahdehû lâşerike lehû ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve rasûlühû (Şehadet ederim ki, bir olan Allah'dan başka ilâh yoktur. O'nun ortağı yoktur. Muhammed (S.A.S.) de O'nun kulu ve rasûlüdür» derse istediğinden içeri girebileceği sekiz Cennet kapısı açılır.»Hz. Ömer (R.A.) buyuruyor ki; «Düzgün bir abdest şeytanı senden kovar.»Mücâhid (R.A.) buyurur ki; «Abdestsiz ve tevbesiz, zikirsiz uyumamayı başarabilenler bu alışkanlığı devam ettirmelidirler, çünkü ruhları hangi durumda alınırsa aynı vaziyette yeniden dirilirler.»Rivayet edildiğine göre Hz Ömer Peygamber'imizin sahâbilerinden birini Kâ'be örtüsü için Mısır'a gönderir, adam Şam dolaylarında bir keşiş manastırı yakınında konaklar. Keşiş ondan daha âlim değildir.Hz. Ömer'in (R.A.) elçisi, keşiş ile karşılaşır onun bilgisinden faydalanmak ister, keşişe gelir, manastırın kapısını çalar, fakat uzun müddet kapı açılmaz.Sonra kapı açılıp keşişin yanına girince ona bazı sualler sorarak ilminin derecesini ölçmek ister, aldığı cevaplar hoşuna gider, bu arada kapıda uzun müddet bekletilmesinden dolayı keşişe şikâyetinde bulunur.Keşiş onun şikâyetine şöyle cevap verir: Kapımıza yöneldiğinde seni hükümdar edasında gördüğümüz için senden korktuk, seni kapıda bekletmemizin sebebi. Allah Hz. Musa'ya: «Ya Mûsâ, bir hükümdar tarafından korkutulduğun zaman sen ve ev halkın hemen abdest alın. çünkü abdestliler benim himayem altına girerek korktuklarından emin olurlar» diye buyurdu. Biz de. kendim ve ev halkı abdest alıp namaz kılarak senin korkundan emin oluncaya kadar kapıyı yüzüne kapattık, sonra açtık.*

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NAMAZIN FAZİLETİ

Namaz, ibâdetlerin en faziletlisi olduğu için, Allah'ın Kitabı'na uyarak bu hususu yeniden teşvik ediyoruz. Bu husûsda daha önceki bahiste belirttiklerimize itâve yapacağız. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «Hiç bir kula kıldığı iki rek'at namaz için verilen izinden daha değerli bir başış verilmiş değildir.» Muhammed İbni Şirin (R.A.) buyurur ki; «İki rek'at namazla cennet arasında tercih kullanmak durumunda kalsam, iki rek'at namazla Cennete tercih ederim. Çünkü iki rek'at namazda Allah'ın rızası. Cennette ise benim hoşnutluğum bahis mevzuudur.» Bildirildiğine göre Ulu Allah (C.C.) yedi kat gökleri yaratınca melekler ile doldurdu ve hiç bir an ara vermeksizin onları namaz kılarak ibadet etmeye memur kıldı. Her gök halkına bir türlü ibâdet emretti: Birinci semâdakilere Sûr'a üfleninceye kadar ayakta dikilmeyi, bazı semâ ehline rûku'u. bazılarına secdeyi, diğer bazılarına da O'nun heybeti karşısında kanadlarını yere sererek ibadet etmeyi, emir buyurdu. İlliyyûn Melekleri ile Arş Melekleri Arş'ın etrafında dolanarak Allâh'ı hamd ile teşbih ederler, yeryüzündekiler hesabına O'ndan afv dilerler. Ulu Allah bütün bunları mü'minlere ikram olmak üzere bir namazda toplamıştır. Tâ ki gök halkının ibadetlerinin hepsinden, içinde birer numune bulunsun. Ayrıca namazda Kur'ân okumayı ilâve etti ve kullardan da bu ibâdete şükretmeyi istedi, bu şükür, namazı, şartları ve ölçüleri nisbetince kılmakla yerine getirilebilir. Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Onlar ki. gaybe inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine verdiğimiz rızkın bir kısmını fakirlere verirler» Bakara Sûre-i Celilesi; 3

c- Namazı dosdoğru kılın, zekât verin ve rukûa varanlar ile birlikte rûkûa varın» Bakara Sûre-i Celilesi: 43

- Namazı dosdoğru kıl» (235) İsra Sûre-i Celilesi: 78

- Fakat onlardan ilimde yüksek dereceye erenler ile mü'minler, sana indirilen Kur'ân ile senden evvel gelen kitaplara inanırlar. Onlar namazı dosdoğru kılanlar, zekât verenler, Allah'a ve Âhîret Günü'ne inananlardır, işte onlara biz büyük ecir vereceğiz.» Nisa Sûre-i Celilesi: 162

Kur'ânda nerede namazdan bahsedilmişse «dosdoğru kılmak» kaydına bağlandığını görürsün. Buna karşılık münafıklardan bahsederken Ulu Allah şöyle buyuruyor:

- Namazlarının şuurunda olmayan namaz kılıcıların vay haline!» (237) Maun Sûre-i Celilesi; 4-5

Görülüyor ki. Ulu Allah, mü'minlerden; «Namazı dosdoğru kılanlar» diye bahsederken münafıklardan sadece «namaz kılanlar» diye bahsetmektedir. Bunun sebebi, namazı kılanlar çok olmakla birlikte «namazı dosdoğru» kılanların az olduğunu belirtmektir. Sıradan gafiller işledikleri amelleri, geleneğe uymak için işler ve ibadetleri Allah'a takdim edileceği gün «Kabûl edilir mi. edilmez mi?» diye düşünmezler. Rivayete göre, nitekim Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «İçinizden öyleleri vardır ki, kıldıkları namazların sadece üçte biri, veya dörtte biri veyahut beşte biri yahud da altıda biri... (Peygamber'imiz onda bire kadar çıkmıştır) yazılır.» Peygamber'imiz bu hadisi ile namazların ancak şuurlu olarak kılınanlarının yazılacağını açıklamak istemiştir. Rivayete göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Allah'a kalbi ile yönelerek iki rek'at namaz kılan kimse anasından doğduğu gün gibi günâhlarından sıyrılır.» Kulun namaz kılması ancak kalbiyle Allah'a yöneldiği zaman büyük önem taşır. İçi vesveseler ile oyalanarak namaza bütün varlığı ile kendini vermezse şöyle birinin durumuna düşer; Bir adam düşünün ki. kusurunu başışlamak için hükümdarın kapısına varmış, içeri alınarak huzuruna dikilmiştir. Hükümdar yanına gelince sağa sola bakmaya başlamış ve hükümdar da onun dileğini yerine getirmemiştir. Çünkü hükümdar, kendisine verilen önemin derecesine göre. dilekleri karşılar. İşte namaz da buna benzer, insan namaza durunca onun şuurundan uzak kaldığı takdirde, kıldığı namaz kabul

olunmaz.Bilesin ki. namaz bir padişah tarafından verilen düğün ziyafetine benzer, orada herkese açık. çeşitli tat ve faydası olan her türlü yiyecek ve içecek bulunur. Namaz da böyledir. Allah, insanları çeşitli davranış ve zikirleri biraraya getirerek ona davet etmiş, ibadetin çeşitli tatlarına birarada kavuşsunlar diye onlara bu ibadeti sunmuştur. Onun içindeki hareketler ziyafetteki yemeklere, zikirler ise içeceklere benzer.Derler ki namazda onikibin haslet vardır. Sonra bu onikibin haslet oniki haslette biraraya getirilmiştir. Şimdi namaz kılmak isteyen kimse

eksiksiz bir namaz kılmak için bu oniki hasleti birarada bulundurmak mecburiyetindedir.Bu oniki hasletin altısı namazdan önce, altısı da namazın içindedir:

- 1 - İlim: Çünkü Peygamber'imiz (S.A.S.) «Bilerek işlenen az amel. cahilce işlenen çok amelden daha hayırlıdır» buyurur.
- 2 - Abdest: Peygamber'imiz «temizlenmeksizin namaz olmaz» buyurmuştur.
  - 3- Elbise: Ulu Allah: «Ey ademoğulları, her mescidde zinetinizi takının» buyurur (1) A'raf Sûre-i Celilesi; 31
Buradaki «ziynetinizi takının» : «her namaz vakti elbisenizi giyinin» demektir.
  - 4- Vakti gözetmek: Ulu Allah «Hiç şüphesiz, namaz mü'minler üzerinde vakitleri belirli bir farzdır» buyuruyor Nisa Sûre-i Celilesi: 103
  - 5- Kibleye yönelmek Ulu Allah: «Namazda yüzünü Mescid-i Haram yönüne döndür. Nerede olursanız olun, yüzlerinizi çevirin» buyuruyor (3) Bakara Sûre-i Celilesi: 144
- 6- Niyyet: Çünkü Peygamber'imiz: «Ameller niyetlere bağlıdır. Herkes niyet ederse onu elde eder» buyuruyor.
- 7- Tekbir almak: Çünkü Peygamber'imiz «Tekbir alınca namaz dışı her şey haram olur, selâm verince bu yasak sona erer» buyuruyor.
- 8- Ayakta dikilmek. Nitekim Ulu Allah: «Allah için ayakta dikilerek dua edin» buyuruyor. Bu «Ayakta namaz kılın» demektir. (4) Bakara Sûre-i Celilesi. 288
  - 9- Fatiha sûresini okumak: Nitekim Ulu Allah «Sonra Kur'ân'dan kolayınıza ge'eni okuyun» buyuruyor. Muzemimi Sûre-i Celilesi; 20
  - 10- Rukûa varmak: Nitekim Ulu Allah «namazı dosdoğru kılın, zekât verin ve rukûa varanlar ile birlikte rukûa varın» buyuruyor Bakara Sûre-i Celilesi;: 43
  - 11 Secdeye varmak: Nitekim Ulu Allah «Ey mü'minler, rukûo varın, secde edin, Rabb'inize ibadet edin, hayırlı işler işleyin» buyuruyor (7) Hacc Sûre-i Celilesi: 77
- 12 - Tahiyâtta oturmak» Peygamber'imiz {S.A.S.) «Kişi son secdeden başını kaldırıp ettihiyyâtü okuyacak kadar bir zaman oturunca namazı sona erer» buyuruyor.İşte bu oniki şart biraraya gelince bunların kemâl derecesi kazanabilmesi için mühür mesabesinde ihlâs gerekir. Nitekim Ulu Allah buyuruyor ki:

«- Kâfirlerin canı sıkılsa da dinde yalnız Allah'a yönelerek ihlâsla O'na dua edin» (8) "Mü'min Sûre-i Celilesi: 14

Namazın birinci hasleti ve şartı olan ilim üçe ayrılır:1 - Namazın farz ve sünnetlerini birbirinden ayırdedebilmek.2 - Abdestin farz ve sünnetlerini bilmek. Çünkü bu namazın tamamındandır.3 - Şeytanın tuzaklarını bilip önemle onlara karşı koymak.

Abdest üç şey sayesinde tamam olur.1 - Kalbi kin. kıskançlık ve bozukluktan arındırmak,2 - Bedeni günahlardan temizlemek,3 - Abdest âzâlarını, suyu israf etmeksizin iyice yıkamak.

Elbise de üç şey ile tamam olur:1 - Kazancın helâl olması,2 - Pislikten arındırılmuş olması.3 - Sünnete uygun olması, büyüklük taslamak ve çalım satmak edası taşımaması.

Vakti gözetmek dahi şu üç şey sayesinde yerine getirilir:1 - Vaktin girişini gözetlemek üzere gözün güneşte, ayda ve yıldızda olması,2 - Kulağın ezanda olması.> 3 -- Kalbin daima vaktin girmesini düşünür halde bulunması.

Kibleye durmak da üç şey sayesinde eksiksiz olur:1 - Yüzünü kibleye çevirmek.2 - Kalbini Allah'a yöneltmek,3 - Allâh'dan korku duyarak nefsi küçük görmek.

Niyet de üç şey sayesinde kemâl vasfı kazanır:1 - Hangi namazı kıldığını bilmek,2 - Allah'ın huzurunda durduğunu, O'nun seni gördüğünü bilerek çekingenlik duygusu içinde dikilmek,3 - Allah'ın senin kalbinde saklı tuttuğun her duyguyu bildiğini bilerek dünya ile ilgili düşüncelerden uzak durmak,

Tekbir'in eksiksiz olması da üç şeye bağlıdır:1 - Kararlı ve doğru bir tekbir getirmek,2 - Ellerini kulak hizasına kadar kaldırmak.3 - Uyanık bir kalble ve hürmet edası taşıyarak tekbir almak.

Ayakta dikilmenin (Kıyamın) kâmil olabilmesi de üç şeye dayanır:1 - Gözlerini secde yerine dikmek,2 - Kalbini Allah'a vermek. 3 - Sağa - sola bakınmamak.

Kur'an okumanın kusursuzluğu da üç şarta bağlıdır:1 - Kelimeleri gevelemeden, âyet sırasına uyarak Fatiha suresini doğru okumak,2 - Düşünerek ve âyetlerin mânâsının şuurunda olarak okumak,3 - Okuduğuna göre amel etmek.

Rükûun kusursuzluğu da üç şeye bağlıdır:1- Sırtını düz tutmak, fazla eğip veya fazla doğru durmamak,2 - Parmaklarını açarak ellerini diz kapaklarına dayamak.3 - Rükû hâlinde vücûdun durulmasını sağlayarak, vakar ve hürmet içinde teşbih cümlelerini okumak.

Secdenin kusursuzluğu da üç şarta bağlıdır:1 - Elleri kulakların hizasında yere koymak,2 - Dirsekleri yere yaymak,3 - Secde halinde vücûdun durulmasını sağlayarak hürmetle teşbih cümlelerini okumak.

Ettehiyât'a oturmanın kusursuzluğu da üç şeye bağlıdır:1 - Sağ ayağının bilekten aşağısını bükerek sol ayak üzerine oturmak,2 - Hürmet içinde Ettehiyyatü'yü okumak, kendin ve bütün müminler için duâ etmek.3 - Âdabına uyarak selâm vermektir.

Adaba uygun selâm da sağa verdiğin selâmın o tarafta bulunan koruyucu melekler ile. erkek ve kadın müminlere olduğunu, sola verdiğin selâmın da yine soldaki koruyucu meleklerle, erkek ve kadın mü'minlere yöneldiğini şuurlu bir niyetle yapmana bağlıdır.

Kusursuz ihlâs da üç şeye bağlıdır:1 - Kıldığın namazla insanların teveccühünü değil, Allah'ın rızasını aramak.2 - Başarıyı Allâh'dan bilmek.3 - Kıyamet Günü'ne götüresiye kadar namazı korumak. Çünkü Ulu Allah «iyilik işleyen» dememiş, «iyilik getiren» buyurmuştur.

- 405 -

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KIYAMETİN DEHŞETLERİ

Rivayete göre Hz. Ayşe (R. Anha) buyurur ki; Peygamberimize «Yâ Rasûlellah. Kıyamet Günü sevenler birbirlerini hatırlarlar mı» diye sordum. Bana şu cevâbı verdi; «Üç yerde hayır. Birincisi, Mizan karşısında, iyiliklerin ağır mı,, yoksa hafif mi geleceği belli oluncaya kadar; İkincisi amel defterleri uçururken. Herkes amel defterim acaba sağımdan mı, yoksa solundan mı verilecek diye beklerken. Üçüncüsü de cehennemden uzun /bir boyun çıkarak bir takım kimselerin boyunlarına dolanarak şu üç kimseye musallat edildim: Allah ile birlikte başka bir ilâha tapana bütün zâlim ve zorbalara ve hesaplaşma gününe inanmayanlara derken, bu kimseleri kışkaca alarak cehennemden derinliklerine atar.Cehennemde kıldan ince, kılıçtan keskin bir köprü vardır. Üzerinde sivri demirden çengeller ve dikenler vardır. Bu köprüden insanlar, kimi çakan şimşek, kimi. esen rüzgâr gibi... geçeceklerdir.»Hz. Ebü Hureyre (R.A.) der ki: Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurdu: «Ulu Allah gökleri ve yeri yaratınca Sûr'u yaratıp İsrâfil'in eline verdi, o da onu ağızına koyarak «Ne zaman üfleme emri alacağım» diye bakışlarını Arş'a dikmiş beklemektedir. Ben O'na «Ya Rasûlellah. «Sûr nedir» diye sordum. Bana «Nurdan bir boynuzdur» diye cevap verdi. Ben O'na: «Yâ Rasûlellah, nasıl bir şeydir» diye sordum. O da bana: «Geniş çaplı bir daire şeklindedir. Beni Hak dinle Peygamber olarak gönderen Allah adına yemin ederek söylüyorum ki. çapı yerle gök arası genişliğindedir.İsrâfil bu sûra üç kere üfler: Birinci üfleme ürkütmek, ikinci üfleme canlıların

hepsini öldürmek, üçüncü üfleme de yeniden diriliş içindir. „ Üçüncü üfleyişten sonra ruhlar ortaya çıkarak gök ile yer arasını arılar gibi doldururlar ve genizlerden cesedlere girerler. Toprağı yarılarak yerden ilk çıkacak olan benim.»Başka bir hadiste bildirildiğine göre Ulu Allah. Cebrail. Mikâil ve İsrail'i yeniden diriltince bunlar hemen yanlarına Burak'ı ve bir kat cennet elbisesi olarak Peygamber'imizin kabri başına inerler. O sırada kabrin toprağı yarılarak derhal açılır. Peygamber'imiz Cebrail'e bakar ve «Bu hangi gündür?» diye sorar. Cebrail de O'na: «Bu gün Kıyamet Günü'dür. bugün haşır günüdür; bugün karar günüdür» diye cevap verir. . Peygamber'imiz «ya Cebrail, Allah ümmetime ne yaptı» diye sorar. Cebrail de «Müjdeler olsun, sana üzerindeki toprak ilk açılan sensin.» diye cevap verir.Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Peygamber'imiz buyurmuştur ki:«- Ulu Allah buyurur ki; «Ey insanlar ve cinler! Ben size gereken nasihati vermiştim. İşte şimdi amelleriniz defterlerinizde yazılı. İyilik bulan Allah'a hamd etsin. Başka türlüünü bulan da kendinden başkasını kınamasın.»Anlatıldığına göre bir gün Yahya İbni Muaz-el Razrın (R.A.) bulunduğu mecliste:

«O gün takva sahiplerini Allah huzuruna binekli olarak toplar ve günahkârları cehenneme yaya ve susuz olarak sevkederiz»mealindeki âyetler okununca o şöyle der: (9) Meryem Sûre-i Celilesi; 85-86
- Ey insanlar!. Bir dakika, bir dakika! Yarın mahşerin durak yerinde hep biraraya geleceksiniz. Her yönden gurup' gurup gelerek Allah'ın huzuruna tek tek dikileceksiniz. Kelime kelime yaptıklarınızdan hesaba çekileceksiniz. Ermişler Allah'a binekti olarak, günahkârlar da Allah'ın azabına yaya ve susuz olarak götürülecek. Ve bölük bölük cehenneme gireceklerdir!Kardeşlerim! önünüzde sizin hesabınıza göre elli bin sene uzunluğunda bir gün var. o gün «sarsıntı günü», «yaklaşan gün»dür. «bütün insanlar o gün Allah'ın huzurunda dikileceklerdir», «o gün. hayıflanma ve pişmanlık günü», «tartışma ve hesaplaşma günü», «hesaplaşma günü», «feryad günü», «geleceği kesin bir gün», «kalb çarpıntısı günü», «yeniden dirilme günü», «herkesin kendi elleri ile işlediklerine bakacağı bir gün», «aldanma günü», «kimi yüzlerin ağardığı ve kimisinin de karardığı gün». «Allah'ın Huzûru'na temiz kalble gelenlerden başka malın, çoluk-çocuğun fayda sağlamadığı bir gün», «zâlimlere mazeretlerinin fayda .vermediği, kendileri için fena yerleşme yeri hazırlanan bir gün»dür.Mukatıl İbni Süleyman (R.A.) der ki: «İnsanlar Kıyamet Günü, hiç konuşmadan yüz yıl beklerler, yüz yıl da karanlıkta şaşkınlık içinde geçer, yüz yıl .da dalga dalga birbirine sürtünerek Allah'ın Huzurunda çekişirler. Kıyamet Günü. sizin hesabınıza göre elli bin yıl uzunluğuna olmasına rağmen ihlâslı bir mü'mine en kısa bir namaz süresi gibi gelir.»Peygamber'imiz {S.A.S.) buyuruyor ki:«- Şu dört şeyden hesaba çekilmeden kulun ayakları kaymaz:1 - ömrünü nerede harcadığından,2 - Vücûdunu nerede yıprattığından,3 - İlmi ile nasıl amel ettiğinden.4 - Malını nereden kazanıp, nerede harcadığından»
Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:. «- Her peygamber'in mutlaka kabul olan bir duası vardır, hepsi bu haklarını dünyada kullandı. Ben duâ hakkımı Kıyamet Günü ümmetime şefa'at etmek için sakladım.»Allah'ımız! Rasûlellah'ın. Katı'ndaki itibâr hakkı için O'nun şefaatine bizi eriştir!.

- 408 -

ALTMİŞ BEŞİNCİ BÖLÜM

CEHENNEM VE MİZÂN'IN SIFATLARI

Bu mevzuda bazı noktalarına daha önce temas etmiş olmamıza rağmen, faydayı tamamlamak için yeniden ele almakta mahzur görmedik. Ola ki. bozulmuş ve gaafil gönüllere tekrarlanan nasihatler kâr eder.Bu husus Ulu Allah (C.C.) Kur'ân'ın bir çok yerinde cehennemin korkunçluğu ile Kıyamet şiddetlerine büyük önem vermiştir, öyle ki Allah Taâla'nın bu beyanatı akli başında insanların kalplerine en büyük tesiri yapmış, ahiretin faydalı ve kalıcılığını; onun dışındaki her şeyin hiçliğine tercih etmiştir.Cehennemin nasıl bir yer olduğu konusuna gelince Allah cümlemizi başış ve keremi ile oradan korusun. Hadiste bildirildiğine göre orası simsiyah ve karanlıktır. ışığ» ve alevi yoktur. Cehennemin yedi kapısı vardır. Her kapının üzerinde yetmiş bin dağ vardır, her dağın üzerinde yetmiş bin ateşten tepe vardır,

her ateşli tepe üzerinde yetmiş bin ateş çukuru vardır. Her ateş çukurunda yetmiş bin ateş vadisi bulunur. Her vadiye yetmiş bin ateşten köşk. her köşkte yetmiş bin ateş evi. her evde yetmiş bin yılan ile yetmiş bin akrep, her akrebin yetmiş bin kuyruğu vardır. Her kuyrukta yetmiş bin boğumu, her boğumda da yetmiş bin testi dolusu zehir bulunur.

Kıyamet Günü olunca cehennemin örtüsü açılır ve ondan insanlarla cinlerin sağından solundan, önünden, arkasından ve tepeleri üzerinden uçuşan birtakım çadırlar çıkar. İnsanlar ile cinler bu manzarayı görünce dizüstü çökerek hep birlikte «Allah'ım, bizi kurtar» diye çığlık atarlar. Müslim'in rivayete ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurur: «— Kıyamet Günü cehennem her birinden yetmiş bin meleğin tuttuğu yetmiş bin yedek ile çekilerek getirilir.» Bir hadiste Peygamber'imiz (S.A.S.) «Cehennemde iri, sert. Allah'ın kendilerine verdiği emrine isyan etmeyen verilen emri olduğu gibi uygulayan melekler görevlendirilmiştir.» mealindeki âyette iri kıyımlılıkları belirtilen cehennem zebanileri hakkında buyurur ki: (10) Tahrîm Sûre-i Celilesi; 6.

«— Bu meleklerden her birinin iki omuz başı bir yıllık yol mesafesi kadardır. Her birinin öyle bir kuvveti var ki, elindeki demir topuz ile bir dağa vursa onu paramparça eder. Her darbesi ile yetmiş bin kişiyi cehennemin derinliklerine atar.»

(11) «— Cehennemde ondokuz melek görevlidir» mealindeki âyet, zebanilerin ileri gelenlerinin sayısını belirtir, yoksa cehennemdeki bütün görevli meleklerin sayısını Allah'dan başka kimse bilmez. Müdessir Sûre-i Celilesi; 30

Nitekim Ulu Allah «Rabb'inin askerlerinin sayısını yalnız O bilir.» buyurur. (12) Müdessir Sûre-i Celilesi; 31

İbni Abbas'a (R.A.) cehennemin genişliği sorulunca «Vallahi, genişliğinin ne kadar olduğunu bilmiyorum. Fakat öğrendiğimize göre her cehennem zebanisinin kulak memesi ile ensesinin arası yetmiş yıllık yol mesafesindedir, cehennemde kan ve irin ırmakları akar» diye cevap vermiştir: Tirmizî'nin rivayet ettiği bir hadise göre cehennem çadırlarının duvar kalınlığı kırk yıllık yol mesafesindedir. Müslim'in rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:

«— Sizin şu ateşiniz, cehennem ateşinin yetmişte biri şiddetindedir. Sahâbiler «Ya tam olsaydı nasıl olacaktı» diye sordular. Peygamberimiz «Bu ateşin ısısı altmış dokuz kat arttırılmıştır.» Her katın sıcaklığı dünya ateşi kadardır.» diye cevap verdi. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «— Cehennemliklerden biri avucunu dünyalılara uzatsa hararetinden bütün dünya yanardı. Cehennem zebanilerinden biri dışarı çıksa da insanlar onu görse. Allah'ın onun üzerinde beliren gazabı yüzünden bütün insanlar derhal ölüvereceklerdi.» Peygamber'imiz bir gün sahâbileri ile birlikte otururken derin bir gürültü duyuldu. Peygamber'imiz «Bu gürültünün ne olduğunu biliyor musunuz» diye sordu. Sahabiler «Allah ve Rasûl'ü bilir» diye cevap verince Peygamber'imiz «Yetmiş sene önce cehenneme bir taş atılmıştı, şu ana kadar yol alıyordu, duyduğunuz bu gürültü o taşın dibe vurma sesidir» diye buyurdu. Hz. Ömer (R.A.) buyurur ki: «Cehennemi sık sık hatırlayın. Çünkü harareti çok yüksek, dibi çok derin ve topuzları demirdendir.» İbni Abbas'a göre:

«Cehennem kendilerini uzaktan görünce (cehennemlikler) onun uğultu ve homurtusunu duyarlar» mealindeki âyet hatırlatılarak kendisine: «Cehennemin gözleri mi var ki diye soruldu (13) Furkan Sure-i Celilesi; 12

O da dedi ki: «Tabii var. Peygamberimizin «Bile bile bana yalan söz isnad eden kimse, cehennemin iki gözü arasında kendisine yer ayırsın» şeklindeki hadisini duymadınız mı? O zaman Peygamber'imize «Yâ Rasûlellah, cehennemin gözleri mi var?» diye sorulmuştu. Peygamberimiz «Yoksa kendilerini uzaktan gördüğü zaman (cehennemlikler) onun uğultu ve homurtusunu duyarlar» mealindeki âyeti duymadınız mı?» diye cevap verilmişti. Aşağıdaki hadis bu gerçeği teyid eder: «— Cehennemden bir boyun çıkar, onun gören iki gözü ve konuşan dili vardır.» bu gün ben Allah'a başka bir ilâhı ortak koşanlar üzerine musallat edildim» der, o cehennemlikleri susam tanelerini görüp kapan kuştan daha iyi görür.» Mizân'ın nasıl olduğuna gelince; Hadis-i

şerifde bildirildiğine göre onun iyilikler kefesi nurdan ve günahlar kefesi karanlıktandır. Tirmizî'nin rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz buyuruyor ki: «— Cennet Arş'ın sağında, cehennem de solunda kurulur. Mizân'ın iyilikler kefesi Arş'ın sağında, günahlar kefesiye solunda bulunur. Böylece cennet iyilikler kefesi karşısına, cehennem de kötülükler kefesi karşısına düşer.» İbni Abbas (R.A.) derdi ki; «İyilikler ile günahlar iki kefesi ve bir dili olan bir Mizân'da tartılır. Kıyomet Günü. Allah kulların amellerini tartmak isteyince onları maddeleştirir.»

- 411 -

ALTMİŞ ALTINCI BÖLÜM

KİBİR VE KEMDİNİ BEĞENMİŞLİĞİN KÖTÜLÜĞÜ

Allah beni ve seni dünya ve âhiretin iyiliğine kavuştursun. Bilesin ki. büyüklük taslamak ve kendini beğenmişlik faziletleri siler ve alçaklık kazandırır. Nasihat dinlemeyi ve terbiye edilmeyi engelleyen bir rezalet olmak için sana kâfidir. Bu yüzdendir ki. mütefekkirler «İlim haya ile büyüklük taslama arasında barınamaz. Sel yüksek binalara nastl düşmansa ilim de böbürlenene öyle düşmandır» derler. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «— Kalbinde zerre kadar büyüklük duygusu bulunan kimse, cennete giremez.» Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «— Büyüklük taslama niyeti ile elbisesini yerde sürükleyen yüzüne Allah bakmaz.» Ehli hikmet derler ki. «Büyüklük duygusu ile saltanat bir arada devam etmez.» Ulu Allah (C.C.) kibirle kargaşalık çıkarmayı yanyana zikrederek şöyle buyurmuştur:

«— Bu âhiret yurdudur. Biz onu yeryüzünde büyüklük taslamak ve kargaşalık çıkarmak peşinde koşmayanlara nasib ederiz.» (14) Kasas Sûre-i Celilesi; 83

Yine Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki: «— Yeryüzünde boşu boşuna büyüklük taslayanların dikkatlerini âyetlerimden alakoyacağım da onlar bütün âyetlerimi görseler bile inanmayacaklar.» (15) Araf Sûre-i Celilesi; K5

Ehli hikmetten biri der ki. «Bana karşı büyüklük taslayan herkesin durumunun tersine döndüğü ve ondakinin bana geçtiğini yani benim ona karşı büyüklenmeye başladığımı gördüm.» İbni Avane en çok büyüklük taslayan kimselerdendi. Rivayete göre bir gün hizmetçisinden su ister, hizmetçi «peki» der; bunun üzerine İbni Avane ancak «hayır» diyebilecek durumda olanlar «peki» diyebilir, hizmetçiye çıkışır ve tokatlamalarını emrederek dövdürür; İbni Avane bir çiftçi çağırarak onunla konuşmuş, sözü bitince su istemiş, ve onunla konuştuğu için öğrenerek ağzını çalkalamış. Bu husûsda «falan kimse, kendini öyle yücelere çıkardı ki. düşse paramparça olur» derler. Meşhur dil âlimi Câhîz der ki; «Kureyş kabilesinden büyüklük taslamada meşhur olanlar Beni Mahzum ve Beni Umsyye oymakları, Araplar arasında ise Beni Cafer Bin Küâb. Beni Zeraret İbni Adiy oymaklarıdır. Pers hükümdarları (Kisralar) ise kendilerini ilâh, halkı da köle olarak görürlerdi.» Kibirliliği ile meşhur Beni Abdud'dar oymağından birine. «Halifeyi görmeye niçin gelmiyorsun» diye sorarlar. «Köprünün, şerefimi çekemeyeceğinden korkuyorum» diye böbürlenir. Haccac İbni Artat'a «Niçin cemaatle namaz kılmaya gelmiyorsun?» diye sorarlar. «Bakkal takımının beni sıkıştıracağından çekiniyorum» diye cevap verir. Anlatıldığına göre. Yemen ileri gelenlerinden Vali İbni Hlar Peygam-ber'imize gelir, Peygamber'imiz de ona bir miktar mirî arazisi tahsis eder. Muaviye'yi de «ayırdığım araziye kendisine göster ve üzerine yaz» diyerek yanına katar. Sıcak bir günde yola çıkarlar. Muaviye Valinin devesini arkasından yürüdüğü için güneşten bunalır. «Beni devenin arkasına al» diye teklif eder. Vali «Sen hükümdarın yanına bineceklerden değilsin» diyerek onu reddeder. Bunun üzerine Muaviye «Bari ayakkabılarını bana ver» der. Vali bu isteğe de «Ey Ebû Sufyanoğlu, senden ayakkabılarımı esirgeyecek kadar cimri değilim, fakat ayakkabılarımı giydiğinin. Yemen kabileleri arasında yayılmasından hoşlanmam. Sen devemin gölgesinden yürü, bu şeref sana yeter» diye cevap verir.

Söylendiğine göre sözü edilen Vâil, Hz. Muaviye'nin halifelik devrine yetişir, bir gün halifeyi ziyaret etmeye varınca Hz. Muaviye onu koltuk

üzerine oturtarak kendisiyle konuşur. Mesrur İbni Hind. adamın birine «Beni tanıyor musun?» diye sorar, adam «Hayır» diye cevap verir. Adamın cevabı üzerine «Ben Mesrur İbni Hind'im» diye kendini tanıtır. adam yine «Seni tanımıyorum» deyince ona «Ay'ı tanımayanları Allah kahretsin» diye çıkışır. Şâir şöyle der: «Kendini beğenmişlik kuruntusuna tutulan aptala deyiniz ki; Kendini beğenmişliğin zararını bilsen ona kalkışmazdın. Kendini beğenmişlik dini zedeler, aklı zayıflatır. Şerefi düşürür, hey kendine gel!» Derler ki: «Ancak düşkün ruhlular büyüklük taslar ve alçak gönüllüler mutlaka yüce ruhlu, kimselerdir.» Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Üç şey mahvedicidir: Boyun eğilen pintilik, isteklerine uyulan nefis ve insanın kendini beğenmesi.» Abdullah İbni Amr'in rivayet ettiğine göre. Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Hz. Nuh. ölmek üzere iken iki oğlunu yanına çağırarak onlara şu nasihatte bulunur, «size iki şeyi emreder ve iki şeyden sakınmanızı isterim. Allah'a ortak koşmaktan ve büyüklük taslamaktan uzak durunuz. Emrettiğim şeylere gelince birincisi «Lâilâhe illallah'ı dilinizden düşürmeyin. Çünkü göklerde ve yerde olan her şey terazinin bir kefesine. «Lâilâhe illallah» cümlesi de öbür kefesine konsa ikincisi ağır basar. Gökler ile yeryüzü bir araya gelerek bir çember teşkil etse de bu çemberin üzerine «lâilâhe illellah» cümleleri konsa, çember üzerine binen ağırlığın altında kırılır. İkinci olarak da sık sık «sübhanellâhi ve!- hamdülillâhi» deyiniz. Çünkü bu cümle canlı - cansız her varlığın duasıdır ve canlıların rızkı bu duâ sayesinde. » Hz. İsa (A.S.) der ki. «Allah'ın Kitabı'nı öğrenen ve zorba olarak ölmeyen kimseye ne mutlu!» Anlatıldığına göre Abdullah İbni Selâm (R.A.) bir gün odun yüklü alarak çarşıdan geçiyordu. «Niye böyle yapıyorsun, senin buna ihtiyacın yok» diyenlere «nefsimden kibiri kovmak istedim» diye cevap verir. Kurtubî tefsirinde:

«Gizlenmesi gereken zinetleri bilinsin diye ayaklarını yere sert basmasınlar» (16) Kur'an-ı Kerim / Nur Sûresi. 31. mealindeki âyet hakkında denir ki; «kadınlar bu hareketi böbürlenmek erkeklere gösteriş olsun diye yaparlarsa davranışları haramdır.» Aynı şekide erkeklerin de çalım satmak gayesi ile yere sert Basmaları da haramdır, çünkü büyüklük taslamak büyük günahlardandır.»

- 415 -

ALTMİŞ SEKİZİNCİ BÖLÜM

HARAM YEMEK

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Ey imân edenler, karşılıklı rıza ile yapılan bir ticarete dayanmaksızın birbirinizin malını meşru olmayan yollarla aranızda yemeyin» (17) Kur'an-ı Kerim / Nisa Sûresi. 29.

Âyette geçen «gayri meşru yollardan» ifâdesinden ne kastedildiği hakkında çeşitli görüşler vardır. Kimi bu ifadeden maksat «faizdir», kimi «kumardır», kimi «zorla ev soymadır», kimi «hırsızlıktır», kimi «emânete hıyanettir», kimi «yalancı şahitliktir» ve kimi de «yalan yere yemin ederek başkasının malını almaktır» der. İbni Abbas (R.A.) «Şuradaki maksad, karşılıksız olarak ele geçirilen her çeşit maldır» der. İleri sürüldüğüne göre yukardaki âyet indikten sonra sahâbiler başkasının evinde bir şey yemekten kaçınmaya başladılar da üzerine:

(18) «Amanın, topalın, hastanın ve kendinizin evinizden, babanızın, ananızın, kardeşinizin. kız kardeşinizin, amcalarınızın, dayılarınızın, anahtarı elinize verilmiş, yakın dostlarınızın evlerinden yemek yemenizin hiç bir mahzuru yoktur» Kur'an-ı Kerim / Nur Sûresi. 61. mealindeki âyet inmiştir

Bazılarına göre de maksat, «hileli sözleşmeler»dir. Bu husûstaki en yerinde Söz İbni Mes'ûd' (R.A.) un «Bu yasak, ne yürürlükten kalkmış ve ne de Kıyamete kadar yürürlükten kalkacak olan muhkem bir hükümdür.» şeklindeki ifadesidir. Çünkü «gayri meşru yollardan mal yemek, haksız yere ele geçirilen her şeyi içine alır, isterse zorla el konma, hıyanet, hırsızlık, kumar ve kandırma gibi zulüm yolu ile olsun, isterse hileli sözleşme gibi aldatma ve dolandırma yolu ile olsun. Bazı âlimlerin «Bir insanın kendi malını haram yerlerde

harcaması da bu âyetin muhtevası içine girer» şeklindeki sözleri de bu görüşü destekler.Âyetin «ticaret yolu ile olmaksızın» ifâdesi, dil bilgisi yönünden «is-tisna-ı munkatı «bağımsız istisna) dır. Çünkü ticâretin hiç bir mânâda «gayrı meşru yollar» ile ilgisi yoktur. »Ticaret» her ne kadar karşılıklı tavizlere dayalı sözleşmelere mahsus ise de borç ve hibe gibi münasebetler de başka deliller ile ona eklenmiştir. Âyetteki «karşılıklı rıza» ifadesi «hoşnutlukta, gönüllü olarak» elemektir.Âyette mo!ın sırf «yenmesinden» söz edilmesi. sınıflayıcı bir kayıt değil, en çok bilinen faydelenma şekli olduğundan dolaydır, «yetimlerin mallarını gayrı meşru şekilde yiyenler, karınlarında yanan ateşten başka bir şey yemezler» mealindeki âyetin üslûbu da bu inceliğe dayanır.Bu bahisdeki hadisler çoktur, biz bir kısmını hatırlatalım. Ebû Hureyre'nin (R.A.) rivayet ettiğine göre Peygamber'imiz {S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah paktır ve sırf pâk olanı kabul eder. Allah «ey Peygamberler, temiz şeylerden yiyin ve iyi ameller işleyin» buyurmuş. Allah peygamberlere ne emretti ise mü'minlere de onu emreder. Keza «Ey mü'mînler, size verdiğimiz rızıkların pâk olanlarından yiyin» buyurmuştur (19 - 20). (19) Kur'an-ı Kerim / Mumînün Sûresi. 51.(20) Kur'an-ı Kerim / Bakara Sûresi. 172.

Bir adam düşünün ki, uzun müddet yoldadır, üstü başı toz toprak, kir içindedir. Bu durumda iken ellerini göğse kaldırarak «Yâ Rabbi, ya Rabbi» diye duâ eder, oysa ki, yediği, içtiği, giydiği haramdır. Hep haram ile beslenmiştir, böylesinin duası hiç kabul olunur mu?»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: . .«Helâli aramak, her müslümanın üzerine farzdır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Helâli aramak, farz ibadetlerin hemen ardından gelen bir farzdır.»Peygamber'imiz bir gün «Helâl yiyen, sünnete uygun amel işleyen ve kimseye kötülüğü dokunmayan kimse cennete girer» buyurdu. Bunun üzerine sahâbiler «Yâ Rasûlellah. böyleleri bugün ümmetin içinde çoktur» dediler, Peygamber'imiz «Benden sonraki devirlerde de olacaktır» buyurdu.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Dört şey sende varsa dünyada elde edemediğin hic bir şey sana zarar vermez. Bunlar; emâneti korumak, doğru konuşmak, iyi huy ve helâl lokmadır.»Peygamber'imiz {S.A.S.) buyuruyor ki:c- Kazancı temiz, kalbi doğru dış görünüşü şerefli, insanlara kötülüğü dokunmaz olan kimseye ne mutlu, ilmî ile amel eden. malının ihtiyaçtan fazlasını dağıtan ve lüzumsuz yere konuşmaz olanlara ne mutlu!»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:€- Ya Sa'd' Yiyeceğini pâk eyle ki. duası kabul edilenlerden olasın. Muhammed'in (S.A.S.) varlığın: kudret elinde tutan Allah'ın adına yemin ederek söylüyorum ki, midesine haram lokma indiren kulun ibadeti kırk gün kabul olmaz. Eti haram ile beslenen kula cehennem ateşi daha lâyıktır.»Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:€- Emânete riâyet etmeyenin dîni yoktur, onun ne namazı ve ne de zekâtı kabul olunur. Kim haram bir mal elde eder de bu yoldan (meselâ) bir,gömlek giyerse o gömleği sırtından atmadıkça namazı kabul edilmez. Hiç şüphesiz, Allâh sırtında haram gömlek bulunan "kimsenin namazını veya başka bir amelini kabul etmekten yüce ve uludur.»İbni Ömer (R.A.) der ki; «Peygamber'imiz «kim on dirheme bir elbise satın alsa da bu on dirhemin bir dirhemi haram ofsa elbise üzerinde oldukça, Allah onun namazını kabul etmez» buyurmuştur. Sonra iki parmağını kulaklarına tıkayarak bu sözleri Peygamber'imizden duymadıysam, her iki kulağım sağır olsun» dedi.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Bir kimse çalınmış bir malı bile bile satın alsa, onun günah ve ayıbına ortak olur.»Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:«- Nefsimi kudret elinde tutan Allah'ın adına yemin ederek söylüyorum ki. herhangi biriniz ağzına haram lokma koyacağına, eline ip alıp dağa çıkması ve odun kesip sırtında taşıyarak ekmeğini kazanması daha hayırlıdır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:€- Kim haram mal biriktirip sonra da sadaka olarak dağıtsa, hiç bir sevap kazanamaz ve vebali de boynunda olur.»

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kim haramdan mal kazanır da onunla köle âzâd eder veya yakınlarına iyilik ederse vebâli üzerinde olur.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah,, aranızda rızkınızı

bölüştürdüğü gibi huylarını da bölüştürmüştür. Allah, dünyayı sevdiğine de sevmediğine de verir, fakat dini yalnız sevdiğine verir. Buna göre Allah, dini kime verirse onu seviyor demektir.»Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederek söylüyorum ki. kulun kalbi temiz ve dili doğru olmadıkça müslüman olamaz, komşusu zararından emin olmadıkça da mü'min olamaz.»Sahâbiler «Zarardan kasdın nedir, yâ Rasûlellah» diye sorarlar. Peygamber'imiz sözlerine şöyle devam eder:«- Zararından kasdim. onun hiyanet ve zâlimliliğidir. Haram yollardan kazanarak sadaka verenin sadakası kabul olunmaz. Böyle bir maldan yapılan hayır da kabul olunmaz.İnsan böyle bir malı arkada bırakarak ölürse ona cehennem azığı olur. Allah, kötüyü kötü ile değil, kötüyü iyi ile giderir, pislik pisliği gideremez.»Peygamberimize insanların cehenneme girmesine en çok sebep olan şeylerin neler olduğu soruldu. Peygamberimiz «dil ve edep yeri» diye cevap verdi. İnsanların cennete girmesine en çok vesile olan şeylerin ne olduğu soruldu. Peygamber'imiz «Allah korkusu ile huy güzelliği» diye cevap verdi.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü şu dört şeyden hesaba çekilmedikçe kulun ayakları kaymaz:1 - Ömrünü nerede harcadığından,2 - Gençliğini nerede yıprattığından,3 - Malını nasıl kazanıp, nerelerde harcadığından,4 - İlmi ile ne yolda amel işlediğinden.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Dünya yeşil ve tatlıdır. Kim orada helâlden mal kazanıp yerinde harcarsa Allah ona sevap verir ve cennetine koyar. Kim orada helâl olmayan yollardan mal kazanıp yanlış yerlerde harcarsa. Allah onu azab yurduna atar. Allah ve Rasûl'ünün malına göz diken nicelerine Kıyamet Günü cehennem ateşi vardır.

Böyleleri için Ulu Allah buyurur ki:

«Allah kime hidâyet vermişse, o doğru yoldadır, kimi saptırmışsa O'ndan başka koruyucu bulamazlar. Onları bir, Kıyamet Günü, kör, dilsiz ve sağır olarak Mahşer'e getiririz. Onların yeri cehennemdir, oranın ateşi hafifledikçe alevlerini arttırırız.» (21) İsrâ Sûre-i Celilesi; 97

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Haram ife beslenen kan ve et. Cennete giremez, onlar cehenneme yakışırlar.»Peygamber'imiz {S.A.S.) buyuruyor ki:«- Haramdan meydana gelerek geüsenher et parçası cehenneme daha lâıyk olur. Haram ile beslenen vücüd cennete giremez!»

- 423 -

YETMİŞİNCİ BÖLÜM

KUL HAKLARI BABINDA

Başlıca kul hakları şunlardır:«1 - Müslüman kardeşinle karşılaşınca ona selâm vermen,2 - Seni davet edince davetine icabet etmen,3 - Aksırıp «elhamdüüllâh» denince onu «yerhamukellâh» diye cevaplandırman,4 - Hastalanınca ziyaretine varman.5 - Ölünce, cenazesinde bulunman.6 - Senin üzerine yemin ettiği zaman onu haklı çıkarman,7 - Senden nasihat isteyince ona nasihat vermen,8 - Yokluğunda ona arka çıkman,9 - Kendin için ne dilersen onun için de aynı şeyi istemen,10 - Kendi hesabına neden hoşlanmıyorsan onun için de hoşlanmaman.}Bunların hepsi hadisler ile bildirilmiştir.Peygamber'imiz fS.A.S.) buyuruyor ki:•- Şu dört şey müslümanların senin üzerindeki haklarındandır:1 - İyi yolda olanlarını desteklemen,2 - Günahkârları için afv dilemen,3 - Doğru yola sırt çevirenleri Hakka çağırman,4 - Tевbe edenleri sevmen.»İbni Abbas (R.A.) «Mü'minler birbirlerine karşı merhametlidirler» (23) Fetih Sûre-i Celilesi: 29.

mealindeki âyet hakkında der ki: «Mü'minlerin iyi yolda olanı kötü yolda olanı için kötüsü de iyisi için duâ eder. Muhammed ümmeti içinde kötü olan. iyi yolda olanlara bakınca «Allah'ım, şuna nasip ettiğin iyiliği daha da artır, o yoldan ayrılmamasını temin eyle ve bize de fayda sağlamasını nasib eyle» der. İyi yolda olan kötü yolda olanı görünce «Allah'ım, buna hidâyet ver. kendisine tevbe nasip eyle ve eğriliğini kendisine başışla» der.

Müslümanların karşılıklı haklarından biri de her müslümanın kendi hesabına ne diliyorsa bütün mü'minler için de aynı şeyi istemesi, kendi hesabına hoşlanmadığı şeyi mü'minler için de istememesi olduğunu belirtmiştik.«Nitekim Numen İbni Beşir der ki, «Ben Rasûlellah'i (S.A.S.) şöyle buyururken işittim:c- Mü'minler karşılıklı sevgi ve birbirlerini

kayıрма bakımından bir ceset gibidirler. Azalarından biri rahatsız olunca bütün azalârin ateşi yükselerek ve uykusuz kalarak rahatsız azanın acısını paylaşırlar. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Mü'min, mü'mine karşı her parçasıyla birbirini ayakta tutan bir bina gibidir. » Müslümanın müslümana karşı haklarından biri de. hiç bir müslümanı söz ve davranışla üzmemektir. Nitekim Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Müslüman eli ve dili ile müslümanlara zarar vermeyendir. » Peygamber'imiz örnek davranış ve huyları tanıtan uzun bir hadisinin bir yerinde şöyle buyurur: «- ...Eğer elinden geliyorsa» insanları kötülükten vazgeçirmeye çalış, bu hareket senin nefsin hesabına verdiği bir sadakadır... » Yine Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Müslümanların en faziletlisi, eli ve dili ile müslümanları incit-meyendir. » Peygamber'imiz bir gün sahabilere «Müslüman kimdir, bilir misiniz» diye sorar. Sahâbiler «Allah ve Resulü bilir» diye cevap verirler. Peygamber'imiz «Müslüman, eli ve dili ile müslümanları incitmeyendir» buyurur. Sahâbiler «Peki, mü'min kimdir?» diye sorarlar. Peygamber'imiz «Mü'minlerin kendisine malları ve canları konusunda güvendikleri kimsedir» diye buyurur. Sahâbiler «Peki. Muhacir kimdir?» diye sorarlar. Peygamber'imiz «Kötülükten kaçınan ve sakınandır» diye buyurur. Sahâbilerden biri «Yâ Rasûlellah, peki İslâm nedir?» diye sorar. Peygamber'imiz ona «Kalbini Allah'a teslim etmen, gerek elinle ve gerek dilinle müslümanları incitmemendir» diye cevap buyurur. Mücâhid (R.A.) der ki: «Cehennemliklere öyle bir uyuz musallat edilir ki. her birinin vücûdunu kaşırmaktan derisi soyulup kemikleri meydana çıkar. Bu arada «Ey falan oğlu filân, bu kaşıntı canını acıtıyor mu» diye bir ses duyulur. Adam «Evet» diye cevap verir. Gizli ses de ona «Bu eziyet, müslümanlara çektiymiş olduğun acının karşılığıdır» diye cevap verir.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Adamın birini cennette gezinir gördüm, buna sebep yol üzerinde gelip geçenlere zahmet verdiği için kestiği bir ağaçtı. » Sahâbilerden Ebû Hureyre (R.A.) bir gün Peygamberimize «Yâ Rasûlellah bana faydalı bir şey öğret» der. Peygamberimiz de ona «Müslümanların gelip geçtiği yoldan engel ve takıntıları kaldırı» diye cevap verir. Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Müslümanların yolundan engel ve eziyet teşkil eden şeyleri atan kimseye Allah bir iyilik yazar. Allah'ın hesabına iyilik yazdığı; kimsenin ise cennete girmesi kesinlik kazanandır. » Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Din kardeşine rahatsız edici nazarla bakmak, müslümana helal değildir. ». Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Müslümanın müslümanı yıldırması, korkutması helâl değildir. » Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Allah. mü'minleri üzmemekten hoşlanmaz » Rebi İbni Heysem (R.A.) der ki. «insanlar iki türlüdür: Mü'min ve sapık. Mü'min ise onu üzme. Sapıksa ona uyma. » Müslümanın müslüman üzerindeki haklarından biri de, müslümana karşı alçak gönüllü davranmak. ona karşı büyüklük taslamamaktır. çünkü «Allah böbürleneni ve kendini beğenmişleri sevmez. » Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Ulu Allah bana bildirdi ki. «Birbirinize karşı alçak gönüllü olun ki. kimse size karşı üstünlük taslamasın. Buna rağmen biri üstünlük taslamaya kalkışırsa. karşısındaki bunu hoş görsün. » Nitekim Ulu Allah. Peygamber'ine buyuruyor ki:

«- Bağışlayıcı ol. iyiyi emret ve câhillerden yüz çevir. » (24) A7ğ: Sure-i Celilesi: 199..

İbni Ebi Evha (R.A.) der ki. «Peygamberimiz her müslümana karşı alçak gönüllü davranır, kimseyi küçümsemezdi. Dullarla yoksullarla yan-yanaya yürüyüp onların dileklerini karşılamayı küçüklük görmezdi. » Müslümanın müslüman üzerindeki haklarından biri de. birbirlerinin sözlerine ısrarla kulak dikmemek ve birinden duyduğunu öbürüne yetiştirmemektir.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Koğucu cennete giremez. » Halil İbni Ahmed (R.A.) der ki: «Sana başkasının koğuculuğunu yapan. başkasına da senin koğuculuğunu yapar. Başkasının haberini sana taşıyan kimse senin sırrını da başkasına götürür. » Müslümanın müslüman üzerindeki haklarından biri de, ne kadar kızsarsa kızsın. tanıdıkları ile üç günden çok küs kalmamasıdır. Ebu Eyyüb-üi Ensâri'ye (R.A.) göre. Peygamber'imiz buyuruyor ki: «- Bir müslümanın diğer bir müslüman kardeşi ile üç günden fazla küs

kalması ve karşılaşınca berikinin bu tarafa, ötekinin öbür tarafa yürimesi caiz değildir. Bu iki kişinin daha hayırlısı, ilk önce selâm verenidir.»Peygamber'imiz (S.A.S) buyuruyor ki:«- Ayağı kayan bir müslümanı tutup kaldıranı Allah da Kıyamet günü kaldırır.»İkrime (R.A.) der ki, «Ulu Allah. Hz. Yûsuf'a «Kardeşlerini başışladığın için dünya ve âhirette şanını yüce kıldım» buyurdu.Hz. Ayşe (R. Anha) buyurdu ki. «Allah'ın Rasulü. kendi için hiç bir zaman intikam almamıştır. Meğer ki Allah'ın hürmeti çiğnenmiş ola, o zaman Allâh için intikam aldı.İbni Abbas (R.A.) buyurur ki; «İnsan uğradığı bir haksızlığı başışlarsa. Allah mutlak onun şerefini yüceltir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Hiç bir sadaka malı eksiltmez Başışlamak, ancak sahibinin şanını yüceltir. Allah için alçak gönüllü davranan kimseyi Allah yükseltir.»

- 431 -

YETMİŞ İKİNCİ BÖLÜM

HEVAYA UYMANIN KÖTÜLÜĞÜ VE ZÜHO

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Nefsinin arzularını Hân edinen kimseyi görmüyor musun? Allah onu bile bile saptırdı, kulağını ve kalbini mühürledi ve gözlerine perde indirdi. Allah'dan başka artık kim hidâyet verebilir? Hâlâ düşünmeyecek misiniz?»

(25) CaSıve Sûre-i Celilesi; 23.

İbni Abbas (R.A.) buyurdu ki. «Burada Allah'ın hidâyetine ve gerçek delile dayanmaksızın din edinen kâfir kastedilmektedir. O nefesine uyar, Allah'ın Kitabı'na aldırış, etmeksizin nefsinin çağrılarına boyun eğer, işte bu yüzden nefsinin nevasına tapmış olur.»Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:«- Onların nevalarına uyma.» (26)

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

<- Ya Dâvud! Seni yeryüzünde halife kıldık, buna göre adalete uygun hükmet ve nefsin nevasına uyma ki, seni doğru yoldan sapıttırır. Allâh yolundan ayrılanlara hesaplaşma gününü unuttuklarından dolayı, ağır azab vardır.» (27) Sad Sure-i Celilesi; 26

Bu yüzdendir ki. Peygamber'imiz nefse uymaktan Allah'a sığınarak şöyle buyuruyor:«- Allah'ım! Ben boyun eğilen hevadan ve arzularına uyulan pintilikten sana sığınırım.»Peygamber'imiz (S.A.S) buyuruyor ki:«- Şu üç şey mahvedicidir: Boyun eğilen heva, arzularına uyulan pintilik ve insanın kendini beğenmesi»Çünkü nefsi arzuların sebep olduğu her günah insanı cehenneme sürükler. Allah cümlemizi oradan korusun! «Âmin yâ Muîn!»Ariflerden biri buyurdu ki; «Karşına çıkan her hangi bir mevzuda doğrunun hangi tarafta olduğunu kestiremezsen, hangi tarafın nefsinin arzusuna daha yakın geldiğine bak ve zıddını yap.»Bu mânâda İmam-ı Şafii (R.A.) şu* şiiiri söylemiştir. «İşin iki tercih arasında dönüp durur. Ve eğri ile doğrunun neresi olduğunu kestiremezsen; Nefsinin arzusuna karşı çık, çünkü nefsin arzusu İnsanları kötü olana doğru sürükler.»İbni Abbas (R.A.) buyurur ki; «İki görüşten hangisinin doğru olduğu hakkında tereddüde düşersen, sana sevimli geleni bırak ve nefesine ağır geleni tercih et.»Bu hükmün sebebi şudur: Basit olanın ulaşılması kolay, yeri yakın zahmeti az. verimi kısa vadeli olduğu için, insan ona meyleder ve nefis onu şiddetle arzular. Buna karşılık zor işin gerçekleşmesi çetin, ulaşılması uzak ve verimi zaman alıcı olduğu için nefis ona karşı isteksiz davranır ve yorgunluğuna katlanmaktan hoşlanmaz.Hz. Ömer (R.A.) buyurur ki; «Şu nefisleri gemleyiniz, çünkü o sizi kötü amaçlara götüren bir kılavuzdur. Şüphesiz ki. bu hak ağır ve acı, bâtıl ise hafif ve hoştur. Kötülüğe yanaşmamak, onu işleyip tevbe ile gidermekten daha kolaydır. Nice bakış şehvet tohumu eker ve nice ani lezzet uzun süreli kedere yol açar.»Lokman-ı Hekim der ki, «Yavrum, en başta sana nefsinden sakınmayı öğütlerim. Çünkü her nefsin arzusu ve havası vardır. Bunların dediklerine uyacak olursan azmaya devam ederek daha da çoğunu isterler. Çakmak taşında ateş nasıl saklı durursa arzular da nefiste öylece saklıdır, eğer onu çakarsan ateş parlar. kendi haline bırakırsan gizli kalır.»

Şâirin biri der ki:«Nefsin her çağrısına uyacak olursan.O seni çirkin ve haram olan işlere çağırır.»Diğer biri de şöyle der:«Eğer sen nefsinin arzularına hiç karşı çıkmazsan, bu arzularSeni her zaman mes'ûüyyet

yükleyen davranışlara sürükler.»Diğer bir şâir de şöyle der:«Bilesin ki, sen hiç yükselemezsin ve göremezsin. Doğruya giden yolu; nefsinin arzularına uydukça.»Diğer bir şâir de aynı husûsda şöyle der:«Yaptığın her davranışın övgü ile karşılanmasını istiyorsan. Arzu ettiğin ilâhi rahmete ulaşmak diliyorsan, Günahsever nefsinin arzularına karşı çık, çünkü o Sevmeye arzusundan daha büyük bir düşman ve alçak birduygudur.Bunların her ikisi de gerçi tuzağına düşürücüdür, fakatSevgi arzusu iffete saygılı kaldığın müddetçe günahattan uzak kalır.Nefsin arzuları karşısında kör olmamaya dikkat et,Eğer aklın varsa onun körüklediği isteklere karşı çık.»Diğer bir şâir de şöyle der:«Aklın aydınlatması nefsin hevasına uymakla kararır.Nefsin arzularına karşı çıkanın akli ise daha parlaktır»Faz! İbni Abbas (R.A.) der ki: «Bazan zaman câhili yükseltir.Bazen da nefsin arzuları keşken görüşlü kimseyi zekâsına rağmen alçaltır.Bazan halk, hata ettiği halde, kişiyi över. Bazan da iyilik uğruna kınanır, oysa ki. yolu doğrudur.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ulu Allah akli yaratınca ona beri gel» dedi. o da geldi. Sonra «geri git» dedi. o da gitti. Arkasından «izzet ve celâlim hakkı için seni en sevdiklerime vereceğim» dedi.Buna karşılık aptallığı yaratınca ona «Beri gel» dedi, o da geldi, «geri git» dedi. geriye gitti. Arkasından «izzet ve celâlim hakkı için seni en sevmediklerime vereceğim» diye buyurdu.Allâh şu iki beyti söyleyenin hayrını versin:«Her husûsda ne yapacağını aklına danışan kimsenin.Görüşü doğrunun tam merkezine isabet ederO, anlamıştır ki, nefsin arzularına uyunca,İnsanı istenmez akıbetlere ve cezaya sürükler.»

Diğer bir şâir de şöyle der:«Başarılı olmak ve ülküne ulaşmak istiyorsan;Arzuların kölesi olan nefesine yüz verme.Ona arzuları acısından karşı dur.Sapık ve azgınlarla birlik olmaktan sakın.Nefsinden ve onun çağırdığı davranışlardan uzak dur.Çünkü O, durmadan kötü istek ve amaçları emreder.Ola ki, cehennemden kurtulursun, hic şüphesiz orası.Barsakları doğrayıcı ve derileri kavurucudur.»Hikmet ehlinin deyimi ile «Nefsi arzular seni kargaşalık karanlığına sürükleyen yaramaz bir binek hayvanı, seni sıkıntı mıntakalarına çeken zehirli bir otlaktır. O halde nefsin azgın arzuları sakın seni kötülük canavarlarının sırtına bindirmesin ve eğrilik mıntakalarına sürüklemesin.»Birine «evlensen iyi olur» derler, adam «nefsimi boşamak elimden gelse hemen boşardım» diye cevap verir. Arkasından şu beyti okur:«Düryadan ilişkisini kes, çünkü sen.Dünyaya çırilçıplak olarak düştün.»Dünya uyku. Âhîret uyanıklık, bunların arası ise ölümdür. Biz de ham hayallerin tutkunuyuz. Heva gözü ile bakan şaşkın, nevaya uyarak hüküm veren zâlimdir. Bakışı uzatan hedefe varamaz, çünkü bakan doymaz.Ehli hikmetten biri, adamın birine şu nasihatte bulunur, «Sana nefsi arzularına karşı koymayı emrederim. Çünkü nefsin arzuları kötülüklerin anahtarı, iyiliklerin düşmanıdır. Nefsinin her arzusu sana düşmandır, en tehlikelisi ise sana günahı takva gibi gösteren nefis arzusudur. İçinde bu konuda doğabilecek olan çatışmayı ancak gevşekliğe yer vermeyen bir azim. yalana açık kapı bırakmayan bir dürüstlük, gecikmesiz bir devamlılık, ümitsizliğe kapılmayan bir sabır, ibâdetsiz kalmayan bir niyet hâlledebilir.Allah'ım! Aklımızı hevamıza gâlib kılarak bize zarar ve hüsrân tattırma. Dünya ile oyalanıp Âhireti unutmamıza fırsat verme. Efendimiz ve önderimiz Hz. Muhammed'in (S.A.S.) hatırı için bizi seni zikredenlerden ve nimetlerine şükredenlerden eyle. Hamd. bize türlü nimetler veren Allaha olsun! Peygamber'imiz (S.A.S.) çeşitli hadislerde buyuruyor ki:«- Dindeki en hayırlı ameliniz takvadır»c- Amellerin en üstün derecelisi takvadır»«- Takva sahibi ol ki, insanların en ibadetlisi olasın. Kanaatkar ol ki, insanların en şükredeni olasın.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Önüne çıkan günahattan kendisini alakoyacak takvaya sahip olmayanın ameline, ulu Allah hic önem vermez.»

İbrahim İbni Edhem (R.A.) buyurur ki; «Zühd üç basamaklıdır: Onun bir basamağı farzdır, o da haramlardan kaçınmaktır. İkinci basamağı selâmet vesilesidir, o da şüpheli davranışlardan uzak durmaktır. Üçüncü : basamağı fazilet vesilesidir, o da bazı helâlleri gönüllü olarak feda etmektir.» Bu açıklama faydalıdır.Abdullah İbni Mübarek (R.A.) buyurdu ki; «Zühdün aslı, zühdü saklı tutmaktır. Zahid insanlardan kaçınca onun peşinden koş,

insanların peşinden koşunca ondan uzak dur.»Şu beyitlerin şâiri ne güzel söyler:«Ben gerçeği buldum, sakın asılsız başka görüşlere saplanma.Takva şu paranın yanındadır.Eğer onu elde ettikten sonra bırakırsan.Bilesin ki, senin takvan müslümana yakışır bir takvadır.»Zahid. dünyadan yüz görmeyince ondan el-etek çeken kimse değildir, asıl zâhid. her'sey yolunda giderken yüzünü dünyadan çevirerek ondan uzak durmayı tercih edendir.Nitekim büyük şâir Ebu Temmam der ki:«Dünya kendisiler senye boyanarak yönelmişken zühd yoluna girmeyen kimse gerçek zâhid değildir.»Ehli hikmetten biri der ki; «Niye dünyadan uzak durmuyoruz ki. onun ömrü sayılı, faydası kıt. arısı bulanık, güveni aldatıcıdır, getirse üzer, giderse süründürür.»

•>Şâirin biri der ki:cDünya peşinde koşana yazıklar olsun, kalıcı değildir o!Durmadan değişmesi ile rüyayı andırır.Onun ansı bulanık, sevinci karan Güveni aldatıcı, aydınlığı karanlıktır.Dinçliği yaşlılık, sağlığı hastalık.Lezzeti pişmanlık, buluşu yokluktur.Sahibi sıkıntıdan başını alamaz,İrem'de bulunanlara mâlik olsa bileOna boş ver, sakın parlaklığına meyletme.Çünkü o kıvrımında belâ saklayan nimettir.Sen. tükenişi olmayan nimet yurdu uğruna amel işle,Kî orası için ne ölüm korkusu ve ne de yaşlanmak vardır.»Yahya İbni Muaz (Rahimehullahu) der ki: «Dünyaya bakışın ibret maksadı ile olsun onu terkedişin gönüllü orada verdiğin emek mecbliyet-îen dolayı Âhiret peşinde koşman da şevkle olsun.»

- 436 -

YETMİŞ İKİNCİ BÖLÜM :

CENNETİN VASIFLARI VE CENNETLİKLERİN DERECELERİ

Bilesin ki, keder ve sıkıntılarını daha önceki bölümlerde öğrendiğin şu yurdun -ki bu yurd cehennemdir- karşılığı olarak başka bir yurd vardır. Şimdi de o yurdun nimet ve hazları üzerine düşün. Çünkü bu yurdların birinden uzak kalan. hiç şüphesiz, öbürüne yerleşir.Cehennemin korkunç yönleri üzerinde uzun uzun düşünerek kalbinde korkuyu tercih et. cennetliklere adanan kalıcı nimetler hakkında uzun uzun düşünerek de kalbinde umudu tercih et Nefsini korku kırbacı ile kamçılayıp umut dizgini ile Sırat-ı Müstakim'e sür. Böylelikle acı azab-dan kurtularak ulu mülke nail olursun.

Şimdi cennetlikleri düşün. Yüzlerinde mutluluk parıldar, tıpası mühürlü bir kabdan cennet suları içerler. Taşı ak inciden yapılmış çairlarda kırmızı yakut sedirlerde otururlar, yer yaygıları yeşil ipeklidendir, bal ve şarap akan ırmakların kenarlarına dizilmiş koltuklara kurulurlar, bu ırmak kenarları huriler ve hizmetçilerle dolup taşmış.Bunlar sanki yakut ve mercandır, daha önce onlara ne insan, ne cin el değinmemiştir. Cennet makamlarında dolaşırlar, içlerinden biri yürüyüşünde kırıtırsa eteklerini yetmiş bin Gılman taşır, giydikleri ak ipek elbiseleri gözleri kamaştırır, başlarında ince ve mercan taçlar vardır. alımlı, ağırbaşlı ve hoş kokuludurlar. İhtiyarlamaları, yıpranmaları söz konusu değildir.Cennet bahçelerinin ortalarında kurulmuş yakut köşklerin içindeki çadırlarda kalırlar, iri gözleri efendilerinden başkasına kaymaz.Cennetliklere ve hurilere testiler, ibrikler ve köselerle içenlerin tadına doyamayacakları ak renkli su ikram edilir, hizmetlerini göz değmemiş inciler gibi hizmetçiler ve gençler yapar. İşlediklerinin mükâfatı olarak emin bir barınağa kavuşmuşlardır, bahçeler ve pınarlar içinde yeşillikler ve akar sular arasındadırlar.Her şeye kudretli bir melikin katında sadakat koltuğundadırlar, orada kerem sahibi melikin yüzüne bakarlar. Nimetlerin parlaklığı yüzlerine vurmuştur. Darlık ve sıkıntı nedir bilmezler, tersine Rabb'lerinin çeşit çeşit hediyelerine mazhar olurlar.Onlar canlarının istediği ile ebediyyen başbaşadırlar. orada ne korkarlar ve ne de üzürlürlar, ölüm endişesinden uzaktırlar.Onlar orada her türlü nimetleri tadarlar, oranın yemeklerini yerler, sütlü, ballı, içkili ve arı sulu akar sularından içerler. Oranın zemini gümüş, çakılı mercan, toprağı has misk. bitkisi zaferan. Kâfur kumullarında bitmiş gülsuyu taşıyan bulutlardan yağmur alırlar. Bu su kendilerine çeşit çeşit kablar ile sunulur. Kablar inci, yakut ve mercan süslemeli. havalanmamış içki ile karışık tatlı su ile dolu, madenin sadeliğinden dolayı üzerine düşen ışığı yansıtarak içindeki içkiyi bütün allık ve inceliği ile gösteren, insan elinden benzeri

çıkamamış, işleme ve süslemesini insanın başaramayacağı kablardır. Bu kablara cennetliklere yüz parlaklığı, güneş ışığını hatırlatan hizmetçilerin elinden sunulur. Fakat nerede onların tatlı görünüşü, yanak güzelliği ve çene alımlılığı ve nerede güneş ışığı! Bu sıfatta bir âleme inanan, oraya girenlerin ölümsüzlüğe kavuştuğuna hiçbir felâketle yüzyüze gelmeyeceğine ve olayların değiştiriciliğine maruz olmadığına dair kesin kanaat besleyen bir kimseye şaşılır. Allah'ın yıkımına izin vermiş olduğu bu dünyaya nasıl ısınır ve onun sunduğu yaşayışla tatmin olur. Allah'a yemin ederim ki. Âhirette ölüm. açlık, susuzluk ve diğer gelişmelerin yokluğu yanında vücûd sağlamlığından başka bir şey olmasa sırf bu yüzden ona göre dünyadan soğumak ve dünyayı oraya tercih etmemek lâıyk olur. Kaldı ki. cennette ne sıkıntı ve ne de keder söz konusudur. Nasıl söz konusu olabilir ki. cennetlikler emniyet içinde birer meliktirler. Sevincin her türlüünü tadarlar, orada her istedikleri kendilerine verilir, her gün Arş'ın çevresine varırlar ve kerim olan Allah'ın yüzünü görürler. Allah'ın yüzünü görmekle diğer cennet nimetlerine bakarak elde edemedikleri -ulu'bir nimete nail olurlar ve gözlerini başka tarafa çevirmezler. Onlar devamlı şekilde bu nimetler arasında dolaşırlar ve yok olacaklar diye korkmazlar. Ebû Hureyre'nin rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Cennette şöyle* bir ses gelir: Ey cennetlikler! Sizlere öyle bir sıhhat veriyorum ki, ondan sonra ebediyen hasta olmayacaksınız. Ölümsüz bir hayat bulacaksınız. Ardında yaşlılık olmayan bir gençliğe ereceksiniz. Arkasından yeis gelmeyecek bir mutluluğa ulaşacaksınız.»

Ulu Allah'ın şu âyeti, bu gerçeği ifâde eder:

«- Cennetliklere «işlediğiniz iyi ameller sayesinde nail olduğunuz cennet işte budur» diye seslenilir» ;:23 AVof Sure-i Celilesi; 43. Cennetin nasıl olduğunu öğrenmek istiyorsan, Kur'ân'ı oku. çünkü Allah'ın açıklamasının ötesinde açıklama yoktur. Meselâ «Rabb'imın huzuruna dikilmekten korkan için iki cennet vardır» âyetinden itibaren «Rahman» sûresini, «Vakıa» sûresi ile diğer ilgili sûreleri oku. Eğer cennetin nasıl olduğu hakkında Peygamber'imizin verdiği tafsilâtı bilgileri öğrenmek istiyorsan, ona hatların bilgisini edindikten sonra şimdi de iç yönünü tanımaya yöneterek, önce cennetlerin sayısından başla. Peygamber'imiz «Rabb'inin huzuruna dikilmekten korkana iki cennet vardır» mealindeki âyet hakkında buyuruyor ki: «- İki cennetin bütün kab ve eşyası gümüşten, diğer bir iki cennetin bulun eşyası altındandır. «Adm» cennetinde cennetlikler Rabb'lerini görürken onlar ile Allah arasında sadece «Kibriya Perdesi» bulunur.» Sonra cennetin kapılarına bak, bunlar ibadetlerin asıllarına göredir. Nitekim cehennemın kapıları da günahların asıllarına göredir. 'Ebû Hureyre'nin rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor: «- Kim malından iki birimlik bir sadaka verirse, cennetin bütün kapılarından içeri girmeye çağrılır. Cennetin sekiz kapısı vardır. Namaz ehli olanlar namaz kapısından içeri girmeye çağrılır. Oruç ehli olanlar oruç kapısından içeri girmeye çağrılır. Sadaka ehli olanlar sadaka kapısından içeri girmeye çağrılırlar. Cihâd ehli olanlar cihad kapısından içeri girmeye çağrılır.» Bu arada Ebû Bekir (R.A.): «- Vallahi bir kimsenin bu kapılardan birinden çağırılma zarureti yoktur. Acaba bir kimse hepsinden aynı anda içeri girmeye çağırılırsa olur mu?» diye sorar. Peygamber'imiz ona «Evet. böyleleri de vardır. Senin de onlardan olmanı dilerim» diye cevap verir. Âsim İbni Zamüre (R.A.) der ki; «Hz. Ali bir gün cehennemden bahsetti, bu konuda şimdi hepsi hatırımda kalmayan çok önemli açıklamalarda bulundu, arkasından sözü Cennete getirerek dedi ki: «- Rabb'lerinden korkanlar bölük bölük Cennete sevk edilirler. Onun kapılarından birine varınca, kapının yanbaşında köklerinin arasından iki ayrı pınar kaynayan bir ağaç görürler. Aldıkları emir uyarınca pınarlar-dan birine sokulurlar, suyundan içince karınlarındaki pislikler kaybolur. Arkasından öbür pınara sokularak içinde yıkanınca yüzlerine Cennet tazeliği gelir, artık sac renkleri ebediyen değişmez, başları yağla yıkanmış gibi hep parlak kalır. Sonra Cennete girerler, içeri girerken Cennet korucuları onlara «Selâm size. ne mutlu size. oraya ebedî kalmak üzere giriniz* derler. Arkasından Cennet çocukları etraflarını sarar, dünyada sevilen birinin ansızın çıkıp gelişi karşısında

çocuklar onun etrafını nasıl çevirirse öyle çevirirler, ona «Müjdeler olsun! Allah sana şu şu nimet ve dereceleri başışladı» derler, içlerinden biri o kimsenin Cennet hurilerinden olan eşlerinden birine koşarak dünyadaki adı ile «Falan kişi geldi» diye haber verir. Huri «Sen kendin onu gördün mü» diye sorar. Çocuk «tabii gözümle gördüm, peşimden geliyor» der. Bu haber üzerine huri sevincinden âdeta kuş gibi uçarak kapının eşiğine varır. Adam makamına varınca yapısına göz atar, yuvarlak inci pareleri üzerinde birer kırmızı, yeşil ve sarı köşkün yükseldiğini görür. Sonra başını kaldırarak çatısına bakar, şimşek gibi göz kamaştırıcı olduğunu görür, öyle ki. Ulu Allah ona güc vermese gözleri karşısındaki manzaraya bakarken kör olurdu. Başını indirince görür ki eşleri, kullanmaya hazır kablalar, sıra sıra dizilmiş yastıklar, yere yayılmış saçaklı halılar, yüksek sedirler hazır duruyor. Sonra sırtını bir yere dayayıp «bizi bu nimetlere yönelten Allah'a hamd olsun, eğer kılavuzumuz o olmasaydı. biz bu duruma kendiliğimizden ulaşamazdık» diye hamdeder. Bu arada kulağına gizli bir ses şöyle seslenir: «- Yaşayın, size ebediyyen ölüm yoktur. Orada yerleşin, hiç geçmeyeceksiniz. Sıhate kavuşunuz, artık size hastalık gelmeyecektir.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Kıyamet Günü Cennet kapısına varır, kapının açılmasını isterim. Hazin (cennet kapıcısı) «kim o» der. «Muhammed» diye cevap veririm. Bunun üzerine bana «Senden önce hiç kimseyi içeri almamam emredildi» der. Şimdi de Cennetin odaları ile bu odalar arasındaki yükseklik farklarını düşün. Çünkü en büyük dereceler ile en yüce faziletler âhirettedir. İnsanlar arasında bariz ibadet farklılıkları ve iyi huy dereceleri kesin bir şekilde var olduğu gibi kavuşacakları mükâfatlar arasında da açık farklılıklar olacaktır. Eğer en yüksek derecelere ulaşmak istiyorsan, Allah'a ibadet hususunda seni hiç kimsenin geçmemesine çalış, zaten Ulu Allah bu konuda yarışmayı emretmiştir. Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

c- Rabb'inizden bir mağfirete ve genişliği yer ile gök arası kadar olan Cennete kavuşmak için yarışın.» ,29) HodM Sûre-i Celilesi; 27. Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«t- O'nun mührü misktir. Yarışmalar bunun için yarışsın.» (30) • Mutaaffifin Sûre-i Celilesi; 26.

Şaşırtıcıdır ki, yakınlarından veya komşularından biri senden daha çok para sahibi olsa veyahut evi seninkinden daha yüksek olsa, sana ağır gelir, canın sıkılır, duyduğun hased yüzünden keyfin bozulur. Oysa ki. senin hesabına en güzel şey, dünyadaki bütün alımlı şeylerin denk olmayacağı başışlar acısından senden ilerde olanların bulunmasına rağmen Cennete yerleşmektir. Ebu Said-ül Hudrî'nin rivayet ettiğine göre. Peygamberimiz buyuruyor: «- Cennetlikler, üst katlarındakileri, aralarındaki derece farklılığı yüzünden, sizin doğudan batıya kadar ufukta değilmiş gördüğünüz yıldızlar gibi görürler.» Sahabiler «Yâ Rasûlellah! Bunlar başka hiç kimsenin ulaşmayacağı peygamberlerin dereceleri midir?» diye sordular. Peygamber'imiz «Hayır, nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederek söylüyorum ki, Allah'a inanan ve Peygamberlerine uyan kimseler de bunlara nail olacaklardır.» Yüksek derece sahiplerini aşağıdan bakanlar, sizin gök ufuklarından birinde doğmuş gördüğünüz bir yıldızla baktığınız gibi görürler. Hiç şüphesiz, Ebû Bekr (R.A.) ve Ömer (R.A.) o zümredendir ve o yüce nimete kavuşacaklardır» buyurdu. Sahâbilerden Câbir (R.A.) der ki: «Peygamber'imiz bize buyurdu ki. «Size Cennet köşklerini anlatayım mı?» Ben de O'na «Tabii, ya Rasûlellah. anamız babamız sana feda olsun» diye cevap verdim. Bunun üzerine şöyle buyurdu: «Cennette som cevherden köşkler vardır, dışları içlerinden ve içleri dışardan görülebilir. Orada hiç bir gözün görmediği, hiç bir kulağın işitmediği ve hiç kimsenin hayalinden geçmemiş nimetler, tadlar ve sevinçler vardır.» Bunun üzerine ben «Bu köşkler kimler içindir?» diye sordum. Bana şöyle cevap verdi. «Bu köşkler selâmı yayan, yemek yediren, devamlı oruç tutan ve herkes uyurken namaz kılanlar içindir» dedi. Hep birlikte O'na «Bunları kim yapabilir?» dedik. Peygamber'imi^ «Ümmetim bunları başarabilir. Şimdi size anlatacağım. Kim müslüman kardeşi ile karşılaşıncı ona selâm verirse selâmı yaygınlaştırmış olur. Çoluk - çocuğunu doyurmasıya yediren «Yemek yedirmişler» zümresine

girer. Ramazan ile birlikte her aydan üç gün oruç tutan devamlı oruç tutmuş gibi olur. Yatsı ve sabah namazlarını cemaatle kılanlar, herkes (yani yahudiler, hristiyanlar ve ateşperestler) uykuda iken namaz kılmış olurlar.» buyurdu. Peygamber'imiz:

«O, sizin günahlarınızı boğmayarak artlarından ırmaklar akan cennetlere ve «Adn» cennetindeki güzel köşklere yerleştirir» Sz11 Sure-i Celilesi: 12

mealindeki âyet hakkında sorulan bir soruyu şöyle cevaplandırdı:«- İnciden köşklendir, her köşte kırmızı yakuttan yetmiş daire vardır. Her dairenin yeşil zümrütten yetmiş odası vardır. Her odada yetmiş sedir, her sedirde her renkten yetmiş döşek, her döşekte iri gözlü hurilerden bir eş bulunur. Her odada yetmiş sofraya, her sofrada yetmiş türlü yemek vardır ve her odada yetmiş hizmetçi bulunur. Her sabah mü'mine bunlar yeniden tazeleyerek verilir.»

- 442 -

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SABIR. RIZÂ VE KANAAT

Rızânın fazileti hakkındaki Kur'ân-ı Kerim âyetleri şunlardır: Ulu Allâh buyuruyor ki:

«- Allah onlardan. Onlar da Allah'dan razı olmuştur» (32) Beyyine Sûre-i Celilesi; 8

- İyiliğin karşılığı iyilikten başka bir şey olabilir mi? » (33) Rahman Sure-i Celilesi; 60

İyiliğin sonu Allâh'ın kulundan razı olmasıdır, bu da kulun Allah'dan razı olmasının mükâfatıdır.Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Allah, erkek kadın, mü'minlere. içinde ebedî kalmak üzere, altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetinde güzel meskenler vadetti. Allah'ın Rızâsı ise hepsinden büyüktür.» (34) Tevbe Sûre-i Celilesi 720

Görülüyor ki. Ulu Allah, rızasını Adn cennetlerinden üstün tutmuştur.

Nitekim kendi zikrini namazdan üstün tutmuş.

(35) «- Hiç şüphesiz, namaz çirkinlikten eğriliklerden alakor, Allah'ı zikretmek ise en büyüktür. Allah bütün işlediklerinizi bilir» (35) Ankebût Sûre-i Celilesi; 45.

buyurmuştur.«- Namazda adı anılan (Ulu Allah'ı) müşahade etmek namazdan daha üstün olduğu gibi cennetlerin Rabb'inin rızâsı, cennetten üstündür, daha doğrusu O. cennetliklerin son arzusudur.Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:e- Ulu Allah mü'minlere tecelli ederek «Benden ne isterseniz dileyin» diyecek, mü'minler de «Senin rızânı» diyecekler.»Mü'minlerin Ulu Allah'ı müşahade ettikten sonra, O'nun Rızâsını dilemeleri, Allah'ın rızası en üstün gaye olduğu içindir.Kulun Allâh'dan hoşnutluğu konusunu daha sonra ele alacağız. Allah'ın kuldan razı olması ise. diğer bir mânâdadır ki. Allah'ın kulu sevmesi konusunda söylediklerimize yakındır. Bunun iç yüzünü açıklamak caiz değildir. Çünkü kulların idrâki O'nu kavrayamaz. Bunun hakkında gelebilenler kendi idrakleri ile yetinsinler.Sözün kısası. Allah'ı müşahade etmekten üstün bir derece yoktur. Mü'minlerin Allah'ın rızâsını dilemeleri, O'nun cemâlini devam üzere müşahadeye sebep olduğu içindir. Onlar Allah'ı müşahade etme nimetine erince O'nu ana ülkü ve en uzak arzu olarak değerlendirmişler ve ne diledikleri sorulunca sadece bu durumunun devamını dilemişlerdir. Allah'ın rızâsının perdelerin kalkışına sebep teşkil edeceğini •bilmişlerdir.Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

c- Orada onlar (cennetlikler) ne dilerse vardır. Bizim katımızda daha fazlası da vardır.» (36) Kef Sûre-i Celilesi; 35.

Bir tefsir âlimine göre «daha fazla» faslından, cennetliklere Allah tarafından üç başış gelir. Birincisi, cennetlerde benzeri bulunmayan bir ilâhi armağandır. Nitekim Ulu Allah buyuruyor ki:

(36) «- Onlar için işledikleri iyiliklerin mükâfatı olarak ne göz kamaştırıcı başışlar saklandığını kimse bilemez» (37).

Secde Sûre-i Celilesi; 17

İkincisi, onlara Allah katından verilen selâmdır. Bu. hediyyeden daha üstün bir mükâfatdır. Nitekim Ulu Allah buyuruyor ki:

«- O esirgeyici Allâh'dan sözlü bir selâmdır.» (38) Yasin Sûre-i Celilesi; 58..

Üçüncüsü de. Ulu Allah «Ben sizden hoşnUlum» diye buyurur. Bu hediyeden ve selâmdan daha üstün bir bağıştır. Nitekim Ulu Allah (C.C.) buyurur:

c- Allah'ın Rızâsı ise en büyüktür.» (39) Tevbe Sure-i Celilesi; 72 Yâni. Allah'ın hoşnutluğu İçinde yüzdükleri nimetlerden daha üstün bir bağıştır. Bu Allah'ın Rızâsının fazileti ve kulun rızâsının da mahsûlüdür. Rızânın faziletine delil teşkil eden hadislere gelince. Peygamber'imiz bir gün sahâbilerden bir cemâate; «Siz kimsiniz?» diye sorar, onlar da «Mü'minleriz» diye cevap verir. Peygamber'imiz onlara «İmânınızın alâmeti nedir?» diye sorar. Onlar da «Betaya karşı sabreder, bolluğa şükreder ve kazanın tecellisine razı oluruz.» diye cevap verirler. Bunun üzerine Peygamber'imiz onlara «'Kâ'benin Rabb'i adına yemin ederek söylüyorum ki, sizler mü'minsiniz» diye karşılık verir.

Başka bir haberde Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyurmuştur:«- Hikmet ehli âlimler, derin görüşleri sayesinde peygamberliğe yakındırlar.»Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- İslâm hidâyetine eren ve rızkı geçimine yetecek kadar olup da durumu hoşnutlukla karşılayanlara ne mutlu!»«c- Allah'ın verdiği az rızka razı olanların, Allah da az ameline razı olur.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allâh bir kulu sevince ona belâ verir, sabrederse onu sever, hoşnutlukla karşılarsa onu mümtaz kılar.»Peygamber'imiz {S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü olunca. Allah ümmetinden bazılarını kanatlandırır da onlar da kabirlerinden cennetlere uçarlar. Orada koşuşurlar ve diledikleri nimetlere konarlar.Melekler onlara «Hesaplaşma gördünüz mü?» diye sorarlar. Onlar da «Hiç bir hesap görmedik» derler. Melekler onlara «Sıratı aştınız mı» diye sorarlar. Onlar da «Biz sıratı görmedik* derler. Melekler onlara «Cehennemi gördünüz mü?» diye sorarlar. Onlar «Hiç bir şey görmedik» diye cevap verirler. Bunun üzerine melekler onlara «Siz kimin üm-metindensiniz diye sorarlar, onlar, «Muhammed ümmetindeniz» derler. Bunun üzerine melekler «Allah'ın hoşnutluğu üzerinize olsun, dünyada ne amel işlediğinizi bize söyleyiniz» derler. Onlar da «İki özelliğimiz vardı, onlar sayesinde Allah'ın fazileti ile bu dereceye ulaştık» diye cevap verirler.Melekler «O iki özellik nelerdir?» diye sorarlar. Onlar da «Yalnız başımıza kalınca Allah'ın emrine karşı gelmekten haya ederdik ve Allah'ın payımıza ayırdığı rızka az da olsa razı olurduk» diye cevap verirler. Bunun üzerine melekler onlara «Bu derece size lâyıktır.» diye cevap verirler.Peygamber'imiz" (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ey fakirler! Allah'a kalbden râzt olunuz ki, fakirliğinizin sevabına kavuşasmız, yoksa sevaba eremezsiniz.»Bildirildiğine göre İsrailoğulları Hz. Musa'ya (A.S.) derler ki: «Rabbinden dile de bize yapınca rızâsını kazanacağımız bir amel bildirsin» Hz. Musa «Allah'ım! Dediklerini duydun» diye Allah'a yalvarır. Ulu Allah Hz. Musa'ya buyurur ki. «Yâ Musa! Söyle onlara benden razı olsunlar ki. ben de onlardan razı olayım.»Sabra gelince. Ulu Allah Kur'ân-ı Kerim'in doksan küsur yerinde onu zikretmiş ve bütün iyi amellerden daha çok derece ve mükâfatı ona izafe etmiş, bütün bunları onun neticesi diye ilân etmiş, sabırlılara diğer bütün iyi amel sahiplerinden daha çok müjdeler vermiş ve karşılaştıkları musibetlere sabredenlere Allah'dan başış ve rahmet vardır, onlar doğru yola eriştirilenlerin tâ kendileridir» (40) Bakara Sûre-i Celilesi; ;4i;.

buyurmuştur.Görülüyor ki âyette hidayet, rahmet ve selâmet sabredenler için bir araya getirilirler. Sabır hakkındaki âyetlerin hepsini zikretmek mümkün değildir.Bu mevzudaki hadislere gelince Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Size en az verilen meziyetler «yakın» ve ısrarlı sabırdır. Bu iki meziyetten yeteri kadar pay alanların gece namazında ve gündüz orucunda görülen eksikliklerine göz yumulur.Karşılaştığınız sıkıntılara sabırla katlanmanız benim nezdimde içinizden birinizin hepiniz kadar amel işlemesinden daha sevimlidir. Fakat benden sonra dünya yönünden bahtınızın açılmasından ve biribirinize düşmenizden ve netice olarak göktekilerin (meleklerin) size yüz çevirmesinden korkuyorum.Kim sabreder ve her yerde Allah'ı görüyormuş gibi davranırsa eksiksiz mükâfata nail olur» (sözünün burasında şu âyeti okudu:)

- Sabredenlerin mükafatını, yaptıklarının daha iyisi ile vereceğiz» (41).
Nah: Sûre-i Celilesi; 96

Sahibilerden Cabir'in (R.A.) bildirdiğine göre. Peygamberimize (îmânın ne olduğu) sorulunca Peygamber'imiz «îmân sabır ve cömertliktir» diye cevap buyurdu. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Sabır cennet hazinelerinden biridir.» Bir keresinde O'na «îmân nedir» diye sorulunca «sabırdır» diye cevap buyurmuştur. Bu cevap. Peygamber'imizin «Hacc, Arafat'a çıkmaktır» buyurmasına benzer. Mânâsı. «Haccın belli-başlı rûknü Arafat'a çıkmaktır.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- En faziletli amel, nefse zor gelen ameldir»

Söylendiğine göre, Ulu Allah Hz. Davud'a şöyle vahyetti; «Benim ahlâkımı benimse. Benim huylarımdan biri de sabırlı olmaktır.» İbni Abbas'ın (R.A.) rivayet ettiğine göre. bir gün Peygamber'imiz ensarın yanına nâzir olarak «Siz, mü'min misiniz?» diye sorar. Enser susar. Hz. Ömer «Evet, yâ Rasûlellah» diye cevap verir. Peygamber'imiz: «Îmânımızın alâmeti nedir» diye sorar Ensâr; «Bolluğa karşı Allah'a şükrederiz, belâyâ katlanır ve İlâhî hükme rızâ gösteririz» diye cevap verirler. Bunun üzerine Peygamber'imiz «Kabe'nin Rabb'ı adına yemin ederek söylüyorum ki. sizler mü'minlersiniz» buyurur. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Hoşa gitmeyen şeye katlanmakta bir çok fayda vardır.» Hz. İsa (A.S.) der ki; «Siz hoşunuza gitmeyen şeylere katlanmadıkça sevdiğiniz şeylere ulaşamazsınız.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Sabır bir insan şekline girse, mutlaka kerem sahibi biri olurdu, Allah sabırlıların sever.» Bu mevzuda sayısız hadis-i şerif vardır. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor: «- Kanaatkar aziz olur. muhteris ise düşkün olur.» Yine Peygamber'imiz (S.A.S.): «- Kanâat tükenmez bir hazinedir» buyurmuştur. Kanâat bahsine, daha önce bir kaç kere de temas etmiştik-

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM :

TEVEKKÜLÜN FAZİLETİ

Bu bahisdeki âyetlerden biri şöyledir:

«- Hic şüphesiz. Allâh Tevekkül edenleri sever» (42) Al-i imrân
Sure-i Celilesi; 159.

- (43) Sahibi Allah, sevgisi ile şereflenmiş, mensubu Allah'ın desteği ile müjdelanmış olan rütbe ne yüce bir rütbedir. Yetkili koruyucusu, destekleyicisi, seveni ve gözeticisi Allâh olan kimse, hic şüphesiz, büyük bir kurtuluşa ermiştir. Çünkü sevilen azaba çarptırılmaz, sürülmez, kovulmaz. Bu mevzûdaki hadislerle gelince, İbni Mes'ûd'un (R.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Bütün ümmetleri Hac mevsiminde bir arada gördüm. Bu arada kendi ümmetimin dağları-ovaları doldurduğunu gördüm, çok olmaları ve görünüşleri heşuma gitti, bana «Hoşnûd oldun mu?» diye soruldu, «Evet» dedim. Bunlar ile birlikte yetmiş bin kişi daha hesaplaşmaksızın cennete girecek denildi.» Sahâbiler, «Onlar kimdir, yâ Rasûlellah» diye sordular. Peygamber'imiz «boşu boşuna böbürlenmeyenler, falcılıktan uzak duranlar, hırsızlık etmeyenler ve Rabb'lerine güvenenlerdir» diye cevap buyurdu. Bu sırada Sahâbilerden ükkâşe (R.A.) ayağa kalkarak: «Ya Rasûlellâh! Allah'a duâ et de beni onlardan etsin!» dedi. Peygamber'imiz: «Allâh'ım. O'nu onlardan eyle!» diye duâ buyurdu. Arkasından bir başka sahâbi, kalkarak: «Yâ Rasûlellâh! Allah'a duâ et de Beni de onlardan etsin» dedi. Peygamber'imiz de Allah'ım onu da onlardan eyle. diye duâ etti. Arkasından bir başka Sahâbi kalkarak Yâ Rasûlellah, Allah'a yalvar da beni de onlardan eylesin» dedi. Peygamber'imiz bu husûsda «Ükkâşe seni geçti» dedi. (Rasulallah (S.A.S.) şöyle buyurdu: «Eğer siz Allah'a germâncdg* tevekkül edebilseniz, sabahleyin yuvasından aç çıktığı halde akşam karnı tok dönen kuşa rızık verdiği gibi sizin de rızkınızı verirdi.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor

ki:«- Kim sırf Allah'a güvenirse. Allah ona her türlü desteği yetiştirir ve ummadığı yerden rızkını sağlar. Kim sırf dünyaya yönelirse Allah onu dünyaya havale eder.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- İnsanların en zengini olmak isteyen kimse Allah'ın Katı'ndakine elindekinden daha çok güvensin.»Rivayet edildiğine göre. Peygamber'imiz geçim darlığına düşünce ev halkına «Haydi namaza kalkın, Yüce Rabb'im bana böyle emretti» buyurur ve^şu âyeti okurdu.

-«Ev halkına namazı emret ve kendin de ona sebatla devam et» (43). Tâhâ Sûre-i Celilesi: 132.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Asılsız kuvvetlerden yardım dileyen ve kendine güvenen Allah'a tevekkül etmez» (etmiş sayılmaz.)' Bildirildiğine göre. Hz. İbrahim (A.S.) mancınık ile cehenneme atıldığı zaman, yanına Cebrail gelerek .«Bir şey istiyor musun» diye sorar. Hz. İbrahim (A.S.) de ateşe atıldığı zaman söylediği «Allâh bana yeter, O ne güzel vekildir» sözüne bağlı kalarak Cebrail'e (A.S.) «Senden hiç bir dileğim yok» diye cevap verir. Nitekim ulu Allah O'nun hakkında «Sözüne bağlı kalan İbrahim» buyurdu (44) Necm Sûre-i Celilesi; 37.

Ulu Allah. Hz. Davud'a (A.S.) şöyle vahyetti. «Yâ Dâvûd! Yarattıklarına değil de bana güvenen kula, bütün yer ve gök hiyle ile karşısına dikilse bile. çıkış yolu gösteririm.»Said İbni Cübeyr (R.A.) buyurur ki; «Bir gün elimi akrep soktu, annem (seni muskacıya götürüp tedavi ettireceğim) diye yemin etti, ben de muskacıya varınca soku'mayan elimi uzattım.»İbrahim İbni Havvas (R.A.) «Ölümsüz diri olan Allah'a güven» mealindeki âyeti okuyarak «Bu âyeti gördükten sonra insanın Allâhdan başkasına güvenmemesi gerekir» dedi.Âlimlerden birine rüyasında bir ses şunları duyurur; «Ulu Allah'a güvenen geçimini sağlamış olur.»Âlimlerden biri der ki; «Payına ayrılan rızık, seni üzerine farz kılınan ibâdetten alakoymasın. O zaman Âhiretinî mahvedersin ve dünyada da payına yazılandan daha fazlasını elde edemezsin.»Yahya İbni Muaz (R.A.) buyurdu ki; «İnsanın peşinden koşmaksızın rızkına kavuşması, rızkın, insanı aramakla emredildiğini gösterir.»İbrahim İbni Edhem (R.A.) buyurdu ki; «Keşişlerden birine, yiyeceğin. içeceğin nereden geliyor» diye sordum Bana şu cevabı verdi. «Bunu ben bilmiyorum» sen bana nereden yiyecek ve içecek gönderdiğini Rabbime sor.»Herem İbni Hayyan. Üveys-ül Karanî'ye (R.A.) «Nerede oturmam» istersin» diye sorar, o da Şam'ı tavsiye eder. Herem. «Oranın geçinme şartları nasıl» diye sorar. Hz. Üveys: «Yazıklar olsun şu şüpheli kalblere! Onlara nasihat fayda vermiyor» der.Ariflerden biri der ki; «Vekil olarak sırf Allah'a dayandığım zaman her iyiliğe yol bulurum.»Allah'dan dileriz ki. bize güzel edeb nasib eylesin. «Âmin, yâ Muin.»

- 451 -

YETMİŞ BEŞİNCİ BÖLÜM : MESCİDİN FAZİLETİ

Ulu Allah (C.C) buyuruyor ki:

«- Allah'ın mescidlerini ancak Allah'a ve Âhiret Gününe inanan, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'dan başka hiç kimseden korkmayanlar imâr eder. İşte doğru olmaları umulanlar, bunlardır» (45) Tevbe Sûre-i Celilesi; 18.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Kim isterse bir bağırtlak kuşu yuvası kadar olsun. bir mescid yaparsa, Allah ona cennette bir köşk kurar.»«- Câmiden hoşlananlardan Allâh'da hoşlanır.» c- Camiye geleniniz oturmadan önce iki rek'at namaz kılsın.» «- Mescide komşu olan, namazını mutlaka mescidde kılmalıdır.» «- İçinizden biriniz namaz kıldığı yerde kaldığı müddetçe konuşmadıkça veya camiden çıkmadıkça, melekler (Allah'ım, ona rahmet et, Allah'ım onun günahlarını bağışla) diyerek onun için dua ederler.»«- Âhir zamanda ümmetinden öyle kimseler gelecektir ki. camilere gelip halka halka oturacaklar. Konuşma konuları dünya ve dünya sevgisidir. Sakın onlarla birlikte oturmayınız. Allah onların hic bir dileğini kabul etmez.»

• Ulu Allah. kitaplarından birinde şöyle buyuruyor: «Benim yeryüzündeki evlerim camilerdir. O evlerdeki ziyaretçilerim onları tâmir edib şenlendirenlerdir. Evinde temizlenip beni evimde ziyaret edenlere ne muttu! Ziyaret edilenin ziyaretçisine ikramda bu'unmak görevidir.»«- Birinin camilere devam ettiğini gördüğünüz zaman onun mü'min olduğuna şahitlik ediniz.» Said İbni Müseyyeb (R.A.) buyurur ki: «Camide oturan kimse Rabbi ile başbaşa oturuyor demektir. Onun hayadan başka bir söz söylememesi gerekir.» Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Camide konuşmak, hayvanların otu yediği gibi sevabı mahveder.» Nohaî (R.A.) der ki: «İlk müslümanlar. karanlık gecelerde camiye yürüyerek gitmenin cenneti gerekli kıldığını belirtirlerdi.» Enes İbni Mâlik (R.A.) der ki; «Kim camiye bir kandil yakarsa Arş'ı taşıyanlar ile birlikte bütün melekler kandilin ışığı yanar kaldıkça onun günahlarının afvedilmesi için duâ ederler.» Hz. Ali (K.V.) buyurur ki; «İnsan öldüğü zaman yeryüzündeki namaz yeri ile gökte amellerinin yükseldiği yer onun için ağlar.» Arkasından.

«Ne gök ve ne de yer onlara {Firavun ile yardakçılarına) ağlamadı. Ve Onlara mühlet de verilmedi» mealindeki âyeti okudu (46) Duhân Sûre-i Celilesi: 29.

İbni Abbas (R.A.) buyurur ki; «Mü'minin ölümüne, yer yüzü kırk sabah ağlar.» Ara-uf Horasanı (R.A.) buyurdu ki; «Yeryüzünün her yüzü kırk sabah ağlar.» Ata-ül Horasanı (R.A.) buyurdu ki; «Yeryüzünün her hangî bir mevkiinde bir kere secdeye varan bir kul için. secde yeri Kıyamet Günü şahidlik eder ve öldüğü gün arkasından ağlar.» Enes İbni Mâlik (R.A.) buyurur ki; «Üzerinde namaz kılarak veya zikredilerek Allah'ın adı anılan yeryüzü mevkii, çevresindeki kesimmlere karşı övünür, Allâh zikriyle yedi kat derinliğindeki yere kadar sevincini duyurur. Namaza duran kul için üzerinde durduğu zemin bütün süsünü takınır.» Söylendiğine göre, insanların konakladıkları her zemin gelip geçenlere ya duâ veya lanet eder.

- 453 -

YETMİŞ ALTINCI BÖLÜM :

RİYAZET VE KERAMET EHLİNİN FAZİLETİ

Bilesin ki. ulu Allah bir kulun iyiliğini isterse ona kendi günahlarını gösterir. Görüşü derin olanlara kusurları gizli kalmaz. İnsan, kusurlarını bilince giderilmeleri mümkün olur. Fakat insanların çokları kusurlarını görmezler. İnsan başkasının gözündeki çöpu görür de kendi gözündeki merteği görmez. Kusurlarını görmek isteyen için dört yol vardır: -Birinci yol: Nefsin kusurlarını gören ve gizli âfetlerin farkında olan bir şeyh ile oturup kalkmak, onu kendisi hakkında hakem tutması ve nefisle cihâd hususunda, onun buyruklarına uymasındır. Bu yol. müridin şeyhi ve talebenin hocası ile olan münasebetlerini belirtir. Bu yolda hoca ve şeyh insana kusurlarını tanıtır ve giderilmelerinin çârelerini gösterir.

Zamanımızda böylesi pek az kalmıştır.

İkinci yol: İnsanın sadık, derin görüşlü ve dindar bir dost edinerek, onu davranış ve hâllerini incelemek üzere kendine murakebeci olarak kabul etmesidir. Bu dost onun gizli açık bütün kusur ve huylarına karşı onu ikaz eder. Dinimizin ileri gelen büyük ve akıllı şahsiyetleri böyle yaparlardı. Hz. Ömer (R.A.) «Bana kusurumu gösteren kimseye Allah rahmet eylesin» derdi ve Selman-ı Fârisî'den (R.A.) kusurlarını sorardı. Bir gün Selman onun yanına girince, «Benim hakkımda hoş görmediğin bir şey duydu mu?» diye sorar. Selman afv dileyerek bir şey söylemek istemez. Fakat Hz. Ömer ısrar edince «Duyduğuma göre sofranda iki çeşit yemek bulunduruyorsun. Ayrıca biri gece, öbürü gündüz giyilmek üzere iki kat elbisen varmış» der. Hz. Ömer. Salman'a (R.A.) «Başka bir şey duydu mu» diye sorar. Salman «Hayır» deyince, ben bu ikisinin çaresine bakarım der. Hz. Ömer'in (R.A.) kusurları hakkında soru sorduğu kimselerden biri de. Huzeyfe (R.A.) idi. Ona «Sen Peygamber'imizin münâ.ıklar hakkındaki sırdaşı idin, bende münafıklık belirtisi görüyor musun?» diye sorardı. Ahlâkının üstünlüğü ve siyasî mevkiinin yüksekliğine rağmen Hz. Ömer (R.A.) nefisini bu derece kınardı. Zâten akıllı çok ve derecesi yüksek olanlar kendilerini daha az beğenir ve nefislerini daha şiddetle kınarlar. Ancak şimdi böylelerine çok az rastlanır oldu Dalkavukluğa sapsmadan insana kusurunu bildiren veya

kıskançlığa kapılarak tenkitte ölçüyü kaçırmayan dostlar azaldı. Bu yüzden arkadaşların ya kıskançlık ve kin duygusu ile iyiliklerini kusur olarak görüyor veya dalkavukluk ederek kusurlarını dikkatlerinden kaçırmak istiyorlar. Bu yüzden Dâvud-ud Taî (R.A.) insanlardan uzak yaşardı, ona «İnsanlar ile niye düşüp kalkmıyorsun» diye sorarlar. O da şu cevabı verir, «Benden kusurlarımı saklayanları ne yapayım? Oysa ki, dindarların arzusu başkalarının İkazı sayesinde kusurlarının farkına varmaktır.» Durum bu iken bizim gibiler arasında yayılan anlayışa göre, bize en sevimsiz görünen insanlar, bize nasihat ederek kusurlarımızı tanıtmaya çalışanlardır. Bu hâl. iman zayıflığının delili olabilir. Kötü huylar sokucu yılan ve akreplerdir. Eğer birisi bize elbisemiz arasında akrep gezindiğini duyursa ona karşı minnet duyar, onun davranışından hoşnutluk duyar ve derhal akrebi üzerimizden uzaklaştırıp öldürmeye koyuluruz. Oysa ki, akrebin vereceği acı bedenedir ve bir gün ya da daha az bir müddet sürer. Ama kötü huyun acısı kalbin derinliklerine nüfuz eder ve ölümden sonra binlerce yıl boyunca veya ebedî olarak sürme tehlikesi vardır. Buna rağmen kötü huyumuz hakkında bizi uyaran kimsenin davranışını hoşnutlukla karşılayarak bu huyu gidermeye koyulmuyoruz da bize nasihat edene sözlerini geri çevirerek ona «Sen de şu hareketi işliyorsun» diyoruz. Böylece ona karşı duyduğumuz düşmanlık, nasihatinden faydalanmaktan bizi alakoyuyor. Bu davranış, günâh çokluğunun yol açtığı kalb katılığından ileri gelmiş benziyor. Bunların hepsinin kaynağı iman zayıflığıdır. Ulu Allâh'dan bize doğruluğa irşad ederek kusurlarımızı görmemizi sağlamasını ve giderilmeleri için çare aramamızı nasib etmesini, fazilet ve keremi sayesinde kötülüklerimizi bize duyuranlara teşekkür etmemizi müyesser kılmasını dileriz. «Âmin. yâ Muin!»

Üçüncü yol: Kusurları düşmanların ağzından öğrenmektir. Çünkü hasım göz, kusurları meydana çıkarır. İnsanı yalandan öven, pohpohlayan karşısındakinin kusurunu saklayan dalkavuk bir dosta nazaran karşısındakinin kusurlarını açıklayan kindar bir düşmandan daha iyi faydalanılır. Fakat, insan düşmanın söylediklerini inkâr etmeye ve sözlerini kine bağlamaya yaratılıştan yatkındır. Amma, çerin görüşlü kimseler düşmanlarının sözlerinden faydalanmaktan geri kalmazlar, çünkü onun kusurları nasıl olsa onların dillerine düşer.

Dördüncü yol: İnsanlar ile düşüp kalkmaktır. Başkaları arasında kınanan her davranışı kendinde araştırmalı ve nefsinin bu konuda tartmalıdır. Çünkü mü'min mü'minin aynasıdır. Herkes karşısındakinin kusurundan kendi kusurunu görür ve bilir ki. nefse uyma konusunda insanlar birbirine yakın karakterdedir. İçlerinden birinin huy edindiği şeyden diğeri bütün bütüne kurtulamaz, ondan daha büyük şekilde veya hiç değilse bir nebze pay almış olur. Bu yüzden herkes kendi kendini inceleyip başkasında kınadığı kusurcan kendini arındırmalıdır. Bu senin için yeterli bir edeb eğitimidir. Herkes başkasında ayıpladığı davranışı işlemekten kendini alakoyabilse edeb öğretmenine ihtiyaç duyulmazdı. Hz. İsâ (A.S.)'a: «Seni kim terbiye etti» diye sorarlar, o da «Bana kimse terbiye öğretmedi, kendim câhilin caniliğini çirkin görerek, ondan kaçındım» diye cevap verir. Bütün bunlar irfan sahibi, dürüst, kendi kusurlarını görebilen, müşfik din konusunda nasihatten geri durmayan, kendini eğitmeyi başarmış ve başkalarının eğitimine yar.eymiş. nasihat vermekten geri durmayan bir şeyhden mahrum olanların çareleridir. Böylesini bulan kimse, hekimini bulmuştur, hemen onun eteğine yapışsın. Çünkü onu hastalıktan kurtaracak, karşı karşıya bulunduğu tehlikeden alakoyacak olan odur. Bilesin ki, anlattıklarımız: eğer ibret gözü ile incelersen basiretin açılır. kalb bozuklukları, hastalıkları ve bunların tedavi yolları ilim ve iman nuru ile önünde apaçık hâle gelir. Eğer bunu başaramazsan taklid ve kapma yolu ile tasdik ve iman etmekten geri kalmamalısın. Çünkü ilim olduğu gibi imân da derece derecedir, ilim, imândan sonra elde edilir. imân, ilmin ötesindedir. Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Allah içinizden imân edenler ile kendilerine ilim verilmiş olanları derecelerine göre yüceltir» (47) Mücâdele Sûre-i Celilcsi; 11. Nefsin azgın arzularına karşı durmanın Allah'a ulaştıran yol olduğunu kabul edip, bunun sebep ve sırrını bilmeyen kimse «iman edenler»dendir. Nefsin

azgın' arzularını kışkırtanlar konusunda anlattıklarımızı öğrenenler de «Kendilerine ilim verilenlerdendirler. Her ikisine de Allah en güzel mükafatı vaatetmiştir. Kuranda, hadiste ve ileri gelen âlimlerin sözlerinde bu gerçeği destekleyen deliller sayısızdır. Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Rabb'inin katında dikileceğinden korkarak nefsi hevadan ala-koyana gelince, onun varacağı yer cennettir» (48) Nâziat Sûre-i Celilesi; 40-41.

«- RasûlûHah'ın yanında alçak sesle konuşanların kalblerini Allah takva yönünden imtihan etmiştir. Onlar için büyük bir mağfiret ve mükâfat vardır» (49) Hucurat Sure-i Celilesi; 3.

İleri sürüldüğüne göre «Kalbferini takva yönünden imtihan etmiştir» demek, «Kalblerini nefsinin arzularının sevgisinden arındırmıştır» demektir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Mü'min beş yönden baskı altındadır: 1) Mü'min onu kıskanır, 2) Münâfık ondan nefret eder, 3) Kâfir ona savaş açar, 4) Şeytan onu yoldan çıkarır, 5) Nefts kendisi ile çekişir.» Açıktır ki. nefis didişen bir düşmandır, ona karşı cihâd etmek herkes için gereklidir. Söylendiğine göre. Ulu Allah (C.C.). Hz. Davud'a (A.S.) şöyle vahyetti. «Yâ Dâvûd (A.S.) Dostlarını nefsin eşin arzuları doyurmaktan sakındır. Çünkü dünya arzularına bağlı olan kalblerin akılları ile benim aramda perde gerilmiştir.»

Hz. İsâ (A.S.) buyurur ki; «Vaadedilen görmediği kayıp bir şey uğruna gözünün önündeki arzusunu terkedene ne mutlu!» Peygamber'imiz cihaddan henüz dönen bir cemâate «Hoş geldiniz. Küçük cihâddan büyük cihâda döndünüz» demiş. O'na «Yâ Rasûlellah, büyük cihâd nedir» diye sormuşlar. Peygamber'imiz «Nefisle cihad etmektir» buyurmuştur. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Mücâhîd. Allah'a Tâat hususunda nefsi ile cihad edendir.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Nefsine eziyyet etmekten kaçın, Allah'ın emrine karşı olan arzularına da uyma. Kıyamet Günü nefis senden davacı olunca senin bir uzvun diğerine zânet eder. Ancak. Allahın bağışlaması ve gözyumması hâli müstesna.» Süfyan-üs Sevrî (R.A.) buyurur ki; «Nefsimden daha çetin bir şeyle karşılaşmış değilim, bazen lehimde bazen aleyhimde olur.» Ebu Abbas-ül Mevsilî (R.A.) nefesine şöyle seslenir. «Ey nefis, ne dünyada hükümdar çocukları gibi yiyip içip yaşadın ve ne de Âhiret kazanmak için Allah'ın kulları ile birlikte gayret sarfettin. Galiba senin yüzünden ben cennet ile cehennem arasında mahpus kalacağım. Ey nefis, utanmaz mısın?» Hasan-ül Basrî (R.A.) buyurdu ki; «Nefsin azgın bir binek atından daha çok şiddetle gemlenmeye muhtaçtır.» Yahya İbni Muaz'ur Râzî (S.A.) derki; «Nefsine karşı riyazet kılıcı ile savaş.» Riyazet dört çeşittir: 1) Az yemek, 2) Az uyumak, 3) Lüzumsuz konuşmamak, 4) Herkesin derdine koşmak (kimseyi üzmemek) Az yemek aşın arzuları söndürür, az uyku iradeyi arılaştırır, az konuşmak belâlardan korur, sıkıntılara katlanmak ülkülere ulaştırır. insana en zor gelen şey. haksızlığa karşı anlayışlı davranmak ve sıkıntılara karşı sabretmektir. Azgın arzular ve günah istekleri nefisten harekete geçip boş yere konuşmak hevesi kabarcınca tereddüd ve az uyku, kınından az yemek kılıcını sıyırır. Yumuşaklık ve az konuşma elleri ile üzerine darbe indirir, böylece zulüm ve intikamdan kendini uzak tutarsın. Diğer insanlar karşısında onun yol açacağı âfetlerden kurtulursun. onu aşın arzuların karanlığından arındırır, korkunç âfetlerinden necat bulursun. O zaman pâk. nurlu, hafif, rûhânî bir varlık olur, bahçede gezinen hükümdar gibi iyilikler alanında dolaşır, yarış atı gibi itaat yollarından yarışırsın.

Yahya İbni Muâz sözlerine şöyle devam eder, «İnsanın üç düşmanı vardır: Dünyâsı, şeytanı ve nefsi. Zühd ile dünyadan, emirlerine karşı koyarak şeytandan ve arzularına karşı soyarak nefisten sakın.» Ehli hikmetten biri der ki. «Nefsinin kontrolü altına giren kimse, ezgin arzularından hoşlanmada ona esir olur. onun nevasının zindanında mahpus olur, dizginleri onun elinde olan gemlenmiş ve eli kolu bağlı biri olur. Onu istediği tarafa sürükleyerek kalbini faydalardan mahrum eder.» Cafer İbni Humeyd (R.A.) buyurur ki; «Hiç bir nimete, başka bir nimeti terketmeksizin ulaşılamayacağı hususunda âlimler ve hikmet sahipleri görüş birliği içindedirler.» Ebu Yahya el-varrak (R.A.) buyurdu ki; «Azalarının

azgın arzularını doyuran kimse kalbine pişmanlık ağacı diker.»Vuheyb İbni Verd (R.A.) buyurur ki; «Ekmekten daha fazlası şehvettir. Dünyanın azdırıcı arzularından hoşlanan kimse alçalmaya hazır olsun.»Söylendiğine göre Hz. Yûsuf (A.S.). Mısır hazinelerine sahip olunca, hükümdarın karısı «Ona günah sebebiyle kralları köle, taatleri sebebiyle köleleri kral yapan Allah'ı tenzih ederim. İhtiras ve azgın arzular hükümdarları köle yapmıştır. Bu da bozguncuların cezasıdır. Sabır ve takva da köleleri hükümdar yapmıştır» dedi. Bu kadın Hz. Yûsuf'un kafilesi ile geçeceği bir günde yolunun üzerine oturmuştu. Hz. Yûsuf (A.S.) memleketinin büyüklerinden on iki bin kişi arasında binek gidiyordu.Hz. Yûsuf. Allah'ın âyetinde haber verdiği üzere. O'na şu cevabı vermiştir,

«Kim günâhdan sakınır ve sabrederse, ulu Allah iyilik işleyenlerin mükâfatlarını zâ'yetmez» (50) Yûsuf Sûre-i Celilesi: 90. Cüneyd-ü! Bağdadî (R.A.) buyurur ki; «Bir gece uykum kaçtı, kalktım zikre başladım, fakat her zamanki tadı bulamadım. Uyumaya çalıştım, uyuyamadım. Oturdum, fakat oturmaya da dayanamadım. Bunun üzerine dışarı çıktım, karşıma yere serilmiş bir abaya bürünmüş bir adam çıktı.Benim yaklaştığımı duyunca «Ya Ebel Kasım, hemen bana gel» dedi. Ben «Efendim, böyle buluşmayı kararlaştırmadan mı» dedim. «Evet, Allâh'dan kalbini bana doğru gelmek üzere harekete geçirmesini dilemiştim» dedi. Ben de «Arzunu yerine getirdi, ne istiyorsun» dedim. «Nefsin hastalığı ne zaman kendisine ilâç olur» diye sordu. «Ben nefis arzularına karşı koyunca» diye karşılık verdim. Bunun üzerine nefsinde dönerek, «Bak dinle, aynı cevabı sana yedi kere verdim, fakat illâ «Cüneydin ne diyeceğini duymak istiyorum» diyerek benim sözüme kanmadın, işte şimdi aynı cevabı Cüneyd'den duydun» dedi ve ortadan kayboldu, onu tanıyamadım.»

.Yezid-ür Rekkaşî (R.A.) buyurur ki; «Dünyada soğuk suyu benden uzak tutun, olaki Ahirette ondan mahrum kalmam.»Adamın biri Ömer İbni Abdülâziz'e «Ne zaman konuşayım» diye sorar, o da «Canın susmak isteyince» der. Adam «Peki, ne zaman susayım» diye sorar. o da «Canın konuşmak isteyince» der.Hz. Ali (K.V.) buyurdu ki; «Cennete hasret duyan kimse, dünyada nefsinin arzularından uzaklaşır.»

- 460 -

YETMİŞ YEDİNCİ BÖLÜM

İMAN VE NİFAK

Bilesin ki. ulu Allah'ın tek ve ortaksızlığına ve peygamberlerin getirdiği gerçeklere inanmak demek olan imanın kemâli, fazla amel işlemekle olur. Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Mü'minler ancak o kimselerdir ki. Allah'a ve O'nun Rasûl'üne îmân edenler, sonra da hiç şüpheye düşmeksizin Allah yolunda malları ve canları ile cihâd ederler İşte îmânlarında sâdık olanlar bunlardır» Hucurat Sûre-i Celilesi; 15

Lâkin iyi kimseler, yüzlerini doğuya ve batıya çevirenler değildir. Asıl iyi kimseler Allah'a, Âhîret Gününe, meleklere, kitaba, peygambere inananlar, mallarını Allah sevgisi ile yakınlarına, yetimlere, yoksullara, yarı yolda kalmışlara, dilenci'ere, esirlere verenler, namazı dosdoğru kılanlar, zekât verenler, sözleştikleri zaman verdikleri sözleri yerine getirenler, sıkıntıda, hastalıkta ve savaşın hararetli safhalarında mukavemet gösterenlerdir»(52) Bakara Sûre-i Celilesi; 177.

Ulu Allah burada «İyi insan olmak için ahde vefa. sıkıntılara katlanma... gibi yirmi vasıf şart kıldıktan sonra, işte îmânlarında sadık olanlar bunlardır» buyurmuştur.

- Ulu Allah içinizden îmân edenler ile. kendilerine ilim verilenleri derece derece yüceltir» (53). Mûcâhid Sûre-i Celilesi; 11.

- Size ne oluyor ki, îmân ettikten sonra gene Allah Yolu'nda harcamıyorsunuz?! Oysa ki, göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. İçinizde Fetih'den önce Allah Yolu'nda harcayan ve savaşanlar, diğerleri ile bir değildir. Onlar derece itibarı ile Fetih'den sonra harcayan ve savaşanlardan çok büyüktür. Bununla birlikte, Allah bu iki zümrenin her birine en güzel olanı vaadetti. Allah

yaptıklarınızdan inceden inceye haberdardır» (54). HacJid Sûre-i Celilesi; 10.

Yine Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Allah'ın Rızâsı peşinden koşanlar, O'nun katında derece derecedirler. Allah bütün işlediklerinizi görür» (55) (S*. Al-i İmrân Sûre-i Celilesi. 163.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- îmân çıplaktır, onun elbisesi takvadır.» Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- îmân yetmiş küsur derecedir, en aşağı derecelisi, yolu engel ve takıntılardan temizlemektir.»Peygamberimizin bu hadisi, îmân olgunluğunun amellere bağlı olduğunu gösterir, öteyandan îmân olgunluğunun münafıklık ve gizli şirkten uzak olmaya bağlı olduğunu belirtmek üzere Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor:«- Şu dört sıfat kimde varsa, o kimse her ne kadar namaz kılıp oruç tutarak kendini mü'min sansa da katıksız münâfıktır: 1) Yalan konuşuyorsa, 2) Verdiği sözü tutmuyorsa, 3) Emânete hıyanet ediyorsa, 4) Anlaşamadığı kimselere karşı hileyle davranırsa» (Başka bir rivayete göre dördüncü madde Antlaşmaları bozarsa) diye geçmektedir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Kalbler dört çeşittir: 1) Pürüzsüz ve içinde parlak kandil yanan kalb, bu mü'minin kalbidir, 2) İçinde hem imânı ve hem de nifakı bir arada barındıran, karmakarışık kalb. Oradaki îmân tatlı su ile beslenen yeşil bakla gibi. nifak ise kan ve irinle beslenen bir çıban gibidir. Bu iki maddeden (su ile kan-irin) hangisi baskın çıkarsa, kalb onun hükmünü giyer. (Başka bir rivayete göre bu iki maddenin hangisi baskın çıkarsa kalbi denetimi altına alır» (56).

(56) Hadisin başında kalblerin dört çeşit olduğu belirtildiği halde sadece iki çeşidi açıklanmıştır. Diğer iki çeşit hakkındaki açıklamayı ya Ravî tarafından unutulduğu için veya elimizdeki kitaba eksik nakledildiği için öğrenenüyoruz.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Bu ümmetin münafıklarının çoğunluğu, Kur'ân okuyucularıdır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ümmetimde şirk, beyaz kaya üzerinde yürüyen karıncanın ayak sesinden daha gizlidir.»Sahâbilerden Huzeyfe (R.A.) buyurur ki; «Peygamber zamanında insan söylediği tek söz yüzünden ölünceye kadar münafık sayılırdı. Oysa ki, ben aynı sözü sizden günde on sefer duyuyorum.»Âlimlerden biri der ki; «İnsanların münafıklığa en yakın olanı kendisini münafıklıktan uzak kabul edendir.»Sahâbilerden Huzeyfe (R.A.) buyurur ki: «Bu günün münafıkları Peygamber'in zamanındakilerden çoktur. O zaman onlar münafıklıklarını saklarlardı, bugün ise açık açık münafıklık yapıyorlar.»Bu nifak îmân dürüstlüğü ve olgunluğu ile bağdaşmaz. Münafıklıktan en uzak olanlar, ondan çekinenler, en yakm olanlar da onunla hiç bir ilgisi olmadığını sananlardırHasan-ül Basri'ye (R.A.) demişler ki; «Şimdilerde münafıklık kalmadığı söyleniyor» Hasan Basrî (R.A.) böyle diyene «Kardeşim, münafıklar ortadan kalksa yolda yalnızlıktan ürküntü duyardınız» diye cevap verdi. Yine Hasan-ül Basrî (R.A.) veya başka birisi der ki. «Münafıkların kuyruğu yerde adım atamazdık.»Abdullah İbni Ömer (R.A.) bir gün Haccâo'nın aleyhinde konuşan birini duydu ve adama «Acaba Haccâc burada olup sözünü duyabilse onun hakkında böyle konuşur muydun?» diye sordu, adam «Hayır» diye cevap verdi. Bunun üzerine Abdullah da (R.A.) dedi ki, «Biz bu hareketi Peygamber'imizin sağlığında münafıklık sayardık. Peygamberimiz Dünyada iki çeşit dil kullanan Allâh Kıyamet Günü de iki dilli yapar» buyuruyor. Yine Peygamberimiz «İnsanların en kötöleri, berikine bu yüzü ile ve ötekine öbür yüzü ile giden iki yüzlülerdir» buyuruyorHasan-ül Basri'ye (R.A.) «Sazılar: bizim münafıklıktan endişemiz yok diyorlar, ne dersin» diye sorarlar. Hasan (R.A.) onlara şu cevabı verir. «Vallahi münafıklıkla hiç bir ilgin olmadığını bilmen, benim için yeryüzünün altın ile dolup taşmasından daha sevimsidir» der. Yine Hasan-ül Bas-rî (R.A.): «Dilin kalple, için dışla ve girişin çıkışla uyuşmaması münafıklık alâmetlerindendir» demiştir.Adamın biri Huzeyfe'ye (R.A.) «Ben münafık olmaktan korkuyorum» der. Huzeyfe (R.A.) de ona şu karşılığı verir; «Sen münafık olsan, münafıklıktan korkmazdın. Çünkü münâfık, nifaktan emin olur.»İbni Ebu Müleyke (R.A.) der ki; «Peygamber'imizin yüz otuz (bir rivayete göre yüz elli) sahebi ile

karşılaştım, hepsi de münafıklıktan korkuyorlardı.» Rivayete göre bir gün Peygamber'imiz bir gurup sahâbi ile birlikte oturuyordu. Birinin sözü geçti ve onu çok övdüler. Bu arada sözü edilen adam çıkageldi. Yeni abdest almıştı, abdest suyunun damlaları yüzünden akıyordu, nalınları da elindeydi, alnında secde izi vardı. Sahabiler «Sana sözünü ettiğimiz adam işte, ya Rasûlellah» dediler. Peygamber'imiz «Ben onun yüzünde şeytan lekesi görüyorum» buyurdu. Adam geldi, selam vererek sahâbilerin yanına oturdu. Peygamber'imiz ona dedi ki, «Allah için senden istiyorum, doğru söyle. Buraya gelirken içinden (Bunların arasında benden iyisi yok) diye geçirdin mi?» Adam «evet» diye cevap verdi. Bunun üzerine Peygamber'imiz (S.A.S.) duâ ederken şöyle buyurdu: «Allah'ım, bildiğim ve bilmediklerim için senin afvını dilerim.» Sahabiler O'na «Korkuyor musun, yâ Rasûlellah» diye sordular. Peygamber'imiz onlara şu cevabı verdi. «Emin olmam için ne sebep var ki. kalbler Allah'ın iki parmağı arasındadır, onları dilediği tarafa çevirir.» Nitekim ulu Allah:

«Daha önce hesaba katmadıkları bir durum, Allah tarafından önlerine çıkarılır» buyurmaktadır (57) Zumar Sûre-i Celilesi; 47. Bu âyeti açıklarken, belirtildiğine göre. onlar iyilik sanarak bir takım ameller işlerler, fakat Mizan'ın kefesine sıra gelince işledikleri kötülük sayılır. Seriyüs-Sakatî (R.A.) der ki: «İnsan bilinen bütün kuş çeşitlerini dallarında barındıran her çeşitten birer ağacın bulunduğu bir bahçeye girse ve her kuş ayrı dil kullanarak ona (Selâmunâieyküm. ya Allah'ın dostu) diye ona seslense de onun da buna gönlü yatsa kuşların ellerine düşmüş bir esir olur.» Yukardaki hadis ve büyük sözleri nifakin ve gizli şirkin incelikleri yüzünden taşıdığı önemi ve bundan emin olunamayacağını sana öğretmiş olmalıdır. O kadar ki. Hz. Ömer (R.A.) Huzeyfe'ye (R.A.). kendisinin münâfık olup olmadığını sorabiliyor. Ebu Süleyman-üd Daranî (R.A.) buyurur ki; «Hükümdarların birinden bir söz duydum, ona itiraz etmek istedim, fakat öldürülmem için emir vermesinden korktum. Korktuğum ölüm değildi, fakat ruhum çıkarken başkalarına karşı içimden üstünlük duymaktan çekinerek itiraz, etmekten vazgeçtim.» Bu çeşit nifaklar imânın hakikati ile gerçekliği, sadakatı, olgunluğu ve saflığı ile çelişir, aslı ile çelişmez. Nifak iki çeşittir. Birincisi sahibini dinden çıkararak kâfirler arasına katar ve ebedi cehennemliklere ekler, ikincisi sahibinin bir süre cehenneme düşmesine veya uluların derecesinden eksikliğe uğramasına ve siddik'arın mertebesinden aşağıda kalmasına yol açar.

- 465 -

YETMİŞ SEKİZİNCİ BÖLÜM :

GIYBET VE KOĞUCULUĞUN KÖTÜLÜĞÜ

Ulu Allah (C.C.) Gıybeti Kur'ân'da kınayarak. sahibini ölü eti yiyene benzetmiştir. Ulu Allah, (C.C.) buyuruyor ki:

«- Biribiriniz gıybet etmeyin. Her hangi biriniz kardeşinin ölü etini seve seve yer mi? Bundan elbette tiksiniirsiniz» (53) Hucurat Sûre-i Celilesi; 12.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Müslümanın her şeyi, kanı, malı ve şerefi müslümana haramdır.» Gıybet ırza şâmilidir, Peygamberimiz ırzın dokunulmazlığını, mal ve kan dokunulmazlığı ile bir arada zikretmiştir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Biribirinizi kıskanmayınız, birbirinize kin beslemeyiniz, yalandan müşteri çıkıp biribirinizin alacağı malın fiyatını yükseltmeyiniz, biribiriniz aleyhine dedikodu yapmayınız, Allah'ın birbirine kardeş olan kulları olunuz.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Gıybetten sakınınız, çünkü o zinadan daha ağır bir günahdır. İnsan zina edebilir ve tevbe edince Allah da tevbesini kabul eder. Fakat gıybet edilen kimse, hakkını bağışlamadıkça, gıybetçi afvedümez.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Mi'râc Gecesi tırnakları ile çehrelerini tırmalayan bir guruba rastladım. Cebrail'e (A.S.) (Bunlar kimdir) diye sordum. Cebrail'de (A.S.) bana (Bunlar gıybet yaparak başkalarının şerefine lekeleyenlerdir) dedi.» Süleyman İbni Câbir (R.A.) der ki; «Peygamber'imize gelerek (bana iyi bir şey öğret de faydalanayım) dedim, bana şöyle buyurdu: «Kendi kovandan su isteyen birinin kovasına su boşaltmak veya müslüman kardeşini güler yüzle karşılamak ve

arkasından dedikodu yapmamak (gibi sana basit görünen hareketler) bile olsa hiç bir iyiliği küçümseme.»Berae (R.A.) der ki; «Bir gün Peygamberimiz evdeki kadınların da duyabildiği yüksek bir sesle bize hitap ederek buyurdu ki. «Ey dili ile imân ettiği halde kalbi ile imân etmeyenler! Müslümanları gıybet etmeyin, onların ayıplarını araştırmayın. Çünkü kim kardeşinin ayıbını araştırırsa Allâh da onun ayıbını araştırır. Allah kimin ayıbını araştırırsa onu evi içinde rezil eder.»Söylendiğine göre. ulu Allah (C.C.) Hz Musa'ya (A.S.) şöyle vahyetti: «Dedikodudan tevbe ederek ölen kimse, en arkadan cennete girer. Dedikoducu olarak ölen kimse ise ilk önce cehenneme girer.»Sahâbilerden Enes (R.A.) buyurdu ki; «Rasûlellah herkese bir gün oruç tutmalarını ve kendisi izin vermedikçe oruçlarını bozmamalarını emretti, herkes bunun üzerine oruca niyetlendi. Akşam olunca herkes bir bir Peygamber'imize gelerek «Yâ Rasûlellah, günü oruçlu geçirdim, izin verirsen iftar edeyim» diyerek izin istemeye başladı, Peygamber'imiz de gelene oruç açma izni veriyordu.Bir kişi, bir kişi daha derken adamın biri gelerek «Yâ Rasûlellah! Ailemden iki kız, günü oruçlu geçirdiler, karşına çıkmaya utanıyorlar, izin verirsen iftar etsinler» dedi.Peygamber'imiz adamın tarafına bile bakmadı, adam aynı sözleri yeniden söyledi. Peygamber'imiz onunla yine ilgilenmedi. Adam bir daha aynı sözleri söyleyince Peygamber'imiz adama «Onlar oruç tutmadılar. Bütün gün başkalarının etini yiyen bir kimse nasıl oruç tutmuş olabilir, git onlara eğer oruç tutmuşlarsa kusmalarını söyle» dedi.Adam kızların yanına döndü, durumu onlara anlattı, kustular, her ikisinden de birer parça kan pıhtısı geldi.Adam tekrar Peygamber'imize vararak durumu bildirdi. Peygamber'imiz de «Nefsimi kudret elinde tutan Allah'ın adına yemin ederek söylüyorum ki, eğer pıhtılar karınlarında kalsaydı, onları ateş yakacaktı» diye buyurdu.Diğer bir rivayete göre de. Peygamber'imiz adamın tarafına bakmayınca adam bir müddet sonra yine Peygamberimizin huzuruna gelerek. «Yâ Rasûlellah, kızlar açlıktan öldüler (veya öleyazdılar)» dedi. Peygamber'imiz «Onları buraya getir» buyurdu.Kızlar Peygamber'imize gelince Peygamber'imiz bir bardak getirtti ve birine «kus» dedi. kusunca, ağızlarından bardak dolusu kan ve irin geldi. Sonra öbürünü kusturdu, onun ağzından da aynı şeyler geldi.

Bunun üzerine Peygamber'imiz «Bu ikisi Allah'ın hela; kıldığı şeylere karşı oruç tuttular, fakat Allah'ın haram kıldıkları ile oruçlarını bozdular, karşılıklı oturup başkalarının etini yemeye koyuldular» buyurdu.Yine Enes (R.A.) buyurur ki; «Peygamber'imiz bir gün bize hitâb ederek faiz bahsini ele aldı, önemini belirterek şöyle buyurdu:c- Faizden elde edilen bir dirhem insanın otuz altı kere zina yapmasından Allah katında daha ağır bir günâhtır. Faizlerin en koyusu ise müslümanın ırzıdır.»Koğuculuk da adî bir huydur. Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Gammazlık yapıp işi-gücü öteye beriye söz taşrmak olan, iyiliğe şiddet ile engel olan, azgın, günâha dalmış, kötülüğe düşkün, kaba ve bunlardan başka Soysuz olan yardakçıya iltifat etme» (59). Kalem Sûre-i Celilesi: '1-24.

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

-Bütün gammazların ve başkalarına hakaret edenlerin vay haline!»Hümeze Sûre-i Celilesi; 1

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- karısı da Odun hammalı olarak .» (61) Tebbet Sure-i Celilesi: 4 Söylendiğine göre. Ebû Leheb'in (A. Lâ'ne) karısı söz taşıyan bir koğucu olduğu için ulu Allah onu «odun hamalı» olarak zikrediyor.Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Allah. küfredenlere Nuh'un (A.S.) karısı ile Lût'un (A.S.) karısını örnek olarak gösterdi. Onlar iki iyi kulumuzun nikâhı altında idiler. Fakat onlara hfyanet ettiler de kocaları onları Allah'ın gazabından en ufak bir şekilde kurtaramadılar. O ikisine «Cehenneme girenler ile birlikte siz de girin» denilecek.»Söylendiğine göre Lût'un (A.S.) karısı Lût'un (A.S.) misafirlerinin geldiğini gizlice kâfirlere bildirir. Nuh'un (A.S) karısı da

kocasının deli olduğunu ileri sürerdi. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: Koğucu Cennefe giremez.»

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah Katı'nda en sevimlileriniz. huyu en güzel olanınız, âilesine karşı görevlerinizi yapanlarınız, uzlaşılınlar ve uzlaşmaya yanaşan kırmızıdır. Allah Katı'nda en sevimsizleriniz de, ondan ona söz taşıyanlarınız, bozgunculuk çıkarınlarınız ve temiz insanlara leke sürmeye uğraşanlarınızdır.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Kim küçük düşürmek kasdı ile bir müslüman hakkında aslı olmayan bir ayıp yayarsa, Allah onu o yüzden cehenneme atarak mahveder.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Herhangi bir kimse dünyada küçük düşürmek kasdı ile birisi hakkında asılsız bir söz yayarsa, Allah'ın o söz yüzünden o kimseyi Kıyamet Günü ateşe atarak perişan etmesi kesinlik kazanır.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Kim bir mümin aleyhinde asılsız yere şahidlik ederse kendine cehennemden yer beğensin.» Bildirildiğine göre kabir azabının üçte biri koğuculuk yüzündendir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Ulu Allah cenneti yaratınca ona «konuş» diye buyurdu. Cennet de «Bana giren mes'uddur» dedi. Bunun üzerine ulu Allah şöyle buyurdu. «İzzet ve celâlim hakkı için şu sekiz çeşit kimse, sende barınamayacaktır.» 1- Devamlı içki içenler. 2 - Zina etmekte ısrar edenler. 3 - Koğucular.

3 - Karısını başkasına peşkeş çekenler. 5 - Zorba zaptiyeler. 6 - Kadınsı erkekler. 7 - Sıla-i rahmi terkedenler. 8 - Allah adına söz verip yerine getirmeyenler.

Kâ'b-ul Ahbann anlattığına göre, bir ara İsrailoğulları büyük bir kuraklığa maruz kalırlar. Hz. Mûsâ (A.S.) bir kaç defa yağmur için dua eder. fakat bir türlü yağmur yağmaz. Nihayet ulu Allah Musa'ya şöyle vahyeder, «Aranızda hâlâ huyunda ısrar eden bir koğucu varken ne senin ve ne de yanındakilerin duasını kabûl etmem.» Bunun üzerine Hz. Mûsâ «Kimdir o, tarif et onu bana da aramızdan çıkarayım» diye yalvarır. Ulu Allah ona şöyle cevap verir, «Ya Musa size * koğuculuğu yasaklarken benmi koğucu olayım?» Bunun üzerine hep birlikte tevbe ettiler de yağmura kavuştular. Söylendiğine göre adamın biri yedi mes'eleyi öğrenmek için yediyüz fersah uzakta bulunan bir hekimi görmeye gider, hekimin yanına varınca ona der ki, «Allah'ın sana başıslamış olduğu" ilimden faydalanmak üzere sana geldim, bana söyle: 1 - Gök ve gökten daha eğiri olan nedir? 2 - Yer ve yerden daha geniş olan nedir? 3 - Taş ve taştan daha katı olan nedir? 4 - Ateş ve ateşten daha hararetli olan nedir? 5 - Zemherir ve zemherirden daha soğuk olan nedir? 6 - Denizden daha zengin olan nedir? 7 - Yetim ve yetimden daha zavallı olan kimdir?» Hekim onun sorularını şöyle cevaplandırdı: «1 - : Suçsuz insana yapılan iftira gökten daha ağırdır. 2 - Hak yerden daha geniştir. 3 - Kanaatkar kalb. denizden daha zengindir. 4 - İhtiras ve kıskançlık ateşten daha hararetlidir. 5 - Akraba tarafında? -karşılanmayan ihtiyaç zemherirden daha soğuktur. 6 - Kâfirin kalbi taştan daha katıdır. 7 - Durumu meydana çıkınca koğucu yetimden daha zavallıdır.

Şâirin şu sözü ne güzeldir: «İnsanlar arasında koguculuk edenin dostlarına karşı akreplerinden ve yılanlarından emin olunamaz. Gece seli gibi. kimse bilmez onu. Nereden geldi, nereye gidiyor? Vay onun verdiği söze, nasıl bozar onu. Voy onun dostluğuna, nasıl yok sayar onu.» Diğer biri de der ki: «Lehinde çalıştığı gibi aleyhinde de çalışır» Hiç bir zaman iki yüzlü düzenbazın tuzaklarından emin olma.»

- 471 -

YETMİŞ DOKUZUNCU BÖLÜM :

ŞEYTANIN DÜŞMANLIĞI

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kalbin iki türlü meyli vardır Biri melektendir, hayra yönelme ve hakkı tasdik etmeyi telkin eder. İçinde bu temayülü bulunan kimse, bunu Allah'dan bilerek şükretsın. Diğer de düşmandandır, kötülüğe yönelme, hakkı yalanlama ve iyilikten alakoymayı telkin eder. İçinde bu temayülü bulan kimse de lanetlik şeytandan Allah'a sığınsın. Arkasından Peygamber'imiz şu âyeti okudu.

«Şeytan sizi fakirlikle korkutur, kötü şeyleri emreder. Allâh da bağış v» fazilet vaadedir. Hiç şüphesiz Allah ihsanı bol olan ve her şeyi bilendir' (62). (C2) Bjkoo Süre-i Celilesi; 268.

Hasan-ül Basrî (R.A.) buyurur ki; «Bunlar kalbille dolaşan iki endişedir, endişelerin biri Allah'dan. öbürü de düşmandandır. Allah endişelerini incelemeye tâbi tutularak ulu Allâh'dan geleni yürütüp düşmandan (şeytandan) gelene karşı koyana rahmet etsin.»Câbir İbni Utayde (R.A.) der ki. «Atâ İbni Ziyad'a, kalbimi rahatsız eden kışkırtmalardan şikâyet ettim. Bana dedi ki, bu mesele hırsızların bir eve girmesine benzer, eğer evde bir şey varsa orayla ilgilenirler, yoksa bırakıp giderler» buna göre demek ki. azgın nefsi arzuların kurtulan kalbe şeytan girmez.Nitekim ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Ey şeytan) Benim kullarımın üzerinde senin hiç bir nüfuzun olamaz» (63) Hicr Süre-i Celilesi; 42.

O halde nefsinin azgın arzularına uyan herkes. Allah'ın kulu değil, arzularının kölesidir. Bu yüzden Allah onu şeytanın boyunduruğuna mahkûm eder.Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Nefsinin azgın arzusunu ilâh edinen. Allah'ın bile bile yoldan çıkararak kulağını, kalbini mühürlediği ve gözüne perde çektiği kimseyi görmüyor musun? Onu Allâh'dan başka kim hidâyete erdirebilir, hiç düşünmüyor musunuz?» (64) Câsiye Sure-i Celilesi; 23.

Bu âyetten de anlaşılıyor ki. nefsin aşırı arzularını ilâh ve mabud edinmiş olan kimse Allah'ın kulu değil, arzularının kölesidir.Bu yüzden Amr İbnü! As (R.A.) Peygamber'imize «Yâ Rasûlellah, şeytan namazım ve Kur"ân okuyuşumla benim arama giriyor» diye şikâyet edince Peygamber'imiz de ona «Bu şeytandır, adına (Hitrib) denir, onu duyunca şerrinden Allah'a sığın ve sol yanına üç defa tükür.»Amr İbnül Âs der ki; Ben de Öyle yaptım da Allah onu benden uzaklaştırdı.»Bir hadise göre «abdeste mahsus, bir şeytan vardır, adı «velhan» dır, ondan Allah'a sığınınız.»Kalbe giren şeytân kışkırtmasını; kışkırtma konusu olandan başka bir şeyi zikretmek uzaklaştırabilir. Çünkü kalbe yeni bir şey doğduğu zaman, daha önce kalbde bulunan endişe yok olur.Lâkin Allah ve O'nunla ilgili şeylerin dışında her şey şeytana, yataklık edebilir. Bundan insanı kurtaracak olan şey sırf Allah'ı zikretmek ve şeytan için burada meydan bulunmadığını bilmektir. Her şey ancak zıddı ile tedavi edilebilir. Şeytan kışkırtmalarının zıddı da Allah'a sığınarak O'nun adını anmak, güç ve kuvvetten biri olduğunu itiraf etmektir. İşte «eûzu billahi mineşşeytanirrecim velâhavle velâkuvvete illâ billahi alîyil azim» cümlelerinin mânâsı budur. Bunu yalnız Allah'ın zikri etkis'i altına giren takva sahipleri başarabilir. Şeytan ancak sıkıntı ve şaşkınlık anlarında, bu kimselerin çevresinde hırsızlık yolu ile dolaşır. Nitekim Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Takva sahipleri şeytan tarafından bir kışkırtmaya uğradıkları zaman Allah'ı hatırlarlar, bir de bakarsın ki, her şeyi görüvermişlerdir» (65) A'râf Süre-i Celilesi; 201

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- De ki, insanların Rabb'ine. insanların hükümdarına, insanların ilâhına kışkırtıcı ve çekingен şeytanın şerrinden sığınırım» (66)Kur'an-ı kerim Nas suresi.1-4

mealindeki âyetleri açıklarken Mücahid der ki, «Şeytan kalb üzerine uzanmıştır. Allah'ın adı zikredilince büzülür, toparlanır, Allah'dan gaafil olunduğu zaman da yayılır. Işığın karanlığı, gecenin gündüzü kovması gibi Allah'ı zikretmek şeytan kışkırtmasını kovar Bu ikisinin zıd oluşu yüzünden Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Şeytan onları nüfuzu altına alarak Allah'ı hatırlamayı onlara unutturmuştur.» (67) Mücadele Süre-i Ceülesi; 19

Enes İbni Mâlik'in (R.A.) rivayet ettiğine göre, Peygamber'imiz (S. A.S.) buyuruyor ki:«- Şeytan hortumunu insanoğlunun kalbi üzerine koymuştur. Eğer insanoğlu, Allah'ın adını zikrederse büzülüp geri çekilir. Eğer Allâh'ı zikretmeyi aklından çıkarırsa kalbini kavrar.»İbni Vezzah söylediği bir hadiste der ki: «insan kırk yaşına geldiği halde tevbe etmemişse şeytan eli ile onun yüzünü okşar.» ve «Babam hakkı için.

kurtuluşa eremeyenin yüzü» der. Arzular insanın et ve kanına karışmış olduğu gibi şeytanın nüfuzu da onun kanına etine sızar ve kalbini çepeçevre kuşatır. Nitekim Peygamber'imiz buyuruyor ki: «- Şeytan insanoğlunun kan yollarında dolaşır. O halde açlıkla onun yollarını darlaştırma.» Çünkü açlık aşırı arzuları kırar, şeytanın sızma yolları ise aşırı arzulardır. Nefsin aşırı arzuları ise. kalbi her taraftan kuşatmışlardır. Ulu Allah şeytandan haber vererek şöyle buyuruyor:

«- iblis dedi ki. «Madem sen beni azgınlığa mahkûm ettin, ben de buna karşılık, yemin olsun ki, onları saptırmak için senin doğru yolunda pusu' kuracağım. Sonra onlara önlerinden, arkalarından, sağ taraflarından, sol taraflarından sokulacağım da onların çoğunluğunu şükreder halde bulamayacaksın.» (68) A'raf Sûre-i Celilesi; 16-17

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Şeytana ademoğlunun yolu üzerine birkaç defa dikildi. Bir defasında ona karşı İslâm yolu üzerine dikildi ve «Kendi dinini, atalarının dinini bırakıp müslüman mı olacaksın» dedi. Ademoğlu onun sözüne bakmadı, müslüman oldu.

Bir keresinde de hıclaret yolu üzerine dikilerek ona «Kendi yerinden ve göğünden ayrılarak göç mü edeceksin» dedi. Âdemoğlu onun sözüne bakmayarak göç etti. Arkasından cihâd yolu üzerine dikilerek «nasıl cihada çıkarsın? O canını ve malını yok etmek demektir, çarptırsın, öldürülürsün ve kadınların başka kocaya varır ve malın bölüşülür.» dedi. Âdemoğlu yine onun dediklerine uymayarak cihad etti. Peygamber (S.A.S.) buyurdu ki: c- Kim bu amelleri işlerse Allah'ın onu Cennete koyması kesindir.»

- 476 -

SEKSENİNCİ BÖLÜM

MUABBET VE NEFS MUHASEBESİ

Sufyan-üs Sevri (R.A.) dedi ki. muabbet. Allah'ın Resulüne uymaktır, başka bir görüşe göre devamlı zikirdir, bir başkasına göre. sevgiliyi, diğer her şeye tercih etmektir. Başka bir tarife göre dünyada kalmaktan hoşlanmamaktır. Bu tariflerin hepsi muabbetin ürünlerine işaretettir. Hic biri onun özünü ele almamıştır. Ariflerden birine göre muabbet, sevilenden bir mânâdır. Kalpleri sevgili idrakten alakor diller de onu ifade edemez. Cüneyd-r Bağdadî (RA.) buyurur: «Başka şeylerle alâkası olana Allâh muabbeti haram kılar, karşılığa dayanan her sevgi de karşılığı ortadan kalkınca son bulur.» Zunnûn-i Mısri (R.A.) buyuruyor ki; «Allah'ı sever görünenlere de ki, Allâh'dan başkasına alçalmaktan sakının.» Şiblî'ye (R.A.) «Bize arifi ve muabbet sahibini tanıttı» dediler. o tla dedi ki; «Arif. konuşursa helak olan, muabbet sahibi de susarsa helak olan kimsedir.» İmam-i Şiblî (R.A.) şöyle buyurur: «Ey Kerim ve ulu. Muabbetin kalbde yer tutmuş. Ey göz kapaklarından uykuyu kaldıran Sen benim başına gelenleri en iyi bilensin.»

Başka bir şâir der ki: «Sevgilimi andım» diyene şaşarım. Onu unuttuğum varmı ki. unuttuğumu hatırlayayım. Seni anarken ölür. sonra yine dirilirim. Eğer hüsnü zannım olmasaydı. dirilmezdim. Ümitle dirilir, hasretle ölürüm. Senin için kaç defa ölür ve kaç defa dirilirim. Kadeh kadeh muabbeti içtim.

Ne şarab bitti ve n de ben içmeye kandım. Keşke onun hayâli gözümün önüne diküseydi, Çünkü gözümün önünden kaybolsa kör olurum.»

Rabiat-ül Adeviye (R.A.) bir gün »Bizi kim sevgilimize götürecektir dedi. Bir kadın hizmetçisi «sevdiğimiz bizimle birlikte dir ama onunla aramızı açan dünyadır» dedi. İbni Celâ (R.A.) der ki; «Allah Hz. İsa'ya (A.S.) şöyle vahyetti: «- Bir kalbi gözden geçirip içinde dünya ve âhiret sevgisi bulmadığım zaman onu kendi sevgimle doldururum ve onu himayem altına alırım.» Söylendiğine göre bir gün Zunnûn. muabbet hakkında konuşurken önüne bir kuş konar ve devamlı bir şekilde yeri gagası ile gagalar. Nihayet kan kaybederek ölür.

mîbrahim İbni Edhem (R.A.) buyurdu ki; «Allah'ım! Bilirsin ki bana başışladığın muabbet, zikrine karşı bende uyandırdığın ünsiyet ve ululuğun hakkında düşünmek üzere bana tanıdığın fırsata karşılık, yanımda Cen-net'in sivrisinek kanadı kadar ağırlığı yoktur.» Sırrî (R.A.) buyuruyor ki; «Allah'ı seven yaşar, dünyaya yönelen şaşar, aptal boşu boşuna akşamlar ve sabahlar, akli başında olan kimse de kusurlarını araştırır.»

Nefs muhasebesine gelince. Ulu Allah onu şu âyetiye emretmektedir:

«- Ey mü'minler! Allâh'dan korkun. Herkes yarın için ne ayırdığına baksın. Allah'dan korkun, çünkü O. yaptıklarınızdan haberdardır.» (69) Haşr Sûre-i Celilesi: 18

Bu âyet geride bırakılan amelleri göz geçirmenin gerekliliğini gösterir. Bu yüzden Hz. Ömer (R.A.) der ki. «Hesaba çekilmeden önce kendi kendinizi hesaba çekiniz. Amelleriniz tartılmadan siz onları tartınız.» Bir gün adamın biri Peygamberimize gelerek «Yâ Rasûlellah. bana bir nasihat et» der. Peygamber'imiz de ona «Sen gerçekten nasihat istiyor-musun» diye sorar, adam «tabii» der. Bunun üzerine Peygamber'imiz buyurur ki, «Bir iş murâd ettiğin zaman akıbetini iyi düşün, doğru ise ona giriş, eğer eğri ise ondan vazgeç.» Hadisde bildirildiğine göre. akıllı başında bir kimsenin dört saati olması icap eder. Bunların birinde kendini hesaba çekmelidir.

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Hepiniz Allah'a tevbe ediniz, ey mü'minler. Tâ ki kurtuluşa eresiniz.» (Kurtuluşa erme ümidi oluncaya kadar, Allah'a tevbe ediniz.) Nûr Sûre-i Celilesi; 31.

Tevbe» bir işi bitirdikten sonra ona pişmanlık duygusu içinde bakmaktır. Peygamber'imiz (S.A.S.) «Ben günde Allah'a yüz defa tevbe ediyorum» demiştir. Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«Takva sâhiblerine şeytandan bir kıskırtma geldiği zaman üzerinde düşünürler ve bir de bakarsın ki. her şeyi görüvermişlerdir. (71) Araf Sûre-i Ceülesi; 201

Anlatıldığına göre. Hz. Ömer (R.A.) her akşam ayaklarına kamçı ile vurarak kendi kendine «Bu gün ne yaptın» derdi. Meymun İbni Mahran (R.A.) der ki; «Hiç kimse iş ortağı ile hesaplaşırken gösterdiği titizüğten daha büyüğü ile kendi kendini hesaba çekmedikçe takva sâhiblerinden olamaz. Ortaklar dâima her işten sonra hesaplaşırlar.» Hz. Ayşe'nin (R. Anha) »rivayet ettiğine göre. Hz. Ebû Bekir (R.A.) ölmek üzere iken ona «Ömer'den daha çok sevdiğim bir insan yok» dedi. arkasından Hz. Ayşe'ye «Nasıl dedim» diye sordu. Hz. Ayşe duyduklarını kendisine tekrar edince Hz. Ebû Bekir (R.A.) «Nazarımda Ömer'den (R.A.) daha değerli biri yoktur» dedi. Bak ki; sözünü bitirir bitirmez nasıl söyleyeceklerini araştırıp sözünü düzeltmiştir. Ebû Talha'yı (R.A.) namaz kılarken oyalayan bir kuş olayı üzerinde sonradan düşünerek evinin bahçesini pişmanlık alâmeti olarak hazineye bağışlaması bu konuda hatıra gelen büyük bir titizlik numûnesidir. Anlatıldığına göre İbni Selâm (R.A.) bir gün odun yüklü olarak görenler. «Yâ Ebû Yusuf, ailen içinde ve kölelerinden bu işi yapabilecek olanlar var» deyince İbni Selâm onlara «Acaba bunu yapmama engel olacak mı diye nefsimi denemek istedim» diye cevap verdi. Hasan-ül Basrî (R.A.) buyurdu. «Mü'min nefesine hâkim olub onu Allâh adına hesaba çeken kimsedir. Dünyada nefsinin hesaba çekenlerin hesablaşması kolay geçer. Nefs muhâsebesi yapmadan hayat geçirenlerin. Kıyamet Günü hesablaşması çetin olur» Arkasından sözlerine devam eden Hasan-ül Basrî nefsi muhasebesini şöyle açıklıyor. «Mü'min ansızın, nefsinin hoşuna giden bir davranışla karşı karşıya gelince içinden «Vallahi sen benim hoşuma gidiyorsun, sana ihtiyacım da var, fakat seninle aramda engel var» işte bu emelden önce hesâb vermektir. Sonra sözüne şöyle devam etmiştir: Bazen bir şeyde ifrata varır da içinden «Bu davranışı niye işledim? Yemin ederim ki. buna-karşı geçerli bir mazeretim yok. Allah'ın izni ile bu davranışı bir daha yapmamaya yemin ediyorum» diyerek yanlış hareketi karşısında pişmanlık belirtir. Enes İbni Mâlik buyurur ki: «Bir gün Hz. Ömer (R.A.) evden çıktı, ben de peşinden çıktım, bir behaeye girdi, aramızda bir duvar vardı, duvarın arkasından şöyle dediğini duydum. «Hattab oğlu Ömer, mü'minlerin emiri. oh eh. Allah'a yemin ederim ki. ya Allâh'dan korkarsın, yahud da azaba çarpılırsın.»

«Kendini kınayan nefse yemin ederim» (72) Kıyâmet Sûre-i Celilesi; 2 mealindeki âyet hakkında: Hasan-ül Basrî (R.A.) buyurur ki;

«Mü'min. şu sözü neye söyledim, şu yiyeceği niye yedim, şu içeceği niye içeyim diye kendini devamlı olarak kınamaktan geri durmaz. Günahkâr ise kendini kınamadan ömrünü geçirir.» Mâlik İbni Dinar (R.A.) buyurur ki: «Sen şu kusurun sahibi değil misin». «Bu kusurun sahibi değil misin» diye

nefsini kötöleyen ve arkasından boynuna yular takıp Allah'ın Kitabı'na bağlayan ve böylece Allah'ın Kitabı'nı nefesine güdücü yapan kimseye Allah rahmet etsin! İşte nefsi denetim altında tutmak böyle olur. Meymun İbni Mehran (R.A.) buyurdu ki; «Takva sahibi, kendini zâlim bir hükümdardan ve pinti bir ortaktan daha titiz bir şekilde hesaba çeker.» İbrahim Ethem i (R.A.) der ki: «Nefsim bir kere cennette imiş gibi gösterildi Meyvelerinden yiyor. Nehirlerinden içiyor ve gene kızları ile kucaklaşıyordum. Diğer bir keresinde de «cehennemde imişim gibi gösterildi. Zakkum'dan yiyor, irininden içiyor, zincir ve bukağılarını taşıyordum. Ona dedim ki, «Ey nefsim, ne istersin.» «Tekrar dünyaya dönüp iyi amel işlemek istiyorum» dedi. Ona dedim ki. «O halde şimdi emniyettesin. Fırsat elindeyken iyi amel işle.»

Mâlik İbni Dinar (R.A.) buyurdu ki; «Haccâc'ın bir hutbede şöyle dediğini duydum; «Hesabı başkasının eline düşmeden kendisini hesaba çekene Allah rahmet etsin Amellerinin dizginini eline alarak ne için işlediğine dikkat edene Allah rahmet etsin, ölçüsüne ve tartısına dikkat eden kula Allah rahmet etsin.» Bunları öyle devamlı söyledi ki sonunda beni ağlattı.» Ahnef İbni Kays'ın arkadaşlarından biri anlatır. «Onunla birlikte olduğum müddetçe gece namazlarınızın büyük çoğunluğunu duâ teşkil ederdi. Bu arada kandilin yanına gelir, parmağını yanasiya oteşe tutar, sonra nefesine şöyle seslenirdi. «Hey Huneyf. falan gün. falan günâhı, filân gün filân kusuru niye işledin?»

SEKSEN BİRİNCİ BÖLÜM

HAKKI BATILLA KARIŞTIRMA

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:- Ümmetim öyle bir zaman görecektir ki, vücûdlarda elbiseler yıprandığı gibi kalblerde Kur'ân yıpranacaktır. Davranışları korkusuz bir tamahkârlık olacaktır. İyilik işleyen «Bu benden kabul olunur», kötülük işleyince de «afvedilir diyecektir.» Peygamberimizin bildirdiğine göre, o günün insanları Kur'ân'ın azâbı haber veren âyetleri hakkında bilgileri olmadığı için tamahkârlılığı. Allah Korkusu'nun yerine koyacaklardır. Aynen böylesine bir hâl. Allah tarafından Hıristiyanlar hakkında bildirilmektedir. Ulu Allah (C.C.) buyurur ki:

«- Onlardan sonra gelip Kitâb'a vâris olanlar, bu alçak dünyanın geçici şey'lerini tercih ederek «Biz afvediliriz» dediler. Eğer önlerine benzer bir geçici dünya nimeti çıkarsa onu da alırlar. Allah'a karşı haktan başkasını söyleyeceklerine dâir kendilerinden Kitâb'ın hükmü uyarınca, söz alınmadı mı ve kitaptan olanları incelemeler mi? Oysa ki, Allah'dan çekinenler için âhiret yurdu daha hayırlıdır, hiç anlamıyorlar mı?» (73) A'raf Sûre-i Celilesi; 169

Âyet demek istiyor ki. onlar yani âümler kitaba vâris oldular, yeni içinde ne var. biliyorlar. Buna rağmen bu alçak dünyanın geçici ni'metlerini tercih ediyorlar. helâl olsun, haram olsun dünyada aşırı arzularına uyuyorlar. Yine Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- Allah'ın huzuruna dikileceğinden çekinenler için iki cennet vardır Rahman Sure-i Celilesi; 46

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

Bu, benim huzuruma dikileceğinden ve benim haber verdiğim korkunç âkıbetlerden çekinenler içindir» (75) İbrahim Sûre-i Celilesi; 14.

Kur'ân baştan sona kadar ikaz ve korkutucu haberler ile doludur. Üzerinde düşünen kimse eğer içindekilere inanıyorsa uzun süreli kedere düşer ve büyük bir korkuya kapılır. Oysa ki. insanlar Kur'ân'ı parça parça ederler. Onun harflerini mahreçlerinden çıkarırlar, okunuş kurallarına dikkatleri nasib ve fer ederler. Fakat sanki arap şiirlerinden birini okur gibi onun mânâsını anlamaya ve gerektirdiği gibi okumaya önem vermezler. Dünyada bundan daha büyük bir aldaniş var mıdır? Buna yakın bir aldaniş da hem günah ve hem de sevap işleyip de günahları daha çok olan bir takım kimselerin günâhlarının afvedileceğini beklemeleri ve günâh kefelерinin baskınlığına rağmen iyilik kefelерinin ağır basacağını sanmalarıdır. Bu

davranış, cahilliğin en koyusudur. Bakıyorsun ki, adam helâl - haram bir kaç kuruşluk sadaka veriyor, öte yandan verdiği sadakanın bir kac katı kadar müslüman malını veya şüpheli geliri zimmetine geçiriyor. Belki de verdiği sadaka müslümanların el konmuş malı iken ona güvenerek bir dirhemlik haram bir kazancı on dirhem kadar helâl - haram bir sadakanın karşılayacağını sanır. Böylesi terazinin bir kefesine on dirhem, diğer kefesine bir dirhem koyarak bir dirhemük kefenin ağırlığını on dirhemlik kefe ile dengeye getirmek isteyenin davranışından başka bir şey değildir Bu da hic şüphesiz. adamın koyu cahilliğinden ileri gelir.

Böylelerinin bazıları, iyiliğinin günahından daha çok olduğunu sanır. Çünkü nefsini hesaba çekmez, günahlarını incelemeyiz de bir iyilik işlediği zaman onu aklında tutar, onu hesaba katar. Şu kimse gibi ki; dili ile Allâh'dan afv diler veya günde yüz kere teşbih çeker, arkasından müslümanlâr hakkında dedi - kodu yaparak onların şerefini zedeler ve gün boyunca Allah'ın razı olmayacağı sayısız ve hesapsız sözler söyler. Buna rağmen çektiği teşbihlerde gözü kalır. Allâh'dan yüz kere afv dilemiş olduğunu unutmaz da bütün yaptığı hezeyanlardan gaafil olur. Halbuki bu hezeyanları yazmış olsa teşbihlerinin yüz. belki de bin katına ulaşır. Kâtib melekler onun çirkin sözlerini yazmışlardır. Allah da. ağzından bir söz çıkar çıkmaz ona azap tehdidinde bulunmuş:

Bir söz söyler söylemez, onun için, hazır bir gözcü vardır buyurmuştur.

(76) Kef Sûre-i Celilesi; 18

Fakat o yine de mütemadiyen yaptığı tehlil ve teşbihlerin sevabını düşünür. Dedi - kodu yapanlara, yalancılara, koğuculara. Özü-sözüne uymayan münafıklara ve diğer günahkârlara verilecek cezaları gözönünde bulundurmaz. İşte bu hâl. koyu bir aldanıştır. Hayatıma yemin ederim ki. eğer kâtib melekler bu adamdan kaydettikleri ve teşbihlerinin sayısını aşan çirkin sözleri için yazma ücreti isteseler dilini bir cümle söylemekten bile sakınır, yazı ücreti fazla olmasın diye kontrolsüz zamanlarında ağzından kaçıracağı o sözleri sayar, hesap eder ve teşbihleri ile denkleştirirdi. Nefsini hesaba çekip de yazı ücreti olarak bir kuruş kaybetmekten korkan kimsenin yüce cenneti ve oranın nimetlerini kaybetmekten çekinmemesine şaşılır. Bu durum, düşünce sahipleri için ağır bir musibetten başka bir şey değildir. Bu bizi iki ihtimal karşısında bırakır. Eğer kitâb hakkında şüpheli isek inkarcı kâfirlerdeniz, yok eğer ona inanıyorsak şaşkın ahmaklardanız. Bu hâl. Kur'ân'ın bildiklerine inananların hâli olmadığına göre kâfirlerden olmaktan Allah'a sığınırız Bu acık beyâna (Kur'an'a) rağmen bizi uyanmaktan ve gerçeği apaçık görmekten uzak tutan Allah'ı teşbih ederim! Böyle bir gaflet ve aldanışı kalblere musallat etmeye kadir olan Allah kendisinden korkulmaya ve nefsin asılsız kışkırtmaları ile şeytanın ve arzusunun bahanelerine dayanmayarak huzurunda aldanmaya ne kadar lâyıktır. En doğrusunu Allah bilir.

- 484 -

SEKSEN İKİNCİ BÖLÜM

CEMÂATLE NAMAZ KILMANIN FAZİLETİ

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Cemâatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir.» Ebû Hureyre (R.A.) rivayet ediyor. «Bir keresinde bazıları cemâatle namaz kılmaya gelmemişlerdi, bunun üzerine Peygamber'imiz buyurdu ki «Bir ara, namazı kıldırısın diye birini yerime bırakayım gidip cemâatten geri kalanların evlerini yakayım, diye düşündüm.» Diğer bir rivayete göre. hadisin sonu şöyledir. «... Sonra cemâatten geri kalanlara varıp meş'âle ile evlerinin yakılmasını emredebim, diye düşündüm. Bunlardan biri eğer yağlı bir kemik veya iki hayvan tırnağı bulacağını bilse ona (yatsı namazına) gelirdi.» Hz. Osman (R.A.) der ki: «Yatsı namazını cemaatla kılan kimse, gecenin yarısını, sabah namazını cemâatle kılan kimse tamâmını ibadetle geçirmiş gibidir.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Vakit namazlarından birini

cemâatle kılan kimse, gırtlığına kadar ibadetle dolu hale gelir.»Soid İbni Müseyyeb (R.A.) buyurdu ki; «Yirmi seneden beri müezzin her ezan okurken ben camide olurum.»Muhammed İbni Vasi (R.A.) buyurur ki: «Dünyada yalnız üç şey istiyorum: 1) Eğriliğe sapınca beni doğrultacak bir din kardeşi. 2) Kimseye muhtaç olmaksızın ve helâl yollardan elde edilen zarurî geçim kaynağı. 3) Yanlışlığı benden afvedilen ve sevabı üzerime yazılan cemâat namazı.Bildirildiğine göre. Ubeyde İbni Cerrah (R.A.) bir keresinde bir guruba imam olmuş, onlara namaz kıldırılmıştı. Namazdan sonra şöyle dedi; «Az öncesine kadar şeytan beni etki altında tutarak kendimi başkalarından üstün görmeme yol açtı. Bundan sonra hiç imamlık yapmayacağım.»Hasan-ül Basrî (R.A.) buyurdu ki; «Âlimler ile düşüp kalkmayanın peşinde namaz kılmayın.»

Nehaî (R.A.) buyurur ki; «Bilmeden imam olan kimse, azını çoğundan ayırdetmeksizin denizde su ölçen gibidir.»Hntem-ul Esam (R.A.) buyurur ki; «Bir vakit namazında cemâatten geri kaldım, sâdece Ebû İshak'ul Buhari teziyetime geldi. Oysa ki, eğer bir çocuğum ölseydi, on binden fazla kişi beni taziye etmeye gelirdi. Çünkü din konusunda karşılaşılan musibet, insanların gözünde dünya ile ilgili olan musibetten daha az önemlidir.»İbni AbBas (R.A.) buyurur ki; «Ezan sesini işittiği halde ona icabet etmeyen kimsenin hem kendisi hayrî dilememiştir ve hem de hayır kendisini istememiştir.»Ebû Hureyre (R.A.) buyurur ki; «İnsanların ezanı işitip bu çağrıya uymamasından, kulağına eritilmiş kurşun dökülmesi daha iyidir.»• Anlatıldığına göre. Meymun İbni Mihran (R.A.) bir gün camiye gelince kendisine cemâatin dağıldığı bildirilir, o zaman o şöyle der; «Hiç şüphesiz, biz Allah içiniz ve O'na döneceğiz. Bu namazın fazileti benim için Irak valiliğinden daha sevimlidir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«— Kim hiç bir iftitâh tekbirini kaçırmamak üzere kırk gün boyunca namazını cemâatle kıalarsa, Allah ona biri münafıklıktan ve diğeri de cehennemden olmak üzere, iki kurtuluş beratı yazar.»Anlatıldığına göre. Kıyamet Günü olunca bazı kimseler, parlak yıldız gibi bir yüzie Mahşer toplantısına gelirler, .melekler onlara «Dünyada ne amel işlerdiniz» diye sorarlar, onlar da «Ezam duyunca başka bir şeyle oyalanmaksızın hemen abdest almaya kalkardık» diye cevap verirler. Arkasından bir takım başka kimseler ay gibi yüzler ile Mahşer toplantısına gelirler, onlar da meleklerin aynı sorusuna «namaz vakti girmeden önce abdest alırdık» diye cevap verirler.Daha sonra yüzleri güneş gibi parlayan bir gurup toplantı yerine gelir, bunlar da meleklerin aynı sorusuna «Her zaman ezanı camide dinlerdik» diye cevap verirler.Anlatıldığına göre. ilk müslümanlar giriş (iftitah) tekbirini kaçırınca üç gün ve cemâati kaçırınca yedi gün yas tutarlardı.

- 486 -

SEKSEN ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GECE NAMAZ KILMANIN FAZİLETİ

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

- (77) - Hiç şüphesiz, Rabb'in senin ve yanındakilerden bazılarının gecenin üçte ikisinden biraz eksik veya yarısı, yahud üçte biri kadar ayakta kaldığını bilir. Gece ile gündüzü Allah düzenler, sizin onu saymayacağınızı bilir ve bunu size başısladı.Kur'ân'dan kolay geleni okuyun. Allah içinizden hastaların, O'nun fazlından pay aramak üzere yer yüzünde yol tepecek olan diğerinin ve O'nun yolunda çarpışacak olan başkalarının olduğunu bilir.Buna göre onun (Kur'ân'ın) kolay gelenini okuyun. Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin, Allah'a karşılıksız borç verin. Kendiniz için ne ayırırsanız onu Allah Kati'nda daha hayırlı, daha yüksek bir mükâfat olarak bulursunuz.O hâlde Allâh'dan afv dileyin, çünkü O. başıslayıcı ve esirgeyendir.» (77). Müzemmil Sure-i Celilesi: 20 (78) Müzemmil Sûre-i Celilesi: 6

Muhakkak ki gece (ibadete) kalkan kişi neşe bakımından daha kuvvetli (Kur'ân-ı) okuyuş bakımından daha sağlamdır.

- Vücûdları yataklardan uzaklaşarak Rabb'Lerine korku ve ümidle yalvarır ve kendilerine ayırdığımız rızıktan verirler.» Secde Sure-i celilesi: 16

c- (Bunlar nv) yoksa Allah'a itaatkâr, geceleri secde ederek ve ayakta durarak ahiretten çekinen ve Rabb'inin rahmetini dileyen kimseler mi daha hayırlıdır? De ki, «Bilenler ile bilmeyenler hiç bir olur mu? Ancak derin görüş sahipleri bunu düşünür» (80) Zümer Sûre-i Celilesi; 9

«- Ve o kimseler ki. gecelerini secde ederek ve ayakta durarak geçirirler» (81) Furkan Sure-i Celilesi: 64

c- Ey mü'minler, sabırla ve namazla Allah'dan yardım dileyin, hiç şüphesiz Allah sabredenler ile beraberdir.» (82) Bakara Sûre-i Celilesi; 153

Bir ifâdeye göre. son âyetteki «namaz»dan maksat, gece kılınan namazdır, bu namaza katlanarak nefse karşı verilen cihâdda destek sağlanmış olur. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Şeytan uykuda yatınca her birinizin ensesine «haydi uyu. sana uzun geceler» diyerek üç düğüm atar. insan uyanır ve Allah'ın adını anınca düğümlerden biri çözülür. Eğer kalkar, abdest alırsa bir düğüm daha çözülür. Namaz kılsa bir düğüm daha çözülerek insan şevkli ve huzur içinde sabaha başlar. Aksi halde bozuk bir hâlet-i ruhiye içinde ve miskin olarak sabahı bulur.» Peygamberimizin huzurunda birinden bahsederek sabaha kadar uyuduğu söylenince. Peygamber'imiz «O adam, şeytanın kulağına işediği biridir» diye buyurdu. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Şeytanın burun damlası, afyonu ve güz damlası vardır. O birisine burun damlası akıttığı zaman kötü huylu olur. Ona afyon yutturduğu zaman dili kötü konuşur. Gözüne damla akıttığı zaman da sabaha kadar uyur.» Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Geceleyin kılınan iki rekâtık namaz. insanoğlu için dünyadan ve dünyada bulunan her şeyden daha yararlıdır. Ümmetime zor gelmesi iki rek'at gece namazını üzerlerine farz kılardım.» c- Gecenin öyle bir ânı vardır ki. onu yakalayıp da Allah'dan hayırlı bir şey dileyen müslüman'a, Allah ne dilerse verir.» Muğire İbni Şube (RA) buyurur ki; «Peygamber'imiz bir gece ayakları şişinceye kadar namaz kıldı. Kendisine «Allah senin geçmiş - gelecek bütün «zeile» lerini afvetmedi mi» diye sorulunca «Ben şükreden bir kul olmayayım mı» diye cevap buyurdu.

Anlaşıyor ki, Peygamberimizin bu hareketi, daha yüksek bir mertebeye ulaşmak hedefini güdüyordu. Çünkü şükretmek, artış ve gelişme sebebidir. Nitekim Ulu Allah

«Eğer şükrederseniz, size daha fazla veririm» diye buyuruyor (83) İbrahim Sure-i Celilesi: 7

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Yâ Ebû Hureyre! Eğer hayatta iken. ölünce, mezarda ve yeniden dirilince Allah'ın rahmetinin seninle birlikte olmasını istiyorsan, geceleyin Allah Rızası için kalk. namaz kıl. Ya Ebû Hureyre! Evinin köşelerinde namaz kılasan evinin aydınlığı gökte takım yıldızları gibi ve dünya halkı için de yıldız gibi olur.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Geceleyin namaz kılmayı sakın ihmal etmeyin Çünkü o sizden evvelki iyilerin âdetidir. Geceleyin ibâdet etmek. Allah'a yaklaştırmak. günahlara kefarete sebebi, vücudu hastalıklardan koruyucu ve günahlardan alakoyucudur.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Gece namaz kılmak isterken uykusu bastıran kimseye namazın sevabı yazılır ve uykusu da sadaka yerine geçer.» Peygamber'imiz Ebû Zerr'e (R.A.) «Bir yolculuğa çıkmak istersen onun için hazırlık yapar mısın» diye sorar. Ebû Zerr (R.A.) «Tabii. Yâ Rasûlellah» diye cevap verir. Peygamber'imiz «Peki Kıyamet Günü yolculuğu nasıl olacak? Beni dinle, o gün sana yarayacak olanı sana söyleyeyim mi» diye buyurur. Ebu Zerr (R.A.) «Tabii, yâ Rasûlellah. Anam ve babam yoluna feda olsun» der. Bunun üzerine Peygamber'imiz şöyle buyurur. «Yeniden dirilme günü için çok sıcak bir gün oruç tut. Kabir yalnızlığı için gece karanlığında iki rekât namaz kıl. Kıyametin büyük olayları için bir kere Hacc et ve muhtaca bir sadaka ver, ya haklı yere bir söz söyle, yâhud kötü bir söz söylemekten dilini alakoy.» Anlatıldığına göre. Peygamber'imiz zamanında, bir adam vardı, herkes yatağa girinceye

uykuya dalınca kalkar, namaz kılıp Kur'ân okur ve «Ey cehennemden Rabb'i. beni cehennemden koru» diye duâ ederdi. Adamın bahsi geçince Peygamber'imiz «O duâ ederken bana haber verin» dedi ve adamın yanına varınca sözlerini duydu. Sabah olunca ona «Yâ filân kişi, Allâh'dan cenneti dileseydin ya!» diye buyurdu. Adam Peygamber'imize «Yâ Rasûlellah! Daha o kadar değilim. Amelim oraya kadar ulaşmaz» diye cevap verdi. Bu arada Cebrail (A.S.) gelerek buyurdu ki; «Filân kişiye bildir. Allah onu cehennem'den âzâd ettiği gibi Cennet'e koydu.»

Anlatıldığına göre, Cebrail (A.S.) Peygamber'imize «İbni Ömer (R.A.) İyi adam! Bir de gece namaz kıl» dedi. Peygamberimiz de bu durumu İbni Ömer'e bildirdi. İbni Ömer de (R.A.) O günden sonra devamı olarak geceleyin namaz kılmaya başladı. Nâfi {R.A.) der ki; «İbni Ömer (R.A.) geceleyin namaz kılar ve «Yâ Nâfi, sabaha vardık mı» diye sorardı, kendisine «hayır» demem üzerine yine namaza durur ve yine Nâfi. sabaha vardık mı» diye sorardı. Kendisine «Evet» diye cevap verince tanyeri ağarınca kadar oturur, Allah'a istiğfar ederdi.» Hz. Ali (K.V.) buyurur ki «Bir gece Hz. Yahya (A.S.) arpa ekmeği yiyerek karnını doyurur ve uykuya dalarak zikrini ihma! eder. böylece sabah olur. Bunun üzerine Ulu Allah ona şöyle vahyeder. «Yâ Yahya! (A.S.) Benim yurdundan daha hayırtı bir yurd mu ve bana yakın olmaktan sana daha faydalı bir çevre mi buldun? Ya Yahya! (A.S.) İzzet ve celâlim hakk: için eğer bir kereliğine cennet ile yüzyüze gelsen, kapılacağın iştihak yüzünden yüreğinin yağı erir ve nefsin mahvolurdu. Eğer cehennemle bir defalığına karşılaştın, yüreğinin yağı erir. gözyaşın yerine irin akar ve aba yerine deri giyerdin.» Peygamber'imize «Falan adam geceleyin namaz kılıyor, gündüz olunca da hırsızlık yapıyor» dediler. Peygamber'imiz de «İşlediği amel onu yaptığı kötülükten yakında alakoyacaktır» diye cevap verdi. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor:«- Allah'ın rahmeti o erkeğin üzerine olsun ki. geceleyin namaz kılmaya kalkar ve sonra karısını kaldırır, o da namaz kılar, kadın kalkmak istemezse yüzüne su serper.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor:«- Allah'ın rahmeti o kadının üzerine olsun ki. geceleyin namaz kılmaya kalkar ve sonra kocasını uyandırır da o da namaz kılar, kocası kalkmak istemezse yüzüne su serper.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor:«- Eğer kişi geceleyin uyanıp karısını da uyandırarak birlikte iki rek'at namaz kılarlarsa, Allah her ikisini de Allah'ı çok çok zikredenlerden yazar.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Farzlardan sonra en faziletli namaz gece kalkarak kılınan namazdır.» Hz. Ömer'den (R.A.) rivayet edildiğine göre, Peygamber'imiz buyuruyor ki:

Kim zikrini yapmadan uykuya yatar da onu sabah namazı ile öğle namazı arasında yaparsa gece zikretmiş gibi yazılır.» İmâm-ı Buharî'nin (Allah O'ndan razı olsun) sık sık aşağıdaki iki beyti okuduğu söylenir: «Fırsat eldeyken rükûn faziletini değerlendire. Ölümün ansızın olabilir. Nice hastalıklı, sapasağlam kimseyi gördüm ki. Sağlam ruhu kuş gibi uçurdu.»

- 492 -

SEKSEN DÖRDÜNCÜ BÖLÜM :

DÜNYA ÂLİMLERİNİN CEZASI

Dünya âlimleri» ile bilgiden amaçları dünya menfâati olan ve ilim yolu ile sâdece dünyalılar katında rütbe ve şöhret kazanmak peşinde olan kötü âlimleri belirtmek istiyoruz. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Kıyamet Günü en ağır azaba çarptırılacak olan kimse, Allah'ın ilminden kendisine fayda bağışlamadığı âlimdir.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- İnsan, ilmî ile amel etmedikçe âlim olamaz.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- İlim ikidir: Biri sözde dile gelen ilimdir, bu Allah'ın insanlara bağışladığı açık delildir. Öbürü kalb ilmidir ki, fayda veren ilim budur.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Âhir zamanda câhil ibadetliler ile fasık âlimler çoğalır.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Âlimlere üstünlük taslamak, aptallar ile çatışmak ve halkın dikkatlerini üzerinize çekmek maksadı ile ilim öğrenmeyiniz. Böyle yapanların yeri cehennemdir.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Kim bildiğini kendisine saklarsa Allah onun ağızına ateşten gem

vurur.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ben sizin hesabınıza deccaldan Başka, fakat ondan daha korkunç bir şeyden korkuyorum.» Sahâbileri (Nedir o) diye sorarlar. Peygamber'imiz onlara yoldan çıkaran imamlardan korkuyorum» cevabını verir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kim bilgice gelişir, fakat hidâyet yönünden gelişmezse, günden güne Allâh'dan daha da uzaklaşır.»

Hız. İsâ (A.S.) buyurur ki; «Ne zamana kadar şaşkınlık ile düşüp kalktığınız halde istikametini kaybetmişlere yol göstereceksiniz!»Buraya kadar naklettiklerimiz ile diğer deliller, ilmin öneminin çok büyük olduğunu ve âlimin ya ebedi bir helak ile veya ebedî saadet ile karşı karşıya olduğunu, ilme dalan alimin sâadete eremediği takdirde kendine kurtuluşu haram kıldığını gösterir.Hız. Ömer (R.A.) buyurur ki; «Bu ümmet hesabına en korktuğum şey, münafık âlimdir.» Dinleyenler «münafık âlim nasıl olur» diye sorarlar. Hız. Ömer onlara. «Lâfla bilgili, fakat kalbi ve ameli câhil kimsedir» diye cevap verir.Hasan-ül Basrî (R.A.) buyurdu ki: «Âlimlerin bilgisini ve hikmet sahihlerinin incilerini biriktirdiği halde tatbikatta aptalların çığıırından gidenlerden olma.»Adamın biri Hız. Ebû Hureyre'ye (R.A.) «İlim öğrenmek istiyorum, fakat bir yandan da ona ihanet etmekten korkuyorum» der. Ebu Hureyre (R.A.) da ona «İlimden uzak kalmak, ona ihanet etmeye kâfidir» buyurur.İbrahim İbni Uyeyne'ye (R.A.) «En uzun pişmanlık çekenler kimlerdir» diye sorarlar. O da «Dünyada nankörlere iyilik edenler, ölürken de sapık âlimler» diye cevap verir.Halil İbni Ahmed (R.A.) buyurur ki; «İnsanlar dört çeşittir:1 - Anlar ve anladığının farkındadır. İşte bu âlimdir, ona uyunuz.2 - Anlar, fakat anladığının farkında değildir. Bu da uykudadır, onu uyandırınız.3 - Anlamaz, fakat anlamadığının farkındadır. Bunun yol göstermeye ihtiyacı vardır, ona yol gösteriniz.4 - Anlamaz, fakat anlamadığının farkında değildir. İşte bu câhildir, ondan uzak durun.»Süfyan-üs Sevrî (R.A.) buyurmuş ki; «İlim ameli çağırır, eğer çağrıya uyarsa (ilim kalır), uymazsa geçer.»Fudayl İbni İyaz (R.A.) buyurdu ki; «Ben üç kimseye acırım:1 - Bir kavmin, sonradan düşmüş ulusuna.2 - Bir kavmin sonradan fakir düşmüş zenginine,3 - Dünyanın oyuncağı olmuş âlime»Hasan-ü! Basri (R.A.) der ki, «Âlimlerin en büyük cezası, kalblerinin ölmesidir. Kalblerî ölmesi de âhiret ameli ile dünyayı istemekdir.»

Şairin biri bu konuda der ki:«Şaşarım hidâyeti delâlet ile değiştirene.Dünyasını dini karşılığında satın alan kimseye daha da şaşarım.Bunların her ikisinden de daha şaşırtıcısı.Dinini başkasının dünyası uğruna satandır.Bu her ikisinden de acayıptır.»

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Âlim öyle ağır bir azaba çarptırılır ki, çektiği azabın şiddetinden dolayı ilgileri uyanan cehennemlikler onu görmeye gelirler.» Bununla sapık âlimi kasdetmiştir.Usame İbni Zeyd (R.A.) buyurur ki; «Peygamber'imizin şöyle buyurduğunu duydum:«- Kıyamet Günü bir âlim getirilerek cehenneme atılır. Kalın bağırsakları dışarı sarkar ve eşeğin dolap çevresinde dönmesi gibi onların etrafında döner. Bu hâlini görmeye gelen diğer cehennemlikler «Ne oldu sana» diye sorarlar. Âlim de onlara «Dünyada iken iyiliği emreder, fakat kendim yapmazdım. Buna karşılık kötülüğü yasaklar, fakat kendim işlerdim» diye cevap verir.»Âlimin işlediği günaha karşılık, katmerli bir azaba çarptırılması, bilerek günah işlediğinden dolayıdır. Bu yüzden Ulu Allah;

«Hiç şüphesiz, münafıklar cehennemin en alt katındadırlar» buyuruyor. Nisâ Sûre-i Celilesi; 145

Çünkü onların hakkı inkâr etmesi bilerektir. Yine Ulu Allah yahudileri hristiyanlardan daha kötü ilân etmiştir. Oysa ki. onlar Ulu Allah'a oğul yaklaştırmamışlar ve «o üçün üçüncüsüdür» dememişlerdir. Fakat onlar, Allah'ı bile bile inkâr etmişlerdir. Nitekim Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Kendilerine kitap verdiklerimiz O'nu (Muhammed'i) çocuklarını bilir gibi bilirler Fakat onların bir gurubu bile bile gerçeği saklarlar»(85) Bakara Sûre-i Celilesi; 146

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

-Onlara kendi ellerindeki kitabın tasdik edeni olarak Allah tarafından bir kitap geldiğinde - ki daha önce kâfirlere karşı feth dilerlerdi- (bu defa) kendilerine bildikleri gelince inkâr ettiler. Hiç şüphesiz Allah'ın laneti kâfirlerin üzerinedir.» (86) Bakara Sûre-i Celilesi; 89

Ulu Allah (C.C.) Bel'am İbni Baura kıssası hakkında buyuruyor ki: c- Onlara, kedisine âyetlerimizi bildirdiğimiz halde onlardan sıyrılarak şeytana uyan ve azgınlardan olanın haberini anlat» (87) A'raf Sûre-i celilesi; 175

Az ilerde Ulu Allah Bel'am için şöyle buyuruyor:

«- O üzerine varsan da kendi haline bıraksan da dilini çıkarıp soluyan bir köpek gibidir.» (88) A'raf Sûre-i Celilesi; 176

İşte günâha dalmış âlim de böyledir. Çünkü Bel'am Allah'ın kitabını biliyordu. Buna rağmen azgın arzulara dolarak köpeğe benzetildi. Âyet demek istiyor ki. «O hikmeti bilsin bilmesin, ferketmez. Her iki durumda da azgın arzulara bulaşır.»Hz. İsâ (A.S.) buyurur ki; «Kötü âlim. nehrin ağzında düşüp onu kapatan kaya gibidir. ne kendisi suyu içer ve ne de bitkilere ulaşmasına meydan verir.»

- 496 -

SEKSEN BEŞİNCİ BÖLÜM

İYİ HUYUN FAZİLETİ

Ulu Allah Peygamber'ine ve Habib'ine O'nu överek ve kendisine bağışlamış olduğu nimeti belirterek buyuruyor ki:

«- Hiç şüphesiz, sen yüce bir ahlâk üzeresin.» (89) Kalem Sûre-i Celilesi; 4

Hz. Ayşe (R Anha) «Peygamber'imiz Kur'ân ahlâkı üzere idi» buyurdu. Adamın biri Peygamber'imize iyi ahlâkın ne olduğunu sorar. Peygamber'imiz de ona şu âyeti okur:

«- Afv ve müsamahadan ayrılma, iyiliği emret ve anlayışsızlardan yüz çevir.» (90) Araf Sûre-i Celilesi; 19S

Daha sonra da adama verdiği cevabın devamı olarak şöyle buyurur: «İyi ahlâk seninle münasebeti kesen ile senin ilgiyi devam ettirmen, sana vermeyene vermen ve sana haksızlık edeni hoş görmendir.»Peygamber'imiz (S.A.S.)

buyuruyor ki:«- Ben sâdece en güzel ahlâkı tamamlamak için

gönderildim.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü teraziye konacak en ağır amel. Allâh Korkusu ile güzel ahlâktır.»Adamın biri Peygamberimize geldi, önce önünde durarak - Yâ Rasûlellah, din nedir» diye sorar. Peygamber'imiz «Güzel ahlâktır. diye cevap buyurur. Adam

Peygamber'imizin sağ tarafına geçerek yine «Yâ Rasulellah, din nedir» diye sorar. Peygamber'imiz «Güzel ahlâktır» diye cevap verir. Bu defa adam

Peygamber'imizin sol tarafına geçerek «Ya Rasulallah. din nedir» diye

sorar.Peygamber'imiz bir daha «Güzel ahlâktır» diye cevap verir. Bu sefer adam Peygamber'imize arka taraftan yaklaşarak «Yâ Rasûlellah, din nedir»

diye sorar. Peygamber'imiz ona bakarak «Anlamıyor musun? Din

öfkelenmemendir' diye cevap buyurdu.Peygamber'imize «Uğursuzluk nedir» diye

sorarlar. Peygamber'imiz de «Kötü ahlâktır» diye cevap verir.Adamın biri

Peygamber'imize «Bana bir tavsiyede bulun» der. Peygamber'imiz ona «Nerede olursan ol. Allah'dan kork» diye cevap verir. Adam «Başka» diye sorar.

Peygamber'imiz de ona «Kötülüğün arkasından bir iyilik işle ki, kötülüğü

silsin» diye cevap verir. Adam «Daha başka» diye sorar. Peygamber'imiz

«İnsanlara karşı güzel huylu ol» diye cevâp verir.Peygamber'imize «En faziletli amel nedir» diye sorarlar. Peygamber'imiz «Güzel huydur» diye

cevap verir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Allah, ahlâkını güzel yarattığı hiç bir kulu cehenneme yedirmez.» Fudayl (R.A.) buyurdu ki:

«Peygamber'imize falan kadın gündüzleri oruç tutar ve geceleri namaz kılar, fakat kötü huyludur, komşularını dili ile üzer» derler. Bunun üzerine «O

halde onda hayır yoktur, o cehennemliktir» buyurur.Ebu Derdâ (R.A.) şöyle buyurur: «Ben Peygamber'imizi teraziye ilk konacak ameller, iyi ahlâk ve

cömertliktir. Allah imânı yaratınca o «Yâ Rabb'i. beni besle» diye duâ etti, Allah da onu iyi huy ve cömertlikle besledi. Allah küfrü yaratınca

«Beni besle» diye duâ etti. Allah da onu cimrilik ve kötü huy ile besledi»

derken işittim. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Ulu Allah bu dini kendisi için seçmiştir. Bu yüzden dininize cömertlik ve iyi huyluluktan başkası yakışmaz. Sözüme dikkat edin ve dininizi bu iki meziyet ile donatın.» Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor: «- Güzel huylu insan, Allah'ın yarattığı en değerli insandır.» Peygamber'imize «imânca en üstün mü'minler kimlerdir» diye sorarlar. Peygamber'imiz «En iyi huylulardır» diye buyurur. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Siz insanlara verecek mal yetiştiremezsiniz. Onlara güler yüzlülük ve iyi huyluluk göstererek hoşnutluklarını elde edebilirsiniz.»

Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Sirkenin balı bozduğu gibi kötü huy da ameli bozar.» Cerir İbni Abdullah'ın (R.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz şöyle buyurmuştur: «- Sen öyle bir adamsın ki, Allah seni güzel yarattı, sen de huyunu güzelleştir.» Ber'a İbni Azib (R.A.) buyurur ki; «Peygamber'imiz insanların en güzel yüzlüsü ve en iyi huylusu idi.» Ebû Said Hudrî'ye (R.A.) göre. Peygamber'imiz «Allah'ım, vücudumu güzel yarattığın gibi huyumu da güzel eyle» diye dua ederdi. Abdullah İbni Ömer (R. Anhuma) der ki. Peygamber'imiz Sık sık: «Yâ Rabb'i. Senden sağlık, dirlik ve güzel huyluluk dilerim diye dua ederdi.» Ebû Hureyre'ye (R.A.) göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Mü'minin dini, onun şerefidir, soyu sopu, İyi huyu. mürüveti de aklıdır.» Usame ibni Şerik (R.A.) Bedevilerin Peygamber'imize «İnsanlara verilmiş şeylerin en hayırlısı nedir?» diye sorduklarında. Peygamberimizin onlara «iyi huydur» diye cevap verdiğine şahit oldum, demiştir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Kıyamet Günü bana en yakın olanınız ve benim sevgimi en çok kazananınız, en iyi huylu olanlarınızdır.» Abdullah İbni AbBas'a (R.A.) göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyurmuştur: «-Şu üç "meziyetin üçü veya biri, bir kimsede yoksa onun hiçbir amelini hesaba katmayınız: 1 - Allah'ın emrini kırmaktan alakoyacak Takva. 2 - Basitlik ve düşkünlükten alakoyacak bir vakar. 3 - İnsanlar arasında iyi geçinmesini sağlayacak bir huy güzelliği.»

Peygamber'imiz namaza dururken şöyle dua ederdi: «- Allâh'ım, bana en güzel huyu bağışla. senden başka kimse beni ona. ulaştıramaz. Allah'ım, beni kötü huydan alakoy, senden başka hiçkimse beni bundan alakoyamaz.» Peygamber'imize «tatlılık neler ile olur» diye sorarlar. Peygamber' bu soruya şöyle cevap verir: «- Tatlı: tatlı dille, güleryüzlülükle ve gülümsemekle olur. Kim İnsanları iyilik ile karşılayıp onlara iyi huyla davranırsa o kimsenin tutumu insanlara hafif gelir, onun kardeşliğini öğerler.» Nitekim bu bahisde bir şâir şöyle der. «İyi huyların hepsine sahib olduğun ve Herkese iyi davrandığın zaman. Arş'ın sahibi tarafından her türlü mükâfata kavuşursun. Açık ve gizli olarak insanların teşekkürüne de nail olursun!»

- 500 -

SEKSEN ALTINCI BÖLÜM:
GÜLME. AĞLAMA VE ELBİSE
Müfessirlerden biri:

«- Şimdi siz bu söze (Kur'an'a, O'nu yalan sayarak) şaşıyor ve ' Allâh'dan gelmesine rağmen alaya alarak) O'na gülüyor musunuz? (İçindeki ikazlara kulak verip çekinerek) ağlamıyor musunuz? (Onun size ne gibi görevler yüklediğine aldırmaz etmeksizin, vurdumduymazlık içinde) türkü mü söylüyorsunuz?!» (91) Necm Sure-i Celilesi; 59-60
ayetleri hakkında şunu söylemiştir: «Peygamber'imiz bu âyet indikten sonra gülümseme hududunu aşacak şekilde hiç bir zaman gülmemiştir. Hattâ başka bir rivayete göre, bu âyet indikten sonra Peygamber'imizin dünyadan göçene kadar ne güldüğü ve ne de gülümsediği görülmemiştir.» İbni Ömer (R.A.) buyurur ki; «Peygamberimiz bir gün mescidden çıkınca gülüşüp konuşan bir toplulukla karşılaştı, durarak, selâm verdikten sonra onlara «Dünya zevklerini kırıp ölümü sık sık hatırlayınız» buyurdu. Başka bir gün de yine mescidden çıktıktan sonra gülüşen bir toplulukla karşılaştı şöyle buyurdu; «Nefsime kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, benim bildiğimi bilerseniz, az güler çok ağlarsınız.» Hızır, Hz. Musa'dan (A.S.) ayrılmak isteyince Musa «Bana bir tavsiyede bulun» dedi. Bunun üzerine

Hızır (A.S.) dedi ki; «Sebebsiz yere hiç bir harekette bulunma, sebebi yokken bir adım bile atma. şaşırtıcı bir durum olmadan gülme, başkalarını hataları yüzünden ayıplama. kendi hatalarına ağla.»

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Çok gülmek, kalbi öldürür.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Gençliğinde gülen, yaşlılığında ağlar. Zenginken gülen, fakirliğe düşünce ağlar. Yaşarken gülen, ölünce ağlar.»Feygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kur'ân'ı okuyun ve ağlayın. Eğer ağlayamıyorsanız, ağlamaktı olun.»Hasan-ül Basrî (R.A.) « işlediklerinin karşılığı olarak şimdi onlar az gülüp çok ağlasınlar» mealindeki âyet hakkında «dünyada kaldıkları müddetçe az gülsünler, çok ağlasınlar» diye tefsir yapmaktadır.Yine Hasan-ül Basrî (R.A.) buyuruyor ki; «Önünde cehennem varken gülen ve önünde ölüm varken sevinçli olan kimselere şaşarım.»Yine Hasan-ül Basrî bir gün gülen bir delikanlıya rastlar, ona «Yavrum, Sırat'ı aştın mı» diye sorar. Delikanlı «Hayır» der. Hasan-ül Basrî (R.A.): «Cennete gireceğin mi belli oldu» diye sorar. Delikanlı «Hayır» diye cevap verir. Bunun üzerine Hasan-ül Basrî (R.A.): «O halde gülmen neye» der. Bundan sonra o delikanlının bir daha güldüğü görülmemiştir.Abdullâh İbni Abbas (R. Anhuma) buyurur ki; «Gülerek günâh işleyen, ağlayarak cehennem'e girer.»Ulu Allah bir âyette ağlayanları överek:

«Ağlayarak çeneleri üstüne (yüzü koyun) kapanırlar ve bu (Kur'ân'ı dinlemeleri) onların hürmetini artırır» buyurmuştur (92) İorâ Sûre-i Celilesi; 109

Evzaî (R.A.):

«Bu Kitaba (amel defterine) ne oluyor ki, küçük - büyük hiç günâhı etmeden saymıştır» (93) Kehf Sûre-i Celilesi: <9 mealindeki âyet hakkında «Küçük günâhtan maksat, gülümseme, büyük günâhtan maksat da kahkahadır» der.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kıyamet Günü şu üçü hariç, bütün gözler ağlayacaktır. 1) Allah Korkusu ile yaş döken göz. 2) Allah'ın haram kıldığı şeylere bakmaktan kaçınan göz. 3) Allah yolunda uykusuz kalarak nöbet tutan göz.»Söylendiğine göre üç şey insanı katı kalbli yapar:«1 - Kendini beğenmişlikten ileri gelmeyen gülmek.2 - Acıkmadan yemek.3 - Boş yere konuşmak.»Peygamber'imiz ic çamaşır, gömlek, kaftan, cübbe ve diğer elbiselerden ne bulursa onu giyerdi. Yeşil renkli elbiseler hoşuna giderdi. Çoğu elbiseleri beyazdı ve «Beyazı dirilerinize elbise olarak giydiriniz, ölülerinize de kaftan olarak sarınız» buyururdu.Peygamber'imizin atlastan bir kaftanı vardı. Beyaz renkli cildine yeşil rengi pek yokışırdı. Bütün elbiseleri topuğuna kadar inerdi. İc gömleği ise daha yukarda, yarı diz hizasında kalırdı.Siyah bir elbisesi vardı, onu birine vermişti. Eşi Ümmü Seleme [R. Anha) «Anam - babam yoluna feda olsun. O siyah elbisen ne oldu» diye sordu. Peygamber'imiz «Onu giysin diye birine verdim» diye cevap verdi. Bunun üzerine Ümmü Seleme «Beyaz tenin üzerinde o elbisenin siyahından daha güzel yakışan bir şey görmüş değilim» dedi.Peygamber'imiz giyerken sağdan başlayarak «Beni giydiren, ayıp yerlerimi örtmeye yarayan ve insanlara karşı güzel görünmemi sağlayan elbiseler başıslayan Allah'a hamd olsun» diye duâ eder.Elbisesini çıkarırken de sol taraftan başlardı. Yeni bir elbise edinince eskisini bir fakire verir sonra: «Her hangi bir müslüman , sırf Allah Rızası için eski elbisesini bir fakire verirse, o elbise giyildiği müddetçe veren kimse - Ölü olsun, diri olsun - Allah'ın himayesinde, güveni altında ve hayrı içinde olur» buyururdu.Peygamber'imizin bir abası vardı. Nereye gitse -onu ikiye katlayıp altına sererdi. Hasır üzerinde uyurdu, altında başka bir şey olmazdı.

- 503 -

SEKSEN YEDİNCİ BÖLÜM

KUR'AN'IN, İLMİN VE ALİMLERİN FAZİLETİ

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:<t- Kim Kur'an-ı okur da sonra başka birisinin kendinden daha faziletli bir şeye nail olduğunu sanırsa. Allah'ın ululuğunu küçümsemiş olur.» Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Ümmetimin en faziletli ibadeti. Kur'ân okumaktır.» c- En hayırlınız, ilim

öğrenip bildiğini başkalarına öğretene inandırıcıdır.» Peygamber'imiz «Demir nasıl paslanırsa kalbler de paslanır» buyurdu. Sahâbiler «Onun cilâsı nedir» diye sordular. Peygamber'imiz «Kur'ân-ı Kerim okumak ve ölümü hatırlamaktır.» diye buyurdular. Fuday! İbni İyaz (R.A.) buyurur: «Kur'ânı taşıyan, İslâm'ın sancağını taşıyandır. Binaenaleyh oynayan ile oynamaması yanılan ile yanılmaması ve boş söz konuşan ile boş lâf konuşmaması, bunu Kur'ân'ı tazim için yapması gerekir. Kim «Haşr» sûresinin son âyetlerini sabahleyin okur ve o gün ölürse alnına şehid mührü vurulur. Aynı âyetleri akşam okuyup sabaha kadar ölürse yine alnına şehid mührü vurulur.» ilmin ve âlimlerin faziletine gelince, bu mevzuda hadisler çoktur. Peygamber'imiz (S-A.S.) buyuruyor ki: «— Allah, kimin iyiliğini dilerse onu dinde fakih yaparak ona rüşdünü ilham eder.» «— Alimler, peygamberlerin vârisleridirler.» Halbuki peygamberlikten daha üstün bir mertebe olmadığı malûmdur. Bu rütbeye mirasçı olmak şerefinden daha büyük bir şeref yoktur. " «— Mü'minlerin en faziletlisi o âlim kimsedir ki, kendisine ihtiyaç duyulduğu zaman faydalı olur ve kendisine müracâat edilmediği zaman da gönül zenginliği ile davranır.» «— Peygamberlik derecesine en yakın kimseler, âlimler ile mücâhidlerdir.» — Çünkü âlimler peygamberlerin getirdiği tebliği halka sunarlar. Mücâhidler de peygamberlerin getirdiği tebliğ uğruna kılıçları ile savaş verirler. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «— Hiç şüphesiz, bir kabilenin ölmesi, bir âlimin ölümünden daha az önemlidir.» «— Kıyamet Günü âlimlerin mürekkebi şehidlerin kanı ile tartılır.» c— Son durağı Cennet oluncaya kadar, âlim ilme doymaz.» c— Ümmetimin helak olması, iki şey yüzünden olur. İlmi terketmek ve mal toplamak.» «— Ya âlim ol, ya talebe ol, ya dinleyici ol. ya da ilmi sevenlerden ol. Beşinci olma; yâni ilimden hoşlanmayanlardan olma ki. helak olmayasın.» «— İlmîn mâruz kalabileceği âfet. kendini beğenmişliktir.» Ehli Hikmetin misâllerindendir: «Kim baş olmak amacı ile ilim öğrenirse başarı şansını ve siyasi te'sirini kaybeder.» Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«— Yer yüzünde boşuboşuna büyüklük taslayanların idrâklerini âyetlerimden saptıracağım.» (94) A'raf Sûre-i Celilesi; 146 İmâm:- Şâfîi (R.A.) buyurur ki; «Kim Kur'ân-ı Kerim öğrenirse değeri yükselir. Kim fıkıh öğrenirse önemi artar ve kim hadis öğrenirse inandırma gücü artar. Kim matematik öğrenirse görüşü çoğalır. Kim az bilinen gerçekleri öğrenirse huyu yumuşar. Kim izzeti nefis sahibi olmazsa Em! ona fayda vermez.» Hasan İbni Ali (R.A.) der ki: «Kim âlimler ile çok düşüp kalkarsa, dilinin bağı çözülür. Zihnindeki bulanıklıkları giderme imkânına kavuşur. Nefsinde beliren gelişme hoşuna gider. Bildiklerine karşı güveni artar ve öğrendiklerini dile getirmede cesaret kazanır.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c— Cehaletten daha ağır fakirlik olamaz.»

- 505 -

SEKSEN SEKİZİNCİ BÖLÜM

NAMAZ VE ZEKÂTIN FAZİLETİ

Bilesin ki. Ulu Allah zekâtı İslâmın temellerinden biri olarak ilân etmiş, onu en yüce İslâm alâmeti olan namaz ile yanyona getirerek şöyle buyurmuştur:

- Namazı dosdoğru kılınız ve zekâtı veriniz.» Bakara Sûre-i Celilesi; Peygamber'imiz (S.A.S.) de şöyle buyurmuştur: «— İslâm, beş şey üzerine kurulmuştur: 1 - Allâh'dan (C.C.) başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in (S.A.S.) O'nun Rasûlü olduğuna şahadet etmek. 2 - Namaz kılmak. 3 - Zekât vermek. 4 - Ramazanda oruç tutmak. 5 - Hacca gitmek.»

Ulu Allah (C.C.) namaz ve zekâta önem vermeyenleri şiddet ile yererek buyuruyor ki:

«— Namazlarının öneminin şuurunda o'madan namaz kılanların vay haline!» (96) Maun Sûre-i Celilesi;

Namaz hakkında daha önce gerekenleri söylemiştik.

Zekâtı vermeyenler hakkında Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«— Altın ve gümüş biriktirerek onları Allâh Yolu'nda harcamayanları acı bir azâb ile müjdele.» (97) Tevbe Sûre-i Celilesi; 34 Buradaki «Allah Yolu'nda harcamak» tan maksat, bu malların zekâtını ayırmaktır. Zekât verenin dünyadan el - etek çekerek kendilerini âhiret

ticaretine adanmış olan takvâ sahibi düşkûnleri araması müstahaptır; çünkü bu malın gelişmesine vesile olur. Peygamber'imiz (A.S.A.) buyuruyor ki: «- Sen mutlaka takva sahibinin yemeğini ye ve senin yemeğini de takva sahibi olanlardan başkası yemesin.» Çünkü takva sahibi, vereceğin zekâtı yolunda kullanır ve ona bu yolda yardımcı olduğun için sen de onun ibâdetine ortak olursun. Âlimlerden biri sadakalarını sâdece tarikat ehli olan fakirlere verirdi. Ona «İyiliklerini bütün fakirlere dağıtırsan daha iyi olmaz mı» diye sordular. O da şu cevabı verdi; «Hayır, sizin dediğinizi yapmam daha iyi olmaz. Çünkü bunlar olanca gayretlerini Allah için harcayan kimselerdir. Her hangi biri bir sıkıntı ile karşılaşınca gayreti gevşeyebilir. Bir kişinin gayretini Allah uğruna yöneltmek, bana amacı dünya olan bin kişiye yardım etmekten daha iyidir.» Bu cevap Cüneyd-ül Bağdadi'ye nakledilince sözü beğenerek sahibi hakkında «O. mutlaka Allah'ın velilerinden biridir. Çoktandır bu kadar güzel bir söz duymamıştım» dedi. Bir süre sonra bu adamın maddi durumunun sarsıldığı, bu yüzden ticareti bırakmaya niyetlendiği haberi geldi. Bunun üzerine Cüneyd-ül Bağdadi ona bir miktar para gönderdi ve «Bunu sermaye yaparak ticarethaneni kapatma. Çünkü senin gibilere ticâretin zararı yoktur» diye haber gönderdi. Bu zât bakkaldı ve fakirlerden, satın aldıklarının bedelini almazdı. Abduüâh İbni Mübarek de (Allah O'ndan razı olsun) yardımlarını sa:dece ilim ile uğraşanlara verirdi. Kendisine «Yardımlarını genişletsen daha iyi olmaz mı» dediler. O da şu cevabı buyurdu: «Ben peygamberlik makamından sonra ilimden daha yüksek bir mertebe tanımıyorum. Bunlardan birinin kalbi ihtiyacı ile meşgul olunca kendini ilme verip bütün gücü ile öğrenmeye yönelemez. Bunları bütün güçleri ile ilme yöneltmek, en faziletti davranıştır.» Sadaka verirken sakat ve mâlûllerin öne alınması, husûsiyyetle akraba ve yakınların en başta düşünülmesi hem sadaka vermek ve hem de yakınları korumak (sıla-i rahim) olur. Daha önceki bir bölümde belirtildiği gibi akraba ve yakınları korumanın mükâfatı pek çoktur. Riyanın şerrinden korunmak ve vereni kalabalık içinde küçük düşürmemek için sadakayı gizli vermelidir. Peygamberimiz (S.A.S.) buyurur ki: «- Gizli verilen sadaka. Allah'ın gazabını söndürür.» Başkaca bir gölgenin kalmayacağı Kıyamet Günü. Allah'ın Arş'ın gölgesi altına alacağı yedi kimseyi sayan hadise göre bu yedi kimseden biri de «Sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek şekilde gizli sadaka veren kimsedir. Fakat riyaya düşme ve karşı tarafı minnet yükü altında bırakma ihtimali söz konusu olmadığı takdirde ve başkalarını özendirmek gibi bir fayda getireceği umulduğu zaman açıktan sadaka verilebilir. Nitekim Ulu Allâh (C.C.) şöyle buyuruyor:

«- Ey mü'minler! Sadakalarınızı, malınızı gösteriş için harcayan, Allâh'a ve Âhiret Günü'ne inanmamış kimseler gibi başa kakarak ve inciterek heder etmeyin» (93) Bokoro Sûre-i Cetîlîsi: 264

Buna göre başa kakmak, iyiliği mahveder. En iy'Si sadakayı gizli vermek ve onu unutmayı huy haline getirmektir. Buna karşılık iyilik görenin, yapılan iyiliği dile getirmesi ve iyilik yapana teşekkür etmesi gerekir. Nitekim Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah'a da şükretmez.» Şâir ne güzel söyler: «İyiliğin eli nerede o'ursa olsun, servettir. Onu ister nankör, ister teşekkür eden biri taşıyın. Teşekkür edenin teşekkürüne mükâfat vardır. Nankörün bilmezlikten geldiği iyilik de Allah katındadır.

- 508 -

SEKSEN DOKUZUNCU BÖLÜM

ANA - BABAYA İYİLİK VE EVLAD HUKUKU

Akrabalık ve yakınlık hakkı kuvvetli olduğuna göre. en yakın ve sıkı akrabalığın ana - baba ile evlâd arasında olduğu artık herkesin kabul edeceği bir gerçek haline gelir ve ikisi arasındaki hakkın iki kat olduğu daha iyi anlaşılır. Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Ana - babasını köle olarak bulup satın almadıkça ve arkasından azad etmedikçe evlad ana - babanın hakkını ödemiş olmaz.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Ana - babaya iyi bakmak, namazdan, sadakadan, oruçtan, hacc-tan, umreden ve Allah Yolunda cihad etmekten daha faziletlidir.» Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Kim anası • babası kendinden razı olarak sabahlarsa onu

cennete götüren iki kapı açılır. Kim aynı sebepten akşamlarsa yine önüne cennet'e ulaştıran iki kapı açılır. Eğer ana - babasından biri mevcutsa bir cennet kapısı açılır. Ana - baba zâlim de olsa durum böyledir. Ana - baba zâlim de olsa durum aynıdır.»Ana • babasının kalbini kırarak sabahlayan kimsenin önüne cehenneme ulaştıran iki kapı açılır. Ana - babasının kalbini kırarak akşama varan kimsenin önüne de iki cehennem kapısı açılır. Ana - babasından birinin kalbini kıran kimsenin önüne bir cehennem kapısı açılır. Ana - baba zâlim de olsa durum aynıdır. Peygamber'imiz (S.A.S) buyuruyor ki:«- Cennetin kokusu beşyüz yıllık mesafeden duyulur. Fakat onun kokusunu ana - babaya âsi olan ile akrabalık bağlarını kesenler duyamaz.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Anana. babana, kız kardeşine, erkek kardeşine, sonra da sırası ile diğer yakınlarına karşı iyi davran.

Söylendiğine göre. Ulu Allah Hz. Musa'ya (A.S.) buyurdu ki. «Yâ Musa! (A.S.) Bana âsi olup ana - babasının arzusunu yerine getireni itaatkâr olarak yazarım. Fakat ana - babasına âsi olup da benim emrimi tutanları âsi olarak yazarım.»Söylendiğine göre Hz. Yâkub (A.S.) Hz. Yûsuf'un yanına girip de Hz. Yûsuf (A.S.) ayağa kalkmayınca Ulu Allah ona şöyle vahyetti, «Babanı ayakta karşılamak kibrine mi dokunuyor? İzzet ve celâlim hakkı için yemin ederek söylüyorum ki. soyundan peygamber getirmeyeceğim.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Birinin, sadaka verirken ana - babasının adına vermeye niyyetlenmesi gerekmez Çünkü ana - baba eğer müslümansa verilen sadakanın eciri onlara gider, sadaka veren de ana - babasının ecrinde hiç bir eksiklik görülmezsizin onların eciri kadar ecir kazanır.»Mâlik İbni' Rabia (R.A.) buyurur ki; «Bir gün Peygamber'imiz ile birlikte otururken Seleme oğullarından biri huzura gelerek «Yâ Rasûlellah, ana - babamın ölümünden sonra onlara yapabileceğim bir iyilik kaldı mı» diye sorar. Peygamber'imiz «Evet. kaldı. Onlara duâ etmek, onların günahlarının affedilmesini dilemek. Vermiş oldukları sözleri yerine getirmek. Dostlarına yakınlık göstermek. Ana - baba tarafından olan yakınlar ile münâsebetleri devam ettirmek» diye cevap verdi. Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- En önemli evlâtlık görevlerinden biri, babanın ölümünden sonra babanın dostluklarına iyilik yapmaya devam ettirmektir.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Evlâd üzerinde, anaya bakma hakkı, babaya göre iki kattır.»Peygamber'imiz «Ananın duası, en çabuk kabul olan duadır» buyurur. Sahâbiler «Niçin, yâ Rasûlellah» diye sordular. Peygamber'imiz «Çünkü o evlâda rahim itibariyle babadan daha yakındır. Rahimin duası ise boşa çıkmaz» buyurdu. Adamın biri «Kime iyilik edeyim, yâ Rasûlellah» diye sorar. Peygamber'imiz «Ana - babana» diye buyurur. Adam «Ana - babam yok» der. Peygamber'imiz de «O zaman çocuğuna karşı iyi davran. Çünkü ana - babanın olduğu gibi çocuğunun da senin üzerinde hakkı vardır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«-» Allah'ın rahmeti, kendisine iyi bakması hususunda çocuğuna kolaylık gösterip onu yanlış davranışlar ile âsi olmaya sürüklemeyen baba üzerine olsun.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Bir şey verirken çocuklarınız arasında eşitlik gözetiriz.»

Bir darbimeselde denir ki. «Çocuğun bir çiçektir, yedinci gününde açar. yedinci yaşında sana yardımcı olur. Bundan sonra ya düşmanın olur veya ortağın.»Hz. Enes'in (R.A.) rivayet ettiğine göre. Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Oğlan çocuğu yedi günlük olunca kurbanı kesilir, adı konur ve yıkanır. Altı yaşına girince eğitilmesine girişilir. Dokuz yaşında yatağı ayrılır. Onüç yaşına varınca namaz kılmazsa tokatlanır. Onaltı yaşına gelince babası onu evlendirir. Sonra elinden tutarak ona «Seni eğittim, tahsilini yaptırdım, evlendirdim, dünyada senin fitnenden ve ahirette de senin azabından Allah'a sığınırım» der. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- iyi eğitim ve güzel isim. çocuğun ana - babası üzerindeki haklarındandır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Her oğlan veya kız çocuğun «akika kurbanı» karşılığında rehindir. Yedinci günü kurbanı kesilir ve saçları kesilir.»Katade (R.A.) buyurur ki; «Akika» Kurbanı kesilince yüzünden bir tutam alınarak can damarlarının karşısına tutulur, sonra çocuğun tepesine konur. Yünden iplik gibi kan akıncaya kadar durulur. Sonra çocuğun başı yıkanarak saçları kesilir. Adamın biri İbni Mübârek'e (R.A.)

gelerek çocuklarından biri şikâyet etti. İbni Mübarek adama «Ona hiç beddua ettiğin oldu mu?» diye sordu. Adam «Evet. oldu» diye cevap verdi. Bunun üzerine İbni Mübarek adama «O halde onu bozan sensin» diye cevap verdi. Çocuğa karşı yumuşak davranmak müstehaptır. Akra İbni Habis (R.A.) bir gün Peygamberimizi, torunu Hasan'ı öperken görür ve «Benim on tane çocuğum var. hiç birini bir gün öpmüş değilim» der. Bunun üzerine Peygamber'imiz «Merhamet etmeyen. merhametle muamele görmez» buyurdu. Hz. Ayşe (R. Anha) buyurdu ki; «Peygamber'imiz bir gün bana, Üsame'nin yüzünü yıka, dedi. Ben de tiksine tiksine yıkamaya başladım. Bunun üzerine Peygamber'imiz elime vurdu ve çocuğu eline alıp kendi yıkadı. Sonra onu öptü ve «Zeyit bize iyilik etti. Çünkü Zeyid'in fazı yoktu» buyurdu. Bir gün Peygamber'imiz (S.A.S.) minberde iken torunu Hz. Hasan (R.A.) yere düşer. Peygamber'imiz hemen aşağı inerek onu kaldırır ve «Mallarınız ve çocuklarınız sizin hesabınıza birer imtihan vesilesidir» mealindeki âyeti okur. Abdullah İbni Şeddat ((R.A.) buyurdu ki; «Bir gün Peygamber'imiz

cemâate namaz kıldırıyordu. Secdeye varınca Hz. Hüseyin (R.A.) boynuna bindi Peygamber'imiz secdeyi uzattı. Peşinde namaz kılanlar, bir şey oldu sandılar. Namaz sona erince «Yâ Rasûlellah. secdeyi uzattın, biz de bir şey oldu sandık» dediler. Peygamber'imiz sahâbilere şu cevabı verdi. «Torunum beni binek yaptı. O hevesini alsın diye. hemen secdeden doğrulmak istemedim.» Peygamberimizin bu davranışında şu faydalar vardır: 1 - Allah'a yakınlık. Kulun Allah'a en yakın durumu secde halidir. 2 - Çocuğa iyi davranmak ve yakınlık göstermek. 3 - Ümmetine öyle bir durumda nasıl davranılacağını öğretmek.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Çocuk kokusu, cennet kokularındandır.» Yezid İbni Muaviye (R.A.) der ki; «Babam birini göndererek Ahnef İbni Kays'ı huzuruna çağırdı ve «Ya Ahnef. çocuk hakkındaki görüşün nedir» diye sordu. Ahnef de babama şu cevabı verdi. «Yâ emirel mü'minin; Onlar kalblerimizin meyvesi ve sırtımızın direğidir. Biz onlar için yumuşak toprak ve gölgeleyici bir gök gibiyiz. Her yüceliğe onların aracılığı ile yükselebiliriz. Bir şey isterlerse ver. Öfkelenirlerse hoşnutluklarını kazan ki, sevgilerini kazansın ve sena olan bağlılıklarını arttırasın. Üzerlerine çöken bir yük olma ki, varlığından bıkip ölümünü özlemesinler ve sana yaklaşmakta isteksiz davranmasınlar.» Bunun üzerine Muâviye «Yâ Ahnef. sen içeri girdiğinde Yezid'e karşı kin ve öfke ile dolu idim» dedi. Ahnef yanından ayrılınca Yezid'e karşı olan öfkesi dindi, ona ikiyüz bin dirhem para ve ikiyüz takım elbise gönderdi. Yezid de Ahnef'e yüz bin dirhem para ile yüz takım elbise gönderdi. Bu suretle babasından gelen hediyelerin yarısını vermiş oldu.

- 512 -

DOKSANINCI BÖLÜM

KOMŞULUK HUKUKU VE FAKİRLERE İYİLİK

Bilesin ki. komşuluk, islâm Kardeşüğü'nin ötesinde haklar gerektirir. Buna göre müslüman komşu, her müslümanın hakları yanında daha başka haklar taşır. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Üç türlü komşu vardır: Birinin bir. öbürünün iki, diğerinin üç hakkı vardır. Komşusu üzerinde üç hakkı olan komşu, akrabadan olan komşudur. Onun biri müslüman olmaktan, diğeri komşuluktan ve öbürü de akrabalıktan ileri gelen üç hakkı vardır. Komşu üzerinde iki hakkı olan komşu müslüman olan komşudur. Onun komşusu üzerinde biri müslüman olmaktan, diğeri de komşu olmaktan ileri gelen iki hakkı vardır. Komşusu üzerinde tek hakkı olan komşu da müslüman olmayan komşudur.» Peygamber'imizin müslüman olmayan komşuya da sırf komşudur diye hak tanıdığını görüyorsun.

Komşuna karşı iyi davran ki. müslüman olasın.» «- Cebrail, komşu hakkında bana o kadar ısrarlı tavsiyelerde bulundu ki, onu vâris ilân edeceğimi sandım.» «- Allah'a ve âhiret gününe inanan kimse, komşusuna karşı iyi davransın.» «- Komşusu zararından emin olmadıkça kişi mü'min olmaz.» «- Kıyamet Günü ilk defa komşu'ar hesaplaşacaktır. Komşunun köpeğine taş atmakla onu rahatsız etmiş olursun.»

Söylendiğine göre. adamın biri İbni Mes'ûd'a (R.A. gelerek «Benim bir komşum var. beni rahatsız ediyor. Bana sövüyor ve sıkıntı çektiriyor» diye şikâyet eder. İbni Mes'ûd da O'na; «Madem ki. o senin hakkında Allah'a

karşı geliyor, sen var onun hakkında Allah'a itaat et» diye cevap verir. Peygamber'imize bir kadın hakkında «Falan kadın gündüzleri oruç tutup geceleri nafil namaz kılıyor, fakat komşularını rahatsız ediyor» dediler. Peygamber'imiz «O cehennemliktir» buyurdu. Adamın biri Peygamber'imize gelerek komşusundan şikâyet etti.

Peygamber'imiz ona «sabret» buyurdu.

Fakat adam şikâyet etmeye devam edince üçüncü ve dördüncü keresinde ona «Eşyanı sokağa at» diye buyurdu. Adam da öyle yaptı. Gelip geçenler adama «Neyin var* diye sorunca «Onu komşusu rahatsız etti» diye cevap alıyorlardı. Bunun üzerine «Allâhm laneti komşusu üzerine olsun» diyorlardı. Çok geçmeden komşusu adama geldi ve «Eşyanı evine al, Allah'ın adına yemin ederim ki, bir gün seni rahatsız etmem» dedi. Zühri'nin bildirdiğine göre. adamın biri Peygamber'imize gelerek komşusundan şikâyetçi olduğunu söyledi. Peygamber'imiz mescid kapısından «Komşuluk kırkinci eve kadar uzar» diya ilân edilmesini emretti. Zühri bu konuda açıklama yaparak «Kırk ev bu tarafa doğru, kırk ev şu tarafa doğru, kırk ev beriki tarafa doğru ve kırk ev de öteki tarafa doğru» diyerek dört yönü işaret etti. Peygamber'imiz buyuruyor ki: t- Kadın, ev ve at bahsinde uğur ve uğursuzluk sözkonusudur. Kadının uğurlusu mehri ucuz. nikâhlanması kolay ve huyu iyi olanıdır. Uğursuzu mehri pahalı, nikâhlanması zor ve huyu kötü olanıdır. Evin uğurlusu geniş ve komşuları iyi olanı, uğursuzu dar ve komşuları kötü olanıdır. Atın uğurlusu yumuşak başlı ve iyi huylu olanı, uğursuzu serkeş ve fena huylusudur.» Bilesin ki. komşuluk hakkı sadece komşuyu rahatsız etmemekle bitmez, onun eziyetine katlanmak da gerekir. Buna göre komşusunu rahatsız etmemek, komşu hakkını ödemeye yeterli değildir. Hatta komşunun eziyetine katlanmak da yetmez. Onun ile mutlaka iyi geçinmek, iyilik ve yardımda bulunmak gerekir. Bildirildiğine göre Kıyamet Günü fakir komşu, zengin komşunun yakasına yapışarak «Yâ Rabb'î. bana neden yardım etmediğini ve neden kapısını yüzüme kapattığını bu adama sor» der. Abdullah İbni Mukaffa (R.A.) Komşularından birinin binek hayvanı borcu karşılığında evini satılığa çıkarmak zorunda kaldığını duydu. Adam saçak komşusu idi. Haberi alınca «Eğer evini yok yere satarsa saçak komşuluğu hakkını ödememiş olurum» diyerek evinin parası kadar adama para hibe etti ve «Evini satma» dedi. Marifet ehlerinden biri evinde fare olduğundan şikâyet eder. ona «Kedi edinseniz» derler. Adam şu cevabı verir. «Korkarım ki, kedi sesini duyan fareler ürküp komşu evlere kaçarlar da o zaman kendi hesabıma istemediğim bir duruma onlar hesabına istemiş olurum.» Başlıca komşuluk hakları şunlardır: 1 - Karşılaşınca selâm vermek. 2 - Onu lâfa tutmamak. 3 - Çok soru sormamak. 4 - Hastalığında ziyaretine gitmek. 5 - Başına bir musibet gelince onu teselli etmek ve derdine ortak olmak. 6 - Sevindirici bir olay karşısında onu tebrik ederek mutluluğuna katılmak. 7 - Kusurlarına göz yummak. 8 - Ayıplarını üstünkörü bir şekilde gözlemek. 9 - Duvarının üzerine mertek koymak suretiyle onu dara düşürmemek. 10 - Yalağına su dökmek. 11 - Bahçesine çöp veya toprak dökmek. 12 - Evine varan yollarını daraltmamak. 13 - Evine ne götürdüğünü tâkib etmemek. 14 - Açığa çıkan ayıplarını örtmek. 15 - Başına bir hal geldiğinde öfkesini dindirmek. 16 - Yokluğunda evine göz kulak olmak. 17 - Aleyhindeki sözlere kulak asmamak. 18 - Mahrem taraflarından gözlerini sakındırmak. 19 - Hizmetçisine ısrarlı gözler ile bakmamak. 20 - Çocuğu ile tatlı konuşmak. 21 - Dînî ve dünyevî konularda bilmediği noktalarda kendisini aydınlatmak. Bunlara müslümanlar arası diğer hakları da eklemek gerekir.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Komşu hakları nelerdir, biliyor musunuz? Yardım isteyince ona yardım edersin. Desteklemene muhtaç olursa onu desteklersin. Borç isterse verirsin. Fakir düşerse borcunu bağışlarsın. Hastalanınca ziyaretine gidersin. Ölünce cenazesine katılırsın. İyilikle karşılaşırsa onu tebrik edersin. Başına bir belâ gelirse kendisini teselli edersin. İznini almaksızın onunkinden daha yüksek bir ev yapıp havasını kesmezsin. Meyva satın alınca içinden Ona hediye edersin, değilse satın aldıklarını evine gizlice götürürsün, onun çocuğu da görüp kıskanmasın diye çocuğunun eline meyva verip dışarıya salmazsın. Eğer pişen yemekten ona

vermeyeceksen tencerenin kokusu ile onu rahatsız etmezsin. Komşu hakkı ne demektir, biliyor musunuz? Nefsimi kudret elinde tutan Allâh adına yemin ederek söylüyorum ki, ancak Allah'ın rahmetine mazhar olanlar komşu haklarının üstesinden gelebilir.»Mücahid (R.A.) buyurur ki; «Bir gün Abdullah İbni Ömer'in [R.A.] yanında idim. Bir kölesi koyun yüzüyordu. Abdullah, kölesine «Koyunun yüzmesi bitince etinden önce Yahudi komşumuza ver» dedi ve bu sözünü bir kaç kere tekrarlardı. Bunun üzerine kölesi ona «kaç keredir aynı şeyi söylüyorsun» dedi. Abdullah da kölesine «Peygamber'imiz bize komşu hakkında o kadar tsrarla tavsiyede bulundu ki, onu bize vâris ilân edeceğinden korktuk» diye cevap verdi. Hişam (R.A.I der ki: «Hasan-ül Basrî kurban etinden Yahudi ve turistiyanelara vermeyi mahzurlu görmezdi.»Ebu Zerr (R.A.) buyurur ki; «Dostum Allah Rasûlü (S.A.S.) bana tavsiyede bulunarak «Tencere kaynatırken suyunu çok koy da komşuların arasından bir âileye onun bir kısmını ver» diye buyurdu.

- 516

DOKSAN BİRİNCİ BÖLÜM

İÇKİ İÇENİN CEZASI

Ulu Allah içki hususunda üç âyet indirdi. Birincisinde Ulu Allah (C. C.) buyuruyor ki:

- Sana şarab: ve Meysir adlı oyunu sorarlar. De ki, onlarda büyük bir günah, aynı zamanda insanlara fayda vardır. Fakat, günahları faydalarından daha büyüktür.» (99) Bakara Sure-i Celilesi: 2:9

Bu âyet üzerine, kimi müstümanlar içki içmeyi bırakırken kimileri de içmeye devam ettiler. Nihayet içlerinden biri içkili iken namaza durdu.

- Ey mü'minler! Sarhoşken, ne söylediğinizi bilinceye kadar ve cünüb iken de yolculuk haricinde gusûl edinceye kadar namaza yanaşmayın!» (100)Nisa sure-i celilesi ..

Bu âyet üzerine de yine bazı müslümanlar. daha içkiyi bırakırken diğer bazıları içmeye devam etti. Bu arada bir gün Hz. Ömer (R.A.) içki içince deve çenesini kaldırıp Hz. Abdullah İbni Avf'ın kafasına vurdu ve başını yardı. Sonra da Bedir şehidleri için ağlamaya başladı. Durum Peygamber'imize bildirilince çok gazablandı. Hemen yola çıktı. Abasının etekleri yerde sürünerek Ömer'in (R.A.) yanına geldi ve eline bir şey alarak Hz. Ömer'e vurdu. Canı yonan Hz. Ömer «Allâh'ın ve O'nun Rasûlü'nün gazabından Allah'a sığınırım» diye duâ etti.

Bunun üzerine şu âyet geldi:

«- Ey müminler! İçki. kumar, tapınmaya mahsûs dikili taşlar ve fal okları sadece şeytan işi olan birer pisliktir. Onun için bunlardan uzak durunuz ki, kurtuluşa eresiniz.Şeytanın içki ve kumar ile üzerinizdeki maksadı aranıza düşmanlık' ve kin sokmak, sizi Allah'ı anıp namaz kılmaktan alakoymaktadır. Artık bunlara son vereceksiniz değil mi?» (101) Mâide Sûre-i .Celilesi 90-91

Âyeti duyan Hz. Ömer «Son verdik, son verdik» diye haykırdı.İçkinin haram olduğunu belirten hadislere gelince:

Peygamber'imiz {S.A.S.) buyuruyor ki:«- Devamlı içki içenler cennete giremezler.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Putlara tapmaktan sonra Allâh'ın bana ilk yasakladığı davranışlar. içki içmek ve insanlar ile alay etmektir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Dünyada biraraya gelerek içki içenleri Allah cehennemde de bir araya getirir. Cehennemde biraraya gelen içki arkadaşları karşılıklı biri-bir'lerini suçlayarak birbirlerine «Allah cezayı versin, bu yola beni sürükleyen sensin» derler. Suçlanan kimse de aynı ithamı karşısındakine yöneltir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kim dünyada içki içerse Allah ona Kıyamet Günü koyu zehirden bir içecek içirir. Öyle ki. daha içmeden yüzün derisi ve eti kavrulup su kabına akar. İçince de derisinin ve adelelerinin tümü dökülür. O kadar ki, diğer cehennemlikler ondan tiksiniirler.Beni dinleyin. İçkiyi içen, içki elde etmek üzere üzüm sıktıran, sıkın. taşıyan, taşıtan ve parasını kullanan kimse günaha ortaktır. Eğer tevbesiz ölürlere ise dünyada içtikleri her yuduma karşılık cehennemin kanlı - irinli suyundan onlara

içirmek Allah'ın kesin kararıdır.Beni dinleyin. Her sarhoşluk veren madde haramdır. Her alkollü içki haramdır.»

İbni Ebû Dünya bir sarhoş ile karşılaşır. Adam avucuna işemiş, sidiği ile abdest alır gibi yüzünü yıkamaktadır. Bu arada şu sözleri mırıldanır.

«İslâmı nûr ve suyu temizleyici olarak yaratan Allah'a

hamdolsun!»Söylendiğine göre. Abbas İbni Mirdas'a câhiüye devresinde «Niçin içki içmiyorsun? Vücûdunu ısıtır» derler. O da şu cevabı verir. «Cehaleti elime alıp karnıma indirmek istemem. Gündüz kavmimin reisi iken gece onların sefili olmaya razı değilim.»Beyhakî'nin, İbni Ömer'den rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kötülüklerin anası olan içkiden uzak durunuz. Çünkü sizden önceki devirlerde yaşamış biri vardı. İnsanlardan uzak, kendi köşesinde Allâh'a ibâdet ederdi. Bir kadın ona tutuldu. Hizmetçisini göndererek «Seni şâhid olmak için istiyoruz» diye onu evine çağırdı.Eve girince geçtiği kapıların ardından bir bir kapatarak oturmakta olan alımlı bir kadının yanına götürüldü. Yanında oğlan. bir köle ile bir fıçı içki vardı.Adamı görünce ona «Seni şahidlik için çağırmadık. Ya şu oğlanı öldürmek, ya benim ile yatmak veya şu içkiden bir kadeh içmek için çağırdık. Eğer hic birini kabul etmezsen, sana iftira atar. seni rezil ederim» dedi.Adam önüne çıkan üç kötülükten birini işlemeden

kurtulamayacağını anlayınca kadına «Bana bir kadeh içki ver» dedi. Kadın kendisine dolu bir kadeh verdi. Kadehi içince kadına «Bir daha doldur» dedi. Onu da içince yenisini, yine yenisini içti. Sonunda hem kadının ırzına gecti ve hem de oğlanı öldürdü.İçkiden uzak durunuz. Çünkü. Allah'a yemin ederim ki, insanın kalbinde içki düşkünlüğü ile îmân birarada barınamaz. Biri diğerini mutlaka kovar.»Ahmed İbni Hambel ve İbni Hibban'ın. İbni Ömer'den (R.A.) rivayet ettiğine göre, Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:

«- Adem (A.S.) yeryüzüne indirilince melekler, «Yâ Rabb'i! Bizler sana hamedederek seni noksanlıklardan tenzih eder ve seni takdir ederken sen yeryüzüne kargaşalık çıkarıp kan döken birini mi halife yapıyorsun?» derler.Ulu Allah:

«Ben. sizin bilmediğinizi bilirim» diye buyurunca melekler yine «Ey Rabb'imiz, biz sana ademoğlundan daha çok bağlıyız» derler (102) Bakara Sure-i Celilesi; 30.

Bunun üzerine Ulu Allah «iki melek getirin, bakalım nasıl davranacaklar» diye buyurur. Melekler «Ey Rabb'imiz. Harut ile Marufu seçiyoruz» derler.Ulu Allah, ikisine «Yeryüzüne ininiz» diye buyurur. Onlar da inerler. Çiçeklerden biri güzel kadın kılığına sokularak karşılırlarına çıkarılır, hemen yanına sokularak onunla yatmayı teklif ederler. Kadın onlara «Şirk ifade eden şu cümleyi dilinizden duymadıkça hayır» diye cevap verir.Onlar da «Hayır, bizler hiç bir zaman Allah'a şirk koşmayız» diye karşılık verirler.Bu cevapları üzerine kadın yanlarından ayrılır. Sonra onunla yeniden karşılaşır. Yanında bir bebek taşımaktadır. Hârut ile Mârut yine kadından kendilerine teslim olmasını isterler. Kadın «Bu bebeği öldürmedikçe olmaz» diye cevap verir. Onlar da «Hayır, Allah adına yemin ederek söylüyoruz ki. biz hiç bir zaman .onu öldüremeyiz» diye cevap verirler.Bunun üzerine kadın yine gözlerden kaybolur. Az sonra elinde bir kadeh içki ile geri döner. Yine ondan kendilerine teslim olmasını isterler. Kadın «Şu kadehteki içkiyi içmedikçe olmaz» der. İçkiyi içerler. Sarhoş olunca hem kadının ırzına geçerler, hem de çocuğu öldürürler.Ayılınca, kadın onlara «Allah'a yemin ederim ki, sarhoş olunca daha önce reddettiğiniz günahların her ikisini de işlediniz» der. Bunun üzerine

Allah tarafından ya dünyada veya âhirette yaptıklarının cezasını çekmeyi tercih etmeye çağırılırlar ve dünya cezasını tercih ederler.»Ümmü Seleme (R. Anha) buyurur ki: «Bir gün kızım rahatsızlandı. Ona ilâç hazırlamak üzere bir tavaya hurma suyu sıktım. Hurma suyu kaynarken Peygamber'imiz içeri girdi. «Ya Ummü Seleme, bu nedir» diye sordu. O'na kızıma ilâç hazırladığımı söyledim. Bunun üzerine bana «Ulu Allah ümmetimin şifasına, haram kıldığı şeyi vesile etmez» buyurdu.Anlatıldığına göre Ulu Allah, içkiyi haram kılınca ondaki faydaları da gidermiştir.

DOKSAN' İKİNCİ BÖLÜM

PEYGAMBER'İMİZİN MÎ'RACI

Buhâri'nin, Katede'den, O'nun da Enes İbni Mâlik'den (R. Anhum) O'nun da Mâlik Bin Soso'dan rivayet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S. A.S.) Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya götürüldüğü geceyi şöyle anlattı:

«— Bir ara ben Halım'da (İbni Mâlik «belki de Hıdır'da yanında» diyor) uzanmışken yanıma biri (Cebrail) geldi. (İbni Mâlik «aynen böyle dedi ve ben de söylediğini kulağımla duydum» der) şuradan şuraya göğsümü yardı (İbni Mâlik «yanımda oturan Carud'a, ne demek istiyor, diye sordum. Gırtlığından göğsünün altına kadar, diye cevap verdi» der) kalbimi çıkardı.Sonra bana îmân dolu altın bir tas getirilerek onunla kalbimi yıkadı. Arkasından kalbimi yerine koyarak göğsümü eski haline getirdi.Arkasından önüme beyaz renkli, katırdan küçük ve eşekten iri bir binek hayvanı getirildi. (Carut. Enes İbni Mâlik'e «O Burak'tır» dedi. Enes de «evet» dedi.) Her adımını, görüş mesafesinin ilerisine atıyordu.Bu hayvana bindirildim. Cebrail beni yanına alarak yola çıktı. Birinci kat göğşe varınca kapının açılmasını istedi. «Kim o» dediler. «Cebrail» diye cevap verdi. «Yanında kim var» dediler. «Muhammed (S.A.S.) dedi. «Kendisi Allah Rasûlü müdür» diye sordular. Cebrail «evet» dedi. Bunun üzerine «o halde hoş geldi, geldiğine ne iyi etti» dediler ve kapı açıldı.içeri girince Hz. Adem (A.S.) ite karşılaştım. Cebrail «Bu. atan Adem'dir» dedi ve ona selâm verdi. Ben de selâm verdim. O da selâmımı aldı ve bana «Ey sâlih oğul ve salih peygamber, hoş geldin» dedi.Arkasından Cebrail beni yukarıya çıkarmaya devam ederek ikinci kat göğşe vardı. Kapının açılmasını istedi. «Kim o» dediler. «Cebrail» dedi. «Yanında kim var» dediler. «Muhammed» (S.A.S.) dedi. «Kendisi peygamber midir» diye sordular. Cebrail «evet» dedi. Bunun üzerine «ne iyi etti de geldi, hoş geldi» diyerek bize kapıyı açtılar. İçeri girince teyze çocukları olan Yahya ve İsâ (A.S.) ile karşılaştım. Cebrail «Bunlar, Yahya ve İsâ» (A.S.) dır, onlara selâm verdi. Arkasından ben de kendilerine selâm verdim. Selâmımı alarak bana «Ey sâlih kardeş ve sâlih peygamber, hoş geldin» dediler.Sonra Cebrail beni yukarı çıkarmaya devam ederek üçüncü kat göğşe vardı. Kapının açılmasını istedi. «Kim o» dediler. «Cebrail» dedi. «Yanında kim var» dediler. Cebrail «Muhammed» (S.A.S.) dedi. «Kendisi peygamber olarak gönderildi mi» diye sordular. Cebrail «evet» diye cevap verdi. Bunun üzerine «ne iyi etti de geldi, hoş geldi» diyerek bize kapıyı açtılar. İçeri girince Yûsuf ile karşılaştım. Cebrail «Bu Yûsuf (A.S.) dur dedi ve ona selâm verdi. Arkasından ben de selâm verdim. Selâmımı alarak «Ey sâlih kardeş ve sâlih peygamber, hoş geldin» dedi.Sonra Cebrail beni yukarıya çıkarmaya devam ederek dördüncü kat göğşe vardı. Kapının açılmasını istedi. «Kim o» dediler. «Cebrail» dedi. «Yanında kim var» dediler. Cebrail «Muhammed» (S.A.S.) dedi. «Kendisi peygamber oldu mu» diye sordular. «Evet» dedi. Bunun üzerine «ne iyi etti de geldi, hoş geldi» diyerek bize kapıyı açtılar. İçeri girince İdris (AS.) ile karşılaştım. Cebrail «Bu İdris» (A.S.) diyerek ona selâm verdi Ben de kendisine selâm verdim. Selâmımı alarak «Ey sâlih kardeş ve sâlih peygamber, hoş geldin» dedi.Sonra Cebrail beni yukarı çıkarmaya devam ederek altıncı kat göğşe vardı. Kapıyı açmalarını istedi. «Kim o» dediler. «Cebrail» dedi. «Yanında kim var» dediler. Cebrail «Muhammed» (S.A.S.) dedi. «Kendisi peygamber oldu mu» diye sordular. Cebrail «evet» diye cevap verdi. Bunun üzerine «ne iyi etti de geldi, hoş geldi» diyerek bize kapıyı açtılar. İçeri girince Harun (A.S.) ile karşılaştım. Cebrail «Bu Harun» (A.S.) diyerek ona selâm verdi Ben de kendisine selâm verdim. Selâmımı alarak «Ey sâlih kardeş ve sâlih peygamber, hoş geldin» dedi.Sonra Cebrail beni yukarı çıkarmaya devam ederek altıncı kat göğşe vardı. Kapıyı açmalarını istedi. «Kim o» dediler. «Cebrail» dedi. «Ya-nır.da kim var» dediler. Cebrail. «Muhammed» (S.A.S.) dedi. «Kendisi peygamber midir» diye sordular. Cebrail «evet» diye cevap verdi. Bunun üzerine «ne iyi etti de geldi, hoş geldi» diyerek bize kapıyı açtılar. içeri girince Musa (A.S.) ile karşılaştım. Cebrail «Bu Musa» (A.S.) diyerek ona selâm verdi. Ben de kendisine selâm verdim Selâmımı alarak «Ey sâlih kardeş ve sâlih peygamber, hoş geldin» dedi. Yanından ayrılınca ağlamaya başladı. «Niye ağlıyorsun»

diye sordular. Onlara «Ağlıyorum. Çünkü benden sonra peygamber olarak gönderilen bir genç'in ümmetinden benim ümmetime göre daha çok sayıda insan Cennete girecek» diye cevap verdi.Sonra Cebrail beni yukarı çıkarmaya devam ederek yedinci kat göğe vardı. Kapryı açmalarını istedi. «Kim o» dediler. «Cebrail» dedi. «Yanında kim var» dediler. Cebrail «Muhammed» (S.A.S.) dedi. «Kendisi peygamber midir» dediler. Cebrail «evet» dedi. Bunun üzerine «ne iyi etti de geldi, hoş geldi» diyerek bize kapıyı açtılar. İçeri girince İbrahim (A. S.) ile karşılaştım. Cebrail «Bu atan İbrahim» (A.S.) dır diyerek ona selâm verdi. Ben de kendisine selam verdim. Selâmımı alarak «Ey sâlih oğul ve salih peygamber, hoş geldin» dedi.Sonra «Sidret-ül Munteha» ya çıkarıldım. Oranın Sidir ağoanın meyvaları. Hecir bölgesinin testileri iriliğinde ve yaprakları da fil kulakları büyüklüğünde idi. Cebrail «Bu Sidret-ül Munteha» dır dedi.Orada ikisi gizli ve ikisi görünürde akan dört rrmak ile karşılaştım. Cebrail'e «Bunlar nedir» diye sordum. «Gizli akanları, iki cennet nehri, açıkta akanları da Nil ve Fırat nehirleridir» dedi.Sonra bana «Beyt-ül Mamur» gösterildi. Her gün oraya yetmiş bin melek giriyordu. Arkasından önüme biri şarap, biri süt ve öbürü de bal dolu üç kâse getirildi. Ben süt dolu kaseyi tercih ettim. Cebrail «Süt senin ve ümmetinin fitratını temsil eder» dedi.Sonra ümmetime günde elli vakit namaz farz kılındı. Dönerken Musa'ya (A.S.) uğradım. «Sana ne emir verildi» dedi. «Günde elli vakit namaz» dedim. «Ümmetin günde elli vakit namaz kılamaz. Allâh'a yemin ederim ki, senden önce insanları denedim. İsrailoğulları ile çok uğraştım. Rabb'ine dön ve ümmetine verdiği bu görevi hafifletmesini iste» dedi. Geri gittim, Allah benden on vakit düşürdü. Musa'ya vardım, aynı sözleri söyledi. Geri gittim, Allah on vakit daha düşürdü. Musa'ya (A.S.) vardım, aynı sözleri söyledi. Geri gittim. Allah benden on vakit daha düşürdü. Musa'ya (A S.) yine vardım. aynı sözleri söyledi. Geri döndüm, Allah benden on vakit daha düşürdü. Yine Musa'ya vardım, aynı sözleri söyledi.Geri gittim, günde beş vakit namaz emrini aldım. Musa'ya (AS) gelince «Sana ne emredildi» diye sordu. «Günde beş vakit namaz emri aldım» dedim. «Ümmetin günde beş vakit namaz kılamaz. Ben senden önce insanları denedim, İsrailoğulları ile çok uğraştım. Geri dön ve Allah'dan ümmetinin görevini hafifletmesini iste» dedi. Ben «Rabb'imden üstüste hafifletmesi için dilekte bu'undum. artık utanır oldum. Ben bu kadarına razıyım. bunu kabul ettim» diyerek Musa'nın (A S.) yanından ayrılınca bana «Kullarıma gereken hafifletmeyi yaparak farzımı kesinlikle yürürlüğe koydum» diye bir ses geldi.

- 524 -

DOKSAN ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CUM'A'NIN FAZİLETLERİ

Bilesin ki, Cum'a Günü. Allah'ın kendisi ile İslâm'ı yücelttiği ve müslümanlara mahsus büyük bir gündür. Ulu Allah (C.C.) buyuruyor:

«- Ey mü'minler! Cum'â Günü nomaza çağırılınca alış - verişi bırakarak hemen Allah'ı zikretmeye koşun. Böyle davranabilirsiniz. sizin için daha hayırlıdır» (103) Cuma 3J-c i

Görülüyor ki. Ulu Allah Cum'â Namazı sırasında dünya işleri ile. daha doğrusu Cum'â Namazına koştuktan alakoyacak her şeyle ilgilenmeyi yasaklamaktadır.Peygamber'imiz (S.A.S.; buyuruyor ki:«- Hiç şüphesiz. ulu Allah size bu gün ve buraya Cum'âyı farz kılmıştır.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Özürsüz olarak üç Cum'â terkedenin kalbini Allah mühürlüyor.»Başka bir rivayete göre. hadîsin son kısmı «... O kimse İslâm'ı arkasına atmış olur» şeklindedir.Adamın biri İbni AbBas'a (R A.) ömründe hic Cum'aya gitmeksizin ve hiç bir namazı cemâatle kılmaksızın ölen kimsenin durumunu sordu, İbni Abbâs «O cehennemliktir. diye cevap verdi. Fakat adam aldığı cevaptan tatmin olmayarak bir ay boyunca çeşitli kereler ibni Abbâs'a baş vurarak aynı meseleyi sordu ve her defasında «O cehennemliktir» cevabını aldı.

Bildirildiğine göre. kitab ehli müşriklere (hıristiyan ve yahudilere Cum'a Günü verildi. Fakat hakkında anlaşmazlığa düşünce onlardan alındı. Sonra Allah, o günü bize hidâyet etti. o günü bu ümmete bırakarak bizlerin bayramı yaptı. Bu ümmet ona ilk ve aslı sahip olanlardır Bu konuda kitab

ehli sonra gelir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Cebrail (A.S.) bana geldi. Elinde bembeyaz bir ayna vardı. «Bu Cum'adır. Rabb'in onu Sana ve Senden sonra ümmetine bayram olsun diye farz kıldı» dedi. Ben «Bizim için onda ne var» diye sordum. Cebrail (A.S.) dedi ki. «Sizin için onda hayırlı bir ân vardır ki; kim o anda hayırlı bir şey dilerse Allah (CC.) dilediğini mutlaka verir. Yahud bir şeyden korunmasını isterse Allah onu o korktuğu şeyden korur. Bizce O, günlerin en kıymetlisidir. Biz. âhirette ona «Yevm'ül - Mezid» deriz. Ben: Rabbin neden kendisine Cennette miskten daha hoş kokulu olan bir ova seçmiştir.» dedim. Cum'â Günü olunca yüceliklerden inerek Kürsi'sini şereflendirir ve oradakilere cemâlini gösterir de onlar da Onu görürler» dedi. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Güneş altındaki günlerin en hayırlısı Cum'a Günü'dür. Adem, (A. S.) o gün yaratılmış, o gün Cennet'e girmiş, o gün yeryüzüne indirilmiş, o gün tevbesi kabul edilmiş, o gün ölmüştür. Kıyamet de o gün kopacaktır. Meleklerin gökte taktığı isme göre Allah'ın katında Yevm'ül - Mezid» dir. Cennet'te Allah'ın (CC.) cemâli o gün görülecektir.» Hadiste bildirildiğine göre Ulu Allah her Cum'a Günü. altıyüz bin kişi cehennemden âzâd eder. Enes İbni Mâlik'in (R.A.) riveyet ettiğine göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor: c- Cum'â Günü iyi geçince diğer günler de iyi geçer.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Cehennem her gün zevelden önce öğle vakti girmek üzere iken yeniden tutuşturulur Cum'â hariç, o sırada namaz kılmayınız. Çünkü Cum'â Günü'nün tamamı namaz olduğu için cehennem o gün hiç tutuşturulmaz.» Kâ'b-ul Ahbâr (R.A.) buyurur ki; «Ulu Allah beldeler içinde Mekke'yi, aylar içinde Ramazan'ı, günler içinde Cumâ'yı ve geceler içinde Kadir Cecesi'ni üstün kılmıştır.» Söylendiğine göre. Cum'â Günü. kuşlar ve böcekler aralarında karşılaşınca «Selâm, selâm, ne iyi gün» derler. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Cum'â Günü veya gecesi ölene Allah şehid mükâfatı yazar ve onu kabir fitnesinden korur.»

- 525 -

DOKSAN DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KADININ KOCASI ÜZERİNDEKİ HAKKI

Kadınların kocaları üzerinde bir çok hakları vardır. Başlıcaları, erkeklerin kadınlara karşı iyi huylu olmaları ve akılcı noksan olmalarını hesaba katarak onlara merhamet olsun diye eziyetleri katlanmaktır. Allah Teâlâ (C.C.) buyuruyor ki:

«- Ey müminler! Kadınlara zorla mirasçı olmanız ve kendilerine vermiş olduğunuz mehrin bir kısmını elde etmek için onlara baskı yapmanız helâl değildir. Meğer ki. arayı açacak bir fuhuş irtikâp etmiş olsunlar. Onlar ile iyi geçininiz. Eğer hoşunuza gitmemişlerse, olabilir ki, hoşunuza gitmeyen bir şeyde Allâh bir çok hayır takdir etmiş olur. (104) Nisa Sûre-i Celilesi: 19

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki: *.<, / . . . # . ^^

- (Bir kadından boşanıp başka bir kadın ile evlenirken) ilk eşinize verdiğinizizi nasıl alırsınız ki, birbirinize kaynaştınız. Üstelik kadınlar sizden ağır söz aldılar.* (105) Nisâ Sûre-i Celilesi; 21

Yine Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

«- Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmaksızın O'na kulluk ediniz. Ana -babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, eşinize, yolda kalmışlara ve eliniz altındakilere karşı iyi davranın. Hiç şüphesiz Allah Teâlâ. kendini beğenmiş ve böbürlenmiş kimseleri sevmez» (106) Nisa Sûre-i Celilesi; 36

Peygamber'imiz ölürken son olarak üç şeyi vasiyyet etti. Konuşurken pelteleşen dili sonunda sustu, söyle buyuruyordu: «- Namaza, namaza. Elinizin altındakilere.. Onlara güçlerinin üzerinde yük yüklemeyin. Kadınlar hakkında Allâh'dan korkun, Allâh'dan korkun.. Onlar sizin elinize düşen birer esirdir.. Onları Allah'ın emâneti olarak aldınız.. Avret yerleri Allah'ın buyruğu uyarınca size helâl oldu...» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Kadının huysuzluklarına sabırla katlanan erkeklerle Ulu Allah, karşılaştığı belâlara katlanan Eyyûb'e verdiği mükâfatı verir. Kocasının huysuzluklarına katlanan kadınlara da Firavun'un karısı Asiye'ye (A.S.) verdiği sevabı verir.» Bilesin ki. kadına iyi huylu olmak sadece ona

karşı fena davranmamak değil, ondan karşılaştığı sıkıntılara katlanmak hattâ Peygamber'imizi nümüne alarak taşkın ve sinirli anlarında yaptığı gibi; onlara karşı yumuşak davranmaktır. Peygamberimizin eşleri, bazen O'nun sözlerine karşılık verirlerdi. Hattâ zaman zaman içlerinden bazıları. O'nunla akşama kadar bir gün küs kalırlardı. Bir gün Hz.' Ömer'in (R.A.) eşi kendisine sözle karşılık verince Hz. Ömer eşine «Bana karşı mı koyuyorsun» dedi. Eşi de «Peygamberimiz senden daha üstün olduğu halde ona bile eşleri karşılık veriyor» dedi. Hz. Ömer «Eğer Hafsa Peygamber'imize karşı koyuyorsa aldandı ve yandı» dedi. Arkasından kızı Hafsa'ya Peygamber'imize sözle karşılık vermemeyi telkin ederek «Sen Ebû Bekir'in kızına bakıp, Peygamber'e sözle karşılık verme. O. peygamber'imizin sevgilisidir» dedi. Anlatıldığına göre. başka bir sefer de Peygamber'imizin eşlerinden birisi O'nun göğsüne vurdu, bunun üzerine kadının annesi onu davranışından vazgeçirmeye çalışmış, fakat Peygamber'imiz «Bırak onu. onlar daha ilerisine gidiyorlar» buyurmuş. Diğer bir seferinde Peygamber'imiz Hz. Ayşe (R. Anha) :!s tartışmıştı, oraya Hz. Ebû Bekr'i (R.A.) hakem koymuşlar. Hz. Ebû Bekr (R.A.) Peygamber'imiz Hz. Ayşe'ye (R. Anha) «Sen mi konuşacaksın, yoksa ben mi konuşayım» diye sorunca Hz. Ayşe O'na «Sen konuş, fakat sadece doğruyu söyle» diye cevap verdi. Bu söze sinirlenen Hz. Ebû Bekr (R.A.) kızına sert bir tokat atarak ağzını kanattı ve ona «Ey nefsinin dostu! O doğrudan başka bir söz söyler mi ki» dedi. Hz. Ayşe (R.A.) de Peygamber'imize sığınarak. O'nun arkasına geçti Peygamber'imiz de Ebû Bekr'e (R.A.) «Seni bunun için çağırmamıştık ve böyle yapmanı istememiştik» dedi. Bir defasında da Hz. Ayşe. öfke içinde Peygamber'imize «Sen kendinin peygamber olduğunu da söylüyorsun daha! dedi. Peygamber'imiz bu söze gülümsedi ve yumuşak huyluluk ile gönülgenişliği ile katlandı. Peygamber'imiz Hz. Ayşe'ye. (R. Anha) «Ben senin öfkeli ve hoşnut anlarını ayırd edebiliyorum» dedi. Hz. Ayşe «Nasıl anlıyorsun» diye sordu. Peygamber'imiz «Hoşnutken «Muhammedin (S.A.S.) Rabb'i hakkı için hayır» dersin. Buna karşılık öfkeli iken «İbrahim'in (A.S.) Rabb'i hakkı için hayır» dersin, buyurdu. Hz. Ayşe (R. Anha) de Peygamber'imize «iyi bildin, kızınca adını anmıyorum.» dedi. Söylendiğine göre. İslâm'da ilk sevgi Peygamber'imiz ile Hz. Ayşe (R. Anha) arasındaki sevgidir. Peygamber'imiz O'na «Ebû Zer (R.A.) ^Ümmü Zerr'e karşı ne ise. Ben senin için oyum şu farkla ki, ben seni boşamam» buyurdu. Peygamber'imiz diğer eşlerine de şöyle buyururdu. «Beni Hz. Ayşe (R. Anha) konusunda üzme, çünkü Allah'ın adına yemin ederek söylüyorum ki. onunkinin dışında, hiç bir eşimin yatağında iken bana vahiy inmiş değildir.» Enes İbni Mâlik (R.A.) buyurur ki; «Peygamber'imiz kadınlara ve çocuklara karşı insanların en şefkatlisi idi.

Erkeğin karısına karşı görevlerinden biri de neşe. şaka ve oynaşma ile kadının karşılaştığı sıkıntıları gidermektir. Çünkü böyle davranmak onların gönlünü hoş edecek en geçerli yoldur. Peygamber'imiz eşleri ile şakalaşır, davranış ve tutumlarında onların anlayış seviyesine inerdi. Hatta bildirildiğine göre Uz. Ayşe (R. Anha) ile arasında koşular düzenler, bazan biri, bazan da öbürü kazanırdı. Peygamber'imiz kazanınca «Bu. senin kazandığın filân koşunun karşılığıdır» diye buyururdu. Bildirildiğine göre. Peygamber'imiz insanlar arasında kadınlara karşı en müşfik olanı idi. Hz. Ayşe (R. Anne) der ki! «Bir Aşure Günü gülen, oynaşın. zenci ve zenci olmayanlardan biraraya gelmiş bir oyuncu gurubun gürültülerini duydum. Peygamber'imiz bana «Onların oyunlarını görmek ister misin» dedi. «Evet» dedim. Bunun üzerine Peygamberimizin çağrısıyla evin önüne geldiler. Peygamber'imiz kapıya geldi, avucunu kapıya dayadı, elini uzattı, ben de çenemi O'nun koluna dayadım ve dışardan oynayanları seyretmeye koyuldum. Peygamber'imizin bir kaç defa «Artık yeter mi?» demesine rağmen ben de iki üç kere O'na «Sus. konuşma* dedim. Nihayet yine «Artık yeter mi demesi üzerine «Evet» dedim de oyunculara gitmelerini söyledi, onlar da çekip gitti.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- İmanı en olgun mü'minler, huyu en güzel olan ile eşine karşı en tatlı davrananlardır.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- En iyiniz eşlerine karşı en iyi davrananınızdır. Ben, içinde eşlerine karşı en iyi davrananınızım» Hz. Ömer (R.A.) bütün sertliğine rağmen buyurur ki; «Erkeğin ailesi içinde çocuk gibi olması ve

gerektiği zaman erkekliğini ortaya koyması gerekir.»«Ulu Allah burnu havada ve huysuz kimselerden nefret eder» mânâsına gelen hadisi izah ederken, burada eşine karşı sert davranan kendini beğenmişlerin ikaz edildiği ileri sürülmüştür. Ayrıca «Kaba, hırçın ve sonra da alçak (kimselere uyma)» mealindeki âyette geçen «kaba» deyiminden «Eşine karşı katı kalbü olanın kaba sözlerinin kasdedildiği ileri sürülmüştür (107) Kalem Sûre-i Celilesi; 13.

Peygamber'imiz dul bir kadın ile evlenen cabir'e (R.A.) «Bir kız ile evlenseydin. sen onunla o da seninle oynasındı» buyurdu. Bedevi bir kadın, kocasının ölümü dolayısıyla şöyle der; «Allah adına yemin ederim ki. o evde güler yüzlü, dışarda az konuşan, bulduğunu yiyen ve kaybolanın hesabını sormayan bir adamdı.»

Kadının kocası üzerindeki diğer bir hakkı da şakalaşmada, iyi huyluluk ve uyanıklıkla kadının huyunu bozacak, onun gözündeki itibârını büsbütün kaybedecek bir aşırılığa düşmeden ölçüyü muhafaza etmeyi bilmesi, kötü bir davranış karşısında itidal ve vakarını elden bırakmaması, kesinlikle kötülüğe kapı açılmasını kolaylaştırmaması, İslâm ile ve insanlıkla uyuşmayan hareketler karşısında kükremeyi ve onlara -karşı koymayı bilmesidir. Hasan-ül Basrî (R.A.) buyurur ki; «Allah adına yemin ederek söylüyorum, karısının her arzusuna uyan erkeği Allâh, Cehennem'e atar» Hz. Ömer (R.A.) buyurur ki; «Kadınların arzularına karşı durunuz, çünkü onların arzularına karşı durmada bereket vardır.» Bir halk sözü «Kadınlara danışın, fakat dediklerini yapmayın» der. Peygamber'imiz «Karısına köle olan mahvolur» buyuruyor. Peygamber'imizin böyle buyurmasının hikmeti şudur: Erkek karısının arzularına uyunca, onun kölesi olur ve mahvolur. Çünkü. Ulu Allah erkeği kadına hâkim kılmışken, böyle bir koca kendini karısının boyunduruğuna teslim etmiş oluyor, böylece de işi tersine çevirmiş. İlâhî hükmü ters yüz etmiş ve şeytana itâat etmiş olur. Nitekim Ulu Allah, şeytanın yoldan çıkarıcı azmini naklederek buyuruyor ki:

«- Allah (CC.) onu (şeytanı) rahmetinden kovunca (Şeytân) dedi ki, «Mutlaka kulların üzerinde belirli bir pay edineceğim. Onları saptıracak, boş kuruntuların tutkusuna yakalatacak, üzerlerinde nüfuz kuracağım da davarların kulaklarını yaracaklardır. Yine onlar üzerinde nüfuz kuracağım da Allah'ın yaratılış hikmetini değiştireceklerdir» Kim Allah'ı bırakarak şeytanı efendi edinirse, hiç şüphesiz, apaçık şekilde hüsrana uğramıştır» (108) Nisâ Sûre-i Celilesi: ne- î:9

Erkeğin, sözüne uyulan taraf olması gerekir. Karşı tarafa uyan kimse olmak, onun yaratılış hikmetine ters düşer. Çünkü Ulu Allah;

«Erkekler, kadınlar üzerine hâkimdirler.» (109) Nisa Sure-i Celilesi: 34

buyurarak erkeğin hâkimiyetini belirtirken; -kapının yanında kadının efendisi ile karşılaştılar» mealindeki âyette erkeğin kadının efendisi olduğunu bildiriyor (110) Yusuf Sûre-i, Celilesi; 25

Buna göre efendi, köle haline gelince Allah'ın nimetine karşı nankörlük edilmiş demektir. Kadının nefsi de. senin nefsin gibidir. Onun dizginini biraz gevşetirsen. Seni uzaklara sürükleyip götürür. Eğer yularını bir parça gevşetirsen, seni bir arşın öteye çeker. Buna karşılık eğer onun dizginine hakim olur. sıkılacak yerde avucunda sımsıkı tutarsan ona hakim olursun. İmam-ı Şafîî (R.A.) buyurur ki; «Üç kimseye sen iyi davrandıkça sana ihanet ederler. Sen onlara ihanet edersen, onlar sana karşı iyi davranır: Kadın, hizmetçi ve sefil insân» İmâm-i Şafîi, bu sözü ile sertliği yumuşaklıkla ve acılığı tatlılıkla at-baş: yürütmeyen katıksız bir iyiliği kasdetmektedir.

- 532 -

DOKSAN BEŞİNCİ BÖLÜM

ERKEĞİM. KARISI ÜZERİNDEKİ HAKLARI:

Bu mevzuda söylenebilecek olan sözün özü şudur: Nikâh bir çeşit bağlılıktır; Kadın erkeğin canyesidir. Buna göre kadın. kocasının; mâhiyeti günâh olmayan her emrine kayıtsız - şartsız olarak uymak zorundadır. Erkeğin haklarına saygı gösterilmesi konusunda bir çok Hadisler vardır.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kocası kendisinden hoşnut bir halde ölen kadın. Cennet'e girer.»Peygamber'imiz zamanında adamın biri bir yolculuğa çıkarken karısına evin üst katından alt katına inmemesini tembih eder. Kadının babası alt katta oturmaktadır. Adam hastalanır. Kadın birini Peygamber'imize göndererek evin alt katına inip babasını görmeye izin ister. Peygamber'imiz «Kocanın emrine uy» diye haber gönderir. Bu arada kadının babası ölür. Kadın yine alt kata inmek için Peygamberimizden izin ister. Peygamber'imiz tekrar «Kocanın emrine uy» diye haber gönderir. Kadının babası toprağa verildikten sonra Peygamber'imiz ona, kocasının emrine uyduğu için Allah'ın, babasını afvettiğini bildirir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Kadın, farz namazlarını kılınca. Ramazan Orucunu tutunca. ırzını koruyunca ve kocasının emrine uyunca, Rabb'in Cennetine girer.»Görülüyor ki. Peygamber'imiz kocanın emrine uymayı. İslâm'ın temel şartları ile birlikte zikretmiştir.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Hâmile olan, çocuk doğuran, çocuk emziren ve çocuklarına şefkatle bakan kadınlar, eğer kocalarına itaatsizlik etmezlerse, namaz kılanları Cennete girer.»Peygamber'imiz «Bana Cehennem gösterildi. Cehennemlilerin çoğunu kadınların meydana getirdiğini gördüm.» buyurdu. Kadınlar «Ne yüzden ya Rasûlellah diye sordular. Peygamber'imiz «Çok lanet okudukları ve iyi geçimli kocalarına karşı nankörlük ettikleri için» diye cevap verdi.

Diğer bir hadiste Peygamberimiz «Cennet bana gösterilince oradakilerin arasında kadınların azınlıkta olduğunu gördüm. «Kadınlar nerede?» diye sorunca Cebraîl (A.S.) Bana: «Altın ve parlak boyalar onları alakoydu» diye cevap verdi.»Hz. Ayşe (R. Anha) buyurur ki, «Bir gün evlilik çağına Varmış genç bir kız Peygamberimize gelerek «Yâ Rasûlellah. evlenmekten korkuyorum, kocanın kadın üzerindeki bakları nelerdir?» diye sordu. Peygamber'imiz de ona «Eğer onun vücudu tepeden tırnağa irin olsa da onu dilin ile yalayıp temiztesen yine hakkını ödeyemezsin» diye cevap verdi.Genç kız bunun üzerine «O halde evlenmeyeyim mi» diye sordu. Peygamberimiz .«Hayır, ne münâsebet, evlen, çünkü o daha hayırlıdır» diye cevap verdi.İbni Abbâs (R.A.) buyurur ki; «Hasam kabilesinden bir kadın Peygamber'imize gelerek «Yâ Rasûlellah. ben dul bir kadınam, evlenmek istiyorum, koca hakları nelerdir» diye sordu. Peygamber'imiz ona şu ce-vcbi verdi:«- Kocanın karısı üzerindeki başlıca hakları şunlardır:1 - Kocası kadın ile yatmak isteyince kadın deve sırtında bile olsa onu reddetmemelidir.2 - Kocasının evinden, onun iznini almadan hiç bir şey vermemesidir, eğer verirse sevabı kocasının, günâhı onun olur.3 - Kocasının iznini almadan nafil oruç tutmamasıdır. Eğer tutarsa sâdece açlık ve susuzluk çekmiş olur, hiç bir sevabı olmaz.4 - Eğer kocasından izinsiz, evden çıkarsa eve dönünceye veya yaptığına tevbe edinceye kadar melekler ona lanet eder.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Bir insanın diğer insana secde etmesini emretseydim, karısı üzerindeki hakkının öneminden dolayı, kadının kocasına secde etmesini emrederdim J»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kadının Rabb'inin Rızâsı'na en yakın durumu evinin dört duvarı arasında bulunduğu zamandır. Evinin dört duvarı arasında kıldığı namaz, camide kılacağı namazdan, odasında kıldığı namaz, evinin diğer her hangi bir yerinde kılacağı namazdan ve iç odasında kılacağı namaz, odasında kılacağı namazdan daha faziletlidir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Kadın avrettir. Dışarıya çıkınca onu şeytan gözetler.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:„ «- Kadının on tane avret yeri vardır. Evlenince kocası bir avret yerini, ölünce toprak bütün avret yerlerini örter.»

Buna göre erkeğin eşi üzerinde bir çok hakları vardır. Başlıcaları ikidir. Biri namusunu korumak ve örtmek» öbürü de ihtiyacı dış;nda kocasından bir talebde bulunmaması ve onu haram yollar ile kazanç sağlamaktan alakoymasıdır.İlk müslüman kadınların hâlleri böyle idi. Kadınlar kocalarını ve kızlar babalarını dışarıya uğurlarlarken onlara «Sakin haram kazançlara sapma. Biz açlık ve sıkıntıya dayanırız, ama cehenneme dayanamayız» derlerdi.İlk müslümanlardan bir erkek, bir yolculuğa niyetlenir. Komşuları yola çıkmasını doğru bulmazlar. Karısına «Kocanın yolculuğa çıkmasına niye razı oluyorsun? Halbuki sana nafaka bırakmadı»

derler. Kadın komşularına şu cevabı verir. «Kocamı bildim bileli rızık verici olarak değil, yiyici olarak tanıdım. Benim rızıkımı veren Rabbim var. Şimdi yiyici gidiyor, fakat rızıklandırıcı bakidir.»İsmail'in kızı Râbia Hatun (R.A.) Ahmed ibni Ebül Havariye (R.A) evlilik teklif eder. Fakat Ahmed ibadet ile meşgul olduğu için: «Ben, kendi halim ile meşgul olduğumdan kadınlara karşı arzu duymuyorum» diyerek bu teklife yanaşmaz.Râbia' da ona «Ben de kendi hâlimle senden daha meşgulüm. Cinsî arzum yok. Fakat kocamdan bana yüklü bir miras kaldı. Bu malı din kardeşlerine dağıtarak senin vasıtan ile sâlihleri tanımak ve kendime Allah'a giden bir yol hazırlamak istedim» diye cevap verdi.Râbia'nın bu cevabı üzerine Ahmed «Hocama danışayım» dedi ve Ebû Süleyman-üd Daranî'ye gitti: (Hadisenin devamını Ahmed'den dinleyelim):<- Hocam; «Dostlarımızdan kim evlendi ise bozuldu» diyerek daha önce evlenmeme karşı çıkardı. Fakat; Râbia'nın söylediği sözleri duyunca bana «Onun ile evlen, çünkü o bir Allah Dostu'dur. Bu söz siddıkların söyleyebileceği bir sözdür.» dedi.Râbia ile evlendim. Evimizde kerpiçten bir bölme vardı. Yemekten sonra hemen çıkmak isteyenlerin el yıkaması yüzünden yıkıldı. Yemekten sonra ellerini sabunla yıkayanlar buna dahil değildir, üzerine üç sefer evlendim. O bana helâlinden yedirir. güzel kokular sürer ve «Şimdi haydi öbür eşlerinin yanına kuvvetli olarak git» derdi.Şam'lı olan bu Râbia. Basralı Râbiot-ül Adeviye'ye (R. Anhuma) benzerdi.Kadının kocasına karşı olan vazifelerinden birisi de, malını israf etmemesi, daha doğrusu onu korumasıdır. Peygamber'imiz (A.S.) buyuruyor ki:<- Kadının, kocasının iznini almaksızın onun evinden yiyecek bir şey vermesi helâl değı.'dir. Sadece bozulmasından endişe edilebilecek sulu yemek müstesna. Eğer kocasının izni ile yemek yedirirse kocasının mükâfatı kadar mükâfat kazanır. Eğer onun iznini almaksızın yemek verirse, mükâfatı Kocasının, günâhı ise kendisinin üzerine olur.»Kadının ana - babasına düşen vazifeler de vardır. Bunların en önemlisi kızlarına kocası ile iyi geçinmeyi öğretmeleridir. Nitekim, bildirildiğine göre. Haricet-ül Ferazî'nın kızı Esmâ. kızını evlendirirken ona şöyle der, «Sen içinde yetiştiğin yuvadan çıkıp tanımadığın bir yatağa giriyor ve bilmediğin bir arkadaşına varıyorsun.Sen ona yer ol ki. o da sana gök olsun. Sen ona döşek ol ki, o da sana direk olsun. Sen ona köle ol ki. o da sana kul olsun. Onu hic bir zaman gücendirme ki. seni üzmesin. Ondak uzak kalma ki. seni unutmasın. Sana sokulursa sen de ona yaklaş. Senden kaçarsa, sen de ondan uzak dur. Burnunu, kulağını ve gözünü muhafaza et, senden yalnız güzel koku alsın. sadece güzel söz duysun ve sırf güzel şey görsün.»Şâirin biri karısına şöyle seslenir:<«Kusurlarımı görmezlikten gel kî. Sevgimin devamlılığını sağlayasın.Kızdığım zaman beni daha da öfkeliendirecek söz söyleme. Tef çalar gibi işin aslını öğrenmeden beni tefe koyma. çünkü işin iç yüzünün ne olduğunu bilemezsin. Arzuna kapılıp aşırı şekilde yakınma ki. Kalbim senden uzaklaşır, cünkü kalbler değışir. Benim görüşüme göre sevgi ve sıkıntı bir kalbde biraraya gelirse. Sevgi durmaz, gider.»

- 536 -

DOKSAN ALTINCI BÖLÜM CİHÂDIN FAZİLETİ

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki:

c- Asıl mü'minler, sonradan şüpheye kapılmaksızın Allah'a (C.C.) ve O'nun Rasûlüne inananlar, mal ve canları ile Allah Yolu'nda cihâd edenlerdir. İşte sözlerinde sadık mü'minler, bunlardır» (111) Hucurat Sûre-i Celilesi; 15.

Nûman İbni Beşir (R. Anhuma) buyurur ki; «Peygamber'imizin minberi yanında bulunuyordum. Birisi «Ben. müslüman olduktan sonra hacca gelenlere su dağıtmaktan başka bir şey yapmasam aldırmam» dedi. Bir başkası «Ben müslüman olduktan sonra Mescid-i Harâm'ı onarmadan başka bir şey yapmazsam aldırmam» dedi. Bir diğeri de «Cihâd sizin bahsettiğiniz amellerden daha faziletlidir» dedi.Bu sırada Hz. Ömer (R.A.) «Peygamber'imizin minberi dibinde yüksek sesle konuşmayın. Bu gün Cum'â'dır. Namaz bitince Peygamber'imizin yanına varır, tartıştığınız konuda O'nun ne dediğini sorarsınız» diyerek onları tartışmaktan alakoydu. Bu arada şu âyet geldi:

«- Siz hacılara su taşımayı ve Mescid-i Haram'ı onarıp bakımını yapmayı, Allah'a ve ahiret günü'ne inanarak O'nun Yolu'nda cihâd edenlerin amelleri ile bir mi tutuyorsunuz? Bunlar Allah Katı'nda eşit olamazlar. Allah zalimlere hidâyet vermez» (112) Tevbe Sûre-i Celilesi; 19. Abdullah İbni Selâm (R.A.) buyurur ki: «Bizler. Peygamber'imizin sahâbilerinden bir kac kişi birarada oturuyorduk. Kendi aramızda «Keşke Allah Katı'nda en faziletli ve sevimli amelin hangisi olduğunu bilip. işleseydik» diye konuşuyorduk. O sırada Ulu Allah şu âyeti indirdi:

«- Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ı teşbih ve tenzih eder. O. mutlak hâkimdir. Yegâne hüküm ve hikmet sahibidir. Ey mü'minler! Yapmayacağınız şeyi niye söylersiniz! Yapmayacağınız şeyi söylemeniz; Allah'ı gazâblandıracak ağır bir harekettir. Hiç şüphesiz Allah, kendi yolunda, parçaları birbirine kenetlenmiş bir yapı imişler gibi tek bir saf halinde Allah Yolu'nda çarpışanları sever. Hani Musa (A.S.) «Ey kavmim, benim size gönderilmiş bir Allah Rasûlü olduğumu bildiğiniz halde, niye bana güçlük çıkarıyorsunuz» demişti. İşte onlar haktan saparak eğri yola koyulunca, Allah da onların kalblerini hidâyetten döndürdü. Hiç şüphesiz, Allah fâsıklar güruhunu hidâyete erdirmez. Hani Meryem oğlu İsa «Ey İsrailoğulları! Ben size Allah tarafından gönderilmiş, önümdeki Tevrat'ı tasdik eden ve benden sonra gelecek olan Muhammed (S.A.S.) adındaki Rasûlü müjdeleyen bir elçiyim» demişti. Fakat O, kendilerine açık deliller getirince «Bu apaçık bir büyücü» dediler. Kendisi İslâm'a çağırıldığı hâlde Allah'a yalan iftira edenden daha zâlim kim olabilir?! Allah, zâlimler güruhuna hidâyet vermez. Onlar, ağızları ile Allah'ın Nuru'nu söndürmek isterler. Oysa. kâfirler hoşlanmasa da. O. nurunun tamamlayıcısıdır. Allah'a ortak koşanların hoşuna gitmese de, bütün dinlere karşı onu üstün kılmak için, Peygamber'ini hidâyet ve hak din üzere gönderen O'dur. Ey mü'minler! Sizleri acı bir azabdan kurtaracak olan bir ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne inanır, mallarınız ve canlarınız ile Allah Yolu'nda cihâd edersiniz. Eğer bilerseniz, bu sizin için en hayırlı olanıdır. O zaman Allah. günâhlarınızı başıslayarak sizi altından ırmaklar akan cennetlere ve Adn cennetindeki güzel konaklara yerleştirir. İşte en büyük başarı budur. Sizi sevindirecek diğer bir nimet de, Allah'ın desteği ve yakın fetîh-dir. Mü'minleri bunlar ile müjdeleyey mü'minler! Meryem oğlu İsa (A.S.) havarilere «Allah Yolu'nda beni kim destekleyecek» dediği zaman havarilerin «Allah'ı destekleyenler bizleriz» dedikleri gibi siz de Allah'ın tarafını tutunuz. O sırada İsrailoğullarından bir gurup imân etti. diğer bir gurup da kâfir oldu. Biz imân edenleri düşmanlarına karşı destekledik de böylece baskın çıktılar» (113) Sâf Sûre-i Celilesi; 1-14

Peygamber'imiz (S.A.S.) bu âyetleri bize okudu. Bildirildiğine göre. adamın biri Peygamberimize «Yâ Rasulallah. bana cihâda denk gelecek bir amel göster» der. Peygamberimiz «Öyle bir amel bulamıyorum» diye cevap verir. Sonra «mücâhid. cihâdayken sen mescidine girip devamlı olarak namaz kılabilir ve aralıksız oruç tutabilir misin» diye sorar. «Bunu kim yapabilir» diye cevap verir. Ebû Hureyre (R.A.) buyurur ki; «Peygamber'imizin sahâbilerinden biri, suyu tatlı bir pınarın bulunduğu bir geçide varır. İçimden «Keşke insanlardan ayrılarak bu geçitte otursam. Fakat bunu Peygamberimize danışmadan yapmam.» diye geçirdi. Varıp durumu Peygamber'imize anlattı. Peygamber'imiz ona şu cevabı verdi:«- Böyle yapma. Çünkü sizden birinizin Allâh Yolu'nda cihâda katılması, evinde yetmiş yıl namaz kılmasından daha faziletlidir. Beni dinleyin. Allah'ın sizi afvedip cennete koymasını istiyor musunuz? Allâh Yolu'nda savaşınız. Bir ân bile Allah Yolu'nda savaşa katılanlar. Cenneti kesinlikle hakkeder.» İbadette gayretli ve iyiliğe koşmasına rağmen. Peygamberimiz sahâbiye köşesine çekilmeye izin vermeyip onu cihâda teşvik ettiğine göre bizim gibi ibâdeti az. günâhı çok. helâl olduğu şüpheli rızıklara koşuşan, karar ve niyetleri bozuk kimselere köşeye çekilip cihaddan geri kalmak nasıl lâıyk olabilir? Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Allah Yolu'nda cihad edenlerin misâli -ki Allah, kendi yolunda cihâd edenleri en iyi bilir- oruç tutan, teravih kılan, huşu gösteren rûkû' ve secde edip namaz kılan gibidir.» Peygamber'imiz bir gün «Kim Allah'ı ilâh, İslâm'ı Din. Muhammedi

(S.A.V.) Peygamber olarak hoşnutlukta kabullenirse Cennet'e girmesi kesinleşir.» buyurdu. Peygamberimizin bu sözlerinden çok hoşlanan Ebû Said-ül Huarî (R.A.) «Yâ Rasûlellah. söylediklerinizi bir daha tekrar ediniz» dedi. Peygamber'imiz de söylediklerini baştan alarak tekrarlardı, sonra şöyle dedi; «Bir şey daha var ki, Allah, onun sayesinde kulun derecesini her biri yerle gök arası kadar olan yüz derece yükseltir.» Ebû Said-ül Hudrî. (R.A.) «Nedir o» diye sordu. Peygamber'imiz «cAllah yolunda cihâd etmektir» buyurdu.

- 541 -

DOKSAN YEDİNCİ BÖLÜM

ŞEYTANIN HİLESİ

Adamın biri Hasan-ül Basrî'ye (R.A.) «Şeytan uyur mu» diye sorar. Hasan da gülümseyerek; «O uyusaydı, biz rahat ederdik» diye cevap verir. Demek ki. mü'min için şeytandan kurtuluş yoktur. Fakat ona karşı koymak, gücünü azaltmak mümkündür. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- İçinizden biri yolculukta devesini nasıl halsiz düşürürse, mü'min de şeytanını öyle bıktırıp halsiz düşürür.» İbni Mes'ûd (R.A.) buyurur ki; «Mü'minin şeytanı halsiz ve perişandır.» Koys İbni Haccâc (R.A.) buyurur ki; «Şeytanım bana dedi ki; «Sana geldiğim zaman kurbanlık hayvan gibi idim, şimdi serçe gibiyim.» «Neden?» diye sordum; Bana; «Her ân Allah'ın (C.C.) adını anarak beni eritiyorsun!» diye cevap verdi.» Demek ki. takva ehline göre. şeytanın gireceği kapıları kapamak veya onun yolunu gözetleyip zararından korunmak zor değildir. Burada görünen kapıları ve günâha sürükleyen açık yolları kasdediyorum. Onlar yalnız onun dolambaçlı yollarında tuzağa düşebilirler. Çünkü bu yolları görüp gözetip koruyamayabilirler. Zira kalbe varan yollar içinde şeytana ait olanlar bir çok olduğu halde. meleklerle ait olan, yalnız bir tanedir. O tek kapıyı diğer kapılardan ayırdetmek zordur. İnsan bu durumda, karanlık gecede yönü belirsiz bir çok yolun başında kalan bir çöl yolcusu gibidir. Yolunu seçebilmek için basiret gözüne ve aydınlatıcı güneşin doğuşuna muhtaçtır. Burada basiret gözü, takva ile arınmış kalb. aydınlatıcı güneş de yolun doğrusunu seçmede kendisine rehber olacak olan Allah'ın Kitabı ile Rasûlellah'ın Sünneti'ne dayanan bilgidir. Yoksa önündeki yollar çok ve belirsizdir. Abdullah İbni Mes'ûd (R.A.) buyurur ki. «Peygamber'imiz bir gün yere bir çizgi çizdi ve cBu Allah'a varan yoldur» dedi. Arkasından o ana Çizginin sağından ve solundan geçen bir kaç çizgi daha çizdi ve «Bunlar da çeşitli yollardır, her birinin başında birer şeytan vardır ve kendi yoluna çağırır.» diyerek şu âyeti okulu:

- Bu benim dosdoğru yolumdur. Bu ana yolu tutun. Çeşitli yan yollara girmeyiniz ki, bu tutum, sizi O'nun ana yolundan ayrı düşürmesin. Allâh. kötülüklerden sakınasınız diye bunları size emretti.» 114) En'âm Sûre-i Celilesi; 153

Biz şeytanın belirsiz yollarına örnek olarak işte açık bir misâl verdik, günah işlemekten kaçınan, nefsi arzularına hâkim olan âlim ve âbidleri aldatmak için kullandığı yol budur.

Şimdi de herkesçe malûm olan açık yollarından bir örnek verelim. Bu yola insan mecbur kalmadıkça sülûk etmez. Örnek şudur; Peygamberimizden rivayet edildiğine göre buyurmuştur ki: «İsrailoğullarında bir keşiş vardı. Şeytan bir kıza kasdederek onun gırtlakını sıktı. Ailesine de kızlarını ancak söz konusu keşişin tedavi edebileceğini telkin etti. Bunun üzerine kızlarını keşişe getirdiler. Adam önce kızı tedavi etmek istemedi ise de aşırı ısrarlar karşısında razı oldu. Kız, tedavi için yanında kalırken şeytan keşişe sokularak ırzına geçmesi için adamı kışkırttı. Kışkırtmalar sonunda keşiş, kızın ırzına geçti ve kızı gebe bıraktı. Bunun üzerine şeytan «Şimdi ailesi gelecek, rezil olacaksın. Onu öldür. Sorarlarsa, (öldü) dersin» diye içine vesvese saldı. Keşiş de şeytana uyarak kızı öldürüp gömdü. Arkasından şeytan kızın ailesine koştı, keşişin onu gebe bıraktıktan sonra öldürüp gömdüğünü gammazladı. Ailesi keşişe kızlarını sorunca «öldü» dedi. Bunun üzerine kızın ailesi, kızlarına karşılık keşişi öldürmeye karar verdiler. Bu arada yine şeytan ona sokuldu. «Kızın gırtlakını sıkan da, ailesini senin üzerine kışkırtan da benim. Benim sözüme uy ki, kurtulasın. Seni onların elinden yalnız ben kurtarabilirim* dedi.

Keşiş. «Ne yapmamı istiyorsun» dedi. Şeytan «bana iki kere secde edeceksin» dedi. Keşiş de şeytana iki kere secde etti. Bunun üzerine şeytan. ona «Seninle artık hiç bir işim kalmadı» diyerek ortadan kayboldu.İşte Ulu Allah bu babda şöyle buyuruyor:

c- Yahudileri müslümanlar ile savaşıma kışkırtan münafıkların durumu, şeytanın tutumu gibidir. hani insana «Kâfir ol» demiş. İnsan da kâfir olunca «Ben. senden beriyim. (Uzağım) Ben Alemlerin Rabb'i olan Allâh'dan korkarım» demiştir. (115). Kasr Sûre-i Celilesi: 16

Söylendiğine göre. şeytan. İmâm-i Şafii'ye (RA.) «Beni dilediği gibi yaratıp dilediği yolda kullanan ve sonra da dilerse cennete, dilerse cehenneme koyacak olan Allah hakkında ne dersin, bu davranışında âdil midir, yoksa zâlim midir?» diye sorar.İmâm-ı Şafii onun bu sözü hakkında düşünür, sonra şu cevabı verir. «Hey mel'un! Senin arzuna göre seni yarattı ise sana muhakkak zulmetmiştir. Eğer seni kendi irâdesi gereğince yarattı ise O. davranışlarında sana karşı mes'ûl değildir. Davranışlarından mes'ûl olanlar, insanlardır.»Bu cevap karşısında şeytan perişan olup neredeyse yerin dibine geçer. Arkasından Şafii'ye vallahi «Ben bu soru ile. yetmiş bin âbidi. kulluk mertebesinden çıkarak zındıklar hanesine döndürdüm» diye cevap ve cevap verir.Yine söylendiğine göre. şeytan bir gün Hz. İsa'ya (AS.) görünerek O'na «Lâilâhe illallâh de» diye teklif eder. Hz. İsâ (A.S.) ona «Doğru sözdür, fakat onu senin demenle söylemem» diye karşılık verir.Cünkü onun Kötülük yolundaki hesapsız tuzakları gibi iyilik yolunda görünen tuzakları da vardır. Allah'ın korudukları müstesna, bir çok âbidi zahidi, zengini ve çeşitli zümreye mensub kimseyi bu yoldan helake sürükler.Allah'ım! Bizi onun tuzaklarından koru da hidâyet üzere iken sana kavuşabilelim. «Amin. yâ Mümin!»

- 544 -

DOKSAN SEKİZİNCİ BÖLÜM

ÇALGI DİNLEMEK

Kadı Ebû Tayyib Taberi; Şafii'den, Mâlikrden, Ebû Hanife'den ve bunlardan başka daha bir gurup âlimden çalgı dinlemenin haram olduğunu bildiren sözler rivayet etmektedir.İmâm-ı Şafii (R.A.) «Adâb-Ül Kaza» adlı eserinde «Şarkı söylemek bâtıla yakın, makruh bir eğlencedir. Onun ile çok meşgul olanın şahidliği kabul edilmez bir sefihtir» buyurur.Ebû Tayyib (RA.) buyurdu ki: «imâm-i Şâfii ve arkadaşlarına göre, insanın yakını olmayan bir kadının sesinden şarkı dinlemesi -kadın ister meydanda, ister perde arkasından söylesin, ister hür, ister köle olsun-kesinlikle caiz değildir» Şafii'nin kendisi «Halkı toplayıp cariyesinden şarkı dinleten kimse, şahidliği kabul edilmez bir şefindir» der.Yine bildirildiğine göre İmâm-ı Şafii, kâşla tırampet çalmayı kerih görür. Bu Kur'an-ı kerim'i dinlemekten olakoymak için. zındıkların icâd ettiği bir harekettir demiştir.Bu bahisde İmâm-ı Şafii buyurdu: «Peygamber'imizin Sünneti'nin ışığı altında diğer oyunlara nazaran tavla oynamak daha mekrûhdur. Satranç oynamayı da hoş karşılamam. Bütün oyun çeşitlerini mekrûh görürüm. Çünkü oyun, dindarlara ve mürüvvat sahiplerine yakışan bir iş değildir.»İmâm-ı Mâlik (R.A.) şarkı söylemeyi yasaklayarak «İnsan bir câriye satınalsa da şarkıcı olduğunu görse, yaptığı alış-verişi tek taraflı olarak bozup cariyeyi geri verebilir» İmâm-! Mâlik'ih bu kanâatini. İbrahim İbni Sâid hariç, diğer Medine âlimleri paylaşmaktadır.imâm-ı Azâm'a (Allah O'ndan razı olsun) gelince. O da şarkı dinlemeyi günâh görüp, mekrûh saymıştır. Süfyan-Üs Sevrî, Hammad, İbrahim. Sabi ve benzeri Küfe'li âlimler de (Allah cümlesinden razı olsun!) bu görüştedirler.imamların yukardan beri sıralanan görüşleri. Kadı Ebû Tcyyib-ut Taberi'den nakledilmiştir.Ebû Tâlib-i Mekki ise. bazı âlimlerin şarkı dinlemeyi mübah saydıklarını naklederek «Sâhâbilerden Abdullah İbni Cafer. Abdullah İbni Zübeyr. Muğire İbni Şube. Muâviye ve başkaları şarkı dinlemişlerdir. İlk müslümanlar arasında sahâbi ve tabiinden bir çokları bunda bir mahzur görmemişlerdir. İleri gelen Hicâzlîler şimdi de Mekke'de Teşrik günleri gibi Allah'ın ibâdet ile geçirilmesini emretmiş olduğu belirli günlerde bile şarkı dinlerler. Medine'liler de bu konuda Mekkeliler gibi davranmaktadırlar. Bu iş zamanımıza kadar böyle gelmiştir. Görev zamanına kavuştuğum Kadı Ebû

Kervan'ın halka sûfiler için hazırlanmış besteler çalan cariyeleri vardı. Ala'nın şarkı söyleyen iki cariyesi vardı. Dostları bunları dinlerdi. Ebû Kasan İbni Seiim'e «Sen şarkı dinlemeyi nasıl yasaklarsın ki, Cüneyd-ül Bağdadî, Sırrı Sakatı ve Zunnûn-u Mısri şarkı dinlerlerdi» denilmiş o da «Ben onu nasıl haram görebilirim ki. benden daha hayırlı olanlar bile bunu caiz görerek dinlediler, demiştir. Abdullah İbni Cafer şarkı dinler; sadece şarkı dinlerken oynamayı caiz görmezdi.» Rivayete göre Yahya İbni Muâz buyurdu ki: «Biz üç şeyi kaybettik; onları göremiyoruz, ben bunları tek - tük görüyorum:1 - İffet ile birlikte yüz güzelliği,2 - Dine bağlılıkla birlikte güzel söz,3 - Vefa ile birlikte dostluk» Ben bu naklettiklerimi aynen Haris El - Muhâsibî'ye dayanarak belirten bir kitaptan okudum. Bu sözlerinden, onun takva sahibi, dini bahislerde titiz ve ehil olmasına rağmen, şarkı dinlemeyi caiz gördüğü anlaşılır. Şarkı dinlemeyi izin veren İbni Mucahid haksız davetlere icabet etmezdi. Buradan bir takım ulemanın lehde. aleyhde sözleri çıkarılmıştır. İbni Cüreye şarkı dinlemeye ruhsat vermiş. «Kıyamet günü şarkı dinlemek sevaplardan mı, yoksa günahlardan mı sayılır» diye bir soruya şu cevabı verir, ne sevap amellerden sayılacak ve ne de günâh olan amellerden. Çünkü bu boş söz söylemeye benzer. Ulu Allah «Allah, maksatsız yere yaptığınız yeminlerden dolayı sizi mes'ûl tutmaz» buyurmuştur. Bu husûsda çeşitli görüşleri naklettik. Uygulayacağı gerçeği arayanlar söz uzadıkça görüşlerin çatıştığını görerek ya hayrette kalırlar yahud da kendi arzuları istikametinde olan bir görüşe meylederler. Bu davranışların her ikisi de kusurludur. İşin doğrusu, hakkı, hakikat usulü ile aramaktır. Bu da mahzurluk ve mübâhlık bakış acısı altında yürütülecek araştırmalarla olur. (Bu hususda, kesin hüküm bildiren Hadis'i Şerifler mevcuttur, lâkin buraya alınmamış. Bununla birlikte, eserin tamâmı, hattâ bir sonraki bölümü okunduğunda, bu husûsda kesin hükmün mev-cûd olduğu görülecektir: Münekkid)

- 546 -

DOKSAN DOKUZUNCU BÖLÜM

BİD'AT VE NEFSİ ARZULARA UYMANIN HARAM OLUŞU

Peygamber'imiz (S.A.S) buyuruyor ki:«- Dayanaksız olarak ortaya çıkarılan yeni şeylerden kaçınınız. Cün-ki dayanaksız olarak ortaya atılan her yenilik bid'attır. Her bid'ât da sapıklıktır, her sapıklık ise cehenneme sürükler.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Şu dinimizde kim ondan olmayan bir yenilik ortaya atarsa, ileri sürdüğü yabancı yenilik, reddedilmiştir.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Benim ve benden sonra gelen Râşid halifelerimin sünnetinden (yolundan) ayrılmayınız.» Bu hadisler, Kur'ân'a. Sünnete ve ileri gelen âlimlerin görüş birliğine aykırı düşen her yeniliğin kabul edilmez bir bid'ât olduğunu belirtir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Kim iyi bir çığır açarsa hem kendi sevabı ve hem de Kıyamete kadar o çığırdan gidenlerin sevabı üzerine olur. Buna karşılık kim kötü bir çığır açarsa hem kendi günâhı ve hem de Kıyamet Günü'ne kadar o çığırdan gidip kötülük işleyenlerin günâhı üzerine olur.»

Katade (R.A.) «Hiç şüphesiz, bu benim dosdoğru anayolumdur. Ona girin. Yan yollara sapıp ondan ayrılmayın. İşte Allah size bunları emrediyor ki, kötülüklerden sakınasınız» (116) En'âm Sûre-i Celilesi; 153. mealindeki âyet hakkında şöyle der; «Bilesiniz ki. Hak Yol tektir. Özü hidâyettir. Cennete ulaşır. Şeytan bir çok yan yollar ortaya atmıştır. Hepsisi de sapıktır. Varış yerleri de cehennem'dir.» Abdullah İbni Mes'ûd (R.A.) buyurur ki; «Peygamber'imiz bir gün bize eliyle bir çizgi çizdi ve «Bu Allah'ın doğru yoludur» buyurdu. Arkasından o ana çizginin sağından ve solundan geçen bir kac çizgi daha çizdi ve «Bunlar da çeşitli yollardır, her birinin başında birer şeytan durur ve kendi yoluna çağırır» duyurdu ve şu âyeti okudu:

«Hiç şüphesiz, bu benim dosdoğru anayolumdur. Ona girin. Çeşitli yanyollara sapıp Allah'ın Yolu'ndan ayrılmayın. Allah. kötülüklerden sakınasınız diye size bunları emreder» (117). (154) Bakara Sûre-i Celilesi; 188

ibni Abbâs. (R.A.) âyetle geçen «Çeşitli yanyollar, türlü türlü sapıklıklardır» der.İbni Atiyye de (R.A.) «çeşitli yollar» ifadesinin izahında buyurur ki: «Bu çeşitli yanyollar, Yahudilik. Hıristiyanlık, ateşperestlik ve diğer sapık dinler ve ayrıntılarla ilgili meselelerde şahsî arzu ve inâdlara kapılarak çeşitli sapıklık ve bid'âtlar ortaya koyanlara şâmindir. Bundan maada tartışma ve didişmelere dalıp kendilerini kaybedenlerin yolları inada şümulü vardır. Bunların tamamı sapıklığa mâruz ve yanlış inançlara sapma ihtimali ile karşı karşıya olan yönelmelerdir.»Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Sünnetimden yüz çevirenler. benden değildir.»Yine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Gök yüzünün Allahda tapılan putlardan Allah'ın en çok gücüne gideni, nefsi arzulara tapılmasıdır.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Hiç şüphesiz, en hayırlı söz. Allah'ın Kitabı, en hayırlı yol Muhammed'in (S.A.V.) gittiği.yoldur. En fena şeyler, dayanaksız olarak sonradan ortaya konanlardır. Her bid'ât bir sapıklıktır. Sizin hakkınızda en çok korktuğum şey, midelerinizin ve cinsî organlarınızın arzuları ve nefsi isteklerin sapıklıklarıdır. Dayanaksız olarak sonradan ortaya atılan şeylerden sakınınız. Çünkü dayanaksız olarak ortaya atılan her değişiklik bir sapıklıktır.»

Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ulu Allah, kabullendiği bid'âttan vazgeçmedikçe, her bid'âdı ile tevbe arasına perde germiştir.»Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ulu Allah, bid'atcının ne orucunu, ne haccını, ne umresini, ne cihâdını ve ne de herhangi bir tasarruf ve adaletli uygulamasını kabul etmez. Hamurdan kılın sıyrılması gibi bid'âtçı da İslâm'dan çıkar.Sizi gecesi gündüz gibi olan aydınlık bir anayol üzerinde bırakıyorum. Helak olmaya yönelenlerden başka hic kimse ondan sapsamaz. Her hayatın bir amacı, her amacın da bir zaafı vardır. Amacı benim sünnetim olanlar hidâyete ermişlerdir. Amacı başka olanlar da helak olmuşlardır.ümmetim hakkında şu üç şeyden korkarım: 1) Âlîmin sapıklığı. 2) Nefsin arzularına uymak. 3) Zâlim idare.»

OYUN VE EĞLENCE ARAÇLARININ YASAKLIĞI

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:•- Kim arkadaşına, (Gel seninle kumar oynayalım) derse, sadaka versin.»«- Kim tavla veya dama oynarsa, elini domuz etine ve kanına bulaştırmış gibi olur.»«- Tavla oynayıp arkasmdan namaza duran kimse domuz kanı ve irinle abdest alıp namaza duran kimse gibidir.»Yani, namazı kabul olunmaz. Nitekim aynı hadisin başka bir rivayetinde, bu hüküm kesinlikle ifâde edilmiştir.Beyhakî'nin. Yahya İbni Kesir'e (R. Anhum) dayandırarak bildirdiğine' göre. Peygamberimiz bir gün tavla oynayan bir gurup ile karşılaşınca kalbler eğlencede, eller işliyor. Ve diller boş sözler söyler söylüyor» buyurur.«- Kumar, satranç, tavla ve benzeri haram oyunlar oynayan şu adamlara rastladığınız zaman onlara selâm vermeyin, onlar size selâm verirlerse selâmlarını almayın.»«- Şu üç şey Meysirdendir. Kumar, zar atmak ve hamamda ıslık öttürmek.»Hz. Ali (K.V. bir gün satranç oynayan bir guruba rastlayınca buyurdu ki: «Nedir bu başında oturduğunuz putlar? Allah adına yemin ederek söylüyorum ki, birinizin yanar bir kor avuculayarak sönünceye kadar avucunda tutması bunlara değmekten onun için daha hayırlıdır. Allah adına yemin ederek söylüyorum ki, sizler bundan başka şeyler için yaratıldınız.»'

Satranç oynayanlar, en yalancı kimselerdir. Öldürülmediği halde «öldürüldüm» derler. Ölmediği halde «öldüm» derler.Ebû Musa el-Eş'âri (R.A.) buyurur ki. «Satrancı ancak günahkârlar oynar. >Bilesin ki, çalgı âletleri üçe ayrılır: 1) Haram olanlar. Bunlar ud. tan-our, düdük ve davul - zurna gibi şarkı okuyucularına eşlik eden âletlerdir. 2) Mekruh olanlar. Bunlar tek başına calınmadığı halde şarkıcıyı coşturan kaval ve kemence gibi âletlerdir. 3) Mübâh olanlar. Bunlar da eğlence âleti değil de boru ve harb davulu gibi haberleşme âletferi ile nikâh için çalınan tef gibi toplantıya çağırma ve herhangi bir hususu ilân etmek için kullanılan âletlerdir.

RECEB AYI'NIN FAZİLETLERİ

«Receb» kelime olarak «tercib» mastarından türemiştir ki tazim ve hürmet mânâsına gelir. Bu ayda tevbe edenlere rahmet yağdığı ve ibadet işleyenlere nûr indiği için bu aya «Asap» adı da verilir. Bu ayda savaşıma eğilimi duyulmadığından dolayı onun bir diğer adı da «Esam» dır.İleri sürüldüğüne göre, Receb, suyu sütten ak. baldan tatlı ve buzdan soğuk bir cennet nehrinin adıdır. Bu sudan sâdece Receb Ayı'nda oruç tutanlar içebilir.Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Receb. Allah'ın, Soban benim ve Ramazan da Ümmetimin ayıdır.»Hikmet ehli der ki: «Receb kelimesi üç harften ibarettir. «Ra» «cim» «Bâ», «Ra» Allah'ın rahmetini. «Cim» kulun suç ve cürmünü. «Ba» da Allah'ın iyiliğinin bereketini temsil eder. Kelimenin bu harfleri vasıtası ile sanki ulu Allah «Kulunun suç ve günahını rahmet ve iyiliğim arasına alırım» diye buyurur gibidir.»Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kim Receb ayının yirmi yedinci gecesi oruç tutarsa, amel defterine altmış aylık orucun sevabı yazılır.»Receb ayının yirmi yedinci günü. Cebrail'in Peygamberimize ilk defa vahiy getirdiği ve Peygamberimizin Mirâç'a çıktığı gündür.Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki: - Beni dinleyin. Receb. insanların kavga düşüncesine kapılmadıkları bir Allah Ayı'dır. İnanarak ve önem vererek Receb Ayı'ndan bir gün oruç tutanlar ulu Allah'ın Rızası'nı hak ederler.»İleri sürüldüğüne göre. ulu Allah Zilka'de. "Zilhicce. Muharrem ve Receb Ayları'nı. senenin diğer aylarının süsü olarak yaratmıştır.Nitekim ulu Allah «Ayların sayısı: Allah katında. Allah'ın Kitabında on ikidir. Onların dördü dokunulmazlık aylarıdır» buyuruyor. Dokunulmaz dört ayın üçü arka arkayadır. Yalnız bir tanesi -ki o da Receb'dir. tek başınadır.Söylendiğine göre Beyt-ül Makdis'de bir kadın Receb Ayı'nın her günü on iki bin kere İhlâs Sûresi'ni okur ve bu ay boyunca kaba işlemeli bir elbise giyerdi.Bir gün hastalandı, oğluna ölünce kendisini kaba elbisesi ile toprağa vermesini vasiyyet etti. ölünce oğlu kadını pahalı bir kefeneye sardı. Gece onu rüyasında gördü. Kadın rüyada oğluna «Ben senden razı değilim. Çünkü sen. vasiyyetimi uygulamadım» dedi.Oğlan korkarak uyandı Yeniden anasını içine sarmak üzere kaba işlemeli elbiseyi yanına alarak mezarlığa vardı. Kabri açınca anasının cesedini bulamadı, şaşırdı. Bu sırada kulağına «Bize Receb Ayı'nda ibâdet edeni bizim yapayalnız bırakmayacağımızı bilmiyor musun» diye bir ses geldi. ..ileri sürüldüğüne göre. Receb Ayı'nın ilk Cuma Gecesi'nin üçte ikisinden sonra sabaha kadar bütün melekler tek tek Receb Ayı içinde oruç tutanlar için duâ ederler.Peygamber'imiz (S-A.S.) buyuruyor ki:«- Kim dokunulmaz aylardan (Zilka'da. Zilhicce.. Muharrem ve Receb Ayları) üçer gün oruç tutarsa amel defterine dokuzyüz senelik ibadet sevabı yazılır.*Hadisi rivayet eden Enes İbni Mâlik (R.A.): «Bu hadisi. Peygamber'imizin kendisinden işitmedimse kulaklarım sağır olsun!» demiştir.Lâtif bir değerlendirme: Haram ayları dördttür. En büyük melekler dördttür. Allah'dan gelen başlıca Kitaplar dördttür. Abdest âzâları dördttür. Teşbih cümlelerinin en faziletliileri dördttür. Onlar da «Sübhaneîlah, elhamdülillah, Lâ ilâhe illellâh. Allâhu Ekber'dir. Sayıların temeli dördttür. Birler, onlar, yüzler, binler. Zaman birimleri saat. gün. ay ve yıl olmak üzere dördttür.Mevsimler ilkbahar, yaz, sonbahar ve kış olmak üzere dördttür. Maddelerin hali sıcaklık, soğukluk, kuruluk ve yaşlık olmak üzere dördttür, insan vücudunun başlıca unsurları safra, koyu sıvı. kan ve balgam olmak üzere dördttür. Raşid halifeler Ebû Bekr, Ömer, Osman ve Ali (R. Anhum) olmak üzere dördttür.)

Deyleminin rivayetine göre: Hz. Ayşe (R. Anho) şöyle buyurmuştur: Peygamber'imizi «Allah şu dört gecede rahmet yağdırır. Kurban Bayramı Gecesi, Ramazan Bayramı Gecesi, Şaban Ayı'nın onbeşinci Gecesi ve Receb Ayı'nın ilk gecesi» buyururken işittim.»Peygamber'imiz (S.A.S.) şöyle buyuruyor:«- Beş gece vardır ki, Allah o geceler içinde kendisine yapılan duaları mutlaka kabul eder: Recebin ilk gecesi. Şabanın onbeşinci gecesi. Cuma Gecesi. Ramazan ve Kurban Bayramlarının Gece'leri.»

- 553 -

YÜZ BİRİNCİ BÖLÜM

ŞABAN AYI'NIN FAZİLETİ

Bu aya «Şaban» adının verilmesi, kendisinden bir çok iyiliklerin doğması yüzündendir. «Şaban» kelime olarak «patika» mânâsına gelen ve «faydalı bir yol» demek olan «sî"b» mastarından türemiştir. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «— Şaban Ayı girince, nefsinizi temizleyin ve bu ay boyunca niyetlerinizi iyi ediniz.» Hz. Ayşe (R. Anha) buyurur ki; «Peygamber'imiz bize «hiç bozmayacak» dedirtecek kadar oruç tutar ve «Artık oruç tutmaz» dedirtecek kadar yerdî. En çok Şaban Ayı içinde oruç tutardı.» Usame İbni Zeyd (R.A.) buyurur ki: «Peygamber'imize «Yâ Rasûlellah, seni Şaban Ayı kadar hiç bir ayda oruçlu görmüyorum» dedim. Bana şöyle cevap buyurdu; «Şaban. Receb Ayı ile Ramazan Ayı arasında ihmal edilen bir aydır. Bu ay; içinde amellerin Allah katına çıkarıldığı bir aydır. Bende amelîm Allah Katına çıkarken, oruçlu olmak- istiyorum.» Buhârî ile Müslim'e göre. Hz. Ayşe (R. Anha) buyurur ki; «Peygam-ber'imizin Ramazandan başka hiç bir ayı sonuna kadar oruçlu geçirdiğini görmüş değilim. Şaban ayından fazla içinde oruç tuttuğu bir ay da görmedim.» • Başka bir rivayete göre. Hz. Ayşe «Şaban Ayı'nın hepsini oruçlu olarak geçirirdi» şeklinde iken Müslim'in bir rivayetine göre de «Çok azı müstesna Şaban Ayı'nı oruçlu geçirdiği» bildirilmektedir. İkinci rivayet, ilkinî açıklamaktadır. Buna göre «Tamâmını tutardı» demek. «Büyük bir çoğunluğunu oruçlu olarak geçirirdi» demektir. Söylendiğine göre. yer yüzünde Müslümanların nasıl iki bayramı varsa gökte meleklerin de iki bayram gecesi vardır. Meleklerin bayram geceleri. Şaban Ayı'nın onbeşinci gecesine rastlayan «Berat» gecesi ile «Kadir» gecesidir. Mü'minlerin bayramları ise Ramazan Bayramı ile Kurban Bayramıdır. Bu yüzden Şaban Ayı'nın onbeşinci gecesi «Melekler Bayram» adı verilmiştir.

Sübkî (R.A.) Tefsir Kitabında buyurdu ki; «Şaban Ayı'nın onbeşinci Gecesi (Berat Gecesi, bir yılın günahlarını. Cuma Gecesi bir haftanın günahlarını. Kadir Gecesi de bütün ömrün günâhlarını giderir» Yani bu geceleri ibadet ile geçirmek, günâhların giderilmesine sebep olur. Bu yüzden Berat Gecesi'nin bir adı da «Keffaret Gecesi»dir. Peygamber'imizin «İki bayram gecesi ile Şaban Ayı'nın onbeşinci gecesini ibâdetle geçirenlerin kalbleri, diğer kalblerin öldüğü gün ölmez» şeklindeki hadisine dayanarak bu gecenin bir başka adı da «Hayat Gecesidir. Ayrıca Peygamber'imizin Şaban'ın onüçüncü gecesi yaptığı duâ üzerine ulu Allah'ın kendisine Ümmetinin üçte biri üzerinde şefaât yetkisi verdiğini, ondördüncü gecesi yaptığı dua üzerine kendisine ümmetinin üçte ikisi üzerinde şefaât yetkisi verdiğini ve onbeşinci gecesi duâ etmesi üzerine ısrarla Allah'ın emrinden kaçanlar dışında kalan bütün ümmeti üzerine şefaât yetkisi verildiğini bildiren bir rivayete dayanarak. Şabanın onbeşinci gecesine «Şefaât Gecesi» adı verilmiştir. Yine Peygamber'imizin «Ulu Allah Şaban ayının onbeşinci gecesi kullara nazar eder ve Allah'a ortak koşanlar ile bozguncular dışında kalan bütün herkesi afveder» şeklindeki bir hadisine göre de bu gece «Mağfîret Gecesi» adını almıştır. Aşağıda nakledeceğimiz hâdiseye dayanarak, bu geceye «Azâd Gecesi» adı da verilir. Sahâbîlerden Hz. Enes İbni Mâlik (R.A.) buyurur ki; «Peygamber'imiz bir gün beni bir iş için Hz. Ayşe'nin evine gönderdi. Eve varınca Ayşe'ye «Çabuk ol, çünkü Ben Peygamber'imizin yanından, etrafındakilere Şaban Ayı'nın onbeşinci gecesini anlatırken ayrıldım» dedim. Bunun üzerine Hz. Ayşe (R. Anha) bana buyurdu ki: «Yâ Enes (R.A.) otur da sana Şaban Ayı'nın onbeşinci gecesi hakkında bir hâdisi anlatayım. O gece sıra bende idi. Peygamber eve geldi, yanımda yatağa girdi. Fakat geceleyin uyanınca onu yanımda bulamadım. İçimden «Her halde Kızdı Cariyesinin evine gitti» dedim. Evden Mescid'e vardım, karanlıkta ayağım O'na takıldı. O şöyle diyordu: «— Sana cismim ve duygularımın kemâli secde etti. Kalbim sana inandı. İşte elim. Ey ulu Allah, onunla işlediğim bütün kusurlara-gelince, her uludan istenir, sen de büyük günâhlarımı başışla. Yüzüm yaratıcısına, biçimlendirenine ve üzerine göz ve kulak açana secde etti.» Arkasından başını kaldırıp şöyle dedi: «— Allah'ım! Bana içimde senin korkunu taşıyan, şirkten arı ve uzak, kâfir ve günahkâr olmayan bir kalb nasib eyle.» Arkasından yine secdeye kapanarak şöyle dedi: «— Öfkenden kaçınıp rızana, cezandan çekinip afvına. senden uzak kalmaktan sakınıp Sana sığınırım. Ben seni övecek sıfatları sayamam. Sen kendini övdiğün gibisin.

Ben kardeşim Davud gibi (A.S.) «Efendim için yüzümü toprağa sürdüm, efendimin şanına yaraşan, afvetmektir.» diyorum.» Arkasından başını kaldırıncı O'na «Ana-babam yoluna feda olsun. Sen bir vadidesin, ben başka bir vadede (Sen de yapıyorsun. benim aklıma gelen ne idi)» mânâsına gelen bir şey» dedim. Bunun üzerine bana şöyle buyurdu.«- Ey Hümeýra! Bu gecenin Şaban Ayı'nın onbeşinci gecesi olduğunu bilmiyor musun? Ulu Allah, bu gece kelb kabilesinin sürüsünün koyunlarının kılları sayısı kadar kişiyi cehennemden âzâd eder. Yalnız şu altı kişi müstesna: Devamlı içki içenler, ana-babanın kalbini kıranlar, zinaya düşkün olanlar. almayacağı bir malın fiyatını yükseltmek için alış-verişe karışanlar. suret (resim) yapanlar ve koğucular.» Peygamber'imizin «Şaban Ayı'nın onbeşinci gecesi Azrail'e bir sonraki Şaban Ayına kadar ölecek olanların isimleri bildirilir. İnsan, bir yandan ağac diker, evlenir ve evler yaparken öbür yandan adı ölecekler arasına geçmiştir. Azrail. kendisine son emir verilerek onun canını almayı beklemektedir» şeklindeki bir hadisine dayanarak, bu geceye verilen bir isim de «Kfsmet ve Takdir Gecesi»dir.

- 556 -

YÜZ İKİNCİ BÖLÜM

RAMAZAN AYI'NIN FAZİLETİ

Ulu Allah (C.C.) buyuruyor ki: .

«- Ey Mü'minler; Sizden öncekiler» olduğu gibi, size de günahkardan korunasınız diye. oruç tutmak farz kılınmıştır» (154) Bakaro Süre-i Celilesi; 183

Said İbni Cübeyr (R.A) buyurdu: «Bizden önceki ümmetlerin orucu, yatsıdan bir sonraki günün akşamına kadar sürerdi. İslâm'ın ilk günlerinde olduğu gibi.» Bir gurup âlim bu bahiste der ki: «Oruç. hristiyanlar üzerine de farz kılınmıştı. Ramazanın bazen çok sıcak günlere, bazen de çok soğuk günlere rastlaması yolculuklar sırasında ve hayatlarının diğer bir kısım safhalarında onlara zor geliyordu. Bunun için ileri gelenleri, orucu yaz ile kış arası bir dönemde tutmak üzere görüş birliğine vardılar ve ilkbaharda oruç tutmayı kararlaştırdılar. Getirdikleri bu kolaylığa karşılık oruca ongün daha ilâve ettiler. Bir süre sonra kıralları hastalandı ve eğer iyileşirse oruçlarına bir hafta daha ekleyeceğini Allah'a adadı. İyileşmesi üzerine oruca bir hafta daha ekledi. Bu kiral ölüp yerine başkası geçince yeni Kiral «Orucu elli güne çıkarın» diye emir verdi. Daha sonra hayvanlarını toplu halde öldüren bulaşıcı bir hastalık afati ile karşılaşmaları üzerine kıralları «Oruç süresini artırın» diye emir çıkardı. Bunun üzerine on baştan ve on gün sondan olmak üzere oruç müddetine yirmi gün daha eklediler.»

İleri sürüldüğüne göre. her ümmete Ramazan Orucu tutmak farz kılındı. Fakat zamanla kendileri bu farzı yerine getirmekten kaçındılar. Bağavi'nin ileri sürüldüğüne göre. «Ramazan» kelime olarak «Remza» kökünden türemiş bir isimdir ve kızgın taş mânâsına gelir. Çünkü araplar şiddetli sıcak günlerde oruç tutarlardı. Aylara isim verdikleri zaman, oruç ayı şiddetli sıcaklara rastladığı için, adı «Ramazan» kondu. Başka bir gö-görüşe göre de, yakıcı mânâsına gelen Ramazan bu ayın günâhları eritmeye vesile olması yüzünden oruç ayına isim olarak takıldı. Ramazan Orucu, Hicret'in ikinci yılında farz kılındı. Kesin bir İslâmî vecibe olduğu apaçık bulunduğu için farz olduğunu inkâr eden kâfir olur. Ramazanın faziletini belirten hadisler çoktur.

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Ramazanın ilk gecesi girince, bir ay boyunca bir tanesi bile kapanmamak üzere, bütün cennet kapıları açılır ve Allah'ın emri uyarınca şöyle seslenilir, «Ey hayır arayıcısı, gel! Ey kötülükte ileri giden, kendine gel! Günahlarınm afvedilmesini dileyen yok mu ki. günâhları afvedile! Bir isteği olan yok mu ki, dileği yerine getirile! Tevbe eden yok mu ki. tevbe-si kobûl oluna! Bu davet, tanyeri ağarana kadar devam eder. Allah her bayram gecesi bir mi.'yon kişiyi cehennemden âzâd eder.» Selmân-ı Fârisî (R.A) buyurur ki; «Şaban Ayının son günü Peygamberimiz bize hitab ederek şöyle buyurdu :«- Ey insanlar! Sizi büyük bir ay gölgesi altına almak üzeredir. İçinde bin aydan hayırlı olan Kadir Gecesi vardır. Allah, o ay içinde oruç tutmayı farz ve gecelerini ibadetle geçirmeyi nafil kılınmıştır. Kim bu ayda bir hayır işlerse başka

zamanda bir farzı yerine getiren gibidir. Bu ayda bir farzı yerine getirirse başka zamanlarda yetmiş farz yerine getiren gibidir. Bu ay sabır ayıdır. Sabrın mükafatı ise cennettir. Bu ay yardım ayıdır, içinde mü'minin rızkının arttığı bir aydır. Kim bu ayda bir oruçluya iftar ettirirse, bir köle azad etmiş gibi sevab kazanır ve günahları bağışlanır.» Selmân-ı Farisî buyurur ki: «Bu sırada. «Yâ Rasûlellah, hepimizin oruçluyu ifter ettirmeye varlığı yetmez.» dedik. Peygamber'imiz sözlerine şöyle devam buyurdu :«- Allah, o sevabı, oruçluyu bir yudum süt, bir içim su ve bir hurma ile iftar ettirene de verir. Kim oruçlunun karnını doyurursa bu onun günahlarının bağışlanmasını sağlar, Allah ona benim Havz'ımdan bir kere içirir de artık hiç susamaz olur. Ayrıca oruçlunun mükâfatından hiç bir şey eksilmeksizin onunki kadar sevab kazanır. Ru ayın başı rahmet, ortası bağış ve sonu cehennemden kurtuluştur.

Kim bu ayda kölesinin işini hafifletirse Allah onu cehennemden azad eder. Bu ay içinde dört şeyi çokça yapın. İkisi ile Rabb'imizin rızasını kazanırsınız. Diğer ikisi de sizin için kaçınılmaz ve ihmal edilmez ihtiyaçlardır. Rabb'inizin hoşnutluğunu kazandıran iki şey. Allâh'dan başka ilâh olmadığına şahadet etmek ve O'na istiğfar etmektir. Sizin için kaçınılmaz ve ihmal edilmez olan diğer iki şey de, Rabb'inizden cennet istemeniz ve sizi cehennemden korumasını dilemenizdir.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: c- Kim inanarak ve önemini anlayarak Ramazan Orucunu tutarsa, geçmiş ve gelecek bütün günâhları afvedilir.» «- Ulu Allah «insanoğlunun oruç haric. her ameli kendisi içindir. O sırf benim içindir ve mükâfatını da yalnız ben veririm» diye buyuruyor. Ulu Allah'ın kendisine izafe ettiği bir ibadet için başka bir şey söylemeye lüzum yoktur. » «- Ümmetime. Ramazan Ayı'nda, daha önceki ümmetlere verilmeyen beş özellik verilmiştir: 1 - Allah Katı'nda oruçlunun ağız kokusu, miskten daha hoştur, 2 - İftar anına kadar melekler onlar için istiğfar eder, 3 - O ayda şeytanların elebaşları tutuklanır, 4 - Ulu Allah her gün «Salih kullarımın kötülük ve sıkıntıdan kurtulmaları yakındır» buyurarak her gün cenneti süsler, 5 - O ayın son gecesinde günâhları afvedilir.» Sahâbiler «Yâ Rasûlellah. o gece Kadir Gecesi midir» diye sordular. Peygamber'imiz onlara şu cevabı verdi, «Hayır. Fakat her iyi amel işleyenin ameli bitince, mükâfatı verilir.»

- 559 -

YÜZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KADİR GECESİ'NİN FAZİLETİ

İbni AbBas (R.A.) buyurur ki: «Peygamber'imize İsrailoğullarından bir adamın bin yıl boyunca Allah Yolu'nda omuzunda silâh ile savaştığı anlatıldı. Bu hal Peygamberimizin hoşuna giderek aynı mazhariyeti kendi ümmeti için de diledi ve «Yâ Rabb'i, ümmetimi, ömrü en kısa ve ameli en az ümmet olarak yarattın» diye Allah'a yakarınca Allâh O'na ve Kıyamete kadar gelecek olan bütün Ümmetine İsrailoğulunun Allâh Yolunda silâh taşıdığı bin aydan daha hayırlı olan Kadir Gecesi'ni bağışladı. Bu gece. bu ümmetin imtiyazlarından birisidir.» Anlatıldığına göre İsrailoğlu. Şem'un adında biridir. Bin yıl boyunca atının palanı kurumadan düşmanla savaşır, üstün kuvvet ve cesareti ile karşısına dikilen kafiri dize getirir. Kendisi ile başa çıkamayacaklarını gören düşmanları, birini karısına göndererek eğer kocasını bağlar da onu bir eve hapsedip derdinden kurtulacak olurlarsa kendisine bir tas altın adarlar. Adam gece uyuyunca karısı onu bir urganla bağlar. Fakat uyanınca eli ayağını hareket ettirerek urganı kolayca kesiverir. Karısına «Niçin böyle yaptın» diye sorunca kadın «Gücünü denedim» diye cevap verir. Kadın durumu adamın düşmanlarına bildirince kendisine zincir gönderirler. Fakat adam yine uyanınca onu da koparmakta güçlük çekmez. Bu arada şeytan düşmanlarına gelerek karısına adamdan hangi şeyi kesip koparamayacağını sormasını tavsiye eder. Birini gönderip kadına şeytanın talimatını ulaştırırlar. Kadın adama neyi koparamayacağını sorunca adam «Sac örgülerini» diye cevap verir. Adamın yere kadar uzanan sekiz saç örgüsü vardı. Adam uyuyunca kadın örgülerin dördü ile ellerini, diğer dördü ile de ayaklarını bağlar. Kâfirler gelir, adamı alır ve boğazlayacakları eve götürürler. Ev dört yüz direk boyu yükseklikte olmasına rağmen tek

direklidir. Bütün düşmanları başına üşüşür, önce dudaklarını, burnunu ve kulaklarını keserler.Bu sırada adam Allah'a yalvararak kendisine vereceği aşılmadık bir gün sayesinde bağlarını koparmasını, evin direğini yerinden oynatarak binayı düşmanlarının başına yıkıp kendisinden kurtulmasını diler.Allah. duâsnı kabul ederek kendisine şaşırtıcı bir güç verir, bağlarını koparır, direği yerinden oynatarak evi düşmanlarının başına yıkıp hepsini öldürür ve kendisi böylece düşmanlarının elinden kurtulur.Sahâbiler bu hikâyeyi duyunca «Yâ Rasûlellah. biz de o adamın sevabı kadar sevab kazanabilir miyiz» diye sorarlar. Peygamberimiz «Bilmiyorum» diye cevap verir. Fakat İbni Abbâs'ın bahsettiği gibi. Peygamberimiz Allah'a yalvarır ve Allah'da ona Kadir Gecesi'ni verir.Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«Kadir Gecesi olunca Cebrail, bir gurup melek arasında yere iner. Yere inen melekler gerek ayakta ve gerekse oturarak Allah'ı zikreden her kulu selâmlarlar, onun için istiğfar ederler.»Ebû Hureyre (R.A.) buyurur ki; «Kadir Gecesi, yeryüzüne çak:! sayısından çok melek iner. Onların inmeleri için gök kapılarının hepsi açılır. Her yana nûr saçılır. Büyük bir tecelli meydana gelir ve bu gece Mele-kût âlemi açılır. Fakat bu husûsda insanlar birbirinden farklıdır.Kimine hem gök yüzünün ve yeryüzünün Melekûtu birarada açılır. Gök yüzünün perdeleri aradan kalkınca bu kimseler ayakta dikilen, oturan, secdeye kapanmış, zikreden, şükreden, teşbih eden ve tehiil eden bütün melekleri asli kimlikleri ile görürler.Kiminin önüne cennet açılır ve orada evleri, köşkleri, hurileri, nehirleri, ağaçları, meyveleri görür. Göğün tavanı olsa Arş'ı müşahade eder. Peygamberlerin, velilerin, şehidlerin. sıddıkların konaklarını görür. Bu Melekûte dalar, rahmet deryasında gezintiye çıkar. Cehennem, onun tabakalarını ve içindeki kâfirlerin barınaklarını ve diğer fevkalâdeliklerini görür.Kimin de önünden Allah ile arasındaki perde kalkar da O'ndan gayrı hiç bir şeyi görmez olur.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Kim Ramazan'ın yirmî yedinci gecesini sabaha kadar ibadet ile geçirirse, bu benim nezdimde bütün Ramazan geceleri yapılan gece ibadetinin hepsinden daha sevimlidir.»Hz. Fâtımâ (R.A.) «Babacığma geceyi ibâdet ile geçirecek gücü olmayan kadın ve erkekler ne yapsın» diye sordu. Peygamber'imiz ona şu cevabı buyurdu;c- Onların yastıklarının dikip üzerine yaslanarak bu gecenin herhangi bir saatinde oturup Allah'a dua etmeleri, benim için bütün ümmetimin bütün Ramazan Gecelerinin hepsinde yaptıkları ibâdetten daha sevimlidir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:c- Kim iki rek'at namaz kılıp istiğfar ederek Kadir Gecesi'ni ibâdet ile geçirirse Allah tarafından bütün günâhları başışlanır. Allah'ın rahmetine gömülür. Cebrail, kendisini kanadı ile okşar. Cebrail'in (A.S.) kanadı ile okşadığı kimse cennete girer.»

- 562 -

YÜZ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BAYRAMIN FAZİLETİ

Şevval Ayı'nın ilk günü olan Ramazan Bayramı Günü ile Zilhicce'nin onuncu günü olan Kurban Bayramı: Günü'ne bu ismin verilmesinin bir kac sebebi ileri sürülür. Birinci görüşe göre. mü'minler bu günlerde gerek Ramazan Orucunu bitirerek Şevval ayından altı gün oruç tutmaya yönelerek, gerekse farz olan hacc'ı edâ edip Peygamberimizin ziyaretine yönelerek Allah'a (C.C.) karşı ibadet etmekten Peygamberimize hürmet etmeye dönerler.İkinci görüşe göre. bayramların her yıl tekerrür etmelerinden dolayıdır. Çünkü görüşe göre. bu ismin sebebi. Allah'ın bu günlerdeki iyilik ve başışlarının bolluğudur. Diğer bir görüşe göre de, bu günlerin gelmesi ile ortalığa sevinç ve neşe geldiği için bu günler, bu adı almışlardır.Peygamberimizin kıldığı ilk bayram namazı. Hicretin ikinci yılına rastlayan bir Ramazan Bayramı Namazı'dır. Bundan sonra Peygamberimiz Bayram Namazı'nı devamlı kıldığı için. sünnet-i milekkede'dir.Peygamberimiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Bayramlarınızı tekbirler ile şenlendiriniz.»«- Kim bayram günü üç yüz kere «sübhanelahu ve bihamdihi» der ve sevabını ölmüş müslümanlara başışlarsa, her müslüman ölünün kabrine bin nûr iner ölünce Allah kendi mezarına da bin nûr gönderir.»Vehb İbni Münebbih (R.A.) buyuruyor ki; «Şeytan her bayram günü öfkesinden inler. Etrafına toplanan yordakçıları «Seni öfkeliendiren

nedir, efendimiz» diye sorarlar. Şeytan da onlara şu cevabı verir. «Bu gün Allâh Muhammed (S.A.S) ümmetinin günahlarını afvetti Onları mutlaka nefsi arzulara ve hazlara daldırarak oyalamalısınız.»Allah. Ramazan Bayramı Günü cenneti yarattı. Tûbâ ağacını dikti, Cebrail'i. (A.S.) vahiy indirmek üzere vazifelendirdi. Firavun büyücülerinin tevbesini kabul etti.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki«- Kim, önemini bilerek bayram gecesini ibâdet ile geçirirse, kalb-lerin öldüğü gün onun kalbi diri kalır.»

Hız. Ömer. (R.A.) oğullarından birini bayram günü sadece yırtık bir gömlek içinde görünce ağlamaya başlar. Oğlu ona «Niye ağlıyorsun» diye sorar. Hız. Ömer (R.A.) oğluna «Yavrum, bayram günü seni çocuklar bu yırtık gömlekle görünce hayal kırıklığına düşeceğinden çekiniyorum» diye cevap verir. Oğlu da ona «Ancak Allah'ın Rızası'ndan mahrum kalan veya ana - babasına âsi olanlar hayal kırıklığına düşerler. Ben ise senin hoşnutluğun sayesinde Allah'ın Rızası'nı kazanacağımı umuyorum» diye cevap verir. Bunun üzerine Hız. Ömer gözyaşları içinde oğlunu bağrına basar ve ona duâ eder.Şu beyitlerin şâiri, ne güzel söyler:«Dediler ki; «yarın bayram, ne giyeceksin?» Dedim ki. «Kuluna susayınca su sunan Allah'ın bağısladığı elbiseyi Fakirlik ve sabır öyle iki elbisedir ki. Onların arasında barınan kalbin sahibi bayram ve Cum'âları görür.Ey ümidim! Sen yoksan bayram matemdir bana. Sen bana görünür veya sesini duyurursan, o zaman benim için bayram var.Bildirildiğine göre. Ramazan Bayramı sabahı. Allah. Melekleri yeryüzüne indirir. Onlar sokak başlarına dikilerek insanlardan ve cinlerden başka her canlının duyduğu bir sesle şöyle seslenirler. «Ey Muhammed ümmeti! Büyük günahları afveden ve bol bağışlar sunan kerem sahibi. -Rabb'inize çıkın.»Mü'minler namaza katılınca ulu Allah, meleklerle «Vazifesini yapan işçinin karşılığı nedir» diye sorar. Melekler «Yaptığı işin mükâfatını almaktır.» diye cevap verirler. Bunun üzerine ulu Allah «Sizi şahid tutarım ki. onlara mükâfat olarak rızamı ve mağfiretimi verdim.» buyurur.»

YÜZ BEŞİNCİ BÖLÜM

ZİLHİCCE'NİN İLK ON GÜNÜNÜN FAZİLETİ

İbni Abbâs'ın (R.A.) rivayet ettiğine göre, Peygamber'imiz bir gün «Zilhiccenin ilk on günü kacc içinde yapılan amellerin Allah Katı'nda değerli olduğu başka bir gün yoktur» buyurdu. Sahâbiler «Allah Yolu'nda cihad etmek de mi» diye sorarlar. Peygamber'imiz «Evet. bu günlerde işlenen amel, malı ve canı ile Allah uğruna evinden çıkıp geri dönmeyenler hâric cihâddan da daha değerlidir» buyurdu.Câbir İbni Abdullah'ın (R.A.) rivayetinin ettiğine göre de Peygamber'imiz «İçinde amel işlenen günler arasında Allah Katı'nda Zühicce'nin ilk on günü kadar değerlisi yoktur» buyurdu. Sahâbiler «Allah Yolu'nda cihâd edilerek geçirilen günler de mi onlar gibi olamaz?» diye sordular, Peygamber'imiz onlara «Evet, Allah Yolu'nda atı ile birlikte can veren hariç, cihad edilerek geçirilen günlerden de daha değerlidir» buyurdu.Hız. Ayşe (R. Anha) buyurur ki; «Bir delikanlı vardı ki. Zilhicce ayı girince oruç tutardı. Peygamber'imiz bu hâlini öğrenince onu çağırarak ona «Bu günlerde niçin oruç tutuyorsun» diye sordu.Delikanlı Peygamber'imize «Yâ Rasûlellah. anam - babam yoluna feda olsun! Bu günler hacc ve ibadet aylarıdır. Ola ki. Allah beni bu günlerde yapılan dualara ortak eder» diye cevap verdi. Bunun üzerine Peygamber'imiz delikanlıya şöyle buyurdu:«- Senin oruç tuttuğun her gün için Allah Yolunda yüz köle âzâd etmiş, üzerinde gaza ettiğin yüz deve ve yüz at vermiş kadar sevab vardır. Terviye günü (Kurban bayramı arefesinden bir gün önceki gün) gelince senin için Allah Yolu'nda bin köle azâd etmiş, üzerinde kaza ettiğin bin deve ve bin at vermiş kadar sevab vardır. Arife Günü de Allah Yolu'nda iki bin köle âzâd etmiş, üzerinde gaza ettiğin iki bin deve ve iki bin at vermiş kadar sevab kazanırsın.Kurban Bayramı'nın arife günü oruç tutmak ise sene oruç tutmaya. Aşure Günü oruç tutmak da bir senelik oruca bedeldir.»Tefsir âlimleri «Musa ile otuz gece için sözleştik, sonra da buna on. gece daha ekledik» mealindeki âyette geçen «sonra da buna on gece daha ekledik» ifadesi ile Zilhicce'nin ilk on gününün kasdedildiğini ileri sürerler.İbni Mes'ûd (R.A.) buyurur ki; «Allah, günlerden dördünü, aylardan

dördünü, kadınların dördünü seçkin kıldı; Dört kimse Cennete ilk önce girer ve dört kimseyi de cennet hasreti ile bekler.Mümtaz dört günün ilki Cum'â Günü'dür. Onun öyle bir ânı vardır ki. ona rastlayıp da dünya ve âhiret ile ilgili bir şey isteyen müslümanın dileği kesinlikle kabûl edilir.(kincisi arife günüdür. Arife günü gelince, ulu Allah meleklerine karşı övünerek «Ey meleklerim, kullarımı görün, mallarını harcayarak ve bedenlerini yorarak toz - toprak içinde huzuruma geldiler. Şâhid olun ki, onların günahlarını afvettim.»Üçüncüsü Kurban Bayramı Günü'dür. Kurban bayramında kul, Kurbanını kesince yere akan ilk damla kan işlemiş olduğu bütün günahlara kefarete olur.Dördüncüsü Ramazan Bayramı'dır. Mü'minler Ramazanda oruçlarını tutup bayram günü'ne ulaşınca, ulu Allah meleklerine «Her çalışan, ücretini ister. Kullarım da Ramazanda oruçlarını tutmuşlar ve bayrama çıkmışlar, şimdi mükâfatlarını istiyorlar. Şâhid olunuz ki, onların günahlarını afvettim.» Bu ara şöyle seslenilir, «Ey Muhammed (S.A.S.) ümmeti Şimdi evlerinize dönünüz, kötülükleriniz iyiliklere döndürülmüştür.»Seçkin aylar Receb, Zilkade, Zilhicce ve Muharrem Ayları'dır.Seçkin kadınlara gelince bunlar da İmran kızı Meryem, kadınlardan Allah'a ve O'nun Rasûlüne ilk önce inanan Huveylid kızı Hatice, Firavun'un eşi Müzahim kızı Asiye ve cennetlik kadınların baş hanımefendisi Muhammed (S.A.V.) kızı Fatma'dır (R. Anha).Cennete ilk önce girecek dört kimseye gelince bunlar her kavmin ilk müslümanlarıdır. Peygamber'imiz arapların ilk müslümanı, Selmân acemlerin ilk müslümanı, Süheyb, rumların ilk müslümanı ve Bilâl de Habeşlilerin ilk müslümanıdır.Cennetin hasretle beklediği dört kimse de Ali İbni Ebû Talib, Selmân-ı Farisî, Ammar İbni Yasir ve Miktad İbni Esved'dir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Kim Kurban Bayramı arifesinden bir gün Önce oruç tutarsa. Allah ona Hz. Eyyûb'un karşılaştığı belâlara karşı sabrederek kazandığı sevab kadar sevab verir. Arife Günü oruç tutana da Allah Hz. İsâ'ninki kadar sevab verir.»Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor" ki:«- Arife günü gelince, ulu Allah rahmetini saçar. Hic bir gün o günde -. olduğu kadar insan cehennemden âzâd olunmaz. Kim Arife günü gerek

dünya ve gerekse âhiret ile ilgili olarak Allâh'dan bir şey isterse, Allah onun dileğini karşılar. Arife Günü tutulan oruç hem geçmiş ve hem de gelecek senenin günâhlarına kefarete olur.»Allah bilir. ama bunun hikmeti şu olabilir. Terviye ve arife günleri iki bayram arasında mü'minler için sevinç günleridir. Mü'minler hesabına günahlarının afvedilmesinden daha büyük bir sevinç kaynağı olamaz.İki bayramdan sonra gelen Aşure Günü bir senelik günâhların kefareti olur. Çünkü o gün Hz. Musa'nın (A.S.) ve Arife Günü Peygamberimizindir. Peygamberimiz diğerlerine karşı üstünlüğü elbette ki, kat kat fazladır.

- 567 -

YÜZ ALTINCI BÖLÜM

AŞURENİN FAZİLETİ

İbni Abbâs (R-Aİ) buyurur ki; «Peygamber'imiz Medine'ye gelince Yahudilerin Aşure Günü oruç tuttuğunu gördü. Sebebini sorunca O'na «Bu gün ulu Allah Hz. Musa (A.S.) ile İsrailoğullarını Firavun'un kavmi karşısında üstün çıkardı. Biz de Hz. Musa'ya (A.S.) duyduğumuz hürmete dayanarak bu gün oruç tutuyoruz» diye cevap verdiler. Bunun üzerine Peygamber'imiz onlara «Biz Hz. Musa'ya (A.S.) sizden daha saygılıyız» diye buyurarak ümmetine aşure günü oruç tutmalarını emretti.Aşure Günü'nün üstünlük sebebi hakkında bize geniş bilgiler gelmiştir. Bunlara göre bu gün Hz. Âdem'in (A.S.) tevbesi kabul edildi, yine Hz. Âdem (A.S.) bu gün yaratıldı ve Cennete girişi de bu güne rastlar.Arş, Kürsî, Gökler, yeryüzü, güneş, ay. yıldızlar ve Cennet bu gün yaratıldı. Hz. İbrahim bu gün yaratıldı ve yine bu gün ateşten yanmaksızın kurtuldu. Yine bu gün Hz. Musa (A.S.) ile yanındaki mü'minler, suda boğulmaktan kurtuldular. Fir'avun ve adamları bugün boğuldu.Hz. İsâ (A.S.) bu gün doğdu ve yine bu gün göğe çıkarıldı. Yine bu gün Hz. İdris (A.S.) göğe çıkarıldı. Nuh'un Gemisi bu gün Cûdi tepesinde karaya oturtuldu. Hz. Süleyman'a muhteşem saltanat bu gün verildi.Hz. Yûnus (A.S.) balığın karnından bu gün çıkarıldı. Hz. Yâkûb'un (A.S.) bu gün gözleri yeniden açıldı. Hz. Yûsuf'un kuyudan çıkarılması bu güne rastlar. Hz. Eyyûb (AS.) tutulduğu hastalıktan bu gün kurtuldu. Yeryüzüne ilk yağmurun düşmesi

de bu güne rastlar.Daha önceki ümmetler zamanında bu gün oruç tutmak yaygındı. Hatta Ramazandan önce bu günde oruç tutmanın önce farz kılınıp sonra bu emrin ortadan kalktığı ileri sürülür.Hicretten sonra bu günü oruçla geçiren Peygamber'imiz Medine'ye gelince, emrini yeniledi.Hattâ. Peygamberimizin (S.A.S.) fânî ömrünün son yılında «Eğer gelecek seneye kadar 'yaşarsam. Aşure Günlerin dokuzuncu ve onuncusunda oruç tutacağım diye buyurduğu ve fakat o yıl içinde Allah'a kavuştuğu. buna göre onuncu günden başka bir gün oruç tutmadı ise de bu arzuyu gösterdiği ileri sürülür.Zilhicce'nin dokuzuncu ve onbirinci günü tutulması «Siz Aşure Günü'nden bir gün önce ve bir gün daha oruç tutarak Yahudilerin geleneğinden ayrılın» şeklindeki hadisine dayanır. Çünkü. Yahudiler sırf Aşure Günü oruç tutuyorlardı.Beyhâkî'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Aşure Günü kim aile halkına ve yakınlarına karşı cömert davranırsa. Allah da onu bütün sene boyunca genişliğe kavuşturur.» .Taberânî'nin kaydettiği ve rivayet zincirinde belirsizlik bulunan bir hadise göre. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Aşure Günü verilen bir dirhemlik sadakaya yediyüz bin dirhem gibi sevâb verilir.»'öte yandan. Aşure Günü gözüne sürme çekenin o yıl göz ağrısına yakalanmıyacağını ve o gün yıkananın hasta olmıyacağını ileri süren hadis uydurmadır. Hakim'in belirttiğine göre. o gün gözlerle sürme çekmek, bidattır, İbni Kayyum (R.A.) «Aşure Günü sürme çekmeyi, tanegillerden yemek pişirmeyi, yağ sürünmeyi ve kokulanmayı teşvik ettiği ileri sürülen hadis, yakmaların uydurmasıdır» der.Bile&.ri ki. Aşure Günü Hz. Hüseyin'in uğradığı ihanet, onun derece yüceliğinin artışına ve Allah Katı'ndaki yüksek mertebesini ve temiz ehli beytin safına katılışını gösteren bir delildir.Bu günde Hz. Hüseyin'in (R.A.) uğradığı ihaneti anmak isteyen kimse. Allah'ın emrine uyarak ve Ulu Allah'ın «Onlara Allah'dan mağfiret ve rahmet vardır. İşte onlar hidayete erenlerdir» mealindeki âyetle Hz. Hüseyin'e (R.A.) ayırdığı mertebeye saygı duyarak sadece sık sık «İnnâ lillâhi ve inna ileyhi râciûn» demesi gerekir.Bunun dışında hic kimsenin, sakın ve sakın râfizilerin ve benzerlerinin yas tutma, ağlaşma ve döğünme gibi geleneklerine uymamalıdır. Çünkü böyle davranmak, mü'min ahlâkına uymaz. Eğer böyle davranmak meşru olsaydı, Hz. Hüseyin'in (R.A.) dedesi olan Peygamberimizin ölüm gününde yas tutmak daha yerinde olurdu.Yüce Allah, bize kafidir, O ne güzel vekildir.

- 569 -

YÜZ YEDİNCİ BÖLÜM

FAKİRLERİ AĞIRLAMANIN FAZİLETİ

Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Misafir için tekerrüh gösterip onu gücendirmeyiniz. Çünkü misafiri gücendiren Allah'ı gücendirmiş olur. Allah ise kendisini gücendireni gücendirir.»«- Misafir ağırlamayan kimsede hayır yoktur.»Peygamber'imiz, bir gün deve ve sığır sürüsü olan birine uğrar. Fakat adam Peygamberimizi ağırlamaz. Sonra sadece bir kaç kuzusu olan bir kadına uğrar. Kadın Peygamber'imizi ağırlayarak ona kuzu keser. Bunun üzerine Peygamber'imiz (S.A.S.) buyurur ki:«- Her ikisine bir bakınız. Bu huy Allah'ın kudreti dahilindedir. Allâh kime iyi ahlâk bahşetmek isterse ona verir.»Peygamberimizin hizmetçisi Ebû Râfi (R.A.) der ki: «Bir gün Peygam-ber'imize bir misafir gelir. Beni çağırarak «Falan Yahûdiye var ve bana Recep ayına kadar biraz un ödünç vermesini söyle» der. Yahûdî «Vallahi, ancak bir rehin verirse ona ödünç veririm» dedi. Durumu Peygamber'imize bildirince bana «Vallahi ben gökte de yerde de güvenilir bir kişiyim. Eğer bana ödünç verseydi verdiğinin bedelini ona geri verirdim. Şu-zırhımı götür ve kendisine rehin olarak bırak» buyurdu.Hz. İbrahim (A.S.), yemek yiyeceği zaman dışarı çıkar ve bir ya da iki mil kadar uzaklara giderek birlikte yemek yiyeceği birini arardı. «Misafir Babası» diye ün salmıştı. Bu konudaki samimî tutkunluğundan dolayı günümüze kadar vefat ettiği yerde misafir ağırlama geleneği devam ettirilmiştir. Üç kişiden on kişiye, hatta yüz kişiye kadar evinde misafir ağırlanmayan bir gece gecirmemiştir. «Her ev. hiç bir gece misâfirsiz kalmama sayesinde ayakta durur» derdi.Peygamberimize «imân nedir» diye sordular. O da «yemek yedirmek ve herkese selâm vermektir» diye cevap buyurdu.Peygamber'imiz. (günâhlara kefarete olan ve derece yükselten amellerin ne olduğu) hakkındaki

bir soruya da: «Yemek yedirmek ve halk uykuda iken namaz kılmaktır» diye cevap buyurdu.

(Hacc'ın kabul edilmesine sebep olan ibâdetlerin ne olduğu) hakkındaki bir soruya Peygamber'imiz «Yemek yedirmek ve tatlı dil» diye cevap buyurdu.Hz. Enes İbni Mâlik (R.A.) buyurur ki. «Misafirin girmedığı eve melek de girmez.»Misafir ağırlamanın ve yemek yedirmenin fazileti hakkındaki hadisler sayısızdır.Şu beyitlerin şâiri, ne güzel demiştir: «Misafiri niye sevmeyeyim?Veya ona güler yüz göstermekten niye hoşlanmayayım? Misafir benim yanımda, aslında.Kendi rızkını yiyor ve karşılığında bana teşekkür ediyor.» Bir ata sözü şöyledir. «İyilik, ancak güler yüz, tatlı söz ve gereni iyi karşılamak ile tamamlanır.» Başka bir şâir de şöyle der.«Misâfirin daha yükünü çözmeden onu güler yüzle karşılarım. Yer kurak olsa bile, benim yanımda bolluk belirir. Misafir hesabına bolluk, köylerin çokluğu ile değildir. Fakat onun için cömertin yüzü. bolluktur.»Misafir çağırmanın, fasıkları değil, takva sâhiblerini tercih etmesi gerekir.Peygamber'imiz. kendisini ağırlayan bir evde dua ederken «Yemeğini iyiler yesin» diye buyurmuştur.Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«— Yalnız takva sahibinin yemeğini ye. Yemeğini de sadece takva sâhibleri yesin.»Yine yedirenin, genellikle zenginleri değil, fakirleri gözetmesi gerekir. Nitekim Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«— Yedirilen yemeklerin en fenası, sâdece zenginlerin çağrılıp fakirlerin ihmal edildiği düşün ziyafetidir.»Öte yandan yemek verenin yakınlarını ihmâl etmemesi gerekir. Çün-ki onları ihmal etmek soğukluk doğurucudur ve akrabalık bağlarını kesmektir. Yine yemek verenin dost ve tanıdıkları arasında gönül kırıcı bir ayırma girmemesi gerekir. Çünkü bazı dost ve tanıdıkları başkalarına tercih etmek, diğerlerinin kalbinde küskünlüğe yol açar.Bunlar yanında yemek verenin verdiği yemeği öğrenme ve böbürlenme aracı olarak kullanmaması, onu dostlarının kalbini hoşnut "etme vesilesi, yemek yedirme ve mü'minlerin kalblerini sevindirme bahsinde Peygamber'imizin sünnetine uyma vesilesi bilmesi gerekir.Yine yemek verenin her hangi bir sebep ile davetlileri sıkacağı baştan belli olan veya davete gelmekte güçlüğü kalınacak kimseleri çağırması gerekir. Yalnız davete katılmayı isteyenleri çağırması gerekir.

Nitekim Süfyan-üs Sevrî (R.A.) buyurur ki; «Davete katılmaktan hoşlanmayan birini yemeğe çağırın bir günâh bile böyle bir davete katılan kimse de iki günâh kazanmış olur Çünkü davet eden karşısındakini istemeyerek yemeye zorlamış olur. Eğer durumu bilse, ona yemek vermezdi. Takva sahibine yemek vermek, ibâdete destek olmak, fâsıkın karnını doyurmak da günâh işlemeye yardımcı olmaktır.»"lelzinin biri İbni Mubârek'e (R.A.) «Ben devlet büyüklerinin elbiselerini dikerim. Benim zâlimlerin yardımcısı olmamdan korkulur mu» diye sorar. İbni Mubarek de terziye «Hayır, Zâlimlerin destekçileri sana iğne -iplik satanlardır. Sen ise zâlimlerden birisin» diye cevap verir.Davete icabet etmek, sünnet-i müekkede'dir. Bazıları bazı yerlerde vâcib olduğunu ileri sürerler. Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«— Eğer bir paçaya çağrılısam kabul ederdim. Eğer bana bir dirsek hediye edilse kabul ederdim.»Davete katılmanın beş edebi vardır. Bunlar gerek «ihyâül - Ulûm-ud Din»de ve gerekse başka kitaplarda açıklanmıştır.

- 572 -

YÜZ SEKİZİNCİ BÖLÜM

CENAZE VE KASIR

Bilesin ki. cenazeler basiret sahibleri için ibrettir. Cenaze uyarıcı ve hatırlatıcıdır. Fakat bu uyarıcılık ve hatırlatıcılık gafiller için değildir. Çün-ki cenazeleri görmek gafillerin sadece gönül katılığını artırır. Çünkü onlar her zaman başkalarının cenazelerine bakacaklarını sanırlar ve kaçınılmaz olarak bir gün kendi cenazelerinin de eller üstünde taşınacağını hesap etmezler. Yahud da cenazelerinin taşınmasını yakın görmezler ve o anda cenazeleri taşınanların da öyle düşündüklerini, fakat hesaplarının yanlış çıktığını ve sürelerinin çok erken dolduğunu gözönünde tutmazlar.Kendini bilen kimse, cenazeye, tabuta kendisi konmuş gibi bakmalıdır. Çünkü çok geçmeden, belki ertesi ve belki iki gün sonra tabuta

girebilir. Rivayet edildiğine göre. Ebû Hureyre (R.A.) bir cenaze görünce «Uğurlar olsun. Biz de peşinizdeyiz» derdi. Mekhul-ud Dimişkî (R.A.) bir cenaze gördüğü zaman «önce siz geçiniz, biz arkanızdayız. Bir yanda manâlı bir nasihat, öbür yanda kısa ömürlü bir gaflet. Biri gidiyor, ötekinin ise akli başında değil» derdi. Üseyd İbni-Hudeyr (R.A.) buyurur ki; «Her cenaze gördüğümde İçimden sâdece gerçekleşen hâdise mâhiyetinin ne olduğu ile nereye varılacak olduğunu düşünürüm.» Kardeşi ölen Mâlik İbni Dinar (R.A.) cenaze töreninde göz yaşı dökerken «Nereye varacağımı bilmeden yüzüm gülemez. Yaşadıkça da bunu öğrenemem» diyordu. A'meş (R.A.) buyurur ki: «Cenaze törenlerine katıldığımızda hepimiz yaslı olduğumuz için hangimizin hangimizi teselli edeceğini bilemezdik.» Sâbit-ül Bünânî (R.A.) buyuruyor ki: «Cenaze törenlerine katıldığımızda başı önde olarak ağlamayan kimse göremezdik. İlk müslümanlar ölümden böyle korkarlardı. Şimdi ise cenazelerde çoğunluğu, gülen, eğlenen ve sadece ölünün geriye ne miras bıraktığı ve mirasının nasıl bölüşüleceği konusunda konuşan kalabalıklar görüyoruz. Günümüzün törenlerinde ölünün yakınları ve akrabaları sırf hangi yoldan giderek kalan mirastan pay alacaklarını düşünmekte, hiç biri kendi cenaze töreni ile tabuta konunca Başına neler geleceği Konusunu konuşmaz.

Bu gafil hâlin, günah ve isyanlarla katılaştıran kalblerden başka bir sebebi yoktur. Bu yüzden ulu Allah'ı ahiret gününü ve onu ulu zatını korkunç merhaleleri unutarak bize faydası olmayan şeyler ile eğlenir, oyalanır olduk. Allah'dan bizi bu gafletten uyandırmasını dileriz. Cenaze törenine katılanlardan beklenen en yerinde davranış, ölü için gözyaşı dökmezdik. Aslında işin içyüzünü idrâk etseler ölüye değil, kendilerine ağlarlar. İbrahim-üz Zeyyad (R.A.) ölüye acıyanları görünce onlara «Kendinize acısanız size daha yararlı olur. Çünkü üç korkunç safhadan geçmiş bulunuyor. Birincisi ölüm meleğinin yüzünü gördü. İkincisi ölüm acısı tattı. Üçüncüsü son nefesdeki endişeden kurtuldu.» Ebû Amr İbni Alâ der ki; «Bir gün ünlü şâir Cerir ile birlikte oturuyorduk. Kâtibine şiir yazdırıyordu. Bu sırada bir cenaze görüldü. Cerir sustu. Sonra da «vallahî bu cenazeler beni kocaltı.» dedi ve o anca şu beyitleri inşad etti; «Cenazeler bize doğru gelirken ürküyoruz. Onlar geçtikten sonra da eğlenceye dalıyoruz. Üzerine kurt düşen bir koyun sürüsü gibiyiz.» Kurt sürüden uzaklaşır uzaklaşmaz koyunlar yine otlamayadalarlar.» Düşünceli olmak, ibret almak ve fıkıh kitaplarındaki cenazenin sünnet ve edeblerine uyarak alçak gönüllü bir edâ ile cenazenin arkasından gitmeye hazırlanmak, cenaze törenine katılmanın edeblerindendir. Yine kişinin ölü hakkında fâsık da olsa iyi düşünmesi ve görünüşü iyi olsa bile kendisi hakkında kötümser olması cenaze edeblerindendir. Çünkü son nefesi verme ânı tehlikedir, nasıl geçeceği bilinmez. Nitekim Ömer İbni Zerr'in (R.A.) günahkâr tanınan bir komşusu ölür. Herkes cenazesine katılmaktan kaçınır. Buna karşılık Ömer komşusunun cenazesine katılır ve namazını kıldırır. Ölü toprağa verilince Ömer mezarın başına dikilir ve şöyle der. «Ey Ebû Filân. Allah sana rahmet etsin. Ömrün boyunca Kelime-i Tevhid'den ayrılmadın ve yüzünü secde ile toprakladın. Senin için «Günahkâr ve kusurlu» diyorlar. Hangimiz günahsız ve kusursuz ki.» Söylendiğine göre Basra kasabalarından birinde günâha düşkün biri bir gün ölür. Karısı cenazesini taşımakta kendisine yardım edecek hiç kimse bulamaz. Çünkü günahkârlığı ile tanındığından hiç kimse cenazesine katılmaz. Kadın ölüyü iki ücretli hamal ile musalla taşına taşır. Fakat hiç kimse namazını kılmak istemez.

Bunun üzerine kadın, toprağa vermek üzere ölüyü sahraya taşıtır. Yakınlardaki dağda büyük bir zâhid barınmış. Kadın onu karşısında görür. Sanki cenazeyi bekliyormuş gibidir. Sonra da cenazenin namazını kılmaya hazırlanır. Kasabanın her yanına «Zâhid falan kişinin cenaze namazını kılmak üzere dağdan indi» diye haber yayılır. Bunun üzerine bütün kasaba halkı da oraya toplanır ve zahidin imamlığı altında cenaze namazını kılarlar. Halkı, zahidin bu cenazenin namazını kılmasına şaşarlar. Bir soru üzerine davranışın sebebini şöyle açıklar: Rüyamda bana «Falan yere in. Orada yanında bir kadından başka hiç kimsenin bulunmadığı bir cenaze göreceksin. Onun namazını kıl. Onun günahları afvedilmiştir» diye bildirildi. Bu sözleri duyan halkın şaşkınlığı daha da artar. Bunun üzerine zâhid, ölünün eşini

yanına çağırır. Ona kocasının nasıl bir hayat yaşadığını ve ne gibi özellikleri olduğunu sorar. Kadın «Herkesin bildiği gibi gününün çoğu kısmını meyhanede içki içerek geçirirdi» diye cevap verir. Zâhid kadına «Düşün bakalım, hiç bir iyi amelini biliyor musun» diye ısrar eder. Kadın bu sefer şu cevabı verir. «Evet. onun üç iyi huyunu hatırlıyorum: Birincisi sabahleyin ayılınca üstünü değiştirir, abdest alır ve sabah namazını cemâatle kılar. Sonra yine meyhaneye döner, içki içmeye başlardı. İkincisi evinde her zaman bir veya iki yetim barındırırdı. Onlara çocuklarından da daha iyi davranırdı. Onların üzerine çok titrerdi. Üçüncüsü gece ortasında ayılır ve gözyaşları arasında «Yâ Rabb'i, bu murdar bedenimle hangi Cehennem köşesini doldurmak istiyorsun» derdi. Bunun üzerine zâhid ortadan kayboldu ve halkın adam hakkındaki şaşkınlığı ve kararsızlığı da dağılmış oldu. Dahhak şöyle der; «Adamın biri Peygamber'imize «İnsanların en zahidi kimdir, ya Rasûlellah» diye sorar. Peygamberimiz adama şöyle cevap verir. «Kabri ve çürümeyi hatırından çıkarmayan, dünya ziynetinin fazlasından uzak durup baki olanı fâni olana tercih eden. yarını ömründen saymayan ve kendini ölümlerden biri sayan kimsedir.» Evini mezarlığa yakın seçen Hz. Ali'ye (K.V.) «Niye mezarlığa yakın oturuyorsun» diye sorulunca şöyle cevap verir; «Ben onları en iyi ve en doğru komşu olarak kabul ediyorum. Çünkü konuşmaktan kaçınıyor ve ahireti düşünüyorlar.» Hz. Osman (R.A.) bir kabrin başına varınca sakalı ıslanacak derecede ağlardı. Kendisine «Sen cenneti ve cehennemi anınca ağlamıyorsun da kabrin başında durunca niye ağlıyorsun» diye sorarlar. Hz. Osman şu cevâbı verir: Ben Peygamberimizin şöyle dediğini duydum: «Kabir, âhiretin ilk konağıdır, ölü bu safhadan kolay geçerse sonrası daha kolay olur. Fakat bu safha çetin geçtiği takdirde arkası daha zor gelir.» Söylendiğine göre Amir İbni As (RA.) bir gün bir mezarlığın yanında atından inerek iki rek'at namaz kılar. Kendisine «Daha önce böyle yapmazdın, şimdiki davranışının sebebi nedir» diye sorarlar. Bunun üzerine şu cevabı verir. «Kabir halkını ve onlar ile kabir arasında neler geçtiğini düşündüm de bu ikisi vesilesi ile Allah'a yaklaşmak istedim.» Mücahid (R.A.) der ki; «Ölü ile ilk önce kabri konuşur ve der ki. «Ben böcek, yalnızlık, gariplik ve karanlık yuvasıyım. İşte senin için hazırladıklarım bunlardır, sen benim için ne hazırladın?» Ebû Zerr (R.A.) buyurur ki; «Size fakirlik gününü bildireyim mi? Kabre konulduğu gün»dür.

- 576 -

YÜZ DOKUZUNCU BÖLÜM

CEHENNEM AZABINDAN KURTULMAK

Buhârî'ye göre Peygamberimiz sık sık «Ey Rabb'imiz! Bize dünyada ve âhirette iyilik ver. Bizleri cehennem azabından koru» diye duâ ederdi. Ebû Ya'lâ'ya göre Peygamberimiz bir gün sahâbilere hitâb ederken «iki önemli konu olan cennet ile cehennemi hiç bir zaman hatırlınızdan çıkarmayınız» buyurdu, bu arada gözlerinden süzülen yaşlar sakalının her iki yanını da ıslattı. Sonra sözlerine şöyle devam etti. Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki. ahiret ile ilgili olarak benim bildiklerimi bilerseniz, toprak üzerinde gezinir ve başınıza toprak serperdiniz.» Taberânî'ye göre bir gün Cebraîl, alışılmamış bir zamanda Peygam-ber'imize geldi. Peygamber'imiz ona «Niye senin rengini değişik görüyorum» diye sordu. Cebraîl «Ulu Allah şu sırada cehennem körüklerine işlesinler diye emir verdi de sana onun için geldim» dedi. Peygamber'imiz ona «Yâ Cebraîl, bana cehennemi anlat» dedi. Bunun üzerine Cebraîl şöyle dedi: «Ulu Allah emir verdi de cehennem bin yıl yandı. Sonunda bembeyaz oldu. Arkasından yine ona emir verdi de bin yıl daha yandı. Bu defa kıpkırmızı oldu. Daha sonra ona yine emir verdi de bin yıl daha yandı. Sonunda simsiyah oldu. Şimdi o kapkaradır, ne kıvılcımı ışık verir ve ne de yalazı söner. Seni. hakkı bildirmek üzere peygamber olarak gönderen Allah'ın adına yemin ederim ki. eğer cehennemden iğne burnu girecek kadar bir delik açılrsa hararetinin yüksekliğinden dolayı yeryüzündeki bütün canlılar ölürdü. Seni, hakkı bildirmek üzere peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, eğer cehennem korucularından biri yeryüzü halkına görünse, yüzünün korkunçluğunun ve bayıltıcı kokusunun tesiri ile hepsi ölürdü. Seni. hakkı bildirmek üzere peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki.

ulu Allah'ın kitabında bahsettiği cehennem zincirlerinin bir halkası yeryüzü dağları üzerine indirilse. dağlar çöker ve bu halka yerin en alt tabakasına inmedikçe duramazdı.»

Peygamber'imiz duyduklarının bu noktasında «Yâ Cebrail, yeter. Yoksa kalbim yuvasından fırlayacak ve öleceğim» dedi. Bu sırada Peygamberimiz Cebrail'in ağlamakta olduğunu gördü. Bunun üzerine Peygamber'imiz ona «Yâ Cebrail, Allah Katı'nda bu kadar yüce bir mertebenin sahibi olduğun halde sen de mi ağlıyorsun» dedi. Cebrail Peygamberimize şu cevabı verdi. «Niye ağlamayayım? Asıl benim ağlamam gerekir. Belki de Allah'ın bilgisine göre durumum bu günden değişiktir. Bilmiyorum, Delki de önceleri meleklerden biri olan şeytanın başına gelen felâket, benim de başıma gelir. Bilmiyorum, belki de Hârut ile Mârut'un başlarına gelenler, benim başıma gelir.» Bunun üzerine Cebrail ile Peygamber'imiz birlikte ağlamaya başladılar. Nihayet şöyle bir ses geldi. «Ey Cebrail ve Muhammed (S.A.S.) Allah sizleri kendisine âsi. olmaktan korumuştur.» Bu sesin arkasından Cebrail tekrar göğsü yücelir. Peygamber'imiz de biraz sonra dışarı çıkınca gülen ve eğlenen bir Ensâr gurubuna rastladı. Onlara şöyle buyurdu:«- Önünüzde cehennem varken nasıl gülebiliyorsunuz? Benim bildiklerimi bilerseniz, az güler çok ağladınız. Gırtlığınızdan ne bir lokma yemek ve ne de bir yudum su geçmezdi. Yüksek dağlara çıkarak Allah'a yalvarırdınız.» Bu sırada şöyle bir ses geldi:«- Yâ Muhammed! Kullarımı umutsuzluğa düşürme. Ben seni, çetin gösterici olarak değil, ancak müjdeleyici olarak gönderdim.» Bunun üzerine Peygamber'imiz «Doğruluktan ayrılmayınız. Allah'a yakın olunuz» buyurdu. İleri sürüldüğüne göre bir gün Peygamber'imiz Cebrail'e «Niye Mikâil'i hiç gülerken görmedin mi?» diye sorunca Cebrail'de O'na «Mikail. ' cehennem yaratılololıberi hiç gülmedi» diye cevap verdi. İbni Mâce ve Hakim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Sizin kullandığınız bu ateş. cehennem ateşinin yetmiş bir derecesinde bir yakıcılığa sahiptir. Eğer iki sefer suda söndürülmeseydi, ondan yararlanamayacaktınız. Bu ateş. tekrar cehenneme döndürülmesin diye Allah'a dua etmektedir.»

Beyhâkî'ye göre Hz. Ömer (R.A.) bir gün;

«Derileri her eridiğinde azabı duysunlar diye 'onlara başka bir deri veririz» (155; Nisa Sûre i Celilesi; 5C mealindeki ayeti okuyarak Ka'b İbni Ahbâr'a «Bu âyeti tefsir et. Eğer doğru söylersen, sözlerini tasdik ederim. Yanlış söylersen sana karşı çıkarım dedi. Bunun üzerine Kâ'b. âyeti tefsir etmeye girişerek «Ademoğlu cehennemde yanarken derisi ya bir saat içinde veya bir gün içinde altibin kere yeniden yaratılır» dedi. Hz. Ömer «Doğru söylüyorsun» dedi. Yine Beyhâkî'ye göre Hasan-ül Basrî (R.A.) bu âyeti şöyle tefsir eder. «Cehennemlikleri ateş. her gün yetmiş bin kere yakıp eritir. Her eriyiştikten sonra onlara «eski durumunuza dönünüz» denir ve hemen eskisi gibi oluverirler.» Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«- Cehennemlikler arasında dünyada en mutlu yaşayanlardan biri getirilir. Cehenneme bir kere konup çıkarıldıktan sonra ona «Ey Ademoğlu, hiç hayır gördün mü? Hiç mutlulukla karşılaştın mı?» diye sorulur. Adam; «Vallahi, hayır, yâ Rabbi» diye cevap verir. Buna karşılık dünyada en çok sıkıntı çeken bir cennetlik getirilir. Cennete bir kere konup çıkarıldıktan sonra ona «Yâ Ademoğlu, hiç sıkıntı çektiğin oldu mu? Darlıkla hiç karşılaştın mı?» diye sorulur. Adam «Vallahi, hayır, ya Rabb'i. Ben hiç bir sıkıntı ile karşılaşmadım, hiç bir darlık görmedim» diye cevap verir.» İbni Mâce'ye göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Cehennemliklere ağlama gönderilir. Öyle çok ağlarlar ki. sonunda yaşları kurur. Sonra yanaklarında, içine gemi salınsa yüzebilecek derinlikte çukurlar açılincaya kadar kan ağlarlar.» Ebû Yahyâ'ya göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki: «- Ey insanlar, ağlayınız. Ağlayamıyorsanız. hiç olmazsa. ağlamaklı olunuz. çünkü Cehennemde cehennemlikler yanaklarında kanal gibi yarıklar belirinceye kadar yaş dökerler. Sonunda yaşlar kuruyunca da gözleri irinleşinceye dek kan ağlarlar.»

- 579 -

YÜZ ONUNCU BÖLÜM

MİZAN VE SIRAT

Ebû Davud'a göre bir gün Hz. Ayşe (R.Anha) ağlar. Peygamber'imiz ona «Niçin ağlıyorsun» diye sorar. Hz. Ayşe (R.Anha) «Cehennem aklıma geldi de ondan ağlıyorum. Siz erkekler Kıyamet Günü eşlerinizi hatırlamaya getirir misiniz?» der. Peygamber'imiz (S.A.S.) onun bu sözlerine şu cevabı verir:«— Sâdece üç yerde kimse kimseyi düşünmez. Birinci amelleri tartan Mizan önünde, herkes iyi amellerinin Baskın mı çıktığını yoksa hafif mi kaldığını öğreninceye kadar. İkincisi amel defterleri dağıtılırken, herkes amel defterinin sağ tarafından mı yoksa sol tarafından mı veya arka tarafından mı verildiğini öğreninceye kadar. Üçüncüsü cehennemin ta ortası üzerine Sırat kurulunca. Herkes üzerinden aşır aşamayacağını öğreninceye kadar.»Tirmizî'ye göre Enes İbni Mâlik (R.A.) buyurur ki; «Bir gün Peygam-ber'imize Kıyamet Günü bana şefaât edip etmeyeceğini sordum» «Bana; «Allah izin verirse edeceğim» diye cevap verdi.Bunun üzerine O'na «Seni nerede bulurum» diye sordum. Bana «Beni ilk önce Sırat üzerinde ararsın» dedi. «Seni Sırat üzerinde bulamazsam» dedim. «O zaman Mizan önünde ararsım dedi. «Eğer Mizan önünde de bulamazsam» diye sordum. Bana şu cevabı verdi. «O zaman beni havuz başında ara. Çünkü ben mutlaka bu üç yerin birinde olurum.»Hakim'e göre Peygamber'imiz (S.A.S.) buyuruyor ki:«— Kıyamet Günü Mizan kurulur. Üzerine göklerle yer konya onları bile çekebilir. Melekler «Yâ Rabbi, bu Mizan kimin amellerini tartacak» diye sorarlar. Ulu Allah «kullarımdan hangisinin amelini istersem» diye cevap verir. Bunun üzerine melekler «Ey noksanlıkların her türlüşünden beri olan Allah, sana gerektiği gibi ibâdet etmiş değiliz» derler.İbni Mes'ûd (R.A.) buyurur ki, «Cehennem üzerine bilenmiş kılıç gibi keskin ve kaygan olan Sırat kurulur. Üzerinde geçenlere takılan ateşten çengeller vardır. Bunlara takılan yüzüstü cehenneme kapaklanır.Üzerinden bazıları şimşek gibi geçer, çengeller üzerine takılamaz ki kurtulması söz konusu olsun. Bazıları rüzgâr gibi geçer. Bunlar da çengellere takılmadıkları için kurtulmaları söz konusu değildir. Bazı at koşar gibi geçer. Bazıları ayakla koşar gibi bir hızla, bazıları da tırıs yürüme hız» ile geçerler, bazıları da normal yürüyüşle geçerler.En sondan giden kimseyi ateş yalar ve çanını yakar. Fakat Allah'ın fazileti, rahmeti ve keremi sayesinde yine de cennete girer. Ona «Ne dilerseñ dile, ne istersen söyle» diye buyrulur. Adam «Yâ Rabb'i. benimle alay mı ediyorsun» der. Bunun üzerine ona tekrar «Ne diliyor, ne istiyorsan söyle» denir. Nihayet dilekleri bitince Ulu Allah ona «Ne istiyorsan, yanında bir kat fazlası ile sana veriyorum» der.Müslim'e göre ensar'dan Ümmü Mübeşşir (R. Anha) der ki. Peygam-ber'imizin bir gün eşi Hafsa'nın yanında iken «Allah'ın izni ile. ağacın altında bana bey'at edenlerin hiç birisi cehenneme girmeyecek» buyururken işittim. Hattâ «Hayır, yâ Rasûlellah» deyince Peygamber'imiz onu susturdu. Buna rağmen Hafsa «Oraya, cehenneme hiç girmeyeniniz olmayacak» mealindeki âyeti okuyunca Peygamber'imiz ona «Ulu Allah

«sonra takva sâhiblerini kurtaracağız ve zâlimleri orada dîzüstü çökmüş durumda bırakacağız» buyuruyor» diyerek cevap verdi (156)

Meryem Sure-i Celilesi; 72

Ahmed İbni Hambel'e göre, Cehenneme uğrayıp uğramayacağı konusunda bir cemaat fikir ayrılığına düştüler. Kimi «Mü'minler oraya hiç girmeyecek» derken kimisi de «herkes oraya girecek. Sonra takva sâhibleri kurtulacak» diye fikirlerini savundular.Bunun üzerine içlerinden biri sahâbîlerden Câbir İbni Abdullah'a (R. A.) bu konudaki fikrini sordu. Câbir ona şu cevabı verdi. «Herkes oraya girer. Peygamber'imizin böyle buyurduğunu duymadıysâm. şu kulaklarım sağır olsun.»«Cehenneme uğramak» içine girmek anlamına gelir. Fakat cehennem mü'minler için. Hz. İbrahim'e olduğu gibi serin ve elverişli bir yer olur. O kadar ki, onlar cehennem melteminin sesini duyarlar. Arkasından «Sonra takva sahiplerini kurtaracağız ve zalimleri de dizüstü çökmüş durumda orada bırakacağız» mealindeki âyetin hükmü gerçekleşir.»Hakim'e göre herkes cehenneme varır, arkasından amellerinin derecesi uyarınca geri çıkarlar. İlk çıkan göz açıp kapayıya, sonrası rüzgâr gibi. sonrası at koşar gibi. sonrası normal süvarisi gibi, sonrası hızlı yürüyen bir yaya gibi ve en arkada kalan normal yaya yürüyüşü ile oraya girip çıkar.»

YÜZ ON BİRİNCİ BÖLÜM

PEYGAMBER'İMİZİN (S.A.S-) VEFATI

İbni Mes'ûd (R.A.) der ki; «Aramızdan ayrılacağı sırada Ayşe'nin {R.A.) (validemiz için) evinde yatan Peygamberimizin yanına girdik. Bizi görünce gözleri yaşardı ve şöyle buyurdu:«- Hoş geldiniz. Allah size ömürler versin, sizi korusun ve desteklesin. Size Allah'ı ve O'ndan korkmayı tavsiye ederim. Ben size O'nun gönderdiği açıklayıcı bir ikâz ediciyim. Onun mülkü üzerinde ve O'nun kulları hakkında sakın Allah'ın emirlerine karşı gelmeyin. Ölüm anı, Allah'a dönüş ve Sıdret-ül Münteha'ya, cennet barınağına ve dolu kadehe kavuşma anı yaklaştı.Benden yana birbirinize ve benden sonra dininize girecek olanlara selâmımı ve Allah'ın rahmeti dileklerimi ulaştırın.»Bildirildiğine göre, Peygamber'imiz (S.A.S.) dünyadan ayrılacağı sırada Cebrail'e «Benden sonra ümmetim kimin elinde kalacak» diye sorar. Ulu Allah Cebrail'e bildirir ki. «Sevgili Rasûlümü müjdele ki. O'nun ümmetini yüzüstü bırakmam. O'na müjdele ki, insanlar yeniden dirilirken ilk defa mezarının başına O çıkacak ve Mahşer toplantısında ümmetinin başında bulunacaktır. O'nun ümmeti içeri girmedikçe cennete girmek, diğer ümmetlere yasaktır.» Bunun üzerine Peygamber'imiz «Şimdi gözüm arkada değil» diye buyurdu.Hz. Ayşe (R. Anha) buyurdu ki: «Peygamber'imiz aramızdan ayrılacağı sırada yedi kuyudan çıkarılmış yedi tulum su ile kendisini yıkamamızı emretti. Biz emrettiği gibi yaptık. Ferahladı. Sonra evden çıktı. Cemâatle nemaz kıldı, arkasından Uhud şehidleri için istiğfar ve dua etti.Sonra da ensar hakkında vasiyette bulunmak üzere şunları söyledi: «- İmdi. ey muhacirler! Siz artıyorsunuz. Fakat ensar. bu gün olduğundan daha fazla artmaz oldu. Ensar -benim sığındığım barınağımdır. Onların iyilerine karşı iyi davranınız. Hatalılarının hatalarını da .hoş görünüz.»Sonra sözlerine şöyle devam etti, «Bir kul, dünyada kalmak ile Allâh'a yönelmek arasında tercih yapmaya çağırıldı ve Allah'ın yanını tercih etti.» Bu söz üzerine Ebû Bekir. Peygamberimizin son sözü ile kendisini kasdettiğini ve öleceğini sanarak ağlamaya başladı.Peygamber'imiz durumu görünce şöyle buyurdu. «Sakin ol. ya Ebû Bekir! (R.A.). Yalnız Ebû Bekir'in yoluna açılanın dışında Mescid'in sokağa açılan diğer bütün kapılarını kapatınız. Çünkü ben Ebû Bekir ile sohbet etmekten daha değerli bir iş bilmiyorum.» Hz. Ayşe (R. Anha) diyor ki: «Peygamber'imiz benim evimde, benim günümde ve kucağımda ruhunu teslim etti. Ulu Allah O'nun ağız suyu ile benimkini ölümü sırasında biraraya getirdi. (Bu da şöyle oldu) Kardeşim Abdurrahman içeri girdi, elinde bir Misvak vardı. Peygamber'imizin gözü misvaka takıldı. Hoşuna gittiğini anladığım için «Onu sana alayım mı» diye sordum. Başı ile «evet» diye işaret etti.Misvakı eline verdim. Onu ağızına götürdü, fakat sert geldi. «Onu-senin için yumuşatayım mı?» diye sordum. Başı ile evet diye işaret etti. Bunun üzerine misvakı ağızımda yumuşatıp yine O'na uzattım.Önünde bir su çanağı vardı. Elini suya daldırıp «lâilâhe illallah. Gerçekten ölümün çeşitli krizleri vardır» demeye başladı. Sonra da «Yüce dost. yüce dost» diyerek elini kaldırdı. O zaman «Demek ki. bizi tercih etmiyor» dedim.Babasından duyduğuna dayanarak Said İbni Abdullah (R.A.) der ki. «Ensâr, Peygamber'imizin hastalığının ağırlaştığını görünce Mescid'in çevresinde toplandılar, önce Abbâs (R.A.) Peygamber'imizin yanına girerek ensârın dışarda ve endişe içinde olduğunu bildirdi. Sonra Fadîma R.A.) yanına girerek aynı şeyleri söyledi. Arkasından Hz. Ali (K.V.) içeri girerek aynı şeyleri söyledi.Bunun üzerine Peygamber'imiz elini uzatarak «tutun» dedi. Hemen tuttular. Sonra «Ne diyorsunuz» diye sordu. .Yanıdakiler «Öleceksin diye korkuyoruz» dediler.Erkekler Peygamber'imizin başucunda toplandıkları için kadınları da bağırmaya başladılar. Bunun üzerine Peygamber'imiz yatağında doğruldu ve Ali ile Fadl'a dayanarak kapıya çıktı. Abbâs önünden yürüyordu. Başı sarılı idi. Kendi kendine yürüyerek minberin ilk basamağına oturdu. Herkes etrafında toplandı.Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdu: «- Ey insanlar!' Duyduğuma göre öleceğim diye korkuyorsunuz Sanki ölümü garip görür gibisiniz. Peygamber'inizin ölmesinde ne gariplik görüyorsunuz? Ben size daha önce

öleceğimi söylemedim mi? Kendiniz de zaten benim öleceğimi bilmiyor muydunuz? Benden- "Önceki hiç bir Peygamber ümmeti arasında baki kaldı mı ki. ben Sizin aranızda bakî kalayım? Beni dinleyin, ben de siz de Rabb'imize kavuşacağız.

Ben size ilk muhacirlere karşı iyi davranmanızı ve muhacirlere de kendi aralarında aynı şeyi tavsiye ederim. Çünkü Ulu Allah şöyle buyuruyor:

c-Yemin olsun asra ki. imân edip güzel amel işleyenler ile birbirirlerîne hakkı ve sabrı tavsiye edenlerden başka bütün insanlar hüsrandırlar.» (157) Asr Sûre-i Celilesi;

Her şey Allah'ın iznine göre yürür. Bir işin geç kalması sizi o konuda sakın acele etmeye sürüklemesin. Çünkü Ulu Allah birinin acele etmesi ile acele etmez.Allah'a karşı çıkana O. baskın çıkar. Allah'ı aldatanı O. gereken cezayı verir.c- Eğer idareyi ele alırsanız, yeryüzünde bozgunculuk çıkaracak, akrabalık bağlarını nw keseceksiniz?»Ensâra karşı iyi davranmanızı tavsiye ederim. Onlar sizden önce Medine'yi yurt ve iman yuvası edinmişlerdi. Onlara karşı iyi olmanızı tavsiye ederim. Size azıklarından pay ayıranlar onlar değil mi? Size yurtlarında kolaylık gösterenler onlar değil mi? Mallarına ihtiyaçları olmalarına rağmen sizi kendilerine tercih etmediler mi?Beni dinleyiniz. İki kişi arasında hüküm vermek üzere selâhiyete sâhib kılınan kimse onların iyisinin sözünü kabul etsin ve kusurlusunu hoş görsün.Hey. ben sizden ayrılıyorum. Siz de peşimden gelip bana kavuşacaksınız. Hey. buluşma yerimiz, Havuzdur. Havzım, Şam'ın Basra şehri ile Yemen'in Sena şehri arası kadar geniştir. Kevser oluğundan oraya sütten beyaz, ak köpükten daha yumuşak ve baldan tatlı bir su akar.Oradan içenler artık hiç susomaz. Taşları inci ve yatağı misktir. Yarın hesaplaşma günü ondan kim mahrum kalırsa, her türlü hayırdan mahrum olur. Hey. kim yarın oraya, benim yanıma gelmek isterse, elini ve dilini gereksiz, şeylerden alakoysun.Bu arada Abbâs «yâ Nebi Allah Kureyşlilere nasihat et» dedi. Peygamber'imiz şöyle buyurdu:«- Bu nasihatlerim ancak Kureyşlileredir. İnsanlar Kureyş'lilere tâbidir. İyiler iyilerine, kötüler kötülerine bağlıdır.

Ey Kureyş'liler. herkese karşı iyi davranınız. Ey insanlar! Günahlar nimetleri değiştirir ve daha önce ayrılan payları başkalaştırır. Halk iyi olunca baştakiler de onlara karşı iyi davranır. Halk kötü olunca başta bulunanlar, onlara karşı sert davranırlar. Ulu Allah;

«Böylece bir kısım zalimleri, istediklerine karşılık, diğerlerinin başına musallat ederiz» buyuruyor. (158) En'am Sûre-i Celîlesi; 129 İbni Mes'ûd'un bildirdiğine göre. Peygamber'imiz Ebû Bekr'e (R.A.) «Bir şey sormak istiyorsan sor» dedi. Ebû Bekr de (R.A.) «Ölüm anı yaklaştı mı. ya Rasûlellâh» diye sordu. Peygamber'imiz «Ölüm anı iyice yaklaştı, hattâ üzerime sarktı» diye cevap verdi. Ebû Bekr de (R.A.) «Allâh'ın katında olan her şey sana kutlu olsun, ey Allah'ın Rasûlü! Keşke başımıza neler geleceğini bilseydim!» dedi. Peygamber'imiz ona «Allah'a ısmarladık. Sıdrat-ül Munteha'ya, cennet barınağına, yüksek Firdevs'e. dolu kadehe. Yüce Dosta, güzel nasib ve hayata!» dedi.Ebû Bekr (R.A.) «Seni yıkamayı kim üzerine alsın» diye sordu. Peygamber'imiz «Yakınlık derecesine göre akrabamın erkekleri» diye cevap verdi. Ebû Bekr (R.A.) «Seni nasıl bir kefene saralım» diye sordu. Peygambe'rimiz «Bu elbiselerime. Yemen kumaşından bir elbiseye ve beyaz mısır bezine sararsınız» diye cevap verdi.Ebû Bekr (R.A.) «Namazını nasıl kılalım» diye sordu. Bu sırada biz de Ebû Bekr (R.A.) de ağlıyorduk. Peygamber'imiz şöyle buyurdu. «Hele durun, Allah sizi afvetsin ve Peygamberimizden yana size iyilik versin. Beni yıkayıp kefene sarınca bu evdeki "sedirinin üzerine, kabrimin yanına koyun ve bir müddet yanımdan ayrılıp dışarı çıkın.Çünkü üzerime ilk defa Ulu Allah rahmet edecek. «O ve melekleri size rahmet ve istiğfar ederler» Sonra benim için mağfiret dilemek üzere meleklerle izin verilecektir. Allah'ın yarattıkları içinde yanıma ilk girip benim için mağfiret dileyecek olan Cebrail'dir. Arkasından. Mikâif. arkasından İsrail, arkasından kalabalık ordusu ile Azrail gelir. Sonra da meleklerin hepsi yanıma girerler.Sonra sıra size gelir. Yanıma gurup gurup .girip önce birer birer selâm verin. Teskiye. feryad ve iniltiyle beni rahatsız etmeyin. Önce

imam başlasın, arkasından yakınlık derecesine göre akrabalarım, arkasından kadınlar, en arkadan da çocuklar girsın.»Ebû Bekr (R.A.) «Seni kim kabre koysun» diye sordu. Peygamber'imiz «Yakınlık derecesine göre akrabalarımından bir gurup, sizin görmediğiniz, fakat sizi gören bir çok melekler ile birlikte. Şimdi kalkınız ve benden sonrakilere sözlerimi iletiniz.»Hz. Ayşe (R. Anha) der ki. «Peygamber'imizin aramızdan ayrıldığı gün yanibaşındakiler sabah saatlerinde hastalığını hafiflemiş gördükleri için sevinç içinde evlerine ve işlerine dağıldılar. Onu eşleri ile başbaşa bıraktılar. Bizler, bu duruma göre, daha öncesine göre ümid ve ferahlık içindeyken Peygamber'imiz ansızın kadınlara «Yanımdan çıkın. Melek geldi, yanıma girmek istiyor» dedi.Benden başka bütün kadınlar dışarı çıktı. Başı kucağımda idi. Bu sırada kucağımdan doğruldu. Ben evin bir köşesine çekildim. Melek ile uzun zaman söyleşti. Sonra beni yanına çağırıp başını yine kucağıma dayadı. Kadınlara da «içeri girin» dedi.Üsn «Bu Cebrail'in gölgesi değildi» dedim. Peygamber'imiz bana «Evet ya Ayşe. bu ölüm meleği (Azrail) idi. Bana gelerek şöyle dedi:«— Ulu Allah beni sana gönderdi. Fakat izinsiz yanına girmememi emretti. Eğer izin vermiyorsan geri giderim, izin verdiğin takdirde girerim. Yine Allah, sen emir vermedikçe canını almamamı söyledi. Şimdi ne emrediyorsun?» dedi.Ben de ona «Cebrail bana gelinceye kadar yanımdan uzaklaş» dedim. Şimdi nerede ise Cebrail gelir.»Hz. Ayşe (R. Anha) şöyle der: «Öyle» bir durumla karşı karşıya kaldık ki. ne bir cevap verebiliyor ve ne de görüş belirtebiliyorduk. Dilimiz tutulmuştu. Her bakımdan bizi şaşkınlığa gömen bir darbe altında kalmış gibi idik.Durumun ciddiyeti ve içimizi dolduran korku yüzünden. ev halkından hiç birimiz konuşmuyorduk.Cebrail tam zamanında gelip selâm verdi. Gölgesini farkettilim. Evdekiler dışarı çıkınca içeri girdi ve şöyle dedi:«— Ulu Allah sana selâm söylüyor ve kendini nasıl hissettiğini soruyor. Gerçi O. seni senden iyi bilir. Fakat senin şeref ve itibarını arttırarak varlığın hepsi üzerinde üstünlük ve değerini eksiksiz hale getirmeyi ve böylece ümmetine örnek olmanı diledi.»Peygamber'imiz «Kendimi sancılı hissediyorum» diye cevap verdi. Bunun üzerine Cebrail «müjdeler olsun! Ulu Allah seni. senin için hazırladıklarına kavuşturmayı diliyor» dedi.Peygamber'imiz «Yâ Cebrail, ölüm meleği benden izin istiyor, ona haber ver» dedi.

. Cebrail «Yâ Muhammed. (S.A.V.) Rabb'in seni özlemle bekliyor. Sana niçin geldiğini söylemedi mi? Allah'a yemin ederim ki. ölüm meleği şimdiye kadar hic kimseden izin istemiş değildir. Bundan sonra hiç kimseden de izin isteyecek değildir. Fakat Rabb'in senin şerefini eksiksiz hale getirmek istiyor. Bunun ile birlikte O seni özlemle beklemektedir.»Peygamber'imiz «O halde ölüm meleği gelinceye kadar yanımdan ayrılma» dedi ve kadınlara içeri girmelerine izin verdi.Bu arada «Yâ Fatma, bana yaklaş» dedi. Fatma O'na doğru eğildi. Peygamber'imiz kulağına bir şey söyledi. Gözyaşları içinde başını kaldırdı. Konuşamıyordu.Arkasından ona yine «Başını bana yaklaştır» dedi. O'na doğru eğildi. Kulağına bir şeyler söyledi. Bu defa Fatma başını gülerek kaldırdı. Fakat yine konuşamıyordu.Gördüğümüz durum şaşırtıcı idi. Fatma'ya, daha sonra bu konuyu sorduk. Bize «Önce bana kavuştursun ve ev halkım arasında ilk önce seni benim yanıma versin diye duâ ettim» dedi. Bu yüzden gülümsedim» diye cevap verdi. Bu sırada Fatma iki oğlunu O'na yaklaştırdı. O da onları kokladı.Sonra ölüm meleği (Azrail) gelerek selâm verdi, içeri girmek için izin istedi. Peygamber'imiz de ona izin verdi. Ölüm meleği «Bize ne emir veriyorsun, ya Muhammed» (S.A.S.) diye sordu. Peygamber'imiz ona «Beni derhal Rabbime kavuştur» dedi. Bunun üzerine ölüm meleği şöyle dedi:«— Peki. hemen bu gün. Zaten Rabbin seni özlemle bekliyor. Sende olduğu gibi hiç kimse hakkında tereddüt etmedi. Senden başka hiç kimsenin yanına izinsiz girmemi yasaklamadı. Fakat beklediğin an yakındır.»Böyle dedikten sonra çıktı. Cebrail içeri girdi ve şunları söyledi:«— Ey Allah'ın Rasûlü! Selâm üzerine olsun. Bu benim artık yeryüzüne son inişimdir. Vahiy ve dünya defteri artık dürüldü. Benim yeryüzünde senden başka hiç kimse ile işim yok. Seninle buluşmaktan gayri yeryüzü ile bir münasebetim yok. Seni hak üzere gönderen Allah'a yemin ederim ki, artık burada durmamın hiç bir

gerekçesi kalmadı.» /Evde bulunanlardan hiç birimiz bu sırada O'na bir kelime ile bile şaşkınlığımızı ifâde edemedik. Duyduğumuz sözlerin öneminden dolayı erkek yakınlarına bir haber göndermek bile aklımıza gelmedi. Şaşırdık, donakaldık. Bu sırada başını göğsüme dayasın diye yer değiştirip O'nun yanına" vardım. Göğsünü tuttum. Bu arada bir baygınlık geçirerek halsizleşti. Alnı hiç kimsede görmemiş olduğum şekilde terlemişti. Terini silmeye koyuldum. O'nun bu son terinin kokusundan daha tatlı bir koku hiç hissetmemiştim. Kendine gelince O'na «Anam-babam, canım ve âilem sana feda olsun, alnın ne kadar terledi» diyordum. Bana «Ya Ayşe! Müminin ruhu terleyerek, kafirin ruhu da eşek ruhu gibi çeneleri arasından çıkar» dedi.İşte o zaman kendimizi toparlayıp âilelerimize haber gönderdik. Eve ilk giren ve O'nun görmediği ilk erkek babamın bana gönderdiği kardeşim oldu. Böylece hiç kimse gelemeden Peygamber'imiz (S.A.S.) aramızdan ayrıldı!Erkekleri O'nun yanında bulunmaktan alakoyan Ulu Allah'dı. Çünkü O'nun üzerine Cebrâil'i ve Mikâil'i görevlendirmişti. Bayginken «Yüce dost» diyordu. Sanki tercihini yeniliyor gibiydi! Konuşabildiği anlarda da «Namaza. Namaza» diye vasiyyette bulundu.Hz. Aişe (R.A.) Der ki: «Peygamberimiz pazartesi günü kuşluk ile öğle arası bir anda aramızdan ayrıldı.»Fatma (R. Anha) da buyurur ki, «Allah'a yemin ederim ki, bu ümmet, pazartesi günü tesiri hâlâ devam eden büyük bir hâdise ile karşılaşmıştır.^Ümmü Gülsüm {R. Anha) Hz. Ali'nin Küfe'de şehid edildiği gün bu sözün mislini söylemiş «Pazartesi gününden beni neler çektim. Resûlüllâh (S.A.S.) o gün öldü. Ali o gün öldürüldü. Babam da o gün öldürüldü. Ben pazartesi gününden neler çektim» demiştirHz. Ayşe (R. Anha) sözlerine şöyle devam eder. «Peygamber'imiz aramızdan ayrılınca herkes Mescid'in etrafında toplandı ve feryadlar yükselmeye başladı. Melekler Peygamberimizin üzerini benim elbisemle örtmüştü. Ve kalabalığa karışmışlardı.Halkın bu hâdise karşısında tepkisi değişik oldu. Kimi O'nun öldüğüne inanmıyordu. Kiminin dili tutulmuştu, ancak çok sonra konuşabildiler. Bir kısmı da mânâsız, tutarsız sözler söyleniyordu. Bazılarının aklı başlarında idi. Diğer bir kısmı da olduğu yere çökerek kalmıştı.Hz. Ömer (R.A.) O'nun öldüğüne inanamayanlardan idi, Hz. Ali (K.V.) yerine çöküp öyle kalmıştı. Hz. Osman'ın (R.A.) dili tutulmuştu sanki.Müslümanların hiç biri o anda Hz Ebû Bekir {R.A.) ve Abbâs (R.A.) gibi kendilerine hâkim olamamışlardı. Ulu Allah bu ikisine güç vererek onlara en doğru şekilde davranma imkânını başışladı. Herkes her ne kadar Ebû Bekir'in (R.A.) dediğine uyuyordu ise del Abbâs gelince şöyle konuştu:c- Kendisinden başka ilâh olmayan Allah adına yemin ederim "ki,-

Allah'ın Rasûlü ölümü tatmıştır. Zaten henüz aramızda iken Ulu Allah Ona;

«Sen de ümmetin de öleceksiniz. Sonra da Kıyamet Günü Rabb'inizin katında hesaplaşacaksınız» diye buyurmuştu Zûmer Sûre i Celilesi: 30-31

Ebû Bekir'e haber» Hazrec kabilesinden Haris oğullarının evindeyken verildi. Hemen geldi. Peygamberimizin yanına girdi. Yüzüne baktı. üzerine eğilip O'nu öptü vs «Yâ Rasûlallah. anam - babam yoluna feda olsun, iki kere ölecek değilsin. Allah'a yemin ederim ki, Allah Rasûlü öldü.»

Arkasından kapıya çıkarak toplanan halka şunları söyledi:

«- Ey insanlar! Kim Muhammed'e (S.A.S.) tapıyor idi ise bilsin ki. Muhammed öldü. Kim Muhammed'in (S.A.S.) Rabbi'ne tapıyor idi ise O. diri ve ölümsüzdür. Ulu Allah;

«Muhammed. sadece bir peygamberdir. O'ndan önce nice peygamberler gelip geçmiştir. Eğer O, ölür veya öldürülürse, ardınıza mı döneceksiniz? Kim iki topuğu üzerinde geri dönerse Allah'a hiç bîr'zarar vermiş olmaz. Allâh şükredenleri mükâfatlandıracaktır» buyurmuştur. (160)

(160) Al-i imran Sure-i Celilesi: 144.

Halk bu âyeti sanki ilk defa duymuş gibi dinledi.»Diğer bir rivayete göre. Ebû Bekir (R.A.) haberi alınca selât-ü selâm getirerek Peygamberimizin evine girdi. Gözleri dolu dolu idi, girtloğı testinin boğazındaki su gibi durmadan aşağı inip yukarı çıkıyordu. Buna rağmen sözlerine ve davranışlarına gayet hâkim idi.Peygamberimizin üzerine eğildi, yüzünü açtı.

Alnından ve yanaklarından öptü, yüzünü okşadı. Sonra da gözyaşları içinde şunları söyledi: «

-Babam, anam, canım ve aile halkım yoluna feda olsun. Hayatın da ölümün de güzel. Senin ölümünle, başka hic bir peygamberin ölümünde kesilmeyen vahiy, artık kesildi. Sen anlatılmaktan yücesin, o kadar büyüksün ki. senin için ağlanmaz. Öyle seçkin oldun ki, hepimiz sana sığınır olduk. Bizi öyle kaynaştırdın ki. sende beraber olduk. Eğer ölümün kendi tercihin ile olmasaydı, nefsimizi yasa boğardık. Eğer Sen ağlamayı yasak etmemiş olsaydın, üzerinde ağlamaktan gözyaşlarımız kururdu. Engel olamadığımız gözyaşlarımız birbirinden ayrılması imkânsız olan ızdırabımızla Seni hatırlamamızın nişanıdır.Allâh'ım, bu duygularımızı bizden O'na ulaştır. Ey Muhammed (S.A. S.) bizi Rabb'inin katında hatırla, hep Senin aklında kalalım. Eğer bize bıraktığın ağırbaşlılık olmasaydı, bıraktığın yalnızlığa hic kimse dayanamazdı. Allah'ım! Bizim duygularımızı Peygamber'ine ulaştır ve O'nu aramızda tut. O'nun ile ilgili olarak bundan daha başka bir acı başımıza gelmesin. Kalblerimizi O'na doğru yücelt ki. Peygamberimiz bize güzel örnek olsun. Allâh'dan kötülüklerimizi iyiliğe çevirmesini ve imanlı olarak bizleri Peygamberimize kavuşturmasını dileriz.Hic şüphesiz O. kendisinden istekte bulunanlarının en keremlisi ve rahmetine umut bağlananların en ulusudur! Hamd. âlemlerin Rabbi olan Allâh'adır.

- 590 -son